

श्रीः

श्रीमद्भागवतानुक्रमणी ।

[१. कथानामनुक्रमणी, २. नाम्नां विषयाणां च वर्णानुक्रमणी चेति विधाद्वयोपेता ।]

पण्डित टी. आर्. कृष्णाचार्येण संकलिता ।

तत्तन्नेन टी. के. वकोवाचार्येण

प्रकाशिता ।

INDEX TO SRIMAD BHAGAVATAM

(1) TABLE OF CONTENTS AND

(2) ALPHABETICAL INDEX OF LEADING TOPICS, PLACES
AND PERSONS

COMPILED AND CARRIED THROUGH THE PRESS

BY

Pandit T. R. Krishnacharya

AND

Published by

T. K. Venkobacharya

son of the Author

AND MANAGER

MADHVA VILAS BOOK DEPOT, KUMBAKONAM

Registered according to the Act XXV of 1867.

[All rights reserved by the publisher.]

PRINTED AT THE
HINDI PRACHAR PRESS,
MADRAS.

PREFACE TO BHAGAVATHA STORY INDEX.

A perusal of this INDEX will enable readers to locate and identify tales and stories in the Bhāgavatha in reference to SKANDHA and ADHYAYA (Cantos and Chapters.)

Unlike Mahabharata, Bhāgavatha does not differ in Northern and Southern texts. There is not any great or significant or material divergence in readings. Four commentators are famous and well-known. 1. Sridhara-swami interprets Bhāgavatha in the light of ADVAITA. 2. Veeraraghavacharya comments on the Bhāgavatha in accordance with VISHISHTADVAITA, 3. Vallabhacharya's commentary conforms to the traditions of SUDDHA-ADVAITA, and 4. The commentary of Vijayadhvajacharya interprets the Bhāgavatha in the light of DVAITA. There are other commentaries as well, but, the interpretations found in them can be subsumed under the main four.

Sridhara, Veeraraghava and Vallabha agree in the readings adopted. Vijayadhvaja however proceeds along a divergent path. The Tenth Skandha presents particular difficulty as Vijayadhvaja rejects some chapters found in the texts adopted by other commentators, who in their turn have rejected chapters adopted by the former. I do not propose to reject anything that is useful and I regard all the commentators reliable and trustworthy.

In our INDEX, stanzas of Sridhara epitomizing the essence of each chapter are printed and their meaning explained in plain Sanskrit prose. The INDEX will be useful to all.

PREFACE TO ALPHABETICAL INDEX.

Even experts will sometimes find it difficult to identify and locate names, stories, achievements of the persons spoken of, in the Bhāgavatha running over 18,000 (Eighteen Thousands) stanzas. The Alphabetical INDEX has been prepared with great care, and at great cost in the shape of remuneration to Pandits and other helpers.

1. Important and leading names are printed in thick type.

The explanations are in smaller types.

2. Names of SKANDHAS are indicated by the first letters thus Pra. (Prathamā-skandha), Dvī. (Dvīteya-skandha) and so on.

3. The numbers of the Chapters (Adhyayas) are indicated in thick face numerals. Numbers of stanzas are noted in ordinary face numerals.

4. A long hyphen between quotation marks thus "—" indicates from A to Y.

5. It is hoped that the numbers indicated will apply to all the Editions of the Bhāgavatha now available, and should readers notice any divergence, they are requested to peruse 3 or 4 stanzas before and after the context in question.

6. Excepting the one adopted by Vijayadhvajacharya, other readings will agree in the number of the chapters.

मुद्रणालय }
1st January 1932 }

T. R. KRISHNACHARYA.

श्रीमद्भागवतकथानुक्रमण्या भूमिका ।

सकृत् द्विवारं वा श्रीमद्भागवतं पठितवतां जनानाम् एकदैव स्कन्धाध्यायक्रमेण समस्तकथो-
पस्थितिरस्या अनुक्रमण्याः पठनेनानायासं स्यात् ।

श्रीमद्भागवते श्रीमन्महाभारतवत् श्रीमद्दाल्मीकिरामायणवच्च दक्षिणोत्तरदेशभेदेन पाठभेदो
नास्ति । प्रायः सर्वदेशेष्वपि पाठसाम्यमेव । एतस्य महाग्रन्थस्य मुख्या व्याख्यातारः चत्वारः । ते च
अद्वैतमतरीत्या व्याख्यातारः श्रीधरस्वामिनः । विशिष्टाद्वैतमतरीत्या व्याख्यातारः वीरराघवाचार्याः ।
शुद्धाद्वैतमतरीत्या व्याख्यातारः बल्लभाचार्याः । द्वैत(माध्व)मतरीत्या व्याख्यातारः विजयध्वजतीर्थाः ।
यद्यप्येतान्विना बहवो व्याख्यातारो वर्तन्ते ; तथाऽपि ते सर्वे एतच्चतुष्टयान्तर्भूता एव । तेषु प्रथमानां
त्रयाणामाचार्याणां मूलपाठः एकरीतिक एव ।

अस्यां कथानुक्रमण्यां स्कन्धाध्यायादीनां क्रमः द्वैतपाठं विना अन्यपाठानामनुगुण एव
स्यात् । विजयध्वजतीर्थाणां पाठे । अध्यायेषु च क्वचित्क्वचिद्व्युत्पन्नानाधिक्यं पौर्वापर्यव्यत्यासश्च वर्तते । तथापि
दशमस्कन्धे इतरैरङ्गीकृताः केचन अध्याया अत्र न सन्ति । एतादृशो व्यत्यासः स्वल्पेषु स्थलेष्वेव
वर्तते । अन्यत्र तु सर्वेषां सम एव पाठः ।

इतरैरनभ्युपगताः केचन अध्याया अत्राधिकाश्च सन्ति । अत्र कारणं वक्तुं नाहं शक्तः ।
चतुरोऽप्याचार्यान्प्रामाणिकानेवाहं चिन्तयामि ।

अस्यामनुक्रमण्यां प्रत्यध्यायं श्रीधरस्वामिभिर्विरचिताः अध्यायार्थसंग्रहरूपाः कारिकाः
प्रथमं मुद्रयित्वा ततोऽनन्तरं वाक्यरूपं तद्व्याख्यानं चास्पिन्मुद्रितम् । अतः सर्वविधपुस्तकवतामप्यु-
पयोयेतद्भवेदिति प्रत्येयि ।

नाम्नां विषयाणां च वर्णानुक्रमण्या भूमिका ।

अनेकरवारं श्रीमद्भागवतं पठितवतां विदुषामपि अष्टादशसहस्रग्रन्थात्मके रत्नाकरवदतिविपुले-
ऽस्मिन्महति ग्रन्थे कान्युपाख्यानानि कुत्र वर्तन्ते, कस्य कीदृशः संबन्धः, केन केन कानि कानि कर्माणि
कृतानि, समाननामानः कति वर्तन्ते इत्यादयो विषया न झटिति ज्ञातुं सुशक्यम् । तदर्थम् इयं विपुला
वर्णानुक्रमणी महता श्रमेण सहायभूतेभ्यो विद्वद्भ्यः श्रमदक्षिणादानेन मुद्रकादिवेतनव्ययेन च संसृज्य
सर्वेषां हृगोचरीकृता । सर्वविधन्यूनतावता मया रचितायामस्यामनुक्रमणिकायां शब्ददोषादयः स्युरेव
तथाऽपि विमर्शका महान्तः तान्समीकृतयोपयुञ्जेषुरिति प्रार्थये ।

अत्र मुख्यपदानि स्यूत्रैरक्षरैमुद्रितानि । तद्विरणं तु तनुभिरक्षरैः कृतम् ।

प्रथमं स्कन्धनाम प्र०, द्वि०, तृ० इत्यादिभिः स्यूत्रैः आद्यक्षरैः प्रदर्शितम् । अध्यायसंख्या
स्थूलैः संख्याक्षरैः प्रदर्शिता । श्लोकसंख्यातु तनुभिरक्षरैः । द्वयोः संख्ययोर्मध्ये दत्ता तिरश्चीना
“—” रेखा एतदारभ्यतत्पर्यन्तमित्यस्य ज्ञापिका भवति । अत्र निर्दिष्टा श्लोकसंख्या भरतखण्डस्येषु
मुद्रितेषु लिखितेषु वा सर्वेषु पुस्तकेषु समेव स्यात् । यदि कुत्र चित्पुस्तके विसंग्रहेत चेत्तर्हि पूर्वोक्तत्र च-
द्वित्राः श्लोका एष्टव्याः । अध्यायसंख्या तु [कुत्र चिद्विजयध्वजतीर्थाणां विना] सर्वत्र संयदेत ।

कुम्भघोणम् ।

१-जानुवरी, १९३२. }

टी. आर्. कृष्णाचार्यः

श्रीमद्भागवतकथानुक्रमणिका ।

प्रथमः स्कन्धः ॥ १ ॥

श्रीगोपालकृष्णाय नमः ॥

प्रथमोऽध्यायः ॥ १ ॥

भगवता श्रीवेदव्यासेन श्रीमद्भागवतग्रन्थारम्भे मङ्गलाचरणम् ॥ १ ॥ नैमिषारण्ये सन्नदीक्षितैः शौनकादिऋषिभिः कदाचित्तत्रागतं रोमहर्षणपुत्र-सुप्रश्वोनामकं मृतपौराणिकं प्रति पद्मश-करणम् ॥ २ ॥

ते च—“ तत्र तत्राञ्जसाऽऽयुष्मन् ” इति नवमेन (९) श्लोकेन पुंसामेकान्ततः श्रेयः किमिति प्रथमः पक्षः ॥ १ ॥ “ अतः साधोऽत्र यत्सारम् ” इति एकादशेन (११) श्लोकेन सर्वशास्त्रार्थसारं किमिति द्वितीयः ॥ २ ॥ “ मृत जानासि भद्रं ते ” इति द्वादशेन (१२) श्लोकेन भगवान्देवक्यां किमर्थं जात इति तृतीयः ॥ ३ ॥ “ तस्य कर्माण्युदा-राणि ” इति सप्तदशेन (१७) श्लोकेन श्रीकृष्णस्य वदाराणि कर्माणि ब्रूहि इति चतुर्थः ॥ ४ ॥ “ अपारुषाहि हरेर्धीमन् ” इति अष्टादशेन (१८) श्लोकेन भगवतो मत्स्यादिनानावतारकथाकथन-

पक्षः पञ्चमः ॥ ५ ॥ “ ब्रूहि योगेश्वरे कृष्णे ” इति त्रयोविंशेन (२३) श्लोकेन धर्मः कं शरणं गत इति षष्ठः पक्षः ॥ ६ ॥

द्वितीयोऽध्यायः ॥ २ ॥

तदेवं प्रथमेऽध्याये पद्म प्रश्ना मुनिभिः कृताः ।
द्वितीये तूत्तरं सूतश्चतुर्णामिह वक्तवान् ॥ १ ॥

मृतपौराणिकेन शुकाचार्यादिनमनपूर्वके शौन-कादिकृतपक्षमशंसनम् ॥ १ ॥ भगवद्भक्तितरुया-श्रवणादिमहिमानुवर्णनेन चतुर्णां पश्चानामुत्तरदा-नम् ॥ २ ॥

तथया—“ स वै पुंसाम् ” इति षष्ठेन (६) श्लोकेन भगवद्भक्तिजनरुस्यैव धर्मस्य सारत्वकथनेन प्रथमस्योत्तरम् ॥ १ ॥ “ सुमुत्तवो घोररूपान् ” इति पार्दशश्लोकमारभ्य चतुःश्लोक्या भगवद्भ-जनस्यैव सर्वशास्त्रगोचरत्वकथनेन द्वितीयस्योत्त-रम् ॥ २ ॥ “ भावयन्नेपसत्त्वेन ” इति चतु-स्त्रिंशेन (३४) श्लोकेन लोकरूपानमेव सर्वेषां

भगवदवताराणां प्रयोजनम् । विशेषतः श्रीकृष्णा-
वतारस्य इति तृतीयस्योत्तरम् ॥ ३ ॥ “स एवेदं
ससर्जाग्रे इति त्रिशेन (३०) जगत्सृष्ट्यादीनि
तस्योदारकर्माणीति चतुर्थमश्वस्योत्तरम् ॥ ४ ॥
अवशिष्टयोर्द्वयोः प्रश्नयोरुत्तरं तृतीयेऽध्याये ।

तृतीयोऽध्यायः ॥ ३ ॥

अवतारकथाप्रश्ने तृतीये तूत्तराभिधा ।
पुरुषाद्यवतारोक्त्या तत्तत्कारिचरणैः ॥ २ ॥

सूतपौरुषिकेन शौनकादीन् प्रति “जगृहे
पौरुषं रूपं” इत्यादिभिः “संक्षेपेण भगवतः
पुरुषाद्यवतारोक्त्या पञ्चममश्वस्योत्तरम् ॥ ५ ॥
“कृष्णे स्वधामोपगते—पुराणार्कोऽनुदितः”
इति श्लोकेन धर्मः पुराणश्रेष्ठं श्रीमद्भागवतमेव शरणं
प्राप्त इति कथनेन षष्ठस्य प्रश्नस्योत्तरम् ॥ ६ ॥
द्वादशस्कन्धात्मकं समग्रं भागवतमपि पूर्वं
कानां षट्प्रश्नानामेव विवरणरूपं धातव्यम् ॥

चतुर्थोऽध्यायः ॥ ४ ॥

तुर्थं भागवतारम्भकारणत्वेन घण्यते ।
व्यासस्यापरितोषस्तु तपःप्रपञ्चनादिभिः ॥ ३ ॥

शौनकेन सूतंप्रति श्रीव्यासेन भागवतकरणे
कारणस्य तद्देगकालयोः शुरुपरीक्षितसमागमप्र-
कारस्य परीक्षित्वागोपवेदशहेतोश्च प्रश्नः ॥ १ ॥
सूतेन तत्प्रश्नानामुत्तरकथनोपक्रमः ॥ २ ॥ कदाचन
सरस्वतीतीरे ममास्तीने व्यासे स्पेन वेदविभजन-
पूर्वकं भारतवर्षायने कृतेऽपात्मनोऽह्नतार्थत्वमुद्रया
परिचिन्तयति सति नारदस्य तदाश्रमं प्रत्याग-
मनम् ॥ ३ ॥

पञ्चमोऽध्यायः ॥ ५ ॥

पञ्चमे सर्वधर्मेश्वरो हरिकीर्तनगौरवम् ।
व्यासचित्तप्रसादाय नारदेनोपदिश्यते ॥ ४ ॥

श्रीव्यासेन स्वस्यापरितोषकारणं पृष्टेन नारदेन
व्यासं प्रति प्राधान्येन भगवत्कथाश्रवणादेः
प्रणयनोपदेशः ॥ १ ॥ तथा भगवत्कथाश्रवणादेः
परमपुमर्थहेतुत्वे स्वस्यैव साक्षीकरणाय स्वपूर्वजन्म-
वृत्तान्तकथनम् ॥ २ ॥ पूर्वजन्मनि दासीमूतना
नारदेन बाल्ये योगिनां शुश्रूषणम् ॥ ३ ॥
तत्र तदुदीरितहरिकथाश्रवणसमुपजातहरिमक्तेर्बालस्य
शुश्रूपासंतुष्टैर्षोभिस्तस्यै ज्ञानोपदेशः ॥ ४ ॥

षष्ठोऽध्यायः ॥ ६ ॥

व्यासस्य प्रत्ययार्थं च षष्ठे प्राग्जन्मसंभवम् ।
स्वभागेन नारदः प्राह कृष्णसंकीर्तनोऽयम् ॥ ५ ॥

स्वमातुर्मरणानन्तरं महात्वां प्रविष्टस्य नारदस्य
भगवद्ब्रह्मणे भगवता हृद्यपरोक्षीभूय पुनरन्त-
र्धानम् ॥ १ ॥ तदेवं त्यक्तवनस्तस्य कल्पान्तरे
चतुर्मुखाद्भारदत्पेन जननम् ॥ २ ॥ नारदेन
व्यासं प्रत्येतत्कथाकथनानन्तरं तस्मादाश्रमाभिर्निर्गम-
नम् ॥ ३ ॥

सप्तमोऽध्यायः ॥ ७ ॥

अथभागवतधोनुजन्म यद्वत् परीक्षितः ।
सुतपाल्यव्यादाद्दण्डिणोऽष्टः मत्तम उच्यते ॥ ६ ॥

श्रीव्यासेन नारदाज्ञानुसारेण भागवतं निर्णय
स्वपूषाप शुकाचार्याय तदुपदेशः ॥ १ ॥ शौनकेन
कम्पिन्मुगे मन्त्रेण [४३] मिति पृष्टस्योचरत्तया
सूतेन परीक्षितान्वरुणनोपोदावनयाऽन्यामवृत्ता-

न्तकथनारंभः ॥ २ ॥ भीमसेनेन हतस्य दुर्योध-
नस्य प्रीतये शिविरसुप्तान्पाण्डवैयान्दत्तवतोऽश्वत्थाम्नो
वधायांर्जुनस्यानुधावनम् ॥ ३ ॥ अश्वत्थाम्नः
प्राणसंकटे प्राप्ते तेनार्जुनवधाय ब्रह्मास्त्रप्रयोगः ॥
४ ॥ तत्प्रतिघातार्थमर्जुनेन प्रतिब्रह्मास्त्रप्रयोगः ॥
५ ॥ ब्रह्मास्त्रद्वयेनोत्पन्नं प्रजोपप्लवमालक्ष्य अर्जुनेन
श्रीकृष्णाज्ञया स्वास्त्रोपसंहारपूर्वकं अश्वत्थाम्नो
वन्धनेन द्रौपदीसमीपप्रापणम् ॥ ६ ॥ द्रौपदीप्रार्थ-
नयाऽर्जुनेनाश्वत्थाममूर्धन्यमणिहरणपूर्वकं तस्य शि-
विराद्धर्हिर्निष्कासनम् ॥ ७ ॥

अष्टमोऽध्यायः ॥ ८ ॥

अष्टमे कुपितद्रौणेरस्त्रादक्षः परीक्षितः ।
कृष्णेन तस्तुतिः कुन्त्या राज्ञः शोकश्च कीर्त्यते ॥७॥
युधिष्ठिरं राज्ये प्रतिष्ठाप्य द्वारकां जिगमिपति
श्रीकृष्णे अश्वत्थामोपसृष्टापाण्डवैयान्दत्तवतोऽश्वत्थाम्नो
उत्तरादेव्या श्रीकृष्णं प्रति मध्येमार्गं शरणगमनम्
॥ १ ॥ श्रीकृष्णेन सुदर्शनायुधेनाश्वत्थामास्त्रप्रति-
घातपूर्वकं उत्तराया गर्भरक्षणम् ॥ २ ॥ कुन्त्या
श्रीकृष्णस्तुतिः ॥ ३ ॥ युधिष्ठिरप्रार्थनया
श्रीकृष्णस्य पुनर्हास्तिनपुरप्रवेशः ॥ ४ ॥ वन्द्यवध-
हेतुकपापशङ्कया युधिष्ठिरेण परिशोचनम् ॥ ५ ॥

नवमोऽध्यायः ॥ ९ ॥

युधिष्ठिराय भीष्मेण सर्वधर्मनिरूपणम् ।
कृष्णस्तुतिश्च मुक्तिश्च नद्यमे तस्य कीर्त्यते ॥ ८ ॥
श्रीकृष्णादिभिः सहितेन युधिष्ठिरेण भीष्म-
समीपगमनम् ॥ १ ॥ भीष्मेण युधिष्ठिरादीन्प्रति
नानाविधधर्मोपदेशः, श्रीकृष्णस्तवनपूर्वकं निजशरी-

रत्यागश्च ॥ २ ॥ भीष्मं संस्कृत्य नगरमागतेन
युधिष्ठिरेण श्रीकृष्णवृतराष्ट्रानुमत्या नीत्या प्रजा-
पालनम् ॥ ३ ॥

दशमोऽध्यायः ॥ १० ॥

दशमे कृतकार्यस्य हस्तिनापुरतो हरेः ।
स्त्रीभिः संस्तुयमानस्य वर्णयते द्वारकागमः ॥ ९ ॥
श्रीकृष्णस्य द्वारकां प्रति प्रस्थानम् ॥ १ ॥
स्त्रीभिः कृता श्रीकृष्णस्तुतिः ॥ २ ॥ सायाह्ने
श्रीकृष्णस्य आनर्तदेशगमनम् ॥ ३ ॥

एकादशोऽध्यायः ॥ ११ ॥

धानतैः स्तुयमानस्य पुरीं निर्विष्य वन्द्युभिः ।
एकादशे रतिः सम्यग्यादवेन्द्रस्य वर्णयते ॥ १० ॥
उत्सवैरुच्चलपौरमुदञ्चध्वजतोरणम् ।
उल्लसद्भ्रतन्दीपालि स्वधुरं प्रभुराविशत् ॥ ११ ॥
श्रीकृष्णस्य द्वारकां प्रविश्य वसुदेवदेवव्याघ-
भिवादनपूर्वकं स्वभवनप्रवेशः ॥ १ ॥ तत्र वन्द्युभिः
सह सुखेन निवासः ॥ २ ॥

द्वादशोऽध्यायः ॥ १२ ॥

पूर्वोक्तं यत्प्रसङ्गाय द्रौणिदण्डादि विस्तरात् ।
द्वादशे तु तद्देशाथ परीक्षिञ्जन्म उच्यते ॥ १२ ॥

शौनकेन परीक्षितकथां पृष्टेन सृतेन तं प्रति
तत्कथनोपक्रमः ॥ १ ॥ मातुर्गर्भे द्रौण्यस्त्रतेजोदक्ष-
मानाय परीक्षिते श्रीकृष्णेन स्वदिव्यरूपं प्रदर्श्या-
स्त्रतेजश्शमनपूर्वकमन्वर्धानम् ॥ २ ॥ अथ परीक्षि-
ञ्जननसमयसमागतैर्ब्राह्मणैर्युधिष्ठिरं प्रति परीक्षितो
विष्णुरात इति नामकरणपूर्वकं जननमभूति निघ-

नावधि तदीयभविष्यत्सकलवृत्तान्तनिवेदनम् ॥३॥
अश्वमेधयाजनाय युधिष्ठिरसमाहूतेन श्रीकृष्णेन
हास्तिनपुरमागत्य यागावसाने पुनर्द्वारकाग-
मनम् ॥ ४ ॥

त्रयोदशोऽध्यायः ॥ १३ ॥

निर्गमां धृतराष्ट्रस्य विदुरोक्त्या त्रयोदशे ।
उक्तः पौत्राभिपैकेण वक्तुं राज्ञो महापथम् ॥ १३ ॥

कुरुपाण्डवयुद्धात्प्रागेव मन्त्राय धृतराष्ट्रेणाहृतस्य
तत्पुत्रेण दुर्योधनेन तिरस्कृतस्य विदुरस्य तीर्थ-
यात्रां निमित्तीकृत्य वनगमनम् ॥ १ ॥ तीर्थयात्रा-
काले मैत्रेयादधिगतभगवज्ज्ञानेन विदुरेण दुर्योधन-
वधानन्तरं हास्तिनपुरं प्रत्यागमनम् ॥ २ ॥ युधि-
ष्ठिरेण द्वारकाजनकुशलं पृष्टेन विदुरेण तं प्रति
यदुकुलक्षयं विना सकलवृत्तान्तकथनम् ॥ ३ ॥
विदुरस्योपनाजातवैराग्येण धृतराष्ट्रेण हिमालयगम-
नम् ॥ ४ ॥ मातृधृतराष्ट्रवन्दनाय तद्गृहं प्रविष्टे
युधिष्ठिरे तत्र तद्दर्शनेन दूयमाने तदा यदृच्छा-
समागतेन नारदेन तं प्रति धृतराष्ट्रादीनां हिमालय-
गमनस्य ततः पञ्चमेऽहनि भविष्यतः तेषां देहत्या-
गस्य च कथनम् ॥ ५ ॥

चतुर्दशोऽध्यायः ॥ १४ ॥

चतुर्दशे त्वरिष्ठानि दृष्ट्वा राजा विशङ्कितः ।
अशृणोदर्जुनात्कृष्णतिरोधानमितीयते ॥ १४ ॥

वन्द्युदितृक्षया द्वारकां गते पार्थे चिरायति सति
युधिष्ठिरेण नानाविधदुर्निमित्तदर्शनम् ॥ १ ॥ ततः
प्रत्यागतमर्जुनं प्रति युधिष्ठिरेण द्वारकाजनकुशल-
मश्रुपूर्वकं तन्मुखमालिन्यादिकारणप्रश्नः ॥ २ ॥

पञ्चदशोऽध्यायः ॥ १५ ॥

कलिप्रवेशमालक्ष्य धुरं न्यस्य परीक्षिति ।
आरुरोह नृपः स्वर्गमिति पञ्चदशोऽवधीत् ॥ १५ ॥

अर्जुनेन युधिष्ठिरं प्रति स्वीयसकलाभ्युदयानां
श्रीकृष्णानुग्रहैकहेतुत्वकथनम् । तथा विप्रशाप-
निमित्तकसकलयदुकुलक्षयस्य भगवतस्स्वधामोषग-
मस्य च कथनम् ॥ १ ॥ जातनिर्वेदेन युधिष्ठिरेण
वज्रपरीक्षितोर्धुरायां स्वपुयां चाभिषेचनपूर्वकं
द्रौपद्या भ्रातृभिश्च सह स्वर्गारोहणम् ॥ २ ॥

षोडशोऽध्यायः ॥ १६ ॥

ततश्च षोडशे भूमिधर्मयोः कलिखिन्नयोः ।
संवादे वष्यते प्राप्तिः पालकस्य परीक्षितः ॥ १६ ॥

परीक्षित उत्तरकुमारपुत्र्या इरावत्या सह
विवाहः । तस्यां जनमेजयादिपुत्रचतुष्टयोत्पत्तिश्च
॥ १ ॥ तेनाश्वमेधत्रययजनम् ॥ २ ॥ तेनदिग्विजये
भद्राश्वकेतुमालादिवर्षविजयः ॥ ३ ॥ तेन कुत्रचि-
त्कस्य चिदाश्चर्यस्य दर्शनम् ॥ ४ ॥ एकचरणवि-
शिष्टेन वृपरूपिणा धर्मेण विवर्णां गोरूपधारिणीं
धरणीर्देशीं प्रति नानाविकल्पपूर्वकं शोककारण-
प्रश्नः ॥ ५ ॥ तथा तं प्रति कलिकलितसर्ववर्णा-
श्रमधर्मलोपस्य श्रीकृष्णवियोगस्य च स्वशोकका-
रणत्वकथनम् ॥ ६ ॥

सप्तदशोऽध्यायः ॥ १७ ॥

ततः सप्तदशे राज्ञा कलेर्निग्रह उच्यते ।
तस्यैवंधीर्यभाजोऽपि वैराग्यं वक्तुमञ्जुतम् ॥ १७ ॥

तत्र प्राचीसरस्वतीतीरे राजवेपथारिणा शूद्रेण
ताडयमानगोमिथुनदर्शनम् ॥ १ ॥ वृषभो धर्म

इति गौर्भूमिरिति शूद्रः कलिरिति च ज्ञातवता
परीक्षिता कलिवधाय खड्गपरिग्रहः ॥ २ ॥
शरणगताय स्वस्य निवासाय किञ्चित्स्थानं
याचमानाय कलये शूतादिस्थानपञ्चकदानम्
॥ ३ ॥

अष्टादशोऽध्यायः ॥ १८ ॥

राक्षस्त्वष्टादशे तस्य ब्रह्मशापो निरूप्यते ।
स चानुग्रह पथास्थ जातो वैराग्यमाचवहन् ॥ १८ ॥

एकदा मृगयार्थं वनं गतेन क्षुत्पिपासादितेन
परीक्षिता शमीकमुनेराश्रमं प्रविश्य पानीययाचनेऽपि
मुनेः समाधिस्थतया तस्माज्जलमलभमानेन
कोपात्तदंसे मृतसर्पनिक्षेपपूर्वकं स्वपुरगमनम् ॥ १ ॥
तच्छूणरुष्टेन मुनिमुतेन परीक्षिते तत्सप्तमेऽहनि
तक्षकदेशनप्रकारकशापदानम् ॥ २ ॥ समाध्युपर-

तेन मुनिना स्वपुत्रदत्तशापं ज्ञात्वाऽनुतापाधि-
गमः ॥ ३ ॥

ऊनविंशोऽध्यायः ॥ १९ ॥

प्रायोपविष्टे गङ्गायां राक्षि योगिजनावृते ।
शुकस्यागमनं तत्र प्रोक्तमेकान्विशके ॥ १९ ॥

स्वनगरीं प्राप्तवतः परीक्षितः स्वकृतं ब्राह्मणाप-
मानं स्मृत्वा पश्चात्तापः ॥ १ ॥ ऋषिपुत्रस्य शापं ऋषेः
शिष्यमुखात् ज्ञातवता परीक्षिता गङ्गातीरे प्रायोप-
वेशः ॥ २ ॥ तत्र समागतानेकदेवर्ष्यादिपूजन-
पूर्वकं हरिकथागानमार्थना ॥ ३ ॥ तत्र
यदृच्छासमागतं सकलसभ्यजनपूजितं शुकाचार्यं
प्रति सप्रणामं मुमुर्षुणा कर्तव्यस्य जाप्यस्य त्या-
ज्यस्य च निवेदनमार्थना ॥ ४ ॥

इति प्रथमः स्कन्धः ॥ १ ॥

श्रीगोपालकृष्णाय नमः ।

द्वितीयः स्कन्धः ॥ २ ॥

द्वितीये तु दशाध्यायैः श्रीभागवतमादितः । उद्देशलक्षणांक्तिभ्यां संक्षेपेणोपवर्ण्यते ॥ १ ॥

प्रथमोऽध्यायः ॥ १ ॥

तत्र तु प्रथमाध्याये कीर्तनध्वजणादिभिः ।
स्थविष्टे भगवद्गुणे मनसो धारणोच्यते ॥ २ ॥
उक्तः पूर्वमुपोद्घातः सप्रसङ्गः शुकागमः ।
राज्ञा वृष्टे नृणां एत्यमयाद् शुकसन्मुनिः ॥ ३ ॥

शुकेन परीक्षितं प्रति मुमुर्षुणा नारायणस्मरण-
स्याश्रयं करणीपत्यरुयनपूर्वकं तच्चरितप्रतिपादक-

भागवतपुराणरुयनप्रतिज्ञानम् ॥ १ ॥ तथा
सपरिकरभगवद्भ्यानप्रकारनिरूपणपूर्वकं स्थूलो-
पासनाय विराड्भूषणनिरूपणम् ॥ २ ॥

द्वितीयोऽध्यायः ॥ २ ॥

द्वितीये तु ततः स्थूलधारणानां जितं मनः ।
सर्वमाश्लिषि सर्वेशे विष्णो धारयतिवितीयेते ॥ ४ ॥

दृश्यालम्बनरूपैवमुक्ता वैराजधारणा ।
इहोच्यते तु तत्साध्या सर्वान्तर्गामिधारणा ॥ ५ ॥

शुकेन परीक्षितं प्रति हृदयकमले भगवदुपासना-
प्रकारतत्फलयोः कथनम् ॥ १ ॥ तथा जीवस्य
देहादुत्क्रान्तिप्रकारस्य कथनम् ॥ २ ॥ भगवत्प्र-
सादार्थं भक्तिविरक्तिभगवच्चरित्रश्रवणकीर्तनादीनां
अत्यवश्यकर्तव्यत्वस्य कथनम् ॥ ३ ॥

तृतीयोऽध्यायः ॥ ३ ॥

तृतीये विष्णुभक्तेस्तु वैशिष्ट्यं श्रुण्वतो मुनेः ।
भक्त्युद्रेकेण तत्कर्मश्रवणादर ईर्यते ॥ ६ ॥

शुकेन परीक्षितं प्रति इतरदेवताभजनस्य अल्या-
स्थिरैहिकफलमात्रसाधनत्वेन हरिभक्तेरेव निखिल-
पुरुषार्थसाधनत्वकथनम् ॥ १ ॥

चतुर्थोऽध्यायः ॥ ४ ॥

तुर्थे परीक्षिता पृष्टं सृष्ट्यादिहृत्चिष्टितम् ।
शुकेन ब्रह्मतत्पुत्रसंवादेनोपघर्ष्यते ॥ ७ ॥

शुकोपदेशेन दृढतरं वैराग्यं प्राप्तवता परीक्षिता
शुकं प्रति भगवतः जगत्सृष्ट्यादिप्रकारनिरूपण-
प्रार्थना ॥ १ ॥ शुकेन भगवन्नमनपूर्वकं ब्रह्मनारद-
संवादकथनमुखेन तन्निरूपणम् ॥ २ ॥

पञ्चमोऽध्यायः ॥ ५ ॥

पञ्चमे नारदेनाथ पृष्टः सृष्ट्यादि वक्तव्यजः ।
हरेर्लीलां विराट्सृष्टिं कालकर्मादिशक्तिभिः ॥ ८ ॥

नारदेन चतुर्मुखं प्रति जगत्सृष्ट्यादिप्रकारक-
थनप्रार्थना ॥ १ ॥ ब्रह्मणा नारदं प्रति नारायण-
प्रणामपूर्वकं तदनुग्रहैषैव स्वस्य स्रष्टृत्वादिशक्ति-

सद्भावकथनपूर्वकं तत्सृष्टिनिरूपणम् ॥ २ ॥
अण्डसृष्टिकथनपूर्वकं अण्डान्तर्भवद्वयवैश्वतुर्दश-
लोककल्पनकथनम् ॥ ३ ॥

षष्ठोऽध्यायः ॥ ६ ॥

षष्ठे विराड्भूतिश्च प्रोक्ताऽध्यात्मादिभेदतः ।
दृढीकृतं च पूर्वोक्तं सर्वं पुरुषसूक्ततः ॥ ९ ॥

ब्रह्मणा नारदं प्रति पुरुषसूक्तोक्तप्रकारेण
भगवन्मुखादिभ्य इन्द्रियाणां तदभिमानिदेवानां
चोत्पत्तिप्रकारनिरूपणम् ॥ १ ॥ तथा भगवद्व्यं-
वैभ्यो यज्ञसाधनकुशादिसंभवकथनपूर्वकं प्राधान्येन
भगवद्वतारचरित्रनिरूपणप्रतिज्ञानम् ॥ २ ॥

सप्तमोऽध्यायः ॥ ७ ॥

सप्तमे भगल्लीलावतारा ब्रह्मणोदिताः ।
नारदाय तु तत्कर्मप्रयोजनगुणैः सह ॥ १० ॥

ब्रह्मणा नारदं प्रति संक्षेपेण भगवतो वराशदि-
नानावतारचरित्रकथनम् ॥ १ ॥

अष्टमोऽध्यायः ॥ ८ ॥

अष्टमे देहसंयन्धमाक्षिपन्तीशजीवयोः ।
बह्वन्परीक्षिद्यापृच्छत्पुराणार्थान्बुभुत्सितान् ॥ ११ ॥
परीक्षिता शुकं प्रति जीवेशयोर्देहसंयन्धायनेक-
प्रश्नकरणम् ॥ १ ॥

नवमोऽध्यायः ॥ ९ ॥

राजप्रश्नोत्तरं वक्ष्यन्ब्रह्मणे हरिणोदितम् ।
कथयामास नवमे शुको भागवतं पुनः ॥ १२ ॥

एवं परीक्षिता पृष्टेन शुकेन भगवता ब्रह्मणे
प्रोक्तस्य श्रीभागवतस्य परीक्षितं प्रति कथनम् ॥ १ ॥

दशमोऽध्यायः ॥ १० ॥

ततो भागवतव्याख्याद्वारैव दशमे स्फुटम् ।
राजप्रश्नोत्तरं वक्तुमारेभे यादरायणिः ॥ १३ ॥

शुकेन परीक्षितं प्रति भागवतदशलक्षणीलक्षण-
कथनम् ॥ १ ॥ पूर्वोक्तायाः सृष्ट्याः पुनः प्रपञ्च-

नम् ॥ २ ॥ तृतीयस्कन्धे पाद्मकल्पनिरूपण-
प्रतिज्ञानम् ॥ ३ ॥ शौनकेन विदुरमैत्रेयसंवाद-
प्रकारं पृष्टेन सूतेन तं प्रति शुकेन परीक्षितं प्रत्युक्तस्य
संवादस्य कथनप्रतिज्ञानम् ॥ ४ ॥

इति द्वितीयः स्कन्धः ॥ २ ॥

श्रीमोपालकृष्णाय नमः ।

तृतीयः स्कन्धः ॥ ३ ॥

तृतीये तु त्रयस्त्रिंशदध्यायैः सर्गवर्णनम् । ईशेच्छया गुणशोभात्सर्गो ब्रह्माण्डसम्भवः ॥ १ ॥

प्रथमोऽध्यायः ॥ १ ॥

तत्र तु प्रथमेऽध्याये बन्धून्हित्वा गतायुषः ।
निर्गतस्योद्भवेनादौ संवादः क्षत्तुरुच्यते ॥ २ ॥

विदुरमैत्रेयसंवादमुखेन सर्ष्टिं विस्तरशः
कथयन् शुकाचार्यः परीक्षितं प्रति विदुरस्य
मैत्रेयेण समागमं प्रसज्जयति ॥ १ ॥ दुर्योधनास-
त्कृतेन विदुरेण तीर्थयात्रार्थं प्रभासक्षेत्रगमनम् ॥ २ ॥
ततो यमुनां गतस्य तस्य तत्रोद्भवस्य दर्शनम् ॥ ३ ॥
विदुरेण तं प्रति द्वारकाजनकृशलप्रश्नः ॥ ४ ॥

द्वितीयोऽध्यायः ॥ २ ॥

द्वितीये कृष्णविश्लेषादनुशोचप्रथोद्भवः ।
क्षेत्रे बालचरित्राणि कृष्णस्यावर्णयच्छ्रुत्वा ॥ ३ ॥

उद्भवेन विदुरं प्रति श्रीकृष्णस्य भूलोकत्यागकथ-
नम् ॥ १ ॥ कृष्णस्य चरित्राणि स्मृत्वा तस्य
बाल्यचरित्रकथनम् ॥ २ ॥

तृतीयोऽध्यायः ॥ ३ ॥

तृतीये मथुरामेत्य ब्रजात्कंसवधादिकम् ।
यत्कृतं द्वारकायां च कृष्णेन तदवर्णयत् ॥ ४ ॥

उद्भवेन विदुरं प्रति संग्रहेण श्रीकृष्णचरित्रकथ-
नम् ॥ १ ॥ श्रीकृष्णाज्ञया यादवानां प्रभासतीर्थ-
गमनकथनम् ॥ २ ॥

चतुर्थोऽध्यायः ॥ ४ ॥

चतुर्थे बन्धुनिधनं श्रुत्वाऽऽत्मज्ञानलब्धये ।
उद्भवस्योपदेशेन क्षत्ता मैत्रेयमागमत् ॥ ५ ॥

मदिरापानमत्तानां यदूनां परस्परं मर्षोक्ति-
कथनेन क्रोधमुत्पाद्य परस्परं हत्वा निःशेषं
मारणम् ॥ १ ॥ तदा श्रीकृष्णेन सरस्व-
तीतीरे किञ्चिद्दृष्टमूलाश्रयणेन तत्रागतमुद्भवं
प्रति मैत्रेयसमक्षं दिव्यज्ञानोपदेशः ॥ २ ॥ ततो
निर्गतेनोद्भवेन विदुरं प्रति यदुकुलक्षयनिवेदनपूर्वकं
स्वस्य वदरिकाश्रमगमनोद्यमनिवेदनम् ॥ ३ ॥

विदुरेण स्वस्य ज्ञानोपदेशं प्रार्थितेन उद्धवेन
 “श्रीकृष्णाज्ञया तव मैत्रेयो ज्ञानोपदेशं करिष्यति
 इत्युक्त्वा वदरिकाश्रमगमनम् ॥ ४ ॥ ततो यादव-
 नाशं श्रीकृष्णस्य वैकुण्ठगमनं च श्रुतवता विदुरेण
 मैत्रेयदिदृक्षया गङ्गातीरगमनम् ॥ ५ ॥

पञ्चमोऽध्यायः ॥ ५ ॥

पञ्चमे भगवल्लीलां क्षत्रा पृष्टो महानुनिः ।
 प्रोवाच महदादीनां सर्गं तैश्च हरैः स्तुतिम् ॥ ६ ॥
 उक्तश्चतुर्भिरध्यायैः क्षत्तुमंत्रेयसंगमः ।
 संवादस्तु तयोः स्कन्धद्वयेनाथ निगद्यते ॥ ७ ॥

विदुरेण गङ्गाद्वारमेत्य मैत्रेयं प्रति स्वस्य ज्ञानोप-
 देशप्रार्थना ॥ १ ॥ भगवता ब्रह्माण्डाद्ब्रह्मिः वटपत्रे
 शयानेन महदादितत्वानां तदभिमानिदेवानां च
 सृष्टिकथनम् ॥ २ ॥ तैर्देवैरण्डसृष्ट्यावसामर्थ्या-
 ङ्गवन्तं प्रति स्तवनपूर्वकं अण्डसृष्टिप्रार्थना ॥ ३ ॥
 अयं पुराणस्य दशलक्षण्यन्तर्भूतः सर्गः ।

इत आरभ्य चतुर्थस्कन्धसमाप्त्यवधि विदुर-
 मैत्रेययो संवादः कथ्यते ।

षष्ठोऽध्यायः ॥ ६ ॥

षष्ठे तैरीश्वराधिष्टैः सृष्टिमाह विगद्मननोः ।
 अधिदैवादिभेदं च तत्रैव भगवत्कृतम् ॥ ८ ॥

भगवता स्वतत्त्वांशैरण्डसर्जनपूर्वकं तत्र विराट्-
 पुरुषसर्जनम् ॥ १ ॥ इन्द्रियतदभिमानिदेवतानां-
 तद्विषयाणां च सर्जनम् ॥ २ ॥ अपयि सर्गान्तर्भूतः ।

सप्तमोऽध्यायः ॥ ७ ॥

सप्तमे संशयच्छेदि प्रतिनन्द्य मुनेर्बचः ।
 पुनः क्षत्रा कृता नानाप्रज्ञाः सम्यगुद्गीरिताः ॥ ९ ॥

विदुरेण मैत्रेयं प्रति चतुर्मुखब्रह्मकर्तृरुप्रजापति-
 मनुपन्वन्तरादिसृष्ट्यादिविषयकनानामपक्षाः ॥ १ ॥

अष्टमोऽध्यायः ॥ ८ ॥

अष्टमे समभूद्ब्रह्मा नाभेस्तु जलशायिनः ।
 तमजानञ्जलेऽविभ्यस्तपसाऽतोपयद्विभुम् ॥ १० ॥

मैत्रेयेण विदुरप्रश्नानां उत्तरदानोपक्रमः ॥ १ ॥
 अण्डोदके शेषभोगे शयानेन श्रीनारायणेन स्वना-
 भावुभूतपद्मोत्पादनपूर्वकं तत्र चतुर्मुखसर्जनम् ॥ २ ॥
 ब्रह्मणा स्वोत्पादकस्य परिज्ञानाय तपश्चरणम् ॥ ३ ॥
 ततो वर्षशतावसाने शेषशायिनो नारायणस्य स्वहृदये
 निरीक्षणम् ॥ ४ ॥

नवमोऽध्यायः ॥ ९ ॥

नवमे तपसा तुष्ट इष्ट्वा नारायण त्वजः ।
 अस्तौदेकार्णवे सीदँल्लोकसर्गचिकीर्षया ॥ ११ ॥

ततश्चतुर्मुखेन बहुधा श्रीनारायणस्तवनम् ॥ १ ॥
 तपस्तुष्टेन विष्णुना चतुर्मुखं प्रति पुनस्तपश्चर्षया
 विज्ञानं लब्ध्वा जगत्सर्जनं कुर्विति चोदानपूर्वकभन्त-
 र्थानम् ॥ २ ॥

दशमोऽध्यायः ॥ १० ॥

दशमे कालसंप्रश्ने प्रतिवक्तुं तदुक्तयः ।
 प्राकृतादिविभागेन सर्गस्तु दशधोच्यते ॥ १२ ॥

विरिञ्चेन पुनस्तपश्चरणेन विज्ञानं लब्ध्वा
 अण्डोदकपात्रेन स्वाधिष्ठानभूतपद्मेन लोकरूपसर्जन-
 विन्तनम् ॥ १ ॥ तत्र ब्रह्माण्डे विरिञ्चेन चराच-
 रात्पुरुषाकृतवैकृतात्मना दशविधनानामपश्चसर्ज-
 नम् ॥ २ ॥

एकादशोऽध्यायः ॥ ११ ॥

तत एकादशे कालः परमाण्यादिलक्षणैः ।
युगमन्वन्तरादिभ्यः कल्पमानादि वर्ण्यन्ते ॥ १३ ॥
मैत्रेयेण विदुरं प्रति क्षणलक्षप्रभृतिपरार्थाविधि-
मन्वन्तरावान्तरप्रलयमहाप्रलयादिसकलकालनिरूप-
णम् ॥ १ ॥

द्वादशोऽध्यायः ॥ १२ ॥

द्वादशे तु कुमारादिमनःसर्गासमेधनात् ।
कायद्वैधेन यौनस्तु मनुसर्गोऽनुवर्ण्यते ॥ १४ ॥
ब्रह्मणा अविद्यासृष्टिः ॥ १ ॥ सनकादीनां
रुद्रमरीच्यादीनां च सर्जनम् ॥ २ ॥ ऋगादिवेद-
चतुष्टयसर्जनम् ॥ ३ ॥ स्यायंशुवमनोः शतरूपा-
याथोत्पत्तिः ॥ ४ ॥ अयं दशलक्षण्यन्तर्भूतो
विसर्गः ।

त्रयोदशोऽध्यायः ॥ १३ ॥

त्रयोदशे सिरसृक्षायां मनोराकस्मिमाहृताम् ।
धरामुद्धर्तुमुद्भूतात्कोडाहैत्यानुसूदनम् ॥ १५ ॥
ब्रह्मणा प्रजासृष्टिमादिष्टेन स्वार्थंशुधेन तं प्रति
सलिलनिमग्नधरणीसमुद्भरणप्रार्थना ॥ १ ॥ ब्रह्मणो
नासाविवराभिर्गतेन वराहरूपिणा हरिणां हिर-
ण्याक्षहननपूर्वकं धरणीसमुद्भरणम् ॥ २ ॥

चतुर्दशोऽध्यायः ॥ १४ ॥

चतुर्दशे निदान तु तद्वधे धनुमुच्यते ।
सख्यायां षड्यपाङ्गमसंमद्यः कामतो दितेः ॥ १६ ॥
विदुरेण मैत्रेयेप्रति हिरण्याक्षवधकारणप्रश्नः
॥ १ ॥ अदित्याः षड्यपाङ्गसमये सन्ध्याकाले
गर्भधारणादिकथाकथनम् ॥ २ ॥

पञ्चदशोऽध्यायः ॥ १५ ॥

हतप्रभैः सुरैः पृष्टः प्राह पञ्चदशे विधिः ।
तद्वीजं विप्रशापादि वैकुण्ठे विष्णुभृत्ययोः ॥ १७ ॥
दितिगर्भतेजसा हतालोके लोके देवैः प्रार्थितेन
ब्रह्मणा तान्प्रति तत्कारणकथनोपक्रमः ॥ १ ॥
कदाचन सनकादीनां वैकुण्ठगमनम् ॥ २ ॥
वैकुण्ठवर्णनम् ॥ ३ ॥ भगवन्मन्दिरं प्रविशतां तेषां
जयविजयाभ्यां निरोधः ॥ ४ ॥ क्रुद्धैः सनकादिभिः
जयविजययोरासुरजन्मप्रापकशापदानम् ॥ ५ ॥

षोडशोऽध्यायः ॥ १६ ॥

हरिणा साम्बिवतैर्विप्रैरनुततैस्तु षोडशे ।
तयोरसुरभावेऽपि कृतोऽनुग्रह ईर्यते ॥ १८ ॥
भगवता श्रीनारायणेन सनकादीन्प्रति ब्राह्मण-
महिमानुवर्णनपूर्वकं तदीयशापानुमोदनम् ॥ १ ॥
भगवता त्वरितमेव स्वसमीपगमनमादिष्टाभ्यां
जयविजयाभ्यां वैकुण्ठादधःपतनम् ॥ २ ॥ एवं
ब्रह्मणा पुराष्टत्तनिवेदनपूर्वकं इदानीं दितिगर्भं
प्रविष्टयोरजयविजययोः भगवताऽचिरादेव वधो
भविष्यतीति देवेभ्यः कथनम् ॥ ३ ॥

सप्तदशोऽध्यायः ॥ १७ ॥

ततः सप्तदशे जन्म तयोर्लोकमर्थकरम् ।
हिरण्याक्षप्रमायद्य वर्ण्यते दिग्जयेऽन्तः ॥ १९ ॥
दितेर्जतरादृपगतावसाने हिरण्यक्षशिपुहिरण्याक्ष-
योरुत्पत्तिः ॥ १ ॥ हिरण्याक्षेण दिग्विजयार्थं
निर्गतेन युद्धाय वरणाहानम् ॥ २ ॥ वरुणेन
तं प्रति स्वस्य वृद्धत्वात् युद्धाय नारायणं प्रति
गमनचोदना ॥ ३ ॥

अष्टादशोऽध्यायः ॥ १८ ॥

अष्टादशे हिरण्याक्षघरोद्धर्तवराहयोः ।
निर्विशेष महायुद्धं देवक्षोभि निरूप्यते ॥ २० ॥

नारायणान्वेषिणा हिरण्याक्षेण नारदवचनाद्र-
सातलगमनम् ॥ १ ॥ तत्र धग्णीहारिणा वराह-
रूपिणा हरिणा सह युद्धारंभः ॥ २ ॥

एकोनविंशोऽध्यायः ॥ १९ ॥

ऊनविंशे विरिञ्च्यादिप्रार्थितेन महामुध्रे ।
वराहेण हिरण्याक्षवध-श्लाघ्योऽनुवर्ण्यते ॥ २१ ॥

भगवता हिरण्याक्षवधः ॥ १ ॥

विंशोऽध्यायः ॥ २० ॥

विंशे वराहजन्मादिव्यवधानादथादितः ।
सर्गोऽनुरुमार्यते चक्रतुमन्वयं प्रस्तुतं मनो ॥ २२ ॥

स्वायंभुवमनोः कथाया मध्ये प्रसक्तां भगवतो
वराहावतारकथां हिरण्याक्षवधकथां च त्रयोदश-
द्विंशोऽध्यायैः सप्तभिरध्यायैः परिसमाप्य विदु-
रप्रश्नानुरोधेन मैत्रेयेण ब्रह्मकृतयज्ञरक्षोगन्धर्वभूत-
पिशाचादिनानामजासृष्टैर्विस्तरेण कथनम् ॥ १ ॥

एकविंशोऽध्यायः ॥ २१ ॥

एकविंशे तपोविद्यातोषितेन तु विष्णुना ।
कर्दमस्य मनोः पुत्र्या विवाहघटनोच्यते ॥ २३ ॥

मध्ये त्रुटितो स्तापम्युत्रमनुकथां वक्तुं विदुर-
प्रार्थितेन मैत्रेयेण तत्कथनारंभः ॥ १ ॥ ब्रह्मणा
प्रजासर्जनं चोदितेन कर्दमेन सरस्वतीतीरे भगव-
दुद्देशेन तपश्चरणम् ॥ २ ॥ अपरोक्षीभूतेन श्रीना-
रायणेन स्वायंभुवमनुपुत्र्या देवहृत्याः परिणये
आज्ञादानम् ॥ ३ ॥ परेष्वि भार्यया शतरूपया

पुत्र्या देवहृत्या च सह स्वायंभुवमनोः कर्दमाश्रम-
गमनम् ॥ ४ ॥

द्वाविंशोऽध्यायः ॥ २२ ॥

द्वाविंशे कर्दमायादायथाऽऽदिष्टं हि विष्णुना ।
मनुर्दुहितरं देवहृतिमित्युपवर्ण्यते ॥ २४ ॥

स्वायंभुवेन मनुना सोपचारं स्वपुत्रीपाणिग्रहणं
प्रार्थितेन कर्दमेन सबहुमानं देवहृतीसमुद्राहः ॥ १ ॥

त्रयोविंशोऽध्यायः ॥ २३ ॥

त्रयोविंशे ततो योगनिर्मिते सर्वसम्पदि ।
विमाने कामगे चित्रा तयो रतिरुदीर्यते ॥ २५ ॥

ततश्चिरतरदुश्चरशुभ्रपया कर्शितनिजदेहां देवहृतिं
प्रति तुष्टेन कर्दमेनाभीष्टव्रणचोदना ॥ १ ॥ तथा
सुखविहरणपूर्वकमपत्योत्पादनं प्रार्थितेन तेन योग-
विभवेन दिव्यविमाननिर्माणपूर्वकं विन्दुसरःस्नान-
मात्रेण दिव्यरूपवत्या योगप्रभावेण नव देहान्धारि-
तवत्या देवहृत्या सह स्वयमपि नवधाऽऽत्मानं विभ-
ज्य कामगमं विमानमारुह्य नन्दनवनादिषु सुखेन
विहरणं नवरूप्योत्पादनं च ॥ २ ॥ ततः प्रव्रजि-
ष्यन्तं तस्मिन् विद्याय देवहृत्या पुमपत्योत्पादन-
प्रार्थना ॥ ३ ॥

चतुर्विंशोऽध्यायः ॥ २४ ॥

चतुर्विंशे ततो जन्म कपिलस्याह तरिपतुः ।
प्रव्रज्यां तमनुशाप्य ऋणत्रयविमोक्षतः ॥ २६ ॥

कर्दमेन देवहृतिं समाप्त्वास्य तस्यां भगवदंश-
भूतकपिलनामकतनयोत्पादनम् ॥ १ ॥ ब्रह्मणा
मरीच्यादिभिः सह कर्दमाश्रमगत्य कपिलकर्दम-
देवहृतीनां प्रशंसनम् ॥ २ ॥ कर्दमेन ब्रह्मचोद-

नया मरीच्यादिभ्यो नवभ्यो महर्षिभ्यः स्वरुन्या-
नवरुप्रदानम् ॥ ३ ॥ कर्दमेन रदसि कपिलमेत्य
प्रणामस्तवनपूर्वकं तदनुज्ञया यत्पाश्र्वं स्वीकृत्य
वनं प्रति गमनम् ॥ ४ ॥

पञ्चविंशोऽध्यायः ॥ २५ ॥

पञ्चविंशे जनन्या तु पृष्टो बन्धविमोचनम् ।
आदावाह परं भक्तिलक्षण कपिल. सुतः ॥ २७ ॥

देवहृत्या कपिलं प्रति जीवानां बन्धमोक्षोपाय-
कथनप्रार्थना ॥ १ ॥ कपिलेन भक्तियोगस्य तदु-
पायत्वकथने तथा तं प्रति भक्तियोगनिरूपण-
प्रार्थना ॥ २ ॥ कपिलेन तां प्रति स्वमहिमानु-
वर्णनपूर्वकं भक्तियोगप्रशंसनम् ॥ ३ ॥

षड्विंशोऽध्यायः ॥ २६ ॥

षड्विंशे पुष्यकृत्योस्तु विवेकायोपवर्णयते ।
सांख्येन सर्वभावानां जन्म लक्षणभेदतः ॥ २८ ॥
धात्रा पुत्राय यत्प्रोक्त क्षत्रे मित्रासुतेन च ।
मात्रे सांख्यं तदध्यात्म प्राधान्येनाह तत्पवित् ॥ २९ ॥

कपिलेन देवहृतिं प्रति तत्त्वलक्षणतदुत्पत्तिप्रका-
रादिरूपनम् ॥ १ ॥ ब्रह्माण्डविराट्पुरुषेन्द्रियतद-
धिष्ठानाभिमानिविषयादिनिरूपणम् ॥ २ ॥ अन्व-
यव्यतिरेकाभ्यां क्षेत्रज्ञस्य विराट्देहोत्पापन्त्व-
कथनम् ॥ ३ ॥

सप्तविंशोऽध्यायः ॥ २७ ॥

सप्तविंशे ततः सभ्यग्रहसुसाधनयोगतः ।
पुष्यकृत्योर्विषेकेन मोक्षरीतिनिर्णयते ॥ ३० ॥

कपिलेन स्वमात्रे देवहृत्यै प्रकृतिपुरषविपेकनि-
रूपणम् ॥ १ ॥

अष्टाविंशोऽध्यायः ॥ २८ ॥

अष्टाविंशे ततो ऽष्टाङ्गयोगेन ध्यानशोभिना ।
सर्वोपाधिधिनिर्मुक्तं स्वरूपज्ञानमर्थयते ॥ ३१ ॥
भक्ति सक्षेपत. प्रोच्य सांख्यमाख्याय विस्तृतम् ।
अथाह वैष्णवं योगमष्टाङ्गं कपिलो हरिः ॥ ३२ ॥

कपिलेन देवहृतिं प्रति अष्टाङ्गयोगनिरूपणम्
॥ १ ॥ भगवतः पादादिसर्वाययवध्यानप्रकारः
॥ २ ॥

एकोनत्रिंशोऽध्यायः ॥ २९ ॥

एकोनत्रिंशके भक्तियोगस्तु बहुधोच्यते ।
कालस्य च बले घोरा ससृतिश्च विरक्तये ॥ ३३ ॥
कपिलेन देवहृतिं प्रति भक्तियोगनिरूपणम्
॥ १ ॥ तथा कालमहिमानुवर्णनम् ॥ २ ॥

त्रिंशोऽध्यायः ॥ ३० ॥

त्रिंशे तु कायकान्तादिलालनाकुलचेतसाम् ।
कामिना तामसी पापाद्धोगतिरदीयते ॥ ३४ ॥

कपिलेन देवहृतिं प्रति विरक्तिजननाय विषया-
सक्तानां नरकयातनाशनुभवप्रकारवर्णनम् ॥ १ ॥

एकत्रिंशोऽध्यायः ॥ ३१ ॥

एकत्रिंशे विमिश्रेस्तु पुण्यपापैरिहान्तरा ।
मनुष्ययोनिं प्राप्तिवर्णयते राजसी गतिः ॥ ३५ ॥

कपिलेन देवहृतिं प्रति जीवानां गर्भयातनादि-
कथनम् ॥ १ ॥ तथा स्त्रीसङ्गस्यानर्थहेतुत्वकथ-
नम् ॥ २ ॥

द्वात्रिंशोऽध्यायः ॥ ३२ ॥

द्वात्रिंशे सांख्यैर्धर्मैर्कथ्य गतिरदीयते ।
तत्त्वज्ञानविहीनस्य ततश्च पुनरागतिः ॥ ३६ ॥

कपिलेन देवहूतिं प्रति काम्याकाम्यकर्मणोः फल-
कथनपूर्वकं भगवद्भजनचोदना ॥ १ ॥ तथा ज्ञान-
भक्तिवैराग्यादीनां भगवत्प्राप्त्युपायत्वोक्तिः ॥ २ ॥
सत्त्वोपदेशयोग्यायोग्यलक्षणप्रतिपादनम् ॥ ३ ॥

त्रयस्त्रिंशोऽध्यायः ॥ ३३ ॥

प्रयश्चिदेशे तु तस्यैव कपिलस्वोपदेशतः ।
ज्ञानभावेन तन्मातुर्जावन्मुक्तिवदीर्यते ॥ ३७ ॥

कपिलोपदेशसमधिगतभगवद्भजानया देवहूत्या
कपिलस्तत्रनम् ॥ १ ॥ कपिलस्य निर्गमनम् ॥ २ ॥
देवहूत्या कपिलोपदिष्टमार्गेण भगवद्भजानपूर्वकं
देहत्यागः ॥ ३ ॥ कपिलेन उदीचीं दिशमेत्य
सुखविहरणम् ॥ ४ ॥

इति तृतीयः स्कन्धः ॥ ३ ॥

श्रीगोपालकृष्णाय नमः ।

चतुर्थः स्कन्धः ॥ ४ ॥

अथैकत्रिंशताऽध्यायैर्विसर्गस्तुर्य उच्यते । विसर्गस्त्वोश्वराधीनैर्ब्रह्ममन्वादिभिः कृतः ॥ १ ॥

प्रथमोऽध्यायः ॥ १ ॥

तत्र तु प्रथमोऽध्याये मनुकन्यान्वयाः पृथक् ।
वर्ण्यन्ते यत्र यशादिमूर्तिभिः प्रभवो हरेः ॥ २ ॥

स्वार्थशुभवमनुपुत्र्यां आकृत्यां यज्ञनामकभगव-
दवतारः ॥ १ ॥ देवहूतिपुत्रीणां नवानां वंशकथनम्
॥ २ ॥ अनमूयायां दत्तात्रेयावतारः ॥ ३ ॥
तृतीयाया मनुपुत्र्याः प्रमृत्वा वंशकथनम् ॥ ४ ॥
मूर्तिनाम्न्यां नरनारायणोत्पत्तिः ॥ ५ ॥ सती-
नाम्न्या रुद्रभार्यायाः स्वभर्तृद्विपि पितरि दक्षे कोपेन
योगमार्गेण देहत्यागः ॥ ६ ॥

द्वितीयोऽध्यायः ॥ २ ॥

द्वितीये प्रथमाध्यायोपक्षिप्तमयदक्षयोः ।
पितृषु वर्ण्यन्ते हेतुर्वाश्वरुग्मयमम्भयः ॥ ३ ॥

रुद्रदक्षयोर्द्वेषकारणकथनारम्भः ॥ १ ॥ विश्व-
सृतां सत्रं प्रति दक्षस्यागमनम् ॥ २ ॥ तत्र

पूर्वमागतेन तज्जामात्रा रुद्रेण तस्मै प्रत्युत्थानायकरणा
त्क्रोधेन त विनिन्द्य शपत्वाच दक्षस्य बहिर्गमनम्
॥ ३ ॥ नन्दीश्वरेण दक्षादिब्राह्मणानां प्रतिशापे
दत्ते रुद्रेण यज्ञशालातो बहिर्गमनम् ॥ ४ ॥

तृतीयोऽध्यायः ॥ ३ ॥

तृतीये तु सती तातयशोत्त्वयदिदृश्या ।
गमिष्यन्ती महेशानवारिता नीतिहेतुभिः ॥ ४ ॥

स्वपितृदक्षस्य वृद्धस्यतिसवनामककृतं प्रति गन्तुं
सत्या भार्यितेन रुद्रेण सहेतुकं गमननिवारणम्
॥ १ ॥

चतुर्थोऽध्यायः ॥ ४ ॥

चतुर्थे तु प्रति द्वित्या गता पित्राऽपमानिता ।
गया निर्भरस्यं तं यद्ये जहौ देहमितीर्यते ॥ ५ ॥

स्वभर्त्राज्ञां विनापि सतीदेव्या दक्षाश्वरं प्रति
गमनम् ॥ १ ॥ तत्र पितृवपानितया तया अरुद्रभा-

गकृतं निरीक्ष्य क्रोधेन स्वभर्तृप्रशंनपूर्वकं दक्षं
विनिन्द्य योगमार्गेण स्वदेहत्यागः ॥ २ ॥

पञ्चमोऽध्यायः ॥ ५ ॥

पञ्चमे तु सतीदेहत्यागमाकर्ण्य शङ्करः ।
वीरभद्रं रपोत्पाद्य तेन दक्षमघातयत् ॥ ६ ॥

सतीदेहत्यागं श्रुतवता शंकरेण रूपा स्वजटातो
वीरभद्रमुत्पाद्य तेन दक्षपातनम् ॥ १ ॥

षष्ठोऽध्यायः ॥ ६ ॥

षष्ठे तु देवसंघेन सह गत्वा भवे विधिः ।
सान्त्वयामास दक्षादिजोविताधर्ममादरात् ॥ ७ ॥

दैर्घ्यविनिषेदितदक्षनाशेन विरिञ्चिना दक्षा
दिजीवनार्थं रुद्रं सान्त्वयितुं देवैः सह कैलासगमनम्
॥ १ ॥ कैलासवर्णनम् ॥ २ ॥ शिववर्णनम् ॥ ३ ॥
ब्रह्मणा रुद्रस्तुतिः ॥ ४ ॥ दक्षादीनां जीवन-
मार्थना ॥ ५ ॥

सप्तमोऽध्यायः ॥ ७ ॥

सप्तमे विष्णुरुद्रभूतः स्तुतो दक्षमघादिभिः ।
यत् प्रवर्तयामास दक्षेणेति निरूप्यते ॥ ८ ॥

परितुष्टेन शङ्करेण सह ब्रह्मादिदेवानां दक्षाध्व-
रगमनम् ॥ १ ॥ दक्षादीनां रुद्रानुग्रहेण शिर-
आघवययमाप्तिः ॥ २ ॥ तत्र यज्ञवृष्टात्पादुर्भू-
तस्य पिणोः दक्षादिभिरनेकः कृता स्तुतिः ॥ ३ ॥
अवभृथस्नानानन्तरं देवानां स्वरसम्पानगमनम्
॥ ४ ॥ मंत्रेण विदुरं प्रति यज्ञस्याश्रयणफल-
फयनम् ॥ ५ ॥ [सतीदेव्याः पार्वतीत्वेनावतारस्य
तस्यां मुद्गदन्वयोत्पत्तेश्च फयनम् ॥ ६ ॥]

अष्टमोऽध्यायः ॥ ८ ॥

दक्षकन्यान्वये प्राप्ता दक्षयज्ञकथोदिना ।
मनुपुत्रान्वये प्राप्ता ध्रुवचर्याऽथ पञ्चभिः ॥ ९ ॥

स्वायंभुवमनुपुत्र्याः प्रमृत्या वंशरूथनावसरे
प्राप्तां सतीदेव्याः तद्भर्तुः शङ्करस्य, तत्पितुर्दक्षस्य,
तद्यज्ञस्य च कथां समाप्य ब्रह्मपुत्रस्या र्भस्य वंशरूथ-
नम् ॥ १ ॥ स्वायंभुवमनुपुत्रस्योत्तानपादस्य
अन्वयरूथनपसङ्गेन एतदादिद्वादशाध्यायान्तैः
पञ्चभिरध्यायैस्तत्पुत्रस्य ध्रुवस्य चरित्रं कथ्यते
॥ २ ॥ मातुः सपत्न्या दुस्तयवमानितेन ध्रुवेण
तपसे वनगमनम् ॥ ३ ॥ तत्र नारदोपदिष्टप्रकारेण
ध्रुवेण भगवद्वाराधनम् ॥ ४ ॥

नवमोऽध्यायः ॥ ९ ॥

नवमे तु हरिं स्तुत्वा लब्ध्वा तस्माद्हरान्भुजः ।
प्रत्यागत्याकरोद्राज्यं पित्रा दक्षमितीयते ॥ १० ॥

ध्रुवतपसा तुष्टस्य भगवतो मधुवनगमनं ध्रुवाय
वरदानं च ॥ १ ॥ वनान्नगरमागतस्य ध्रुवस्य
पित्रा उत्तानपादेन राज्ये पट्टाभिषेकः ॥ २ ॥

दशमोऽध्यायः ॥ १० ॥

दशमे आसुरनृणां यक्षणाभकरोद्ग्रधम् ।
एक पवालकां गत्येत्यस्य विक्रम उच्यते ॥ ११ ॥

ध्रुवस्य विराटः पुत्रोत्पत्तिश्च ॥ १ ॥ ध्रुवस्य
वैमात्रेयभ्रातुरकृतोद्वास्य मृगयार्थं वनं गतस्योत्तम-
नाम्नो यज्ञैरथः ॥ २ ॥ ध्रुवेण अन्त्रां गत्वा तद्वा-
तुह्ननृणां यसाणां वधः ॥ ३ ॥

एकादशोऽध्यायः ॥ ११ ॥

एकादशे तु यथाणां शयं दृष्ट्वा मनुः स्वयम् ।
भागस्य यामयामानं ध्रुवं तयोपदेशतः ॥ १२ ॥

स्वायंभुवमनुना स्वपौत्रकृतयज्ञवधं ज्ञात्वा ध्रुवस-
काशमेत्य तस्य भगवत्त्वोपदेशं कृत्वा युद्धान्निवा-
रणम् ॥ १ ॥

द्वादशोऽध्यायः ॥ १२ ॥

द्वादशे धनदेनाभिनन्दितः पुरमागतः ।
यज्ञैरिष्टा हरेः स्थानमारोहेति कीर्त्यते ॥ १३ ॥

युद्धान्निवृत्तस्य ध्रुवस्यार्जवं दृष्ट्वा तुष्टेन कुबेरेण
तदभिनन्दनम् ॥ १ ॥ ततः पुरमागत्य पदत्रिंशत्स-
हस्रवर्षाणि राज्यपालनम् ॥ २ ॥ ततो जातवैराग्येण
तेन विशालायां तपस्तप्त्वा विष्णुपदप्राप्तिः ॥ ३ ॥

त्रयोदशोऽध्यायः ॥ १३ ॥

पथं पञ्चभिरध्यायैर्ध्रुवचर्याऽनुवर्णिता ।
अथैकादशभिश्चित्रं पृथुचारिभ्रमुच्यते ॥ १४ ॥
तत्र त्रयोदशे वक्तुं पृथोर्जन्म ध्रुवान्वये ।
अङ्गो वेनपिता पुत्रक्रोयांश्च इतीर्यते ॥ १५ ॥

ततो ध्रुववंशकथनप्रसंगेन तदंशस्य अङ्गराजस्य
वेननामकपुत्रोत्पत्तिकथनम् ॥ १ ॥ स्वपुत्रदौर्घ्वा-
ल्पनिर्विण्णेनाङ्गराजेन इतरालक्षितं वनगमनम्
॥ २ ॥

चतुर्दशोऽध्यायः ॥ १४ ॥

चतुर्दशे तु दुष्पुत्रभयादङ्गे गते द्विजैः ।
अभिपिकृतस्य घनस्य रोगात्सैध्व उच्यते ॥ १६ ॥

अराजकभयान्नस्तैर्भृग्वादिमुनिभिर्वेनस्य पट्टाभि-
पेकः ॥ १ ॥ अधर्मे प्रवृत्तस्य वेनस्य ऋषिभि-
र्हुंकारेण हननम् ॥ २ ॥ पुनरा राज्यस्याराजकत्वा-
स्योरेभ्यो लोकस्य भयोत्पत्तिः ॥ ३ ॥ मृतस्य
वेनस्य ऊरुमथनान्निपादोत्पत्तिः ॥ ४ ॥

पञ्चदशोऽध्यायः ॥ १५ ॥

ततः पञ्चदशे विप्रैर्मद्यनाद्वेगवाहुतः ।
जातस्य तु पृथोऽक्तमभिपेकाईणाधिकम् ॥ १७ ॥

विप्रैः पुनः पुत्रोत्पत्त्यर्थं वेनवाहोर्मथनेन पृथु-
नामकस्य भगवदंशस्य पुत्रस्य अर्चिर्नाम्न्या महा-
लक्ष्म्यंशभृतायाः पुत्र्याथोत्पत्तिः ॥ १ ॥ तां भार्या-
कृतवतः पृथोः पट्टाभिपेकः ॥ २ ॥ तस्मै दातुं
दैवैरर्हणाहरणम् ॥ ३ ॥ तं स्तोतुमुपक्रान्तान्स्तूता-
दीन्स्वस्तवनान्निवारणम् ॥ ४ ॥

षोडशोऽध्यायः ॥ १६ ॥

षोडशे सर्वलोकेशैः सत्कृतं भार्यया युतम् ।
मुनिप्रयुक्ताः स्तूताद्याः स्तुवन्ति स्मेति कीर्त्यते ॥१८॥

स्तूतामागधादिभिर्मुन्युपदिष्टमार्गेण पृथोः वृत्तव-
र्तिव्यमाणमहिमानुवर्णनम् ॥ १ ॥

सप्तदशोऽध्यायः ॥ १७ ॥

ततः सप्तदशे लोकश्रुधाः प्रशमयन्पृथुः ।
अस्तवीजां महर्षीं हन्तुं यत्तो भीत्या तया स्तुतः ॥ १९ ॥

अन्नाभावात्प्रजासु क्षुधापीडितासु पृथुना
तत्कारणं ज्ञात्वा उद्भानि बीजानि ग्रसन्त्या
आत्मरुद्धानि बीजानि वहिरमुञ्चन्त्याश्च भूमेर्हननो-
द्यमः ॥ १ ॥ भीतया भूम्या पृथोः स्तुतिः ॥ २ ॥

अष्टादशोऽध्यायः ॥ १८ ॥

अष्टादशे महीवाक्याद्वत्सपान्नादिभेदतः ।
पृथ्वादिभिस्तु सा दुग्धा स्व्यं स्व्यं दुग्धमितीर्यते ॥२०॥

भूदेव्युक्तोपायेन पृथुराजप्रभृतिभिः वत्सपान्ना-
दिभेदेन क्रमशः स्वस्वाभीष्टपदार्थानां धरिष्या दोह-
नम् ॥ १ ॥

एकोनविंशोऽध्यायः ॥ १९ ॥

ऊनविंशोऽश्वमेधाङ्गहयापहरणात्पृथोः ।
इन्द्रं हन्तुं प्रवृत्तस्य धात्रा वारणमुच्यते ॥ २१ ॥

पृथुचक्रवर्तिना शताश्वमेधकरणारंभः ॥ १ ॥
चरमश्वमेधं कुर्वाणे पृथो इन्द्रेण अमूयया
यज्ञियाश्वहरणम् ॥ २ ॥ इन्द्रं हन्तुं प्रवृत्तस्य पृथोः
ब्रह्मणा निवारणम् ॥ ३ ॥

विंशोऽध्यायः ॥ २० ॥

विंशे तु विष्णुना साक्षात्पृथोर्यज्ञेऽनुशासनम् ।
चरदानप्रसङ्गेन प्रीतिश्चान्योन्यमीर्यते ॥ २२ ॥

साक्षाद्विष्णुना पृथुराजाय ज्ञानोपदेशः ॥ १ ॥
स्वकृतापरार्थं क्षमापयता मयवता सह प्रीतिं प्राप्य
तस्य विसर्जनम् ॥ २ ॥ भगवत्स्तुतिः ॥ ३ ॥
भगवतो वैकुण्ठगमनम् ॥ ४ ॥

एकविंशोऽध्यायः ॥ २१ ॥

एकविंशे तु पृथुना प्रजानामनुशासनम् ।
महासत्रे सुरादीनां महासदसि वर्णयते ॥ २३ ॥

पृथुना प्रजाभ्यो धर्मोपदेशः ॥ १ ॥

द्वाविंशोऽध्यायः ॥ २२ ॥

द्वाविंशे तु परं ज्ञानं पृथगे हरिशासनात् ।
सनत्कुमारो भगवानुपादिशद्वितीर्यते ॥ २४ ॥

सनत्कुमारेण पृथुराजाय ज्ञानोपदेशः ॥ १ ॥

त्रयोविंशोऽध्यायः ॥ २३ ॥

त्रयोविंशे सभार्यस्य धने नित्यसमाधितः ।
यिमानमधिरुहाथ वैकुण्ठगतिरीर्यते ॥ २५ ॥

सभार्येण पृथुना धने तपश्चरणम् । मृतस्य

भर्तुः अग्निप्रदानपूर्वकं पत्न्याः सहगमनम् ॥ १ ॥
तयोर्विमानमधिरुह वैकुण्ठगमनम् ॥ २ ॥

चतुर्विंशोऽध्यायः ॥ २४ ॥

एकादशभिरध्यायैः पृथोश्चरितमोरितम् ।
प्रचेतसामथाष्टामिस्तन्मध्ये पञ्चभिः पितुः ॥ २६ ॥
चतुर्विंशे प्रपौत्रान्तु पृथोः प्राचीनवर्हिपः ।
प्रचेतसां जनिस्तेभ्यो रुद्रगीतं च वर्णयते ॥ २७ ॥

पृथुवंशोत्पन्नस्य प्राचीनवर्हिपः कथारंभः ॥ १ ॥
प्राचीनवर्हिःपुत्राणां पित्रा प्रजासर्गे आदिष्टानां
प्रचेतसां श्रीरुद्रेण भगवन्महिमोपदेशः ॥ २ ॥

पञ्चविंशोऽध्यायः ॥ २५ ॥

प्रचेनस्तु तपस्यस्तु तत्पित्रे नारदो वृणी ।
प्राचीनवर्हिपेऽध्यात्मं पारोक्ष्येणाह पञ्चभिः ॥ २८ ॥
पुरञ्जनकथाभ्याजात्पञ्चविंशे तु नारदः ।
आत्मनो बुद्धिसङ्गेन विविधामाह संसृतिम् ॥ २९ ॥

प्रचेतोभिः रुद्रोपदिष्टमार्गेण भगवन्तमुद्दिश्य
तपश्चरणम् ॥ १ ॥ एतस्मिन्नन्तरे नारदस्य प्राची-
नवर्हिपः सप्तोपगमनम् ॥ २ ॥ नारदेन प्राचीन-
वर्हिपे कर्ममार्गापेक्षया ज्ञानमार्गः श्रेष्ठ इत्युपदेशार्थं
पुरंजनोपाख्यानरुधनारंभः ॥ ३ ॥ पुरंजनस्य
कामभोगकथाकथनम् ॥ ४ ॥

षड्विंशोऽध्यायः ॥ २६ ॥

षड्विंशे मृगयाध्याजात्स्वप्नजागरणोक्तितः ।
सद्बुद्धित्यागयोगाभ्यां संसृतिः सा प्रपञ्चयते ॥३०॥

पुरंजनस्य मृगयार्थं वनगमनम् ॥ १ ॥ वना-
न्निवृत्तेन तेन क्रुद्धायाः स्वमहिष्याः सान्त्वयनम्
॥ २ ॥

सप्तविंशोऽध्यायः ॥ २७ ॥

सप्तविंशे प्रियापुत्राद्यासक्त्या विस्मृतात्मनः ।
कालकन्याद्युपाख्यानैर्जरारोगाद्युदीर्यते ॥ ३१ ॥

महिष्या रममाणस्य भगवन्तं विस्मृतवतः पुरंज-
नस्य जराप्राप्तिः ॥ १ ॥

अष्टाविंशोऽध्यायः ॥ २८ ॥

अष्टाविंशे तु वैदर्भ्याख्यानेन स्त्रीविचिन्तया ।
स्त्रीत्वं प्राप्तस्य देवेन कदाचिन्मुक्तिरुच्यते ॥ ३२ ॥

जराग्रस्तस्य स्वीयदारापत्यादीन्मति शोचतः
पुरंजनस्य मरणसमयप्राप्तिः ॥ १ ॥ परलोके
नरकयातनानुभवानन्तरं पुरंजनस्य अन्यजन्मनि
विदर्भदेशे स्त्रीत्वेन जननम् ॥ २ ॥ स्त्रीभूतस्य
पुरंजनस्य भगवज्ज्ञानमाप्त्या मोक्षप्राप्तिः ॥ ३ ॥

उनत्रिंशोऽध्यायः ॥ २९ ॥

ऊनत्रिंशे परोक्षार्थव्याख्यानेनोपसंहृतम् ।
स्त्रीसंगतो भवस्त्वोशंसंगान्मुक्तिरिति स्फुटम् ॥ ३३ ॥

पूर्वोक्तप्रमेयस्य दुर्बोधत्वात्तत्सप्टीकरणार्थं प्राची-
नवर्हिषा प्रार्थितेन नारदेन तद्विवरणम् ॥ १ ॥

त्रिंशोऽध्यायः ॥ ३० ॥

प्रसंगात्पञ्चभिः प्रोक्तं वृत्तं प्राचीनवर्हिषः ।
वर्णयते च पुनर्द्वाभ्यां प्रस्तुते तत्प्रचेतसाम् ॥ ३४ ॥
तत्र त्रिंशे तपस्तुष्टादीशाह्लाध्यधरास्ततः ।
आगत्य चार्क्षीमुद्रात्स्व राज्यं चक्रुरितीर्यते ॥ ३५ ॥

मध्ये प्राप्तप्राचीनवर्हिःकथासमापनानन्तरं प्रचे-
तसां कथाकथनम् ॥ १ ॥ उद्गोक्तमार्गेण भग-
वन्तं तोपयतां तेषां भगवतः प्रादुर्भावः ॥ २ ॥
भगवदाज्ञानुसारेण तेषां मारिपानामककन्याविवाहः
तस्यां दक्षनायकपुत्रोत्पादनं च ॥ ३ ॥

एकत्रिंशोऽध्यायः ॥ ३१ ॥

एकत्रिंशे सुते दक्षे धुरं न्यस्य वने सताम् ।
नारदोक्तेन मार्गेण मुक्तिरुक्ता प्रचेतसाम् ॥ ३६ ॥

प्रचेतोभिः स्वकुटुम्बमारं स्वपुत्रे दक्षे विन्यस्य
गृह्णात्प्रव्रजनम् ॥ १ ॥ समुद्रतीरे तपस्यतां तेषां
नारदोपदेशः तेषां मोक्षप्राप्तिश्च ॥ २ ॥

इति षतुर्थः स्कन्धः ॥ ४ ॥

श्रीगोपालकृष्णाय नमः ।

पञ्चमः स्कन्धः ॥ ५ ॥

अथातः पञ्चमस्कन्धो व्याख्यानेकविशेषवान् । म्रियमतान्वयो यत्र सप्रपञ्चः प्रपञ्च्यते ॥ १ ॥
पद्भिःशत्याधुनाऽध्यायैः पञ्चमे स्थानमीर्यते । लोकह्रीपादिमर्यादा पालनात्पमनेकथा ॥ २ ॥
पृथिव्युपर्यधोलोकैर्मर्यादा त्रिविधा मता । पुनश्चैकैकशस्तेषु मर्यादा बहुधा मता ॥ ३ ॥
भुवि ह्रीपादिमर्यादाः पार्वन्ते राजभिः पृथक् । भूमेरुपरि देवाद्यैस्ततश्चाधोऽसुरादिभिः ॥ ४ ॥
तत्राप्याथैस्तु विशत्या म्रियमत्पुरःसरैः । भुवि ह्रीपादिमर्यादाः पालिता इति वर्णयते ॥ ५ ॥
त्रिभिः सूर्यादिभिर्न्योतित्थप्रतिपत्तिरिति फीर्यते । अतलादिषु दैत्याद्यैः पालनं च तत्रत्रिभिः ॥ ६ ॥

प्रथमोऽध्यायः ॥ १ ॥

तत्र तु प्रथमेऽध्याये ज्ञानिनो राज्यनिर्वृतिः ।
पुनश्च ज्ञाननिष्ठेति प्रियव्रतकथाऽद्भुता ॥ ७ ॥
वंशः प्रियव्रतस्यापि निबोध नृपसत्तम ! ।
यो नारदादात्मविद्यामधिगम्य पुनर्महीम् ।
भुक्त्वा विभज्य पुत्रेभ्य ऐश्वरं समगात्पदम् ॥ ८ ॥

पूर्वस्मिंस्कन्धे मनुपुत्रस्योत्तानपादस्य कथा
तद्दंशावल्लिभोक्ते । अस्मिंस्कन्धे तज्येष्ठभ्रातुः
प्रियव्रतस्य कथोच्यते ॥ १ ॥ अस्मिन्नाध्याये
राज्यमनिच्छतः प्रियव्रतस्य ब्रह्मण आदेशेन
राज्याङ्गीकरणम् ॥ २ ॥ तस्य आग्नीध्रादि-
पुत्रोत्पत्तिः ॥ ३ ॥ तेन भूमण्डले सप्तकृत्वः
प्रदक्षिणीकरणेन जम्बवादिषट्पद्मीपान्सप्तवारिधीश्च
परिकल्प्य आग्नीध्रादिभ्यः सप्तभ्यः पुत्रेभ्यो
दानम् ॥ ४ ॥

द्वितीयोऽध्यायः ॥ २ ॥

द्वितीये प्रोक्तमाग्नीध्रचरित्रं ख्येणसम्मतम् ।
पत्न्यां हि पूर्वचित्यां यो नाभिमुर्यान्जीजनत् ॥ ९ ॥
अस्मिन्वंशे प्रसिद्धोऽयमाग्नीध्रः स्वैरणपुङ्गवः ।
विहसन्निव तस्येदं चरितं मुनिरध्वनीत् ॥ १० ॥

प्रियव्रतपुत्रस्य आग्नीध्रस्य चरित्रम् ॥ १ ॥
अनुहस्याप्यपत्यकामस्य आग्नीध्रस्य सकाशे ब्रह्मणा
पूर्वैचित्तिनामकाप्सरःभेपणम् ॥ २ ॥ मुग्धेनेव तेन
तस्या वशीकरणार्थं चाटुवाक्यैरनुनयः ॥ ३ ॥
सुचिरं कालं तथा सह रममाणस्याग्नीध्रस्य तस्यां
नाभिकिंपुरुषादिनवपुत्रोत्पत्तिः ॥ ४ ॥

तृतीयोऽध्यायः ॥ ३ ॥

तृतीये चरितं नाभेः परं मङ्गलमीर्यते ।
यस्य यशे प्रतीतः सन्पुत्रोऽभूदपमो हरिः ॥ ११ ॥

आग्नीध्रपुत्रस्य नाभेश्चरित्रम् ॥ १ ॥ अनपत्येन
तेनापत्यकामनया भगवन्तमुद्दिश्य यजनम् ॥ २ ॥
भगवतो नाभिभार्यायां मेरुदेव्यां ऋपभनाम्ना
पादुर्भावः ॥ ३ ॥

चतुर्थोऽध्यायः ॥ ४ ॥

चतुर्थाद्वित्रिभिः प्रोक्तमृपभस्येदितं महत् ।
लोकार्थं येन सत्कर्म नैष्कर्म्यं च निर्दिशितम् ॥ १२ ॥
चतुर्थे शतपुत्रस्य राज्यं तस्योपवर्णयते ।
यस्य राज्ये जनः सर्वः संतोषामृतनिर्घृतः ॥ १३ ॥
ऋपभचरित्रम् । तस्य जयन्तीनाम्न्यां भार्यायां
भरतादिपुत्रशतोत्पत्तिः ॥ १ ॥

पञ्चमोऽध्यायः ॥ ५ ॥

पञ्चमे मोक्षधर्मोपदेशः पुत्रानुशासनम् ।
उक्तं पारमहंस्यं च तस्य द्वन्द्वतितिक्षया ॥ १४ ॥
ऋपभेण ब्रह्मर्षिप्रवरसभायां स्वपुत्रेभ्यो मोक्ष-
धर्मोपदेशः ॥ १ ॥ लोकशिक्षार्थं तेन संन्यासाश्रमं
स्वीकृत्य देशाटनम् ॥ २ ॥

षष्ठोऽध्यायः ॥ ६ ॥

षष्ठे लीनाभिमानस्य देहत्यागकामाभिधा ।
प्रदहन्तं दयार्तिं यः पश्यन्नपि न पश्यति ॥ १५ ॥
अवशिष्टऋपभचरित्रकथनम् ॥ १ ॥ तस्य
जडवदवधूतवेषेण नानादेशेषु संचरणम् ॥ २ ॥
दवाग्निना तस्य देहत्यागः ॥ ३ ॥

सप्तमोऽध्यायः ॥ ७ ॥

अध्यायानां त्रयेणैवमृपभाख्यानमीरितम् ।
अष्टभिर्मैतरताख्यानमतः प्रस्तूयतेऽमृतम् ॥ १६ ॥
सप्तमे भरतो राज्ये चिरं यशोहरिं यजनम् ।
आरब्धकर्मनिर्वाणे हरिक्षेत्रेऽभज्जरिम् ॥ १७ ॥

ऋषभपुत्रस्य भरतस्य चरित्रम् ॥ १ ॥ बहुभिः
क्रतुभिर्यजनम् ॥ २ ॥ राज्यं पालयित्वा स्वतनयेषु
राज्यं निक्षिप्य पुलहाश्रमं गत्वा बहूनि सहस्र-
वर्षाणि तस्य तपश्चरणम् ॥ ३ ॥

अष्टमोऽध्यायः ॥ ८ ॥

अष्टमे भजतो विष्णुं तस्य कर्मान्तरायतः ।
एणरक्षाप्रसक्तस्य जातमेणत्वमीर्यते ॥ १८ ॥
कृपयाऽपि कृतः सङ्गः यतनायैव योगिनः ।
इति प्रदर्शनाद्वा भरतस्यैणपोषणम् ॥ १९ ॥

तपस्यतस्तस्य भरतस्य एणशिशुसङ्गेन जन्मा-
न्तरे हरिणजन्मप्राप्तिः ॥ १ ॥

नवमोऽध्यायः ॥ ९ ॥

नवमे जडविप्रत्वे तस्य रागाद्यभाघतः ।
भद्रकालीपशुत्वेऽपि निर्विकारत्वमीर्यते ॥ २० ॥
पितुः प्रासात्प्रविज्ञानो भरतो मृगतां गतः ।
प्रारब्धकर्मवेगेन तदन्ते जडविप्रताम् ॥ २१ ॥

हरिणदेहत्यागानन्तरं द्विजवंश उत्पन्नस्य भरतस्य
(जडभरतस्य) कथा ॥ १ ॥ आत्मानं जडवत्प्र-
दर्शयतः केदाररक्षणार्थं वीरासनेनोपविष्टस्य तस्य
केनचिद्रूपलपतिना भद्रकाल्यै पुरुषपशुत्वेन नय-
नम् ॥ २ ॥ क्रुद्धया देव्या अकार्योचतानां
दृषलानां शिरश्छेदः ॥ ३ ॥

दशमोऽध्यायः ॥ १० ॥

दशमे क्षिपता राज्ञा शिबिकां स्वां घट्टन्मुनिः ।
स्वदुर्वाशानुवादेन विश्वासाशु प्रसादितः ॥ २२ ॥
एवंभूताविकारित्वमशसर्वप्रथोः समम् ।
इति सधशतासिद्धयै रहूगणकथेरणम् ॥ २३ ॥

कस्यचिद्रहूगणनाम्नो राज्ञः शिविकावहने
निपुक्तेन जडभरतेन तस्मै ज्ञानोपदेशः ॥ १ ॥

एकादशोऽध्यायः ॥ ११ ॥

एकादशे तु संपृष्टो रहूगणमहीभृता ।
उपादिशत्परं ज्ञानं स योगीति निगद्यते ॥ २४ ॥

पुना रहूगणप्रार्थिनेन जडभरतेन तस्मै ज्ञानो-
पदेशः ॥ १ ॥

द्वादशोऽध्यायः ॥ १२ ॥

द्वादशे तु पुनः पृष्टः सन्देहेन महीभृता ।
स योगी सर्वसन्देहानपानुद्दितीर्यते ॥ २५ ॥

पुनस्तेन राज्ञा स्वसंशयान्पृष्टेन जडभरतेन
राज्ञे ज्ञानोपदेशः ॥ १ ॥ तत्सन्देहापनुत्यर्थं स्वस्य
पूर्वजन्मनि हरिणजन्मप्राप्तिकथनेन दुःसङ्गस्य
त्याज्यत्वरूपनम् ॥ २ ॥

त्रयोदशोऽध्यायः ॥ १३ ॥

त्रयोदशेऽविरक्ताय वृथा तत्त्वनिरूपणम् ।
इति वैराग्यदाढर्याय भंवाटव्युपवर्णयते ॥ २६ ॥

जडभरतेन रहूगणं प्रति विरक्तेरात्रश्यकत्वकथ-
नार्थं संसारस्य अद्वीत्वेन वर्णनम् ॥ १ ॥

चतुर्दशोऽध्यायः ॥ १४ ॥

चतुर्दशे भवारण्यरूपकव्याकृतिः कृता ।
प्रस्तुते तस्य गोमानुमशकाद्यर्थकल्पना ॥ २७ ॥

पूर्वाध्यायोक्तप्रमेयस्य विवरणम् ॥ १ ॥

पञ्चदशोऽध्यायः ॥ १५ ॥

पञ्चमएभिरध्यायैर्भरतस्योक्तमीहितम् ।
ततः पञ्चदशे तस्य कीर्त्यन्ते घंशजा नृपाः ॥ २८ ॥
भरतवंशकथनम् ॥ १ ॥ विरोपतो गयचरित्र-
वर्णनम् ॥ २ ॥

षोडशोऽध्यायः ॥ १६ ॥

पूर्वोक्तद्वीपसिन्ध्यादिमानचिह्नस्वरूपतः ।

स्पष्टं प्रवक्तुमारब्धा पञ्चाध्यायी ततः परम् ॥ २९ ॥

षोडशोऽधस्तथा चोर्ध्वं परितः संनिवेशतः ।

मेरोः स्थितिर्मही कञ्जरुणिका चोपवर्णयते ॥ ३० ॥

प्रियव्रतचरित्रोक्ताद्युक्ता द्वीपादिकल्पना ।

तद्विशेषविजिज्ञासुः कथान्ते परिपृच्छति ॥ ३१ ॥

प्रथमेऽध्याये प्रियव्रतचरित्रकथने तेन सप्तकृत्वो
भूमण्डलप्रदक्षिणीकरणेन तद्रथनेमिभिः सप्त समुद्राः
सप्त द्वीपाश्चोपकृप्ता इति शुकाचार्योक्तं विस्तरतो
ज्ञातुं परीक्षितः प्रश्नः ॥ १ ॥ शुकाचार्येण
विस्तरतो भूगोलकथनारंभः ॥ २ ॥ तत्र जम्बूद्वी-
पस्य तन्मध्यप्रदेशस्यस्य मेरुपर्वतस्य तत्स्थानववर्षाणां
तन्मर्यादागिरीणां च वर्णनम् ॥ ३ ॥

सप्तदशोऽध्यायः ॥ १७ ॥

ततः सप्तदशे गङ्गागमनं तच्चतुर्दिशम् ।

इलावृते च रुद्रेण संकर्षणनिषेवणम् ॥ ३२ ॥

भगवत्स्त्रिविक्रमस्य दक्षिणपादाङ्गुष्ठविनिर्भिन्ना-
द्ब्रह्माण्डोर्ध्वमटाहान्मेरोर्मूर्धनि चतुर्दिशं गलितस्य
जलस्य गङ्गारूपेणागमनम् ॥ १ ॥ सीताञ्जक-
नन्दादिगङ्गाशाखानां स्थानादिनिरूपणम् ॥ २ ॥
इलावृतखण्डवर्णनम् ॥ ३ ॥

अष्टादशोऽध्यायः ॥ १८ ॥

अष्टादशे ततो मेरोः पूर्वोदिकमत्तलिपु ।

प्रिपु चोत्तरवर्षेषु सेव्यसेवकवर्णनम् ॥ ३३ ॥

भद्राश्वदिबर्षपदकवर्णनम् ॥ १ ॥ तत्र संनिहि-
तस्य सेव्यस्य भगवद्रूपस्य तत्सेवकानां च वर्ण-
नम् ॥ २ ॥

एकोनविंशोऽध्यायः ॥ १९ ॥

ऊनविंशे किंपुरुषे भारते चोपवर्णयते ।

सेव्यसेवकभावश्च भारतश्चैष्टवमेव च ॥ ३४ ॥

किंपुरुषभारतवर्षवर्णनम् ॥ १ ॥ तत्रापि भारत-
वर्षस्य सर्ववर्षेभ्यः श्रेष्ठ्यं तस्यैव कर्मभूमित्वं
च ॥ २ ॥

विंशोऽध्यायः ॥ २० ॥

विंशे ब्रह्मादिपद्भूद्वीपस्थितिमाह सहार्णवैः ।

लोकालोकस्थितिश्चान्तर्वह्निभागादिमानतः ॥ ३५ ॥

पुष्पादिद्वीपपदकवर्णनम् ॥ १ ॥ तत्तदर्णवानां
लोकालोकपर्वतस्य च वर्णनम् ॥ २ ॥

एकविंशोऽध्यायः ॥ २१ ॥

एवमध्यायविंशत्या भूमर्यादा निरूपिता ।

अतः परं द्युमर्यादापालनं त्रिभिरुच्यते ॥ ३६ ॥

एकविंशे रथेः कालचक्रेण भ्रमतोऽन्वहम् ।

स्वगत्या राशिसंचारैर्लोकयात्रा निरूप्यते ॥ ३७ ॥

ज्योतिश्चक्रवर्णनम् ॥ १ ॥ सूर्यरथवर्णनम् ॥ २ ॥

द्वाविंशोऽध्यायः ॥ २२ ॥

द्वाविंशे सोमशुक्रादेः स्थानमाहोत्तरोत्तरम् ।

तत्तद्गत्यनुसारेण इष्टानिष्ठे तथा जृणाम् ॥ ३८ ॥

चन्द्रादिग्रहाणां स्थानरूपनम् ॥ १ ॥

त्रयोविंशोऽध्यायः ॥ २३ ॥

त्रयोविंशे ध्रुवस्थानं ज्योतिश्चक्राधयं ततः ।

शिंशुमारस्यरूपेण हरेश्च स्थितिरुच्यते ॥ ३९ ॥

ध्रुवमण्डलस्य शिंशुमाररूपिणो हरेश्च स्थानरू-
पनम् ॥ १ ॥

चतुर्विंशोऽध्यायः ॥ २४ ॥

एवं त्रिभिर्धुमर्यादापालनं वर्णितं तथा ।
अधोभुवनमर्यादापालनं त्रिभिरुच्यते ॥ ४० ॥
चतुर्विंशे रवेरर्वाक् स्वर्मान्वादिस्थितिः क्रमात् ।
अतलादिविलस्वर्गमर्यादाः सप्त वर्णिताः ॥ ४१ ॥

राहादिस्थितिः अतलादिविलस्वर्गस्थितिकथ-
नं च ॥ १ ॥

पञ्चविंशोऽध्यायः ॥ २५ ॥

पञ्चविंशे ततोऽधस्तादाह शेषस्य संस्थितिम् ।
सजिहीर्षोरिदं काले यत्र रुद्रसमुद्भवः ॥ ४२ ॥

पाताललोके निवसतः सहस्रफणामण्डलमण्डि-
तस्य भूमण्डलं शिरसि घृतवत् आदिशेषस्य
स्थितिकथनम् ॥ १ ॥

षड्विंशोऽध्यायः ॥ २६ ॥

षड्विंशे तु ततोऽधस्तान्नरकस्थितिरुच्यते ।
पापिनो यत्र दहन्ते यमदूतैर्यथायथम् ॥ ४३ ॥

पापिनां यातनास्थानस्य नरकस्य -स्थिति-
कथनम् ॥ १ ॥

इति पञ्चमः स्कन्धः ॥ ५ ॥

श्रीगोपालकृष्णाय नमः ।

षष्ठः स्कन्धः ॥ ६ ॥

विसर्गसंभवाज्जीवान्स्वमर्यादासु संस्थितान् । विष्णुः पात्ययित्वाै रूपैरित्येवं पञ्चमे स्थितम् ॥ १ ॥
अध्यायैकोनविंशत्या षष्ठे षोडशमुच्यते । अतिलङ्घितमर्यादभक्तरक्षणलक्षणम् ॥ २ ॥
अजामिलो मनुष्येषु महापापो यथाऽवितः । विश्वरूपादिघाती च यया देवेषु चासयः ॥ ३ ॥
अजामिलस्य भक्तत्वं विष्णुदूतैर्निरूपितम् । सङ्केतभगवन्नामपुत्रस्नेहानुपह्वजम् ॥ ४ ॥
इन्द्रोऽपि भगवद्भक्तः सख्येनोपेन्द्रसेवकः । तदधीनसुरैश्वर्यशत्रुनिर्जयजीवितः ॥ ५ ॥
तत्रादौ त्रिभिरध्यायैरजामिलकथोच्यते । विश्वरूपकथा षड्विंशोऽध्यायोक्तये ततः ॥ ६ ॥
इन्द्रस्यैव तु द्वापोक्त्यै वृत्रारयानं ततोऽष्टभिः । द्वाभ्यां च मरुदाख्यानमेवं प्रकरणक्रमः ॥ ७ ॥

प्रथमोऽध्यायः ॥ १ ॥

तत्रादौ प्रथमे विष्णोर्दूतैः पातकिर्माचने ।
तत्रापारत्यापनायोक्तं याम्यर्धमादिलक्षणम् ॥ ८ ॥

पापपरिहारकं प्रायश्चित्तं कीदृशमिति परीक्षिता
पृष्टेन शुक्राचार्येण पथात्तापसंयुक्तं भगवन्नामस्मर-
णादिकमेव प्रायश्चित्तमिति चक्रे अजामिलोपाख्या-

नारंभः ॥ १ ॥ भ्रष्टसदाचरेण दासीपतिना अजा-
मिलनाम्ना विभेण मरणकाले नारायण इति
दूरस्वस्वपुत्राह्वानम् ॥ २ ॥ तत्काल एवागर्तविष्णु-
दूतैर्यमदूतान्निरार्यं अजामिलस्य यथाशास्त्रोचनम्
॥ ३ ॥ यमदूतविष्णुदूतयोर्विवादः ॥ ४ ॥ यम
दूतैः अजामिलकृतपापानुवादापूर्वकं तस्य दण्डय-
त्वरूपनम् ॥ ५ ॥

द्वितीयोऽध्यायः ॥ २ ॥

द्वितीये वैष्णवैर्याम्यान्नाममाहात्म्यमद्भुतम् ।
श्रावयित्वा द्विजो विष्णोलोकं नीत इतीर्यते ॥ ९ ॥

विष्णुदूतैर्यमदूतान्प्रति अजामिलेन मरणकाले
नारायणनाम्नो यदृच्छयोच्चरितत्वेऽपि तस्य सकल-
दुरितनिर्मुक्तत्वकथनपूर्वकं तस्य याम्यपाशान्निर्मो-
चनम् ॥ १ ॥ ततो जातानुतापेनाजामिलेन गङ्गा-
द्वारे तपस्तप्त्वा योगेन तनुत्यागः ॥ २ ॥ पुन-
र्विष्णुदूतैर्विमानमारोप्य तस्य विष्णुलोकप्रापणम्
॥ ३ ॥

तृतीयोऽध्यायः ॥ ३ ॥

तृतीये तु यमेनापि वैष्णवोत्कर्षवर्णनैः ।
सान्त्वयित्वा स्वदूतास्ते वैष्णवे किङ्करीकृताः ॥१०॥

विष्णुदूतकृतं स्वावज्ञानं स्वदूतमुखतो ज्ञातवता
यमेनापि स्वदूतेभ्यः विष्णोरेव सर्वोत्तमत्वक-
थनम् ॥ १ ॥

चतुर्थोऽध्यायः ॥ ४ ॥

चतुर्थादित्रिभिर्विश्वरूपजन्मविचक्षण्य ।
प्रचेत.सुतदक्षस्य वंशस्तावत्प्रतन्यते ॥ ११ ॥
चतुर्थे तु प्रजावृष्ट्यै दक्षेणाराधनं हरेः ।
तपसा हंसगुह्याध्यस्तोत्रेण च निरूप्यते ॥ १२ ॥
प्रसक्तानुप्रसक्तेन स्वायंभुवस्तुतान्वये ।
नामप्रभावमाकर्ण्य वंशध्यासें सुभुस्तते ॥ १३ ॥

दशानां प्रचेतसां मारिपानाम्भ्या कन्यया
विवाहः ॥ १ ॥ तेषां तस्यां दक्षनामरूपुत्रोत्पत्तिः
॥ २ ॥ दक्षकृतहंसगुह्याख्यस्तुत्या तुष्टस्य भगवतो
नारायणस्याज्ञया दक्षस्य पञ्चजनमजापतिपुत्र्या
असिमन्या विवाहः ॥ ३ ॥

पञ्चमोऽध्यायः ॥ ५ ॥

पञ्चमे नारदेनाथ वाचःकूटैस्तु नाशितान् ।
सुतानाकर्ण्य दक्षोऽमुं शशापेति निरूप्यते ॥ १४ ॥

अयुतसङ्ख्याकानां हर्यश्वनाम्नां प्रजासर्गे उद्यु-
क्तानां दक्षपुत्राणां नारदेन वाचःकूटैः वैराग्योत्पाद-
नम् ॥ १ ॥ पुनः शबलाश्वनाम्नां दक्षपुत्राणामपि
नारदेन वैराग्योत्पादनम् ॥ २ ॥ रुष्टेन दक्षमजा-
पतिना नारदाय शापदानम् ॥ ३ ॥

षष्ठोऽध्यायः ॥ ६ ॥

षष्ठे दक्षेण सृष्टायां कन्यापष्टयां प्रकीर्तिताः ।
पृथग्वंशा यतो जातो विश्वरूपोऽदितेः सुतात् ॥१५॥

दक्षकन्यावंशकथनम् ॥ १ ॥ त्वष्टृनामंकादा-
दित्यात् विश्वरूपाचार्योत्पत्तिः ॥ २ ॥

सप्तमोऽध्यायः ॥ ७ ॥

सप्तमे विश्वरूपोऽसौ पौरोहित्ये वृत्तः सुरैः ।
गुरुणा संपरित्यक्तैः पौरोहित्यमथाऽकरोत् ॥ १६ ॥
बृहस्पत्याचार्येण परित्यक्तैः सुरैः विश्वरूपा-
चार्यस्य पौरोहित्ये वरणम् ॥ १ ॥

अष्टमोऽध्यायः ॥ ८ ॥

अष्टमे विश्वरूपस्तु चर्म नारायणात्मकम् ।
इन्द्राय प्राह येनेन्द्रो मुक्तो दैत्यानयाजयत् ॥ १७ ॥
विश्वरूपाचार्येण इन्द्राय नारायणवर्मोपदेशः ॥ ११ ॥

नवमोऽध्यायः ॥ ९ ॥

नवमे विश्वरूपे तु हते शक्रेण कौपतः ।
त्यष्ट्रा चोत्पादिते वृष्ट्रे भीतैर्देवैः हरैः स्तुतिः ॥ १८ ॥
इन्द्रेण विश्वरूपाचार्यहननम् ॥ १ ॥ स्वपुत्रवध-
रुष्टेन त्वष्ट्रा इन्द्रहनाय वृष्ट्रोत्पादनम् ॥ २ ॥

वृत्रस्रतैर्देवैर्भगवत्स्तुतिः ॥ ३ ॥ भगवता देवान्प्रति
दधीचेरस्थीनि संगृह्य वज्रायुधनिर्माणे . आह्वप-
नम् ॥ ४ ॥

दशमोऽध्यायः ॥ १० ॥

दशमे केशवादिष्टदध्यङ्गस्थिजघ्नघ्नम् ।
इन्द्रोऽयुध्यत वृत्रेण सासुरेण स निजितः ॥ १९ ॥

देवैः स्वास्थीनि याचितेन दधीचा योगेन
स्वदेहत्यागः ॥ १ ॥ तदस्थिनिर्मितं वज्रायुधमा-
दायेन्द्रस्य अनेकैरसुरैः सहितेन वृत्रासुरेण सह
युद्धम् ॥ २ ॥ युद्धे असुराणां पराजयः ॥ ३ ॥

एकादशोऽध्यायः ॥ ११ ॥

एकादशे तु वृत्रस्य युद्धघमानस्य वज्रिणा ।
भक्तितद्धानवल्लोदकांश्चित्रा वाचोऽनुवर्णिताः ॥ २० ॥

इन्द्रेण सह युद्धघमानस्य वृत्रस्य इन्द्रं बहु वि-
निय भगवद्भक्तियुक्ता वाचः ॥ १ ॥

द्वादशोऽध्यायः ॥ १२ ॥

द्वादशेऽतिविपण्णेन स्वयमुत्साहितेन तु ।
महेन्द्रेण महायुद्धे वृत्रस्य बध ईर्यते ॥ २१ ॥

इन्द्रेण छिन्नैकवाहुना वृत्रेण सह युद्धघमानस्य
इन्द्रस्य हस्तात् वज्रायुधभ्रंशः ॥ १ ॥ लज्जया
पुनर्वज्रायुधमगृहीतवन्तं इन्द्रं प्रति वृत्रासुरेण
ज्ञानोपदेशः ॥ २ ॥ वृत्रं स्तुत्वा पुनर्युद्ध्वा वज्रायुधेन
वृत्रबधः ॥ ३ ॥

त्रयोदशोऽध्यायः ॥ १३ ॥

त्रयोदशे तु वृत्रस्य ब्रह्महत्यामहाभयात् ।
चित्रं नष्टोऽवितः शक्रो विष्णुनेति निगद्यते ॥ २२ ॥

इन्द्रेण वृत्रे हते सर्वलोकानां सुखप्राप्तिः ॥ १ ॥
इन्द्रस्य तु वृत्रहत्यानिमित्तकब्रह्महत्याप्राप्तिः ॥ २ ॥

ब्रह्महत्याया भीत्वा इन्द्रेण इतरालक्षितस्थले गृहं
निवासः ॥ ३ ॥ ब्रह्मर्षिर्भिवंष्णवेनाश्वमेधेन याजि-
तस्येन्द्रस्य ब्रह्महत्याया विमोकः ॥ ४ ॥

चतुर्दशोऽध्यायः ॥ १४ ॥

वृत्रस्य ज्ञानभक्त्यादि श्रुत्वा पृष्टः परीक्षिता ।
हेतुमाह चतुर्भिस्तेत्प्राग्जन्मचरितोक्तिभिः ॥ २३ ॥

आसुरजातेरपि वृत्रस्य तादृशभगवद्ज्ञानप्राप्ति-
कारणं किमिति परीक्षिता पृष्टेन शुकेन तत्कथनार्थं
तस्य प्राग्जन्मनि चित्रकेतुत्वात्तच्चित्रकथनम् ॥ १ ॥
पुत्राभावेन दूयमानस्य चित्रकेतोः अङ्गिरोनामक-
ऋषिणा त्वाष्ट्रेष्टिरुणेन पुत्रप्राप्तिः ॥ २ ॥ सापत्न-
मात्तद्विषयभक्षणेन तस्य शिशोर्मरणम् ॥ ३ ॥
तेन चित्रकेतोः शोकाधिगमः ॥ ४ ॥

पञ्चदशोऽध्यायः ॥ १५ ॥

ततःपञ्चदशे चित्रकेतोः शोकापनोदनम् ।
कृतं तत्त्वोपदेशेन नारदेनाङ्गिरोयुजा ॥ २४ ॥

नारदाङ्गिरोभ्यां चित्रकेतोः सकाशमेत्य तत्त्वो-
पदेशेन तस्य पुत्रशोकापनोदनम् ॥ १ ॥

षोडशोऽध्यायः ॥ १६ ॥

षोडशे तत्सुतोक्त्यैव विशोकीकृत्य तं नृपम् ।
आदिदेश महाधियां नारदः शेषतोषिणीम् ॥ २५ ॥

नारदाङ्गिरोभ्यां मृतपुत्रर्जावमाहूय तन्मुखेनापि
राज्ञो ज्ञानोत्पादनं शेषदेवतोपकरविद्योपदेशश्च ॥ १ ॥
सप्तरात्रं तस्या विद्याया जपात् शेषदेवस्य दर्श-
नम् विद्याधरपदप्राप्तिश्च ॥ २ ॥

सप्तदशोऽध्यायः ॥ १७ ॥

ततः सप्तदशेऽमोघमहर्षिं प्राप्य खेचरन् ।
विद्वस्य गिरिशं शापाद्गुमाया वृत्रतां गतः ॥ २६ ॥

महर्षिं प्राप्तेन चित्रकेतुना महादेवस्य निन्द-
नम् । तेन कुन्दाया उमायाः शापाद्द्वारासुरजन्म-
प्राप्तिः ॥ १ ॥

अष्टादशोऽध्यायः ॥ १८ ॥

आदित्यानां चतुर्थस्य त्वष्टुर्वंशप्रसङ्गतः ।
प्रोकमिन्द्रकृतं विश्वरूपवृषवधादिकम् ॥ २७ ॥
अदितेः पञ्चमादीनां पुत्राणामन्वयोकिभिः ।
अष्टादशे दितेर्गर्भे शक्रेण मरुतां भिदा ॥ २८ ॥
त्वष्टुर्वंशमनुक्रम्य सप्रसङ्गं यथाक्रमम् ।
आदित्यानामथान्येषां वंशानाह महामुनिः ॥ २९ ॥
पूर्वं अदितिपुत्राणां विवस्वदादीनां त्वष्टन्तानां
चतुर्णां वंशो निरूपितः ॥ १ ॥ तत्प्रसक्ता विश्वरूप

द्वारासुरकथाश्लोकाः ॥ २ ॥ अत्र अन्येषाम्
आदित्यानां वंशकथनम् ॥ ३ ॥ कश्यपपत्नीपु-
दितिवंशमनुक्रम्य एकोनपञ्चाशन्मरुदुत्पत्तिकथनम्
॥ ४ ॥

एकोनविंशोऽध्यायः ॥ १९ ॥

ऊनविंशे तु यत्प्रोक्तं कश्यपेन दितेर्वंशम् ।
तदेव विवृतं लोकहिताय हरितोषणम् ॥ ३० ॥
पूर्वाध्याये कश्यपेन दित्यै विहितं पुत्रपत्यो-
त्पादकं वैष्णवव्रतं विस्तरतो ज्ञातुमिच्छुना परीक्षिता
पृष्टेन शुकाचार्येण सप्रकारं तत्कथनम् ॥ १ ॥
इति षष्ठः स्कन्धः ॥ ६ ॥

श्रीगोपालकृष्णाय नमः ।

सप्तमः स्कन्धः ॥ ७ ॥

ऊतिः पञ्चदशाध्यायैः सप्तमे वर्णनेऽधुना । ऊतिश्च वासना प्रोक्ता तत्तत्कर्मानुसारिणी ॥ १ ॥
अशुभा च शुभा चेति द्विधा सा हेतुभेदतः । अशुभा महतां कोपाच्छुभा महदनुग्रहात् ॥ २ ॥
हरेर्हरापयोर्यद्वैकुण्ठे वसतोरपि । चतुःसनरुपा विष्णुद्वेषाद्यशुमवासना ॥ ३ ॥
यथा च दैत्यगर्भेऽपि प्रहादस्य सतः स्थिरा । नारदानुग्रहादास विष्णोः सन्नकिवासना ॥ ४ ॥
स्वभक्तं च सदा विष्णुद्विषं तमपि रक्षति । तृतीयेऽथ भये ह्याःस्थायकरोत्रात्मसात्पुनः ॥ ५ ॥
अतो मनीषिणा यत्नः कार्यो महदनुग्रहे । इत्येतद्धर्ममूर्तीनामत्र लक्षणमुच्यते ॥ ६ ॥
तत्रादौ दशभिर्द्वैत्यतत्पुत्रमतिभेदतः । महत्क्रीपानुकर्पोऽथवासनाभेद उच्यते ॥ ७ ॥
सन्नासना च युज्येत कर्मभिः शुद्धचेतसः । परैस्तु पञ्चभिस्तस्मात्क्रियते धर्मनिर्णयः ॥ ८ ॥

प्रथमोऽध्यायः ॥ १ ॥

तत्र तु प्रथमेऽध्याये द्विरण्यकशिपोः सुते ।
विष्णुभक्ते विरोधस्तु विप्रशापज इत्यंते ॥ ९ ॥

सर्वसमस्य भगवतो वैपम्यं कथमिति परीक्षिता

पृष्टेन शुकाचार्येण तदुत्तरदानार्थं युधिष्ठिरनारद-
संवादकथनम् ॥ १ ॥ कलभापणमारभ्य श्रीकृष्णे
द्विपतः शिशुपालस्य कथं सायुज्यप्राप्तिरिति युधि-
ष्ठिरपृष्टेन नारदेन भगवत्पार्षदोर्जयविजययोः

सनकादिशापेनासुरयोनीं हिरण्यकशिपुहिरण्याक्ष-
नाम्ना जननकथाकथनम् ॥ २ ॥ तयोः स्वपुत्रं
द्विवन् हिरण्यकशिपुर्नृसिंहरूपिणा हरिणा हतः ।
हिरण्याक्षो वराहर्षापणा हरिणा हत इति च
कथनम् ॥ ३ ॥

। द्वितीयोऽध्यायः ॥ २ ॥

द्वितीये विष्णुरोषेण लोकं विप्लाव्य दानवैः ।
तद्धतभ्रातृपुत्रादीनिहासैरसान्त्वयत् ॥ १० ॥

स्वपुत्रे प्रहादे हिरण्यकशिपोर्द्वेषः कथं संजात इति
युधिष्ठिरपृष्टेन नारदेन तत्कथनारंभः ॥ १ ॥
श्रीवराहकृतहिरण्याक्षवधतप्तेन हिरण्यकशिपुना
स्वभ्रातृभार्यायाः स्वभ्रातृद्विंशतेश्च उशीनरेऽवरहृष्टान्त-
कथनेन परिसान्त्वनम् ॥ २ ॥ मृतम् उशीनरराजं
सुयज्ञमुद्दिश्य विपीदतां प्रेतचन्धूनां यमस्य च
संवादः ॥ ३ ॥ यमेन तान्प्रति लुब्धकरुकुलिङ्गमि-
थुनकथाकथनम् ॥ ४ ॥

तृतीयोऽध्यायः ॥ ३ ॥

तृतीये तस्य तपसा तप्तं वीक्ष्य जगद्विधिः ।
आगत्य विस्मितस्तेन संस्तुतश्च वरानदात् ॥ ११ ॥
हिरण्यकशिपुना ब्रह्माण्डमुद्दिश्य तपश्चरणम्
॥ १ ॥ वरं दातुमागतं ब्रह्माणं प्रति हिरण्यकशिपुना
वरवाचनं ब्रह्मणा वरदानं च ॥ २ ॥

चतुर्थोऽध्यायः ॥ ४ ॥

चतुर्थे तु वरार्हध्यायि जित्यापिललोकपान् ।
विष्णुद्वेषेण तान्त्वयान्दित्येन्द्रः समपीडयत् ॥ १२ ॥

ब्रह्मणः सकाशात्प्रामवरेण हिरण्यकशिपुना
इन्द्रस्य त्रिविष्टपहरणम् ॥ १ ॥ तदुपद्रवसंविद्भैर्देवैः

भगवन्तं प्रति शरणगमनम् ॥ २ ॥ श्रीमता नाराय-
णेन तेषामभयदानपूर्वकं 'यदाऽयमसुरः परम-
भागवताय स्वपुत्राय प्रहादाय द्रुहति तदा तं
हनिष्यामि' इत्युक्त्वा प्रेषणम् ॥ ३ ॥ नारदेन
युधिष्ठिरं प्रति प्रहादकथाकथनम् ॥ ४ ॥

पञ्चमोऽध्यायः ॥ ५ ॥

पञ्चमे गुरुतोऽधीतं त्यक्त्वा विष्णुस्तुतौ रतम् ।
घातयन्निष्ठपलपाद्यैः सुतं दैत्यो न चाशकत् ॥ १३ ॥

हिरण्यकशिपुना "गुरोः सकाशाद्यधीतं
तत्कथय" इत्युक्तेन प्रहादेन विष्णौ भक्तिरक्षणं
कर्तव्येति कथनम् ॥ १ ॥ प्रहादस्य विष्णुभक्तत्वं
ज्ञात्वा क्रुद्धेन हिरण्यकशिपुना नानाप्रकारैः तद्धन-
नप्रयत्नः ॥ २ ॥

षष्ठोऽध्यायः ॥ ६ ॥

षष्ठे गुरौ गृहव्यग्रे प्रहादो दैत्यशालकान् ।
अनुकम्प्य परं तत्त्वं नारदोक्तमुपादिशत् ॥ १४ ॥
निरर्थकक्रियालापैरायुर्व्ययमजानताम् ।
प्रहादः सद्यं प्राह धर्मं भागवतं कृती ॥ १५ ॥

प्रहादेनासुरचालकेभ्यः परतत्रोपदेशः ॥ १ ॥
"अन्तःपुरस्थस्य तव ज्ञानमाप्तिः कथम्" इति
असुरचालकैः प्रहादं प्रति प्रश्नः ॥ २ ॥

सप्तमोऽध्यायः ॥ ७ ॥

सप्तमे मातृगर्भस्थे स्वस्मिन्नारदभाषितम् ।
प्रहादो घर्णयामास शिष्यप्रत्ययसिद्धये ॥ १६ ॥
अथापि नारदादेतन्मया गर्भं हतीरितुम् ।
तत्प्रस्तावकथामाह पदैः षोडशभिः सुधीः ॥ १७ ॥

प्रहादेन मातृगर्भस्थस्यैव स्वस्य ज्ञानमाप्ति-
नारदानुग्रहेणेति कथनम् ॥ १ ॥ गर्भस्थस्य तस्य

नारदेनोपदेशं घटयितुं गर्भिण्या स्वमातुरिन्द्रेणा-
पहरणादिकथाकथनम् ॥ २ ॥

अष्टमोऽध्यायः ॥ ८ ॥

अष्टमेऽतिरुपा सूनुं निघ्नन्दैत्यो हतः स्वयम् ।
आविर्भूय नृसिंहेन स च ब्रह्मादिभिः स्तुतः ॥ १८ ॥
अन्तःकृपासुधापूर्णां बहिःक्रोधो नृकेसरी ।
दैत्येन्द्रमरिभावेन भजन्तं समभाषयत् ॥ १९ ॥

पुनः स्कपुत्रं प्रह्लादं हन्तुमुद्युक्तस्य द्विरण्य-
कशिपोः तत्क्षणे स्तंभादाविर्भूतेन नृसिंहरूपिणा
हननम् ॥ १ ॥ ब्रह्मरुद्रादि देवैर्नृसिंहस्तवनम् ॥ २ ॥

नवमोऽध्यायः ॥ ९ ॥

नवमे ब्रह्मणा भीत्या चोदितोऽसुरबालकः ।
कोपं प्रशमयन्नस्तौनृसिंहमतिभीषणम् ॥ २० ॥
कुपितं नृसिंहं शमयितुं ब्रह्मणा प्रेषितेन प्रह्लादेन
श्रीनृसिंहस्तुतिः ॥ १ ॥

दशमोऽध्यायः ॥ १० ॥

दशमे त्वनुग्रहामुं भक्तमन्तर्हिते हरौ ।
प्रसङ्गाद्भरिणा रुद्रे कृतोऽनुग्रह ईर्यते ॥ २१ ॥
श्रीनृसिंहेन प्रह्लादाय वरदानम् ॥ १ ॥ तस्पा-
त्प्रदेशाद्भगवतोऽन्तर्धानम् ॥ २ ॥ न केवलं प्रह्लाद-
मेवानुजग्राह विष्णुरपितु श्रीरुद्रमपीति कथयितुं
त्रिपुरासुरवधकथा ॥ ३ ॥

एकादशोऽध्यायः ॥ ११ ॥

एकादशे नृणां धर्माः साधारण्येन वर्णिताः ।
विशेषेण च वर्णानां मुख्यामुख्याश्च योषिताम् ॥ २ ॥
तदेवं दशभिर्ज्ञानभक्तियोगावुद्गीरितौ ।
अथ पञ्चभिरध्यायैः कर्मयोगोऽनुवर्ण्यते ॥ २३ ॥

नारदोक्तं प्रह्लादचरित्रं श्रुतवता युधिष्ठिरेण तं
मति वर्णाश्रमाचारकथनप्रार्थना ॥ १ ॥ नारदेन नृणां
साधारणधर्मस्य, वर्णधर्माणां स्त्रीधर्माणां च कथ-
नम् ॥ २ ॥

द्वादशोऽध्यायः ॥ १२ ॥

द्वादशे वर्ण्यते धर्मो ब्रह्मचारिचनस्थयोः ।
चतुर्णामाश्रमाणां च साधारण्येन कश्चन ॥ २४ ॥
ब्रह्मचारिवानप्रस्थधर्मकथनम् ॥ १ ॥ साधा-
रण्येन चातुराश्रमधर्मकथनम् ॥ २ ॥

त्रयोदशोऽध्यायः ॥ १३ ॥

त्रयोदशे यतेधर्मः साधकस्योच्यते महान् ।
अवधूतेतिहामेन सिद्धावस्था च वर्ण्यते ॥ २५ ॥
यतिधर्मकथनम् ॥ १ ॥ आजगरमुनिचरि-
त्रम् ॥ २ ॥

चतुर्दशोऽध्यायः ॥ १४ ॥

चतुर्दशे गृहस्थस्य परमो धर्म ईर्यते ।
देशकालादिभेदेन पुनः श्रेयोविशेषकृत् ॥ २६ ॥
गृहस्थाश्रमधर्मकथनम् ॥ १ ॥ महत्सेवाया
अवश्यकर्तव्यत्वे प्रथमम् उपवर्षणनामकगन्ध-
र्वस्य स्वस्य महदवज्ञानेन शूद्रजन्मप्राप्तेः, तरिम-
ज्जन्मनि महत्सेवया ब्रह्मपुत्रत्वप्राप्तेश्च कथनम् ॥ २ ॥

पञ्चदशोऽध्यायः ॥ १५ ॥

ततः पञ्चदशे वर्णाश्रमनिबन्धनम् ।
सारतः संग्रहेणाय वर्ण्यते मोक्षलक्षणम् ॥ २७ ॥
सर्ववर्णाश्रमसाधारणधर्मकथनम् ॥ १ ॥

इति सप्तमः स्कन्धः ॥ ७ ॥

श्रीविद्यासाय नमः ।

श्रीगोपालकृष्णाय नमः ।

अष्टमः स्कन्धः ॥ ८ ॥

अथाष्टमे चतुर्विंशत्यध्यायैर्मनुवर्णनम् । तत्सुतैर्कपिदेवेन्द्रैर्मूर्तिभिश्च हरेः सह ॥ १ ॥
प्रतिमन्वन्तरं चैव मन्वाद्याः पद् पृथक्पृथक् । प्रवर्तयन्ति सद्भर्मान्पालयन्त्याचरन्ति च ॥ २ ॥
अतो मन्वन्तरस्योक्तं सद्भर्म इति लक्षणम् । येन वै क्रियमाणेन नरो न निरयं व्रजेत् ॥ ३ ॥

प्रथमोऽध्यायः ॥ १ ॥

तत्र तु प्रथमे स्वायंभुवः स्वारोचिपस्तथा ।
उत्तमस्तामसश्चेति चतुर्मनुनिरूपणम् ॥ ४ ॥
स्वायंभुवेऽन्तरेऽनन्तदुरन्तगुणवर्णनात् ।
मुदितः परिपप्रच्छ सर्वमन्वन्तरस्थितिम् ॥ ५ ॥

स्वायंभुवादिमन्वन्तरचतुष्टयनिरूपणम् ॥ १ ॥
चतुर्थमन्वन्तरीयभगवदवतारभूतस्य हरेर्गजेन्द्रमोक्षण-
कयोपक्षेपः ॥ २ ॥

द्वितीयोऽध्यायः ॥ २ ॥

तुयं मन्वन्तरे प्रोक्तं गजेन्द्रस्य विमोक्षणम् ।
द्वितीयादित्रिभिस्तत्तु विस्तरणोपवर्णयते ॥ ६ ॥
द्वितीये तु गजेन्द्रस्य गजीभिः क्रीडतो जले ।
दैघाद्ग्राह्यशृहीतस्य हरिस्तृप्तिहृदीर्यते ॥ ७ ॥

गजेन्द्रमोक्षकार्यमः ॥ १ ॥ त्रिकूटपर्वते स्वैरं
गजीभिः सह विक्रीडतो मदान्वस्य गजेन्द्रस्य जलं
पातुं सरोऽवतीर्य लोडयतो ग्राहेण चरणे शृहीतस्य
तस्य दुःखकाले हरिस्मरणवाप्तिः ॥ २ ॥

तृतीयोऽध्यायः ॥ ३ ॥

तृतीये तु गजेन्द्रेण स्तुतो हरिरुपेत्य तम् ।
समुद्धार तं ग्राह्याद्ग्राहं देवलशापतः ॥ ८ ॥
ग्राह्यशृहीतेन गजेन्द्रेण भगवन्स्तुतिः ॥ १ ॥

तत्क्षणागतेन हरिणा ग्राह्याद्गजेन्द्रमोचनम् ॥ २ ॥
ग्राहस्य च देवलशापतो मोचनम् ॥ ३ ॥

चतुर्थोऽध्यायः ॥ ४ ॥

चतुर्थे तु तयोर्ग्राहः प्राप गन्धर्वतां पुनः ।
गजं स्वपार्षदं कृत्वा हरिर्निन्ये निजं पदम् ॥ ९ ॥

देवलशापेन ग्राहतां प्राप्तस्य हृहनामरुग्न्धर्वस्य
स्वस्वरूपप्रापणम् ॥ १ ॥ पूर्वमिन्द्रद्युम्ननाम्नो राज्ञः
अगस्त्यशापाद्गजेन्द्रत्वं प्राप्तस्य भगवता तज्जन्म-
परिहारपूर्वकं स्वपार्षदीकरणम् ॥ २ ॥ हरिणा
गजेन्द्रमोक्षपारायणस्य फलकथनम् ॥ ३ ॥

पञ्चमोऽध्यायः ॥ ५ ॥

अमृताख्यानमष्टाभिरध्यायैरनुवर्णयते ।
स्वभक्तपक्षपातेन यत्र योपायितं प्रमोः ॥ १० ॥
पञ्चमे पञ्चमं चाथ पष्ठं चाकथयन्मनुम् ।
विप्रशापाच्च निःश्रीकैः कृतां देवैर्हरेः स्तुतिम् ॥ ११ ॥

पञ्चमपष्टमन्वन्तरनिरूपणम् ॥ १ ॥ अमृत-
मथनकार्यमः ॥ २ ॥ दुर्वाससः शापादितिजप-
राजितेर्देवैः स्वपराजयं विरिञ्चये विज्ञाप्य तेन सह
क्षीराविद्यमनम् ॥ ३ ॥ द्रष्टव्या भगवदर्शनाय
तस्तुतिः ॥ ४ ॥

पष्ठोऽध्यायः ॥ ६ ॥

पष्ठे पुनः स्तुतिर्विष्णावाविभूते सुरैः कृता ।
तन्मन्त्रेणासुरैः साकममृतार्थं महोद्यमः ॥ १२ ॥

स्तुतिप्रसन्नेन भगवता देवेभ्यः प्रत्यक्षीभव-
नम् ॥ १ ॥ पुनरपरोक्षतो ब्रह्मणा भगवत्स्तुतिः
॥ २ ॥ भगवता श्रीनारायणेन देवान्प्रति असुरैः
सह सन्धिं कृत्वा तत्साहाय्येन क्षीरोदधौ अमृत-
मथनार्थमाज्ञादानम् ॥ ३ ॥ तदर्थं मन्दरपर्वता-
नयनम् ॥ ४ ॥

सप्तमोऽध्यायः ॥ ७ ॥

सप्तमे मथनोद्भूतविषम्रीत्याऽखिलैर्जैः ।
स्तुतः सन्धुषया रुद्रः पपौ विषमितीर्यते ॥ १३ ॥
अमृतमथनारंभः ॥ १ ॥ रुद्रेण विषपा-
नम् ॥ २ ॥

अष्टमोऽध्यायः ॥ ८ ॥

अष्टमे मध्यमानेऽधो लक्ष्म्या विष्णौ वृतेऽसुरैः ।
धन्वन्तरैर्हृते सोमे मोहिन्पुञ्जव ईर्यते ॥ १४ ॥
कामपेन्वायुत्वत्तिः ॥ १ ॥ महालक्ष्म्युत्वत्तिः
तया इतरान्सर्वान्देवान् दौषिणो विज्ञाय निर्दोषस्य
भगवतो वरणं च ॥ २ ॥ अमृतकलशहस्तस्य
धन्वन्तरैरुत्वत्तिः ॥ ३ ॥ असुरैरमृते हृते तद्भ्रानार्थं
भगवता मोहिनीरूपस्वीकारः ॥ ४ ॥

नवमोऽध्यायः ॥ ९ ॥

नवमे मोहितैर्देवैरिष्यतेऽमृतभाजने ।
तद्ग्रहणेन देवेभ्योऽमृतं दत्तमितीर्यते ॥ १५ ॥
मोहिन्या रूपं दृष्ट्वा मोहितैर्देवैर्मोहिनीहस्ते
अमृतपात्रसमर्पणम् ॥ १ ॥ मोहिन्या देत्यान्वञ्च-
यित्वा देवेभ्योऽमृतपरिवेपणम् ॥ २ ॥

दशमोऽध्यायः ॥ १० ॥

दशमे मत्सराहैत्वैरारब्धे तु मृधे सुरैः ।
दैत्यमायाविषण्णेषु देवेष्वाविर्वभौ हरिः ॥ १६ ॥
तदेव ममतावासिनाभक्तानामितीरितम् ।
भक्तमत्सरतः प्राणहानिः पुनरुदीर्यते ॥ १७ ॥
दैत्यैर्मत्सरादेवैस्सह युद्धारंभः ॥ १ ॥ परा-
जयत्सु देवेषु तद्रक्षणार्थं भगवत आविर्भावः ॥ २ ॥

एकादशोऽध्यायः ॥ ११ ॥

एकादशे तु देवेषु दैत्यघातिषु नारदः ।
देवानवार्यचञ्चुको मृतान्दैत्यानजीवयत् ॥ १८ ॥
इन्द्रेण जंभवलपाकनमुचिषमृतीनां वधः ॥ १ ॥
नारदेन युद्धनिवारणम् ॥ २ ॥ शुक्राचार्येण
मृतानां अविनष्टावयवानां दैत्यानामुज्जीवनम् ॥ ३ ॥

द्वादशोऽध्यायः ॥ १२ ॥

द्वादशे मोहिनीरूपविध्रमालोकनेरमुकम् ।
भवं स मोहयामास हरिः पुनरसान्वययत् ॥ १९ ॥
अमुह्यप्रसुरा विष्णुमायया न तदद्भूतम् ।
इति चक्रुं महादेवमोहोऽयमुपवर्णयत् ॥ २० ॥
मोहिनीरूपं पुनः स्वस्मै दर्शयितुं रुद्रयाचितेन
भगवता तत्परदर्शने सति तत्सौन्दर्यदर्शनश्रुभितमनसो
हरस्य मोहाधिगमः ॥ १ ॥

त्रयोदशोऽध्यायः ॥ १३ ॥

त्रयोदशे तु घर्ष्यन्ते सप्तमादीन्यनुक्रमात् ।
मन्यन्तराणि स्वर्गानि यद्विधानि पृथक्पृथक् ॥ २१ ॥
सप्तमादिचतुर्दशमन्वन्तरवर्णनम् ॥ १ ॥

चतुर्दशोऽध्यायः ॥ १४ ॥

चतुर्दशे तु सर्वेषां मन्यादीनां यथावधम् ।
पृथक्क्रमाणि घर्ष्यन्ते भगवदृशयतिनाम ॥ २२ ॥

श्रीवेदव्यासाय नमः ।

श्रीगोपालकृष्णाय नमः ।

अष्टमः स्कन्धः ॥ ८ ॥

अथाष्टमे चतुर्विंशत्यध्यायैर्मनुवर्णनम् । तत्सुतैर्कपिदेवेन्द्रैर्मूर्तिभिश्च हरेः सह ॥ १ ॥

प्रतिमन्वन्तरं चैव मन्वाद्याः पट् पृथक्पृथक् । प्रवर्तयन्ति सद्धर्मान्पालयन्त्याचरन्ति च ॥ २ ॥

अतो मन्वन्तरस्योक्तं सद्धर्म इति लक्षणम् । येन वै क्रियमाणेन नरो न निरयं व्रजेत् ॥ ३ ॥

प्रथमोऽध्यायः ॥ १ ॥

तत्र तु प्रथमे स्वायंभुवः स्वारोचिपस्तथा ।

उत्तमस्तामसश्चेति चतुर्मुनिरूपणम् ॥ ४ ॥

स्वायंभुवेऽन्तरेऽनन्तदुरन्तगुणवर्णनात् ।

मुदितः परिपप्रच्छ सर्वमनन्तरस्थितिम् ॥ ५ ॥

स्वायंभुवादिमन्वन्तरचतुष्टयनिरूपणम् ॥ १ ॥

चतुर्थमन्वन्तरीयभगवदवतारभूतस्य हरेर्गजेन्द्रमोक्षण-
कपोपक्षेपः ॥ २ ॥

द्वितीयोऽध्यायः ॥ २ ॥

तुर्ये मन्वन्तरे प्रोक्ते गजेन्द्रस्य विमोक्षणम् ।

द्वितीयादित्रिभिस्तत्तु विस्तरेणोपवर्णयते ॥ ६ ॥

द्वितीये तु गजेन्द्रस्य गजीभिः क्रीडतो जले ।

दैवाद्ग्राह्यगृहीतस्य हरिस्त्वृत्तिरुदीर्यते ॥ ७ ॥

गजेन्द्रमोक्षकारंभः ॥ १ ॥ त्रिकृत्यवर्षते स्वरं

गजीभिः सह विम्रीडतो मदान्धस्य गजेन्द्रस्य जलं

पातुं सरोऽवतीर्य लोडयतो ग्राहेण चरणे गृहीतस्य

तस्य दुःखकाले हरिस्मरणवाप्तिः ॥ २ ॥

तृतीयोऽध्यायः ॥ ३ ॥

तृतीये तु गजेन्द्रेण स्तुतो हरिरुपेत्य तम् ।

समुद्धारं तं ग्राह्यग्राहं देवलशापतः ॥ ८ ॥

ग्राह्यगृहीतेन गजेन्द्रेण भगवत्स्तुतिः ॥ १ ॥

तत्क्षणागतेन हरिणा ग्राह्यगृहेन्द्रमोचनम् ॥ २ ॥

ग्राहस्य च देवलशापतो मोचनम् ॥ ३ ॥

चतुर्थोऽध्यायः ॥ ४ ॥

चतुर्थे तु तयोर्ग्राहः प्राप गन्धर्वतां पुनः ।

गजे स्वपार्षदं कृत्वा हरिनिन्द्ये निजं पदम् ॥ ९ ॥

देवलशापेन ग्राहतां प्राप्तस्य हूहनामकगन्धर्वस्य

स्वस्वरूपप्रापणम् ॥ १ ॥ पूर्वमिन्द्रद्युम्ननाम्नो रात्रः

अगस्त्यशापाद्गजेन्द्रत्वं प्राप्तस्य भगवता तज्जन्म-

परिहारपूर्वकं स्वपार्षदीकरणम् ॥ २ ॥ हरिणा

गजेन्द्रमोक्षपारायणस्य फलरुचनम् ॥ ३ ॥

पञ्चमोऽध्यायः ॥ ५ ॥

अमृताख्यानमष्टाभिरध्यायैरनुवर्णयते ।

स्वभक्तपक्षपातेन यत्र योपायितं प्रमोः ॥ १० ॥

पञ्चमे पञ्चमं चाथ पष्ठं चाकथयन्मनुम् ।

विप्रशापाद्य निःश्रीकैः रुनां देवैर्हरेः स्तुतिम् ॥ ११ ॥

पञ्चमपष्टमन्वन्तरनिरूपणम् ॥ १ ॥ अमृत-

मयनकरारंभः ॥ २ ॥ दुर्वाससः शापादितिजप-

राजितेर्देवैः स्वपराजयं विरिञ्चये विज्ञाप्य तेन सह

शीराचिन्मनम् ॥ ३ ॥ ब्रह्मणा भगवद्दर्शनाय

तत्स्तुतिः ॥ ४ ॥

षष्ठोऽध्यायः ॥ ६ ॥

षष्ठे पुनः स्तुतिर्विष्णावाविर्भूते सुरैः कृता ।
तन्मन्त्रेणासुरैः साकममृतार्थं महोद्यमः ॥ १२ ॥

स्तुतिप्रसन्नेन भगवता देवेभ्यः प्रत्यक्षीभव-
नम् ॥ १ ॥ पुनरपरोक्षतो ब्रह्मणा भगवत्स्तुतिः
॥ २ ॥ भगवता श्रीनारायणेन देवान्प्रति असुरैः
सह सन्धिं कृत्वा तत्साहाय्येन क्षीरोदधौ अमृत-
मथनार्थमाहादानम् ॥ ३ ॥ तदर्थं मन्दरपर्वता-
नयनम् ॥ ४ ॥

सप्तमोऽध्यायः ॥ ७ ॥

सप्तमे मथनोद्भूतविषमतीत्याऽखिलैर्जनैः ।
स्तुतः सन्कृपया रुद्रः पपौ विषमितीर्यते ॥ १३ ॥
अमृतमथनारंभः ॥ १ ॥ रुद्रेण विषपा-
नम् ॥ २ ॥

अष्टमोऽध्यायः ॥ ८ ॥

अष्टमे मथ्यमानेऽन्धौ लक्ष्म्या विष्णौ घृतेऽसुरैः ।
धन्वन्तरेर्हृते सोमे मोहिन्युद्भव ईर्यते ॥ १४ ॥
कामधेन्वाशुत्वत्तिः ॥ १ ॥ महाऋक्ष्म्युत्वत्तिः
तया इतरान्सर्वान्देवान् द्रोपिणो विज्ञाय निर्दोषस्य
भगवतो वरणं च ॥ २ ॥ अमृतकण्डशहस्तस्य
धन्वन्तरेरुत्वत्तिः ॥ ३ ॥ असुरैरमृते हृते तद्वञ्चनार्थं
भगवता मोहिनीरूपस्वीकारः ॥ ४ ॥

नवमोऽध्यायः ॥ ९ ॥

नवमे मोहितैर्देवैरर्पितेऽमृतमाजने ।
तद्वञ्चनेन देवेभ्योऽमृतं दत्तमितीर्यते ॥ १५ ॥

मोहिन्या रूपं दृष्ट्वा मोहितैर्देवैर्मोहिनीहस्ते
अमृतपात्रमर्पणम् ॥ १ ॥ मोहिन्या दैत्यान्वञ्च-
यित्वा देवेभ्योऽमृतपरिवेपणम् ॥ २ ॥

दशमोऽध्यायः ॥ १० ॥

दशमे मत्सराद्वैत्वेरारब्धे तु मृधे सुरैः ।
दैत्यमायाविषण्णेषु देवेष्वाचिर्षभौ हरिः ॥ १६ ॥
तदेव ममतावासिर्नाभक्तानामितीरितम् ।
भक्तमत्सरतः प्राणहानिः पुनरुदीर्यते ॥ १७ ॥
दैत्यैर्मत्सरादेवैस्सह युद्धारंभः ॥ १ ॥ परा-
जयत्सु देवेषु तद्रक्षणार्थं भगवत आविर्भावः ॥ २ ॥

एकादशोऽध्यायः ॥ ११ ॥

एकादशे तु देवेषु दैत्यघातिषु नारदः ।
देवानवारयच्छुक्रो मृतान्दैत्यानजीवयत् ॥ १८ ॥
इन्द्रेण जंभवलपाकनमुचिप्रभृतीनां वधः ॥ १ ॥
नारदेन युद्धनिवारणम् ॥ २ ॥ शुक्राचार्येण
मृतानां अविनष्टावयवानां दैत्यानामुज्जीवनम् ॥ ३ ॥

द्वादशोऽध्यायः ॥ १२ ॥

द्वादशे मोहिनीरूपविभ्रमालोकनोत्सुकम् ।
भवं स मोहयामास हरिः पुनरस्तानवयत् ॥ १९ ॥
अमुह्यन्नसुरा विष्णुमायया न तदद्भुतम् ।
इति चक्रुः महादेवमोहोऽयमुपवर्णयते ॥ २० ॥
मोहिनीरूपं पुनः स्वस्मै दर्शयितुं रुद्रयाचितेन
भगवता तत्प्रदर्शने सति तत्सौन्दर्यदर्शनेक्षुभितमनसो
हरस्य मोहाधिगमः ॥ १ ॥

त्रयोदशोऽध्यायः ॥ १३ ॥

त्रयोदशे तु वर्णयन्ते सप्तमादीन्यनुक्रमात् ।
मन्वन्तराणि सर्वाणि पङ्क्तिधानि पृथक्पृथक् ॥ २१ ॥
सप्तमादिचतुर्दशमन्वन्तरवर्णनम् ॥ १ ॥

चतुर्दशोऽध्यायः ॥ १४ ॥

चतुर्दशे तु सर्वेषां मन्वादीनां यथायथम् ।
पृथक्प्रमाणि वर्णयन्ते भगवद्दशवर्तिनाम् ॥ २२ ॥

सर्वपन्वन्तरेष्वपि मन्वादीनां साधारणकर्मकथ-
नम् ॥ १ ॥

पञ्चदशोऽध्यायः ॥ १५ ॥

बलिं पञ्चदशे विश्वजिता ऽऽचार्या अयाजयन् ।
ततोऽसौ स्वर्गमजयद्भयाद्देवा निलिख्यरे ॥ २३ ॥
अत्रैर्यते नवाध्याय्या वामं वामनचेष्टितम् ।
निग्रहच्छलतो यत्र बलेर्भूयाननुग्रहः ॥ २४ ॥

पूर्वमिन्द्रपराजितस्य बलेः पुरोहितेन शुक्रा-
चार्येण सर्वलोकजयाय विश्वजिता याजनम् ॥ १ ॥
गुरुप्रसादसमुन्नद्धबलस्य बलेर्भेयात् देवगणसहि-
तस्येन्द्रस्य त्रिविष्टपात्पलायनम् ॥ २ ॥

षोडशोऽध्यायः ॥ १६ ॥

षोडशे पुत्रनाशेन शोचन्त्या अदितेः पतिः ।
प्राथितः कश्यपः प्राह पयोव्रतमितोर्धते ॥ २५ ॥

पुत्राणां त्रिविष्टपनाशेन शोचन्त्या अदित्या
प्राथितेन कश्यपेन हरितोपणार्थं तस्यै पयोव्रतो-
पदेशः ॥ १ ॥

सप्तदशोऽध्यायः ॥ १७ ॥

ततः सप्तदशेऽदित्या वृते तस्मिन्व्रते हरिः ।
नरकामपूरणायादौ तत्पुत्रोऽभूदितोर्धते ॥ २६ ॥

अदित्या पयोव्रताचरणम् ॥ १ ॥ तद्भूताचरण-
तुष्टस्य भगवतस्तद्व्रतं प्रादुर्भावः ॥ २ ॥

अष्टादशोऽध्यायः ॥ १८ ॥

ततस्त्वष्टादशे भूत्वा वामनः सत्कृतोऽतिलैः ।
यसं गतस्नतस्नेन स्वच्छत्यांक्तो घगन्वृणु ॥ २७ ॥

अत्रितिवेद्यां भगवतो वामनप्राप्तनारः ॥ १ ॥
पिप्रोपनीतस्य तस्य अश्वमेधैपन्नो पलेर्षुष्याट-

गमनम् ॥ २ ॥ बलिना वामनं सत्कृत्याभिलषि-
तवरदानप्रतिज्ञानम् ॥ ३ ॥

एकोनविंशोऽध्यायः ॥ १९ ॥

ऊनविंशे तु हरिणा याचिते च पदत्रये ।
प्रतिश्रुते च बलिना जानन्भृगुरवारयत् ॥ २८ ॥

वामनेन बलिप्रशंसनपूर्वकं स्वपदत्रयमितभूया-
चनम् ॥ १ ॥ तत्प्रदातुमुद्युक्तस्य बलेः शुक्रा-
चार्येण तस्य वामनस्य विष्णुत्वऋधनपूर्वकं भूपदान-
निषेधः ॥ २ ॥

विंशोऽध्यायः ॥ २० ॥

विंशे त्वनृतमीतोऽसौ ज्ञात्वाऽपि कपटं हरेः ।
ददाधेव ततो विष्णुः सहस्रोऽवधेताद्भुतम् ॥ २९ ॥

हरेः कपटं ज्ञातवतापि बलिनाऽनृतभयाद्विष्णवे
तदपेक्षितपदत्रयमितभूदानम् ॥ १ ॥ प्राप्तपदत्रयेण
वामनेन स्वीयविश्वरूपग्रहणेन भूलोकस्यैकेन पदा-
ऽऽक्रमणम् ॥ २ ॥

एकविंशोऽध्यायः ॥ २१ ॥

एकविंशे पदापूर्तिमिषेण बलिपन्धनम् ।
विष्णुना कृतमुत्कर्षं तस्य रयापयितुं जने ॥ ३० ॥

द्वितीयेन पदा स्वर्लोकं क्रमतस्त्रिविक्रमस्य
ब्रह्मादिदेवैः पादप्रक्षालनम् ॥ १ ॥ वामनं हन्तु-
मुद्युक्तानामसुराणां विष्णुपापैर्देनिवारणम् ॥ २ ॥
भगवद्भिप्रायज्ञेन गह्वरेण बलेर्वाग्णपार्श्वेर्धन्व-
नम् ॥ ३ ॥

द्वाविंशोऽध्यायः ॥ २२ ॥

द्वाविंशे तु प्रसन्नः सन् प्रस्थाप्य सुतले बलिम् ।
दत्त्वा परान्हरिर्गुप्तं मत्वा तद्दृष्टारूपोऽभयत् ॥ ३१ ॥

समर्पिततनुचित्तनिर्मलाचलभक्तिः ।
 छलितो बलिना चित्रं स्वमेवार्पयदच्युतः ॥ ३२ ॥
 बलिना भगवत्स्तुतिः ॥ १ ॥ प्रहादस्य तत्रा-
 गमनम् ॥ २ ॥ समहादस्य बलेः सुतल्लोक-
 प्रेषणम् ॥ ३ ॥ हरिणा बलेद्दारपालकत्वेन
 भवनम् ॥ ४ ॥
 त्रयोविंशोऽध्यायः ॥ २३ ॥
 प्रयोधिजे बली याते सुतलं सवितामहे ।
 उपेन्द्रेण दिवं गत्वा पूर्वघन्मादितो हरिः ॥ ३३ ॥
 महादेन सह महाबलेः सुतचमयेद्यः ॥ १ ॥
 भगवदाज्ञया शुकाचार्येण यत्रच्छिद्रसंथानम् ॥ २ ॥
 इन्द्रस्य वामनं पुरस्कृत्य स्वर्गलोकगमनम् ॥ ३ ॥

चतुर्विंशोऽध्यायः ॥ २४ ॥

चतुर्विंशे प्रसङ्गेन मत्स्यरूपस्य दार्ढ्येणः ।
 लीलौच्यते यतः सत्यमतस्था महार्णवे ॥ ३५ ॥
 तनुं तनुं विददस्यांर्दो निर्जेश्वर्यमिदशनात् ।
 मत्स्ये पृच्छति पृथ्वीशो लीलया घामनोपमम् ॥३५॥
 बराहादिकान्भगवतः कांधनावतराञ्छ्रुतस्ता
 राज्ञा मत्स्यावतारकथां वक्तुं प्रार्थितेन शुका-
 चार्येण सत्यव्रतरुथाकथनपूर्वकं मत्स्यावनारनि-
 रूपणम् ॥ १ ॥
 द्वापदमः स्कन्धः ॥ ८ ॥

श्रीगोपालपूजाय नमः ।

नवमः स्कन्धः ॥ ९ ॥

त्पत्तिः ॥ ७ ॥ ततः शङ्करप्रसादेन तस्याः पुनः
मासपर्यायव्यवस्थया स्त्रीपुंसत्वप्राप्तिः ॥ ८ ॥
सुद्युम्नस्य उत्कचादिपुत्रोत्पत्तिः ॥ ९ ॥ पुरुरवसं
प्रतिष्ठाननगरेऽभिषिच्य सुद्युम्नस्य तपोवनगम-
नम् ॥ १० ॥

द्वितीयोऽध्यायः ॥ २ ॥

द्वितीये मनुपुत्राणां द्वावपुत्रौ विरागतः ।
करूपकादिपञ्चानां वंशानाह लघुक्रमात् ॥ ६ ॥

ततो वैवस्वतमनोरिक्ष्वाकुमभृतिपुत्रोत्पत्तिः ॥ १ ॥
अज्ञानाज्ञोर्बन्धं कृतवता मनोरष्टमपुत्रेण प्रप्रेणे तपो-
वनगमनम् ॥ २ ॥ इक्ष्वाकुवंशस्य महत्त्वात् लघूना-
मन्येषां मनुपुत्राणां वंशकथनम् ॥ ३ ॥

तृतीयोऽध्यायः ॥ ३ ॥

तृतीये मनुपुत्रस्य शर्यातेः कीर्त्येतेऽन्वयः ।
यत्र सौकर्यमाख्यानं रैवतं च महाद्भुतम् ॥ ७ ॥

वैवस्वतमनुपुत्रस्य शर्यातेः तत्पुत्र्याः सुकर्या-
यास्तद्भर्तृक्षयवनऋषेश कथा ॥ १ ॥ शर्यातिपौ-
त्रस्य ककुब्धिनस्तत्पुत्र्या रेवत्याश्च कथा ॥ २ ॥

चतुर्थोऽध्यायः ॥ ४ ॥

चतुर्थे मनुपुत्रस्य नभगस्य कथोच्यते ।
तत्सन्तोष्याम्बरीपस्य कृत्या प्रतिहता यतः ॥ ८ ॥

मनुषौत्रस्य नाभागस्य कथा ॥ १ ॥ नाभाग-
पुत्रस्याम्बरीपस्य कथा ॥ २ ॥ एकादशीव्रतमनु-
तिष्ठतोऽम्बरीपस्य द्वादशीपारणसमये दुर्वासस
आगमनम् ॥ ३ ॥ स्वपारणवैलातिक्रमभिर्वांबरी-
पेण अम्बक्षणे कृते क्रुद्धेन ऋषिणा अंबरीपं हन्तुं
स्वनटातः कृत्यानिर्माणम् ॥ ४ ॥ तस्य राज्ञो

रक्षणार्थं स्थितेन चक्रायुधेन कृत्यां दग्ध्वा ऋषि-
र्षिप हन्तुमभिद्रावणम् ॥ ५ ॥ कुत्राप्यलम्बत्राणेन
ऋषिणा भगवन्तं प्रति शरणगमनम् ॥ ६ ॥ भग-
वता नारायणेन स्वभक्तमाहात्म्यप्रकटनार्थं अंब-
रीपं प्रत्येव शरणगमनचोदना ॥ ७ ॥

पञ्चमोऽध्यायः ॥ ५ ॥

पञ्चमे विष्णुचक्रं तु प्रलाद्य प्राणसंकटात् ।
दुर्वासा रक्षितस्तेन तथा तद्दृष्टमीर्यते ॥ ९ ॥

भगवदाज्ञानुसारेण अरुचरीपमागत्य तस्य पादौ
गृहीतवतो दुर्वाससो रक्षणार्थं अंबरीषेण सुदर्शन-
स्तुतिः ॥ १ ॥ तस्तुतिप्रसन्नेन सुदर्शनेन दुर्वा-
ससो मोचनम् ॥ २ ॥

षष्ठोऽध्यायः ॥ ६ ॥

षष्ठारम्भेम्बरीपस्य वंशमुक्त्वा ततः परम् ।
षष्ठाद्यष्टभिरध्यायैरिक्ष्वाकोर्वंश उच्यते ॥ १० ॥
तत्र षष्ठे शशादादिमान्धात्रन्तो निरूप्यते ।
प्रसंगतसौभरेराख्या मान्धातुतनयापतेः ॥ ११ ॥

अम्बरीपस्य वंशे रार्थीतरापरनामकानामाङ्गि-
रसानां ब्राह्मणानां जननम् ॥ १ ॥ मनोज्येष्ठपुत्रस्य
इक्ष्वाकोर्वंशे शशादादिमान्धातृपर्यन्तानां राज्ञां
कथारूथनम् ॥ २ ॥ प्रसंगान्मान्धातृजाप्राप्तुः सौभ-
रिऋषेः कथा ॥ ३ ॥

सप्तमोऽध्यायः ॥ ७ ॥

मान्धातुरन्वयः प्रोक्तः सप्तमे यत्र गीर्यते ।
पुरुरुरस्य चाख्यानं हरिश्चन्द्रस्य चोत्तमम् ॥ १२ ॥
मान्धातृवंशे पुरुवृत्तस्य त्रिगङ्गोः हरिश्चन्द्रस्य
च कथाः ॥ १ ॥

अष्टमोऽध्यायः ॥ ८ ॥

अष्टमे रोहितस्योक्तो वंशो यत्रामवन्वृषः ।

सगरः कपिलाक्षेपाभिर्दग्धा यस्य सूतवः ॥ १३ ॥

हरिश्चन्द्रवंश्यस्य सगरस्य चरित्रम् ॥ १ ॥ तस्य
सुमत्यां जाताः पष्टिसहस्राणि पुत्राः कपिलमहर्षेः
कोषाग्निना दग्धाः ॥ २ ॥ कैशिन्याः पुत्रोऽस-
पञ्जो योगी अभवत् ॥ ३ ॥

नवमोऽध्यायः ॥ ९ ॥

नवमंऽष्टमतो वंशः षट्पञ्चाशदधि वर्ण्यते ।

गङ्गां भूतलमानिन्दे यस्य षोडशो भगीरथः ॥ १४ ॥

असमञ्जस्य पौत्रेण भगीरथेन मार्यितया
गङ्गाया भूमाववतरणम् ॥ १ ॥ मदन्यन्तीपतेः कल्मा-
षपादस्य कथा ॥ २ ॥ खट्वाङ्गपर्यन्तं तद्वंशवर्ण-
नम् ॥ ३ ॥

दशमोऽध्यायः ॥ १० ॥

दशमे प्राह षट्पञ्चाशदं श्रीरामसम्भवम् ।

तद्यारित्रं च लङ्केशं हत्वाऽयोध्यागमावधि ॥ १५ ॥

भगीरथवंश्यस्य खट्वाङ्गस्यान्ववाये जातस्य
दशरथस्य गृहे श्रीनारायणो राम इति नाम्नाऽवत-
तार ॥ १ ॥ तस्य कथा रावणकथानन्तरमयोध्यां
गत्वा षट्पञ्चाशदधिर्कृता ॥ २ ॥

एकादशोऽध्यायः ॥ ११ ॥

ततश्चेकादशोऽयोध्यामावसन्ननुजैः सह ।

यत्प्रादि यषकारेशो रामस्तदनुचर्ष्यते ॥ १६ ॥

बहूमिर्भयंजनपूर्वकं रामस्य भ्रात्राट्टिभिः सह
सुत्वेनायोध्यायां वासः ॥ १ ॥ तन्कृत्वाऽप्यपरिपा-
लनप्रकारकथनम् ॥ २ ॥

द्वादशोऽध्यायः ॥ १२ ॥

द्वादशे रामपुत्रस्य कुशस्यान्वय उच्यते ।

एवमिक्ष्वाकुपुत्रस्य शशादस्यैरितोऽन्वयः ॥ १७ ॥

अतीतानामनागतानां च रामवंश्यानां कथ-
नम् ॥ १ ॥

त्रयोदशोऽध्यायः ॥ १३ ॥

इक्ष्वाकौरेव पुत्रस्य निमेर्वंशस्त्रयोदशे ।

वर्ण्यते जशिरं यत्र ब्रह्मज्ञा जनकादयः ॥ १८ ॥

इक्ष्वाकृतनयस्य निमेः कथाकथनपूर्वकं तद्वं-
श्यानां ज्ञानिनां जनकादीनां वंशकथनम् ॥ १ ॥

चतुर्दशोऽध्यायः ॥ १४ ॥

चतुर्दशादिभिः सोमवंशमाह समाहितः ।

यस्मिन्नेलादयो भूपाः कौर्यन्ते पुण्यकीर्तयः ॥ १९ ॥

चतुर्दशे गुरोः पत्न्यां तारायां सोमजादुद्युक्तः ।

जातश्चैतलः षड्वर्षदयामासुमुख्यानजीजनत् ॥ २० ॥

एवं षष्ठादित्रयोदशानैरष्टभिरध्यायैः इक्ष्वाको-
र्वंशमुक्त्वा चन्द्रवंशकथनारंभः ॥ १ ॥ गृहस्पति-
भार्यायां तारायां चन्द्राद्गुप्तोत्पत्तिः ॥ २ ॥ वैव-
स्वतमनुपुत्र्यां इलायां युधादुत्पन्नस्य पुरुरवसः
उर्वश्यां पुत्रोत्पत्तिः ॥ ३ ॥

पञ्चदशोऽध्यायः ॥ १५ ॥

ततः पञ्चदशे गाधिरैलपुत्रान्ययेऽजनि ।

यदौदियसुतो रामः कार्त्तवीर्यमहमुया ॥ २१ ॥

पुरुरवसः षट्पुत्राणां मध्ये श्रुताष्टमभृतीनां
पञ्चानां वंशकथनम् ॥ १ ॥ तत्र विजयवंशे गाधि-
राजस्योत्पत्तिः ॥ २ ॥ तस्य सत्यवतीनामरुपुत्र्या
उत्पत्तिः ॥ ३ ॥ गाधिदौहित्राज्जपद्वेषेभगवद्वंशस्य

परशुरामस्योत्पत्तिः ॥ ४ ॥ परशुरामेण कार्तवी-
र्यञ्जिनहननम् ॥ ५ ॥

षोडशोऽध्यायः ॥ १६ ॥

षोडशेऽथार्जुनसुतैर्जमदग्रौ हते मुहुः ।

रामातक्षत्रवधः प्रोक्तो विश्वामित्रस्य चान्वयः ॥ २२ ॥

परशुरामेण पित्राज्ञया मातु रेणुकायाः ज्येष्ठ-
भ्रातृणां च वधः ॥ १ ॥ परशुरामेण प्रसादितस्य
जमदग्नेरनुग्रहेण मृतानां पुनरुज्जीवनम् ॥ २ ॥
कार्तवीर्याञ्जिनसुतै रामासन्निधाने जमदग्नेर्वधः ॥ ३ ॥
रामेण माहिष्पर्ती गत्वा स्वपितृवधं व्याजीकृत्य
दुष्टानां क्षत्रियाणां एकविंशतिकृत्वो वधः ॥ ४ ॥
गाधिराजस्य विश्वामित्रनामकपुत्रोत्पत्तिकथारूथ-
नम् । तस्य तपसा ब्राह्मण्यप्राप्तिरूथनम् ॥ ५ ॥
विश्वामित्रस्य वंशकथनम् ॥ ६ ॥

सप्तदशोऽध्यायः ॥ १७ ॥

आयोः सप्तदशे त्वैलज्येष्ठपुत्रस्य पञ्चसु ।
सुतेषु क्षत्रवृद्धादिचतुर्णां वंशवर्णनम् ॥ २३ ॥

पुरुवरसो ज्येष्ठपुत्रस्य आयोर्नहुपादिपुत्रपञ्च-
कोत्पत्तिः ॥ १ ॥ नहुपच्यतिरिक्तानां क्षत्रवृद्धा-
दीनां चतुर्णां पुत्राणां वंशकथनम् ॥ २ ॥

अष्टादशोऽध्यायः ॥ १८ ॥

अष्टादशे ययातेस्तु नाहुपस्य कथोच्यते ।
यस्य पञ्चसु पुत्रेषु कनीयानग्रहीज्जराम् ॥ २४ ॥

नहुपस्य यतिप्रभृतिपुत्रपद्मेत्पत्तिः ॥ १ ॥
द्वितीयपुत्रस्य ययातेः शर्मिष्ठादेवयानीभ्यां विवाहः
॥ २ ॥ देवयान्याः पित्रा शुक्राचार्येण ययाते-
र्जराप्राप्तिरूपकशापदानम् ॥ ३ ॥ तस्य यदुपभृ-

तिपञ्चपुत्रोत्पत्तिः ॥ ४ ॥ पञ्चसु पुत्रेषु कनिष्ठेन
पूरुणा ययातेर्जरां गृहीत्वा तस्मै स्वयौवनदा-
नम् ॥ ५ ॥

एकोनविंशोऽध्यायः ॥ १९ ॥

ऊनविंशे ययातिः स्वं चेष्टितं नन्वजोपमम् ।
देवयानीं समाधाव्य धिरको मुक्तिमन्वगात् ॥ २५ ॥
भुक्तभोगामज्जां हास्यन्नजवद्वृत्तमात्मनः ।
विडम्बयन्प्रियामाह निर्वेदयितुमात्मवान् ॥ २६ ॥

भोगान्भुवत्वा प्राप्तनिर्वेदेन ययातिना वस्ता-
जयोः कथाकथनव्याजेन कामिनः स्वस्य चेष्टां
विनिन्द्य कनिष्ठं पुत्रं पूहं राज्येऽभिषिच्य तपोवन-
गपनम् ॥ १ ॥ तत्र तपस्तपसा तस्योत्तमगति-
प्राप्तिः ॥ २ ॥

विंशोऽध्यायः ॥ २० ॥

विंशे पितृप्रसादात्तराज्यासनमहोन्नतेः ।
पूरोर्वशे हि दौप्यन्तेर्भरतस्योपवर्ण्यते ॥ २७ ॥

पूरोर्वशकथने दुप्यन्ताच्छुन्तयायां भरतो-
त्पत्तिः ॥ १ ॥ प्रसंगात् उच्यथपद्यायां मप्रतायां
बृहस्पतेः भरद्वाजोत्पत्तिकथनम् ॥ २ ॥ अपुत्राय
मरताय देवैर्भरद्वाजस्य पुत्रत्वेन दानम् ॥ ३ ॥
तस्य वितथ इति नामाजनि ॥ ४ ॥

एकविंशोऽध्यायः ॥ २१ ॥

एकविंशे तु दौप्यन्तेः सुतस्यान्वय उच्यते ।
रन्तिदेवाजमोक्षादेयं च कीर्तिः प्रतन्यते ॥ २८ ॥

वितथवंशकथने रन्तिदेवचरित्रवर्णनम् ॥ १ ॥
गर्गस्य वंशे गार्ग्यादिब्राह्मणोत्पत्तिः ॥ २ ॥ अजमी-
दस्य वंशे केपां चित् मृद्गरद्वल्लूपप्रभृतीनां
ब्राह्मणानामुत्पत्तिः ॥ ३ ॥

द्वाविंशोऽध्यायः ॥ २२ ॥

द्वाविंशे तु दिवोदासवंशमुक्त्वाऽथ वर्णिताः ।
ऋक्षवंशे जरासन्धपार्थदुर्योधनादयः ॥ २९ ॥

द्रुपदजरासन्धयोर्विशवर्णनम् ॥ १ ॥ शन्तनू-
त्पत्तिः ॥ २ ॥ धार्तराष्ट्राणां पाण्डवानां चोत्पत्तिः
॥ ३ ॥ पाण्डववंशे अतीतानामनागतानां च
राज्ञां वंशकथनम् ॥ ४ ॥

त्रयोविंशोऽध्यायः ॥ २३ ॥

त्रयोविंशे त्वनोर्दुह्योस्तुर्वन्मोक्षान्वयः क्रमात् ।
यदोश्च वंशोऽनुकान्तो यावज्ज्यामघसंभवः ॥ ३० ॥

ययातिपुत्राणाम् अनुद्रुह्युतुर्वम्नां वंशकथनम्
॥ १ ॥ पुनर्यदुवंशमनुक्रम्य ज्यामघपर्यन्तं वर्णनम्
॥ २ ॥

चतुर्विंशोऽध्यायः ॥ २४ ॥

चतुर्विंशे विदर्भस्य पुत्रत्रयसमुद्भवाः ।
वंशा नानाविधाः प्रोक्ता रामकृष्णोद्भवावधि ॥३१॥
विदर्भवंशं चेदिवंशं चोक्त्वा सङ्ग्रहेण श्री-
कृष्णरामानुत्पत्तिकथनम् ॥ १ ॥

इति नवमः स्कन्धः ॥ ९ ॥

श्रीगोपालकृष्णाय नमः ॥

दशमः स्कन्धः पूर्वार्धम् ॥ १० ॥

दशमे दशमं लक्ष्यमाश्रिताश्रयविग्रहम् । क्रीडद्यदुकुलाम्बोधौ परानन्ऋदीर्यते ॥ १ ॥
दशमे कृष्णसत्कार्तिवितानायानुवर्ण्यते । धर्मग्लानिनिमित्तस्तु निरोधो दुष्टभुञ्जाम् ॥ २ ॥
प्राकृतादिश्चतुर्धा यो निरोधः स तु वर्णितः । तत्तत्प्रसंगतः सृष्टिसंहारादि निरूपणैः ॥ ३ ॥
कृता नवतिरध्यायाः दशमे कृष्णकीर्तये । आद्यैश्चतुर्भिरध्यायैर्ब्रह्मप्रार्थनयाऽचनेः ।
भारं हन्तुं हरेर्जन्म सप्रसंगं निरूप्यते ॥ ४ ॥
गोकुले मथुरायां च द्वारवत्यां ततः क्रमात् । कृष्णलीला त्रित्रया प्रोक्ता तत्तद्भेदैस्त्वनेकधा ॥ ५ ॥
सपञ्चत्रिंशताऽध्यायैर्बृहद्बृहदावनादिषु । गोकुले वसतो लीला वर्ण्यते सुरदुष्करा ॥ ६ ॥
एकेन यमुनावारिण्यक्रूरेण कृता स्तुतिः । एकादशभिराख्याता लीला मधुवने कृता ॥ ७ ॥
शैपेर्द्वारवतोलीलातस्मिन्नादि वर्ण्यते । एवं नवतिरध्याया दशमे विशदार्थकाः ॥ ८ ॥

प्रथमोऽध्यायः ॥ १ ॥

तत्र तु प्रथमे कंसः स्वमृत्युं देवकीसुतात् ।
श्रुत्वा भीतोऽवधीत्तस्याः पद्मगर्भानिति वर्ण्यते ॥२॥
कृष्णावतारचरितश्रवणाभृतनिर्वृतः ।
उक्तानुवादेनौत्सुक्याद्राजा पृच्छति तत्पुनः ॥ १० ॥

श्रीकृष्णचरित्ररूपनारंभः ॥ १ ॥ देवकीवसु-
देवयोर्विवाहः ॥ २ ॥ देवकीहननोद्युक्तस्य कंसस्य
वसुदेवेन सामपूर्वकं निवर्तनम् ॥ ३ ॥ कंसेन देव-
कीवसुदेवयोर्निगडवन्धनम् ॥ ४ ॥ तेन तयोः पुत्र-
पद्कस्य हननम् ॥ ५ ॥

द्वितीयोऽध्यायः ॥ २ ॥

द्वितीये कंसघाताय देवक्या गर्भगो हरिः ।
ब्रह्मादिभिः स्तुतः सा च सान्त्वितेति निरूप्यते ॥ ११ ॥

देवक्याः सप्तमगर्भस्य स्रतत्वेन प्रथा ॥ १ ॥
तस्य गर्भस्य दुर्गाया रोहिण्या जठरे स्थापनं तस्या
वलरामजननम् ॥ २ ॥ देवकीगर्भस्थस्य श्रीकृष्णस्य
ब्रह्मादिदेवकृता स्तुतिः ॥ ३ ॥ तैर्देवक्याः परि-
सान्त्वनम् ॥ ४ ॥

तृतीयोऽध्यायः ॥ ३ ॥

तृतीये निजरूपेण संभूतस्तु हरिः स्वयम् ।
पितृभ्यां संस्तुतो नोतः पित्रा भीतेन गोकुलम् ॥ १२ ॥

शङ्खचक्राद्यायुधधारिचतुर्भुजरूपेण श्रीकृष्णजन-
नम् ॥ १ ॥ वसुदेवेन श्रीकृष्णस्तुतिः ॥ २ ॥ वसु-
देवेन श्रीकृष्णस्य गोकुलजननं ततो यशोदासुताया
दुर्गाया आनयनं च ॥ ३ ॥

चतुर्थोऽध्यायः ॥ ४ ॥

चतुर्थे चण्डिकावाक्यमाकर्ण्यातिभयाकुलः ।
दुर्मित्रमिहितं मेने कंसो बालादिद्विखनम् ॥ १३ ॥

देवकीप्रसवं श्रुतवता कंसेन तत्कन्याहननो
द्योगः ॥ १ ॥ हस्तादुत्पतिताया यशोदासुताया
दुर्गाया आकाशगमनम् ॥ २ ॥ तन्मुखात्स्वशरोर्यत्र
क्षचनोत्पत्तिं श्रावता कंसेन सर्वबालकहननो-
द्योगः ॥ ३ ॥

पञ्चमोऽध्यायः ॥ ५ ॥

पञ्चमे जातकं नन्दः स्तनोः कृत्या महोत्सवम् ।
गत्याऽथ मधुरां माप वसुदेयागमोत्सवम् ॥ १४ ॥

नन्देन श्रीकृष्णस्य जातकर्मकरणम् ॥ १ ॥

करदानार्थं मधुरां गतस्य नन्दस्य वसुदेवदर्शनम्
॥ २ ॥ वसुदेवचोदनया शीघ्रमेव नन्दस्य गोकुलं
प्रति निर्वर्तनम् ॥ ३ ॥

षष्ठोऽध्यायः ॥ ६ ॥

षष्ठे सख्युगिरा नन्दो ब्रजं गच्छन्मृतां पथि ।
दृष्ट्वा तु राक्षसीं तस्या मृत्युं श्रुत्वाऽथ विस्मितः ॥ १५ ॥
कंसप्रेरणया श्रीकृष्णं हन्तुमागतायाः पूतनायाः
भगवता हननम् ॥ १ ॥

सप्तमोऽध्यायः ॥ ७ ॥

उत्क्षिपन्शकटं व्योम्नि तृणावर्तमथः क्षिपन् ।
दर्शयन्विश्वामास्ये च कृष्णः क्रीडति सप्तमे ॥ १६ ॥

कृष्णार्थकसुधासिन्धुसंप्लवानन्दनिर्मरः ।
भूयस्तदेव संप्रष्टुं राजाऽन्यदभिनन्दति ॥ १७ ॥

श्रीकृष्णेन शकटासुरभञ्जनम् ॥ १ ॥ तृणावर्त-
वधः ॥ २ ॥ स्वपात्रे यशोदायै विश्वरूपप्रदर्श-
नम् ॥ ३ ॥

अष्टमोऽध्यायः ॥ ८ ॥

अष्टमे नामकर्मास्य बालक्रीडाकुतूहले ।
मृदूक्षणाभियोगे च विश्वरूपं निरूप्यते ॥ १८ ॥

विश्वरूपादि बालस्य निशाम्याऽऽशङ्किनः पितुः ।
नामकर्मगयास्येन निजं तदथमस्तुचत् ॥ १९ ॥

गर्माचार्येण श्रीकृष्णस्य नामकरणपूर्वकं तन्मा-
हात्म्यकथनम् ॥ १ ॥ श्रीकृष्णेन यशोदायै मृदू-
क्षणव्याजेन विश्वरूपप्रदर्शनम् ॥ २ ॥ नन्दस्य
पूर्वजन्मवृत्तान्तरूपनम् ॥ ३ ॥

नवमोऽध्यायः ॥ ९ ॥

नवमे पथ उत्सितो गत्वा गोप्यथ तत्कनम् ।
पिलोक्य भाण्डभङ्गादि कृष्णं दाम्ना पयन्व तम् ॥ २० ॥

तनूद्राश्रितं विश्वं दृष्ट्वा विस्मितचेतसः ।
बन्धनद्वयकुलापूर्त्या पूर्णतामन्वदशंसत् ॥ २१ ॥

स्तनं पिबन्तमवृत्तं श्रीकृष्णं त्यक्त्वा उत्सिच्य-
मानं क्षीरं चुल्ल्या अपश्रपयितुं यशोदायां गतायां
श्रीकृष्णेन दधिपात्रभञ्जनम् ॥ १ ॥ गोप्यां कृष्ण-
मुल्लखलेबद्धा गृहकर्मव्यग्रायां नलकूबरमोचनाय
कृष्णस्य वहिर्गमनम् ॥ २ ॥

दशमोऽध्यायः ॥ १० ॥

दशमेऽपातयद्विङ्गन्नन्तरा यमलाजुनौ ।
तत्रत्याभ्यां च देवाभ्यां कृष्णः स्तुत इतीर्यते ॥२२॥

नारदेन नलकूबरमणिग्रीवयोः शपः ॥ १ ॥
नारदशापेन यमलाजुनवृक्षतां प्राप्तयोस्तयोर्मध्ये
बद्धेऽलखलेन श्रीकृष्णेन प्रविश्य तयोर्नमूलनम् ॥२॥
तयोर्वृक्षयोः स्थिताभ्यां नलकूबरमणिग्रीवाभ्यां
कृष्णस्तुतिः ॥ ३ ॥

एकादशोऽध्यायः ॥ ११ ॥

एकादशे समागत्य चृन्दावनमथार्भकैः ।
वत्सालपालयताऽनेन हतौ वत्सयकासुरौ ॥ २३ ॥

श्रीकृष्णरामयोर्वालक्रीडाविशेषकथनम् ॥ १ ॥
नन्दादीनां गोकुलाहृन्दावनगमनम् ॥ २ ॥ श्रीकृ-
ष्णेन वत्सानां पालनम् ॥ ३ ॥ श्रीकृष्णेन वत्सा-
सुरवकासुरयोर्हननम् ॥ ४ ॥

द्वादशोऽध्यायः ॥ १२ ॥

(१) पतदादयश्चतुर्दशान्ताम्रयोऽप्याया विजयप-
जीय[माच्य]पठे म सन्ति ॥

द्वादशे तु महासर्पवपुर्धर्मघासुरम् ।
वत्सपालगिरिं कुन्दो गलेऽदम्रिति घर्षयते ॥ २४ ॥

महावकगलक्रीडा केवलस्य न कौतुकम् ।
इतीवाघासुरमुखे ससप्तः प्राविशद्धरिः ॥ २५ ॥

श्रीकृष्णेन अघासुरहननम् ॥ १ ॥

त्रयोदशोऽध्यायः ॥ १३ ॥

त्रयोदशेऽहरद्ब्रह्मा वत्सान्पालांश्च मायया ।
तदा तत्सर्घरूपोऽब्दं कृष्णः पूर्ववदाचरत् ॥ २६ ॥

ब्रह्मणा वत्सानां वत्सपालानां च मायया
हरणम् ॥ १ ॥ श्रीकृष्णेन संवत्सरपर्यन्तं वत्सव-
त्सपालरूपेण स्थितिः ॥ २ ॥ तद्दर्शनेन ब्रह्मणो
विस्मयप्राप्तिः ॥ ३ ॥

चतुर्दशोऽध्यायः ॥ १४ ॥

चतुर्दशेऽङ्कृतं दृष्ट्वा पूर्वागन्तुकनिश्चयम् ।
अनीशः कर्तुमस्तौपीतकृष्णं ब्रह्मा विमोहितः ॥२७॥

ब्रह्मकृता श्रीवालकृष्णस्तुतिः ॥ १ ॥

पञ्चदशोऽध्यायः ॥ १५ ॥

ततः पञ्चदशे धेनुपालनं धेनुकार्दनम् ।
कालियक्ष्वेडतो गोपरक्षणं च निरूप्यते ॥ २८ ॥

अद्विक्त्रप्रवेशेन वृथापिन्नान्सपीनतः ।
कृष्णः प्रावेश्यत्पकफलं तालालिकावनम् ॥ २९ ॥

कृष्णवलरामाभ्यां गोचारणम् ॥ १ ॥ बल-
रामेण रासधरुपिणो धेनुकासुरस्य वधः ॥ २ ॥
कालियविपदपितकालिन्दीजल्पानमृतानां गर्वा
गोपानां च श्रीकृष्णेनोज्जीवनम् ॥ ३ ॥

षोडशोऽध्यायः ॥ १६ ॥

षोडशे कालियस्योक्तो निग्रहो यमुनाहृदे ।
तत्पत्नीभिः स्तुनेनाय कृष्णेनानुग्रहः कृतः ॥ ३० ॥

हत्या रासमदैतया अग्र्या तालकान्यान्यलम् ।
प्रीतोऽनृत्यत्फणारद्रे कालियस्य कलानिधिः ॥ ३१ ॥

ययुनां निर्विपां कर्तुं तद्भद्रमवाहा कालिय-
दमनम् ॥ १ ॥ कालियपत्नीभिः श्रीकृष्णस्तुतिः
॥ २ ॥ श्रीकृष्णाज्ञया कालियस्य पुना रमणकद्वी-
पगमनम् ॥ ३ ॥

सप्तदशोऽध्यायः ॥ १७ ॥

नागं सप्तदशे नागालयं ते निरयापयत् ।
बन्धून्स्वद्युःखतः श्रान्तान्नुमांस्तत्र दवाद्यात् ॥ ३२ ॥

सर्वैः सर्वैः स्वरक्षणार्थं गृह्णाय प्रतिमासं क्लृप्त-
स्य बलेः ह्येन कालियेन स्वयं भोजनम् ॥ १ ॥
तत्कर्मणा क्रुद्धेन गृह्णेन ताडितस्य कालियस्य
सौभरिकृपिशापात्सुपर्णागम्ये कालिन्दीहृदे प्रवेशः
॥ २ ॥ इति पूर्वं रमणद्वीपस्थस्य कालियस्य
कालिन्दीहृदागमने कारणकथनम् ॥ ३ ॥ सर्प-
दंशमुक्तश्रीकृष्णसंप्राप्तितुष्टेन नन्देन ब्राह्मणेभ्यो
गोदानादिकरणम् ॥ ४ ॥ श्रीकृष्णेन दावाभेर्नन्द-
मोचनम् ॥ ५ ॥

अष्टादशोऽध्यायः ॥ १८ ॥

अष्टादशे ततो प्रोप्ते वसन्तगुणलक्षिते ।
अघातयद्दलेनालं प्रलम्ब्य लीलया हरिः ॥ ३३ ॥

श्रीर्षत्तुवर्णनम् ॥ १ ॥ बलरामेण प्रलेवासुर-
वधः ॥ २ ॥

एकोनविंशोऽध्यायः ॥ १९ ॥

ऊर्ध्वदिशे निविष्टं तु गोपगोकुलमच्युतः ।
मुञ्जारण्यमरण्यगनेररक्षत्तन्निधानतः ॥ ३४ ॥

श्रीकृष्णादिभिश्चार्पमाणानां गवां मुञ्जादधीम-
वेशः ॥ १ ॥ ता अन्विष्य गतानां दावाग्निना वेष्टि-
तानां गोपानां श्रीकृष्णेन तस्मान्मोक्षणम् ॥ २ ॥

विंशोऽध्यायः ॥ २० ॥

विंशे प्रावृद्धच्छरच्छोभाचर्गनेन वनोचिताः ।
प्रावृद्धकीडा निरूप्यन्ते गोपरामयुजो हरिः ॥ ३५ ॥
वर्षाकालशरत्कालयोर्वर्णनम् ॥ १ ॥

एकविंशोऽध्यायः ॥ २१ ॥

एकविंशे शरद्रम्यवृन्दावनगते हरौ ।
तद्वेषुस्वनमाकर्ण्य गोपीभिर्गीतमीर्यते ॥ ३६ ॥
श्रीकृष्णस्य वेषुगानमाकर्ण्य गोपीभिस्तद्रुणवर्ण-
नम् ॥ १ ॥

द्वाविंशोऽध्यायः ॥ २२ ॥

गोपीनां कामतः कृष्णे निःसोमप्रेमसंगमः ।
कात्यायन्यर्चनोद्भूततत्प्रसादमहोदयः ॥ ३७ ॥
द्वाविंशे गोपकन्यानां ब्रह्माहरणलीलया ।
चरं दत्त्वा गतः कृष्णो यज्ञशालामितरीर्यते ॥ ३८ ॥
ब्रजकुमारीभिः अस्माकं श्रीकृष्णः पतिर्भूया-
दिति कात्यायनीव्रताचरणम् ॥ १ ॥ श्रीकृष्णेन
तासां ब्रह्मापहरणं वरदानं च ॥ २ ॥ निदाघकाले
कृष्णेन सह वने गाश्चारयतां गोपानां युष्मत्साधि-
गमः ॥ ३ ॥

त्रयोविंशोऽध्यायः ॥ २३ ॥

त्रयोविंशे ततो गोपैरन्नयाच्चापदेशतः ।
तत्पत्न्यनुग्रहात्कृष्णो दीक्षितान्बन्धतापयत् ॥ ३९ ॥

अन्नं मार्ययतां गोपानां श्रीकृष्णेन विषाणां
यज्ञशालामेपणम् ॥ १ ॥ भगवतोऽन्नकांक्षां श्रुत्वा-
प्युदासोनेपु विषेषु श्रीकृष्णेन पुनस्तेषां यज्ञपत्नी-
निवेद्ययितुं गोपानां मेपणम् ॥ २ ॥ द्विनपत्नीभि-
निषेद्बन्धवतीनप्यनाहृत्य श्रीकृष्णाय स्वाद्बन्धन-

यनम् ॥ ३ ॥ स्वपत्नीनां भगवद्भक्तिं दृष्ट्वा द्विजाना-
मनुतापः ॥ ४ ॥

चतुर्विंशोऽध्यायः ॥ २४ ॥

चतुर्विंशो महेन्द्रस्य मयं व्यावर्त्य हेतुभिः ।
कृष्णः प्रवर्तयामास गोवर्धनमस्तत्सचम् ॥ ४० ॥
भूत्सुराणां क्रियागर्वं निरस्य स्रःसुरेषु च ।
मधवन्मदभङ्गाय तन्मयं समचारयत् ॥ ४१ ॥

श्रीकृष्णेन इन्द्रमुद्दिश्य नन्दादिभिः क्रियमाणं
मखं व्यावर्त्य गोवर्धनपर्वतमुद्दिश्य मखपर्वत-
नम् ॥ १ ॥

पञ्चविंशोऽध्यायः ॥ २५ ॥

पञ्चविंशो रुपा शक्रे व्रजनाशाय वर्पति ।
उद्धृत्य गिरिमासागदरक्षद्रोकुलं प्रभुः ॥ ४२ ॥

रुद्धेनेन्द्रेण गोकुलनाशनार्थं सांवर्तकमेवैवर्षणम्
॥ १ ॥ भगवता गोवर्धनाद्रिं करे धृत्या व्रजनासि-
नस्तदथः प्रवेश्य चातवर्षभयाद्रक्षणम् ॥ २ ॥

षड्विंशोऽध्यायः ॥ २६ ॥

षड्विंशो विस्मितान्गोपान्कृष्णस्याद्भुतकर्मभिः ।
नन्दो गमोक्तिमाश्राव्य तदैश्वर्यमवर्णयत् ॥ ४३ ॥

श्रीकृष्णस्याद्भुतं कर्म बोक्ष्य विस्मितेनन्दादि-
भिस्तत्सामर्थ्यानुवर्णनम् ॥ १ ॥

सप्तविंशोऽध्यायः ॥ २७ ॥

सप्तविंशो तदालक्ष्य कृष्णस्य प्रामयं यत्म् ।
वर्णयते सुरभीन्द्राभ्यामभिषेकमदोत्तम्यः ॥ ४४ ॥

इन्द्रेण श्रीकृष्णं स्तुत्वा गोप्योपादागतया सुर-
भ्या सह श्रीकृष्णस्याभिषेकः ॥ १ ॥

अष्टाविंशोऽध्यायः ॥ २८ ॥

अष्टाविंशो ततो नन्दानयनं वरुणालयात् ।
वैकुण्ठदर्शनं चाथ गोपानामनुवर्षयति ॥ ४५ ॥
वरुणमृत्यानीतस्य नन्दस्य श्रीकृष्णेनानयनम्
॥ १ ॥ भगवता गोपेभ्यो वैकुण्ठलोकप्रदर्शनम् ॥ २ ॥

एकोनविंशोऽध्यायः ॥ २९ ॥

ऊनत्रिंशे तु रासार्थमुक्तिप्रत्युक्तयो हरेः ।
गोपीभी राससंरंभे तस्य चान्तधिकौतुकम् ॥ ४६ ॥
ब्रह्मादिजयस्वरूढदर्पं रुन्दर्पदर्पहा ।
जयति श्रीपतिगोपीरासमण्डलमण्डनः ॥ ४७ ॥

गोपीभिस्तस्य श्रीकृष्णस्य रासक्रीडारंभः ॥ १ ॥
गोपीनां गर्वपरिहारार्थं क्रीडामध्ये श्रीकृष्णस्यान्त-
र्धानम् ॥ २ ॥

त्रिंशोऽध्यायः ॥ ३० ॥

इत् आरभ्य रासपञ्चाध्यायी ।

त्रिंशे विरहस्ततस्यगोपीभिः कृष्णमार्गणम् ।
उन्मत्तवचननियतं भ्रमन्तीभिर्विने घने ॥ ४८ ॥

श्रीकृष्णविरहस्तप्तानां गोपीनां तमन्वियेतस्ततो
धावनम् ॥ १ ॥ तासामुन्मादास्यारणनम् ॥ २ ॥
मध्येमार्गं टामोदरपादाङ्केन सह कस्याधित्पदाङ्कमपि
दृष्ट्वा तासामधिरुतापमाप्तिः ॥ ३ ॥ दृष्ट्वायास्तस्या
अपि गर्वभङ्गार्थं श्रीकृष्णेन त्यागः ॥ ४ ॥ तथा
पूर्वविष्टाभिर्गोपीभिः सह यमुनापुण्ड्रिने श्रीकृष्ण-
मतीक्षणम् ॥ ५ ॥

एकत्रिंशोऽध्यायः ॥ ३१ ॥

एकत्रिंशे निराशास्ताः पुनः पुलिनमागताः ।
कृष्णमेवानुगायन्त्यः प्राथम्येन तदागमम् ॥ ४९ ॥
गोपीगीतम् ॥ १ ॥

द्वात्रिंशोऽध्यायः ॥ ३२ ॥

द्वात्रिंशे विरहालापविक्लिप्तहृदयो हरिः ।
तत्राविर्भूय गोपीस्ताः सान्त्वयामास मानयन् ॥५०॥

स्वप्नेनामृतकल्लोलविह्वलीकृतचेतसः ।
सदयं नन्दयन्गोपीरुद्रतो नन्दनन्दनः ॥ ५१ ॥

शोचतां गोपीनां मध्ये श्रीकृष्णस्य प्रादु-
र्भावः ॥ १ ॥

त्रयस्त्रिंशोऽध्यायः ॥ ३३ ॥

त्रयस्त्रिंशे ततो गोपीमण्डलीमध्यगो हरिः ।
प्रियास्ता रमयामास हृदिनीवनकेलिभिः ॥ ५२ ॥

श्रीकृष्णस्य गोपिकाभिस्सह रासक्रीडावर्ण-
नम् ॥ १ ॥ गोपीभिः सह श्रीकृष्णस्य जल-
क्रीडा ॥ २ ॥

चतुस्त्रिंशोऽध्यायः ॥ ३४ ॥

चतुस्त्रिंशेऽहिना प्रस्तं नन्दं हरिरमृचत् ।
विद्याध्रं चाङ्गिरःशापात् उह्वचूडं तथाऽवधीत् ॥५३॥
रासापदेशतः कामं किङ्करीकृत्य कामतः ।
अनुगृह्णन्वशं निम्गे तथा विद्याधराधिपम् ॥ ५४ ॥

सर्पयस्तस्य नन्दस्य श्रीकृष्णेन मोचनम् ॥ १ ॥
अङ्गिरसां ऋषीणां शापात्सर्पजन्म प्राप्तस्य सुदर्शन-
नामकविद्याधरस्य श्रीकृष्णेन स्वपादस्पर्शेन तज्ज-
न्मनो मोक्षणम् ॥ २ ॥ कस्यां चिद्राज्यां गोपीभिः
समं वने विहरतो रामकृष्णयोः शङ्खचूडनाम्ना
गुह्यकेन स्त्रीणां भयोत्पादने कृष्णेन तस्य शिरःकर्त-
नम् ॥ ३ ॥

इति रासपञ्चाषाढी ।

पञ्चत्रिंशोऽध्यायः ॥ ३५ ॥

पञ्चत्रिंशे धनं याते कृष्णे गोकुलयोपितः ।
युग्मश्लोकानुगीतेन निन्द्युर्दुःखेन घासरान् ॥ ५५ ॥

गोपिकायुगलगीतम् ॥ १ ॥ इयमेव वेणु-
गीता ॥

षट्त्रिंशोऽध्यायः ॥ ३६ ॥

षट्त्रिंशे तु हतेऽरिष्टे नारदोत्तवा बलाच्युतौ ।
बसुदेवसुतौ श्लात्वा कंसोऽक्रूरं समादिशत् ॥ ५६ ॥
गोपीरासान्तरायान्तं शङ्खचूडं निहत्य सः ।
अहन्गोपीमहानन्दासहं दुष्टमरिष्टकम् ॥ ५७ ॥

अरिष्टनामकवृषभासुरवधः ॥ १ ॥ नारदेन
कंसाय श्रीकृष्णवलरामयोः देवकीरोहिणीपुत्रत्व-
कथनम् ॥ २ ॥ [विजयध्वजीयपाठे कंसेन स्वसेव-
कान्प्रति स्वमातरि द्रुमिलनामकगन्धर्वात् स्वस्यो-
त्पत्तिकथाकथनम् ॥ ३ ॥] श्रीकृष्णरामयोरानय-
नार्थं कंसेनाक्रूरेपणम् ॥ ४ ॥

सप्तत्रिंशोऽध्यायः ॥ ३७ ॥

सप्तत्रिंशे हते केशिन्यच्युतो भाविकर्मभिः ।
नारदेन स्तुतः क्रीडन्व्योमासुरमथावधीत् ॥ ५८ ॥
वृषवेयासुरं यद्वत्केशिनं हयवेपिणम् ।
कंसप्राणसखं हत्या कंसं व्यसुमिवाकरोत् ॥ ५९ ॥

श्रीकृष्णेन केशिनामऋषयरूपासुरवधः ॥ १ ॥
नारदेन कृष्णेन करिष्यमाणकार्ष्ण्यं तस्तुतिः ॥ २ ॥
निलायनक्रीडायां व्योमनाम्नोऽसुरस्य कृष्णेन
वधः ॥ ३ ॥

अष्टत्रिंशोऽध्यायः ॥ ३८ ॥

अष्टत्रिंशे यथा ध्यायन्नक्रूरौ गोकुलं गतः ।
तथैव रामकृष्णाभ्यां गृहं नीत्वा सुसत्कृतः ॥ ६० ॥
प्रातः केशिवधे वृत्ते द्वादश्यां निर्गते सुतौ ।
ततो ध्योमे हतेऽक्रूरः सायं गोकुलमगमत् ॥ ६१ ॥

अक्रूरस्य नन्दगोकुलगमनम् ॥ १ ॥

एकोनचत्वारिंशोऽध्यायः ॥ ३९ ॥

नर्वात्रिंशो पुरीं गच्छत्यच्युते गोपिकोक्तयः ।
अक्रूरेणाथ कालिन्द्र्यां विष्णुलोकस्य दर्शनम् ॥ ६२ ॥

अक्रूरस्य रामकृष्णाभ्यां सह रात्रौ भोजनं
संवादश्च ॥ १ ॥ श्रीकृष्णस्य मथुरागमनं श्रुतवतां
गोपिकानां व्यसनोक्तयः ॥ २ ॥ कालिन्द्र्यां
स्नानार्थं मथ्रेनाक्रूरेण जलान्तर्विष्णुलोकदर्शनम् ॥ ३ ॥

चत्वारिंशत्तमोऽध्यायः ॥ ४० ॥

चत्वारिंशो ततोऽक्रूर कृष्ण मत्प्रेश्वरेश्वरम् ।
प्रणम्य भक्त्या तुष्टाव सगुणागुणभेदतः ॥ ६३ ॥

अक्रूरेण भगवत्स्तुतिः ॥ १ ॥

एकचत्वारिंशोऽध्यायः ॥ ४१ ॥

एकचत्वारिंशकेऽहन्नजक प्रविशन्पुरीम् ।
ततो वरानदात्तुष्ट सुशम्नो वायकस्य च ॥ ६४ ॥
सशङ्कमक्रूरमनः प्रबोध्य स्वधाममन्दर्शनसत्कृपातः ।
स्वराजधानीं मधुरामपश्यदलं रुतान-तमहोत्सवा-
ढ्याम् ॥ ६५ ॥

श्रीकृष्णस्य मथुरापुरीप्रवेशः ॥ १ ॥ मधुरा-
पुरस्त्रीणां श्रीकृष्णदर्शने प्रेमातिशयवर्णनम् ॥ २ ॥
श्रीकृष्णेन रजकस्य वधः ॥ ३ ॥ वायकसुदामभ्यां
वरदानम् ॥ ४ ॥

द्विचत्वारिंशोऽध्यायः ॥ ४२ ॥

द्विचत्वारिंशके कुञ्जोन्नमनं घनुषो भिदा ।
वधस्तद्रक्षिणां कंसारिष्ट रङ्गोत्सवादि च ॥ ६६ ॥

कुञ्जाङ्गुवद्भक्षणम् ॥ १ ॥ कंसघनुर्भङ्गकर-
णम् ॥ २ ॥ तद्रक्षिणा वधः ॥ ३ ॥ कंसस्यारि-
ष्टदर्शनम् ॥ ४ ॥ परेऽहनि प्रातर्नन्दादीनां रङ्ग-
प्रवेशः ॥ ५ ॥

त्रिचत्वारिंशोऽध्यायः ॥ ४३ ॥

त्रिचत्वारिंशके हत्वा गजेन्द्रं रामकृष्णयोः ।
रङ्गप्रवेशसौभाग्य चाणूरेण च भाषणम् ॥ ६७ ॥

कुवलयपीडवधः ॥ १ ॥ रङ्गप्रविष्टयो राम-
केशवयोर्वर्णनम् ॥ २ ॥ तयोश्चाणूरेण सह भाष-
णम् ॥ ३ ॥

चतुश्चत्वारिंशोऽध्यायः ॥ ४४ ॥

चतुश्चत्वारिंशके तु मल्लकंसादिमर्दनम् ।
कंसयोपित्तमाश्वसस्ताभ्यां पित्रोश्च दर्शनम् ॥ ६८ ॥

चाणूरमुष्टिकादिवधः ॥ १ ॥ कंसवधः ॥ २ ॥
कंसानुजानां वधः ॥ ३ ॥ कंसस्त्रीणां समाश्वस-
नम् ॥ ४ ॥ पित्रोर्वन्धनान्मोचनम् ॥ ५ ॥ देवकी-
वसुदेवयोः सान्त्वनम् ॥ ६ ॥

पञ्चचत्वारिंशोऽध्यायः ॥ ४५ ॥

पञ्चचत्वारिंशकेऽथ पितृनन्दादिसान्त्वनम् ।
उग्रसेनाभिप्रेकश्च गुरौ चासात्पुरागमः ॥ ६९ ॥

श्रीकृष्णेन देवकीवसुदेवयोः सान्त्वनम् ॥ १ ॥
उग्रसेनस्य राज्येऽभिप्रेकः ॥ २ ॥ यशोदानन्दयोः
सान्त्वनम् ॥ ३ ॥ श्रीकृष्णरामयोः उपनयन-
संस्कारः ॥ ४ ॥ तयोस्सान्दीपिन्याचार्याद्विद्या-
भ्यासः ॥ ५ ॥ श्रीकृष्णेन मृतगुह्युत्रानयनम् ॥ ६ ॥

षट्चत्वारिंशोऽध्यायः ॥ ४६ ॥

षट्चत्वारिंशके घोषमुद्भवं प्रेष्य तद्विरा ।
यशोदानन्दयोश्चके कृष्ण. शोकापनोदनम् ॥ ७० ॥

कामचार द्विजातिः सन्परित्यज्यातिसंयतः ।
गुरोर्ज्ञानमनुप्राप्य सख्या गोपीरुपादिशत् ॥ ७१ ॥

उद्भवं गोकुलं संप्रेष्य यशोदानन्दयोः शोका-
पनोदनम् ॥ १ ॥

सप्तचत्वारिंशोऽध्यायः ॥ ४७ ॥

सप्तचत्वारिंशकेऽथ कृष्णादेशेन गोपिकाः ।
बोधयित्वोद्धवस्तत्त्वमनुशाप्याशमत्पुरीम् ॥ ७२ ॥

भ्रमरगीता ॥ १ ॥ उद्धवेन श्रीकृष्णाङ्गया
गोपीनां तत्वज्ञानमुपदिश्य मधुरागमनम् ॥ २ ॥

अष्टचत्वारिंशोऽध्यायः ॥ ४८ ॥

अष्टचत्वारिंशकेऽथ कृष्णः कुञ्जामरीरमत् ।
अक्रूरस्य गृहे गत्वा तं गजाद्वयमादिशत् ॥ ७३ ॥
सैरन्ध्रीकाममापूर्य पूरयित्वा मनोऽप्यान् ।
अक्रूरस्य ततः कृष्णस्तेन पार्थानसान्त्वयत् ॥ ७४ ॥

श्रीकृष्णेन त्रिवकाया गृहगमनम् ॥ २ ॥
अक्रूरगृहगमनम् ॥ २ ॥ तस्य हास्तिनपुरीमेप-
गम् ॥ ३ ॥

एकोनपञ्चाशत्तमोऽध्यायः ॥ ४९ ॥

ऊनपञ्चाशत्तमे तु गत्वाऽक्रूरो गजाद्वयम् ।
राशः स्वभ्रातृपुत्रेषु बुद्ध्वा वैषम्यमागमत् ॥ ७५ ॥
हास्तिनपुरं प्राप्तवताऽक्रूरेण धृतराष्ट्रस्य पाण्डवेषु
विषमं बुद्धिं ज्ञात्वा मधुरागमनम् ॥ १ ॥

दशमस्कन्धे पूर्वार्धं संग्रहम् ॥

श्रीगोपालकृष्णाय नमः ।

दशमः स्कन्धः उत्तरार्धम् ॥ १० ॥

ततः पञ्चाशत्तमे तु जरासन्धमयादिव । कारयित्वाभ्युद्यो दुर्गे तप्रियाय निजं जनम् ॥ १ ॥
कपटान्कपटैरेव हत्वा दैत्यानयत्ततः । अजयञ्च जरासन्धं धर्मैरेव तु धार्मिकम् ॥ २ ॥

पञ्चाशत्तमोऽध्यायः ॥ ५० ॥

कंसभार्याभ्यां स्वपितरं जरासन्धं प्रति कृष्ण-
कृतस्वमन्त्रप्रकरणम् ॥ १ ॥ कुन्दस्य जरासन्धस्य
सर्वपादवमंहागर्भं निशत्यसौहिण्या सह मधुरागम-
नम् ॥ २ ॥ तद्दृष्ट्वा “इदानीमस्य बधो नोचितः
अयं न्यागतः किमस्माभिः करणीयम्” इति कृष्णस्य
चिन्ता ॥ ३ ॥ [एवं ध्यायति गोविन्दे जरासन्ध-
पार्श्वैः मधुगयाः सर्वद्वारनिरोधः ।] ॥ ४ ॥
तदानीमानाशत्रु रगद्वयस्य न्यायुधानां योषण्या-
नम् ॥ ५ ॥ श्रीकृष्णगमयोः जरासन्धमन्येन
पृष्टम् ॥ ६ ॥ वरुणो जरासन्धं जीरमाहं पुरीन्ना

पोषयितुमारुच्ये “इदानीं तस्य बधो मास्तु” इति
कृष्णेन निवारणम् ॥ ७ ॥ मगधेन्द्रस्य आयोधन-
गतं फोन्नरादनादि विंशं गृहीत्वा रामकृष्णाभ्यां
पदुराजायोमसेनाय सप्तर्षणम् ॥ ८ ॥

[अथ विप्रवर्षज्जीयपाठे (५२) एकोनपञ्चा-
शत्तमत्वेन अध्यायपरिच्छेदः ॥ स तु धोषपादिपाठे
नान्ति ।

अपि ए वरुणदन्तरं विप्रवर्षज्जीयपाठे अतु-
पष्टयधिदैवज्ञानस्योक्त्यामकाः किंचिदधिकारयोऽ-
ध्यायाध्यायिश्च दृश्यन्ते । तेषां कथामद्भूदमित्य-
स्यम्—

विप्रवर्षज्जीयपाठे पञ्चाशत्तमोऽध्यायः ॥ ५० ॥

जीवन्गच्छेति बलरामविस्मृतस्य जरासन्धस्य पूर्वपिक्षयाध्य-
धिकसैन्यमेलनेन श्रीकृष्णेनसहयुद्धायागत्य सायं यमुनातटे-
ऽवस्थानम् ॥ १ ॥ श्रीकृष्णरामाभ्यां राड्यामालोच्य सूर्यो-
दयसमये सैन्येन सह प्रसुप्तमागधसैन्ये प्रवेशः ॥ २ ॥
श्रीकृष्णेन बलरामादिभिश्च हन्यमानायाः कर्तव्यमूढाया
जरासन्धसेनायाः पलायनम् ॥ ३ ॥ तैस्तत्र त्यक्तस्य
चाहनावरोधद्विरप्याभरणदिरूपस्य धनस्य यदुराजाय
समर्पणम् ॥ ४ ॥

विजयध्वजीयपाठे एकपञ्चाशत्तमोऽध्यायः ॥५१॥

बाणासुरं सहायं जरीतुं जरासन्धस्य शोणितपुरगमनम्
॥ १ ॥ तक्षेपिताभ्यां कुम्भाण्डकूपकर्णाभ्यां तन्मन्त्रिभ्यां
सहागत्य मथुरां निरप्य युद्धारम्भः ॥ २ ॥ बलराम-
जरासन्धयोर्द्वन्द्वयुद्धम् ॥ ३ ॥ प्राणसंशयं प्राप्तयोः कुम्भा-
ण्डकूपकर्णयोः जरासन्धमनापृच्छयैव पलायनम् ॥ ४ ॥

विजयध्वजीयपाठे द्विपञ्चाशत्तमोऽध्यायः ॥५२॥

जरासन्धं मौलीं गृहीत्वा मुसलेन हन्तुमिच्छता बलरामेण
“स्वयाऽयं न वध्यः” इत्यशरीरवाणीं श्रुत्वा विसर्जनम् ॥ १ ॥
पराजितस्य जरासन्धस्य स्वपुरगमनम् ॥ २ ॥ शत्रुं विजित्य
स्वपुरीं प्राप्तस्य कृष्णस्य दुर्गान्वेषणार्थं रामेण सह गोमन्त-
गमनम् ॥ ३ ॥ मध्येमार्गं परशुरामदर्शनम् ॥ ४ ॥ तदाज्ञां
गृहीत्वा गच्छता श्रीकृष्णेन करवीरपुरे भृगालवासुदेवस्य
वधः ॥ ५ ॥

विजयध्वजीयपाठे त्रिपञ्चाशत्तमोऽध्यायः ॥५३॥

रामकृष्णयोः गोमन्तकपर्वतारोहणम् ॥ १ ॥ अप्रान्तरे
महामलिना श्वेतद्वीपं गत्वा भगवतः किराटपाहारः ॥ २ ॥
तं जित्वा किराटमादाय गच्छता गर्डेन मध्येमार्गं गोमन्ते
स्थितस्य श्रीकृष्णस्य शिरसि तत्किराटमर्पणम् ॥ ३ ॥ ततो
रामकृष्णयोर्मथुरागमनम् ॥ ४ ॥ पुनर्युद्धायागतस्य जरा-
सन्धस्य पराजयः ॥ ५ ॥

प्रायता प्रबन्धेनारिमक्षप्याये १४ श्लोकः संपन्नाः ।
इतः परमुभयत्र समाः ॥

विजयध्वजीयैतरेषु पाठेषु ।

पञ्चाशत्तमाध्यायशेषः ॥ ५० ॥

विजयध्वजीयैतु ५३ अध्यायशेषः ॥

अत्रान्तरे नारदप्रेषितेन कालयवनेन कोटिव्य-
संख्याकेन यवनानां सैन्येन सह मथुरानिरोधाया-
गमनम् ॥ १ ॥ तद्दृष्ट्वा कालयवनात् जरासन्धा-
द्यागतां यादवानामापदं विचिन्त्य कृष्णेन समुद्र-
मध्ये दुर्गकरणं निश्चित्य द्वारकानिर्माणम् ॥ १० ॥
मथुरातः सर्वेषां स्वीयानां तत्र प्रेषणम् ॥ ११ ॥
निरायुधेन कृष्णेन कालयवनवञ्चनार्थं पलायनम्
॥ १२ ॥

एकपञ्चाशत्तमोऽध्यायः ॥ ५१ ॥

एकपञ्चाशत्तमेऽहन्मुचुकुन्ददृशा हरिः ।
ययनं मुचुकुन्देन स्तुतः सन्नन्वकम्पत ॥ २ ॥
यवनेन्द्रसुतात्कालयवनाद्यदुभीषणात् ।
हरिर्हरगिरः स्वैरं पालनाय पलायत ॥ ३ ॥

पलायमानस्य कृष्णस्य कालयवनेनानुधावनम्
॥ १ ॥ कां चिद्विरिगुहां प्रविष्टेन श्रीकृष्णेन
तत्र चिरं सुप्तेन मुचुकुन्देन कालयवनघातनम्
॥ २ ॥ मुचुकुन्दकृता श्रीकृष्णस्तुतिः ॥ ३ ॥

द्विपञ्चाशत्तमोऽध्यायः ॥ ५२ ॥

द्विपञ्चाशत्तमे धावन्भयादिव गतः पुरीम् ।
अन्यमोदत संदेशं रुक्मिण्या द्विजवर्णितम् ॥ ४ ॥

यवनं घातयित्वा परादृत्य मथुरां प्राप्तेन कृष्णेन
यवनसैन्यवधपूर्वकं तदीयधनस्य द्वारकानयनम्
॥ १ ॥ पुनर्जरासन्धस्य युद्धायागमनम् ॥ २ ॥ तं
दृष्ट्वा श्रीकृष्णरामयोर्गोमन्तकपर्वतगमनम् ॥ ३ ॥ तौ
हन्तुं जरासन्धेन प्रदीपितात्पर्वतात् उत्सृत्य तयोर्द्वी-
रकागमनम् ॥ ४ ॥ [विजयध्वजीयपाठे पाण्डवदर्श-
नार्थंश्रीकृष्णेन कृतवर्मप्रेषणम् । रेवतेन स्वपुत्र्या रेव-
त्याः वरं प्रष्टुं द्रह्मसभागमनम् । द्रह्मचोदितेन रेव-

तेन रेवत्याः बलरामाय प्रदानम् ॥] भीष्मकराज
कथा ॥ ५ ॥ रुक्मिण्या श्रीकृष्णाय पत्रिकाप्रेष-
णम् ॥ ६ ॥

त्रिपञ्चाशत्तमोऽध्यायः ॥ ५३ ॥

त्रिपञ्चाशत्तमे गत्वा विदर्भानद्भुतेहितः ।
रुक्मिणीमहरत्कृष्णो मियतां द्विपतां बलात् ॥ ५ ॥

श्रीकृष्णस्य विदर्भनगरगमनम् ॥ १ ॥ रुक्मिणी-
हरणम् ॥ २ ॥

चतुःपञ्चाशत्तमोऽध्यायः ॥ ५४ ॥

चतुःपञ्चाशत्तमे तु जित्वा राज्ञोऽरिपक्षगान् ।
रुक्मिणं च विरूप्याथ मैत्र्याः पाणिं पुरेऽग्रहीत् ॥

युद्धार्थमागतानां रुक्मिणक्षीयानां राज्ञां श्रीकृ-
ष्णेन पराजयपूर्वकं रुक्मिणीं विरूपकरणम् ॥ १ ॥
द्वारकार्या रुक्मिणीविवाहमहोत्सवः ॥ २ ॥

पञ्चपञ्चाशत्तमोऽध्यायः ॥ ५५ ॥

पञ्चपञ्चाशत्तमे तु प्रद्युम्नोऽजनि कृष्णतः ।
शम्भ्यरेण हतः सोऽथ हत्वा तं कान्तयाऽऽगतम् ॥७॥
प्रद्युम्नहानिलाभायैः शम्भ्वराहरणादिना ।
कुट्टम्बिनामपत्यादिसुखदुःखमस्तुबत् ॥ ८ ॥

श्रीकृष्णस्य [श्रीशङ्करभाराध्य] रुक्मिण्यां प्रद्यु-
म्नोत्पत्तिः ॥ १ ॥ जातमात्रस्य तस्य शम्भ्वरा-
सुरेणापहारः ॥ २ ॥ तत्र स्थितया मायावतीनाम्न्या
रतिदेव्या स्वभर्तुः प्रद्युम्नस्य पोषणम् ॥ ३ ॥
मायावत्याः सकाशात्शास्रमहाभाषस्य प्रद्युम्नस्य
शंवरवधपूर्वकं तथा सह द्वारकामागत्य रुक्मिण्या
अन्तःपुरमवेशः ॥ ४ ॥ पूर्वमदर्शनं गतस्य प्रद्युम्नस्य
।।या श्रीकृष्णरुक्मिण्यादीनां हर्षप्राप्तिः ॥ ५ ॥

षट्पञ्चाशत्तमोऽध्यायः ॥ ५६ ॥

षट्पञ्चाशत्तमे मिथ्याऽभियोगे मणिमाहरत् ।
कन्यां जाम्बवतः प्राप कृष्णः सत्राजितस्ततः ॥ ९ ॥
पुत्रादिकामसौख्यस्य निष्ठासुक्त्वाऽतिचञ्चलाम् ।
अर्थस्यानर्थतामाह स्यमन्तहरणादिना ॥ १० ॥

सत्राजितः सूर्यपाराध्य स्यमन्तकार्णवं मणिं
लेभे ॥ १ ॥ प्रसेनस्तं मणिं कण्ठे धृत्वा वने
मृगयामाचरत् ॥ २ ॥ सिंहस्तं हत्वा मणिमादाय
गतः ॥ ३ ॥ गच्छन्तं सिंहं जाम्बवान्हत्वा मणिं
कुमारस्य क्रीडनं चक्रे ॥ ४ ॥ कृष्णः स्वस्या-
गतमपयशो माष्टुं वने गत्वा जाम्बवन्तं युद्धेऽनयत्
॥ ५ ॥ जांबवता स्वापराधं परिहर्तुं श्रीकृष्णाय
मणिनासह जांबवतीप्रदानम् ॥ ३ ॥ श्रीकृष्णस्य
सत्यभामाविवाहः ॥ ७ ॥

सप्तपञ्चाशत्तमोऽध्यायः ॥ ५७ ॥

सप्तपञ्चाशत्तमे तु पुनः शतधनोर्वधे ।
प्रातं स्म दुर्यशो माष्टि कृष्णोऽकूराहृतात्मजेः ॥११॥
अक्रूरमुररीकृत्य भजेः पात्रमयाच्युतः ।
उपामन्य तमेकान्ते स रामोऽगाहृजाह्वयम् ॥ १२ ॥

कदाचित्कृष्णे हास्तिनपुरं गते शतधनवना सत्रा-
जितो वधः ॥ १ ॥ श्रीकृष्णेन शतधनवने वधः
॥ २ ॥ श्रीकृष्णेनाक्रूराय स्यमन्तरूपणिदा-
नम् ॥ ३ ॥

अष्टपञ्चाशत्तमोऽध्यायः ॥ ५८ ॥

अष्टपञ्चाशत्तमे तु कृष्णः पञ्च करेऽग्रहीत् ।
कालिन्दीं मित्रविन्दां च सत्यां भद्रां च लक्ष्मणाम् ॥
कालिन्दीं रिजलाभाय तपः परमुपेयुषोम् ।
परिणेष्यन्प्रियायासमिन्द्रप्रथमध्यागमत् ॥ १४ ॥

श्रीकृष्णस्य कालिन्दीमित्रविन्दादीनां विवाहः
॥ १ ॥

ऊनपठितमोऽध्यायः ॥ ५९ ॥

ऊनपठितमे भौमं हत्वा तेनाहता हरिः ।
कन्याः सहस्रशः प्राप पारिजातं विद्योऽहरत् ॥१५॥
परिणीय ततस्तामिस्तन्मनोरथपूरणैः ।
आत्मारामोऽप्यसौ रेमे तद्गृहेषु गृहस्थवत् ॥ १६ ॥
श्रीकृष्णेन नरकासुरवधः ॥ १ ॥ तत्र स्थितानां
पोडशसहस्रकन्यानां द्वारवतीप्रेषणम् ॥ २ ॥ इन्द्र-
लोकं गत्वा अदित्यै कुण्डलदानं पारिजातहरणं च
॥ ३ ॥ श्रीकृष्णस्य द्वारकां प्रत्यागत्य ज्ञतोत्तराः
पोडशसहस्रस्त्रिय उदुह्व ताभी रमणम् ॥ ४ ॥

[पूर्वाध्याये नरकासुरवधानन्तरं विद्यमानानां
पारिजातापहरणप्रतिपादकानां चतुर्णां श्लोकानां
प्रतिनिधितया विजयध्वजीयपाठे अध्यायत्रयमस्ति]

विजयध्वजीयपाठे पञ्चपठितमोऽध्यायः ॥६५॥

नरकासुरवधानन्तरम् अदित्यै कुण्डलं दातुं सत्यभामया
सह श्रीकृष्णस्येन्द्रलोकगमनम् ॥ १ ॥ तत्र शचीपुरं द्वाभ्यां
पूजितस्य श्रीकृष्णस्य अदित्या गृहगमनम् ॥ २ ॥ सत्यभा-
मया श्वश्रुं नरकासुरापहृतयोः कुण्डलयोः समर्पणम् ॥ ३ ॥
ततः प्रतिभृत्तयोस्तयोर्दम्पत्योर्मोर्गे नन्दनवनदर्शनम् ॥ ४ ॥
सत्यभामाप्रार्थितेन कृष्णेन पारिजातापहरणम् ॥ ५ ॥ वन-
रक्षकैर्निवेदितपारिजातहरणवृत्तान्तस्येन्द्रस्य दिवपालकैः सह
युदायागमनम् ॥ ६ ॥

विजयध्वजीयपाठे षट्पठितमोऽध्यायः ॥६६॥

आगतैर्देवैः सह शार्ङ्गहस्तायाः सत्यभामाया युद्धम् ॥१॥
तया कुबेरेण सह युद्धे तत्काम्युकच्छेदः ॥ २ ॥ एवं कुबेरं
जितवायाः सत्यभामायाः प्रदोसनपूर्वकं श्रीकृष्णस्य देवैः
सह युद्धारम्भः ॥ ३ ॥ गरुडेन चरणपराजयः ॥ ४ ॥
कृष्णेन प्रियुलिनः पराजयः ॥ ५ ॥

विजयध्वजीयपाठे सप्तपठितमोऽध्यायः ॥ ६७ ॥

श्रीकृष्णेन महेन्द्रपराजयः ॥ १ ॥ इन्द्रेण श्रीकृष्णसत्य-
भामयोः सान्वनम् ॥ २ ॥ श्रीकृष्णस्य द्वारकागमनम् ॥३॥
सत्यभामायाः गृहशुद्धौ पारिजाततरस्थापनम् ॥ ४ ॥

षष्ठितमोऽध्यायः ॥ ६० ॥

अथ षष्ठितमे कृष्णः परिहासेन रुक्मिणीम् ।
कोपयित्वा ततः प्रेमकलहे तामसान्वयत् ॥ १७ ॥
रामारामजनानन्दमहोदयविडम्बनैः ।
रुक्मिण्याः प्रेमकलहच्छब्दानैश्चर्ममार्थिते ॥ १८ ॥
श्रीकृष्णरुक्मिण्योः प्रेमकलहः ॥ १ ॥

एकषष्ठितमोऽध्यायः ॥ ६१ ॥

एकषष्ठितमे शौरैः पुत्रपौत्रादिसंततिः ।
अनिरुद्धविवाहे च रुक्मिणो रामतो वधः ॥ १९ ॥
अग्राधिकशतद्वयष्टसहस्रस्त्रीसमुद्भवान् ।
कोटिशः पुत्रपौत्रादीन्हरिदरैरैरयोजयत् ॥ २० ॥

श्रीकृष्णस्य पुत्रपौत्रादिसन्ततिकथनम् ॥ १ ॥
अनिरुद्धस्य विवाहः ॥ २ ॥ बलरामेण रुक्मिणो
वधः ॥ ३ ॥

द्विषष्ठितमोऽध्यायः ॥ ६२ ॥

द्वियुक्षष्ठितमे प्रोक्तमनिरुद्धस्य रोधनम् ।
कन्यया रममाणस्य वाणेन बहुयाहुता ॥ २१ ॥
अनिरुद्धोद्धेऽन्यस्मिन्वाणयाद्वसंयुगे ।
श्रीकृष्णः श्रीहरं जित्वा वाणयाहुनथाच्छिनत् ॥२२॥

कदाचिदनिरुद्धेन वाणासुरपुत्र्या ऊपया सह
स्वभावस्यायां रमणम् ॥ १ ॥ तत ऊपायाः
सख्या चित्रलेखया अनिरुद्धस्यानयनम् ॥ २ ॥
ऊपया प्रच्छन्नं रममाणस्य अनिरुद्धस्य वाणासुरेण
बन्धनम् ॥ ३ ॥

त्रिपष्टितमोऽध्यायः ॥ ६३ ॥

त्रियुक्पष्टितमे चाथ वाणवाद्यसंगरे ।
स्तुतिज्वरेण रौद्रेण वाणवाहुभिदो हरेः ॥ २३ ॥

नारदाद्विदितवृत्तान्तेन श्रीकृष्णेन शोणितपुरं
गत्वा माहेश्वरज्वरपराजयः ॥ १ ॥ वाणासुरवा-
हुच्छेदपूर्वकं ऊपया सहितस्य अनिरुद्धस्य स्वपुरं
प्रत्यानयनम् ॥ २ ॥

चतुःपष्टितमोऽध्यायः ॥ ६४ ॥

धनुष्पष्टितमे कृष्णो नृगं पापाद्मोचयत् ।
धलस्वहारिदोषोत्तया राशो हस्तानशिक्षयत् ॥ २४ ॥
विभूतिभाग्यमोगादिमदोत्तञ्जनोरथान् ।
बन्धशासद्यद्भृङ्गो नृगोद्धारप्रसंगतः ॥ २५ ॥

[विजयध्वजोपपाठे वनवासगतान्पाण्डवान्द्रुं
श्रीकृष्णस्य वनगमनं सुभद्रादीनामानयनं च ॥ १ ॥]
नृगोपाख्यानम् ॥ २ ॥

पञ्चपष्टितमोऽध्यायः ॥ ६५ ॥

पञ्चपष्टितमे रामध्वजे गोकुलमागतः ।
रममाणस्तु गोपीभिः कालिन्याः कर्षणं मदात् ॥ २६ ॥
रामस्य चरितं चित्रं कालिन्याकर्षणादियत् ।
पीण्डकान्तादि कृष्णस्य पृथगुक्तमतः परम् ॥ २७ ॥

चन्द्ररामस्य नन्दगोकुल्यगमनम् ॥ १ ॥ यमुना-
तीरे गोपीभिः सह चन्द्ररामस्य प्रीडा ॥ २ ॥ कालि-
न्याकर्षणम् ॥ ३ ॥

षट्पष्टितमोऽध्यायः ॥ ६६ ॥

षट्पष्टितमे कान्तो गायत्राऽहर्गोष्पृक्तः हरिः ।
प्रथिमं न गतो नृगं गृह्णतिपथभादिकम् ॥ २८ ॥

[विजयध्वजोपाठे पीण्डकयामुदेरग्योत्थिता-

धनम् ॥ १ ॥] श्रीकृष्णेन पीण्डकवधः सुदक्षिण-
वधश्च ॥ २ ॥

सप्तपष्टितमोऽध्यायः ॥ ६७ ॥

सप्तपष्टितमे रामो गिरौ रैवतके मदात् ।
स्वैरं युवतिभिः प्रीडयन्धीदृद्विविदे सलम् ॥ २९ ॥
कदाचिद्रैवतके गिरौ बलरामे स्त्रीभिः सह प्रीड-
ति तत्रागतैः द्विविदाख्येन वानरेण स्त्रीणां प्रासनम्
॥ १ ॥ तद्गृह्णा रुद्धेन रामेण तस्य वधः ॥ २ ॥

अष्टपष्टितमोऽध्यायः ॥ ६८ ॥

अष्टपष्टितमे सान्धे निन्दे कौरवैर्युधि ।
तद्विमोक्षाय रामेण गजाह्वयविकर्षणम् ॥ ३० ॥
स्वयंवरस्थां दुर्योधनपुत्रीं लक्ष्मणां हतवतो जाव-
धवीपुत्रस्य सांवर्य कौरवैर्वनवन्म् ॥ १ ॥ तन्मोच-
नार्थं गतेन रामेण गङ्गायां पातयितुं लाङ्गलाग्रेण
हास्तिनपुरविकर्षणम् ॥ २ ॥

एकोनसप्ततितमोऽध्यायः ॥ ६९ ॥

एकोनसप्ततितमे गार्हस्थ्यं प्रतिमन्विरम् ।
कृष्णस्य नाशे दृष्ट्वा विस्मितोऽग्रासतः स्तुपन् ॥ ३१ ॥
नारदेन द्वारकां गत्वा प्रतिमन्दित्रं श्रीकृष्ण-
गार्हस्थ्यदर्शनम् ॥ १ ॥

सप्ततितमोऽध्यायः ॥ ७० ॥

सप्ततितमे कृष्णस्यादिकवर्षेणि ।
दूतनारदयोः वार्थं कार्यमन्त्रपिचारणम् ॥ ३२ ॥
जगन्मङ्गल्यारिचमार्द्रिकं जगदीशितुः ।
भारतेन कविचिन्मिन्दृष्टमाह यथाममम् ॥ ३३ ॥
भगवतः श्रीकृष्णस्यादिकवर्षेणधनम् ॥ १ ॥
जगन्मन्मन्दिने गार्थाभिः रामोचनार्थं श्रीकृष्णं

प्रति दूतप्रेषणम् ॥ २ ॥ तदानीं तत्रागतेन नार-
देन युधिष्ठिरस्य राजसूयकरणार्थं प्रयत्नकथ-
नम् ॥ ३ ॥

एकसप्ततितमोऽध्यायः ॥ ७१ ॥

अथैकसप्ततितमे उद्धवस्य तु मन्त्रतः ।
इन्द्रप्रस्थं गते कृष्णे पार्थानां परमोत्सवः ॥ ३४ ॥
राजसूयमिदं कृत्वा भीमदुर्योधनादिषु ।
कलिमुत्पाद्य तद्द्वारा भूभारमहत्प्रभुः ॥ ३५ ॥

शीघ्रं जरासन्धं हत्वा राज्ञो मोचयिष्यामि
इत्युक्त्वा दूतं संप्रेष्य पाण्डवान्द्रष्टुं श्रीकृष्णस्य इन्द्र-
प्रस्थगमनम् ॥ १ ॥ कांश्चन मासांस्तत्र वसता खाण्ड-
ववनंदाहः युधिष्ठिरस्य सभानिर्माणं च ॥ २ ॥

द्विसप्ततितमोऽध्यायः ॥ ७२ ॥

ततो द्विसप्ततितमे राज्ञा कार्ये निवेदिते ।
दुर्जयं मागधं बुद्ध्वा भीमेनाघातयद्धरिः ॥ ३६ ॥

अर्जुनादीन् दिग्विजये नियुज्य इतरासाध्यस्य
जरासन्धस्य वधार्थं भीमार्जुनाभ्यां सह श्रीकृष्णस्य
गमनम् ॥ १ ॥ भीमेन जरासन्धवधः ॥ २ ॥

त्रिसप्ततितमोऽध्यायः ॥ ७३ ॥

तत्तस्त्रिसप्ततितमे मोचयित्वा नृवान्हरिः ।
राजार्हभोगैः स्वान्देशान्प्रस्थाप्य पुनररागमत् ॥३७॥
अत्युन्नद्धजरासन्धवधात्तद्बभूवतीन् ।
विमोक्ष्य हृषया हृष्णो निजरूपमदर्शयत् ॥ ३८ ॥

जरासन्धनिरुद्धानां राज्ञां श्रीकृष्णेन मोचनम्
॥ १ ॥ तैः श्रीकृष्णस्तुतिः ॥ २ ॥

चतुसप्ततितमोऽध्यायः ॥ ७४ ॥

चतुर्युक्सप्ततितमे राजसूयक्रिया द्विजैः ।
आय्यपूजाप्रसंगेन चैरघातादि घण्यते ॥ ३९ ॥

राजसूयमुक्ते हत्वा जरासन्धं तदन्तरे ।
चैद्यं तदन्तं कुर्वन्तं वीजं कलिमिवाद्यपत् ॥ ४० ॥

युधिष्ठिरस्य राजसूययागः ॥ १ ॥ श्रीकृष्ण-
स्याध्यपूजायां सदस्यैः सर्वैरनुमतायां शिशुपालेन
श्रीकृष्णनिन्दनम् ॥ २ ॥ श्रीकृष्णेन शिशुपाल-
वधः ॥ २ ॥

पञ्चसप्ततितमोऽध्यायः ॥ ७५ ॥

पञ्चयुक्सप्ततितमे यज्ञावभृथसंभ्रमः ।
सुर्योधनस्य चाक्षान्त्या मानभङ्गो दृशि भ्रमात् ॥४१॥

यज्ञावभृथस्नानं समाप्य राज्ञो बन्धुभिः सह
स्वावासगमनम् ॥ १ ॥ युधिष्ठिरेण श्रीकृष्णस्य
दुर्योधनादीनां च सत्कारैः स्थापनम् ॥ २ ॥ तत्र
वसतो कदाचित्सभादर्शनार्थं गतस्य स्थलभ्रान्त्या
जले पतितस्य दुर्योधनस्य मानभङ्गः ॥ ३ ॥

षट्सप्ततितमोऽध्यायः ॥ ७६ ॥

ततः षट्सप्ततितमे वृष्णिंसात्वमहामृधे ।
द्युमद्भद्राप्रहारेण रणात्प्रद्युम्ननिर्गमः ॥ ४२ ॥
सम्पाद्य धर्मराजस्य राजसूयमहोदयम् ।
निहत्य सौभराजादीनथोपारमदच्युतः ॥ ४३ ॥

श्रीकृष्णस्य इन्द्रप्रस्थवाससमये साल्वेन द्वार-
वतीमेत्य नगरद्वारनिरोधः ॥ १ ॥ वृष्णीनां
साल्वस्य च युद्धे प्रद्युम्नपराजयः ॥ २ ॥

सप्तसप्ततितमोऽध्यायः ॥ ७७ ॥

सप्तयुक्सप्ततितमे नानामायांचिचक्षणः ।
कृष्णेनागत्य साल्वस्तु हतः सौभं च चूर्णितम् ॥४४॥
इन्द्रप्रस्थादागतेन श्रीकृष्णेन साल्ववधः ॥ १ ॥
कृष्णेन सह योद्धुं दन्तवक्रस्यागमनम् ॥ २ ॥

अष्टसप्ततितमोऽध्यायः ॥ ७८ ॥

ततोऽष्टसप्ततितमे दन्तवक्रविदूरथौ ।

हत्वा हरिः पुरे रेमे रामः सूतं ततोऽवधीत् ॥ ४५ ॥

श्रीकृष्णेन दन्तवक्रविदूरथवधः ॥ १ ॥ [विज-
यध्वजीयपाठानुसारेण मध्ये महाभरतयुद्धकथा
॥ २ ॥] कौरवपाण्डवयुद्धं द्रष्टुममनस्कस्य रामस्य
तीर्थयात्राव्याजेन गमनम् ॥ ३ ॥ अप्रत्युत्थायिनो
रोमहर्षणाख्यस्य पौराणिकस्य मृतस्य रामेण वधः
॥ ४ ॥

ऊनाशीतितमोऽध्यायः ॥ ७९ ॥

ऊनाशीतितमे रामो बल्ललं द्विजतुष्टये ।

निहत्य तीर्थक्षानाद्यैः सूतहत्यामपानुदत् ॥ ४६ ॥

रामेण इल्ललपुत्रस्य बल्ललस्य वधः ॥ १ ॥
तीर्थयात्रातः प्रत्यागमनसमये द्वन्द्वं युध्यतोर्भीमदुर्यो-
धनयो रामेण निवारणम् ॥ २ ॥ तद्वाक्यम-
शृण्वन्तौ तौ ज्ञात्वा रामस्य द्वारकागमनम् ॥ ३ ॥

अशीतितमोऽध्यायः ॥ ८० ॥

अथाशीतितमे कृष्णः श्रीदामानं गृहागतम् ।

संपूज्यापृच्छदर्थेषुं गुरुवासकथां मुदा ॥ ४७ ॥

सुरारिमारको हरिः पुत्र चकार शं सताम् ।

अतः परं विनैव तथिजोपकारमाचरत् ॥ ४८ ॥

[दुर्योधनवधानन्तरं युधिष्ठिरं राज्येऽभिषिच्य
श्रीकृष्णस्य स्वपुरगमनम् ॥ १ ॥] कुचेलोपाल्या-
नम् ॥ २ ॥

एकाशीतितमोऽध्यायः ॥ ८१ ॥

एकाशीतितमे सरयुजंघ्या पृथुकतण्डुलान् ।

धिष्यं निर्मितयानिन्द्रकुलैर्मां तु तदाधामे ॥ ४९ ॥

श्रीकृष्णप्रसादात्कुचेलस्य महैश्वर्यमाप्तिः ॥ १ ॥

द्वयशीतितमोऽध्यायः ॥ ८२ ॥

द्वयशीतितम आगत्य कुरुक्षेत्रं रविग्रहे ।

वृष्णीन्दष्टाः मुदा भूपाश्रुकुः कृष्णकथा मिथः ॥५०॥

मूर्योपरागकाले कुरुक्षेत्रे सर्वासां प्रजानां वृष्णी-
नां च गमनम् ॥ १ ॥ तत्र बुन्तीवसुदेवयोः संवादः
॥ २ ॥ नन्दयशोदाभ्यां श्रीकृष्णरामादीनामालिङ्ग-
नम् ॥ ३ ॥ श्रीकृष्णेन गोपीनां अध्यात्मज्ञानोपदे-
शेन सान्त्वनम् ॥ ४ ॥

त्र्यशीतितमोऽध्यायः ॥ ८३ ॥

त्र्यशीतितम एवं न स्त्रीणां कृष्णकथात्सवे ।

द्रौपदी कृष्णभार्याभिरुक्ताः स्वस्वकरग्रहाः ॥ ५१ ॥

तत्र समेतानां स्त्रीणां परस्परं श्रीकृष्णकथावर्ण-
नम् ॥ १ ॥ द्रौपदीपृष्ठाभिः श्रीकृष्णमहिषीभिः
स्वस्वविवाहकथाकथनम् ॥ २ ॥

चतुरशीतितमोऽध्यायः ॥ ८४ ॥

चतुर्भिरधिकाशीतितमे मुनिसमागमे ।

यसुदेवमखोत्साहबन्धुप्रस्थापनादिकम् ॥ ५२ ॥

श्रीकृष्णरामद्विष्टस्या बहूनां ऋषीणां तत्रा-
गमनम् ॥ १ ॥ भगवता ब्राह्मणपद्विमूढयनम्
॥ २ ॥ ऋषिभिर्भगवत्स्तुतिः ॥ ३ ॥ केन कर्मणा
कर्मवन्धस्यो भवेत्? इति वसुदेवेन पृष्टैः ऋषिभिः
सर्वयज्ञेश्वरस्य भगवतो यज्ञेनाराधनमेव श्रेयोधिक्-
मित्युक्ते वसुदेवेन तत्रैवोत्पकल्पेन यजनम् ॥ ४ ॥
बन्धुप्रस्थापनादिकम् ॥ ५ ॥

पञ्चाशीतितमोऽध्यायः ॥ ८५ ॥

पञ्चाशीतितमे रामकृष्णौ संगार्थितौ सुतो ।

पित्रे ज्ञानमयो मात्रे मृतान्पुत्रानयच्छताम् ॥ ५३ ॥

वसुदेवकृता श्रीकृष्णरामस्तुतिः ॥ १ ॥ देवकी-
प्रार्थिताभ्यां श्रीकृष्णरामाभ्यां पूर्वमृतानां स्वाम्रजा-
नामानयनाय रसातलगमनम् । महाबलिना तावर्ह-
यित्वा आगमनकारणप्रश्नः ॥ २ ॥

पडशीतितमोऽध्यायः ॥ ८६ ॥

पडशीतितमे दम्भात्सुभद्रामर्जुनोऽहरत् ।
गत्वा च मिथिलां कृष्णो नृपविभाघनन्दयत् ॥ ५४ ॥

रामकृष्णयोः स्वसारं सुभद्रामर्जुनः कथं जहार
इति परीक्षिता पृष्टेन शुकाचार्येण अतीतायास्त-
रूपायाः कथनम् ॥ १ ॥ श्रीकृष्णो नैकदैव बहुला-
श्वश्रुतदेवयोर्गृहं गत्वाऽनुग्रहः ॥ २ ॥

सप्ताशीतितमोऽध्यायः ॥ ८७ ॥

सप्ताशीतितमे नारायणनारदवाक्यतः ।
वेदैः स्तुतिर्गुणालम्बा निगुणावधि वर्ण्यते ॥ ५५ ॥

श्रुतिगीता ॥ १ ॥

अष्टाशीतितमोऽध्यायः ॥ ८८ ॥

अष्टाशीतितमे विष्णुभक्तः कैवल्यमश्नुते ।
ततोऽर्चद्वैयभक्तस्तु विभूनिमित्ति वर्ण्यते ॥ ५६ ॥

विष्णुभक्तएव अनल्पस्थिरशाश्वतमुखरूपं मोक्ष-
माप्नोति । इतरदेवताभक्तस्तु अल्पास्थिरशाश्वतं
दुःखमिश्रं मोक्षेतरफलमेव । इत्यत्र वृकासुरोपाख्या-
नम् ॥ १ ॥

एकोनवतितमोऽध्यायः ८९ ॥

नवाशीतितमे देवः को महानिति संशये ।
परीक्ष्य विष्णोरुत्कर्षं मुनिभ्योऽवर्णयद्भृगुः ॥ ५७ ॥

देवेषु क उत्तम इति संशये भृग्वादिभिः परीक्ष्य
विष्णुरेव सर्वोत्तम इति ख्यापनम् ॥ १ ॥

नवतितमोऽध्यायः ॥ ९० ॥

शिखरे तु ततः प्रोक्ता कृष्णलीला समासतः ।
यदुर्वंशप्रसूतानामानन्दं च सकारणम् ॥ ५८ ॥

स्कन्धान्ते श्रीकृष्णलीलासङ्ग्रहः ॥ १ ॥

अस्मिन् स्कन्धे विजयध्वजीयपाठे अध्यायः ॥ १०३ ॥

इति दशमः स्कन्धः ॥ १० ॥

श्रीगोपालकृष्णाय नमः ।

एकादशः स्कन्धः ॥ ११ ॥

उक्तैर्कश्चिदशताऽध्यायैर्मुक्तिरेकादशे ततः । जायन्तेयेतिहासार्थं समासव्यासरूपतः ॥ १ ॥
नारदो यमुदेवाय समासेन न्यवर्णयत् । भगवानुद्दवायाथ विस्तरेणोपपत्तिभिः ॥ २ ॥

प्रथमोऽध्यायः ॥ १ ॥

अथ तु प्रथमेऽध्याये यदुर्वंशस्य संक्षयः ।
उपक्षिप्तो विरागाय भौमलब्धपदेशतः ॥ ३ ॥

प्रवृत्तिनः परानन्दकृष्णकीशाऽनुवर्णिता ।
तत्रिवृत्त्या परानन्दपदारोदोऽनुवर्ण्यते ॥ ४ ॥

शुकाचार्येण रात्रे यदुकृतमंसयं वक्तुं क्वपिदत्त-

यदुकुमारशापदानकथनम् ॥ १ ॥ कदाचिद्यदु-
कुमारैः साम्बं स्त्रीविषेणालंकृत्य इयमन्तर्वत्नी कुमारं
प्रसोप्यत्युत कुमारीमिति पिण्डारकक्षेत्रवासिन
ऋषीन्प्रति प्रश्नः ॥ २ ॥ इति च्छलिता महर्षयः
इयं युष्मत्कुलनाशकमायसं मुसलं प्रसोप्यतीति शेषुः
॥ ३ ॥ यथाशप्तश्रुत्पन्नमायसं मुसलमुग्रसेनः चूर्ण-
यित्वा समुद्रे प्रास्यत् ॥ ४ ॥ ते आयसकणाः
समुद्रतीरे एरका अभवन् ॥ ५ ॥ यादवाः परस्परं
ताभिरेरकाभिः प्रहृत्य मम्रुः इति ॥ ६ ॥

द्वितीयोऽध्यायः ॥ २ ॥

द्वितीये निमिजायन्तसंवादेनाह नारदः ।
धर्मान्भागवतान्मन्त्र्या वसुदेवाय पृच्छते ॥ ५ ॥

श्रीकृष्णसेवार्थमभीक्ष्णं द्वारकायां निवसन्तं
नारदं प्रति वसुदेवेन भागवतधर्मप्रश्नः ॥ १ ॥
नारदेन वसुदेवाय निमिजायन्तेयसंवादरूपभागवत-
धर्मकथनम् ॥ २ ॥ जायन्तेयेषु कविहरिभ्यां
निमिराजाय धर्मोपदेशः ॥ ३ ॥

तृतीयोऽध्यायः ॥ ३ ॥

माया-तत्तरण-ब्रह्म-कर्म-प्रदन्वतुष्टये ।
तत्तथे तूत्तरं दत्तमार्यैर्मुनिभिः पृथक् ॥ ६ ॥

निमिराजेन अन्तरिक्ष - प्रबुद्ध - पिप्पयलायन-
आविर्भावान्मति कृतानां माया - तत्तरणोपाय -
ब्रह्मस्वरूप - कर्मस्वरूप - विषयकाणां चतुर्णां
प्रश्नानां तैः पृथक् पृथक् उत्तरदानम् ॥ १ ॥
तान्त्रिकभगवत्पूजाप्रकारकथनम् ॥ २ ॥

चतुर्थोऽध्यायः ॥ ४ ॥

चतुर्थे त्वयतारिहाप्रश्नस्योत्तरमुक्त्वान् ।
जयन्तीनन्दनो नाम्ना हुमिलो नयसत्तमः ॥ ७ ॥

जायन्तेयेन हुमिलेन निमिराजं प्रति भगवद-
वतारवर्णनम् ॥ १ ॥

पञ्चमोऽध्यायः ॥ ५ ॥

पञ्चमे भक्तिहीनानां का निष्ठा को युगे युगे ।
पूजाविधिरिति प्रदन्द्दयस्योत्तरमुच्यते ॥ ८ ॥

जायन्तेयेन चमसेन निर्मिं प्रति भगवद्भक्तिही-
नानां निष्ठाकथनम् ॥ १ ॥ करभाजनेन प्रतिशुगं
भगवत्पूजाविधिकथनम् ॥ २ ॥

षष्ठोऽध्यायः ॥ ६ ॥

षष्ठे ब्रह्मादिभिः स्तुत्वा गन्तुं विज्ञापितं हरिम् ।
उद्धवः प्रार्थयामास स्वधाम नय मामिति ॥ ९ ॥

ब्रह्मादिदेवैः श्रीकृष्णस्य स्वलोकगमनाय प्रार्थ-
नम् ॥ १ ॥ भगवता यादवानां प्रभासगमनार्थ-
माज्ञापनम् ॥ १ ॥ भगवतो भूलोकत्यागेच्छां ज्ञात-
वतोद्भवेन स्वस्यापि परलोकनयनप्रार्थना ॥ ३ ॥

सप्तमोऽध्यायः ॥ ७ ॥

सप्तमे तद्भवस्वात्मज्ञानसिद्धौ हरिः स्वयम् ।
अवधूतेतिहासोक्तगुरुष्वष्टावर्णयत् ॥ १० ॥

भगवता उद्धवंप्रति ज्ञानोपदेशार्थमवधूतेतिहास-
कथनारंभः ॥ १ ॥ अवधूतेन यदुं प्रति स्वस्य चतु-
र्विंशतिगुरुणां मध्ये अष्टभ्यः शिक्षितवुद्धिकथ-
नम् ॥ २ ॥

अष्टमोऽध्यायः ॥ ८ ॥

अष्टमेऽजगरादिभ्यो नवभ्यः शिक्षितं हरिः ।
अवधूतगिरा प्राह विषेकायोद्धवं प्रति ॥ ११ ॥

अवधूतस्य अजगरादिभ्यो नवभ्यो गुरुभ्यः
शिक्षितवुद्धिकथनम् ॥ १ ॥

नवमोऽध्यायः ॥ ९ ॥

नवमे कुररादिभ्यो देहतश्चोपशिक्षितम् ।
श्रुत्या यदुः कृतार्थोऽभूदिति कृष्णेन वर्णितम् ॥१२॥

अवधूतस्य कुररादिसप्तगुरुभ्यः प्राप्तशुद्धिकथ-
नम् ॥ १ ॥ अवधूतेतिहाससमाप्तिः ॥ २ ॥

दशमोऽध्यायः ॥ १० ॥

चतुर्विंशतिगुर्धारापालञ्चसंभावनाभुवः ।
उद्धवस्यात्मतत्वाप्त्यै साधनोक्तिरतःपरैः ॥ १३ ॥
दशमे देहसंबन्धात्संस्तुतिर्नात्मनः स्वतः ।
इत्येतद्दर्शयामास मतान्तरनिरासतः ॥ १४ ॥

श्रीकृष्णेनोद्धवं प्रति जीवस्य संसारप्राप्तिका-
रणकथनम् ॥ १ ॥

एकादशोऽध्यायः ॥ ११ ॥

एकादशे तु यद्भानां मुक्तानां चाथ लक्षणम् ।
साधूनां च तथा भक्तेर्लक्षणं हरिणेरितम् ॥ १५ ॥

कृष्णेनोद्धवं प्रति यद्भुक्तलक्षणकथनम् ॥ १ ॥
साधूनां भक्तेश्च लक्षणम् ॥ २ ॥

द्वादशोऽध्यायः ॥ १२ ॥

द्वादशे साधुसङ्गस्य महिमा वर्णितः पुरा ।
कर्मानुष्ठानतत्प्रागव्यवस्था च ततःपरम् ॥ १६ ॥

कृष्णेनोद्धवं प्रति सत्सङ्गमहिमरूपकथनम् ॥ १ ॥
कर्मानुष्ठानतत्प्रागव्यवस्था च ततःपरम् ॥ २ ॥

त्रयोदशोऽध्यायः ॥ १३ ॥

त्रयोदशेऽथ सत्यम्य घृष्टपा विद्योदयकथनः ।
हंसेतिहासतद्विस्तृणुष्विन्नेरेपर्यनम् ॥ १७ ॥

सत्वरुद्रया विद्योदयः ॥ १ ॥ हंसेतिहासः ॥२॥

चतुर्दशोऽध्यायः ॥ १४ ॥

चतुर्दशे परं धेयो भक्तिरेव नचेतरम् ।
इत्येतद्दर्शयति यानयोदश्च सद् साधनेः ॥ १८ ॥

भगवद्भक्तेः परमश्रेयस्साधनत्वकथनम् ॥ १ ॥
ध्यानयोगनिरूपणम् ॥ २ ॥

पञ्चदशोऽध्यायः ॥ १५ ॥

ततः पञ्चदशे प्रोक्ताः सिद्धयो धारणाद्युताः ।
श्रोविष्णुपदसम्प्राप्तवन्तरायतया मताः ॥ १९ ॥

अणिमाद्यष्टादशसिद्धिवर्णनम् ॥ १ ॥

षड्विंशोऽध्यायः ॥ १६ ॥

षोडशे तु हरेराविर्भावयुक्ता विभूतयः ।
ज्ञानधौर्ध्वप्रभावादिविशेषेणोपवर्णिताः ॥ २० ॥
वन्तश्चित्तं यद्दधानमशान्यमकृतात्मनाम् ।
अनस्तद्योग्यतापस्यै विभूत्यादिनिरूपणम् ॥ २१ ॥

हरेर्विभूतिरूपवर्णनम् ॥ १ ॥

सप्तदशोऽध्यायः ॥ १७ ॥

ततः सप्तदशे पृष्टे स्वधर्मं भक्तिलक्षणे ।
हंसेति धर्ममन्वाह ब्रह्मचारिगृहस्थयोः ॥ २२ ॥

उद्धवाय श्रीकृष्णेन ब्रह्मचारिगृहस्थधर्मवर्ण-
नम् ॥ १ ॥

अष्टादशोऽध्यायः ॥ १८ ॥

अष्टादशेऽथदुर्द्धमं धनस्ययतिगोचरम् ।
अधिकारिविशेषेण विशेषं चापि तद्व्रतम् ॥ २३ ॥

यानपस्यसंन्यामिनोर्धर्मकथनम् ॥ १ ॥

एकोनविंशोऽध्यायः ॥ १९ ॥

ज्ञानादेर्निर्णयः पूर्वं कृतो ह्याधमधर्मनः ।
अत्रोक्तविंशतितमे ज्ञानादेस्त्याग उच्यते ॥ २४ ॥

ज्ञानादीनां यमादीनां च स्वस्वकथनम् ॥ १ ॥

विंशोऽध्यायः ॥ २० ॥

विंशे योगप्रयं प्रोक्तं भक्तिज्ञानक्रियात्मकम् ।
गुणदोषव्यवस्थार्थमधिकारिविभागतः ॥ २५ ॥

भक्तिज्ञानक्रियान्तरयोगकथनम् ॥ १ ॥

एकविंशोऽध्यायः ॥ २१ ॥

एकविंशो क्रियाज्ञानभक्तिप्यनधिकारिणाम् ।
कामिनां द्रव्यदेशादिगुणदोषाः प्रकीर्तिताः ॥ २६ ॥
कामिनां द्रव्यदेशादिगुणदोषवर्णनम् ॥ १ ॥

द्वाविंशोऽध्यायः ॥ २२ ॥

द्वाविंशो तस्यसंख्यानामविरोधविधोच्यते ।
पुंमकृत्योर्विवेकश्च जन्ममृत्युविधादि च ॥ २७ ॥
तत्त्वसंख्यानामभेदानामविरोधकथनम् ॥ १ ॥
प्रकृतिपुरुषविवेकः ॥ २ ॥ जन्ममृत्युप्रकारकथ-
नम् ॥ ३ ॥

त्रयोविंशोऽध्यायः ॥ २३ ॥

त्रयोविंशो तिरस्कारस्तहनोपाय ईर्यते ।
भिक्षुगीताप्रकारेण मनसः संयमो धिया ॥ २८ ॥
दुर्जनोपद्रवो नूनं दुःसहो हि महोयसाम् ।
अतश्चतुर्भिरध्यायैः सहनोपायवर्णनम् ॥ २९ ॥

मनसः दुःखादिसहनोपायकथनार्थं भिक्षुगीता-
कथनम् ॥ १ ॥ अवन्त्यामाढ्यः कश्चिद्द्विज आसीत्
॥ २ ॥ तेन स्वेषां परेषां वा उपकृतिः कदापि
न कृता ॥ ३ ॥ तेन कष्टान्तितं सर्वेषुपि द्रव्यं
राजचोरादिभिरपहनम् ॥ ४ ॥ तदा तस्य भार्यापुत्र-
स्वजनाः तं नाहतवन्तः ॥ ५ ॥ ततो निर्वेदमापन्नः
स द्विजो भिक्षुरभवत् ॥ ६ ॥ पूर्वं तेनानर्चिता
जनास्तमनेकाभिर्विशाभिरूपद्रव्यांचक्रुः ॥ ७ ॥
दुर्जनोपद्रवं सोऽद्भुता स्वयमात्मानं विगर्हयन् अध्या-
त्मविषयिणीं गाथापगायत् ॥ ८ ॥

चतुर्विंशोऽध्यायः ॥ २४ ॥

चतुर्विंशो तु सांख्येन मनोमोहो निवार्यते ।
आत्मनः सर्वभाषानामागमागायविन्तया ॥ ३० ॥
मनोमोहनिरासार्थं सांख्यकथनम् ॥ १ ॥

पञ्चविंशोऽध्यायः ॥ २५ ॥

पञ्चविंशो स्वनैर्गुण्यप्रतिपत्तौ निरूप्यते ।
चित्तप्रभवसत्त्वादिगुणवृत्तिरनेकधा ॥ ३१ ॥
कृष्णेनोद्भावाय सत्त्वादिगुणवृत्तिवर्णनम् ॥ १ ॥

षड्विंशोऽध्यायः ॥ २६ ॥

षड्विंशो योगनिष्ठाया विधातो दुष्टसंगतः ।
साधुसंगेन तन्निष्ठापराकाष्ठेति वर्णने ॥ ३२ ॥
योगिनो योगविभ्रंशः संगतः संभवेदिति ।
सर्वथा तन्निवृत्त्यर्थमैलगीतं वितन्यते ॥ ३३ ॥
दुष्टसङ्गेन योगविधातः सत्सङ्गेन योगमाप्ति-
रित्यत्र ऐलगीताकथनम् ॥ १ ॥ बहुकालमुर्वश्या
रममाणस्य मध्ये तथा रहितस्य पुरुरवसः स्वयमात्म-
नाऽऽत्मानं विनिन्द्य स्त्रीसङ्गः सर्वथा न कर्तव्य
इति गाथागानम् ॥ २ ॥

सप्तविंशोऽध्यायः ॥ २७ ॥

सप्तविंशो क्रियायोगः सद्यश्चित्तप्रसादकः ।
सर्वकामातिहेतुश्च साङ्गः प्रोक्तः समासतः ॥ ३४ ॥
रागाद्याकुलचित्तानां कुतोऽसंगतिस्संभवः ।
इति कृष्णाचर्नं भद्रमनुस्मृत्यानुपृच्छति ॥ ३५ ॥

श्रीकृष्णेनोद्भावाय क्रियायोगे अर्चाप्रभेदस्य
पूजाविधानस्य च कथनम् ॥ १ ॥

अष्टाविंशोऽध्यायः ॥ २८ ॥

अष्टाविंशो तु यः पूर्वं विस्तरणोपवर्णितः ।
ज्ञानयोगः पुनश्चात्मो समाहृत्य निरूप्यते ॥ ३६ ॥
पूर्वोक्तस्य ज्ञानयोगस्यात्र संक्षेपतः पुनर्नि-
रूपणम् ॥ १ ॥

एकोनविंशोऽध्यायः ॥ २९ ॥

एकोनविंशो तु यः पूर्वं विस्तरेण निरूपितः ।
भक्तियोगस्तमेवाह स्वभक्ताय समासतः ॥ ३७ ॥

अतिक्लेशमिवालयस्य योगेऽसंगकल्पपदि ।
सुगोपायं पुनः कृष्णमुद्धवः परिपृच्छति ॥ ३८ ॥

श्रीकृष्णेनोद्धवं प्रति पूर्वोक्तस्य भक्तियोगस्य
पुनरत्र संक्षेपतो निरूपणम् ॥ १ ॥ श्रीकृष्णो-
पदेशेन प्राप्तविज्ञानस्य उद्धवस्य तं स्तुत्वा तदाज्ञया
वदिरूपाश्रमपतेः ॥ २ ॥

त्रिंशोऽध्यायः ॥ ३० ॥

त्रिंशे तु प्रागुपक्षितमौमलच्छलतो हरिः ।
स्वधाम गन्तुमन्विच्छन्संज्ञहार निजं कुलम् ॥३९॥
विरागाय पुरा शोरमुपक्षिप्तं हि मौसलम् ।
कथावसाने तत्रैव विशेषं परिपृच्छति ॥ ४० ॥

शुक्राचार्येण परीक्षितं प्रति भगवता कृतस्य

मौसलव्याजेन यादवकुलमंहारस्य कथनम् ॥ १ ॥
बलरामस्य देहत्यागः ॥ २ ॥

एकत्रिंशोऽध्यायः ॥ ३१ ॥

एकत्रिंशे स्वकं धाम जगाम भगवानितः ।
तमेवानुययुः प्रीत्या वसुदेवादपस्ततः ॥ ४१ ॥
देवान्यद्वृन्विधायादीं भुवां देवान्विधाय च ।
श्रीकृष्णः स्पेच्छया धाम स्वतन्वैव समाविशत् ४२

शुक्राचार्येण परीक्षितं प्रति भगवतः स्वलोक-
गमनस्य ततो वसुदेवादीनां स्वस्वमूलरूपमाप्तेश्च
कथनम् ॥ १ ॥

इत्येकादशः स्कन्धः ॥ ११ ॥

धीगोपालकृष्णाय नमः ।

द्वादशः स्कन्धः ॥ १२ ॥

उक्तस्त्रयोदाश्वार्यैर्हार्दशे त्वाश्वयः सतः । अधिष्ठानावधित्वाभ्यामाश्वयद्योःभरः सतः ॥ १ ॥
उक्तो लयावधित्येन प्राकृतात्यन्तिके लये । अधिष्ठानतया चान्तो महापुरुषवर्णने ॥ २ ॥
तत्रादौ पद्मिरेवार्थः शुक्रः प्राह परीक्षिते । दोषस्तत्रागितान्याह मूलः पृष्टोऽथ सत्रिभिः ॥ ३ ॥
स्याश्वयश्वये क्रायं न विलम्ब्यो मनोपिणा । इत्येताःकालव्ययस्ये चतुर्भिस्तापदुष्कृतं ॥ ४ ॥

प्रथमोऽध्यायः ॥ १ ॥

तत्र तु प्रथमे भाविश्रागधान्यपभूमिपान् ।
कलिप्रभायतः प्राह सङ्गरादिमलीमयान् ॥ ५ ॥

मागधर्मो कर्त्तुं भविष्यतां राक्षं कथनम् ॥ १ ॥
तेषामयोग्यताकथनम् ॥ २ ॥

द्वितीयोऽध्यायः ॥ २ ॥

द्वितीये तु कल्पेर्दोग्दुर्त्तौ कल्पयत्पारतः ।
अधर्मिष्ठे जने मदे दुतः कृतपुण्यममः ॥ ६ ॥

कल्पियुगटोपकथनम् ॥ १ ॥ कल्पेरन्ते कल्प-
वतारः ॥ २ ॥ ततः कृतपुण्यममः ॥ ३ ॥

तृतीयोऽध्यायः ॥ ३ ॥

तृतीये भूमिर्गन्धे राज्यदोषादि कल्पयेत् ।
कर्त्तुं च दोग्दुर्त्तौ दोग्दुर्त्तौ दोग्दुर्त्तौ ॥ ७ ॥

भूम्या राज्यभूषां गङ्गासङ्ग्रहामः ॥ १ ॥ कलि-
दोषनिरामस्य श्रीरगिगुणसंज्ञा ॥ २ ॥

चतुर्थोऽध्यायः ॥ ४ ॥

चतुर्थं तु चतुर्थोका लया नैमित्तिकादयः ।
तत्र संसारनिस्तारो हरिकीर्त्यैव वर्ण्यते ॥ ८ ॥

नैमित्तिकादिचतुर्विधलयकथनम् ॥ १ ॥

पञ्चमोऽध्यायः ॥ ५ ॥

पञ्चमे तु समासेन परब्रह्मोपदेशतः ।
राक्षस्तक्षकसदंशान्मृत्युभीतिनिवारणम् ॥ ९ ॥

शुकाचार्येण परीक्षिते ब्रह्मोपदेशेन तक्षकदं-
शभीतिनिवारणम् ॥ १ ॥

षष्ठोऽध्यायः ॥ ६ ॥

षष्ठे परीक्षितो मोक्षः सर्पहोमादि तत्सुतात् ।
वेदशास्त्रविभागोक्तौ त्रिवेदिव्यासवर्णनम् ॥ १० ॥

राज्ञानुज्ञातस्य शुकाचार्यस्य गमनानुपदं तप्तकेण
राज्ञो दंशनम् ॥ १ ॥ परीक्षितपुत्रेण जनमेजयेन
सर्पसत्रकरणम् ॥ २ ॥ कृष्णद्वैपायनेन वेदविभाग-
करणम् ॥ ३ ॥ याज्ञवल्क्यस्य सूर्याद्वाजसनेयशा-
खाध्ययनम् ॥ ४ ॥

सप्तमोऽध्यायः ॥ ७ ॥

सप्तमेऽथर्वविस्तारः पुराणव्यसनं ततः ।
पुराणलक्षणादीनि फलं भागवतश्रुतेः ॥ ११ ॥

अथर्ववेदविभागः ॥ १ ॥ पुराणलक्षणदशक-
कथनम् ॥ २ ॥ अष्टादशपुराणनामकथनम् ॥ ३ ॥

अष्टमोऽध्यायः ॥ ८ ॥

अष्टमे तु तपश्चर्या मार्कण्डेयस्य मोहकैः ।
कामादिभिरस्त्रमोहो नरनारायणस्तुतिः ॥ १२ ॥

मार्कण्डेयस्य तपश्चर्या ॥ १ ॥ तत्कृता नरनारा-
यणस्तुतिः ॥ २ ॥

नवमोऽध्यायः ॥ ९ ॥

नवमे भगवन्मायादिदृक्षोर्दर्शने मुहुः ।
मायाशिशोर्लयाध्वौ च मुनेर्निर्वंशनिर्गमैः ॥ १३ ॥

भगवता मार्कण्डेयाय प्रलयमदर्शनम् ॥ १ ॥
वटपत्रशायिनो बालमुकुन्दस्य मार्कण्डेयेन दर्श-
नम् ॥ २ ॥

दशमोऽध्यायः ॥ १० ॥

दशमे शिव आगत्य मुनेस्तुष्टो वरानदात् ।
तेन साकमतिप्रीत्या समाभाष्य सभाजयन् ॥ १४ ॥
मार्कण्डेयस्य शिवेनापि वरदानम् ॥ १ ॥

एकादशोऽध्यायः ॥ ११ ॥

एकादशे तु पूजार्थं महापुरुषवर्णनम् ।
रवेर्व्यूहस्य चाख्यानं प्रतिमासं पृथक्पृथक् ॥ १५ ॥
येनामर्त्यत्वमापन्नो मर्त्योऽसौ भार्गवोत्तमः ।
तं पृच्छति क्रियायोगं सान्ज्ञोपाङ्गादिकल्पितम् ॥ १६ ॥
पूजार्थं महापुरुषवर्णनम् ॥ १ ॥ सूर्यव्यूहवर्ण-
नम् ॥ २ ॥

द्वादशोऽध्यायः ॥ १२ ॥

द्वादशे तु पुराणोक्तसर्वार्थानुक्रमः कृतः ।
प्रथमस्कन्धमारभ्य प्राधान्येन समासतः ॥ १७ ॥
भागवतोक्तसर्वार्थानुक्रमः ॥ १ ॥ भागवतश्रवण-
फलम् ॥ २ ॥

त्रयोदशोऽध्यायः ॥ १३ ॥

त्रयोदशे पुराणानां संख्यामाह यथाक्रमम् ।
दानं दानस्य माहात्म्यं श्रीमद्भागवतस्य च ॥ १८ ॥
अष्टादशपुराणानां ग्रन्थसङ्ख्या ॥ १ ॥

इति द्वादशाः स्कन्धः ॥ १२ ॥

श्रीरक्ष्मीनारायणाभ्यां नमः ॥ श्रीगोपालकृष्णाय नमः । श्रीविद्व्यासाय नमः । श्रीसरस्वत्यै नमः ।

श्रीभागवतस्थानां प्रसिद्धनाम्नां विषयाणां च वर्णानुक्रमणी ।

अंशुमान् । क्ष० । सू० वं० । असमञ्जस्य पुत्रः ।
न० ८ । १५ ॥ तत्पुत्रो दिलीपः । न०
९ । २ ॥
अकृतव्रणः । ऋ० । परशुरामस्य शिष्यः । पौर-
णिकः । द्वा० ७ । ५ ।
अक्रियः । क्ष० । सो० वं० । गम्भीरस्य पुत्रः ।
तस्य वंशे ब्राह्मणानामुत्पत्तिः । न० १७ । १० ।
अकूरः । क्ष० । सो० वं० । श्वफल्कस्य पुत्रः ।
न० २४ । १५ ॥ [भार्या आहुकपुत्री
सुतनुः । प० भा० स० १४ ॥] पुत्रो देववान्
उपदेवश्च । न० २४ । १७ । कृष्णाह्वानार्थं
गोकुलगमनम् । द० ३८ ॥ कालिन्यां स्नान-
काले रामकृष्णयोर्दर्शनम् । द० ३९ । ४१ ॥
श्रीकृष्णस्तुतिः । द० ३८ । ७-२२ ॥ ४० ।
१-३० ॥ ४८ । १८-२७ ॥ कृष्णस्य तद्गृह-
गमनम् । द० ४८ । १२-३६ ॥ हास्तिव-
नपुरगमनम् । द० ४९ ॥ द्वारकापुरीतोऽन्यत्र
गमनम् । द० ५७ । ३० ॥
अक्षन्तम् । स्वामिवलरामयोः । द० ६१ । २७ ॥

१ अगस्त्यः । ऋ० । पुलस्त्यस्य पुत्रः । माता हवि-
र्भुक् । भ्राता विश्रवाः । अयं स्वार्थमुवमन्वन्तरीयः ।
च० १ । ३६ । इन्द्रद्युम्नाय शापदानम् ।
अ० ४ । १० ॥ महादेवशापात् तन्नाशः ।
२ अगस्त्यः । पूर्वोक्तस्य तस्य पुनः एतस्मिन् मन्वन्तरे
उर्वशीदर्शनक्षुभितात् कुम्भे धृतात् मित्रावरुणतेजस
उत्पत्तिः । तदानीं तस्य सहजो वसिष्ठः । अत
एवास्य कुम्भयोनिः । मैत्रावरुणिः इति च प्रसिद्धिः ।
प० १८ । ५ । भार्या लोपामुद्रा । पुत्र
इध्मवाहः ॥
१ अग्निः । प्रधानाग्निः । ब्रह्मणो मानसः पुत्रः भार्या
स्वार्थमुवदक्षपुत्री स्वाहा । पुत्राः पावकः पवमा-
नः शुचिश्च । पौत्राः पञ्चचत्वारिंशत् । च० १ ।
६० ॥
२ अग्निः । पूर्वोक्त एव चाक्षुपे मन्वन्तरे द्वितीयवार-
मुत्पन्नः । पिता धर्मप्रजापतिः । माता प्राचेतसद-
क्षपुत्री वग्धोर्धारा । अयमष्टवमुप्वन्यतमः । पुत्राः
द्रविणकादयः स्क्रन्दश्च । प० ६ । १३ ।
अग्निस्तत्त्वम् । तेजस्तत्त्वग्रन्थं पश्यत ॥

अग्निमिता । पैरस्य शिष्य । द्वा० ६ । ५४-
५५ ॥

अग्निमित्रः । क्ष० मौर्यस्य बृहद्रथस्य पुत्र । द्वा०
१ । १६ ॥

अग्निवर्णः । क्ष० सू० व० । न० १२ । ५ ॥

अग्निवेश्यः । क्ष० । तपसा ब्राह्मणो जात । कानी
न जातुर्कथ्य इति च नामनी । न० २ । २१ ॥

अग्निपुत्र । यागविशेष । तृ० १२ । ४० ।

अग्निष्टोमः । देव । पिता चक्षुर्नामा मनु । माता
नडुला । च० १३ । १६ ॥

अग्निहोत्रम् । देव । पिता सविता । माता पृथ्वि ।
प० १८ । १ ॥

अग्निगवाक्षाः । पितर । पत्नी स्वायसुवदक्षपुत्री
स्वधा । कन्ये वयुना धारिणी च । च० १ ।
६३ ॥

अग्र्यपूजा । श्रीकृष्णस्य । द० ७४ । २६ ॥

अग्रः । अजगररूपी असु० । वृष्णेन हत । द०
१२ । १३-३१ ॥

अग्रमर्षणम् । तीर्थविशेष । तत्र प्राचेतसदक्षेन तपश्च
रणम् । प० ४ । २०-२१ ।

१ अङ्गः । क्ष० । उत्तानपादवश्य । पिता उल्लुक ।
भार्या सुनीथा । पुत्रो वेन । च० १३ । १७ ।
अश्वमेधकरणम् । २५ । निवेदेन राज्यत्याग ।
४७ ॥

२ अङ्गः । क्ष० । सो० व० । बलेर्भार्याया दीर्घतमस
उत्पन्न । न० २३ । ५ ।

१ अङ्गदः । वालिपुत्रो यानर । न० १० । १७ ॥

२ अङ्गदः । क्ष० । दाशरथिलक्ष्मणस्य पुत्र । न०
११ । १२ ।

अङ्गारकः । ग्रह । मण्डलम् । पं० २२ । १४ ॥

अङ्गिरसां सत्रम् । न० ४ । ३ ॥

१ अङ्गिराः । ब्रह्मणो मुखाज्जात प्रजापति । दशमानस-
पुत्रेष्वन्यतम तृ० १२ । २४ ॥ भार्या कर्दमपुत्री
२४ । २२ ॥ पुत्रौ उच्यथो बृहस्पतिश्च । च०
१ । ३५ ॥ कन्या सिनीवाली राका अनुमतिश्च ।
अथ महादेवशापान्मृत । च० ३० । ४८ ॥

२ अङ्गिराः । ऋ० । स एव पुन वैवस्वतमन्वन्तरे
वरुणस्य यज्ञ उत्पन्न । भाये प्राचेतसदक्षकन्ये
स्वधा २ सती च । स्वधापुत्रा पितर । सतीपुत्रोऽथ
वीङ्गिरा । प० ६ । १७ । चित्रकेतुराजाय वरप्रदा
नम् । १४ । १४ ॥ ज्ञानोपदेश । १६ ॥

३ अङ्गिराः । क्ष० । च० १३ । १७ ॥

१ अजः । क्ष० । प्रतिहर्तु पुत्र । प० । १५ । ५ ॥

२ अजः । एकादशरद्रेष्वन्यतम । पिता भूतप्रजापति ।
माता सरूपा । प० ६ । १७ ॥

३ अजः । क्ष० । सू० व० । दशरथस्य पिता ।
न० १० । १ ॥

अजकः । क्ष० । सो० व० । पिता बलकाश्च ।
पुत्र २ कुश । न० १५ । ३-४ ॥

अजनः । जिन इति नामान्तरम् । बुद्धस्य पिता ।
प० ३ । २४ ॥

अजनाभम् । भारतनर्षस्य प्राक्तन नाम । प० । ३ ॥

अजमीडः । क्ष० । सो० व० । पिता हस्ती । पुत्रा
बृहद्विपु नील शान्तिश्च । तदङ्गे प्रियधामादयो
ब्राह्मणा बभूवु । न० २१ । २१, ३० ॥

अजयः । क्ष० । द्वा० १ । ६ ॥

१ अजातशत्रुः । युधिष्ठिर । प० १३ । ३० ॥

२ अजातशत्रुः । क्ष० । पुत्रो दर्भकः । द्वा० १ । ६ ॥
 अजामिलः । ब्राह्मणः । उपाख्यानम् । प० १ ।
 २१-२ ॥
 अजितः । वैराजस्य पुत्रो भगवदवतारः । स एव पुनः
 कूर्मरूपेणाविर्भूतः । अ० ५ । ९ ॥ अमृतमथ-
 नम् । ७ । १६ ॥
 अजैकपात् । एकादशरुद्रेष्वन्यतमः । पिता भूतप्रजा-
 पतिः । माता सरूपा । प० ६ । १७ ॥
 अज्ञानम् । पं० ५ । १२ ॥
 अटमानः । क्ष० । द्वा० १ । २४ ॥
 अणिमा । सिद्धिः । ए० १५ । १० ॥
 अण्डम् । ब्रह्माण्डशब्दं पश्यत ॥
 अण्डकोशः । ब्रह्माण्डशब्दं पश्यत ॥
 अण्डराशयः । ब्रह्माण्डशब्दं पश्यत ॥
 अतलम् । अधोलोकेषु प्रथमः । पं० २४ । ७ ।
 वर्णनम् । १६ ॥ द्वि० १ । २७ ॥ ५ ।
 ४० ॥
 अतिकायः । राक्ष० । न० १० । १८ ॥
 अतिथिः । क्ष० । सू० वं० । पिता रामपुत्रः कुशः ।
 न० १२ । १ ॥
 अतिभानुः । क्ष० । सो० वं० । पिता कृष्णः ।
 माता सत्यभामा । द० ६१ । १० ॥
 १ अतिरात्रः । यागः । ब्रह्मणो वक्त्रादुत्पन्नः । तृ०
 १२ । ४० ॥
 २ अतिरात्रः । क्ष० । पिता चक्षुर्नामा मनुः । माता
 नडुला । च० १३ । १६ ॥
 अतीरात्रः । २ अतिरात्रशब्दं पश्यत ॥
 अत्रिः । ऋ० । ब्रह्मणो नेत्राज्जातः । तृ० १२ ।
 २४ ॥ भार्या अनसूया । पुत्राः दत्तः दूर्वासाः

सोमश्च । च० १ । १५ । ३३ ॥ न० १४ ।
 २ ॥ अस्यापि दक्षस्येव द्विवारमुत्पत्तिः ॥
 अथर्वः । वेदः । प्र० ४ । २० ॥
 अथर्वा । ऋ० । ब्रह्मणो मानसः पुत्रः । भार्या शान्तिः ।
 (चित्तिः) । पुत्रो दध्यङ् । च० १ । ४२ ॥
 अथर्वाङ्गिरसः । ऋ० । २ अङ्गिरसः पुत्रः । माता
 २ सती । प० ६ । १९ ॥
 अदितिः । दक्षप्रजापतिपुत्री । कश्यपस्य भार्या ।
 पुत्रा द्वादशादित्याः । प० ६ । २५, ३८ ॥
 तथा पयोव्रतकरणम् । अ० १६-१७ ॥
 तस्यां वामनावतारः । १८ । १ ॥ कुण्डलदानं
 श्रीकृष्णेन । द० पृष्ठ० ३६ ॥
 अद्भुतः । दक्षसावर्णिमन्वन्तरीय इन्द्रः । अ० १३ ।
 १९ ॥
 अद्वैतप्रकरणम् । स० ९ । ३०-३१ ॥ द० ३ ।
 १८ ॥ १४ । २२ ॥ च० ७ । ५०-५४ ।
 ९ । ३३ ॥
 अधर्मः । देवः ब्रह्मणः पृष्ठादुत्पन्नः । तस्य मृत्युरित्यपि
 नाम । तृ० १२ । २५ ॥ तद्भार्या मृषा । पुत्रो
 दंभो माया च । तौ दम्पती अभवताम् । च०
 ८ । २ ॥
 अधर्मीशाः । स्मयः सङ्गः मदश्च । प्र० १७ ।
 २४ ॥ तल्लक्षणम् । स० १५ । १२ ॥ तद्वंशः ।
 च० ८ । २ ॥
 अधिदैवम् । द्वि० १० । १४ ॥
 अधिभूतम् । द्वि० १० । १४ ॥
 अधिरयः । क्ष० । सो० वं० । सूतत्वं प्राप्तः । पिता
 सक्तर्मा । पुत्रः कर्णः । न० २३ । १२ ॥
 अधोऽधोकाः । अतलं, वितलं, सुतलं, तलातलं, महातलं,

रसातलं, पातालं चेति सप्त । पं० २४ । ७-॥
 उत्पत्तिः । द्वि० ५ । ४० ॥
 अध्यात्मम् । द्वि० १० । १४ ॥
 अनग्रयः । पितरः । भार्या स्वधा । च० १ । ६३ ॥
 अनघा । शाकद्वीपस्था नदी । पं० २० । २६ ॥
 अनमित्रः । क्ष० । सो० वं० । पिता शिनिः । न०
 २४ । १२ ॥
 अनर्वा । असु० । प० १० । १९ ॥
 अनमूया । कर्दमप्रजापतिपुत्री । माता देवहूतिः । तृ०
 २४ । २२ ॥ अत्रिमहर्षेर्भार्या । पुत्राः दत्तः
 दुर्वासा. सोमश्च ॥ च० १ । १५ ॥
 अनिल्दः । क्ष० । सो० वं० । पिता प्रयुञ्जः । माता
 रूमवती । द० ६१ । १८ ॥ भार्या रोचना ।
 २५ ॥ पुत्रो वज्रः । द० ९० । ३७ ॥ उपा-
 हरणम् । ६२-६३ ॥
 अनिलः । क्ष० । सो० वं० । पिता कृष्णः । माता
 मित्रविन्दा । द० ६१ । १६ ॥
 अनिष्टकर्मा । क्ष० । द्वा० १ । २५ ॥
 अनीशः । गुणेषु सक्तः । द्वा० १९ । ४४ ॥
 अनीहः । क्ष० । सू० वं० । न० १२ । २ ॥
 १ अनुः । क्ष० । सो० वं० । ययात्तिपुत्रः । माता
 शर्मिष्ठा । न० १८ । ३३ ॥ पुत्राः समानरः
 ४ चञ्जुः परीक्षश्च ॥ न० २३ । १ ॥
 २ अनुः । क्ष० । सो० वं० । कुलवशस्य पुत्रः । न०
 २४ । ५ ॥
 ३ अनुः । क्ष० । सो० वं० । पिता कपोतरोमा ।
 पुत्रः अन्धकः । न० २४ । २० ॥
 अनुनमणिका । श्रीभागवतग्रन्थस्य । द्वा० १२ ॥

अनुतापनः । दनो पुत्रः । प० ६ । ३१ ॥
 १ अनुमतिः । अङ्गिरसः पुत्री । माता श्रद्धा । च०
 १ । ३४ । धातुरादित्यस्य भार्या । पुत्रः पूर्ण-
 मासः । प० १८ । ३ ॥
 २ अनुमतिः । शाल्मलिद्वीपस्था नदी । पं० २० ।
 १० ॥
 अनुम्लोचा । अप्स० । द्वा० ११ । ३८ ॥
 अनुपुप् । छन्दः । तृ० १२ । ४५ ॥
 अनुहादः । हिरण्यकशिपोः पुत्रोऽसुरः । माता
 कयाधः । प० १८ । १३ ॥
 अनुहः । अरुणः । पिता कश्यपः । माता विन्ता
 (सुपर्णा) प० ६ । २२ ॥
 अनूर्मिमन्त्रम् (श्वेतता) सिद्धिः । ए० १५ । १८ ॥
 अनृतम् । प० १७ । २५ ॥ ३२ । ३९ ॥
 निन्दा अ० २० । ३-॥
 १ अनेनाः । क्ष० । सू० वं० । न० ६ । २० ॥
 २ अनेनाः । क्ष० । सो० वं० । आयोः पुत्रः । न०
 १७ । २ ॥ तत्पुत्रः शुद्धः । ११ ॥
 अन्तकाले कर्तव्यम् । द्वि० १ । १५ ॥
 अन्तरिक्षम् । ऊर्ध्वलोकः । अस्य भुवर्लोक इति
 नामान्तरम् । पं० २४ । ५ ॥
 १ अन्तरिक्षः । क्ष० । सू० वं० । न० १२ ।
 १२ ॥
 २ अन्तरिक्षः । असु० । द० ५९ । १२ ॥
 ३ अन्तरिक्षः । ऋषभदेवस्य पुत्रः । पं० ४ । ११ ॥
 ए० ३ । ३ ॥
 अन्तर्धानः । क्ष० । विजिताश्वस्य नामान्तरम् । पुत्राः
 पावक पवमानः शुचिः हविर्धानश्च । च० २४ ।
 ३ ॥

अन्तर्यामिपूजा । तृ० २९ । २१ ॥
 अन्तिभारः । क्ष० । सो० वं० । न० २० । ६ ॥
 अन्धं तमः । तृ० २५ । ७ ॥ ३० । २८ । ३३ ॥
 पं० १४ । २८ ॥ स० ६ । ६ ॥ अ० ४ ।
 १० ॥ द० ४९ । २४ ॥ ६० । ३५ ॥ ए०
 ८ । ७ ॥ १७ । ५८ ॥ २६ । ३ ॥
 अन्धः । नदः । पं० १९ । १८ ॥
 १ अन्धकः । क्ष० । सो० वं० । पिता सात्वतः ।
 न० २४ । ६ ॥
 २ अन्धकः । क्ष० । सो० वं० । ३अनोः पुत्रः ।
 न० २४ । २० ॥
 अन्धकूपः । नरकः । पं० २६ । ७ । १७ ॥
 १ अन्धतामिस्रम् । अविद्यावृत्तिः । तृ० १२ । २ ॥
 २० । १८ ॥
 २अन्धतामिस्रम् । नरकः । पं० २६ । ७ । ९ ॥
 अन्नदानम् । प्र० १२ । ९ ॥
 अन्नादः । क्ष० । सो० वं० । पिता कृष्णः । माता
 मित्रविन्द्रा ॥ द० ६१ । १६ ॥
 अन्यदेवोपासकाः । प्र० २ । २७ ॥ पं० ९ ।
 १२-१९ ॥ १४ । २९ ॥ प० १६ । ३८ ॥
 अपराजितः । लोकालोकपर्वतस्थः उत्तरदिग्गजः ।
 पं० २० । ३९ ॥
 अपराजिता । शारद्वीपस्था नदी । पं० २० ।
 २६ ॥
 अपराजितम् । दुर्निमित्तम् । प्र० १४ । २-२० ॥
 तृ० १७ । ४-१४ ॥ द० ४२ । २७-३१ ॥
 अपाण्ड्येयारामयोगः । प्र० ८ । ११ ॥
 अपांतरतमः । प्र० । प० १५ । १२ ॥
 अपुनर्भवः । प्र० १८ । १३ ॥

अप्तत्वम् । उत्पत्तिः । तृ० २६ । ४१ ॥
 अप्रतिरथः । क्ष० । सो० वं० । पिता अन्तिभारः ।
 पुत्रः कण्वक्रपिः । न० २० । ६ ॥
 अप्रतिहतज्ञा । सिद्धिः । ए० १५ । ७, २७ ॥
 अप्तोर्यामः । देवः । तृ० १२ । ४० ॥
 अप्सरसः । स्वर्वेश्याः । क्षीरसागरादुत्पत्तिः । अ०
 ८ । ७ ॥ माता मुनिः । प० ६ । २७ ॥
 ब्रह्मणा सृष्टाः । तृ० २० । ३८ ॥
 अभयः । धर्मप्रजापतेः पुत्रः । माता दया । च० १ ।
 ५० ॥
 अभयम् । प्लक्षद्वीपस्थं वर्षम् । पं० २० । ३ ॥
 अभया । कौधद्वीपस्था नदी । पं० २० । २१ ॥
 अभिजित् । सुहृत्तः । तृ० १८ । २७ ॥
 अभिमन्युः । क्ष० । सो० वं० । १ अर्जुनस्य पुत्रः ।
 माता सुभद्रा । भार्या उत्तरा । पुत्रः २ परीक्षित् ।
 न० २२ । ३३ ॥ बृहद्बलस्य वधः । १२ । ८ ॥
 तृ० ३ । १७ ॥
 अभिमानः । तृ० ६ । २५ ॥
 अमर्षणः । क्ष० । सू० वं० । न० १२ । ७ ॥
 अमितः । क्ष० । सो० वं० । न० १५ । २ ॥
 अमित्रजित् । क्ष० । सू० वं० । न० १२ । १२ ॥
 अमूर्तरथः । क्ष० । सू० वं० । द्वि० ७ । ४४ ॥
 १ अमृतम् । पीयूषम् । सुधा । तदर्थं क्षीरोदमथनम् ।
 अ० १९ । ११-८ ॥ तस्योत्पत्तिः । ८ । ३४ ॥
 देवेभ्यः परिवेषणं मोहिन्या । ९ । १७ ॥
 २ अमृतम् । प्लक्षद्वीपस्थं वर्षम् । पं० २० । ३ ॥
 अमृतप्रभाः । सार्वर्षिमन्वन्तरीया देवाः । अ० १३ ।
 ११ ॥

अमृतरसकूपः । त्रिपुरासुराणाम् । गोरूपिणा विष्णुना
 तत्पानम् । स० १० । ६२ ॥
 अमृतौघा । क्रौञ्चद्वीपस्था नदी । पं० २० । २१ ॥
 १ अम्बरीपः । क्ष० । सू० वं० नामागस्य पुत्रः ।
 न० ४ । १३ ॥ पुत्राः विरूपः केतुमान्
 शम्भुश्च । ६ । १ ॥ अधमेघः । ४ । २२ ॥
 द्वादशीत्रतान्तरणम् । २९ ॥ दुर्वाससा तन्मार-
 णाय अभिचारेण कृत्यानिर्माणम् । ४६-७१ ॥
 सुदर्शनस्तुतिः । ५ । ६ ॥
 २ अम्बरीपः । क्ष० । सू० वं० । पिता मान्धाता ।
 न० ६ । ३८ ॥ पितामहेन युवनाश्वेन पुत्रत्वेन
 स्वीकृतः । ७ । १ ॥
 अम्बालिका । विचित्रवीर्यस्य भार्या । पुत्रः व्या-
 साज्जातः पाण्डुः । न० २२ । २३-२५ ॥
 अम्बिका । विचित्रवीर्यस्य भार्या । पुत्रः व्यासाज्जातो-
 घृतराष्ट्रः । न० । २२ । २१-२६ ॥
 अम्बुधारा । आयुष्मतो भार्या । पुत्रः ६ ऋषयः ।
 अ० १३ । २० ॥
 अयनम् । कालविशेषः । तृ० ११ । १२ । पं० २१ ।
 ३-६ ॥
 अयःपानम् । नरकः । पं० २६ । ७ । २९ ॥
 अयुतः । क्ष० । सो० वं० । न० २२ । १० ।
 अयुताजित् । क्ष० सो० वं० । भजमानस्य पुत्रः न०
 २४ । ८ ॥
 १ अयुतायुः । क्ष० । सू० वं० । पिता सिन्धुद्वीपः ।
 पुत्रः ऋतुपर्णः । न० ९ । १६ ॥
 २ अयुतायुः । क्ष० । सो० वं० । न० २२ । ४६ ॥
 अयोग्यलक्षणम् । च० ३ । १७ ॥ पं० ९ ।
 १७ ॥ प० ३ । २८-२९ ॥ द० १ ।

५८ ॥ ए० ५ । ६-१० ॥ १० । २७-
 ३३ ॥ १८ । ४० -४१ ॥
 अयोमुखः । दनोः पुत्रोऽसुरः । प० ६ । ३० ॥
 १० । १९ ॥
 अराजकजनपददोषाः । च० १४ । ३८ ॥
 अरिजित् । क्ष० । सो० वं० । पिता कृष्णः ।
 माता भद्रा । द० ६१ । १७ ॥
 अरिर्मर्दनः । क्ष० । सो० वं० । पिता श्वफल्कः ।
 न० २४ । १६ ॥
 अरिष्टम् । अपशकुनशब्दं पश्यत ॥
 १ अरिष्टः । दनुपुत्रोऽसुरः । प० ६ । ३० ॥
 २ अरिष्टः । वृषभरूपी असुरः । कृष्णेन हतः ।
 तस्य २ ककुत्सीति नामान्तरम् । द० ३६ । १-
 १५ ॥
 १ अरिष्टनेमिः । क्ष० । सू० वं० । १ पुरुजितः
 पुत्रः । न० १३ । २३-॥
 २ अरिष्टनेमिः । ऋषिः । प० १९ । ९ ॥
 अरिष्टा । कश्यपभार्या । दक्षपुत्री । पुत्रा गन्धर्वाः
 (अध्याः) । प० ६ । २५-२९ ॥
 १ अरुहणः । क्ष० । सू० वं० । तत्पुत्रः त्रिवन्धनः ।
 न० ७ । ४ ॥
 २ अरुहणः । दनुपुत्रोऽसुरः । प० ६ । ३० ॥
 ३ अरुहणः । नरकासुरपत्नीयोऽसुरः । द० ५९ ।
 १२ ॥
 ४ अरुहणः । ताक्ष्यारपत्न्याः कश्यपस्य पुत्रः । माता
 विन्ता । प० ६ । २२ ॥ सूर्यस्य सारथ्यकरणम् ।
 पं० २१ । १६ ॥
 अरुणाः । ऋषयः । अ० १३ । २५ । प० १९ ।
 ११ ॥

अरुणा । पृक्षद्वीपस्था नदी । पं० २० । ४ ॥
 अरुणिः । ऋ० । ब्रह्मपुत्र । च० ८ । १ ॥
 अरुणोदा । मन्दरप्रमवा नदी । पं० १६ । १७ ॥
 अरुन्धती । कर्दमप्रजापतिपुत्री । वसिष्ठस्य भार्या ।
 तृ० २४ । २३ ॥ ऊर्जेति नामान्तरम् । च०
 १ । ४० ॥
 १ अर्कः । देव । पिता धर्मप्रजापति । अष्टवमुष्व-
 न्यतम ॥ माता ३ वसु । भार्या वासना । प०
 ६ । ११-१३ ॥
 २ अर्कः । क्ष० । सो० व० । न० २१ । ३१ ॥
 अर्चा । प्रतिमा । तद्विधितत्प्राशस्त्यादय । तृ०
 २९ । २१-२७ ॥ च० ८ । ५४-६१ ॥
 द० ८४ । १० ॥ ८६ । ५५ ॥ ए० २ ।
 ४७ ॥ ११ । ४२ ॥ २७ । ९-१६ ॥
 १ अर्चिः । २ दक्षपुत्री । वृशाक्षस्य भार्या । प० ६ ।
 २० ॥
 २ अर्चिः । पृथुचक्रवर्तिनो भार्या । महालक्ष्म्यशम्भू-
 ता । च० १५ । २-६ ॥ २३ । १९-२६ ॥
 १ अर्जुनः । क्ष० । सो० व० । पिता पाण्डु । माता
 कुन्ती । इन्द्राशम्भूत । वृष्णस्तुति । प्र-७ ।
 ०२-२५ ॥ अध्वत्थामप्रयुक्तप्रदशिशोस्त्रस्य प्रत्य
 खप्रयोग । २९ ॥ द्वारकागमनम् । १२ ।
 ३६ ॥ युधिष्ठिरण तन्मुलम्य विच्छायात्वकारण-
 प्रक्ष १४ । ३९-४४ ॥ युधिष्ठिराय वृष्णम्य
 परलेकागमनवृत्तान्तप्रथमम् । प्र० १५ ॥ भार्या
 द्रोपदी । पुत्र धृतराज्युति । न० २० । २७-
 २९ ॥ अन्या भार्या सुभद्रा । पुत्र अभिमन्यु ।
 ३३ ॥ तृतीया भार्या चित्रारूढा । पुत्रो चभ्रु-

वाहन । चतुर्थी जलपी । पुत्र इरावान् । ३२ ॥
 यतिवेषेण सुभद्रापहार द० । ८६ । ३-
 १२ ॥ [मृतस्य ब्राह्मणगिशो रक्षणप्रतिज्ञानम् ।
 द० पृ० ११० ॥] मित्रविन्दास्वयवरे लक्ष्यवेध-
 यत्न । ८३ २४ ॥
 २ अर्जुनः । क्ष० । सो० व० । पिता कृतीर्य । न०
 ११ । १७-४१ ॥ वध परशुरामेण । ३५ ॥
 पुत्रा २३ । २४-॥ अस्थ कार्तवीर्यार्जुन इति
 प्रसिद्ध नाम ॥
 अर्जुनपालः । क्ष० सो० व० । न० २४ । ४४ ॥
 अर्जुनवृक्षौ । वृष्णेन भग्नौ । द० १० । २३-
 २७ ॥
 १ अर्थः । द्वितीय पुरुषार्थ । प्र० २ । ९ ।
 २ अर्थः । देव । पिता धर्मप्रजापति । माता बुद्धि ।
 च० १ । ५१ ॥
 अर्थसिद्धिः । साध्याना पुत्र प० ६ । ७ ॥
 अर्षमा । पिता कश्यप । माता अदिति । पत्नी
 मातृका । पुत्रा चर्षणय । प० ६ । ३९-
 ४२ ॥ द्वादशादित्येष्वन्यतम ॥
 अर्वास्रोतसां सर्गः । तृ० १० । २५ ॥
 अलकनन्दा । कैलासस्था नदी । गङ्गाया शम्भूता ।
 च० ६ । २४ ॥ पं० १७ । ५ । ९ ॥
 अल्फा । कुचेरम्य पुरी । ध्रुम्य गमनम् । च० १० ।
 ५ ॥
 अलम्बुषा । अप्सरा । तन्या वृष्णनिन्दो सनाशात्
 इडविडानाभ्या पुत्र्या, विगाल शून्यमन्बु
 धमन्सु इति सुतत्रयम्य चोपति । न० २ ।
 ३०-३३ ॥

अलर्कः । क्ष० । सो० वं० । इद्युमतः पुत्रः । न०

१७ । ६-८ ॥ दत्तात्रेयस्य शिष्यः । प्र० ३ ।

११ ॥ द्वि० ७ । ४४ ॥

अवटनिरोधः । नरकः । पं० २६ । ७, ३४ ॥

अवटोदा । नदी । पं० १९ । १८ ॥

अवतारप्रयोजनम् । प्र० १ । १३ ॥ ८ । ३२-

३५ ॥ १० । २५ ॥ तृ० २ । १५ ॥ ५ ।

१६ । ४२ ॥ १७ । ३१ ॥ २४ । १० ।

१८ । ३६ । ३७ ॥

अवतारमालिका । प्र० ३ । १-२५ ॥ द्वि० ७ ।

१-३८ ॥ द० ४० । १७-२२ ॥ ए० ४ ।

३-१३ ॥

अवतारानुचरितम् । ईशकथा । पुराणलक्षणम् । द्वि०

१० । ५ ॥

अवयवसृष्टिः । द्वि० १० । १५-३२ ॥ तृ० ६ ।

११-३४ ॥

अवधूतः । ब्रा० । यदुराजेन संवादः । चतुर्विंश-

तिगुरुकथा । ए० ७ । २४-९ । ३३ ॥

अवध्याः । प्र० ७ । ३५ ॥

अवन्ती । नगरी । द० ४५ । ३१ ॥

अवरोधनः । क्ष० । पिता इगयः । पं० १५ ।

१४ ॥

अविज्ञातम् । शालमलिद्धीपस्थं वर्षम् । पं० २० ।

९ ॥

अविज्ञातः । पिता य(ज्व)ज्ञवाहुः । पं० २० । ९ ।

अविद्या । पाञ्चपर्वणी । सृष्टिः । तृ० १२ । २ ॥

२० । १८ ॥ प्र० ३ । ३३ ॥ द्वि० ६ । २० ॥

अविपककपायः । प्र० ६ । २२ ॥

अवीक्षित् । क्ष० । सू० वं० । पिता करन्धमः । पुत्रो

मरुतः । न० २ । २६ ॥

अवीचिः । नरकः । पं० २६ । ७ ॥ २८ ॥

अव्यक्तम् । श्रीतत्त्वम् । तृ० ५ । २७ ॥

अव्याकृतम् । तृ० ११ । ३७ ॥

अशना । महाबलेर्मार्या । पं० १८ । १७ ॥ विन्ध्या-

वलिः कोटरा इति नामान्तरे ॥

अशरीरवाक् । नादं प्रति । प्र० ६ । २१ ॥ ३

भरतं प्रति न० २० । २० । कंसं प्रति । द०

१ । ३४ ॥ रुक्मिणं प्रति द० ६१ । ३३ ॥

अशोकः । (विशोकः) त्रिवकायाः पुत्रः । पिता

कृष्णः । द० पृष्ठम् । ११५ ॥

अशोकवर्धनः । द्वा० १ । १३ ॥

अश्मकः । क्ष० । सू० वं० । कल्पापपादस्य पुत्रः ।

माता मदयन्ती । तत्पुत्रो मूलकः । न० ९ । ४० ॥

अश्वत्थामा । ब्राह्मणः । पिता द्रोणाचार्यः । माता कुयी ।

रुद्रांशभूतः । तद्विषयकी कथा । प्र० ७ । १३-

५८ ॥

अश्वमेधः । क्रतुश्रेष्ठः । युधिष्ठिरस्य । प्र० १२ ।

३४ ॥ तृ० ३ । १८ ॥ परीक्षितः १६ । ३ ॥

पृथुचक्रवर्तिनः । च० १९ ॥ इन्द्रस्य । पं०

१३ । १९ ॥ १ अश्वरीपस्य । न० ४ । १३ ॥

३ भरतस्य । २० । २५ ॥ वसुदेवस्य । द०

८४ । ४२-॥ महाबलेः । अ० १८ ॥

सगरस्य । न० ८ । ८ ॥

अश्वमेधजः । क्ष० । सो० वं० । न० २२ । ३९ ॥

अश्वशिराः । ऋ० । अधर्वणः पुत्रः । माता चितिः ।

च० १ । ४२ ॥ दध्यद् इति नामान्तरम् ॥

अश्वसेनः । क्ष० । सो० । व० । पिता कृष्ण । माता
 सत्या । द० ६१ । १३ ॥
 अश्वः । सृष्टि । तृ० १० । २२ ॥
 अश्विनौ । सूर्यपुत्रौ नासत्यदत्तौ । बडनारूपधारिण्या
 सज्ञादेव्या जातौ । प० ६ । ४० ॥ च्यवनाय
 योननयोदानम् । न० ३ । ११ ॥ माद्या जातौ
 पुत्रौ नडुल सहदेवश्च । २२ । २८ ॥
 अष्टकः । ऋ० । विश्वामित्रस्य पुत्र । न० १६ ।
 ३६ ॥
 अष्टमं मन्वन्तरम् । अधिपति सारणि । अ० १३ ।
 ११ ॥
 अष्टवसनः । ५ वसु शब्द पश्यत ॥
 अष्टाङ्गयोगः । तृ० २८ ॥
 अष्टादश अक्षौहिण्यः । तृ० ३ । १४ ॥
 अष्टादशपुराणानि । नामानि । द्वा० ७ । २३ ॥
 लक्षणपद्यक दशक च । ८-२३ ॥ तद्ग्रन्थ-
 सत्या । १३ ॥
 अष्टादशसिद्धयः । ए० १५ ॥
 असत्यम् । प्र० १७ । २५ ॥ अन्तगब्द पश्यत ॥
 असमञ्जः । क्ष० । सू० व० । सगरस्य पुत्र । माता
 केशिनी । पुत्र अशुमान् । न० ८ । १५ ॥
 असिन्नी । पद्यननमजापनेर्दुहिता । २दक्षप्रनापने
 भार्या । प० ४ । ५१ ॥
 असितः । ऋ० । देवलोऽप्ययमेनेति माति । तर्त्तार्थम् ।
 तृ० १ । २२ ॥
 अमिषप्रवनम् । नरकम् । पं० २६ । ७ । १५ ॥
 अतीमकृष्णः । क्ष० । न० २० । ३९ ॥
 अगुः । प्राणशब्द पश्यत ॥

असुराः । नामानि । प० १० । १९-२१ ॥ अ०
 १० ॥ जय । तृ० १७ । १९ ॥ प० ७ ।
 १७ ॥ अ० ५ । १५ ॥ १५ । ३३ ॥
 अस्तिः । जरासन्धस्थपुत्री कमस्य भार्या । द० ५० ।
 १ ॥
 अहंतत्त्वम् । तृ० ५ । २९ ॥ प० २५ ॥ २६ ।
 २३ ॥ द्वि० ५ । २४ ॥
 अहंयातिः । क्ष० सो० व० । बहुगम्य पुत्र ।
 रोद्राश्वस्य पिता । न० २० । ३ ॥
 अहत्या । सुद्वलरूपे पुत्री । गोतमस्य भार्या । पुत्र
 शतानन्द । न० २१ । ३४ ॥
 अहिर्बुध्न्यः । एकादशल्लेप्सन्वतम । प० ६ ।
 १८ ॥
 अहोरात्रमानम् । पं० २१ । ४ ॥
 आ०
 आकाशः । नमस्तत्त्वम् । द्वि० ५ । २५ ॥ तृ०
 ५ । ३२ ॥ २६ । ३२ ॥
 आहूतिः । स्वायभुवमनुपुत्र । रुचिप्रनापनेभार्या ।
 पुत्रो यज्ञनामा भगवान् । पुत्री दक्षिणा । च० १ ।
 १-॥ द्वि० ७ । २ ॥
 २ आहूतिः । सर्वनेनस पत्नी । च० १३ । १४-॥
 ३ आहूतिः । पृथुपेगम्य भार्या । पं० १५ । ६ ॥
 आगमः । प्रनागम् । ए० १९ । १७ ॥
 आग्नीध्रः । प्रियत्रनस्य पुत्र । माता वर्त्तिष्मनी ।
 पं० १ । २५ ॥ पूर्वनिषिनाम्न्यानम्नरमि तस्य
 नरपुत्रेति । ७ । २-२० ॥
 आग्नीध्रः । न्तपि । अ० १३ । २८ ॥

आङ्गिरसम् । सत्रम् । द० २३ । ३ ॥
 १ आङ्गिरसी । नदी । पं० २० । ४ ।
 २ आङ्गिरसी । ४ वसुनामकवसोभार्या । पुत्रो विश्व-
 कर्मा । प० ६ । १५ ॥
 आजगरः । अजगरवृत्तिः निरुधमः कश्चिद्ब्राह्मणः ।
 प्रहादेन संवादः । स० १३ । ११-४५ ॥
 आज्यपाः । पितरः । पत्नी दक्षपुत्री स्वधा । च० १ ।
 ६३ ॥
 आण्डकोशः । तृ० ११ । ३९ ॥
 आढ्यः । गुणाढ्यः ए० १९ । ४३ ॥
 आततायी । प्र० ७ । ५३ ॥
 आतपः । विभावकनामकवसोः पुत्रः । माता १उपा ।
 प० ६ । १६ ॥
 आत्यन्तिकप्रलयः । द्वा० ४ । ३४ ॥
 आथर्वणः । दध्यङ् शब्दं पश्यत ॥
 आदित्यव्यूहः । द्वा० ११ । ३०-॥
 आदित्याः । द्वादश । प० ६ । ३९ ॥ द्वा० ११ ।
 ३२ ॥
 आदिदैत्यः । हिरण्याक्षः । द्वि० ७ । १ ॥ तृ०
 १४ । २ ॥
 आदिराजः । शृथुनकवर्ती । च० २० । ३२ ॥
 आदिशेषः । सर्पराजः । माता कद्रूः । रूपवर्णनं
 स्तुतिश्च । पं० २५ । १-१५ ॥ प० १६ ।
 ३०-३२ ॥ चित्रकेतुना तस्तुतिः । ३४-४८ ॥
 आध्यात्मिकयोगः । तृ० २५ । १३-॥
 आनकः । क्ष० सो० वं० । शरूराजस्य पुत्रः । वसु-
 देवस्य भ्राता । न० २४ । २८ ॥ भार्या कङ्गा ।
 ४१ ॥

आनकदुन्दुभिः । वसुदेवस्य नामान्तरम् । न० २४ ।
 २९-३० ॥
 आनर्तः । क्ष० सू० वं० । शयतिः पुत्रः । तस्युत्रो
 र्वेतः । न० ३ । २७ ॥
 आनर्ताः । आनर्तेन निर्मितो देशः । न० ३ ।
 २८ ॥
 आनुः । अनुशब्दं पश्यत ॥
 आन्ध्रः । क्ष० सो० वं० । बलिराजस्य भार्यायां दीर्घ-
 तमस ऋषेर्जातः पुत्रः । न० २३ । ५ ॥
 आन्ध्रवंशः । द्वा० १ । २२-॥
 आन्वीक्षिकी । विद्या । दत्तात्रेयेण स्वशिष्येभ्यः प्रहा-
 दादिभ्य उपदिष्टा । प्र० ३ । ११ ॥
 आपः । जलशब्दं पश्यत । द्वि० १० । १० ॥
 आप्यायनम् । शाल्मलिर्वर्षस्य नामान्तरम् । पं०
 २० । ९ ॥
 १ आमः । क्रौञ्चस्य नामान्तरम् । पं० २० । २१ ॥
 २ आमः । क्ष० सो० वं० । पिता कृष्णः । माता
 सत्या । द० ६१ । १३ ॥
 आम्वः । क्ष० सो० वं० । पिता कृष्णः । माता नाम-
 जिती । प्र० १० । २९ ॥
 १ आयतिः । मेरुवर्षतपुत्री । धातुभार्या । पुत्रः मृकण्डुः
 च० १ । ४४ ॥
 २ आयतिः । क्ष० सो० वं० । नहुषस्य पुत्रः । न०
 १८ । १ ॥
 १ आयुः । प्राणनामकवसोः पुत्रः । प० ६ । १२ ॥
 २ आयुः । क्ष० सो० वं० । पुरूरवसः पुत्रः ।
 न० १५ । १ ॥ पुत्राः नहुषादयः पञ्च ।
 १७ । १ ॥

३ आयुः । क्ष० सो० वं० । पुरुहोत्रस्य पुत्रः । न०
२४ । ६ ॥

४ आयुः । जीवितकालः । तस्य व्ययः । प्र० १६ ।
१० ॥ १७ । १० ॥ द्वि० १ । ३ ॥ ३ ।
१७ ॥ स० ६ । ६ ॥

५ आयुः । क्ष० सो० वं० । पिता कृष्णः । माता
भद्रा द० ६१ । १७ ॥

आयुर्दा । शाकद्वीपस्था नदी । पं० २० । २६ ॥

आयुर्वेदः । द्वि० ७ । २१ ॥ तृ० १२ । ३८ ॥
अ० ८ । ३५ ॥ न० १७ । ४ ॥

आयुष्मान् । ६ ऋषभस्य पिता । भार्या अम्बुधारा ।
अ० १३ । २० ॥

आरब्धः । क्ष० सो० वं० । सेतोः पुत्रः । तत्पुत्रः
गान्धारः । न० २३ । १५ ॥

आर्जवम् । गुणः । प्र० १६ । २७ ॥

आर्यकः । धर्मसेतुनामकभगवदवतारस्य पिता । भार्या
वैश्रता । अ० १३ । २६ ॥

आर्यका । क्रीघद्वीपस्था नदी । पं० २० । २१ ॥

आर्यावर्तः न० ६ । ५ ॥

आर्षभाः । ऋषभदेवपुत्राः । पं० ४ । ११ ॥ तेषां
निमित्तत्रगमनम् । ए० २ । १४-५ । ४२ ॥

आर्षिणः । ऋ० । प्र० १९ । १० ॥ द्वि० ७ ।
४५ ॥

आवन्त्यः । ऋ० । सुकर्मणः शिष्यः । द्वा० ६ ।
७७ ॥

आवरणः । १ भरतस्य पुत्रः । पं० ७ । ३ ॥

आवर्तनः । जम्बूद्वीपस्य उपद्वीपः । पं० १९ । ३० ॥

आचिहोत्रः । १ ऋषभदेवस्यपुत्रः पं० ४ । ११ ॥

निमिराजाय ज्ञानोपदेनः । ए० ३ । ४३ ॥

आशीः । भगनामकादित्यस्य पुत्री । पं० १८ । २ ॥

आश्रमाः । ब्रह्मचर्यादयश्चत्वारः । तृ० १२ । ४१ ॥
ए० १८ । ४१ ॥ स० ११-१४ ॥

आश्रमापशदाः । स० १५ । ३८ ॥

आश्रयः । पुराणलक्षणम् । परंब्रह्म परमात्मा । द्वि०
१० । १ । ७ ॥ तदुक्तिः द्वादशे स्कन्धे ॥

आश्विनमासः । इपमासः द्वा० ११ । ४३ ॥

आषाढमासः । शुचिमासः । द्वा० ११ । ३६ ॥

आसङ्गः । क्ष० सो० वं० । श्वफल्कस्य पुत्रः । न०
२४ । १६ ॥

आसनप्रकाराः । ए० १४ । ३२ ॥

आसुरिः ऋ० । कपिल ऋषेः शिष्यः । प्र० । ३ ।
१० ॥ पं० १५ । १४ ॥

आसुरी । देवजितो भार्या । पं० १५ । ३ ॥

आस्तिक्यम् । प्र० १६ । २९ ॥

आहुकः । क्ष० सो० वं० । पुनर्वसोः पुत्रः । पुत्री
उग्रसेनः देवकश्च । न० २४ । २९ ॥

आहुकी । आहुकस्य स्वसा । न० २४ । २१ ॥

इ

इक्षुपती । नदी । पं० १० । १ ॥

इक्षुरसोदः । द्वितीयो महानसुदः । पं० २० । ७ ॥

इक्ष्वाकुः । वैशम्पयनमनोः पुत्रः । माता श्रद्धा । अ०
१३ । २ ॥ न० १ । ११-॥ तत्पुत्राः । न०
६ । ४ ॥

इज्या । तृ० १२ । ३७ ॥

इज्यामूर्तिः । प्र० १७ । ३४ ॥

इडविडा । (इडविला) विश्रवसो भार्या । पिता
तृणविन्दुः । माता अलम्बुषा । पुत्रः ऐडविलः
कुवेरः । न० २ । ३१ ॥

इडस्पतिः । तुषितेष्वन्यतमः । च० १ । ७ ॥

इतिहासपुराणानि । प्र० ४ । २० ॥ तृ० १२ ।
३९ ॥

इध्मः । तुषितेष्वन्यतमः । च० १ । ७ ॥

इध्मजिह्वः । मियव्रतस्य पुत्रः । पं० १ । २५ ॥

इन्द्रः । प्रतिमन्वन्तरम् एकैक इति चतुर्दशस्यपि
मन्वन्तरेषु चतुर्दशाधिपतीनां साधारणमिदं पदकृतं
नाम । तेषां प्रातिस्विकानि नामानि तु-यज्ञः १,
रोचनः २, सत्यजित् ३, त्रिगिखः ४, विभुः ५,
मन्त्रद्युम्नः (मन्त्रद्युम्नः) ६, पुरंदरः ७, महाबलिः
८, अद्भुतः ९, शम्भुः १०, वैधृतः ११,
ऋतधामा १२, दिवस्पतिः १३, शुचिः १४,
इति । इदानींतनेषु भारतभागवतादिषु पुराणादिषु
विद्यमानाः गोत्रभित्-वज्री पुरुहूतः इत्यादयः
शब्दाः पुरन्दरमेव बोधयन्ति ॥

इन्द्रद्युम्नः । पाण्ड्यदेशाधिपो राजा । अ० ४ । ७ ॥

इन्द्रप्रमदः । ऋ० । प्र० ९ । ७ ॥ १९ । ९ ॥

इन्द्रप्रमितिः । ऋ० । पैलस्य शिष्यः । तच्छिष्यो
माण्डूकेयः । द्वा० ६ । ५४ ॥

इन्द्रयागः । द० २४ ॥

इन्द्रलोकः । वर्णनम् । स० ४ । ८-१८ ॥ अ०
१५ । १२-२२ ॥

इन्द्रवाहः । ष० सू० वं० । पुरंजयः ककुत्स इति
नामान्तरे । न० ६ । १२ ॥

इन्द्रशत्रुः । वृत्रः । प० ११ । १० ॥

इन्द्रसावर्णिः । चतुर्दशो मनुः । अ० १३ । ३३ ॥
तस्य मन्वन्तरम् । ३५ ॥

इन्द्रसेनः । महाबलिः । अ० २२ । १३ ॥

इन्द्रसेनः । देवऋषभस्य पुत्रः । प० ६ । ५ ॥

इन्द्रसेनः । लक्षद्वीपस्थः पर्वतः । पं० २० । ४ ॥

इन्द्रसेनः । ष० सू० वं० । पिता कूर्चः । पुत्रो
वीतिहोत्रः । न० २ । १९ ॥

इन्द्रस्पृक् । ऋषभदेवस्य पुत्रः । पं० ४ । १० ॥

इन्द्रियाणि । द्वि० १ । २९ ॥ तृ० ६ ।
१२-२५ ॥ द्वि० ३ । २० ॥ गोलकानि ।

द्वि० ६ । १-१४ ॥ १० । १७-३२ ॥

अभिमानिनः । द्वि० ५ । ३०-३१ ॥ ६ ।

१-१० ॥ उत्पतिर्भगवतोऽव्ययेभ्यः । द्वि० १ ।

२९ ॥ तज्जयमहिमा । पं० १ । १७ ॥

इध्मवाहः । ऋ० । अगस्त्यस्य पुत्रः । माता लोपा-
सुद्रा । प्र० १९ । ९ ॥

इरा । ४ इलाशब्दं पश्यत ॥

इरावान् । अर्जुनस्य पुत्रः । माता उल्पी न० २२ ।
३२ ॥

इला । प्राचेतसदक्षपुत्री । कश्यपस्य भार्या । पुत्राः
भूरुहाः । प० ६ । २५ । २८ ॥

इला । इक्ष्वाकोरपत्यम् । सुद्युम्न इति नामान्तरम् ।
न० १ । १६-२२ ॥ तस्यां बुधेन समागमात्

पुरूरवोनामकपुत्रोत्पत्तिः । ३५ ॥ शेषं सुद्युम्नशब्दे
पश्यत ॥

इला । वायोः पुत्री । ध्रुवस्य द्वितीया भार्या ।
च० १० । २ ॥

इला । वसुदेवस्य भार्या । न० २४ । ४९ ॥

इलावर्तः । ऋषभदेशस्य पुत्र । पं० ४ । १० ॥

इलावृतः । पिता आग्नीध्र । भार्या लता । पं० २ ।
१९, २३ ॥

इलावृतम् । जम्बूद्वीपस्थ वर्षम् । पं० १६ । ७ ॥
१७ । १५-२४ ॥

इल्वलः । अमु० । पिता ह्यद्र । माता धमनी । भ्राता
वातापि । पं० १८ । १५ ॥

इषंधराः । शाल्मलिद्वीपस्था जना । पं० २० ।
११ ॥

१ इषः । वत्सरस्य पुत्र । माता स्वर्धी । च० १३ ।
१२ ॥

२ इषः । आधिनमास ॥ द्वा० ११ । ४३ ॥

इषुमारः । चतुर्विंशतिगुरुव्यन्यतम । ए० ९ ।
११-१३ ॥

इषुमान् । क्ष० सो० व० । न० २४ । ४१ ॥

इष्ट धनम् । धर्म । ण० १९ । ३० ॥

ई०

ईशः । गुणेष्वसत्ताधी ए० १९ । ४४ ॥

ईशकया । पुराणलक्षणम् । द्रोस्तहकाना च कथाऽग्नि-
नान्ये तत्र तत्रोक्ता ॥ द्वि० १० । ५ ॥

ईशानः । एतद्विषय पर्वत । पं० २० । २६ ॥

ईशाचागमिति । मन्वर्थे । अ० १ । ९-१६ ॥

ईशान्यम् । गिद्धि । पं० १५ । १५ ॥

ईशान्तिरन्वम् । पं० २१ । २५-२० ॥

उ०

उषमम् । पं० १५ । ६ ॥

उषम्याः । ग्ना । ण० १२ । ४० ॥

उग्रः । एकादशस्त्रेष्वन्यतम । पं० ६ । १७ ॥

उग्रदंष्ट्री । मेरो पुत्री । पं० २ । १९-२३ ॥

उग्रसेनः । क्ष० सो० व० । आहुकस्य पुत्र । तत्पुत्र
कम । न० २४ । २१-२४ ॥ रामे पट्टाभि-
पेक । ढ० ४५ । १२ ॥

उग्रायुधः । क्ष० सो० व० । नीपस्य पुत्र । न०
२१ । २९ ॥

उच्यथः (उत्थथः) । ऋ० । अक्षिरस पुत्र । माता
श्रद्धा । च० १ । ३५ ॥ भार्या ममता । न०
२० । ३७ ॥

उच्चैःश्रवाः । इन्द्रम्याध । उन्पति धीरममुद्रा ।
अ० ८ । ३ ॥

उत्तङ्कः । (उत्तङ्कः) उदङ्कञ्च पश्यत ॥

उत्थथः । उच्यथञ्च पश्यत ॥

उतामृतत्वस्वेषान । इति मन्वर्थे । द्वि० ६ । १७ ॥

उत्तमचः (उत्कट । उत्कल) अमु० तिरष्यामस्य पुत्र ।
स० २ । १८ ॥

उत्तमः । उत्कचञ्च पश्यत ॥

१ उत्तमः । उत्कचञ्च पश्यत ॥

२ उत्तमः । क्ष० सू० प० । अमुगुप्तस्य पुत्र । न०
१ । २१ ॥

उत्कटा । मरानो भार्या । पं० १५ । १२ ॥

उत्कमगम् । तन्वकारः । द्वि० २ । १०-३० ॥ पं०
४ । २५ । २३ । १३-१८ ॥

उत्कान्तिः । उत्कचञ्च पश्यत ॥

१ उत्तमः । उत्कचञ्च पश्यत । माता मुचि ।
पं० ८ । ० ॥ ग्ना । १० । ३ ॥

२ उत्तमः । सू० सो० ग्नु । पं० १ । २८ ॥ अमुग ।
अ० १ । २३ ॥

उत्तमप्रायश्चित्तम् । प० १ । ११-१९ ॥ २ ।

१६ ॥ ३ । २४-३३ ॥

उत्तरः । विराटस्य पुत्रः । तत्पुत्री इरावती । प०

१६ । २ ॥

उत्तरकुरवः । देशः । पं १८ । ३४-३९ ॥

उत्तरा । विराटराजपुत्री । अभिमन्योर्भार्या । पुत्रः

२ परीक्षित् । तृ० ३ । १७ ॥

उत्तरायणम् । पं० २१ । ३-६ ॥

उत्तानशदः । क्ष० । स्वार्थमुक्त्वमनोः पुत्रः । च० १ ।

९ ॥ पुत्रो ध्रुवः उत्तमश्च । कथा । ८ -९ ॥

उत्तानवर्हिः । क्ष० सू० वं० । पिता शर्यातिः । न०

३ । २७ ॥

उत्पथः । चित्तविक्षेपः । अमार्गः । ए० १९ । ४२ ॥

उत्पाताः । अपशकुनशब्दं पश्यत ॥

उत्सर्गः । देवः । मित्रस्य पुत्रः । माता २ रेवती ।

प० १८ । ६ ॥

उदक्स्वनः । क्ष० सो० वं० । ३ विष्वक्सेनस्य पुत्रः ।

पुत्रो मह्लादः । न० २१ । २६ ॥

उदङ्कः । (उत्तङ्कः) ऋ० । कुवलयार्थेन धुन्धुनामका-

सुरघातनम् । न० ६ । २२ ॥

उदावसुः । क्ष० सू० वं० । मिथेः पुत्रः । न०

१३ । १४ ॥

उद्दामीनः । द्वि० ९ । ३ ॥

उद्गीथः । क्ष० । पिता भूमा । माता ऋषिकुल्या ।

पं० १५ । ६ ॥

उद्भवः । क्ष० सो० वं० । [वसुदेवभ्रातुर्देवभागस्य

पुत्रः । माता कंमा । सः बृहस्पतेः शिष्यस्तदंगश्च ।

कृष्णस्य मन्त्री भक्तश्च ।] नन्दवज्रगमनम् । द०

४६ ॥ कृष्णेन तत्त्वोपदेशः । ए० ६ । ४१-॥

कृष्णस्तुतिः । २९ । ३-॥ विदुरेणसंवादः ।

तृ० २-४ ॥ तस्य वस्वंशत्वम् । ४ । १ ॥

वदरिकागमनम् । तृ० ४ । ३२ ॥ द्वा० २९ ।

४७ ॥

उद्यानवर्णनम् । च० ९ । ६३ ॥ २५ । १७ ॥

अ० २ । ९ ॥

उन्नतिः । दक्षस्य पुत्री । धर्मप्रजापतेर्भार्या । तत्पुत्रो

दर्पः । च० १ । ५१ ॥

उपगुप्तः । (उपगुरुः) । क्ष० सू० वं० । न० १३ ।

२४ ॥

उपदानत्री । वैश्वानरस्य पुत्री । हिरण्याक्षस्य भार्या ।

प० ६ । ३४ ॥

१ उपदेवः । रुद्रसावर्णेः पुत्रः । अ० १३ ।

२७ ॥

२ उपदेवः । क्ष० सो० वं० । अकूरस्य पुत्रः ।

न० २४ । १७-१८ ॥

३ उपदेवः । क्ष० सो० वं० । देवकस्य पुत्रः । न०

२४ । २२ ॥

उपदेवा । क्ष० सो० वं० । देवकस्य पुत्री । वसु-

देवस्य भार्या । न० २४ । २३ ॥

१ उपनन्दः । क्ष० सो० वं० । पिता वसुदेवः ।

माता मदिरा । न० २४ । ४८ ॥

२ उपनन्दः । गोपवृद्धः । द० ११ । २२ ॥

उपवर्हिणः । गन्धर्वः । तस्य विश्वम्भृजां शापेन शूद्रत्व-

प्राप्तिः । ततोऽन्यजन्मनि नारदत्वेनोत्पत्तिः । स०

१५ । ६९-७३ ॥

उपवर्हिणः । क्रीचद्दीपमथः पर्वतः । पं० २० ।

२१ ॥

उपरतिः । विषयालंबुद्धिः । प्र० १६ । २७ ॥
 उपरागः । सूर्यचन्द्रयोः राहुमहणम् । पं० २४ ।
 २ ॥ सूर्योपरागः । द० ८२ ॥
 उपरिचरः । ७ वमुशब्दं पश्यत ॥ न० २२ । ५-६ ॥
 उपवेदाः । आयुर्वेदः धनुर्वेदः गान्धर्ववेदः स्थापत्य-
 वेदश्च । तृ० १२ । ३८ ॥
 उपश्लोकः । ब्रह्मसावर्णेः पिता । अ० १३ । २१ ॥
 उपस्थम् । स्त्रीणां जननेन्द्रियम् । द्वि० ६ । ८ ॥
 १० । २६ ॥
 उपेन्द्रः । २ जयन्तशब्दं पश्यत ॥
 उपेन्द्रदत्तः । शुकाचार्यः । द्वि० ७ । ४५ ॥
 उभयस्पृष्टिः । (उभयसृष्टिः) शाकद्वीपस्था नदी ।
 पं० २० । २६ ॥
 उरुः । क्ष० । इन्द्रसावर्णेः पुत्रः । अ० १३ ।
 ३३ ॥
 उरुक्रमः । त्रिविक्रमः । माता अदितिः । पिता कश्यपः ।
 भार्या कीर्तिः । पुत्रो बृहच्छूलोकः । प० ६ ।
 ३९ ॥ १८ । ८ ॥ वामन एवायम् । शेषं तत्र
 पश्यत ॥
 उरुक्रियः । क्ष० सू० वं० । न० १२ । १० ॥
 उरुगुह्यः । शाकद्वीपस्थः पर्वतः । पं० २० । २६ ॥
 उरुश्रवाः । क्ष० सो० वं० । न० २ । २० ॥
 उर्वशी । अप्सराः । मित्रावरुणशापात् पुरुरवसि
 वासः । न० १४ । १६-४९ ॥ पुत्रोत्पत्तिः ।
 १५ । १ ॥ पुरुरवसे हितोपदेशः । १४ । ३६-
 ३९ ॥ ए० २६ । १४-१६ ॥ भगवतो नारा-
 यणस्य देहात् (उरुपदेशात्) उत्पत्तिः । ए० ४ ।
 १५ ॥ मार्गशीर्षमासनेतृत्वम् । द्वा० ११ ।

४१ ॥ मित्रावरुणाभ्यां तस्या दर्शनम् । प०
 १८ । ५-६ ॥
 उल्फिका । (उल्फिका) पृत्ना । द्वि० ७ । २७ ॥
 उल्पी । नागकन्या अर्जुनभार्या । पुत्रः इरावान् ॥ न०
 २२ । ३२ ॥
 उल्लुकः । क्ष० । चञ्जुर्नामकमनोः पुत्रः । माता
 नडुला । भार्या पुष्करिणी । पुत्राः १ अङ्गः
 १ सुमनाः १ ख्यातिः २ कतुः ३ अङ्गिराः १ गयः
 इति पट् । च० १२ । १७ ॥
 उल्लवणः । ऋ० । वसिष्ठपुत्रः । च० १ । ४१ ॥
 उशाना । कवेः पुत्रः । च० १ । ४५ ॥ तस्य
 तीर्थम् । तृ० १ । २२ ॥
 उशिकः । क्ष० सो० वं० । १ कृनेः पुत्रः । तत्पुत्रः
 वेदिः । न० २४ । २ ॥
 उशीनरः । क्ष० सो० वं० । महामनसः पुत्रः ।
 तत्पुत्राः २ शिविमभृतयः । न० २३ । २ ॥
 उशीनरराजः । सुयज्ञः । स० २ । २८ ॥
 १ उपा । विभावसुनामकवसोभार्या । प० ६ ।
 १६ ॥
 २ उपा । (ऊपा) वाणासुरपुत्री । विवाहोऽनिरुद्धेन ।
 द० ६२-६३ ॥
 उष्णिक् । छन्दः । प्रजापतेरुत्पन्ना । तृ० १२ । ४५ ॥

ऊ०

उत्तपः । पुराणलक्षणम् । जीवानां संसारहेतुमूतानि
 नानाविधकर्माणि । द्वि० १० । ४ ॥
 १ ऊर्जः । क्ष० । वसन्तस्य पुत्रः । माता ध्वर्वी ।
 च० १३ । १२ ॥

२ ऊर्जः । ऊर्जमासः । कार्तिकमासः द्वा० ११ ।
४४ ॥

ऊर्जस्तम्भः । ऋ० । अ० १ । २० ॥

१ ऊर्जस्वती । प्रियव्रतस्य पुत्री । पं० १ । २४ ॥
उशनसो भार्या । पुत्री देवयानी । ३४ ॥

२ ऊर्जस्वती । प्राणनामऋषतोभार्या । प० ६ ।
१२ ॥

ऊर्जा । कर्दमपुत्री । माता देवहृतिः । वसिष्ठस्य
भार्या । च० १ । ४० । पुत्राः चित्रकेतुप्रभृतयः ॥

ऊर्जितः । क्ष० सो० वं० । कार्तवीर्यार्जुनस्य पुत्रः ।
न० २३ । २७ ॥

ऊर्जा । २ चित्रस्थस्य भार्या । पं० १५ । १४ ॥

ऊर्ध्वकेतुः । क्ष० सू० वं० । न० १३ । २२ ॥

ऊर्ध्वगः । क्ष० सो० वं० । कृष्णस्य पुत्रः । माता
लक्षणा (माद्री) । द० ६१ । १५ ॥

ऊर्ध्वबाहुः । ऋ० । अ० ५ । ३ ॥

ऊर्ध्वरेतसः । सनकायाः ब्रह्मपुत्राः । च० ८ । १ ॥

ऊर्ध्वरोमा । कुशद्वीपस्थः पर्वतः । पं० २० । १५ ॥

ऊर्ध्वलोकाः । भूः भुवः स्वः महः जनः तपः सत्यम्
इति सप्त । द्वि० १ । २७ ॥ ५ । ३८-३९ ॥

ऊपा । २ उपाशब्दं पश्यत ॥

ऋ०

ऋक् । ऋग्वेदः । तद्धारकः पैलः । प्र० ४ । २१ ॥
तृ० १२ । २७ ॥

१ ऋक्षः । पर्वतः । पं० १९ । १६ ॥ अत्रिऋषिणा
तत्र तपश्चरणम् । च० १ । १७ ॥

२ ऋक्षः । क्ष० सो० वं० । अजमीढस्य पुत्रः ।
पुत्रः संवरणः । न० २२ । ३ ॥

ऋक्षराजः । जाम्बवान् ॥

ऋचीकः । ऋ० । और्विस्य पुत्रः । तद्भार्या गाधि-
राजपुत्री सत्यवती । पुत्रो जमदग्निः । न० १५ ।
५ ॥

ऋजुः । क्ष० सो० वं० । वसुदेवस्य पुत्रः । माता
देवकी । न० २४ । ५४ ॥

ऋणत्रयम् । द० ८४ । ३९ ॥

ऋतम् । सूनुता वाणी । ए० १९ । ३८ ॥

१ ऋतः । चक्षुर्नामकमनोः पुत्रः । च० १३ । १६ ॥

२ ऋतः । क्ष० सू० वं० । श्विजयस्य पुत्रः । तत्पुत्रः
शुनकः । न० १३ । २५ ॥

१ ऋतधामा । द्वादशमन्वन्तरीय इन्द्रः । अ० १३ ।
२८ ॥

२ ऋतधामा । क्ष० सो० वं० । वसुदेवभ्रातुः कङ्कस्य
पुत्रः । न० २४ । ४४ ॥

१ ऋतध्वजः । सिद्धः ऋषिः । प० १५ । १५ ॥

२ ऋतध्वजः । प्रतर्दनस्य नामान्तरम् । न० १७ ।
६ ॥

ऋतम्भरा । प्लक्षद्वीपस्था नदी । पं० २० । ४ ॥

ऋतुः । मासद्वयात्मकः कालः । तृ० ११ । ११ ॥

ऋतुपर्णः । क्ष० सू० वं० । श्विजयस्य पुत्रः ।
तत्पुत्रः सर्वकामः । न० ९ । १७-१८ ॥

ऋतेयुः । क्ष० सो० वं० । रौद्राध्वस्य पुत्रः । माता
घृताची अप्सराः । पुत्रोऽन्तिभारः । न० २० ।
४-६ ॥

ऋभवः । दक्षध्वरे उत्पन्ना देवाः । च० ४ । ३३ ॥

१ ऋशुः । ब्रह्मपुत्रः ऊर्ध्वरेता ऋषिः । च० ८ ।
१ ॥

- २ ऋभुः । सिद्ध ऋषिः । प० १५ । १२ ॥ प्रथ-
मोऽप्ययमेवेति भाति ॥
- ऋश्यमूकः । पर्वतः । पं० १९ । १६ ॥
- मृश्यमृङ्गः । विभाण्डकऋषेः पुत्रः । भार्या शान्ता । न०
२३ । ८ ॥ तस्यागामिमन्वन्तरे सप्तपितृत्वम् । अ०
१३ । १५ ॥
- १ ऋषभः । विष्णवतारभूतः । नामेः पुत्रः । माता
मेस्देवी । पं० ३ । २० ॥ भार्या जयन्ती । शतं
पुत्राः । तेषु ज्येष्ठो भरतः । पं० ४ ॥ ५ ॥ ६ ॥
- २ ऋषभः । भारतवर्षस्थः पर्वतः । पं० १९ । १६ ॥
- ३ ऋषभः । मेरोः केसरपर्वतः । पं० १६ । २६ ॥
- ४ ऋषभः । लोकालोकपर्वतस्थः दिग्गजः । पं०
२० । ३९ ॥
- ५ ऋषभः । इन्द्रस्य पुत्रः । तन्माता पौलोमी । प०
१८ । ७ ॥
- ६ ऋषभः । नवममन्वन्तरे भगवदवतारभूतः आयुष्म-
तः पुत्रः । माता अम्बुधारा । अ० १३ । २० ॥
- ७ ऋषभः । क्ष० सो० वं० । उपरिचरवसोः पुत्रः ।
न० २२ । ६ ॥
- ८ ऋषभः । शृष्णस्य पुत्रः । प्र० १४ । ३१ ॥
- ऋषभदेवः । ६ ऋषभशब्दं पश्यत ॥
- ऋषभभावतारः । प्र० ३ । १३ ॥ द्वि० ७ । १० ॥
- ऋषयः । अनेकेषां नामधेयानि । प्र० ९ । ६-८ ॥
१९ । ७-११ ॥ प० १५ । १२-१५ ॥
द० ८४ । ३-॥ ८६ । १८-॥
- १ ऋषिभृत्त्या । भृन्तो भार्या । पं० १५ । ६ ॥
- २ ऋषिभृत्त्या । नदी । पं० १९ । १८ ॥
- ऋषिसर्गावतारः । प्र० ३ । ८ ॥

ऋष्यः । क्ष० सो० वं० । दिलीपस्य पिता । न०
२२ । ११ ॥

ए०

एकः । क्ष० सो० वं० । रयस्य पुत्रः । न० १५ ।
२ ॥

एकवक्रः । दनुपुत्रोऽसुरः । प० ६ । ३१ ॥

एकपत्नीव्रतम् । श्रीरामस्य । न० १० । ५५ ॥

एकशफाः । खरादयः । तेषां सृष्टिः । तृ० १० ।
२२ ॥

एकादशं मन्वन्तरम् । धर्मसावर्णिमन्वन्तरम् । अ०
१३ । २४ ॥

एकादशरुद्राः । भूतप्रजापतेः पुत्राः । माता सरूपा
(भृता) । प० ६ । १६-१८ ॥

एकान्तिनः । भगवद्भक्तेभूतमाः । तृ० १५ ।
४८ ॥ प० ९ । ४८ ॥ स० १० । ११ ॥

अ० ३ । २० ॥ न० २ । ११-१३ ॥

४ । १५-२१ ॥ द० १६ । २७ ॥ २३ ।
२६-२७ ॥ ३९ । २ ॥ प० २० । ३४-

३६ ॥ द्वा० १० । १९-२४ ॥

ऐ०

ऐडविडः (ऐडचिन्तः) । क्ष० सू० वं० । १२श-
स्थस्य पुत्रः । न० ९ । ४१ ॥

ऐन्त्री । इष्टिः । संतानप्रदा । युवनाथस्य । न० ६ ।
२६ ॥

ऐन्द्रियः । नर्गः । तृ० १० । १६ ॥

ऐरावतः । देवगजः । अ० ८ । ४ ॥

ऐरः । पुत्रव्याः ॥

ऐलगीता । ए० २६ ॥

ऐश्वर्यम् । गुणः । प्र० १६ । २८ ॥ अणिमादयः

अष्टौ अष्टादश वा । ए० १९ । २७ ॥

ओ०

ओघवती । प्रतीकस्य पुत्री । ३ सुदर्शनस्य भार्या ।

न० २ । १८ ॥

ओघवान् । पूर्वोक्तस्य प्रतीकस्य पुत्रः । न० २ । १८ ॥

१ ओजः । गुणः । प्र० १६ । २९ ॥ द्वि० ५ ।

२६ ॥ १० । १५ ॥

२ ओजः । क्ष० सा० वं० । कृष्णस्य पुत्रः ।

माता माद्री द० ६१ । १५ ॥

ओपध्यः । तृ० ६ । १८ ॥

औ०

औत्तरेयः । २ परीक्षित् । प्र० १७ । ४० ॥

औदुम्बरः । वानप्रस्थावान्तरभेदः । तृ० १२ ।

४३ ॥

और्वेः । ऋ० । प्र० १९ । १० ॥ सगरराजस्य

गुरुः । न० ८ । ८ ॥

क०

कंसः । क्ष० सो० वं० । उग्रसेनस्य पुत्रः । देवकस्य

पितृव्यपुत्रः । न० २४ । २४ ॥ पत्न्यौ अस्तिः

प्राप्तिश्च (प्राप्तिश्च) जरासन्धपुत्र्यौ । द० ५० । १ ॥

कालनेम्यदाः । ५१ । ४२ ॥ देवक्या हननोद्यमः ।

१ । ३५ ॥ देवकीमुताया हननोद्यमः । ४ । ३ ॥

तस्मै नारदेन नन्दादीनां देवपक्षत्वकथनम् । १ ।

६२-६४ ॥ कृष्णमानेतुमद्गुरुरेपणम् । ३६ ।

२७ ॥ वधः कृष्णेन । ४४ । ३४-३८ ॥ तृ०

३ । १ ॥

कंसा । उग्रसेनस्य पुत्री । वसुदेवानुजस्य देवभागस्य

भार्या । न० २४ । २५ ॥

कंसावती । उग्रसेनस्य पुत्री । वसुदेवभ्रातुर्देवश्रवसो

भार्या । न० २४ । २५ ॥

ककुत्स्थः । क्ष० सू० वं० । श्पुर्जस्य नामान्तरम् ।

न० ६ । १२ ॥

१ ककुत्सी । रेवतस्य पुत्रः । तस्य रेवत इति नामान्तर-

म् । पुत्री रेवती । न० ३ । २९ ॥

२ ककुत्सी । २ अरिष्टशब्दं पश्यत ॥

ककुप् । दक्षप्रजापतिपुत्री । धर्मप्रजापतेर्भार्या । पुत्रः

संकटः । प० ६ । ४-६ ॥

ककुभः । पर्वतः । पं० १९ । १६ ॥

कक्षीवान् । ऋ० । प्र० ९ । ७ ॥

१ कङ्कः । क्ष० सो० वं० । उग्रसेनस्य पुत्रः । न०

२४ । २४ ॥

२ कङ्कः । क्ष० सो० वं० । शूरस्य पुत्रः । वसुदेवस्य

भ्राता । न० २४ । २९ ॥

कङ्क । उग्रसेनस्य पुत्री । वसुदेवभ्रातुरानकस्य भार्या ।

न० २४ । २५ ॥

कचः । बृहस्पतेः पुत्रः । न० १८ । २२ ॥

कण्डुः । ऋ० । तस्य प्रम्लोचानाम्पत्न्यामप्सरसि मारि-

पानामकपुत्र्या जननम् । च० ३० । १३ ॥

कण्वः । ऋ० । अपतिरथनामकश्चत्रियस्य पुत्रः ।

स ब्राह्मण्यं प्राप्तः । तत्पुत्रो मेधातिथिः । न०

२० । ६ ॥ [पुत्री शकुन्तला ।]

कद्रुः । दक्षपुत्री । ताक्ष्यापरनाम्नः कद्रुपस्य भार्या ।

पुत्राः नागाः । प० ६ । २२ ॥

- १ कपिलः । योगी । कर्दमस्य पुत्रः । माता देवहूतिः ।
द्वि ७ । ३ ॥ तृ० २३ । ६-२४ । २६ ॥
देवहूतयै तत्त्वोपदेशः । २५-३३ ॥ सगरपुत्राणां
भस्मीकरणम् । न० ८ । १० ॥
- २ कपिलः । कुशद्वीपस्थः पर्वतः ॥ पं० २० ।
१५ ॥
- ३ कपिलः । मेरोः केसरपर्वतः । पं० १६ । २६ ॥
- ४ कपिलः । दनुपुत्रोऽसुरः । प० ६ । ३० ॥
- कपिलाश्वः । क्ष० सू० वं० । कुवलयाश्वस्य पुत्रः ।
न० ६ । २४ ॥
- कपोतदम्पतिकथा । ए० ७ । ५३ ॥
- कपोतरोमा । क्ष० सो० वं० । न० २४ । २० ॥
- कवच्यः । राक्ष० । रामेण हतः । न० १० । १२ ॥
- कम्बलवर्हिपः । क्ष० सो० वं० । १ अन्वकस्य पुत्रः ।
न० २४ । १९ ॥
- कयाधुः । जम्भनामकस्यासुरस्य पुत्री । हिरण्यकशिपो-
भार्या । प० १८ । १२ ॥ गर्भिण्यास्तस्याः
नारदस्य आश्रमे वासः । स० ७ । १२-॥
- १ करंधमः । क्ष० सू० वं० । खनिनेत्रस्य पुत्रः ।
तत्पुत्रः अवीक्षित् । न० २ । २५ ॥
- २ करंधमः । क्ष० सो० वं० । त्रिमानोः पुत्रः । पुत्रो
मरुतः । न० २३ । १७ ॥
- करभाजनः । ऋषभदेवस्य पुत्रः । तन्माता जयन्ती ।
पं० ४ । ११ ॥ निमिराजं प्रति धर्मोपदेशः ।
ए० ५ । २०-॥
- करंभिः । क्ष० सो० वं० । न० २४ । ५ ॥
- करवीरः । मेरोर्दक्षिणदिक्स्थः पर्वतः । पं० १६ ।
२७ ॥

- करुशाधिपतिः । पौण्ड्रको वासुदेवः । द० ६६ ।
१ ॥
- करूपः (करूपकः) । वैवस्वतमनोः पुत्रः । अ० १३ ।
३ ॥ न० १ । १२ ॥ तत्पुत्राः । २ । १६ ॥
- करेणुमती । पाण्डवस्य नकुलस्य भार्या । न० २२ ।
३२ ॥
- कर्णः । कुन्त्याः कानीनः पुत्रः । पिता सूर्यः । अधि-
रथेन सूतेन वर्धितः । न० २३ । १३ ॥
- कर्णौ । श्रोत्रशब्दं पश्यत ॥
- कर्णिका । २ कङ्कस्य भार्या । न० २४ । ४४ ॥
- कर्दमः । ऋ० । ब्रह्मणश्छायाया उत्पन्नः । तृ० १२ ।
२७ ॥ सरस्वतीतीरे तपश्चरणम् । २१ । ६-॥
देवहूत्या विवाह । २२ । १५ ॥ देवहूत्या सह
रमणम् । २३ । १०-४७ ॥ नवकन्योत्पत्तिः ।
४७ ॥ कपिलनामकपुत्रोत्पत्तिः । २४ । २६ ॥
तत्कृता भगवत्स्तुतिः । २१ । १३ ॥ २४ । २७ ॥
यत्याश्रमस्वीकारः । २४ । ४१ ॥
- कर्मजित् । क्ष० सो० वं० । न० २२ । ४७ ॥
- कर्मनिन्दा । च० २५ । ३ ॥ २९ । ४७ ॥
पं० ५ । ५ ॥ १४ । २३ ॥ प० ५ । ११ ॥
९ । ४० ॥ १६ । ६० ॥ स० ७ । २८ ।
४१ ॥ अ० २४ । ४७ ॥ द० २३ । ९ ।
३८-५२ ॥ ४० । २३ । ८६ । ४७ ॥ ए०
५ । ६ ॥ १४ । ११ ॥ १८ । १२ ॥ २० ।
९ । २६-२८ ॥
- कर्मयोगः । ए० २० ॥
- कर्मश्रेष्ठः । ऋ० । पुलहस्य पुत्रः । माता कर्दमपुत्री
गतिः । च० १ । ३८ ॥

कर्मेन्द्रियाणि । वाक् करो चरणो गुहं . पायुश्चेति
पञ्च । तृ० २६ । १३ ॥

कला । कर्दमपुत्री । मरीचिक्रपेर्भार्या । तृ० २४
२२ ॥ पुत्रौ कश्यपः पूर्णिमा च । च० १ ।
१३ ॥

कलाप्रथमः । न० १२ । ६ ॥ तत्र देवापेर्मरोश्च
तपश्चरणम् । द्वा० २ । ३७ ॥

कलिः । चतुर्थयुगाभिमानी असुरः । २ परीक्षिता
तन्निग्रहः । प्र० १६ । ४ ॥ १७ । २८ ॥
तस्यावासस्थानानि । ३८ युगारंभसमयः । प्र०
१५ ३६ ॥ १८ । ६ ॥ द्वा० २ । २९ ॥
भीरुत्वम् । प्र० १८ । ८ ॥ दोषाः । द्वा०
२ । १-१६ ॥ युगधर्माः । ३ । २४ ॥ लक्ष-
णम् । ३ । ३० ॥ दोषपरिहरणोपायः । ३ ।
४४-५१-॥ एको महान्युणः । ३ । ५१-॥

कलिङ्गः । क्ष० सो० वं० । २ बलेर्भार्यायां दीर्घतमस
ऋपेरुत्पन्नः । न० २३ । ६ ॥

कल्किः । कल्की । भगवदवतारो दुष्टराजनिग्रहार्थम् ।
पिता विष्णुयशः । द्वा० २ । १६ । प्र० ३ ।
२५ ॥

१ कल्पः । क्ष० । ध्रुवस्य पुत्रः । तन्माता त्रिमिः ।
च० १० । १

२ कल्पः । कालविशेषः । तत्परिमाणम् । द्वा० ।
४ । २ ॥

३ कल्पः । क्ष० सो० वं० । वसुदेवस्य पुत्रः । तन्माता
उपदेवा । न० २४ । ५१ ॥

कल्पपाषादः । सौदासस्य नामान्तरम् ॥ न० ९ ।
१८ ॥

कल्पः । ऋ० । प्र० १९ । १० ॥ द० ७४ ।
७ ॥

१ कविः । तुषितेष्वन्यतमः । च० १ । ७ ॥

२ कविः । ऋ० । भृगोः पुत्रः । माता ख्यातिः ।
पुत्रः उशना । च० १ । ४५ ॥

३ कविः । क्ष० । मियव्रतस्य पुत्रः । ऊर्ध्वरेताः ।
पं० १ । २५ ॥

४ कविः । क्ष० । ऋपभदेवस्य पुत्रः । माता जयन्ती ।
पं० ४ । ११ ॥ निमिराजाय भागवतधर्मकथनम् ।
ए० २ । ३३-४३ ॥

५ कविः । वैवस्वतमनोः पुत्रः । न० १ । १२ ॥
तपश्चरणम् । २ । १५ ॥

६ कविः । क्षत्रियस्य दुरितक्षयस्य पुत्रः । ततः स
ब्राह्मणो जातः । न० २१ । १९ ॥

७ कविः । क्ष० सो० वं० । कृष्णस्य पुत्रः । माता
कालिन्दी । द० ६१ । १४ ॥

कविरथः । क्ष० सो० वं० । न० २२ । ४० ॥

कश्यपः । मरीचेः पुत्रः । माता कर्दमप्रजापतिपुत्री
कला । च० १ । १३ ॥ भार्यास्त्रयोदश दक्ष-
प्रजापतिपुत्र्यः अदित्यादयः । ए० ६ । २५-॥
तस्यान्ये द्वे भार्ये वैश्वानरनामकदानवपुत्र्यौ । तयो-
स्वपौत्रीत्वेऽपि ब्रह्मण आज्ञया पाणिग्रहणम् ।
३४-३६ ॥ तस्य पुनस्तार्क्ष्यनाम्नोऽन्याश्चतस्रो
दक्षपुत्र्यो भार्याः । २१-२२ ॥

२ कश्यपः । पौराणिक ऋषिः । द्वा० ७ । ५ ॥

काकवर्णः । क्ष० । द्वा० १ । ५ ॥

काञ्चनः । क्ष० सो० वं० । न० १५ । ३ ॥

कात्यायनीव्रतम् । द० २२ ॥

कानीनः । अमिवेद्यः । न० २ । २१ ॥

कान्तिः । गुण । प्र० १६ । २८ ॥
 कान्यकुब्जः । देश । प० १ । २१ ॥
 कामः । इच्छाभिमानी देव । संकल्पस्य पुत्र । प०
 ६ । १० । पूर्वं ब्रह्मणो हृदयादुत्सन्न । वृ०
 १२ । २६ ॥ तन्निन्दा । पं० १४ । ४ ॥ स०
 १५ । १५-२१ ॥
 कामगमाः । एकादशमन्वन्तरीया देवा । अ० १३ ।
 २५ ॥
 कामगिरिः । पं० १९ । १६ ॥
 कामधेनुः । हविर्धानी । उत्पत्ति क्षीरोदधे । अ०
 ८ । १-॥
 कामरूपम् । सिद्धि । ए० १५ । २१-२२ ॥
 कामिनां निन्दा । च० २६ । १८-॥
 काम्पिल्यः । क्ष० सो० व० । भर्ग्याधम्य पुत्र ।
 न० २१ । ३२ ॥
 कारुपाः । क्ष० । उत्तरापथगोक्षार । न० २ ।
 १६ ॥
 कार्तवीर्यः । २ अर्जुनशब्दं पश्यत ॥
 कार्तिकमासः । ऊर्जमास । द्वा० ११ । ४४ ॥
 कान्तः । स्वरूपम् । वृ० १० । १०-१४ ॥ परि-
 माणम् । ११ । १-१४ ॥ वृ० ३ । २६ ॥
 विभाग । वृ० ११ ॥ महिमा । प्र० ७ ।
 १४ ॥ १६ । १६-४१ ॥ वृ० ११ । १५ ।
 ३७-४१ ॥ २९ । ४०-४५ ॥ ३० ।
 १-२ ॥ च० ११ । १९-२१ ॥ १२ ।
 ३ ॥ अ० ६ । १० ॥ ११ । ८ ॥ २१ ।
 १०-२४ ॥ न० ४ । ५३ ॥ ए० ६ ।
 १५ ॥

२ कालः । कालयवन । कृष्णेन मुचुकुन्दद्वारा घातित ।
 वृ० ३ । १० ॥ द० ५१ । १२ ॥
 कालका । वैश्वानरनाम रुद्रानवपुत्री । कश्यपभार्या ।
 पुत्रा कालकेया । प० ६ । ३४-३५ ॥
 कालकूटम् । विपशब्दं पश्यत ॥
 कालकेया । कालकाशब्द पश्यत ॥
 कालचक्रम् । मानसोत्तरगिरिस्थम् । पं० २१ ।
 १३ ॥
 कालञ्जरः । मेरो केसरपर्वत । पं० १६ । २६ ॥
 कालदुहिता । च० २७ । १९ ॥
 कालनरः । क्ष० सो० व० । समानरस्य पुत्र ।
 न० २३ । १ ॥
 कालनाभः । हिरण्याक्षस्य पुत्र । स० २ । १८ ॥
 कालनेमिः । अमुर । द० ५१ । ४२ ॥
 कालयवनः । यवनशब्दं पश्यत ॥
 कालसूत्रम् । नरक । पं० २६ । ७, १४ ॥
 कालाम्बिकः । द्वि० १० । ४३ ॥
 कालापः । कलापग्रामशब्दं पश्यत ॥
 १ कालिन्दी । सूर्यपुत्री । कृष्णस्य भार्या । तम्या
 विवाह । द० ५८ । १७-२९ ॥ ८३ । ११
 पुत्रा । ६१ । १४ ॥
 २ कालिन्दी । नदी । वृ० ४ । ३६ ॥
 कालियः । नाग । कृष्णेन दमित । द्वि० ७ ।
 २८ ॥ वृ० २ । ३१ ॥ वृ० १६ । १७ ॥
 काली । १ भीमसेनस्य भार्या । पुत्र सर्वगत । न०
 २२ । ३१ ॥
 कालेयाः । दैत्या । पं० २४ । ३० ॥
 कावपेयः । न० । तस्य तुर इति नामान्तम् ।

१ जनमेजयस्याश्वमेधे पुरोहितः । न० २२ ।
३७ ॥

कावेरी । नदी । पं० १९ । १८ ॥ द० ७९ । १४ ॥
काव्यः । शुकाचार्यः । तत्पुत्रौ शण्डामर्कौ । स०
५ । १ ॥

काशिः । क्ष० सो० वं० । काश्यस्य पुत्रः । न०
१७ । ४ ॥

१ काश्यः । क्ष० सो० वं० । सुहोत्रस्य पुत्रः ।
पुत्रः काशिः । न० १७ । ४ ॥

२ काश्यः । क्ष० सो० वं० । सेनजितः पुत्रः । न०
२१ । २३ ॥

काश्यपः । कश्यपशब्दं पश्यत ॥

१ काष्ठा । कालविशेषः । तृ० ११ । ७ ॥

२ काष्ठा । दक्षपुत्री । कश्यपऋषेर्भार्या । पुत्राः
द्विशफेतराः चतुष्पादाः । प० ६ । २५,
२९ ॥

कासारः । ऋ० । वाष्कलस्य शिष्यः । द्वा० ६ ।
५९ ॥

किङ्किणः । क्ष० सो० वं० । भजमानस्य पुत्रः ।
न० २४ । ७ ॥

किंनराः । देवयोनयः । तेषां सृष्टिः । तृ० २० ।
४५ ॥

किंपुरुषः । आग्नीध्रस्य पुत्रः । भार्या मेरोः पुत्री
प्रतिरूपा । पं० २ । १९-२३ ॥

किंपुरुषम् । जम्बूद्वीपस्थं वर्षम् । तदधिपतिः ।
किंपुरुषः । पं० २ । १९-२३ ॥ १९ । १-

८ ॥

किंपुरुषाः । देवयोनयः । तृ० २० । ४५ ॥

किंपुरुषः । संकटस्य पुत्रः । प० ६ । ६ ॥

१ कीटकः । गयासमीपस्थं बुद्धावतारस्थलम् । प्र०
३ । २४ ॥

२ कीटकः । ऋषभदेवस्य पुत्रः । पं० ४ । १० ॥

१ कीर्तिः । उरुकमस्य भार्या । प० १८ । ८ ॥

२ कीर्तिः । गुणः । प्र० १६ । २९ ॥ १७ ।
१० ॥

कीर्तिमान् । क्ष० सो० वं० । वसुदेवस्य पुत्रः ।
माता देवकी । द० १ । ५४-५७ ॥

कुकुरः । क्ष० सो० वं० । साल्वतस्य पुत्रः । न०
२४ । १९ ॥

कुक्षिः । ऋ० । पौष्यञ्जिरुपेः पुत्रः । द्वा० ६ ।
७९ ॥

कुसेयुः । क्ष० सो० वं० । रौद्राश्वस्य पुत्रः । न०
२० । ४ ॥

कुचेलोपाख्यानम् । द० ८०-८१ ॥

कुटीचकः । संन्यासाश्रमभेदः । तृ० १२ । ४३ ॥

कुणिः । क्ष० सो० वं० । न० २४ । १४ ॥

कुत्सः । चक्षुर्नामकमनोः पुत्रः । च० १३ । १६ ॥

१ कुन्तिः । क्ष० सो० वं० । नेत्रस्य पुत्रः । न०
२३ । २२ ॥

२ कुन्तिः । क्ष० सो० वं० । कृष्णस्य पुत्रः । मा-
ता सत्या । द० ६१ । १३ ॥

कुन्ती । शरस्य पुत्री । भ्राता वसुदेवः । पाण्डोर्भार्या ।
न० २२ । २७ ॥ तस्याः पृथा इति नामान्त-

रम् । २४ । ३० ॥ तत्कृता कृष्णस्तुतिः । प्र०
८ । १८-४३ ॥ अक्रूरेण संवादः । द० ४९ ।

७-१३ ॥ वासुदेवेन संवादः । द० ८२ ।
१९-॥

कुन्दः । शाल्मलिद्वीपस्थः पर्वतः । पं० २० । १० ॥
 कुबेरः । उत्तरदिगीश्वरो विश्रवसः पुत्रो देवः । माता
 इडविला । च० १ । ३६-३७ ॥ न० २ ।
 ३३ ॥ ध्रुवाय वरदानम् । च० १२ । २-९ ॥
 कुन्जा । त्रिवकाशब्दं पश्यत ॥
 कुमागः । सनकादयः । द्वि० । ६ । ११ ॥ ७ ।
 ५ ॥
 कुमार्याः सकाशात् शिक्षिता गुणाः । ए० ९ ।
 ५-१० ॥
 १ कुमुदः । मेरोरवष्टम्भपर्वतः । पं० १६ । ११-
 १२ ॥
 २ कुमुदः । भगवत्पार्षदो देवः । अ० २१ । १६ ॥
 ३ कुमुदः । ऋ० । पथ्यघ्नपेः शिष्यः । द्वा० ७ ।
 २ ॥
 कुमुदाक्षः । देवः । भगवत्पार्षदः । अ० २१ ।
 १६ ॥
 कुम्भकर्णः । विश्रवसः पुत्रः । च० १ । ३७ ॥
 माता कैकसी । आता रावणः । रामेण हतः ।
 न० १० । १८ ॥
 कुम्भाण्डः । बाणासुरस्य मन्त्री । पुत्री चित्रलेखा ।
 द० ६२ १४ ॥ । ६३ । ८ ॥
 कुम्भीपाकः । नरकः । पं० २६ । ७ । १३ ॥
 कुरङ्गः । मेरोः केसरपर्वतः । पं० १६ । २६ ॥
 कुयोगी । प्र० ६ । २२ ॥
 कुररः । मेरोः केसरपर्वतः । पं० १६ । २६ ॥
 कुररात् शिक्षिता गुणाः । ए० ९ । २ ॥
 १ कुरुः । आग्नीध्रस्य पुत्रः । भार्या मेरोः पुत्री नारी ।
 पं० २ । १९-२३ ॥

२ कुरुः । क्ष० सो० वं० । संवरणस्य पुत्रः । माता
 सूर्यपुत्री तपती । पुत्राः १ परीक्षिदादयः । न०
 २२ । ४ ॥
 कुरुक्षेत्रम् । प्र० १० । ३४ ॥ न० २२ । ४ ॥
 कुरुजाङ्गलाः । देशः । प्र० ४ । ६ ॥ १० । ३४ ॥
 १६ । ११ ॥ तृ० १ । २४ ॥
 कुरुवर्षम् । जम्बूद्वीपस्थम् । अधिपतिः आग्नीध्रपुत्रः
 कुरुः । पं० २ । १९-२३ ॥ १६ । ८ ॥
 १८ । ३४-३९ ॥
 कुलिङ्गमिथुनकथा । स० २ । ५०-५७ ॥
 कुल्यः । सामगक्रपिः । द्वा० ६ । ७९ ॥
 कुरुवशः । क्ष० सो० वं० । न० २४ । ५ ॥
 कुवलयापीडः । कंसस्य गजः । कृष्णेन हतः । द०
 ४३ । २-१५ ॥
 १ कुवलयाश्वः । क्ष० सू० वं० । १ वृहदश्वस्य
 पुत्रः । अयमेव धुन्धुमारः । न० ६ । २२,
 २४ ॥
 २ कुवलयाश्वः । क्ष० सो० वं० । दिवोदासस्य पुत्रः ।
 अयमेव प्रतर्दनः द्युमान् शत्रुजित् ऋतध्वज इति
 नामवान् । न० १७ । ६-५ ॥
 कुवलाश्वः । कुवलयाश्व शब्दं पश्यत ।
 १ कुशः । क्ष० सू० वं० । श्रीरामस्य पुत्रः । माता
 सीता । न० ११ । ११ ॥ तत्पुत्रोऽतिथिः ।
 १२ । १ ॥
 २ कुशः । क्ष० सो० वं० । पिता अजकः । पुत्राः
 कुशाम्बुप्रभृतयः । न० १५ । ४ ॥
 ३ कुशः । क्ष० सो० वं० । मुहोत्तस्य पुत्रः । न०
 १७ । ३ ॥ पुत्रः प्रतिः । १६ ॥

४ कुशः । क्ष० सो० वं० । विदर्भस्य पुत्रः । माता
शैल्या । न० २४ । १ ॥

कुशद्वीपः । तदधिपतिः हिरण्यरेताः । पं० १ । ३२ ॥
२० । १३ ॥

कुशध्वजः । क्ष० सू० वं० । सीरध्वजस्य पुत्रः । न०
१३ । १९ ॥

कुशनाभः । क्ष० सो० वं० । अजकस्य पुत्रः । न०
१५ । ४ ॥

कुशाग्रः । क्ष० सो० वं० । वृहद्रथस्य पुत्रः । तस्य
वैमात्रेयो आता । जरासन्धः । न० २२ । ६-८ ॥

कुशाम्बः । क्ष० सो० वं० । उपरिचरवसोः पुत्रः ।
न० २२ । ५-६ ॥

कुशाम्बुः । क्ष० सो० वं० । कुशस्य पुत्रः । तत्पुत्रो
गाधिः । न० १५ । ४ ॥

१ कुशावर्तः । ऋषभदेवस्य पुत्रः । पं० ४ । १० ॥

२ कुशावर्तः । गङ्गाद्वाराख्यं क्षेत्रम् । तत्र विदुरमैत्रेयोः
संवादः । वृ० २० । ४ ॥

कुसीदः । ऋ० । पौष्यजिपुत्रः । द्वा० ६ । ७९ ॥

कुसुम्भः । मेरोः केसरपर्वतः । पं० १६ । २६ ॥

१ कुहूः । शाल्मल्लिद्वीपस्था नदी । पं० २० । १० ॥

२ कुहूः । अङ्गिरसः पुत्री । माता श्रद्धा । धातुर्भार्या ।
च० १ । ३४ ॥

कूटः । कंसभृत्यो मल्लः । द० ४४ । २६ ॥

कूटकः । पर्वतः । पं० १९ । १६ ॥

कूपकर्णः । अमुरः । बाणासुरस्य मन्त्री । द० ६३ ।
८ ॥

कूर्मः । भगवद्रवतारः । प्र० ३ । १६ ॥ द्वि० ७ ।
१३ ॥ तत्सुतिर्मन्त्रं च । पं० १८ । २९-३० ॥
अजितोऽपि स एव । अ० ५ । ९ ॥

कुकलासः । नृगस्य तज्जन्मप्राप्तिः श्रीकृष्णोद्धारश्च ।
द० ६४ । ३-९ ॥

१ कृतः । क्ष० सो० वं० । ७ जयस्य पुत्रः । न०
१७ । १७ ॥

२ कृतः । क्ष० सो० वं० । वसुदेवस्य पुत्रः । माता
रोहिणी । न० २४ । ४६ ॥

कृतकः । क्ष० सो० वं० । वसुदेवस्य पुत्रः । माता
मदिरा । न० २४ । ४८ ॥

कृतंजयः । क्ष० सू० वं० । बर्हिषः पुत्रः । न०
१२ । १३ ॥

कृतद्युतिः । चित्रकेतुराजस्य भार्या । प० १४ ।
२८ ॥ मृतं पुत्रमुद्दिश्य तस्याः प्रलयः ।
५१-५८ ॥

कृतध्वजः । क्ष० सू० वं० । धर्मध्वजस्य पुत्रः ।
पुत्रः केशिध्वजः । न० १३ । १९-२१ ॥

कृतमाला । नदी । अ० २४ । १२ ॥ तत्तीरे
सत्यव्रतेन तपश्चरणम् । पं० १९ । १८ ॥ द०
७९ । १६ ॥

कृतम् । प्रथमं युगम् । द्वा० २ । २४ ॥ ३ ।
१८ । २७ ॥

कृतरथः । कृतिरथशब्दं पश्यत ॥

कृतवर्मा । क्ष० सो० वं० । हृदिकस्य पुत्रः । न०
२४ । २७ ॥

कृतवीर्यः । क्ष० सो० वं० । धनकस्य पुत्रः । पुत्रः
कार्तवीर्यार्जुनः । न० २३ । २३ ॥

कृतस्थली । अम्भराः । द्वा० ११ । ३३ ॥

कृताग्निः । क्ष० सो० वं० । धनकस्य पुत्रः । न०
२४ । २३ ॥

कृताश्वः । ३ दृशाश्वशब्द पश्यत ।
 १ कृतिः । क्ष० सो० व० । ३वश्रो पुत्र ।
 तत्पुत्र उशिक । न० २४ । २ ॥
 २ कृतिः । क्ष० सो० व० । नहुपस्य पुत्र । न०
 १८ । १ ॥
 ३ कृतिः । क्ष० सो० व० । नीपस्य पिता । न०
 २१ । २८ ॥
 ४ कृतिः । असु० । सहादस्य भार्या । पुत्र
 पद्मजन । प० १८ । १४ ॥
 कृतिमान् । क्ष० सो० व० । यनीनरस्य पुत्र ।
 तत्पुत्र सत्यवृति । न० २१ । २७ ॥
 कृतिरथः (कृतरथः) । क्ष० सू० व० । प्रतीपकस्य
 पुत्र । तत्पुत्र देवमीढ । न० १३ । १६ ॥
 १ कृती । विश्वकर्मणो भार्या । प० ६ । १५ ॥
 २ कृती । क्ष० सो० व० । ३च्यवनस्य पुत्र ।
 तत्पुत्र उपरिचरवसु । न० २२ । ५ ॥
 कृतेयुः । क्ष० सो० व० । रोद्राश्वस्य पुत्र । न०
 १० । ४ ॥
 कृतौजाः । क्ष० सो० व० । धनकस्य पुत्र । माता
 अप्सरा । न० २४ । २३ ॥
 कृत्या । आभिचारप्रयोग । १अम्बरीषमारणाय दुर्वा-
 सना सद्यः । न० ४ । ४६ ॥ प्रहादहननाय
 प्रयुक्ता । स० ५ । ४३ ॥
 कृत्वी । शुभाचार्यस्य पुत्री । नोपस्य भार्या । पुत्रो
 जमदत्त । न० २१ । २५ ॥ अत्रेद तत्त्वम् ।
 नेय सशश्याकानार्यस्य उहिता किन्तु तच्छायाया
 इति ॥
 कृपः । ऋ० । शग्दृदपेरयेतो जात पुत्र । तस्यमा
 श्वी । न० २१ । ३५-३६ ॥ अष्टमे मन्त्रन्तोऽस्य

सप्तपितृम् । अ० १३ । १५ ॥ २ परीक्षितो
 गुरु । प्र० १६ । ३ ॥
 कृपी । दृपस्य स्वसा । द्रोणाचार्यस्य भार्या । पुत्र
 अश्वत्थामा । न० २१ । ३६ ॥ गौनमी इति
 नामान्तरम् । प्र० ७ । ४७ ॥
 कृमिभोजनम् । नरक । प० २६ । ७ , १८ ॥
 १ कृशाश्वः । प्रजापति । भायं दशपुत्र्यो अर्चिर्धि-
 पणा च । अर्चिप पुत्रो धूम्रमेज । धिपणाया
 पुत्रा वेदशिरा देवत् वयुन मनुश्च । प० ६ ।
 २० ॥
 २ कृशाश्वः । क्ष० सू० व० । न० २ । ३५ ।
 ३ कृशाश्वः (कृताश्वः) । क्ष० सू० व० । वर्हणाश्वस्य
 पुत्र । तत्पुत्र मेनजित् । न० ६ । २५ ॥
 कृष्णः । क्ष० सो० व० । भगवदवतारमृत । अत्र
 तारकथा । प्र० ३ । २३ ॥ द्वि० ७ । २६ ॥
 तृ० २-३ ॥ द० ३ । १-८ ॥ तेन गर्भस्थस्य
 २ परीक्षितो रक्षणम् । प्र० ८ । १४ ॥ १२ ।
 ७-११ ॥ तत्कथाश्रवण नाग्देन । प्र० ५ ।
 २६ ॥ हासितनपुरात् द्वारकागमनम् । प्र० १० ।
 ७-३६ ॥ अर्जुनेन सह द्वारकागमनम् । १२ ।
 ३६ ॥ तत्सुति । द्वारकावामिन्मीभि हृता । प्र०
 १० । २१-३१ ॥ मातृगर्भस्थस्य तस्य ब्रह्मणा
 हृता स्तुति । द० २ । २६-४० ॥ वसुदेवहृता
 स्तुति । ३ । १३-२१ ॥ ८५ ॥ देवस्या हृता
 स्तुति । ३ । २४-३१ ॥ नन्वृत्तरमणिर्मात-
 हृता स्तुति । १० । २८-३८ ॥ ब्रह्महृता
 स्तुति । १४ । १-४ ॥ कार्त्त यन्त्राभि हृता
 स्तुति । १६ । ३३-५३ ॥ कार्त्त वा हृता ।

५७ ॥ नन्दकृता स्तुतिः । ६० २६ । १५-
 २२ ॥ इन्द्रकृता स्तुतिः । ६० २७ । ४-१३ ॥
 वरुणकृता । २८ । ५-८ ॥ अक्रूरकृता स्तुतिः ।
 ६० ३८ ॥ ४० ॥ सुबुकुन्दकृता स्तुतिः । ५१ ।
 ४६-५८ ॥ जाम्बवकृता । ६० ५६ । २६-
 २८ ॥ भूदेव्या कृता । ५२ । २५-३१ ॥ रुद्र-
 कृता । ६३ । ३४-४५ ॥ राजभिः कृता । ७० ।
 २५-३० ॥ ७३ । ८-॥ नारदकृता । ७० ।
 ३७-४१ ॥ ऋषिभिः कृता स्तुतिः । ८४ ।
 १६-२६ । मैथिलकृता । ८६ । ३१-३६ ॥
 श्रुतदेवकृतास्तुतिः । ६० ८६ । ४४-४९ ॥ मृदा-
 नां तस्मिन् सैणबुद्धिः । ६० ११ । ३४-३९ ॥
 जातकर्मकरणं नन्देन । ५ । २ ॥ पूतनावधः ।
 ६ । २-१७ ॥ स्तन्यपानकाले यशोदायै स्वास्ये
 सर्वस्य प्रपञ्चस्य प्रदर्शनम् । ६० ७ । ३४-
 ३७ ॥ ८ । ३५-४२ ॥ ॥ शकंदासुरवृषा-
 वर्तादिवधः । ६० ७ ॥ तस्य रिङ्खणम् । ८ ।
 २१ ॥ बाल्यदौष्टयम् । २९-३१ ॥ मृद्धक्षणम् ।
 ३२-३९ ॥ यशोदया उल्लसले बन्धनम् । ६०
 ९ । १२-१८ ॥ यमलार्जुनभङ्गः । १० ॥
 वत्सासुरवकासुरयोर्विधः । ११ ॥ फलविक्रियण्यै
 ऐश्वर्यदानम् । ११ । ११ ॥ अघासुरवधः । १२ ॥
 ब्रह्मणापहृतानां गोवत्सगोपालानां स्वयं रूपग्रहणेन
 स्थितिः । १३ ॥ धेनुकासुरवधः कालियदमनं
 च । १६ ॥ दावाशिपानम् गोपेभ्यो वैकुण्ठप्रदर्श-
 नम् । ६० १८ । १४ ॥ १९ ॥ गोपि-
 काभिः सह क्रीडा । २१ ॥ गोपकुमा-
 रीणां वस्त्रापहारः । २२ ॥ यज्ञपत्नीनामनु-
 ग्रहः । २३ ॥ इन्द्रयागभङ्गः । २४ ॥ गोवर्धने-

द्वरणम् । ६० २५ ॥ द्वि० ७ । ३२ ॥ सुरभ्या
 क्षीराभिपेकः । ६० २७ ॥ वरुणदूतगृहीतस्य
 नन्दस्य मोचनम् । २८ ॥ रासक्रीडा ॥ २९-
 ३३ ॥ महाहिना अस्तस्य नन्दस्य मोचनम् ।
 शंखचूडासुरवधश्च । ३४ ॥ वृषभरूपिणोऽरिघा-
 सुरस्य वधः । कृष्णाह्वानायाक्रूरगमनं च । ३६ ॥
 व्योमासुरवधः । केशिवधश्च । ३७ ॥ मथुराप्रवेशः ।
 रजकवधः । मालाकारस्य सुदामोऽनुग्रहश्च । ४१ ॥
 त्रिवकायाः ऋज्वङ्गकरणम् । कंसधनुषो भञ्जनं
 च । ४२ ॥ कुवलयापीडवधः । ६० ४३ ॥
 चाणूरवधः । कंसवधः । देवकीवसुदेवयोः सान्त्वनं
 च । ४४ ॥ उग्रसेनस्य पद्मभिपेकः सान्दीपिन्या-
 चार्याद्विद्याभ्यासः । मृतानां गुरुपुत्राणां यमलोका-
 दानीय गुरवे दानं च ॥ ४५ ॥ त्रिवकाया गृहगम-
 नम् । अक्रूरगृहगमनम् ॥ ४८ ॥ द्वारकानिर्माणम् ।
 ५० ॥ सुबुकुन्देन कालयवनघातनम् । सुबुकुन्दाय
 वरदानं च ॥ ५१ ॥ रुक्मिणीपत्रिका । ५२ ॥
 रुक्मिणीहरणम् ॥ ५३ ॥ रुक्मिणी विरूपक-
 रणम् । ५४ ॥ रुक्मिणीकल्याणम् ५३-६० ॥
 तस्यां प्रयुञ्जनामकपुत्रोत्पत्तिः । ५५ ॥ सत्यमा-
 माजाम्बवत्वोर्विवाहः । ५६ ॥ कालिन्दी मित्र-
 त्रिन्दासस्यभद्रालक्ष्मणानां विवाहः । ५८ ॥ नर-
 कासुरवधः । ५९ ॥ रुक्मिणीप्रेमकलहः । ६० ॥
 कृष्णस्य पुत्रपौत्रादिकथनम् । ६१ ॥ दाषासुर-
 सुजच्छेदः । ६३ ॥ कृकलासजन्मवतो नृगस्य
 मोक्षणम् ॥ ६४ ॥ पौण्ड्रकवधः । सुदक्षिणवधः ।
 ६६ ॥ तद्गाहैत्यस्य नारदेन दर्शनम् । ६९ ॥
 तस्य नित्यादिकम् । ७० ॥ युधिष्ठिरराजसूयं
 अम्यपूजाप्राप्तिः । शिशुपालवधः । ७४ ॥ साल्व-

- वयः । ७६-७७ ॥ दन्तवक्रविह्वरथयोर्वधः ।
 ७८ ॥ कुचेलयैश्वर्यदानम् ॥ ८०-८१ ॥
 कंसेन हतानां स्वाम्रजानां परलोकादानीय देवक्यै
 प्रदर्शनम् । ८५ ॥ तस्य विमृतिवर्णनम् । ९० ॥
 उद्धवाय ज्ञानोपदेशः । ए० ६-२९ ॥ वैकुण्ठ-
 गमनम् । प्र० १५ । ३४-३६ ॥ तु० २ ।
 ११ ॥ ४ । ३-२३ ॥ ए० ३० । २८ ॥
 ३१ । ५ ॥
- २ कृष्णः । हविर्धानस्य पुत्रः । च० २४ । ८ ॥
 ३ कृष्णः । आन्ध्रदेशाधिपो वृषलः । द्वा० १ ।
 २२-२३ ॥
- कृष्णवेणी । कृष्णा । नदी । पं० १९ । १८ ॥
 केकयः । क्ष० सो० वं० । शिवेः पुत्रः । न० २३ ।
 ३ ॥
- १ केतुः । तामसमनोः पुत्रः । अ० १ । २७ ॥
 २ केतुः । ऋषभदेवस्य पुत्रः । पं० ४ । १० ॥
 केतुमान् । क्ष० सो० वं० । २ धन्वन्तरेः पुत्रः ।
 न० १७ । ४-५ ॥
- १ केतुमालः । आग्नीध्रस्य पुत्रः । भार्या मेरोः पुत्री
 देववीतिः । पं० २ । १९-२३ ॥
 २ केतुमालः । जम्बूद्वीपस्थं वर्षम् । प० १८ ।
 १५-२३ ॥
- केदारः । तस्य भम्भामुरः वृकामुर इति च नामा-
 न्तरं । शकुनेः पुत्रः । द० ८८ । १७ ॥
 केरलाः । देशः । द० ७९ । १९ ॥
 केवलः । क्ष० सू० वं० । ३ नरस्य सुतः । न० २ ।
 २९-३० ॥
- केशिध्वजः । क्ष० सू० वं० । न० १३ । २०-
 २१ ॥
- केशिनी । सगरस्य भार्या । पुत्रः असमंजः । न० ८ ।
 १५ ॥
 १ केशी । क्ष० सो० वं० । वसुदेवस्य पुत्रः । माता
 कौसल्या (भद्रा) । न० २४ । ४८ ॥
 २ केशी । अश्वरूपी कंसभृत्योऽसुरः । कृष्णेन हतः ।
 द० ३७ । १-७ ॥
- कैकयः । कैकयशब्दं पश्यत ॥
 कैलासः । रुद्रावासभूतः पर्वतः । पं० १६ । २७ ॥
 वर्णनम् । च० ६ । ९-३० ॥
- कोकामुखः । गोकामुखः । पर्वतः । पं० १९ ।
 १६ ॥
- कोटरा । महाबलेर्भार्या । पुत्रो वाणामुरः । द० ६३ ।
 २०-२१ ॥ तस्याः विन्ध्यावलिः अग्रना इति
 नामान्तरं ।
- कोल्लः । कोल्लकः । पर्वतः । पं० १९ । १६ ॥
 कौशिकी । नदी । पं० १९ । १८ ॥
- कौपारवः । मैत्रेयः । द्वि० १० । ४० ॥ तु० ४ ।
 २६ ॥
- कौसल्या । वसुदेवस्य भार्या । पुत्रः केटी । अस्याः
 ३ भद्रा इति नामान्तरम् । न० २४ । ४८ ॥
- कौस्तुभः । पद्मतरुारूपो मणिः । क्षीरसमुद्राद्दुत्पन्नः ।
 अ० ८ । ५ ॥
- १ क्रतुः । ब्रह्मर्षिः । ब्रह्मणः कराद्दुत्पन्नः । तु० १२ ।
 २३ ॥ भार्या कर्दमप्रजापतिपुत्री क्रिया । पुत्राः
 बालखिल्याः । च० १ । ३९ ॥
- २ क्रतुः । क्ष० । उल्लुकस्य पुत्रः । च० १३ ।
 १७ ॥
- ३ क्रतुः । क्ष० सो० वं० । कृष्णस्य पुत्रः । माता
 जाम्बवती । द० ६१ । १२ ॥

क्रतुमान् । ऋ० । विश्वामित्रस्य पुत्र । न० १६ ।
३६ ॥

क्रथः । क्ष० सो० व० । विदर्भस्य पुत्र । न० २४ ।
१ ॥

क्रिमिभोजनम् । कृमिभोजनशब्दं पश्यत ॥

१ क्रिया । कर्दमप्रजापतिपुत्री । १ क्रतुमहर्षेर्भार्या ।
तृ० २४ । २३ ॥ तत्पुत्रा वालखिल्या ।
च० १ । ३९ ॥

२ क्रिया । दक्षपुत्री । धर्मप्रजापतेर्भार्या । पुत्रो
योग । च० १ । ५१ ॥

३ क्रिया । विधातृनामकादित्यस्य भार्या । प०
१८ । ४ ॥

क्रियाद्वैतम् । स० १५ । ६४ ॥

क्रियायोगः । ए० २७ ॥ म० ५ । ३४ द्वा० ११ ॥

क्रियाशक्तिः । द्वि० ५ । २४ । ३१ ॥

१ क्रोधः । दुर्गुण । तद्दोषा । म० १८ । २९ ॥
च० ११ । ७ । ३१ । ३२ ॥

२ क्रोधः । ब्रह्मण भ्रुनोत्पन्न । तृ० १२ ॥ २६
लोभस्य पुत्र । पुत्रौ दुरक्ति कलिश्च दपती । च०
८ । ३ ॥

क्रोधनः । क्ष० सो० व० । अयुतस्य पुत्र । न०
२२ । ११ ॥

क्रोधवशा । दक्षपुत्री । कश्यपस्य भार्या । पुत्रा दन्द-
शक्रादय सर्पा । प० ६ । २६ । २८ ॥

क्रोष्टा । क्ष० सो० व० । यदो पुत्र । न० २३ ।
२० ॥

क्रौञ्चः । पर्वत । मैनाकस्य पुत्र । पं० २० ।
१८ ॥

क्रौञ्चदीपः । तदधिपति घृतपृष्ठ । पं० । १ । ३२-
३३ ॥ २० । १८ ॥

क्षणः । कालविशेष । तृ० ११ । ७ ॥
क्षत्ता । विदुरशब्द पश्यत ॥

क्षत्रधर्मा । क्ष० सो० व० । जयस्य पुत्र । न०
१७ । १८ ॥

क्षत्रद्वन्द्वः । क्ष० सो० व० । आयोः पुत्र । तत्पुत्रा
सुहोत्रादय । न० १७ । १-२ ॥

क्षत्रियः । तद्दृष्टि । स० ११ । १४ । लक्षणम् ।
२२ ॥ ए० १७ । १७ ॥

क्षमा । गुण । तन्महिमा । न० १५ । ३९-४० ॥
म० १६ । २७ ॥

क्षान्तिः । क्षमा ॥

क्षारकर्दमः । नरक । पं० २६ । ७ । ३० ॥

क्षीरसागरः । मथनम् । अ० ५-९ ॥

क्षुध् (क्षुधा) । उत्पत्ति । द्वि० १० । १७ ॥

क्षुधिः । क्ष० सो० व० । कृष्णस्य पुत्र । माता
मित्रविन्दा । तृ० ६१ । १६ ॥

१ क्षेत्रज्ञः । क्ष० क्षेमधर्मण पुत्र । द्वा० १ । ५ ॥

२ क्षेत्रज्ञः । म० १३ । ५४ ॥ द्वि० २ । १६ ॥

क्षेत्रोपेक्षः । क्ष० सो० व० । श्वफल्कस्य पुत्र । न०
२४ । १६ ॥

१ क्षेमः । क्ष० सो० व० । न० २२ । ४८ ॥

२ क्षेमः । देव । धर्मप्रजापतिपुत्र । माता तितिक्षा ।
च० १ । ५२ ॥

क्षेमम् । ऋषद्वीपस्य वर्षम् । पं० २० । ३ ॥

क्षेमनः । क्ष० सो० व० । पाण्डववशाम्य अवतान-
गत । न० २० । ४० ॥

क्षेमधन्वा । क्ष० सू० वं० । न० १२ । १ ॥
 क्षेमधर्मा । द्वा० १ । ५ ॥
 क्षेयधिः । क्ष० सू० वं० । न० १३ । २३ ॥
 क्षेय्यः । क्ष० सो० वं० । नीपस्य पुत्रः । न० २१ ।
 २९ ॥

ख०

खगणः (शङ्खगणः) । क्ष० सू० वं० । वज्रनाभस्य
 पुत्रः । न० १२ । ३ ॥
 खगाः । कङ्कगुभ्रादयः । तेषामुत्पत्तिः । वृ० १० ।
 २४ ॥
 खगोळः । च० ९ । २० ॥ १२ । ३९ ॥ पं०
 २० । ४३ ॥ २१-२४ ॥
 खट्वाङ्गः । क्ष० सू० वं० । विधसहस्य पुत्रः । न०
 ९ । ४१ ॥ पुत्रो क्षीर्षवाहुः । १० । १ ॥
 चरित्रम् द्वि० १ । १३ ॥
 खनपानः । क्ष० सो० वं० । रजहस्य पुत्रः । न०
 २३ । ५-६ ॥
 खनित्रः । क्ष० सू० वं० । प्रमतेः पुत्रः । तत्पुत्रः
 ३ चाक्षुषः । न० २ । २४ ॥
 खनिनेत्रः । क्ष० सू० वं० । रम्भस्य पुत्रः ।
 तत्पुत्रः १ कन्धमः । न० २ । २५ ॥
 खरः । राक्षसः । श्रीरामेण हतः । न० १० । ९ ।
 खाण्डवम् । वनम् । तद्वाहोऽर्जुनेन । द० ५८ ।
 २५ ॥ ७१ । ४५ ॥ म० १५ । ८ ॥
 खाण्डिवयः । क्ष० सू० वं० । श्रुतथ्यजस्य सुतः । तस्य
 कथा । न० १३ । २१ ॥
 १ ख्यातिः । क्ष० । उल्लुकस्य पुत्रः । माता पुष्क-
 रिणी । च० १३ । १७ ॥

२ ख्यातिः । ताम(प)समनोः पुत्रः । अ० १ ।
 २७ ॥
 ३ ख्यातिः । कर्दमप्रजापतेः पुत्री । भृगोर्भार्या ।
 वृ० २४ । २३ ॥ पुत्राः धाता विधाता श्रीध्व ।
 च० १ । ४३ ॥

ग०

गङ्गा । नदी । देवता च । शन्तनोर्भार्या । पुत्रो भी-
 प्त्यः । न० २२ । १९ ॥ सा पूर्वजन्मनि देव-
 कुल्यानाम पूर्णिताः पुत्री । च० १ । १४ ॥ तस्या
 नद्या भूमाववतरणम् । पं० १७ ॥ तन्माहात्म्यम् ।
 प्र० ८ । २ ॥ १८ । २१ ॥ १५ । ५-६ ॥
 वृ० ५ । ४० ॥ १६ । ९ ॥ च० २१ ।
 ३१ ॥ अ० १८ । २८ ॥ २१ । ४ ॥ न०
 ९ । ३-५ । १४ ॥ द० ४१ । १५ ॥
 ७० । ४४ ॥ तस्यास्तीरि २ परीक्षितः प्रायोपवेशः ।
 प्र० ३ । ४३ ॥ ४ । १० ॥ जहनुना तत्पानम् ।
 न० १५ । ३ ॥
 गङ्गाद्वारम् । क्षेत्रम् । विदुरमैत्रेययोः समागमः । वृ०
 ५ । १ ॥
 गङ्गासागरसंगमः । द० ७९ । ११ ॥
 गजात् शिक्षिता गुणाः । ए० ८ । १३ ॥
 गजेन्द्रः । अगस्त्यशापात् गजत्वं प्राप्त इन्द्रमुन्मः ।
 अ० ४ । ६-१३ ॥ माहेण ग्रहणम् । २ ।
 २७ ॥ भगवत्स्तुतिः । ३ ॥ माहात् हरिणा मोक्ष-
 णम् । ३ । ३३ ॥ द्वि० ७ । १५ ॥ वृ०
 १९ । ३५ ॥ ए० ४ । १८ ॥ कथा । अ०
 १ । ३०-४ ॥
 गण्डकी । नदी । द० ७९ । ११ ॥

गतिः । कर्दमपुत्री । पुलहस्य भार्या । तृ० २४ ।
 २३ ॥ पुत्राः कर्मश्रेष्ठादयः । च० १ । ३८ ॥
 १ गदः । क्ष० सो० वं० । वसुदेवस्य पुत्रः । माता
 रोहिणी । न० २४ । ४६ ॥ प्र० १४ । २८ ॥
 तृ० १ । ३५ ॥
 २ गदः । क्ष० सो० वं० । वसुदेवस्य पुत्रः । माता
 देवरक्षिता । न० २४ । ५२ ॥
 गन्धः । भृनेर्गुणः । तृ० ६ । १४ ॥ २६ । ४४ ॥
 गन्धमादः । क्ष० सो० वं० । धफलकस्य पुत्रः ।
 न० २४ । १७ ॥
 १ गन्धमादनः । जम्बूद्वीपस्थो मर्यादागिरिः । पं०
 १६ । १० ॥
 २ गन्धमादनः । वानरः । न० १० । १९ ॥
 १ गन्धर्वाः । देवयोनयः । तेषां सृष्टिः । तृ० १० ।
 २७ ॥ २० । ३८ ॥ .
 २ गन्धर्वाः । अश्वशब्दं पश्यत ॥
 गम्भीरः । क्ष० सो० वं० । न० १७ । १० ॥
 गम्भीरखुद्धिः । इन्द्रसावर्णेः पुत्रः । अ० १३ ।
 ३३ ॥ .
 १ गयः । क्ष० । उल्लुकस्य पुत्रः । च० १३ ।
 १७ ॥
 २ गयः । हविर्धानस्य पुत्रः । च० २४ । ८ ॥
 ३ गयः । नकस्य पुत्रः । माता द्रुतिः । भार्या
 गयन्ती । पं० १५ । ६ ॥
 ४ गयः । क्ष० सू० वं० । सुद्युम्नस्य पुत्रः । न०
 १ । ४१ ॥
 गयन्ती । ३ गयस्य भार्या । पुत्राः रचित्ररथादयः
 त्रयः पं० १५ । १४ ॥
 गया । क्षेत्रविशेषः । द० ७९ । ११ ॥

गहडः । पक्षीन्द्रः । कश्यपस्य पुत्रः । तन्माता सुपर्णा-
 नाम्नी विन्ता । प० ६ । २२ ॥ तेन कालि-
 यपराजयः । द० १७ । १-॥ सौभरीणा शापः ।
 १७ । ९-॥ कृष्णसुदुब प्राग्जोतिषपुरगमनम् ।
 द० ५९ ॥ तत्पक्षयोरपि वेदोच्चारणशक्तिप्रस्वम् ।
 तृ० २१ । ३४ ॥ भगवद्ब्रह्मं गजेन्द्रमोक्षणाय ।
 अ० ३ । ३२ ॥
 गर्गः । ऋ० । क्ष० सो० वं० । मन्वीः पुत्रः ।
 न० २१ । १ ॥ तत्पुत्रः शिनिः । १९ ॥ यदूनां
 पुरोहितः । कृष्णादीनां जातकर्मादिकरणम् । द०
 ८ । १-॥
 गर्भः । उत्पत्तिप्रकारः । तृ० ३१ । १-॥
 गाण्डीवम् । अर्जुनस्य धनुः । प्र० ७ । १६ । ९ ।
 १५ ॥ १५ । १३ ॥
 गात्रवान् । क्ष० सो० वं० । कृष्णस्य पुत्रः । माता
 लक्ष्मणा (माद्री) । द० ६१ । १५ ॥
 गाधिः । क्ष० सो० वं० । कुशाम्बोः पुत्रः । पुत्री
 २ सत्यवती ऋचीकस्य भार्या । न० १५ । ४-॥
 पुत्रो विश्वाभित्रः । १६ । २८ ॥
 गान्दिनी । काशिराजस्य पुत्री । धफलकस्य भार्या ।
 द० ५७ । ३२ ॥ न० २४ । १५ ॥
 गान्धारः । क्ष० सो० वं० । आरव्यस्य पुत्रः । न०
 २३ । १५ ॥
 गान्धारी । घृतराष्ट्रस्य भार्या । प्र० ८ । ३ ॥ ९ ।
 ४८ ॥
 गान्धर्ववेदः । तृ० १२ । ३८ ॥
 गाम्भीर्यम् । गुणः । प्र० १६ । २९ ॥
 गार्ग्यः । क्ष० सो० वं० । शिनिः पुत्रः । ब्राह्मणो
 जातः । न० २१ । १९ ॥

गिरिः । क्ष० सो० वं० । श्वफल्कस्य पुत्र । न०
२४ । १६ ॥

गिरिव्रजः । जरासधस्य राजधानी । भीमसेनादीना तत्र
गमनम् । द० ७२ । १६ ॥

गुणत्रयवृत्तयः । ए० २५ ॥

गुणवैषम्यम् । तृ० १० । १४ ॥

गुदम् । पाथ्विन्द्रियम् । तदभिमानिदेवता च ।
उत्पत्ति । तृ० ६ । २० ॥ द्वि० ६ । ९ ॥
१० । २७ ॥

१ गुरुः । ए० ३ । २१ ॥ ७ । २० ॥ ९ ।
३१ ॥

२ गुरुः । क्ष० सो० वं० । कृते पुत्र । न० २१ ।
२ ॥

गृत्समदः । ऋ० । सो० वं० । सुहोत्रस्य राज्ञ
पुत्र । स ब्राह्मणोऽभूत् । तत्पुत्र २ शुनक ।
न० १७ । ३ ॥ प्र० ९ । ७ ॥

गृध्रः । क्ष० सो० वं० । कृष्णस्य पुत्र । माता मित्र-
विन्दा । द० ६१ । १६ ॥

गृहम् । शरीरम् । ए० १९ । ४३ ॥

गृहस्थाश्रमः । तृ० १२ । ४२ ॥ स० १२ ।
११ ॥ १४ । २-२४ ॥ १५ । १-११ ॥
द० ७० । ४-१३ ॥ ए० १७ । ३८-५४ ॥
१८ । ४३ ॥ निन्दा । ए० १४ । ३२ ॥

गो (गौः) । ब्रह्मदत्तस्य भार्या । पुत्रो विन्वक्सेन ।
न० २१ । २५ ॥

गोवर्णम् । क्षेत्रविशेष । द० ७९ । १९ ॥

गोदानम् । न० ४ । ३३ ॥ नृगम्य द० ६४ ।
१०-१४ ॥

गोकामुखः (कोकामुखः) । पर्वत । पं० १९ ।
१६ ॥

गोखल्यः । ऋ० । शाकल्यस्य शिष्य । द्वा० ६ ।
५७ ॥

गोतीर्थम् । (गवा तीर्थम्) । तृ० १ । २२ ॥

गोदावरी । नदी । पं० १९ । १८ ॥

गोषाः । नन्दाद्या । तेषा कृष्णेन वैकुण्ठदर्शनम् ।
द० २८ । १४ ॥

गोपिकायुगलगीतम् । द० ३५ ॥

गोपी । गोप्यः । ब्रह्मपहार कृष्णेन । द० २२ ॥
तद्रूपवर्णनम् । ५ । ९-१२ ॥ ११ । ३३ ॥
४६ । ४५ ॥ तद्वृत्ता भगवत्स्तुति । २९ ।
३१-४१ ॥ तामिर्वैशुगानयुगवर्णनम् । २१ ॥
तासा कृष्णनिरहाडुन्मादावस्था । अनूर दृष्ट्या
तासा व्यवसोक्तय । ३९ ॥ उद्धयेन सवाद ।
४७ ॥ तासा श्रीकृष्णेन ज्ञानोपदेशेन सान्त्वनम् ॥
८२ । ४०-॥

गोपीगीतम् । द० ३१ ॥

गोश्लोकः । द० २७ । १ ॥

गोवर्धनः । पर्वत । तदुद्धार कृष्णेन । द्वि० ७ ।
३२ ॥ तृ० २ । ३३ ॥ द० २५ । १९-२८ ॥

गोमयः । याग । नन्दगोमयम् । तृ० ० । ३२ ॥
१२ । ४० ॥

गौः । गोशब्द पदयत्न ॥

गदाः । गुर्यादय । उदयाम्स्तम्यौ । पं० २१ ।
११ ॥ तेषा मण्डलानि । २२ ॥

ग्रहणम् । उपरागशब्द पदयत्न ॥

ग्राहः । नरुः । तेन गजेन्द्रस्य ग्रहणम् । अ० २१ ।
२७ ॥ हरिणा तस्य हननम् । ३ । ३३ ॥ तस्य
पूर्वजन्मनि ह्रह्नामकगन्धर्वत्वम् । ४ । ३ ॥
श्रीधर्मवर्णनम् । द० १८ । १-६ ॥ :

घ०

घटोत्कचः । राक्षसः । हिडिम्बायाः पुत्रः । पिता
१ भीमसेनः । न० २२ । ३०-३१ ॥
घृतच्युता । कुशद्वीपस्था नदी । पं० २० । १५ ॥
घृतपृष्ठः । प्रियव्रतस्य पुत्रः । पं० १ । २५ ॥
घृताची । अप्सराः । पुत्रोत्पत्तिः रौद्राश्वात् । न०
। २० । ३-५ ॥ तस्याः मायमासनेतृत्वम् । द्वा०
। १११ । ३९ ॥

घृतोदः । समुद्रः । पं० २० । १३-१८ ॥

घोषेः । क्ष० । द्वा० १ । १७ ॥

घ्राणेम् । गन्धग्राहकं नासेन्द्रियम् । उत्पत्तिः अभि-
मानिदेवता च । तृ० ६ । २ । १४ ॥ ३६ ।
४४, ४८ ॥

च०

चक्रः । पर्वतः । पं० २० । १५ ॥

चक्रम् । सुदर्शनशब्दं पश्यत ॥

१ चक्षुः । रूपग्राहकमिन्द्रियम् । उत्पत्तिः अभिमानी
देवता च । तृ० ६ । १५ ॥ २६ । ३८, ४८ ॥
द्वि० ६ । ३ ॥ १० । २१ ॥

२ चक्षुः । क्ष० । सर्वनेजसः पुत्रो मनुः । माता आ-
। कृतिः । भार्या नड्डला । च० १३ । १५ ॥

३ चक्षुः । गङ्गायाः शाखाभूता नदी । पं० १७ ।
५, ७ ॥

४ चक्षुः । क्ष० सो० वं० । अनोः पुत्रः । न०
२३ । १ ॥

चण्डीशः । रुद्रपार्षदः । तेन दक्षार्चो पूज्यो ग्रहणम् ।
च० ५ । १७ ॥

चतुरङ्गः । क्ष० सो० वं० । रोमपादस्य पुत्रः । न०
२३ । १० ॥

चतुर्दशः, मन्वन्तरम् । इन्द्रसावर्णिमन्वन्तरम् । अ०
१३ । ३३-३५ ॥

चतुर्थे मन्वन्तरम् । ताप(म)समन्वन्तरम् । अ० १ ।
२७ ॥ ४ ॥

चतुर्धुगवर्णनम् । तृ० ११ । १८-२२ ॥

चतुर्विधो लयः । द्वा० ४ ॥

चतुर्विंशतिगुरुकथा । ए० ७-९ ॥ तेषां नामानि ।
७ । ३३-३४ ॥

चतुःशुङ्गः । कुशद्वीपस्थः पर्वतः । पं० २० । १५ ॥

चतुःपट्टिः कलाः । कृष्णेन सान्दीपिन्याचार्यादधी-
ताः । द० ४५ । ३६ ॥ तासां नामानि ।

गीतम् ॥ १ ॥ बोधम् ॥ २ ॥ नृत्यम् ॥ ३ ॥
नाटयम् ॥ ४ ॥ आलेख्यम् ॥ ५ ॥ विशेषकच्छे-
धम् ॥ ६ ॥ तण्डुलकुसुमबलिविकोराः ॥ ७ ॥ पुष्पो-

स्तरणम् ॥ ८ ॥ दशनवसनाङ्गरागाः ॥ ९ ॥

मणिभूमिकाकर्म ॥ १० ॥ शयनरचनम् ॥ ११ ॥
उदकनाथमुदकपातः ॥ १२ ॥ चित्रयोगाः ॥ १३ ॥

मांस्यग्रधनविकल्पाः ॥ १४ ॥ शेखरापीड-
योजनम् ॥ १५ ॥ नेपथ्ययोजनम् ॥ १६ ॥

कर्णपत्रभङ्गाः ॥ १७ ॥ सुगन्धयुक्तिः ॥ १८ ॥
भूणयोजनम् ॥ १९ ॥ ऐन्द्रजालम् ॥ २० ॥

कौचुमारयोगाः ॥ २१ ॥ हस्तलापयम् ॥ २२ ॥

चित्रशाकापूपभक्ष्यविकाराः ॥ २३ ॥ पानकरस-
 रागासवयोजनम् ॥ २४ ॥ सूचीवायकर्म ॥ २५ ॥
 सूत्रक्रीडा ॥ २६ ॥ वीणाडमरुकवाद्यानि ॥ २७ ॥
 प्रहेलिका ॥ २८ ॥ प्रतिमाला ॥ २९ ॥ दुर्वाच-
 कयोगाः ॥ ३० ॥ पुस्तकवाचकम् ॥ ३१ ॥
 नाटकाख्यायिकादर्शनम् ॥ ३२ ॥ काव्यसमस्या-
 पूरणम् ॥ ३३ ॥ पट्टिकावेत्रभाषणविकल्पाः ॥ ३४ ॥
 तर्ककर्माणि ॥ ३५ ॥ तक्षणम् ॥ ३६ ॥ वास्तु-
 विद्या ॥ ३७ ॥ रूप्यरत्नपरीक्षा ॥ ३८ ॥ धातु-
 वादः ॥ ३९ ॥ मणिराजाज्ञानम् ॥ ४० ॥
 आकरज्ञानम् ॥ ४१ ॥ वृक्षायुर्वेदयोगाः ॥ ४२ ॥
 मेपकुक्कुटलावकयुद्धविधिः ॥ ४३ ॥ शुकशारिका-
 प्रलापनम् ॥ ४४ ॥ उत्सादनम् ॥ ४५ ॥
 केशमाजिनकौशलम् ॥ ४६ ॥ अक्षरमुष्टिकाकथनम्
 ॥ ४७ ॥ म्लेच्छितकुतर्कविकल्पाः ॥ ४८ ॥
 देशभाषाज्ञानम् ॥ ४९ ॥ पुण्यशकटिकानिर्मिति-
 ज्ञानम् ॥ ५० ॥ यन्त्रमातृकाधारणमातृका ॥ ५१ ॥
 संवाच्यम् (संभाष्यम्) ॥ ५२ ॥ मानसी काव्यक्रिया
 ॥ ५३ ॥ अभिधानकोशः ॥ ५४ ॥ छन्दोज्ञा-
 नम् ॥ ५५ ॥ क्रियाविकल्पाः ॥ ५६ ॥ छलितक-
 योगाः ॥ ५७ ॥ यत्नगोपनानि ॥ ५८ ॥ दूतवि-
 शेषाः ॥ ५९ ॥ आकर्षक्रीडा ॥ ६० ॥ बालक्री-
 डनकानि ॥ ६१ ॥ वैनायिकीनां ज्ञानम् ॥ ६२ ॥
 वैजयिकीनां ज्ञानम् ॥ ६३ ॥ वैतालिकीनां ज्ञानम्
 ॥ ६४ ॥ इति चतुःषष्टिः कलाः ।

१ चन्द्रः । सोममण्डलाधिपतिर्देवः । सोमशब्दं पश्यत ॥

२ चन्द्रः । क्ष० सू० वं० । विधरन्तेः पुत्रः । पुत्र-
 पुत्राद्यः । न० ६ । २० ॥

३ चन्द्रः । क्ष० सो० वं० । कृष्णस्य पुत्रः । माता
 नमजितः पुत्री सत्या (नीला) ॥ द० ६१ ।
 १३ ॥

चन्द्रभागा । नदी । पं० १९ ॥ १८ ॥

चन्द्रभानुः । क्ष० सो० वं० । कृष्णस्य पुत्रः । माता
 सत्यमामा । द० ६१ । १० ॥

चन्द्रमण्डलम् । पं० २२ । ८-१० ॥

चन्द्रवशा । (चन्द्रवटा) । नदी । च० २८ । ३५ ॥
 पं० १९ । १८ ॥

चन्द्रशुक्रः । जम्बूद्वीपस्योपद्वीपः । पं० १२ । ३० ॥

चमसः । ऋषभदेवस्य पुत्रः । माता जयन्ती । पं०
 ४ । ११ ॥ ए० २ । २१ ॥ निमिराजाय
 भागवतधर्मोपदेशः । ५ । २-१८ ॥

चम्पः । क्ष० सू० वं० । हरितस्य पुत्रः । तत्पुत्रः
 सुदेवः । चम्पापुर्यां निर्माता । न० ८ । १ ॥

चरकाध्वपर्वः । वैशाखायनस्य शिष्याः । द्वा० ६ ।
 ६१ ॥

चर्म । त्वक्शब्दं पश्यत ॥

चर्मप्वती । नदी । पं० १९ । १८ ॥

चर्षणयः । अर्थमणः पुत्राः । माता मातृका । पं०
 ६ । ४२ ॥

चर्षणी । वलग्नस्य पत्नी । पुत्रो २ भृगुः । पं० १८ ।
 ४ ॥

१ चाक्षुषः । विधरुर्नमः पुत्रः षष्ठो मनुः । माता
 श्रुती । पं० ६ । १५ ॥ ?

२ चाक्षुषः । चक्षुषः पुत्रः । षष्ठो मनुः । अ० ५ । ७ ॥ ?

३ चाक्षुषः । क्ष० सू० वं० । मन्निग्नस्य पुत्रः ।
 तत्पुत्रो विविगतिः । न० २ । २४ ॥

चाक्षुषमन्वन्तरम् । पृथमन्वन्तरं पश्यत ॥
 चाक्षुषाः । चतुर्दशमन्वन्तरीया देवाः । अ० १३ ।
 ३४ ॥
 चापूरः । कंसभृत्यो महः । कृष्णेन हतः । द०
 ४३ । ३१-४४ । २३ ॥
 चातुराश्रम्यधर्माः । स० १२-१३ ॥ ए० १७ ॥
 चातुर्वर्ण्यम् । स० ११ । १३-१५ ॥ द्वि० १ ।
 ३७ ॥ ५ । ३७ ॥ तृ० ६ । ३०-३३ ॥
 चातुर्होत्रम् । तृ० १२ । ३५ ॥
 चारुः । क्ष० सो० वं । कृष्णस्य पुत्रः । माता
 रुक्मिणी । द० ६१ । ९ ॥
 चारुगुप्तः । क्ष० सो० वं० । कृष्णस्य पुत्रः । माता
 रुक्मिणी । द० ६१ । ८ ॥
 चारुचन्द्रः । क्ष० सो० वं० । कृष्णस्य पुत्रः । माता
 रुक्मिणी । द० ६१ । ९ ॥
 चारुदेष्णः । क्ष० सो० वं० । श्रीकृष्णस्य पुत्रः ।
 माता रुक्मिणी द० ६१ । ८ ॥
 चारुपदः । मनस्यो पुत्रः । तत्पुत्रः सुयुः । न०
 २० । २-३ ॥
 चारुमती । कृष्णस्य पुत्री । माता रुक्मिणी । कृतवर्म-
 पुत्रस्य ३ बलेर्भार्या । द० ६१ । २४ ॥
 चित्तिः । कर्दमस्य पुत्री । माता देवहृतिः । अस्याः
 शान्तिरिति नामान्तरम् । अथर्वचरमेः पत्नी ।
 तृ० २४ । २४ ॥ च० १ । ४२ ॥
 चित्रकूटः । पर्वतः । वं० १९ । १६ ॥ २० ।
 १५ ॥
 चित्रकेतुः । ऋ० । वसिष्ठस्य पुत्रः । माता ऊर्जा ।
 च० १ । ४० ॥

२ चित्रकेतुः । क्ष० । शरसेनानां राजा । प० १४ ।
 ९ ॥ पत्नी कृतयुतिः । तस्य पुत्रोत्पत्त्यादिकथा ।
 प० १४ । २८-४६ ॥ नारदेन तस्य मन्त्रोप-
 देशः । १५ । २७ ॥ विद्याधराधिपत्यमाप्तिः ।
 १६ । २८ ॥ भगवत्स्तुतिः । ३४-४८ ॥
 तस्य कैलासगमनं तत्र रुद्रापहासः । १७ । ४ ॥
 पार्वत्या तस्मै शापदानम् । ११-२४ ॥ तस्य
 वृत्रासुरजन्ममाप्तिः । ३९ ॥
 ३ चित्रकेतुः । क्ष० सू० वं० । लक्ष्मणस्य पुत्रः ।
 न० ११ । १२ ॥
 ४ चित्रकेतुः । क्ष० सो० वं० । देवभागस्य पुत्रः ।
 न० २४ । ४० ॥
 ५ चित्रकेतुः । क्ष० सो० वं० । कृष्णस्य पुत्रः ।
 माता जाम्बवती । द० ६१ । १२ ॥
 चित्रगुः । क्ष० सो० वं० । कृष्णस्य पुत्रः । माता
 सत्या । द० ६१ । १३ ॥
 १ चित्ररथः । ध्रुवस्य नामान्तरम् । च० १० ।
 २२ ॥
 २ चित्ररथः । ३ गयस्य पुत्रः । माता गयन्ती । भा-
 र्या ऊर्जा । पुत्रः सम्राट् । पं० १५ । १४ ॥
 ३ चित्ररथः । क्ष० सू० वं० । सुपार्थस्य पुत्रः । न०
 १३ । २३ ॥
 ४ चित्ररथः । क्ष० सो० वं० । रोमपादस्य नामान्त-
 रम् । न० २३ । ७ ॥
 ५ चित्ररथः । क्ष० सो० वं० । रुद्रकोः पुत्रः ।
 पुत्रः शशबिन्दुः । न० २३ । ३१ ॥
 ६ चित्ररथः । क्ष० सो० वं० । वृष्णेः पुत्रः । शफलक-
 स्य आता । न० २४ । १५-१८ ॥

- ७ चित्ररथः । क्ष० सो० वं० । नेमिचक्रस्य पुत्रः ।
न० २२ । ४० ॥
- १ चित्ररेफः । मेघातिथेः पुत्रः । चित्ररेफनामकवर्ष-
स्याधिपः । पं० २० । २५ ॥
- २ चित्ररेफः । शाकद्वीपस्थं वर्षम् । पं० २० ।
२५ ॥
- चित्रलेखा । असुरी । कुम्भाण्डस्य पुत्री । बाणासुर-
पुत्र्या ऊषायाः सखी । द० ६२ । १४ ॥
- १ चित्रसेनः । देवसावर्णेः पुत्रः । अ० १३ । ३० ।
- २ चित्रसेनः । क्ष० सू० वं० । नरिष्यन्तस्य पुत्रः ।
न० २ । १९ ।
- चित्राङ्गदः । क्ष० सो० वं० । शन्तनोः पुत्रः । ग-
न्धर्वेण हतः । न० २२ । २०-॥
- चित्रा । पुष्पमद्गानघाः समीपस्था काचन शिला । द्वा०
८ । १७ ॥
- चिविलकः । आन्ध्रराजः । लम्बोदरस्य पुत्रः । द्वा०
१ । २४ ॥
- चेदिः । क्ष० सो० वं० । उशिकस्य पुत्रः । न०
२४ । २ ॥
- चैत्रमासः । द्वा० ११ । ३३ ॥
- चैत्ररथम् । कुबेरस्योद्यानवनम् । पं० १६ । १४ ॥
- १ च्यवनः । ऋ० । भृगोः पुत्रः । माता पुलोमा । तस्य
तपस्यतो नेत्रनिर्भेदः शर्यातिपुत्र्या मुकुन्धया । तस्य
तया विवाहश्च । न० ३ । २-९ ॥ इन्द्रबाहोः
स्तम्भनम् । २५ ॥
- २ च्यवनः । क्ष० सो० वं० । मित्रेयोः पुत्रः । न०
२२ । १ ॥
- ३ च्यवनः । क्ष० सो० वं० । सुषनुषः पुत्रः । तन्पुत्रः
कृती । न० २२ । ५ ॥

छ०

छन्दांसि । गायत्र्यादीनि । तेषां ब्रह्मणः सकाशा-
दुत्पत्तिः । द्वि० ६ । १ ॥ तृ० १२ । ४५ ॥
छाया । विवस्वतो भार्या । संज्ञादेव्याः प्रतिकृतिः ।
तत्पुत्राः शनैश्वरः सार्वर्णिः तपती च । प० ६ ।
४१ ॥

ज०

जगती । छन्दोविशेषः । ब्रह्मणोऽस्मः समुत्पन्ना । तृ०
१२ । ४५ ॥

जठरः । मेरोः पूर्वस्यां दिशि विद्यमानः पर्वतः । पं०
१६ । २७ ॥

जडभरतः । आङ्गिरसकुलोत्पन्नो ब्राह्मणः । ऋषभदेव
पुत्रस्य द्वितीयं जन्म । पं० ९ । रहूगणस्य
शिविकावहनं ज्ञानोपदेशश्च । १०-१४ ॥

जनः । जनलोकः । पश्चिम ऊर्ध्वलोकः । द्वि० १ ।
२८ ॥ ५ । ३९ । तृ० ११ । २९ ॥

जनकः । क्ष० सू० वं० । निमेः पुत्रः । वैदेहः
मिथिलः इति नामान्तरे । पुत्र उदावसुः । न०
१३ । १३ ॥

१ जनमेजयः । क्ष० सो० वं० । २ परीक्षितः पुत्रः ।
पुत्रः शतानीकः । न० २२ । ३५-३७ ॥
सर्पसत्रकरणम् । द्वा० ६ । १६-२८ ॥

२ जनमेजयः । क्ष० सो० वं० । २ मृगयस्य पुत्रः ।
न० २३ । २ ॥

जनोजोकः । जनशब्दं पश्यत ॥

जन्तुः । क्ष० सो० वं० । सोमकराजस्य पुत्रः ।
न० २२ । १ ॥

जन्ममृत्युकथनम् । प० २२ ॥ ३६-॥

जन्मेजयः । क्ष० सो० वं० । पूरोः पुत्रः । तत्पुत्रः
प्राचीन्यान् । न० २० । २ ॥

जम्दग्निः । ऋ० । ऋचीकस्य पुत्रः । माता
२ सत्यवती । भार्या रेणोः पुत्री रेणुका । पुत्राः
पञ्च । तेषु कर्नीयान् परशुरामः । न० १५ ।
११-१३ ॥ तस्य वधः कार्तवीर्याजिनपुत्रैः ।
१६ । ९-१५ ॥ पुनः संज्ञानलक्षणदेहप्राप्त्या
सप्तार्थित्वमाप्तिः ॥ २४ ॥

जम्बूः । मेरुमन्दारपर्वतादुत्पन्ना नदी । पं० १६ ।
१९ ॥

जम्बूद्वीपः । अयं पृथिव्या मध्ये स्थितः । पं०
१६-१९ ॥ अयं क्षारोदेन समुद्रेण परिवृतः ।
तस्याधिपतिः प्रियव्रतपुत्र आग्नीध्रः । १ । ३३ ॥
तस्मिन्नव वर्षाणि । १६ । ६ ॥ अष्टौ उपद्वीपाः ।
१९ । ३०-३१ ॥

जम्भः । अमुरः । इन्द्रेण हतः । अ० ११ । १८ ॥
पुत्री हिरण्यकशिपोर्भार्या कयाधुः । प० १८ ।
१२ ।

१ जयः । क्ष० । १ ध्रुवपुत्रस्य वत्सरस्य पुत्रः । माता
स्वर्वायी । च० १३ । १२ ॥

२ जयः । भगवतो द्वारपालकः सृ० १६ । २ ॥
शंषं जयविजयशब्दे पश्यत ॥.

३ जयः । दशममन्वन्तरीय ऋषिः । अ० १३ ।
२२ ॥

४ जयः । क्ष० सृ० वं० । श्रुतस्य पुत्रः । न०
१३ । २५ ॥

५ जयः । क्ष० सो० वं० । पुष्करवमः पुत्रः । तत्पुत्रः
अमितः । न० १५ । १-२ ॥

६ जयः । ऋषिः । विश्वामित्रस्य पुत्रः । न० १६ ।
३६ ॥

७ जयः । कुशकुलोत्पन्नस्य संजयस्य पुत्रः । तत्पुत्रः
कृतः । न० १७ । १६ ॥

८ जयः । क्ष० सो० वं० । बृहत्क्षत्रस्य पुत्रः । न०
२१ । १ ॥

९ जयः । क्ष० सो० वं० । युयुधानस्य पुत्रः । न०
२४ । १४ ॥

१० जयः । क्ष० सो० वं० । वसुदेवभ्रातुः कङ्कस्य
पुत्रः । भार्या कर्णिका । न० २४ । ४४ ॥

११ जयः । क्ष० सो० वं० । कृष्णस्य पुत्रः । माता
भद्रा । द० ६१ । १७ ॥

१२ जयः । क्ष० सो० वं० । संकृतेः पुत्रः । तत्पुत्रः
क्षत्रधर्मा । न० १७ । १८ ॥

१ जयद्रथः । क्ष० सो० वं० । बृहत्कायस्य पुत्रः ।
न० २१ । २२ ॥

२ जयद्रथः । क्ष० सो० वं० । रोमपादवंशोद्भवस्य
बृहन्मनसः पुत्रः । तत्पुत्रो ५ विजयः । न० २३ ।
११-११ ॥

जयध्वजः । क्ष० सो० वं० । कार्तवीर्याजिनस्य
पुत्रः । तत्पुत्रः तालध्वजः । न० २३ । २७-११ ॥

१ जयन्तः । क्ष० सो० वं० । कृष्णस्य भ्राता । प०
१४ । २८ ॥

२ जयन्तः । धर्मप्रज्ञापनेः पुत्रः । माता मरुत्वती ।
सः वामुदेवांशः । तस्य उपेन्द्र इत्यपि नाम ।
प० ६ । ८ ॥

३ जयन्तः । भगवत्पार्थिवः । अ० २१ । १६ ॥

४ जयन्तः । इन्द्रस्य पुत्रः । माता पीलेमी शनी ।
प० १८ । ७ ॥

जयन्ती । ऋषभदेवस्य भार्या । पं । ४ । ८ ॥
 जयविजयौ । भगवतो द्वारपालकौ । तयोः सनकादि-
 श्रापः । तृ० १५ । १२-३५ ॥ १६ । २ ॥
 तयोर्भूमौ आसुरजन्मत्रयप्राप्तिः । स० १ । ३९-
 ४५ ॥ तयोः स्वरूपवर्णनम् । तृ० १५ । २७-
 २८ ॥ तयोः रमया श्रापः । तृ० १६ । ३० ॥
 १ जयसेनः । आवन्त्यो राजा । भार्या राजाधिपेयी ।
 पुत्रो विन्दः अनुविन्दश्च । न० २४ । ३१-३९ ॥
 पुत्री मित्रविन्दा कृष्णभार्या । द० ५८ । ३१ ॥
 २ जयसेनः । क्ष० सो० वं० । १ सार्वभौमस्य पुत्रः ।
 तत्पुत्रः राधिकः । न० २२ । १० ॥
 ३ जयसेनः । क्ष० सो० वं० । हीनस्य पुत्रः । न०
 १७ । १७ ॥
 जरा । वार्धकम् । तद्दोषकथनम् । तृ० ३० ।
 १४ १६ ॥
 जरासन्धः । क्ष० सो० वं० । २ बृहद्रथस्य पुत्रः ।
 तत्पुत्रः ५ सहदेवः । न० २२ । ८-९ ॥ तस्य
 कृष्णेन सह प्रथमयुद्धम् । द० ५० ॥ [कृष्णरा-
 मयोर्दाहायै प्रवर्षणपर्वतदाहः । ५२ । १० ॥]
 भीमसेनेन तस्य वधः । ७२ । तृ० ३ । १० ॥
 जन्तक्रीडा । कर्दमस्य देवहृत्या सह । तृ० २३ ।
 ३९ ॥ देवहोणां पुंभिः । च० ६ । २३-॥
 कार्तवीर्याजुनस्य स्त्रीभिः सह । न० १५ ।
 २० ॥ युधिष्ठिरस्य राजारूपायमृथस्नातसमये
 वारयोपितां पुंभिः । द० ७५ । १४-॥
 जलाशयवर्णनम् । तृ० २१ । ३९-॥ च० ६ ।
 १९-॥ २४ । २०-॥ अ० २ । १४-॥
 जलेपुः । क्ष० सो० वं० । रौद्राधस्य पुत्रः । न०
 २० । ४ ॥

जहुः । क्ष० सो० वं० । पुष्पवतः पुत्रः । न० २२ ।
 ७ ॥
 १ जहुनुः । क्ष० सो० वं० । २ कुरुराजस्य पुत्रः ।
 तत्पुत्रः २ सुरथः । न० २२ । ४ ॥
 २ जहुनुः । क्ष० सो० वं० । होत्रकस्य पुत्रः ।
 अयमेव गङ्गायाः पाता । न० १५ । ३ ॥
 जाजलिः । ऋ० । अथर्ववित् । पथ्यस्य शिष्यः ।
 च० ३१ । २ ॥ द्वा० ७ । २ ॥
 १ जातुकर्णः । अग्निवेश्यशब्दं पश्यत ॥ न० २ ।
 २१ ॥
 २ जातुकर्णः । शाकल्यस्य शिष्यः । वेदनिरुक्तकर्ता ।
 तच्छिष्याः बलाकादयश्चत्वारः । द्वा० ६ ।
 ५८ ॥
 जामातुः शिष्यसदृशत्वम् । च० २ । ११ ॥
 जामिः । दक्षप्रजापतिपुत्री । धर्मप्रजापतेर्भार्या ।
 तत्पुत्रा भुयो दुर्गाणि । प० ६ । ६ ॥
 जाम्बवती । ऋक्षराजस्य जाम्बवतो दुहिता । तस्याः
 श्रीकृष्णेन विवाहः । द० ५६ । ३२ ॥ ८३ ।
 १० ॥ तत्पुत्राः । ६१ । ११-१२ ॥
 जाम्बवान् । ऋक्षराजः । तेन त्रिविक्रमस्य विजयोद्दो-
 पणम् । अ० २१ । ८ ॥ स्यमन्तकमणिहरणम् ।
 कृष्णेन सह युद्धम् । द० ५६ । १४-२५ ॥
 भगवन्स्तुतिः । २६-३२ ॥
 जायन्तेषां । ऋषभदेवस्य पुत्राः । माता जयन्ती ।
 भगवन्स्तुतिः । ए० ५ । २९-३४ ॥
 जारुधिः । मेरोः केमरपर्वतः । पं० १६ । २६ ॥
 जितव्रतः । क्ष० । हविर्धानस्य पुत्रः । माता हविर्धानी ।
 च० २४ । ८ ॥

जिनः । बुद्धस्य पिता । तस्य अजन इति नामान्तरम् ।
प्र० ३ । २४ ॥

जिह्वा । रसनेन्द्रियम् । रसनाशब्दं पश्यत । तृ०
६ । १३ ॥

जीवः । प्र० ३ । ३२ ॥ ७ । ५ । २४ ॥ द्वि०
५ । १४ ॥ १० । १२ ॥ तृ० १२ ।

४६ ॥ तस्य संसारप्राप्तिकारणम् । ए० १० ॥

जन्ममृत्युप्रकारः । २२ ॥ प्रसवकालीनं दुःखम् ।
तृ० ३० । १२-१८ ॥

जैमिपव्यः । ऋ० । न० २१ । २६ ॥

जैमिनिः । ऋ० । सामगो व्यासशिष्यः । प्र० ४ ।
२१ ॥ द्वा० ६ । ५३ ॥ तत्पुत्रः ३ सुमन्तुः ।

७५ ॥ तच्छिष्यः ३ सुकर्मा । ७६ ॥ तस्यान्यः

शिष्यः हिरण्यनामः । न० १२ । ३-४ ॥

ज्ञानशक्तिः । द्वि० ५ । २४ ॥

ज्ञानम् । प्र० १६ । २८ ॥ तस्य भगवत्प्राप्त्युपा
यत्नम् । तृ० ३२ । ३२-३६ ॥

ज्ञानयोगः । ए० २८ ॥

ज्ञानिनां नामानि । द्वि० ७ । ४३-॥ प्र० ३ ।
२० ॥ १५ । १२-॥

ज्ञानेन्द्रियाणि । तृ० २६ । १३ ॥

ज्वापव्यः । क्ष० सो० वं० । २ रुचकस्य पुत्रः । भार्या
श्रेय्या । पुत्रो विदर्भः । न० २३ । ३५-३९ ॥

ज्येष्ठमामः । शुक्रनामः । द्वा० ११ । ३५ ॥

ज्येष्ठा । अन्तःनीः । कन्वेर्भार्या । प्र० १७ । ३२ ॥

ज्योतिः । द्वितीय ऊर्ध्वलोकः । द्वि० १ । २८ ॥
अस्य ध्वर्धोरु इति नामान्तरम् ॥

ज्योतिर्भार्या । चतुर्थमन्वन्तरीय ऋषिः । प्र० १ ।
२८ ॥

ज्योतिश्चक्रम् । च० ९ । २० ॥

ज्योतिष्पान् । पर्वतः । कुशद्वीपस्यः ॥ पं० २० ।
४ ॥

त०

१ तक्षः । क्ष० सू० वं० । २ भरतस्य पुत्रः । न०
११ । १२ ॥

२ तक्षः । क्ष० सो० वं० । वसुदेवभ्रातृवृक्षस्य पुत्रः ।
माता दुर्वाक्षी । न० २४ । ४३ ॥

१ तक्षकः । क्ष० सू० वं० । प्रसेनजितः पुत्रः ।
पुत्रः १ बृहद्बलः । न० १२ । ८ ॥

२ तक्षकः । सर्पः । तेन २ परीक्षितो दशानम् । द्वा०
६ । ११-१३ ॥

तत्त्वानि । महदादीनि । सृष्टिः । द्वि० ५ । २२-
३४ ॥ तृ० ५ । २६-३७ ॥ ६ । २ ॥ तेषां

संख्यानम् । तृ० २६ । १०-१५ ॥ अभिमानि-
देवहृता भगवत्स्तुतिः । तृ० ५ । ३८-५० ॥

९ ॥

तत्त्वदर्शः । त्रयोदशमन्वन्तरीय ऋषिः । प्र० १३ ।
३०-३१ ॥

१ तपः । षष्ठ ऊर्ध्वलोकः । द्वि० १ । २८ ॥ उत्पत्तिः ।
५ । ३९ ॥

२ तपः । भगवन्मीनर्ष्यं काश्यपेः प्रमहन्म् । महिषा ।
प्र० १३ । ५० ॥ द्वि० ९ । २२ ॥ तृ०

१२ । १८ ॥ च० ८ । ७१-८० ॥ २३ ।
४-७ ॥ २८ । ३५-३८ ॥ पं० ५ । १ ॥

५० ४ । ४३-४६ ॥ ए० १७ । ३७ ॥

तपस्वी । द्वादशमन्वन्तरीय ऋषिः । प्र० १३ ।
२८ ॥

तपोमूर्तिः । द्वादशमन्वन्तरीय ऋषिः । अ० १३ ।
२८ ॥

तपोवासः । माघमासः ॥

तप्तमूर्ध्निः । नरकः । पं० २६ । ७, २० ॥

१ तपः । तमोगुणः । प्र० २ । २३ ॥ १३ ।
५३ ॥ द्वि० ४ । ५ ॥ १८ ॥ ९ । १० ॥

२ तमः । अविद्या । सृष्टिः । तृ० १० । १७ ॥
१२ । २ ॥ २० । १८ ॥

तर्पः । देवः । १ अर्कनामकवसोः पुत्रः । माता
वासना । प० ६ । १३ ॥

तलातलम् । चतुर्थे अधोलोकः । उत्पत्तिः । द्वि० १ ।
२६ ॥ ५ । ४० ॥ पं० २४ । ७-२८ ॥

तस्थुपां सर्गः । तृ० १० । १८ ॥

तापत्रयम् । प्र० ५ । ३२ ॥ १० । ६ ॥

तापसः । तामसशब्दं पश्यत ॥

तापी । नदी । पं० १९ । १८ ॥

तामसः । प्रियव्रतस्य द्वितीयभार्यायाः पुत्रः । चतुर्थो
मनुः । तद्भ्रातरौ उत्तमो रैवतश्च । पं० १ ।
२८ ॥ तत्पुत्रा दश । अ० १ । २७ ॥

तामससर्गः । तृ० १० । १७ ॥

तामसाहंकारः । द्वि० ५ । २४ ॥ तृ० ५ ।
३१ ॥

तामिस्रम् । अविद्यावृत्तिः । तृ० १२ । २ ॥ २० ।
१८ ॥

तामिस्रः । नरकः । पं० २६ । ७, ८ ॥

ताम्रः । नरकापुरस्य सेनापतिः । दृ० ५९ । १२ ॥

ताम्रपर्णी । नदी । च० २८ । ३५ ॥ पं० १९ ।
१८ ॥ दृ० ७९ । १६ ॥

ताम्रा । दक्षप्रजापतिपुत्री । कश्यपस्य भार्या । पुत्राः
श्येनगुह्रादयः । प० ६ । २७ ॥

तारतम्यम् । प्र० २ । २४ ॥ तृ० २९ । २८-
३७ ॥ पं० ५ । २१-२२ ॥

तारा । बृहस्पतेर्भार्या । सोमेन तस्या अपहारः,
तस्मात्तस्यां बुधनामकपुत्रोत्पत्तिश्च । न० १४ ।
४-१४ ॥

तार्क्ष्यः । कश्यपस्य रूपान्तरं नामान्तरं वा । तस्य
भार्याः चतस्रो दक्षकन्याः । शेषं कश्यपशब्दे पश्यत ।
प० ६ । २१ ॥

तालजङ्घः । जयध्वजस्य पुत्रः । तस्य शतं पुत्राः
और्विण हताः । न० २३ । २८ ॥

तालफलभक्षणम् गोपालैः । दृ० १५ । २१-
४० ॥

तालवनम् । दृ० १५ । २१ ॥

१ तितिक्षा । गुणः । प्र० १६ । २७ ॥ ए० १९ ।
३६ ।

२ तितिक्षा । दक्षप्रजापतिपुत्री । धर्मप्रजापतेर्भार्या ।
पुत्रः २ क्षेमः । च० १ । ५२ ॥

तितिक्षुः । क्ष० सो० वं० । महामनसः पुत्रः ।
तत्पुत्रः रुद्राग्रथः । न० २३ । २-४ ॥

१ तिमिः । दक्षप्रजापतिपुत्री । कश्यपभार्या । तत्पुत्रा
यादोगणाः । प० ६ । २६ ॥

२ तिमिः । क्ष० सो० वं० । दूर्वास्य पुत्रः । तत्पुत्रः
३ बृहद्रथः । न० २२ । ४२ ॥

तिरस्थं सर्गः । } तृ० १० । २० ॥
तिर्यक्सर्गः । }

तिलोत्तमा । अप्सराः । आश्विनमासनेत्री । दृ०
११ । ४३ ॥

तीर्थयात्रा । विदुरस्य । वृ० १ । १७-॥ परशुरामस्य । न० १५ । ४१ ॥ बलरामस्य । द० ७८-७९ ॥

तीर्थनती । कौञ्चद्वीपस्था नदी । पं० २० । २१ ॥

तुङ्गभद्रा । नदी । पं० १९ । १८ ॥

तुम्बुरुः । देवर्षि । प्र० १३ । ३७ । ५९ ॥

तुरः । कावपेयशब्द पश्यत । न० २२ । ३७ ॥

तुर्वसुः । क्ष० सो० व० । ययाते पुत्र । माता २ देवयानी । न० १८ । ३३ ॥ तत्पुत्रो २ वृद्धि । २२ । १६ ॥

तुलसी । प्र० १९ । ६ ॥ द्वि० ३ । २३ ॥

१ तुपिता । २ वेदशिरस पत्नी । तत्पुत्रो विभुनामा भगवद्वतार । अ० १ । २१ ॥

२ तुपिताः । द्वितीयमन्वन्तरीया देवा । अ० १ । २० ॥

३ तुपिताः । सुयमा इति नामान्तरम् । यज्ञनाम्नो भगवत पुत्रा । तन्माता दक्षिणा द्वि० । ७ । २ ॥ स्वायम्भुवमन्वन्तरीया देवा । तोष प्रतोष सतोष भद्र शान्ति इडम्पति इष्म कभि विधु स्वह सुदेन रोचनश्चेति द्वादश । च० १ । ३-८ ॥

तुष्टिः । दक्षप्रजापतिपुत्री । धर्मप्रजापतेर्भार्या । तत्पुत्री सुत् । च० १ । ४९-५१ ॥

तुष्टिमान् । क्ष० सो० व० । उग्रसेनस्य पुत्र । न० २४ । २४ ॥

ठद् । पिषामा । द्वि० १० । १७ ॥

ठणत्रिन्दुः । क्ष० सू० व० । २ वन्द्यो पुत्र । तस्य अत्पुत्रानाम्नामप्यभि जाता पुत्रा विशाल गन्धान्नु धूमनेनुश्च । न० २ । ३० ॥ दुहिता दग्निदा (इडनिला) ३१ ॥

तृणावर्तः । कसभृत्योऽसुर । कृष्णेन हत । द० ७ । १८-३३ ॥

तृतीय मन्वन्तरम् । तदधिपति प्रियव्रतपुत्र उत्तम । अ० १ । २३-२६ ॥

तेजस्तत्त्वम् । तदभिमानि अग्नि । उत्पत्ति । द्वि० ५ । २७ ॥ वृ० २६ । ३८ ॥

तैजसाहकारः । द्वि० ५ । २४ ॥ वृ० ५ । ३० ॥

तैत्तिरीयशाखा । यजुर्वेदान्तर्गता । तन्नामनिरुक्ति । द्वा० ६ । ६५ ॥

तोशलकः । कसस्य भृत्यो मह्य । कृष्णेन हत । द० ४४ । २७ ॥

तोषः । तुषितशब्द पश्यत ॥

त्यागः । सत्यास । ए० १९ । ३८ ॥

त्रयी । सवितु पुत्री । प० १८ । १ ॥

त्रयोदशं मन्वन्तरम् । अधिपतिर्देवसावर्णि । अ० १३ । ३० ॥

त्रयारुणिः । ऋ० । सोमवशीयस्य दुरितक्षयनामकस्य क्षत्रियस्य पुत्र । न० २१ । १९ ॥ तस्य पोराणिकत्वम् । द्वा० ७ । ५ ॥

त्रसद्वस्युः । क्ष० सू० व० । पुरुकुत्सस्य पुत्र । तत्पुत्र अनरण्य । न० ७ । ४ ॥

त्रिकुटु । क्ष० सो० व० । ४ शुभे पुत्र । तत्पुत्र । शान्तरय । न० १७ । ११ ॥

त्रिपालशत्वम् । सिद्धि । ए० १५ । २८ ॥

१ त्रिहृतः । मेरो केमरत्पर्वत । पं० १६ । २६ ॥

२ त्रिहृतः । भारतवर्षस्य पर्वत । प० १९ । १६ ॥ अ० २ । १ ॥

त्रिगर्तः । मुग्धर्मा । प्र० १५ । १६ ॥

१ त्रितः । ऋ० । प्र० ९ । ७ ॥ तत्तीर्थम् । तृ०
१ । २२ ॥

२ त्रितः । २ चक्षुषः पुत्रः । च० १३ । १६ ॥

त्रिपवित्राणि । तृ० १३ । २५ ॥

त्रिपुरासुराः । तद्वधकथा । स० १० । ५३--७१ ॥

त्रिवन्धनः । क्ष० सू० वं० । १ अरुणस्य पुत्रः ।

तत्पुत्रः १ सत्यव्रतः (त्रिशङ्कुः) । न० ७ । ४ ॥

त्रिभानुः । क्ष० सो० वं० । ३ भानुमतः पुत्रः ।

तत्पुत्रः कान्धमः । न० २३ । १७ ॥

त्रिलोकी । भूः भुवः स्वः । उत्पत्तिः । द्वि० ५ ।
४२ ॥

त्रिवका । कंसस्य गन्धकर्त्री । कृष्णेन तस्या ऋजू-
करणम् । द० ४२ । १-१३ ॥ तद्गृहगमनं
कृष्णस्य । ४८ । १-१० ॥ [तत्पुत्रः विशोकः ।
९० ॥]

त्रिविक्रमः । उरुकमनामा भगवान् । अ० २० ।
२१ ॥ द्वि० ७ । १८ ॥

त्रिशङ्कुः । क्ष० सू० वं० । १ सत्यव्रत इति नामान्त-
रम् । पिता त्रिवन्धनः । तत्पुत्रो हरिश्चन्द्रः । न०
७ । ५-७ ॥

त्रिशिखः । तापसमन्वन्तरीयो भगवदवतारः । अ०
१ । २८ ॥

१ त्रिशिराः । राक्षसः । रामेण हतः । न० १० । ९ ॥

२ त्रिशिराः । विश्वरूपचार्यः । प० ९ । १ ॥

त्रिमृद्गः । मेरोरुत्तरदिकस्थः पर्वतः । पं० १६ ।
२७ ॥

त्रिसामा । नदी । पं० १९ । १८ ॥

त्रुटिः । कालावयवः । तृ० ११ । ६ ॥

त्रेता । अग्नित्रयम् । उत्पत्तिः । न० १४ । ४९ ॥

त्रेतायुगम् । धर्माः । द्वा० ३ । २०--२३ ॥

त्वक् । चर्मन्द्रियम् । उल्लिखितः अभिमानिदेवता च । तृ०

६ । १६ ॥ २६ । ३५ ॥ द्वि० ६ । ४ ॥

१० । २३ ॥

१ त्वष्टा । क्ष० । भौवनस्य पुत्रः । भार्या विरोचना ।

पुत्रो विरजाः । पं० १५ । १५ ॥

२ त्वष्टा । कश्यपस्य पुत्रः । माता अदितिः । प०

६ । ३९ ॥ भार्या प्रह्लादपुत्री रचना । पुत्रौ

संनिवेशः विश्वरूपश्च । ४४ ॥ तेनेन्द्रहननाय वृत्रा-

सुरोत्पादनम् । ९ । ११-१२ ॥

द०

१ दक्षः । ब्रह्मणो दक्षिणाङ्गुष्ठादुत्पन्नः प्रजापतिः ।

तृ० १२ । २३ ॥ भार्या स्वायंभुवमनुपुत्री

प्रसूतिः । ५६ ॥ च० १ । ११, ४७ ॥ तस्य

पोडश कन्याः । ४८ ॥ तस्य विश्वसृजां सत्रं

प्रति गमनम् । तत्र रुद्रस्य दूषणं तस्मै शापदानं

च । २ । ५-२० ॥ तस्य पट्टाभिषेकः । ३ ।

२ ॥ वृहस्पतिसवकरणम् । ३ ॥ यज्ञदर्शिनार्थ-

मागतायाः रुद्रभार्यायाः स्वपुत्र्याः सतीदेव्या

अनादरकरणेन तया देहत्यागः । ४ । ८-२८ ॥

वीरभद्रेण तच्छिरसश्छेदः । ५ । २२-२४ ॥ अस्य

वस्तुसुखप्राप्तिः । ७ । ८ ॥ अयं स्वायंभुवदक्षः ।

अयं कदाचन महादेवमवज्ञाय तन्निष्कृतिरूपेण

स्वदेहं तत्याज । च० ३० । ४८ ॥

२ दक्षः । प्रजापतिः । पूर्वोक्तः स्वयं त्यक्तदेहो दक्षः

द्वितीयवारं चाक्षुषमन्वन्तरे प्राचीनवर्हिषः पुत्रेभ्यो

दशम्यः प्रचेतोभ्यः वाक्ष्यां मारिषायास्तुलनः ।

च० ३० । ४८--४९ ॥ प० ४ । १७ ॥ भग-

वस्तुतिः । २३-३४ ॥ भार्या पञ्चजनप्रजापति-
पुत्री असिक्ती । ५१ । तस्याः पुत्राः हर्यश्वाः ।
५ । १ ॥ नारदोपदेशेनादर्शनं गतेषु तेषु पुत्रेषु
पष्टिसंख्याकानां कन्यानामुत्पादनम् । ६ । १-॥
तासु धर्मप्रजापतिपत्न्यः दश । मानुः लम्बा ककुम्
जामिः विश्वा साध्या मरुत्वती वसुः सुहर्ता संकल्पा-
चेति । ४-१६ ॥ भृगुपुत्रस्य भूतप्रजापतेः
सरूपा भूता चेति द्वे पत्न्यौ । १७-१८ ॥
अङ्गिरःप्रजापतेर्द्वेभार्ये स्वधा सती च । १९ ॥
कृशाश्वस्य द्वेभार्ये अचिः धिषणाच । २० ॥
तादर्थ्यनाम्नः कश्यपस्य विनता कन्दूः पतङ्गी
यामिनी इति चतस्रः पत्न्यः । २१-२२ ॥ इन्द्रोः
पत्न्यः नक्षत्राभिमानिन्यो रोहिण्यादयः सप्तविंशतिः ।
२३ ॥ कश्यपस्य पत्न्यः त्रयोदश । अदितिः
दितिः दनुः काष्ठा अरिष्टा सुरसा इला मुनिः
क्रोधवशा ताम्रा सुरभिः सरमा तिमिश्चेति । २५-
४५ ॥

३ दक्षः । क्ष० सू० वं० । २चित्रसेनस्य पुत्रः ।
तत्पुत्रो मीढ्वान् । न० २ । १९ ॥

४ दक्षः । क्ष० सो० वं० । उशीनरस्य पुत्रः । न०
२३ । ३ ॥

दक्षसावर्णिः । वरुणस्य पुत्रः । नवमो मनुः । अ०
१३ । १८ ॥

दक्षिणा । महालक्ष्म्यंशमृता रुचिप्रजापतेः पुत्री ।
माता आकृतिः । तस्या भर्ता सद्भ्रातृत्वेनावतीर्णो
यज्ञनामा भगवान् । पुत्राः द्वादश वृषिताः । च०
१ । ३-७ ॥ द्वि० ७ । २ ॥

तन्मिमांसय । पं० २१ । ३-६ ॥

दण्डकः । क्ष० सू० वं० । इक्ष्वाकोः पुत्रः । न०
६ । ४ ॥

दण्डपाणिः । क्ष० सो० वं० । वहीनरस्य पुत्रः ।
तत्पुत्रः २ निमिः । न० २२ । ४४ ॥

दत्तः । दत्तात्रेयः । अत्रेः पुत्रः । माता कर्दमपुत्री
अनसूया । स नारायणांशसंभूतः । च० १ ।
१५ । ३२ ॥ प्र० ३ । ११ ॥ द्वि० ७ ।
४ ॥ तच्छिष्यः कार्तवीर्याङ्गुलिः । न० १५ ।
१७ ॥

दधीचिः । दध्यङ् शब्दं पश्यत ॥ प० ११ ।
२० ॥

दध्यङ् । दधीचिः । अथर्वणः पुत्रः ।
माता कर्दमपुत्री चित्तिः । अश्वशिरा इति
नामान्तरम् । च० १ । ४२ ॥ प० ९ ।
५२ ॥ देवैर्देवायुधनिर्माणार्थं तस्य पृष्ठास्थिया-
चनम् योगधारणया तेन देहत्यागश्च । १० ।
१-१२ ॥

दनुः । दक्षप्रजापतिपुत्री । कश्यपस्य भार्या । पुत्राः
द्विर्भृशश्म्वरादय एकपष्टिर्दानवाः । प० ६ ।
२९ ॥

दन्तवक्रः । करुशदेशाधिपतेः वृद्धशर्मणः पुत्रः । माता
वसुदेवस्य भगिनी श्रुतदेवा । न० २४ । ३७ ॥
कृष्णेन हतः । द० ७७ । ३७ । ७८ ।
१-१० ॥

दन्दशूकः । कनरकः । पं० २६ । ७, ३३ ॥

१ दमः । क्ष० सू० वं० । मरुत्स्य पुत्रः । तत्पुत्रः
राज्यवर्धनः । न० २ । २९ ॥

२ दमः । गुणः । प० १९ । ३६ ॥ प्र० १६ ।
२७ ॥

- दमघोषः । क्ष० सो० व० । चेदिराजस्य पुत्र ।
 भार्या वसुदेवमगिनी श्रुतश्रवा । तत्पुत्र शिशुपाल ।
 न० २४ । ३९-४० ॥ स० १ । १७ ॥
- १ दम्भः । अधर्मस्य पुत्र । तन्माता मृषा । भार्या
 माया । पुत्रौ लोभो निष्ठतिश्च दम्पती । च० ८ ।
 २-३ ॥
- २ दम्भः । दोष । प्र० १७ । ३२ ॥
- १ दया । दक्षप्रजापतिपुत्री । धर्मप्रजापतेर्भार्या । पुत्र
 अमय । च० १ । ५० ॥
- २ दया । गुण । प्र० १६ । २७ ॥ १७ । २४,
 ४२ ॥
- दरिद्योतः । क्ष० सो० व० । दुन्दुभे पुत्र । तत्पुत्र
 पुनर्वसु । न० २४ । २० ॥
- दरिद्रिः । ए० १९ । ४४ ॥
- दर्पः । क्ष० । उन्नते पुत्र । च० १ । ५१ ॥
- दर्भकः । क्ष० । मगधराज । राजातशत्रो पुत्र ।
 द्वा० १ । ६ ॥
- १ दर्शः । देव । धातु पुत्र । माता सिनीवाली ।
 प० १८ । ३ ॥
- २ दर्शः । क्ष० सो० व० । कृष्णस्य पुत्र । माता
 कालिन्दी । ढ० ६१ । १४ ॥
- दशप्रजापतयः । मरीच्यादय । ब्रह्मण उत्पन्ना ।
 तृ० १२ । २१-२२ ॥
- दशमं मन्वन्तराम् । अधिपतिः ब्रह्ममावर्णि । अ०
 १३ । २१-२३ ॥
- १ दशरथः । क्ष० सू० व० । मूलकन्य पुत्र । त-
 स्युत्र ऐडविड । न० ९ । ४१ ॥
- २ दशरथः । क्ष० सू० व० । अनम्य पुत्र । तत्पु-
 त्रा रामलक्ष्मणमरुतशत्रुणा । न० १० । १-३ ॥
- पुत्री शान्ता २ रोमपादाय पुत्रीत्वेन दत्ता । २३ ।
 ७-८ ॥
- ३ दशरथः । क्ष० सो० व० । नवरथस्य पुत्र ।
 न० २४ । ४ ।
- दशरक्षणम् । श्रीमद्भागवतम् । द्वि० ९ । ४३ ॥
 तेया नामानि तेया विवरण च । द्वि० १० ।
 १-७ ॥ द्वा० ७ । ८ ॥
- दशविधः सर्गः । तृ० १० ॥ १४-२८ ॥
- दशार्हः । क्ष० सो० व० । निवृत्ते पुत्र । तत्पुत्रो
 १ व्योम । न० २४ । ३ ॥
- दशेन्द्रियाणि । तृ० २६ । १३ ॥
- दहः । अग्निविशेष । सोऽन्यजन्मनि अगस्त्यो जात ।
 च० १ । ३६ ॥
- दानम् । तृ० ३ । २७-२८ ॥ ए० १९ । ३७ ॥
- दानपतिः । अक्रूर । द० ३६ । २८ ॥
- दावाग्निपानम् । कृष्णेन । ढ० १७ । २०-२५ ॥
 १९ । ७-१३ ॥
- दाशकन्या । १ सत्यवती अन्तनोर्भार्या । न० २२ ।
 २० ॥
- दिक् । दश दिश । तृ० ६ । १७ ॥
- दितिः । २ दक्षप्रजापतिपुत्री । कश्यपस्य भार्या ।
 प० ६ । २५ ॥ तयाऽपत्यार्थं सायमसमये भर्तु-
 निर्निन्द्य । तृ० १४ ॥ गमोत्पत्ति । १५ ॥ हिर-
 प्यकशिपु हिरण्याक्षश्चेति पुत्रद्वयनननम् । १७ ।
 २-२० ॥ प० १८ । १०-११ ॥ इन्द्रयात-
 कपुत्रप्रान्त्यर्थं कश्यपाद्दर्भमाधाय पुसपननताचरणम् ।
 १८ । २३-५५ ॥ तत्पुत्रा एकौनपद्याशन्मस्त ।
 ६१-७२ ॥
- दिनमानम् । द्वादशमासानाम् । पं० २१ । ३-६ ॥

१ दिलीपः । क्ष० सू० वं० । अंगुमतः पुत्रः ।
तत्पुत्रो भगीरथः । न० ९ । २ ॥

२ दिलीपः । क्ष० सो० वं० । ऋष्यस्य पुत्रः ।
तत्पुत्रः प्रतीपः । न० २२ । ११ ॥

दिव्यः । क्ष० सू० वं० । न० १२ । १० ॥

दिविरथः । क्ष० सो० वं० । खनपानस्य पुत्रः ।
तत्पुत्रः धर्मरथः । न० २३ । ६ ॥

१ दिवोदासः । क्ष० सो० वं० । मीमरथस्य पुत्रः ।
तत्पुत्रो धुमान् । न० १७ । ६ ॥

२ दिवोदासः । पूर्वशोत्पन्नस्य मुद्गलस्य पुत्रः ।
तत्पुत्रः २ सत्यवृतिः । कन्या अहल्या । न० २१ ।
३४ ॥ तस्यान्यः पुत्रो मित्रेयुः । २२ । १ ॥

दिव्यः । क्ष० सो० वं० । सात्वतस्य पुत्रः । न०
२४ । ६ ॥

द्विष्टः । क्ष० । वैश्वतमनोः पुत्रः । अ० १३ ।
२ ॥ न० १ । १२ ॥ तत्पुत्रो नाभागः । २ ।
२३ ॥

दीक्षितान्नम् । न भोग्यम् । द० २३ । ८ ॥

दीप्तकेतुः । क्ष० । दक्षसावर्णिमनोः पुत्रः । अ०
१३ । १८ ॥

दीर्घतमाः । क्ष० सो० वं० । राष्ट्रस्य पुत्रः । तत्पुत्रो
द्वितीयो भगवदंशो रधन्वन्तरिः । न० १७ । ४ ॥
तेन बलेभार्यायां अङ्गवङ्गकलिङ्गादीनामुत्पादनम्
२३ । ५ ।

दीर्घबाहुः । क्ष० सू० वं० । खट्वाङ्गस्य पुत्रः तत्पुत्रो
रघुः । न० १० । १ ॥

दीर्घसत्रम् । प० १ । २१ ॥

दुःखम् । दोषः । प० १९ । ४१ ॥ तत्सहोपाये
भिक्षगीता । २३ ॥

दुन्दुभिः । क्ष० सो० वं० । अन्धकस्य पुत्रः । तत्पुत्रो
दरिद्योतः । न० २४ । २० ॥

दुरितक्षयः । क्ष० सो० वं० । महावीर्यस्य पुत्रः ।
तत्पुत्राः । त्रय्यारुणिः कविः पुष्करारुणिः इति
त्रयो ब्राह्मणाः । न० २१ । १९ ॥

दुरक्तिः । कलेभार्या । पुत्रौ भयो मृत्युश्च । च०
८ । ४ ॥

दुर्गा । देवी । तस्या भूमाववतरीतुं भगवदाज्ञा । द०
२ । ६--१२ ॥

दुर्जयः । दनुपुत्रोऽसुरः । प० ६ । ३१ ॥

दुर्दमनः । क्ष० सो० वं० । शतानीकस्य पुत्रः ।
तत्पुत्रो वहीनरः । न० २२ । ४३ ॥

दुर्निमित्तानि । अपशकुनशब्दं पश्यत ।

१ दुर्मदः । क्ष० सो० वं० । भद्रसेनस्य पुत्रः तत्पुत्राः
कृतवीर्यः कृताग्निः कृतवर्मा कृतौजाः धनकश्चेति
पञ्च । न० २३ । २३ ॥

२ दुर्मदः । क्ष० सो० वं० । वसुदेवस्य पुत्रः ।
माता रोहिणी । न० २४ । ४६ ॥

३ दुर्मदः । क्ष० सो० वं० । वसुदेवस्य पुत्रः ।
माता पौरवी । न० २४ । ४७ ॥

दुर्मनाः । क्ष० सो० वं० । घृतस्य पुत्रः । तत्पुत्रः
प्रचेताः न० २३ । १५ ॥

दुर्मर्षणः । क्ष० सो० वं० । ३सृजयस्य पुत्रः । माता
राष्ट्रपाली । न० २४ । ४२ ॥

दुर्मित्रः । द्वा० १ । ३४ ॥

दुर्मुखः । राक्षसः । तस्य वधः । न० १० । १८-
२० ॥

दुर्योधनः । क्ष० सो० वं० । घृतराष्ट्रस्य पुत्रः ।
न० २२ । २६ ॥ तेन विदेहनगरे विद्याभ्यासः

द० ५७ । २६ ॥ तत्पुत्री लक्ष्मणा । सा कृष्ण
पुत्रेण साम्नेनापहृता । ६८ ॥ युधिष्ठिरसभायां-
पतनम् । ७५ । १७ ॥ तस्योरुभेदनम् । प्र०
७ । १३ ॥ विदुरधिकारः । वृ० १ । १४-
१५ ॥

दुर्वः । दूर्वशब्दं पश्यत ॥

दुर्वासी । क्ष० सो० वं० । वृकस्य भार्या । तत्पुत्राः
तक्षपुष्करादयः । न० २४ । ४३ ॥

दुर्वासाः । शक्रांशः अत्रेः पुत्रः । माता अनसूया ।
आतरो दत्तात्रेयः सोमश्च । च० १ । १५-३३ ॥
शापेन इन्द्रादीनां असुरैः पराजयः । अ० ५ ।
१६ ॥ तेन १ अम्बरीषस्य द्वादशीव्रतमञ्जनम् ।
कृत्यानिर्माणम् । सुदर्शनाग्नेण तस्यैव उपद्रवप्राप्तिः ।
न० ४ । ३५-५० ॥

दुःशक्रुनम् । अपशक्रुनशब्दं पश्यत ॥

दुःशाखा । धृतराष्ट्रस्य पुत्री । न० २२ । २६ ॥
दुःशासनः । क्ष० सो० वं० । धृतराष्ट्रस्य पुत्रः ।
दुर्मोपनम्यावरजः । वृ० ३ । १३ ॥

दुःष्यन्तः । क्ष० सो० वं० । रैम्यस्य पुत्रः । भार्या
शकुन्तला । पुत्रो भरतः । न० २० । ७-२६ ॥
सः तुर्वमुवंशोत्पन्नस्य मरुत्स्याभिमानिकः पुत्रो-
ऽमृत् । पुनः स्वस्य वंशमेव प्राप्तवान् । २३ ।
१७-१८ ॥

दुःश्यामानि । द० ४२ । २६-३० ॥

दूरदर्शनम् । मिद्रिः । ए० १५ । २० ॥

दूरधरणम् । मिद्रिः । ए० १५ । १० ॥

दुर्वः । क्ष० सो० वं० । वृत्रस्य पुत्रः । तत्पुत्रः २

मिनिः । न० २२ । ४२ ॥

दृपणः । राक्षसः । रामेण हतः । न० १० । ९ ॥
दृपणा । भौवनस्य भार्या । तत्पुत्रः १ त्वष्टा । पं०
१५ । १५ ॥

दृन्नेमिः । क्ष० सो० वं० । सत्यघृतेः पुत्रः । तत्पुत्रः
सुपार्थः । न० २१ । २७ ॥

दृहनुः । क्ष० सो० वं० । सेनाजितः पुत्रः । न०
२१ । २३ ॥

दृढाश्वः । क्ष० सू० वं० । कुवलाश्वस्य पुत्रः ।
तत्पुत्रो हर्म्यथः । न० ६ । २४ ॥

दृपद्वती । नदी । पं० १९ । १८ ॥

देवः । देवाः । तैः कृत्वा भगवत्स्तुतिः । वृ० १९ ।
३० ॥ च० १ । ५६-५७ ॥ प ९ । २१-
४५ ॥ ए० ४ । ९-११ ॥ ६ । ७-१९ ॥
भगवन्तं प्रति ध्रुवतपःप्रभावकथनम् । च० ८ ।
८१ ॥ तेषां असुरैर्युद्धम् । अ० १० ॥
त्रिविष्टपं परित्यज्य पलायनम् । अ० १५ ।
२४-३२ ॥

देवऋषभः (वेदऋषभः) । धर्मप्रजापतेः पुत्रः । माता
मातुः । पुत्रः इन्द्रसेन । पं० ६ । ५ ॥

१ देवकः । क्ष० सो० वं० । युधिष्ठिरस्य पुत्रः ।
माता पौरीवी । न० २२ । ३० ॥

२ देवकः । क्ष० सो० वं० । जाहुकस्य पुत्रः ।
भ्राता उपमेनः । पुत्राः देववान् उपदेवः सुदेवः
देववर्षकश्च ॥ दुहितः घृतदेवा शान्तिदेवा
उददेवा श्रुदेवा देवराशिञ्च सहदेवा देवकी चेति
सप्त । न० २४ । २१-२३ ॥

देवकी । २ देवकस्य पुत्री । वसुदेवस्य भार्या । न०
२४ । २३ ॥ तस्या विवाहः । द० १ ।

- २९ ॥ पुत्राः कीर्तिमान् सुपेणः भद्रसेनः ऋजुः
संमर्दनः मद्रः संकर्षणः कृष्णश्च । न० २४ ।
५४ ॥ पुत्री सुमद्रा । ५५ ॥ पण्णां पुत्राणां कंसेन
हननम् । ६० २ । ४ ॥ तस्या हननोद्योगः कंसेन ।
१ । ३५ ॥ कंसेन वसुदेवेन सह तस्या निगड-
वन्यः । ६६ ॥ तस्या गर्भे भगवतः प्रवेशः । २ ।
१८ ॥ ब्रह्मणा तद्र्भस्थस्य भगवतः स्तुतिः । २६-
४० ॥ तत्कृता स्तुतिः । ३ । २४-३१ ॥ ८५ ।
२९-३१ ॥
- १ देवकुल्या । पूर्णिमः पुत्री । इयमेव द्वितीय-
जन्मनि गङ्गाऽभूत् । च० १ । १४ ॥
- २ देवकुल्या । जद्वीथस्य भार्या । पं० १५ । ६ ॥
देवकूटः । मेरोः पूर्वभागस्थः पर्वतः । पं० १६ ।
२७ ॥
- देवक्षत्रः । क्ष० सो० वं० । देवरातस्य पुत्रः । तत्पुत्रो
४ मधुः । न० २४ । ५ ॥
- देवगर्भा । कुचद्वीपस्था नदी । पं० २० । १५ ॥
- देवगिरिः । पर्वतः । पं० १९ । १६ ॥
- देवगुह्यः । भार्या रसरस्वती । २ पुत्रः सार्धभौमो
भगवदवतारः । अ० १३ । १७ ॥
- देवताजित् । १ सुमतेः पुत्रः । माता बृहत्सेना
(बृहत्सेना) भार्या आसुरी । तत्पुत्रो देवयुजः । पं०
१५ । २-३ ॥
- देवदत्तः । क्ष० सू० वं० । उरुश्रवसः पुत्रः । तत्पुत्रः
अग्निदेवः । न० २ । २०-२१ ॥
- देवयुजः । देवताजितः पुत्रः । भार्या धेनुमती । पुत्रः
परमेष्ठी । पं० १५ । ३ ॥
- देवपालः । शाकद्वीपस्थः पर्वतः । पं० २० । २६ ॥
- देवबाहुः । क्ष० सो० वं० । हृदीकस्य पुत्रः ।
- तद्भ्रातरौ शतधनुः कृतवर्मा च । न० २४ ।
२७ ॥
- देवपागः । क्ष० सो० वं० । २ शूरस्य पुत्रः । वसु-
देवस्य भ्राता । न० २४ । २८ ॥ पुत्रौ चित्रकेतुः
२ बृहद्बलश्च । ४० ॥
- देवभूतिः । शुद्धस्य पुत्रः । अमाल्येन कण्वनाम्ना हतः ।
द्वा० १ । १८-१९ ॥
- देवमित्रः । बहुवृच ऋषिः । माण्डूकेयस्य शिष्यः ।
सौमर्यादीनां गुरुः । द्वा० ६ । ५६ ॥
- १ देवमीढः । क्ष० सू० वं० । कृतरथस्य (कृतिरथस्य)
पुत्रः । तत्पुत्रः विस्तृतः । न० १३ । १६ ॥
- २ देवमीढः । क्ष० सो० वं० । १ विदूरथस्य
नामान्तरम् । तत्पुत्रः २ शूरः । न० २४ । २७ ॥
- देव्यानी । शुक्राचार्यस्य पुत्री । तन्माता प्रियव्रतराज
पुत्री ऊर्जस्वती । पं० १ । २४-३४ ॥ शर्मिष्ण्या
तस्याः कूपे प्रक्षेपः । ययातिना विवाहः । यदुप्रभृति
पुत्रद्वयोत्पत्तिः । न० १८ । ६-३३ ॥
- देवरक्षिता । देवकस्य पुत्री । वसुदेवस्य भार्या ।
न० २४ । २३ ॥ पुत्राः गदादयः । ५२ ॥
- १ देवरातः । क्ष० सू० वं० । सुक्तेः पुत्रः ।
तत्पुत्रः १ बृहद्रथः । न० १३ । १४-१५ ॥
- २ देवरातः । शुनःशेषश्रुपेर्नामान्तरम् । न० १६ ॥
३०-३२ ॥
- ३ देवरातः । क्ष० सो० वं० । करम्भेः पुत्रः । न०
२४ । ५ ॥
- देवव्यः । कृत्वाध्वरूपेः पुत्रः । माता धिपणा । पं०
६ । २० ॥ प्र० ७ । ४५ ॥ हूहनामरुगन्ध-
र्षाय शापदानम् । अ० ४ । ३ ॥

देवलोकः । (इन्द्रपुरी) वर्णनम् । अ० १५ । ११-
२२ ॥

देववर्धनः । क्ष० सो० वं० । देवकस्य पुत्रः । न०
२४ । २२ ॥

देववर्षम् । शाल्मलिद्वीपस्थम् । पं० २० । ९ ॥

१ देववान् । रुद्रसावर्णेः पुत्रः । अ० १३ । २७ ॥

२ देववान् । क्ष० सो० वं० । अकूरस्य पुत्रः ।
न० २४ । १७-१८ ॥

३ देववान् । क्ष० सो० वं० । देवकस्य पुत्रः ।
न० २४ । २२ ॥

देववीतिः । मेरुपर्वतस्य पुत्री । १ केतुमालस्य भार्या ।
पं० २ । १९-२३ ॥

देवश्रवाः । क्ष० सो० वं० । २ शूरस्य पुत्रः । माता
मारिषा । आता यमुदेवः । न० २४ । २८ ॥
भार्या उपसेनस्य पुत्री कंसवती । पुत्रौ सुवीरः
इपुमांश्च । ४१ ॥

देवश्रुताः । तृतीयमन्वन्तरीया देवाः । अ० १ ।
२४ ॥

देवश्रेष्ठः । रुद्रसावर्णेः पुत्रः । अ० १३ । २७ ॥

देवसर्गः । तृ० १० । २७ ॥

देवसावर्णिः । त्रयोदशो मनुः । पुत्राः चित्रसेनायाः ।
अ० १३ । ३० ॥

देवहृतिः । स्वायंभुवमनोः पुत्री । माता शतरूपा ।
तृ० १२ । ५५ ॥ कर्दमत्रयपिणा विवाहः ।
२२ । १९-२४ ॥ तस्याः सौन्दर्यवर्णनम् ।
१७-१८ ॥ २३ । ३०-३७ ॥ कर्दमस्य
शुश्रूषा । २३ । २-५ ॥ मर्त्रा सह मुदेन
विहरणम् । ३६-४७ ॥ तस्यां नवकन्योत्पत्तिः ।

४८ ॥ तस्यां कपिलोत्पत्तिः । २४ । ६ ॥

कपिलेन ज्ञानोपदेशः । २४-३३ ॥ भगवत्स्तुतिः ।

३३ । २-८ ॥ तस्या मोक्षप्राप्तिः । १२-३० ॥

देवहोत्रः । उपहर्तृनामकस्य विष्ण्ववतारस्य पिता ।
पत्नी बृहती । अ० १३ । ३२ ॥

देवातिथिः । क्ष० सो० वं० । क्रोधनस्य पुत्रः ।
तत्पुत्रः ऋष्यः । न० २२ । ११ ॥

१ देवानीकः । कुशाद्वीपस्थः पर्वतः । पं० २० ।
१५ ॥

२ देवानीकः । क्ष० सू० वं० । क्षेमधन्वनः पुत्रः ।
तत्पुत्रः अनीहः । न० १२ । २ ॥

देवापिः । क्ष० सो० वं० । प्रतीपस्य पुत्रः । आतरौ
शंतनुः वाहीकश्च । जन्मप्रभृतिविरक्तः सः वनं
ययौ । न० २२ । १२-१७ । तेन कल्याणप्राप्ते
पुनर्धर्मप्रवर्तनार्थं वासः । द्वा० २ । ३७-३८ ॥

देवावृषः । क्ष० सो० वं० । सात्वतस्य पुत्रः । तत्पुत्रो
बभ्रुः । न० २४ । ६-१० ॥

दैर्नदिनः सर्गः । तृ० ११ । २५ ॥

१ दोषः । देवः । धर्मप्रजापतिपुत्रः । तद्भार्या शर्वरी ।
माता ३ वसुः । तत्पुत्रः भगवदंशः शिशुमारः । प०
६ । ११-१४ ॥

२ दोषः । गुणविरोधी । प० १७ । २४ ॥ ३२ ॥
दोषा । पुष्पाणस्य भार्या । पुत्राः प्रदोषः निशीथः
व्युष्टश्च । च० १३ । १३-१४ ॥

दौष्यन्तिः । ३ भरतः । न० २० । २७ ॥

द्युतिमान् । नवममन्वन्तरीय ऋषिः । अ० १३ ।
१९ ॥

द्युमत्सेनः । क्ष० सो० वं० । शमस्य पुत्रः । तत्पुत्रः
७ सुमतिः । न० २२ । ४८ ॥

१ शुभान् । वसिष्ठस्य पुत्रः । माता अरुन्धती (ऊर्जा) ।
च० १ । ४१ ॥

२ शुभान् । स्वारोचिपमनोः पुत्रः । अ० १ । १९ ॥

३ शुभान् । क्ष० सो० वं० । १ दिवोदासस्य पुत्रः ।
तस्य प्रतर्दनादीनि नामानि । तस्य पुत्रः अलर्कः ।
न० १७ । ६ ॥

४ शुभान् । शाश्वराजस्यामाल्यः । प्रयुञ्जेन सह
युद्धम् । द० ७६ । २६ ॥ वधः प्रयुञ्जेन ।
७७ । ३ ॥

शुभन्ः । चक्षुपः पुत्रः । माता नडुला । च० १३ ।
१६ ॥

शूतम् । अक्षक्रीडा । अधर्मस्थानम् । प्र० १७ ।
३८ ॥ तृ० १ । ८ ॥

द्रविडः । क्ष० सो० वं० । कृष्णस्य पुत्रः । माता
जाम्बवती । द० ६१ । १२ ॥

द्रविडाः । देशः । तत्र कलावपि नारायणपरायणजन-
भूयिष्ठत्वम् । ए० ५ । ३६-४० ॥

द्रविणः । कुशद्वीपस्थः पर्वतः । पं० २० । १५ ॥

द्रविणाः । पृथोः पुत्रः । तन्माता अर्चिः । च० २४ ।
२ ॥ सान्तपदम् ।

द्रविणकः । अग्निनामकवसोः पुत्रः । माता वसोधरा ।
प० ६ । १३ ॥

द्रव्यशक्तिः । द्वि० ५ । २४ ॥

द्रव्याद्वैतम् । स० १५ । ६५ ॥

द्रुतिः । नक्तस्य भार्या । पुत्रः ३ गयः । पं० १५ ।
६ ॥

द्रुपः । क्ष० सो० वं० । ष्टपतस्य पुत्रः । तत्पुत्राः
घृष्टशुभादयः । पुत्री द्रौपदी कृष्णा पाण्डवानां
भार्या । न० २२ । २-३ ॥

१ द्रुमिलः । ऋषभदेवस्य पुत्रः । माता जयन्ती । पं०
४ । ८-११ ॥ ए० २ । २१ ॥ निमिराजं
प्रति भगवद्धर्मकथनम् । ४ ॥

[२ द्रुमिलः । गन्धर्वः । कंसस्य जनकः । द० ३६ ॥]
द्रुष्टुः । क्ष० सो० वं० । ययातेः पुत्रः । माता
शर्मिष्ठा । न० १८ । ३३ ॥ तत्पुत्रो वभ्रुः ।
२३ । १४ ॥

१ द्रोणः । पर्वतः । पं० १९ । १६ ॥

२ द्रोणः । धर्मप्रजापतेः पुत्रः । अष्टवसुष्वन्यतमः ।
माता ३ वसुः । भार्या-अभिमतिः । पुत्राः हर्षः
शोकः भयश्च । प० ६ । ११ ॥ स एव भूमौ
नन्दगोपत्वेनावतीर्णः । तद्भार्या धरा यशोदाऽजनि ।
द० ८ । ४८ ॥

३ द्रोणः । द्रोणाचार्यः । भार्या कृष्णी । पुत्रः अश्वत्थामा ।
प्र० ७ । ४ ॥ तृ० ३ । १४ ॥

द्रौणिः । अश्वत्थामा । प्र० ७ । १४ ॥

द्रौपदी । द्रुपदस्य पुत्री कृष्णा । न० २२ । २-३ ॥
तस्याः पुत्राः । २३ । २८-३० ॥ तस्याः
सान्त्वनमर्जुनेन । प्र० ७ । १५ ॥ अश्वत्थामानं
बन्धनान्मोचयितुमर्जुनं प्रति प्रार्थना । ४२-४८ ॥
तस्याः स्वगरोरिहणम् । १५ । ५० ॥ कृष्णमहिषीभिः
सह संवादः । द० ८३ ॥

द्वादशं मन्वन्तरम् । अधिपतिः रुद्रसार्वर्णिः । अ०
१३ । २७ ॥

द्वादशमासाः । तेषां नामानि तत्तन्मासनेतृणां सूर्यादीनां
नामानि च । द्वा० ११ । ३०-५० ॥

द्वादशादित्याः । प० ६ । ३९ ॥

द्वादशीव्रतम् । अम्वरीपस्य । न० ४ । २९ ॥

दापरयुगधर्माः । द्वा० ३ । २२-२३ ॥ २९-॥

द्वारका । कृष्णस्य पुरी । निर्माणं विश्वकर्मणा ।
[विजयध्वजपाठानुसारेण द० उत्तरार्धे षष्ठं ११ ।
श्लो० ५० ॥]

द्विजन्मानः । ब्राह्मणक्षत्रियवैश्याः । तेषां साधारणो
धर्मः । स० ११ । १३ ।

द्विजपत्नीनां भगवद्भक्तिः । द० २३ ॥

द्वितीयं मन्वन्तरम् । अधिपतिः स्वरोचिषः । अ०
१ । १९ ॥

द्विपराधः । तृ० ११ । ३७-३८ ॥

द्विमीढः । क्ष० सो० वं० । हस्तिनः । पुत्रः । न०
२१ । २१ ॥ तत्पुत्रः यवीनरः । २७ ॥

द्विमूर्धा । दनुपुत्रोऽसुरः । प० ६ । ३० ॥

द्विविदः । सुमीवसन्निवो वानरः । बलरामेण हतः ।
द० ६७ ॥ तृ० ३ । ११ ॥

द्विशफाः । गवादयः । तेषां सर्गः । तृ० १० ।
२१ ॥

द्वीपाः । सप्तद्वीपशब्दं पश्यत ॥

द्वेषः । तस्यापि मोक्षसाधनत्वम् । स० १ । २९ ॥

ध०

धनंजयः । अर्जुन । प्र० ७ । ५० ॥ ९ । ३ ।
१५ । ३३ ॥

धनम् । धर्म एव । ए० १९ । ३९ ॥

धनदः । कुत्रे । तस्योत्पत्तिः । न० २ । ३२ ॥

धनिनां दुःखम् । स० १३ । ३१-३३ ॥

धनुर्वागः । कंसस्य । द० ३६ । २६ ॥

धनुर्वेदः । तृ० १० । ३८ ॥

१ धन्वन्तरिः । आयुर्वेदकर्ता भगवान् । तस्योत्पत्तिः

क्षीरसमुद्रात् । अ० ८ । ३१-३६ ॥ प्र० ३ ।
१७ ॥ द्वि० ७ । २१ ॥

२ धन्वन्तरिः । क्ष० सो० वं० । पूर्वोक्तस्यैव धन्व-
न्तरेद्वितीयोऽवतारः । अयमपि आयुर्वेदकर्ता ।
दीर्घतमसः पुत्रः । पुत्रः केलुमान् । न० १७ ।
४-५ ॥

धमनिः । हादासुरस्य भार्या । प० १८ । १५ ॥

धरा । भूदेवी । तच्छ्रुता भगवत्स्तुतिः । च० १७ ।
२९-३९ । भृशब्दं च पश्यत ॥

१ धर्मः । ब्रह्मणो दक्षिणस्तनादुत्पन्नः प्रजापतिः ।
[अयं यमस्यांशभूतः] । तृ० १२ । २५ ॥ पद्भ्यः
त्रयोदश दक्षपुत्र्यः । तासां नामानि सत्पुत्राश्च ।
च० १ । ४९-५९ ॥ तस्यान्या भार्या सूत्रता
तस्यां जातः पुत्रः सत्यसेनो नाम भगवदवतारः ।
अ० १ । २५ ॥

२ धर्मः । पूर्वोक्तस्यैव कारणान्तरे त्यक्तदेहस्य चाक्षुष-
मन्वन्तरे द्वितीयजन्मभूतः । तस्य भार्यापुत्रादयः ।
प० ६ । ४-१६ ॥

३ धर्मः । क्ष० सो० वं० । गान्धारस्य पुत्रः ।
तत्पुत्रो धृतः । त० २१ । १५ ॥

४ धर्मः । क्ष० सो० वं० । हैहयस्य पुत्रः । तत्पुत्रो-
नेत्रः । न० २३ । २२ ॥

५ धर्मः । पुण्यकर्माभिमानि देवः । तस्य पादाः
चत्वारः तपः शौचं दया सत्यमिति । प्र० १७ ।
२४ । तस्य गोरूपया भूदेव्या संवादः । प्र०
१६ । १८-३७ ॥ १७ । १७ ॥ एकपादेनाव-
स्थितस्य तस्य परीक्षिता दर्शनम् । १७ । २ ॥
२४ ॥ तृ० १२ । ३५ । ४१ ॥

धर्मकेतुः । क्ष० सो० वं० । सुकेतनस्य पुत्रः ।
तत्पुत्रः सत्यकेतुः । न० १७ । ८ ॥

धर्मध्वजः । क्ष० सू० वं० । कुशध्वजस्य पुत्रः ।
पुत्रौ तिमिध्वजः कृतध्वजश्च । न० १३ । १९ ॥

धर्मनेत्रः । धर्मसूत्रशब्दं पश्यत ॥

धर्मरथः । क्ष० सो० वं० । दिविरथस्य पुत्रः ।
तत्पुत्रः धचित्ररथः । (रोमपादः) । न० २३ ।
७ ॥

धर्मवृद्धः । क्ष० सो० वं० । श्वफल्कस्य पुत्रः । न०
२४ । १६ ॥

धर्मसावर्णिः । एकादशो मनुः । अ० १३ । २४ ॥

धर्मसूत्रः । (धर्मनेत्रः) क्ष० सो० वं० । सुप्रतस्य
पुत्रः । तत्पुत्रः शमः । न० २२ । ४८ ॥

धर्मसेतुः । एकादशमन्वन्तरीयो भगवदवतार ।
तत्पिता आर्यकः । माता वैश्रुता । अ० १३ ।
२६ ॥

धर्मेषुः । क्ष० सो० वं० । रौद्राश्वस्य पुत्रः । न०
२० । ४ ॥

१ घातकिः । वीतिहोत्रस्य पुत्रः । वर्षपतिः । पं०
२० । ३१ ।

२ घातकिः । पुष्करद्वीपस्य वर्षम् । पं० २० ।
३१ ॥

१ घाता । देवः । कश्यपस्य पुत्रः । माता अदितिः ।
द्वादशादित्येष्वन्यतमः । प० ६ । ३९ ॥

भार्याः चतस्रः । प्रथमा कुहूः । तत्पुत्रः सायम् ।
द्वितीया सिनीवाली । तत्पुत्रः दर्शीः । तृतीया राका ।
तत्पुत्रः प्रातः । चतुर्था अनुमतिः । तत्पुत्रः पूर्ण-
मासः । प० १८ । ३ ॥

२ःधाता । त्रे० । मृगो पुत्रः । माता स्यातिः । भार्या
मेरोः । पुत्री, आयतिः । पुत्रो मृकण्डुः । च०
१ । ४३-४४ ॥

धातुः । धातवः । देहस्थाः धारणकर्तारः वातपित्त-
फादयः सप्त । द्विव १० । ३१ ॥

धारणा । अक्षण्डतया भगवद्भयानम् । प० ९ ।
३१ ॥ द्वि० १ । १८-३९ ॥ २ । ८-१४ ॥

धारिणी । अग्निध्यात्तादिपितृणां कन्या । माता
स्वायंभुवदक्षपुत्री स्वधा । तस्याः स्वसा वयुना ।
ते उभे अपि ब्रह्मधादिन्यौ । च० १ । ६४ ॥

धार्षाः । १ घृष्टस्य पुत्रा ब्राह्मणाः । न० २ । १७ ॥

धिपणा । दक्षपुत्री । कृशाश्वक्रमेभार्या । पुत्रः
वेदशिराः देवलः वयुनः मनुश्च । प० ६ । २० ॥

धुन्युः । असुरः । कुवलयाश्चैन हतः । न० ६ ।
२२ ॥

धुन्युमारः । १ कुवलयाश्वस्य नामान्तरम् । न० ६ ।
२३ ॥

धूमकेशः । दनुपुत्रोऽसुरः । प० ३ । ३१ ॥

१ धूम्रकेतुः । १ भरतस्य पुत्रः । पं० ७ । ३ ॥

२ धूम्रकेतुः । तृणविन्दोः पुत्रः । न० २ । ३३ ॥

१ धूम्रकेशः । शृथुराजस्य पुत्रः । च० २४ । २ ।

२ धूम्रकेशः । कृशाश्वस्य पुत्रः । तन्माता १ अर्चिः ।
प० ६ । २० ॥

१ धूम्राक्षः । क्ष० सू० वं० । हेमचन्द्रस्य पुत्रः ।
तत्पुत्रः संयमः । न० २ । ३४ ॥

२ धूम्राक्षः । राक्षसः । तद्दधः । न० १० । १८ ॥

१ धूम्रानीकः । मेधातियेः पुत्रः । तन्नामकवर्षपतिः ।
पं० २० २५ ॥

२ धूम्रानीकः। शाकद्वीपस्थं वर्षम्। पं० २० ॥
 २५ ॥
 धृतः। क्ष० सो० वं०। धर्मस्य पुत्रः। तत्पुत्रो
 दुर्मनाः। न० २३। १५ ॥
 धृतदेवा। देवकस्य पुत्री। वसुदेवस्य भार्या। पुत्रो
 विष्टः। न० २४। २२। ५० ॥
 धृतराष्ट्रः। विचित्रवीर्यस्य पुत्रः। माता अम्बिका।
 न० २२। २४-२५ ॥ भार्या गान्धारी। पुत्राः
 दुर्योधनादयः शतम्। २६ ॥ विदुरोपदेशेन
 तस्य वैराम्यप्राप्तिः वनगमनं तत्र देहत्यागश्च। प्र०
 १३। १८-५९।
 धृतव्रतः। क्ष० सो० वं०। २ धृतेः पुत्रः। तत्पुत्रः
 सत्यकर्मा। न० २३। १२ ॥
 १ धृतिः। क्ष० सू० वं०। वीतहन्वस्य पुत्रः।
 तत्पुत्रो बहुलाश्वः। न० १३। २६ ॥
 २ धृतिः। क्ष० सो० वं०। ५ विजयस्य पुत्रः।
 तत्पुत्रः धृतव्रतः। न० २३। १२ ॥
 ३ धृतिः। जिह्वोपस्थजयः। ए० १९। ३६ ॥
 १ धृष्टः। श्राद्धदेवस्य मनोः पुत्रः। अ० १३। २ ॥
 न० १। १२ ॥ तत्पुत्रा धार्ष्टा ब्राह्मणाः २।
 १७ ॥
 २ धृष्टः। हिरण्याक्षस्य पुत्रः। स० २। १८ ॥
 १ धृष्टकेतुः। क्ष० सू० वं०। निमिवंश्यस्य सुधृतेः
 पुत्रः। तत्पुत्रः ३ हर्यश्वः। न० १३। १५ ॥
 २ धृष्टकेतुः। क्ष० सो० वं०। सत्यकेतोः पुत्रः
 तत्पुत्रः सुकुमारः। न० १७। ९ ॥
 ३ धृष्टकेतुः। क्ष० सो० वं०। धृष्टद्युम्नस्य पुत्रः।
 न० २२। ३ ॥

४ धृष्टकेतुः। कैकयो राजा। दत्तार्या वसुदेवमगिनी
 श्रुतकीर्तिः। पुत्री ४ भद्रा। न० २४। ३८ ॥
 धृष्टद्युम्नः। क्ष० सो० वं०। द्रुपदस्य पुत्रः। तत्पुत्रः
 ३ धृष्टकेतुः। न० २२। ३ ॥
 १ धृष्टिः। क्ष० सो० वं०। कुन्तेः पुत्रः। तत्पुत्रः
 निवृत्तिः। न० २४। ३ ॥
 २ धृष्टिः। क्ष० सो० वं०। भजमानस्य पुत्रः।
 न० २४। ७ ॥
 धेनुकः। रासभरूपी असुरः। श्रीकृष्णेन हतः। द०
 १५। २०-३८ ॥
 धेनुमती। देवद्युम्नस्य भार्या। तत्पुत्रः परमेष्ठी पं०
 १५। ३ ॥
 धौम्यः। ऋ०। पाण्डवानां पुरोहितः। प्र० ९।
 २ ॥
 ध्यानम्। तैलधारारवदविच्छिन्नतया भगवतश्चिन्तनम्।
 द्वि० १। १९ ॥ २। ८-१३ ॥ ९।
 १६ ॥ तृ० ८। २३-३१ ॥ १५।
 ३८-४२ ॥ २१। ९-११ ॥ २८।
 १३-३३ ॥ च० ७। २०-२१ ॥ ८।
 ४४-५१ ॥ २४। ४५-५२ ॥ ५० ४।
 ३३-४० ॥ अ० ६। ३-७ ॥ १०। ५४ ॥
 द० ३। ९-१० ॥ २१। ५ ॥ २३। २२ ॥
 ३५। २-२५ ॥ ३८। ८ ॥ ३९। ४४-
 ५५ ॥ ५१। १-३। २५-२७ ॥ ए०
 ११। ४६ ॥ १४। ३६-४१ ॥ २७।
 ३९-४९ ॥ द्वा० ९। २२-२५ ॥
 ध्यानयोगः। ए० १४। ३१-४६ ॥
 १ ध्रुवः। उत्तानपादस्य पुत्रः। तन्माता सुनीतिः।
 च० ८। ८ ॥ ९ चित्ररथ इति नामान्तरम्।

१०। २२॥ भार्या शिशुमारप्रजापतिपुत्री भ्रमिः ।
 पुत्रौ कल्पो वत्सरश्च । १०। १॥ द्वितीया
 भार्या वायुपुत्री इत्य । तत्पुत्रः उत्कलः । १०।
 २॥ तस्य संपूर्णं चरित्रम् । च० ८-१२ ॥
 सपत्नीमात्राऽवमानितस्य तस्य वनगमनम् । ८।
 १०॥ नारदेन वासुदेवमन्त्रोपदेशः । २५-६२ ॥
 वरदानार्थं भगवंत आगमनम् । ९। १-२६ ॥
 भगवत्तुतिः । ६-१७ ॥ राज्येऽभिषेकः ।
 ६६-६७ ॥ राक्षसानां वधः । १०। ६।
 २९ ॥ स्वार्थमुक्त्वमनुना तस्य धर्मोपदेशः । च०
 ११। ७-॥

२ ध्रुवः । धर्मप्रजापतिपुत्रः । माता वसुः । अयम-
 ध्रुवमुष्वन्वतमः । भार्या धरणिः । तत्पुत्राः त्रिवि-
 धानि पुराणि । प० ६ । ११-१२ ॥

३ ध्रुवः । क्ष० सो० वं० । अन्तिभारस्य पुत्रः ।
 न० २० । ६ ॥

४ ध्रुवः । क्ष० सो० वं० । वसुदेवस्य पुत्रः । माता
 रोहिणी । न० २४ । ४६ ॥

ध्रुवमण्डलम् । च० ९ । २०-२५ ॥ पं० २३ ।
 १-९ ॥

ध्रुवसन्निः । क्ष० । पुष्यस्य पुत्रः । तत्पुत्रः सुदर्शनः ।
 न० १२ । ५ ॥

न०

नकुलः । क्ष० सो० वं० । पाण्डोः पुत्रः । माता
 माद्री । नासत्यदसयोजनः तदंशश्च । भार्या द्रौपदी ।
 पुत्रः शनानीकः । द्वितीया भार्या फेणुमती । तत्पुत्रो
 निरमितः । न० २२ । २८-३२ ॥

नक्तः । पृथुपेणस्य पुत्रः । भार्या द्रुतिः । पुत्रो
 ३ गयः । पं० १५ । ६ ॥

नक्षत्राणि । कृत्तिकादीनि । ता दक्षपुत्र्यः सप्तविंशति-
 श्चन्द्रस्य पत्न्यः । प० ६ । २३ ॥ पं० २३ ।
 ६-७ ॥

नक्षत्ररूपः । आर्यवर्णाचार्यः । द्वा- ७ । ४ ॥

नक्षत्रमण्डलम् । पं० २२ । ११ ॥

नग्नजित् । कौसल्यो राजा । तत्पुत्री श्रीकृष्णमहिषी
 सत्या [नीला] द० ५८ । ३२ ॥

नङ्गुला । चाक्षुषमनोभार्या । तत्पुत्राः पुरुकुत्सप्रभृतयो
 द्वादश । च० १३ । १५-१६ ॥

नदीनां नामानि । पं० १९ । १८ ॥ २० । ४,
 १०, १५, २१, २६, ॥ भगवतो नाडीम्य
 उत्पत्तिः । द्वि० १ । ३३ ॥

१ नन्दः । क्रौञ्चद्वीपस्थः पर्यतः । पं० २० । २१ ॥

२ नन्दः । भगवत्पार्षदः । प० ४ । ३९ ॥ अ०
 २१ । १६ ॥

३ नन्दः । क्ष० सो० वं० । वसुदेवस्य पुत्रः । माता
 मदिरा । न० २४ । ४८ ॥

४ नन्दः । गोरः । [वसुदेवपितुः शरस्य वैश्यायां दास्यां
 जातः] द० ५ । २० ॥ पत्नी यशोदा । तस्यां
 योगमायाया जननम् । द० ३ । ४७ ॥ तस्य
 पुरोत्पत्त्यादिकथा । ५ ॥ तस्य पूर्वजन्मनि द्रोण-
 नामकत्वमुत्पादिकथा । ८ । ४६-५२ ॥ तेन
 कृष्णचरित्रकथनपूर्वकं स्तुतिः । २६ ॥ तस्य
 यस्याभृत्वेनापहरणं कृष्णेन मोचनं च । २८ ॥
 द्वि० ७ । ३१ ॥ अत्रगोण तस्य ग्रहणम् ।
 द० ३४ ॥

५ नन्दः । शूरा जातो महानन्दिपुत्रो मागधराज ।
 द्वा० १ । ८९ ॥
 नन्दनम् । मेरुपर्वतस्थ वनम् । पं० १६ । १४ ॥
 तृ० २३ । ४० ॥
 नन्दनः । कौञ्चद्वीपस्थ पर्वत । पं० २० । २१ ॥
 १ नन्दा । कैलासस्था गङ्गा । च० ६ । २४ ॥
 २ नन्दा । शाल्मलिद्वीपस्था नदी । प० २० ।
 १० ॥
 १ नन्दिवर्धनः । क्ष० सू० वं० । उदावमो पुत्र ।
 तत्पुत्र सुकेतु । न० १३ । १४ ॥
 २ नन्दिवर्धनः । राजकम्य पुत्रो मागधराज । तत्पुत्र
 शिशुनाग । द्वा० १ । ४ ॥
 ३ नन्दिवर्धनः । अजयम्य पुत्रो मागधराज । द्वा०
 १ । ७ ॥
 नन्दीश्वरः । रुद्रस्य वाहनभूतो वृषभ । तेन दक्षादीना
 ब्राह्मणानां शापदानम् । च० २ । २० ॥ तेन
 भगनामकस्यादित्यम्य ग्रहणम् । ५ । १७ ॥
 १ नभः । आकाशशब्द पश्यत ॥
 २ नभः । द्वितीय ऊर्ध्वलोके । द्वि० १ । २७ ॥
 अयमेव भुवर्लोकोऽपि । उत्पत्ति द्वि० ५ । ३८,
 ४२ ॥
 ३ नभः । क्ष० सू० वं० । बुधस्य पुत्र । तत्पुत्र
 पुण्डरीक । न० १० । १ ॥
 ४ नभः । श्रावणमास ।
 नभगः । श्राद्धदेवनाम्न वैश्वतमनो पुत्र । अ०
 १३ । २ ॥ न० १ । १२ ॥ तत्पुत्रो नाभाग ।
 ४ । १ ॥
 नभरत्नम् । २ नभ शब्द पश्यत ॥

नभरयः । भाद्रपदमास ॥
 नभस्वती । अन्नधानस्य भार्या । तत्पुत्रो हविर्धान ।
 च० २४ । ५ ॥
 नभोमासः । श्रावणमास ॥
 नभस्वान । नरकामुरपक्षीयोऽमुर । दृ० ५९ ।
 १२ ॥
 नमुचिः । [विप्रचित्ते पुत्र] अमुर । प० १० ।
 १९ ॥ इन्द्रेण हत । अ० ११ । १९-४० ॥
 १ नरः । धर्मप्रजापते पुत्र । तन्माता मूर्ति । भ्राता
 नारायण । प्र० २ । ४ ॥ द्वि० ७ । ६ ॥
 च० १ । ५२ ॥
 २ नरः । तामसमनो पुत्र । अ० १ । २७ ॥
 नरकाः । पापिना यातनानुभवस्थानानि । तृ० ३० ।
 २४-२८ ॥ पं० २६ । तेषु सुख्या
 एकीशति । ७-३७ ॥
 नरक्यातना । तृ० ३० । २५-२८ ॥
 नरकामुरः । भूदेव्या श्रीमराहादुत्पन्न । श्रीशृण्णेन हत ।
 दृ० ५९ । २१ ॥ प्र० १० । २९ ॥ द्वि० ७ ।
 ३४ ॥ तृ० ३ । ६ ॥
 नरनरायणो । भगवदवतारभूतो ऋषी । प० २ ।
 ९ ॥ द्वि० ७ । ६ ॥ धर्मप्रजापतिपुत्रो । माता
 दक्षकन्या मूर्ति । च० १ । ५२ ॥ मार्कण्डेयेन
 तयो स्तोत्रम् । द्वा० ८ । ४०-४९ ॥
 नरसिंहः । भगवदवनार । प्र० ३ । १८ ॥ द्वि० ७ ।
 १४ ॥ तदवतारस्था हिरण्यकशिपुपुत्रश्च विस्तेणे ।
 स० ८ । १८-३६ ॥ तन्मुक्ति तन्मादिदेव
 त्ना । स० ८ । ४०-५६ ॥ तस्य मन्त्र । पं०
 १८ । ८ ॥ प्रसादतृता तन्मुक्ति । स० ९ ।
 ८-१३ ॥ ९-१४ ॥ प० १८ । ७-१४ ॥

नरान्तकः । रावणपुत्रो राक्षसः । तस्य वधः । न०
१० । १८ ॥

नरिष्यन्तः । श्राद्धदेवनामकस्य वैवस्वतस्य पुत्रः ।
अ० १३ । २ ॥ न० १ । १२ ॥ तत्पुत्रः
२ चित्रसेनः । २ । १९ ॥

१ नर्मदा । नदी । पं० १९ । १८ ॥

२ नर्मदा । नागकन्या । पुस्तकस्य भार्या । तत्पुत्रः
त्रसद्स्युः । न० ७ । २-४ ॥

नलः । क्ष० मो० वं० । यदोः पुत्रः । न० २३ ।
२० ॥

नलकूबरपणिग्रीवौ । कुबेरस्य पुत्रौ । द० ९ ।
२३ ॥ नारदशापादर्जुनवृक्षौ बभूवतुः । तयो
श्रीकृष्णेन भञ्जनम् । १० । १-२३ ॥ तत्कृता-
कृष्णस्तुतिः । २९-३६ ॥

नलिनी । अजमीढस्य भार्या । तत्पुत्रः नीलः । न०
२१ । ३० ॥

नवग्रहाः । तेषां मण्डलानि । पं० २२ ॥

नवनन्दाः । द्वा० १ । १२ ॥

नवनीतचौर्यम् । श्रीकृष्णस्य । द० ९ ॥

नवमं गन्वन्तरम् । अधिपतिः दक्षसावर्णिः । अ०
१३ । १८-॥

नवरथः । क्ष० सो० वं० । भीमरथस्य पुत्रः । तत्पुत्रो
३ दगरथः । न० २४ । ४ ॥

नवविधः सर्गः । तृ० १० । १३-२९ ॥

नवविधा भक्तिः । स० ५ । २३-२४ ॥

नहुषः । क्ष० सो० वं० । आयुषः पुत्रः । न०
१७ । १ ॥ तत्पुत्राः यतिः ययातिः संयातिः
आयतिः नियतिः कृतिः इति पदं । १८ । १ ॥

तेन देवेन्द्रत्वं प्राप्य स्वर्गपालनम् । प० १३ ।
१६ ॥

१ नागः । मेरोः केसरपर्वतः पं० १६ । २६ ॥

२ नागः । नागाः । क्रदोः पुत्राः । प० ६ । २२ ॥

नागपत्न्यः । तत्कृता कृष्णस्तुतिः । द० १६ ।
३३-५३ ॥

नागलोकः । पं० २४ । ३१ ॥

नागालयः । स्मरणकद्वीपः । द० १७ । १ ॥

नागजितीः । श्रीकृष्णभार्या सत्या । द० ६१ । १३ ॥

नाडिका । कालविशेषः । तृ० ११ । ८ ॥

नाडी । द्वि० ६ । १० ॥ १० । २९ ॥

नानावतारचरित्रम् । प्र० ३ ॥ द्वि० ७ ॥

नाभिः । क्ष० सू० वं० । श्रुतस्य पुत्रः । तत्पुत्रः
सिन्धुद्वीपः । न० ९ । १६ ॥

१ नाभागः । वैवस्वतमनोः पुत्रः । अ० १३ । २ ॥

२ नाभागः । क्ष० सू० वं० । वैवस्वतमनुपुत्रस्य
दिष्टस्य पुत्रः । सः कर्मणा वैश्यतां गतः । तत्पुत्रः
भलन्दनः । न० २ । २३ ॥

३ नाभागः । नभगस्य पुत्रः । तेन भ्रातृम्रति स्वभाग-
दानप्रार्थने कृते पित्रा अङ्गिरसां सत्रावशिष्टद्रव्यग्र-
हणचोदना । तत्पुत्रः १ अम्बरीषः । न० ४ ।
१३ ॥

१ नाभिः । देहद्वारम् । द्वि० १० । २८ ॥

२ नाभिः । आग्नीध्रस्य पुत्रः । पं० २ । १९ ॥
प्र० ३ । १३ ॥ द्वि० ७ । १० ॥ तन्माता
पूर्वचित्तिरम्बरा । पं० २ । ३ ॥ तद्भार्या
मेरुदुहिता मेरुदेवी । ३ । १ ॥ तत्कृते यज्ञे
ऋत्विग्भिर्भगवतः स्तुतिः । ४-१५ ॥ तद्भार्यायां

- ऋषमनामकभगवदवतारः । २० ॥ तपस्तस्वा
परलोकगमनम् । ४ । ५ ॥
- १ नारदः । देवर्षिः । ब्रह्मण उत्सङ्गादुत्पन्नः । वृ०
१२ । २३ ॥ प्र० ६ । ३० ॥ तदागमनं
व्याससमीपे । प्र० ४ । ३२ ॥ व्यासं प्रति
भागवतपुराणोपदेशः । ५ । ८-२२ ॥ पूर्वजन्मनि
दास्याः पुत्रस्य तस्य योगिनां शुश्रूषणम् । योगि-
भिस्तस्य ज्ञानोपदेशः । ५ । २३-२७ ॥
तन्मातुः शूद्राया दास्याः मरणम् । ६ ।
६-९ ॥ व्यवहितपूर्वजन्मनि उपवर्हेणनामकगन्धर्व-
त्वम् । विश्वसृष्टिस्तस्य शूद्रजन्मप्रापकशापदानम् ।
स० १५ । ६९-७३ ॥ भुवाय वासुदेवद्वाद-
शाक्षरमन्त्रोपदेशः । च० ८ । २५-६१ ॥
प्राचीनवर्हिषे पुरज्जनोपाख्यानकथनम् । च० २५-
२९ ॥ दक्षपुत्राणां वैराम्योपदेशः । दक्षेण तस्य
शापः । प० ५ । ५-४४ ॥ युधिष्ठिराय
पृतराष्ट्रदेहत्यागकथनम् । प्र० १३ । ३७-५९ ॥
तं प्रति शिशुपालस्य सायुज्यप्राप्तौ कारणकथनम् ।
स० १-१० ॥ तं प्रति नानाविधधर्मकथनम् ।
स० ११-१५ ॥ २ चित्रकेतवे मन्त्रोपदेशः । प०
१५ । २७ ॥ भगवत्स्तुतिः । पं० १९ । १०-
१५ ॥ २५ । ९-१३ ॥ द० ३७ । १०-
२४ ॥ ७० । ३७-३९ ॥ कंसं प्रति
नन्दादीनां देवत्वकथनम् । द्र० १ । ६२ ॥
कंसं प्रति कृष्णवलरामयो देवकीरोहिणी-
पुत्रत्वकथनम् । ३६ । १६-॥ कृष्णगार्हस्थ्यदर्श-
नम् । द० ६९ ॥
- २ नारदः । मेरोः केसरपर्वतः । पं० १६ । २६ ॥
- १ नारायणः । मूलरूपी भगवान्वासुदेवः । प्र० २ ।
२६-३० ॥ अन्यत्सर्वं भगवच्छब्दे द्रष्टव्यम् ।
नारायणशब्दनिर्वचनम् । द्वि० १० । १०-
११ ॥
- २ नारायणः । धर्मप्रजापतेः पुत्रः । माता मूर्तिः ।
भगवदवतारभूतः । भ्राता नरः । प्र० ३ । ९ ॥
द्वि० ७ । ६ ॥ तस्य तपोविघातो देवैः । ए०
४ । ६-१६ ॥
- ३ नारायणः । अजामिलस्य पुत्रः । प० १ । २४-
२९ ॥
- ४ नारायणः । भूमित्रस्य पुत्रः । द्वा० १ । २० ॥
नारायणवर्म । विश्वरूपाचार्येण इन्द्रायोपदिष्टो वैष्णवः
कवचरूपो मालामन्त्रः । प० ८ ॥
- नारायणसरः । सिन्धुसमुद्रसंगमस्थानस्थितं सरः । प०
५ । ३-॥
- नारायणास्त्रम् । ध्रुवेण राक्षससैन्ये प्रयुक्तम् । च०
११ । १-॥
- नारायणाष्टाक्षरमन्त्रम् । प० ८ । ६ ॥
- नारायणमूर्तिः । द्वि० १ । ६ ॥ महिमा । प०
२ । ७-१२ ॥
- नारी । मेरो पुत्री । आसीध्रपुत्रस्य १ कुरोर्भार्या ।
पं० २ । १९-२३ ॥
- नारीश्वरः । मूलकस्य नामान्तरम् । न० ९ ।
४० ॥
- नासत्यौ । “अश्विनौ” इति पदं पश्यत ॥
नासा । प्राणशब्दं पश्यत ॥
- नासिका । प्राणशब्दं पश्यत । द्वि० १० । २० ॥
- १ निकुम्भः । क्ष० सू० वं० । हर्षधस्य पुत्रः ।
तसुत्रो वर्हणाधः । न० ६ । २४-२५ ॥

२ निकुम्भः । राक्षसः । न० १० । १८ ॥
 निकृतिः । दम्भस्य पुत्रः । च० ८ । २-३ ॥
 निजघृतिः । शाकद्वीपस्था नदी । पं० २० । २६ ॥
 नित्यलयः । द्वा० ४ । ३५ ॥
 १ निमिः । क्ष० सू० वं० । इक्ष्वाकोः पुत्रः । न० ६ । ४ ॥ वसिष्ठशापात्तस्य देहनाशः । न० १३ । १-४ ॥ अत एव तस्य विदेह इति नामान्तरम् । ११ ॥ तत्पुत्रो मिथिलः । १२-१३ ॥ आर्षभै-
 स्तस्मै भागवतधर्मोपदेशः । ए० २ । २४-॥
 २ निमिः । क्ष० सो० वं० । दण्डपाणेः पुत्रः ।
 तत्पुत्रः क्षेमकः । न० २२ । ४४ ॥
 निमेषः । कालैकदेशः । तृ० ११ । ७ ॥
 निम्नः । क्ष० सो० वं० । अनमित्रस्य पुत्रः । तत्पुत्राः
 सत्राजित् प्रसेनः ३ शिनिश्च । न० २४ । १२-
 १४ ॥
 निम्लोचिः । क्ष० सो० वं० । भजमानस्य पुत्रः ।
 न० २४ । ७ ॥
 निपतिः । मेरोः पुत्री । विधातुर्भार्या । तत्पुत्रः प्राणः ।
 च० १ । ४४ ॥
 नियुरसा । प्रस्तावस्य भार्या । पुत्रो २ विभुः । पं०
 १५ । ६ ॥
 १ निरमित्रः । क्ष० सो० वं० । अयुतायोः पुत्रः ।
 तत्पुत्रः सुनक्षत्रः । न० २२ । ४६-४७ ॥
 २ निरमित्रः । क्ष० सो० वं० । नकुलस्य पुत्रः ।
 माता करेणुमती । न० २२ । ३२ ॥
 निः(यः) । नरकामिमानी अमुरः । भयस्य पुत्रः ।
 तद्भार्या यातना । च० ८ । ४ ॥
 निरोधः । पुराणलक्षणम् । महाप्रलये जीवस्य भागवदुदर
 प्रवेगरूपः । द्वि० १० । १, ६ ॥

निर्ऋतिः । पापाभिमानी अमुरः । ब्रह्मणः पायोर्ऋषयः ।
 तृ० १२ । २६ ॥ अप्रजसा तेन मृषाऽधर्मपुत्रयोः
 मायादम्भयोः पुत्रत्वेन स्तुपात्वेन च स्वीकारः ।
 च० ८ । २ ॥
 निर्गुणम् । द्वि० ६ । ३९ ॥ तृ० ७ । २ ॥
 निर्मोक्षः । त्रयोदशमन्वन्तरीय ऋषिः । अ० १३ ।
 ३१ ॥
 निर्वाणरुचयः । एकादशमन्वन्तरीया देवाः । अ०
 १३ । २५ ॥
 निर्विन्ध्या । नदी । च० १ । १८ ॥ द० ७९ ।
 २० ॥
 निर्दृतिः । क्ष० सो० वं० । घृष्टेः पुत्रः । तत्पुत्रो
 दशार्हः । न० २४ । ३ ॥
 निलायनक्रीडा । श्रीकृष्णस्य । द० ३७ ।
 २६-३२ ॥
 निवातकवचाः । दैत्याः । पं० २४ । ३० ॥
 निशीथः । पुष्पार्णस्य पुत्रः । तन्माता दीपा । च०
 १३ । १४ ॥
 १ निपथः । जम्बूद्वीपस्य मर्यादागिरिः । पं० १६ ।
 ९ ॥
 २ निपथः । मेरोः केसरपर्वतः । पं० १६ । २६ ॥
 ३ निपथः । क्ष० सू० वं० । अतियेः पुत्रः । तत्पुत्रः
 ३ नमः । न० १२ । १ ॥
 निपथान्धः । क्ष० सो० वं० । २ कुरुराजस्य पुत्रः ।
 माता तपती । न० २२ । ४ ॥
 निपादः । तज्जातेर्मूलपुरुषः । वेनदेहाज्जातः । अ०
 १४ । ४३-४६ ॥
 निष्क्रियः । चतुर्थाश्रमावान्तरभेदः । तृ० १२ ।
 ४३ ॥

- १ नीपः । क्ष० सो० व० । पारस्य पुत्र ।
तद्भार्या शुक्राचार्यपुत्री कृत्वी । तत्पुत्रा शतम् ।
तेषु मुख्यो ब्रह्मदत्त । न० २१ । २४-२५ ॥
- २ नीपः । क्ष० सो० व० । द्विमीढस्य पुत्र । तत्पुत्र
उग्रायुध । न० २१ । २९ ॥
- १ नीलः । इलावृतरम्यकयोर्मर्यादागिरि प्रागायत ।
पं० १६ । ८ ॥
- २ नीलः । वानर । न० १० । १९ ॥
- ३ नीलः । क्ष० सो० व० । अजमीढस्य पुत्र ।
तत्पुत्र शान्ति । न० २१ । ३० ॥
- नीललोहितः । रुद्र । उत्पत्ति । त० १२ । ७ ॥
- नीला । नम्रजित पुत्र्या सत्याया नामान्तरम् ॥
- नीहारः । त० १२ । ३४ ॥
- नृगः । वैश्वतमनो पुत्र । न० १ । १२ ॥ तत्पुत्र
सुमति । २ । १७ ॥ तस्य कृकलासजन्मप्राप्ति
कृष्णेन त हत्वा शापान्मोक्षण च । त० ६४ ॥
तत्कृता भगवत्स्तुति । २६-२९ ॥
- नृचक्षुः । क्ष० सो० व० । सुनीथम्य पुत्र । तत्पुत्र
सुरीनर । न० २२ । ४१ ॥
- नृपञ्जयः । क्ष० सो० व० । मेधाविन पुत्र । तत्पुत्रो
दूर्व । न० २२ । ४२ ॥
- नृष्णा । झक्षद्रीपस्था नदी । प० २० । ४ ॥
- नृसिंहः । नरसिंहशब्द पश्यत ॥
- नृहरिः । नृसिंह । प्र० १५ । १६ ॥
- नेत्रः । क्ष० सो० व० । ४ धर्मस्य पुत्र । न०
२३ । २२ ॥
- नेमिचक्रः । क्ष० सो० व० । अमीमृष्णम्य पुत्र ।
तत्पुत्र ७ चित्ररथ । न० २२ । ३९ ॥

- नैमित्तिको लयः । द्वा० ४ । १-४ ॥
- नैमिपम् । क्षेत्रम् । प्र० १ । ४ ॥
- नैर्गुण्यम् । द्वि० १ । ७ ॥
- नैःश्रेयसम् । वैकुण्ठस्थ वनम् । त० १५ । १६ ॥
- न्यग्रोधः । क्ष० सो० व० । उग्रसेनस्य पुत्र ।
न० २४ । २४ ॥

प०

- पक्षिणः । खगशब्द पश्यत ॥
- पञ्च र्मेन्द्रियाणि । कर्मेन्द्रियशब्द पश्यत ॥
- १ पञ्चजनः । अमुर । महादम्य पुत्र । तन्माता ४
कृति । प० १८ । १४ ॥
- २ पञ्चजनः । शङ्खावृत्तिरसुर श्रीकृष्णेन हत । त०
३ । २ ॥ त० ४५ । ४०-४१ ॥
- ३ पञ्चजनः । प्रजापति । तत्पुत्री २ दक्षप्रजापति
भार्या असिक्नी । प० ४ । ५१ ॥
- पञ्चजनी । विश्वरूपस्य दुहिता । १ भरतस्य भार्या ।
प० ७ । १ ॥
- पञ्च ज्ञानेन्द्रियाणि । ज्ञानेन्द्रियशब्द पश्यत ॥
- पञ्चनखाः । श्वाद्य । तेषा सर्ग । त० १० ।
२३ ॥
- पञ्चपदी । शाकद्वीपस्था नदी । पं० २० । २६ ॥
- पञ्चपर्वाणि । अविद्याया भागा । त० १२ । २ ॥
- पञ्चमेदः । इतिहासपुराणादीनि । प्र० ४ । २० ॥
त० १२ । ३९ ॥
- पञ्चमहाभूतानि । आकाश वायु तेज जलम् पृथिवी
चति । नेपामुत्पत्ति । द्वि० ५ । २५-३० ॥
त० ५ । ३१-३६ ॥

पञ्चमं मन्वन्तरम् । रैवतमन्वन्तरम् । अ० ५ ।
 १-६ ॥
 पञ्चयामः । विभावसुनामकवसोः पुत्रः । प० ६ ।
 १६ ॥
 पञ्चशिराः । ऋ० । प० १५ । १४ ॥
 पञ्चाप्सरस्तीर्थम् । द० ७९ । १८ ॥
 पञ्चालाः । क्ष० सो० वं० । भर्षाश्वस्य पुत्राः ।
 मुद्गलः यवीनरः बृहदिपुः काम्पिल्यः सज्जयश्चेति ।
 न० २१ । ३२ ॥
 पणयः । रसातलस्थाः दैत्यविशेषाः । पं० २४ ।
 ३० ॥
 पण्डितः । बन्धमोक्षवित् । ए० १९ । ४१ ॥
 पतगाः । (पतङ्गाः) कीटविशेषाः । प० ६ । २१ ॥
 पतङ्गः । मेरो' केसरपर्वतः । पं० १६ । २६ ॥
 पतङ्गी । दक्षपुत्री । तार्क्ष्यस्य भार्या । तत्पुत्राः ।
 पतङ्गाः । प० ६ । २१ ॥
 पतञ्जलिः । ऋ० । प० १५ । १४ ॥
 पथ्यः । ऋ० । अथर्वविदः सुमन्तोः प्रशिष्यः ।
 (कबन्धस्य शिष्यः) द्वा० ७ । १ ॥ तच्छिष्याः ।
 कुमुदः शुनकः जाजलिश्चेति । द्वा० ७ । २ ॥
 पद्मशोशोत्पत्तिः । तत्र चतुर्मुखोत्पत्तिश्च । तृ० ८ ।
 १४-२१ ॥ १० । ५ ॥ २० । १६ ॥
 पद्मकल्पः । पाद्मकल्पशब्दं पश्यत ॥
 पनसः । वानरः । न० १० । १९ ॥
 पन्याः । भगवन्निगमः । ए० १९ । ४२ ॥
 पम्पा । मरुः । द० ७९ । १२ ॥
 पयाःस्विनी । नदी । पं० १९ । १८ ॥
 पयोव्रतम् । पुत्रप्रदं वैष्णवव्रतम् । पुंसवनव्रतम् ।
 अ० १६ । २५-५८ ॥

पयोष्णी । नदी । पं० १९ । १८ ॥
 परकायप्रवेशः । मिद्धिः । ए० १५ । २३ ॥
 परमहंसाः । प्र० ४ । ३१ ॥ ८ । २० ॥
 परमाणुः । कालः । तृ० ११ । ५ ॥
 परमेष्ठी । ऋषभदेववंश्यस्य देवयुग्मस्य पुत्रः । भार्या
 सुवर्चला । पुत्रः प्रतीहः । पं० १५ । ३ ॥
 परशुरामः । ऋ० । जमदग्नेः पुत्रः । भगवदवतारः ।
 प्र० ३ । २० ॥ द्वि० ७ । २२ ॥ न० १५ ।
 १३ ॥ कार्तवीर्यार्जुनवधः । ३५ ॥ माता
 रेणुका । न० १५ । १२ ॥ तेन पित्राज्ञया स्वमातुः
 आतृणां च हननम् । १६ । ५ ॥ तस्य अष्टमे
 मन्वन्तरे सप्तर्षित्वम् । अ० १३ । १५ ॥ तस्य
 आगामिनि मन्वन्तरे वेदव्यासत्वम् । न० १६ ।
 २५ ॥
 परार्धः । ब्रह्मदेवस्य अयुधोऽर्धः । तृ० ११ । ३३-
 ३४ ॥
 १ पराशरः । ऋ० । व्यासस्य पिता । प्र० ४ ।
 १४ ॥ १९ । ९ ॥ द्वि० ७ । ४५ ॥
 २ पराशरः । ऋ० । इन्द्रप्रमितेः शिष्यः । द्वा०-६ ।
 ५४-५५ ॥ १'
 परिग्रहः । पदार्थानां संपादनम् । तस्य दुःखकरत्वम् ।
 ए० ९ । १-२ ॥
 परिश्रवः । क्ष० सो० वं० । सुलीनलस्य पुत्रः । तत्पुत्रः ।
 सुनयः । न० २२ । ४२ ॥
 १ परिक्षित् (परीक्षित्) । क्ष० सो० वं० । २ कुला-
 जस्य पुत्रः । माता तपती । न० २२ । ४-९ ॥
 २ परीक्षित् (परिक्षित्) । क्ष० सो० वं० । अभि-
 मन्योः पुत्रः । माता उचराः । भार्या उत्तरकुमारस्य

तनया इरावती । प्र० १६ । २ ॥ पुत्रा जनमेजय
 श्रुतसेन भीमसेन उग्रसेनश्च । न० २२ । ३३-
 ३५ ॥ तेन भागवतश्रवणम् । प्र० ३ । ४२ ॥
 मातुरुद्रस्थस्य अपाण्डवेयाम्त्रदग्धस्य कृष्णन रक्ष-
 णम् । ८॥ १४ ॥ तृ० ३ । १७ ॥ गर्भस्थस्य
 तस्य भगवद्दर्शनम् । प्र० १२ । ७-१० ॥ तस्य
 जननम् । १२ । १२ ॥ निष्पुरात इति तस्य
 नामान्तरम् । १७ ॥ पट्टाभिषेकः । १५ । ३८ ।
 तत्त्वामनिर्वचनम् । १२ । ३० ॥ अवमेघत्रयस्फ-
 णम् । १६ । ३ ॥ दिग्विजयः । ११ ॥ तेन वृषभ-
 रूपस्य धर्मस्य गोरूपाया भूमेश्च दर्शनम् । १७ ॥
 कलिनिग्रहः १७ । २८-४५ ॥ मृगयायै वनग-
 मनादिकथा । १८ । २४-॥ तस्य ऋषिशापः ।
 ३२-३७ ॥ प्रायोपवेशः । ३ । ४३ ॥
 १९ । ५ ॥ तक्षकदशनेन मरणम् । द्वा० ६ ।
 १२-१३ ॥

परोक्षः । क्ष० सो० व० । अनो पुत्रः । न० २३ ।
 १ ॥

पर्जन्यः । मेघचक्राभिमानी देवः । तस्योत्पत्तिः । द्वि०
 ६ । ७ ॥

पर्यावर्तनः । नरकविशेषः । पं० २६ । ७, ३५ ॥

पर्वतः । देवर्षिः । प्र० ९ । ६ ॥

पर्वताना नामानि । पं० १९ २६ । १० । ४ ॥

१० । १५ । २१ । २६ ॥ भगवत उत्पत्तिः । द्वि०
 १ । ३२ ॥ २१ । वर्णनम् । च० ६ । ८-२२ ॥

अ० २ । १-॥

पवनः । मेरो पश्चिमदिक्स्थ पर्वतः । पं० १६ ।
 २७ ॥

२ पवनः । उत्तममनो पुत्रः । अ० १ । २३ ॥

१ पवमानः । प्रधानोमे पुत्रः । माता स्वाहा ।
 च० १ । ६० ॥ २४ । ४ ॥

२ पवमानः । शाकद्वीपस्थ वर्षम् । तदधिपतेरपि
 तदेव नाम । पं० २० । २५ ॥

पवित्रवती । क्रौञ्चद्वीपस्था नदी । पं० २० । २१ ॥

पवित्राः । चतुर्दशमन्वन्तरीया देवाः । अ० १३ ।
 ३४ ॥

पाकः । असुरः । इन्द्रेण हतः । अ० ११ । १९-
 २८ ॥

पाखण्डः । मतविशेषः । तस्योत्पत्तिः । च० १९ ।
 २३ ॥

१ पाञ्चजन्यः । कृष्णस्य शङ्खः । प्र० ११ । २ ॥
 च० ९ । ४ ॥

२ पाञ्चजन्यः । जम्बूद्वीपस्य उपद्वीपः । पं० १९ ।
 ३० ॥

पाञ्चजनी । असिम्न्या नामान्तरम् ॥

पाञ्चपर्वणी । अविद्या । सत्सृष्टिः । तृ० १२ । २ ।
 २० । १८ ॥

पाञ्चालाः । देशः । प्र० १० । ३४ ॥

पाञ्चाली । द्रोपदीशब्द पश्यतः । प्र० ७ । ३८,
 ५४ ॥

पाण्डुः । क्ष० सो० व० । विचित्रवीर्यस्य भार्याया
 व्यामाजातः पुत्रः । न० २२ । २५ ॥ भार्या

कुन्ती । तस्या यमाजातः पुत्रो युधिष्ठिरः । बायो-
 र्जातो भीमसेनः । दन्द्राग्जातोऽर्जुनः । द्वितीया

भार्या माद्री । तस्या नामत्यद्वययोर्जातो पुत्रो
 नकुलः सहदेवश्च । न० २२ । २७-२८ ॥

पातालम् । सप्तम अधोलोके । पं० २४ ।
 ७ ॥ तल्लोकवर्णनम् । ३१ ॥ तत्र आदिशेषम्य
 स्थिति । २५ ॥
 पादः । गमनसाधनमिन्द्रियम् । तदभिमानिदेवताया
 उत्पत्ति । तृ० ६ । २२ ॥ द्वि० १० । २५ ॥
 पाद्मवलयः । तृ० ८-११ ॥
 पारः । क्ष० सो० व० । रुचिराश्वस्य पुत्र । तत्पुत्र
 पृथुसेन नीपश्च । न० २१ । २४ ॥
 पायुः । गुदशब्द पश्यत ॥
 पाराः । नवममन्वन्तरीया देवा । अ० १३ । १९ ॥
 पारमहृष्यम् । द्वि० ९ । १७ ॥
 पारिजातः । कल्पवृक्ष । क्षीरोदधेरुत्पन्न । अ० ८ ।
 ६ ॥ दृष्ट्येन तस्यापहार । तृ० ३ । ५ [विज-
 यञ्चजीयपाठे द० अ० ग्रा० । ६५ ॥]
 पारिभद्रम् । शाल्मलिद्वीपस्य वर्षम् । पं० २० ।
 ९ ॥
 १ पारियात्रः । मेरो पश्चिमदिशि स्थित पर्वत ।
 प० १६ । २७ ॥
 २ पारियात्रः । भारतवर्षस्य पर्वत । प० १९ ।
 १६ ॥
 ३ पारियात्रः । क्ष० सू० व० । अनीहस्य पुत्र ।
 तत्पुत्र वलस्थल । न० १२ । २ ॥
 पार्वती । रुद्रभार्या । हिमवत पुत्री । चित्रकेतवे
 शापदानम् । प० १७ । ११-१५ ॥
 पार्षदाः । विष्णो । जयो मित्रयश्च । तृ० १६ । २ ॥
 सुनन्दनन्द्रको । च० १२ । २३ ॥ कुमुदादय ।
 अ० २१ । १५-२७ ॥ रुद्रस्य । मणिमन्नादा-
 दय । च० ४ । ४ ॥ ३१ ॥ चण्डीगनन्दीधरी ।
 ५ । १३-२० ॥ प० ६ । १७-१८ ॥

पाकः । क्ष० । प्रद्योतस्य पुत्रो मगधराज । द्वा०
 १ । ३ ॥
 पावकः । प्रधानामिपुत्र । माता स्वाहा । च० १ ।
 ६० ॥ २४ । ४ ॥
 पावनः । क्ष० सो० व० । श्रीकृष्णस्य पुत्र । माता
 भित्रविन्दा । द० ६१ । १६ ।
 पापण्ड । मतविशेष । च० २ । २८ ॥
 १ पिङ्गला । वेश्या । तस्या कथा । ए० ८ ।
 २२-४४ ॥
 [२ पिङ्गल । नाडी । विजघ्न । द्वि० २ । २४ ॥]
 पितरः । अग्निप्राप्ता बर्हिषद् सोम्या पितर
 आज्यपा साग्नय अनग्नयश्च । तेपा सर्वेषा
 एकैव पत्नी १ स्वधा । पुत्र्यौ वयुना धारिणी च ।
 च० १ । ६३-६४ ॥ तेपा ब्रह्मण्य सृष्टि ।
 तृ० २० । ४३ ॥ प० ६ । १९ ॥
 पिपासा । द्वि० १० । १७ ॥
 १ पिप्लः । वृक्ष । नारदोपवेश । प० ६ । १६ ॥
 दृष्टोपवेश । तृ० ४ । २ ॥ ए० ३० ।
 २७ ॥
 २ पिप्लः । भित्रनामकादित्यस्य पुत्र । तन्माता
 रेवती । प० १८ । ६ ॥
 पिप्लगादः । ऋ० । दधीचे पुत्र । प० १० ।
 १० ॥ द्वि० ७ । ४५ ॥
 पिप्लायनः । ऋषभदेवस्य पुत्र । माता जयन्ती ।
 पं० ४ । ११ ॥ ए० २ । २१ ॥ निमिराजाय
 भागवतधर्मोपदेश ३ । ३५-४२ ॥
 पिप्लायनिः । अथर्वविद्वपि । वेददर्शस्य शिष्य ।
 द्वा० ७ । २ ॥

पिशाचाः । भूतयोनय । सृष्टि । तृ० २० । ४० ॥
 पीठः । नरकासुरस्य सेनापति । द० ५९ । १२ ॥
 पुसवनव्रतम् । कश्यपेन दित्यै उपदिष्टम् । प०
 १८ । ४७-५४ ॥ तत्प्रकार । १९ ॥ कश्य
 पेन अदित्यै उपदिष्टम् । अ० १६ । २२-
 ६२ ॥
 पुसवनजलम् । पान युवनाशेन । न० ६ । २६-
 ३० ॥
 पुञ्जिऋस्थली । अप्सरा । तथा मार्कण्डेयस्य तपोभङ्गो
 धम । द्वा० ८ । २६ ॥ तस्या वैशाखमासनेतृ
 त्वम् । ११ । ३४ ॥
 पुण्डरीकः । क्ष० सू० व० । नभस्य पुत्र । तत्पुत्र
 क्षेमधन्वा । न० १२ । १ ॥
 पुण्ड्रः । क्ष० सो० व० । २ बलेभार्याया दीर्घतमस
 ऋषेर्जात पुत्र । न० २३ । ५ ॥
 पुण्यदेशाः । स० १४ । २७ ३३ ॥ ए० ५ । ३८-॥
 पुरलक्षणम् । नारदेन । च० २५ । १३-१९ ॥
 पुनर्वसुः । क्ष० सो० व० । दरिद्योतस्य पुत्र ।
 तत्पुत्रौ आहुक आहुकी च । न० २४ ।
 २०-२१ ॥
 पुरञ्जनः । राजा । उपाख्यानम् । च० २५-२९ ॥
 पुरञ्जनी । पुरञ्जनस्य भार्या । च० २७ । १ ॥
 १ पुरञ्जयः । क्ष० सू० व० । विकुक्षे पुत्र ।
 इन्द्रवाह इति ककुत्स्थ इति च नामान्तरे । न० ६ ।
 १२ ॥ तत्पुत्र अनेना । २० ॥
 २ पुरञ्जयः । क्ष० । रिपुञ्जय इति नामान्तरम् ।
 तस्य मन्त्री शुनक । द्वा० १ । २ ॥
 पुरन्दरः । वैवस्वतमन्वन्तरीय इन्द्र । अ० १३ ।
 ४ ॥ इन्द्रशब्दे विद्यमाना विशपा अप्रानुसधेया ॥

पुराणानि । अष्टादश । तेषा नामानि । द्वा० ७ ।
 २२-२५ ॥ तल्लक्षणम् । ८-२२ ॥ द्वि०
 १० । १-२ ॥ तद्ग्रन्थसख्या । द्वा० १३ ॥
 पुरीष्याः । विधातृनामकादित्यस्य पुत्रा अमय ।
 तन्माता क्रिया । प० १८ । ४ ॥
 पुरीषी (पुरीष्यः) । यज्ञप्रभेद । तृ० १२ ।
 ४० ॥
 १ पुरुः । चाक्षुषमनो पुत्र । च० १३ । १६ ॥
 २ पुरुः । क्ष० सो० व० । वसुदेवस्य पुत्र । तन्माता
 सहदेवा । न० २४ । ५२-५३ ॥
 पुरुकुत्सः । क्ष० सू० व० । मान्धातु पुत्र । माता
 विन्दुमती । न० ६ । ३८ ॥ पत्नी नागरुन्या
 नर्मदा । तत्पुत्र त्रसद्वस्तु । ७ । २-४ ॥
 पुरुजः । क्ष० सो० व० । सुशान्ते पुत्र । तत्पुत्र
 २ अर्क । न० २१ । ३१ ॥
 १ पुरुजित् । क्ष० सू० व० । सनद्वाजस्य पुत्र ।
 तत्पुत्र १ अरिष्टनेमि । न० १३ । २२-
 २३ ॥
 २ पुरुजित् । क्ष० सो० व० । रुचकस्य पुत्र । न०
 २३ । ३५ ॥
 ३ पुरुजित् । क्ष० सो० व० । आनकस्य पुत्र ।
 माता कङ्का । न० २४ । ४१ ॥
 ४ पुरुजित् । क्ष० सो० व० । कृष्णस्य पुत्र ।
 माता जाम्बवती । द० ६१ । ११ ॥
 पुरुमीढः । क्ष० सो० व० । हस्तिन पुत्र । न०
 २१ । २१ ॥ स अनपत्य । ३० ॥
 पुरुषमेधः । याग । हरिश्चन्द्रेण कृत । न० ७ । २१ ॥
 पुरुषसूक्तार्थग्रथनम् । प्र० ३ । ४ ॥ द्वि० ६ ॥
 पुरुषावतारः । भगवत । प्र० ३ । १ ॥

पुरुहोत्रः । क्ष० सो० वं० । अनोः पुत्रः । तत्पुत्रः
३ आयुः । न० २४ । ६ ॥

पुरुवरवाः । क्ष० सो० वं० । बुधस्य पुत्रः । माता
इक्ष्वाकोर्दुहिता इत्या । तस्य ऐल इति प्रसिद्धिः ।
न० ९१ । १५ ॥ तस्य भार्यास्थानीया उर्वशी ।
१४-६४ ॥ तस्यां जाताः पुत्राः २ आयुः
श्रुतायुः सत्यायुः अयः विजयः ५ जयः
इति पट् । १५ । १ ॥ तस्य गीता । (ऐलगीता)
ए० २६ ॥

१ पुरोजवः । शाकद्वीपस्थं वर्षम् । पं० २० ।
२५ ॥

२ पुरोजवः । प्राणनामकवसोः पुत्रः । प० ६ ।
१२ ॥

पुलहः । ब्रह्मर्षिः । ब्रह्मणो नामेर्जातः । तृ० १२ ।
२४ ॥ भार्या कर्दमप्रजापति पुत्री गतिः । पुत्राः
कर्मश्रेष्ठः वरीयान् सहिष्णुश्च । च० १ । ३८ ॥

पुलहाश्रमः । क्षेत्रविशेषः । द० ७९ । १० ॥

पुलस्त्यः । ब्रह्मर्षिः । ब्रह्मणः कर्णयोर्जातः । तृ० १२ ।
२४ ॥ भार्या कर्दमप्रजापति पुत्री हविर्भुक् । पुत्रौ
अगस्त्यः विश्रवाश्च । च० १ । ३६ ॥

पुलिन्द्रः । मद्रकस्य पुत्रः । द्वा० १ । १७ ॥

१ पुलोमा । दनुपुत्रोऽसुरः । प० ६ । ३१ ॥ अ०
१० । ३१ ॥

२ पुलोमा । वैश्वानरनामकदानवस्य पुत्री । कश्यपस्य
भार्या । तत्पुत्राः पौलोमा । अर्जुनेन हताः ।
प० ६ । ३४-३६ ॥

१ पुष्करः । द्वीपः । शुद्धेदेन समुद्रेणावृतः ।
अधिपतिः वीतिहोत्रः । पं० । १ ३२-३३ ॥

२ पुष्करः । क्ष० सू० वं० । सुनक्षत्रस्य पुत्रः ।
तत्पुत्रः अन्तरिक्षः । न० १२ । १२ ॥

३ पुष्करः । क्ष० सो० वं० । वृकस्य पुत्रः ।
न० २४ । ४३ ॥

पुष्करचूडः । लोकालोकपर्वतस्थो दिग्गजः । पं०
२० । ३९ ॥

पुष्करारुणिः । क्ष० सो० वं० । पूर्ववंशोत्पन्नस्य
दुरितक्षयस्य पुत्रः । पश्चादयं ब्राह्मणो जातः ।
न० २१ । १९-२० ॥

१ पुष्करिणी । व्युष्टस्य भार्या । तत्पुत्रः सर्वतेजाः ।
च० १३ । १४ ॥

२ पुष्करिणी । उल्लुकस्य भार्या । तत्पुत्राः १ अङ्गा-
दयः पट् । च० १३ । १७ ॥

पुष्कलः । क्ष० सू० वं० । ३ भरतस्य पुत्रः ।
न० ११ । १२ ॥

पुष्टिः । १ दक्षस्य पुत्री । धर्मप्रजापतेर्भार्या । तत्पुत्रः
स्मयः । च० १ । ५१ ॥

पुष्पकम् । विमानम् । न० १० । ४५ ॥

पुष्पदन्तः । भगवत्पार्षदः । अ० २१ । १७ ॥

पुष्पभद्रकम् । देवोद्यानम् । तृ० २३ । ४० ॥

पुष्पभद्रा । नदी । तर्त्तरि मार्कण्डेयेन तपश्चरणम् ।
द्वा० ८ । १७ ॥

पुष्पमित्रः । राजा । द्वा० १ । ३४ ॥

पुष्पवर्षः । शाल्मल्लिद्वीपस्थः पर्वतः । पं० २० ।
१० ॥

पुष्पवान् । क्ष० सो० वं० । सत्यहितस्य पुत्रः ।
तत्पुत्रः बहुः । न० २२ । ७ ॥

पुष्पाङ्गः । वत्सरस्य पुत्र । तस्य द्वे भाग्ये प्रभा दोषा
चेति । प्रभापुत्रा प्रात मध्यदिन साय चेति ।
दोषापुत्रा प्रदोषो निशीथो व्युष्ट इति । च०
१३ । १२-१४ ॥

पुष्यः । क्ष० सू० व० । हिरण्यनाभस्य पुत्र ।
तत्पुत्रो ध्रुवसन्धि । न० १२ । ५ ॥

पुष्यमासः । दशमोमास । द्वा० ११ । ४२ ॥

पूजाविधिः । ए० ३ । ४९-५५ ॥ २७ ॥

पूतना । असुरस्त्री । कसस्य धात्री । कृष्णन हता ।
द० ६ । २-१८ ॥ उल्लपिकेति नामान्तरम् ।
द्वि० ७ । २७ ॥

पूयोदः । नरक । प० २६ । ७, २३ ॥

१ पूरुः । चाक्षुषमनो पुत्र । अ० ५ । ७ ॥

२ पूरुः । क्ष० सो० व० । यथाते पुत्र । तन्माता
शर्मिष्ठा । न० १८ । ३३ ॥ राज्ये पट्टाभिषेक ।
१९ । २३ ॥ तद्वशरुथनम् । २० । १-४९ ॥
तत्पुत्रो १ जनमेजय । २० । २ ॥

३ पूरुः । क्ष० सो० व० । जहो पुत्र । तत्पुत्रो
बलाक । न० १५ । ३ ॥

पूर्णमासः । आदित्यस्य धातु पुत्र । माता अनुमति ।
प० १८ । ३ ॥

पूर्णिमा । २ मरीचे पुत्र । कश्यपस्य भ्राता । माता
कला । पुत्रौ विरज विश्वगश्च । पुत्री देव-
कुल्या । च० १ । १४ ॥

पूर्वचित्तिः । अप्सरा । तस्याम् आभीघ्रात् नाभिप्रभृ-
तिनवसख्याकपुत्रोत्पत्ति । प० २ । ३-२१ ॥
तस्या पुष्यमासनेवृत्वम् । द्वा० ११ । ४२ ॥

पूर्वजातिस्मरः । तृ० ३१ । ९ ॥ पं० ९ । ३ ॥
न० ८ । १६ ॥

पूषा । कश्यपस्य पुत्र । माता अदिति । द्वादशदि-
त्येष्वन्यतम । प० ६ । ३९ ॥ तस्य दन्तपातन
वीरभद्रेण । च० ५ । २१ ॥

पृथा । अस्या कुन्ती इति प्रसिद्ध नाम । शूरस्य
पुत्री । न० २४ । ३०-३१ ॥ पित्रा कुन्तिनाम्ने
भोजाय पुत्रीत्येन दत्ता । तस्या दुर्वाससो मन्त्र-
प्राप्ति, कर्णोत्पत्ति, पाण्डुना विवाहश्च । ३२-
३६ ॥ अधिक कुन्तीशब्दे पश्यत ॥

पृथिवीतत्वम् । तृ० २६ । ४४-४६ ॥

१ पृथुः । वेनस्य पुत्र । भगवदश । च० १५ ।
१ ॥ प्र० ३ । १४ ॥ द्वि० ७ । ९ ॥ भार्या
महालक्ष्म्यशभृता अर्चि । च० १५ । ३-५ ॥ भग-
वत्स्तुति । २० । २३-३१ ॥ पुत्रा विजिताश्च
हर्षक्ष धूम्रेश वृको द्रविणश्चेति । २४ । १-
२ ॥ राज्याभिषेक । १५ । ७-२१ ॥ भूमे
समीकरणम् । १७ ॥ भूम्या सस्यद्रोहनम् ।
१८ ॥ ब्रह्मावर्तेऽश्वमेधकरणम् । इन्द्रेण यज्ञी-
याश्वहरण च । १९ ॥ तस्मै सनत्कुमारेण तत्त्वोप-
देश । २० । १७-४० ॥ तस्य परलोक्रमनम् ।
२३ ॥ पृथुतीर्थम् । तृ० १ । २२ ॥

२ पृथुः । क्ष० सू० व० । अनेनस पुत्र । तत्पुत्र
विश्वरन्धि । न० ६ । २० ॥

३ पृथुः । तामसमनो पुत्र । अ० १ । २७ ॥

४ पृथुः । क्ष० सो० व० । रुचकस्य पुत्र । न०
२३ । ३५ ॥

५ पृथुः । क्ष० सो० वं० । ६ चित्ररथस्य पुत्रः ।
न० २४ । १८ ॥

पृथुलाक्षः । क्ष० सो० वं० । चतुरङ्गस्य पुत्रः ।
तत्पुत्राः बृहद्रथः बृहत्कर्मा बृहद्भानुश्चेति त्रयः ।
न० २३ । १०-११ ॥

पृथुश्रवाः । क्ष० सो० वं० । शशविन्दोः पुत्रः । तत्पुत्रः
रुचकः । न० २३ । ३४ ॥

पृथुषेणः । २ विमोः पुत्रः । भार्या ३ आकृतिः ।
तत्पुत्रो नक्तः । पं० १५ । ६ ॥

२ पृथुषेणः । (पृथुसेनः) । क्ष० सो० वं० । पारस्य
पुत्रः । तत्पुत्रो नीपः । न० २१ । २४ ॥

१ पृश्निः । सवितुर्मर्या । तत्पुत्रा अग्निहोत्रादयः ।
पुत्र्यः सावित्र्यादयः । प० १८ । १ ॥

२ पृश्निः । देवक्याः पूर्वजन्मीयं नाम । भर्ता सुतपाः ।
तत्पुत्रः पृश्निगर्भः । द० ३ । ३२ ॥

पृश्निगर्भः । २ पृश्न्याः पुत्रो भगवदवतारः । द०
३ । ३२-४१ ॥

पृपतः । क्ष० सो० वं० । सोमकस्य पुत्रः । तत्पुत्रो
द्रुपदः । न० २२ । २ ॥

पृपदम्बः । क्ष० सू० वं० । विरूपस्य पुत्रः । तत्पुत्रो
रथीतरः । न० ६ । १ ॥

पृपध्रः । वैवस्वतमनोः पुत्रः । अ० १३ । ३ ॥ न०
१ । १२ ॥ गोत्रवेन तस्य शूद्रत्वप्राप्तिः । २ ।
३-९ ॥

पैत्रः । जातूकर्ण्यस्य शिष्यो बह्वृच ऋषिः । द्वा०
६ । ५८ ॥

पैलः । व्यासशिष्यः । बह्वृच ऋषिः । प्र० ४ ।
२१ ॥ द्वा० ६ । ५२ ॥ तच्छिष्यो इन्द्रभ्रमतिः
२ वाष्कलश्च । ५४ ॥

पोषणम् । पुराणलक्षणम् । स्वभक्तेषु भगवतोऽनुग्रहः ।
द्वि० १० । ४ ॥

पौण्ड्रकः । करुशदेशाधिपतिः । द० ६६ । ११ ॥
कृष्णेन हतः । तत्पुत्रः सुदक्षिणः । २१-२८ ॥

१ पौरवी । युधिष्ठिरस्य भार्या । तत्पुत्रो देवकः ।
न० २२ । ३० ॥

२ पौरवी । वसुदेवस्य भार्या । पुत्राः सुभद्रः भद्रबाहः
दुर्मदः भद्रश्च । न० २४ । ४७ ॥

पौरोहित्यम् । तद्गर्हणं विश्वरूपाचार्येण । प० ७ ।
३४-३६ ।

पौर्णमासः । आन्ध्रराजः । द्वा० १ । २३ ॥
पौलोमाः । पुलोमायाः पुत्रा असुराः । प० ६ ।
३४-३५ ॥

पौलोमी । इन्द्रभार्या । १ पुलोन्नः पुत्री । पुत्राः
जयन्तः ऋषभः मीढ्वांश्च । प० १८ । ७ ॥

पौषमासः । पुष्यमासशब्दं पश्यत ॥
पौष्यञ्जिः । सुकर्मणः शिष्यः सामगः । द्वा० ६ ।
७७ ॥ तच्छिष्या लौगाक्षिः माङ्गलिः कुशीदः
कुक्षिश्च । ७९ ॥

प्रकृतिगुणाः । प्र० २ । २३ ॥
प्रकृतिपुरुषविवेकः । वृ० २६ । २७ ॥ ए० २२ ॥
प्रकृतिलक्षणम् । वृ० २६ । २६ ॥

प्रयोपः । क्ष० सो० वं० । कृष्णस्य पुत्रः । तन्माता
माद्री लक्ष्मणा । द० ६१ । १५ ॥

प्रचिन्वान् । प्राचीन्वान् । क्ष० सो० वं० । जन्मेजयस्य
पुत्रः । तत्पुत्रः प्रवीरः । न० २० । २ ॥

प्रचेतसः । प्राचीनवर्हिषः पुत्राः । माता शतद्रुती । ते च
दश समाननामानः । च० २४ । १३ ॥ तेषां

तपश्चरणम् । १४-७९ ॥ वरदानार्थं भगवत
 आगमनम् । ३० । ४-॥ भगवत्स्तुतिः । २२-
 ४२ ॥ क्रोधाद्दृक्षदाहः । ४४-॥ प० ४ ।
 ४-॥ मारिपायाः परिणयः २ दक्षनामपुत्रोत्प-
 त्तिश्च । च० ३० । ४७-५१ ॥ प० ४ ।
 १५-१७ ॥

१ प्रचेताः । वरुणशब्दं पश्यत ॥

२ प्रचेताः । क्ष० सो० वं० । दुर्मनसः पुत्रः । तस्य
 शतं पुत्राः । ते च म्लेच्छाधिपतयोऽभूवन् ।
 न० २३ । १५-१६ ॥

प्रजापतयः । मरीच्याघाः । वृ० १२ । २२ ॥ द्वि०
 ३ । २ ॥ ६ । २८ । ३४ ॥

प्रज्वारः । यवनेश्वरस्य भ्राता । च० २७ । ३० ॥

प्रणिधानम् । प्र० ६ । २० ॥ ७ । ३ ॥

मर्तर्दनः । क्ष० सो० वं० । १ दिवोदासस्य पुत्रः ।
 तस्य शत्रुजित् द्युमाम् वत्सः ऋतध्वजः २ कुवल-
 याश्वः इति नामान्तराणि । तत्पुत्रा अलर्कादयः ।
 न० १७ । ६-७ ॥

मतिः । क्ष० सो० वं० । ३ कुदास्य पुत्रः ।
 न० १७ । १६ ॥

प्रतिवाहुः । क्ष० सो० वं० । श्वफल्कस्य पुत्रः ।
 न० २४ । १५-१७ ॥

प्रतिभानुः । क्ष० सो० वं० । कृष्णस्य पुत्रः । माता
 सत्यभामा । द० ६१ । ११ ॥

प्रतिमा । पूजा । वृ० २९ । २१-२७ ॥ च०
 ८ । ५४-६१ ॥ स० १४ । २०, ३३, ३९,
 ४० ॥ न० ४ । ३०-३२ ॥ द० ८४ ।
 १०-१३ ॥ ८६ । ५५ ॥ प० २ । ४७ ॥

३ । ५० ॥ ११ । ४२-४६ ॥ २७ । ९-
 १९ ॥

प्रतिरूपा । मेरोः पुत्रो । किंपुरुषस्य भार्या पं० २ ।
 १९-२३ ॥

प्रतिविन्ध्यः । क्ष० सो० वं० । युधिष्ठिरस्य पुत्रः ।
 माता द्रौपदी । न० २२ । २९ ॥

प्रतिव्योमः । क्ष० सू० वं० । वत्सवृद्धस्य पुत्रः ।
 तत्पुत्रो भानुः । न० १२ । १० ॥

प्रतिश्रुतः । क्ष० सो० वं० । वसुदेवस्य पुत्रः । माता
 शान्तिदेवा । न० २४ । ५० ॥

प्रतिसंक्रमः । वृ० १० । १४ ॥

प्रतिहर्ता । प्रतीहस्य पुत्रः । माता (सुवर्चला) अर्चला ।
 भार्या स्तुतिः । पुत्रो अजः भूमा च । पं० १५ ।
 ५ ॥

प्रतीकः । क्ष० सू० वं० । १ वसोः पुत्रः । तत्पुत्रौ
 ओषवान् ओषवती च । न० २ । १८ ॥

प्रतीकाश्वः । क्ष० सू० वं० । भानुमतः पुत्रः ।
 तत्पुत्रः सुप्रतीकः । न० १२ । ११ ॥

प्रतीपः । क्ष० सो० वं० । २ दिलीपस्य पुत्रः ।
 तत्पुत्राः देवापिः शन्तनुः बाहीकश्च । न० २२ ।
 ११-१२ ॥

प्रतीपरुः । क्ष० सू० वं० । मरोः पुत्रः । तत्पुत्रः
 वृतिरथः (वृत्तरथः) । न० १३ । १६ ॥

प्रतीहः । परमेष्ठिनः पुत्रः । तद्भार्या सुवर्चला । तत्पुत्राः
 प्रतिहर्त्रादियन्त्रयः । पं० १५ । ३ ॥

प्रतोपः । द्वादशतुपिनेव्यन्तमः । च० १ । ७ ॥

प्रत्यक्षप्रमाणम् । प० १९ । १७ ॥

प्रथमं मन्वन्तरम् । स्वायंभुवमन्वन्तरम् । च० १ ॥
तत्रेन्द्रो यज्ञः । मरीचिप्रभृतय ऋषयः । देवास्तु-
पिताः । च० १ । १-९ ॥

प्रदोषः । पुष्पाणस्य पुत्रः । तन्माता दोषा । च०
१३ । १४ ॥

१ प्रद्युम्नः । २ चक्षुपः पुत्रः । च० १३ । १६ ॥

२ प्रद्युम्नः । क्ष० सो० वं० । कृष्णस्य पुत्रः ।
माता रुक्मिणी । कामदेवांशः । द० ५५ ।
१-२ ॥ तस्य शम्भराखुरेण ससुद्रे प्रक्षेपः । ३ ॥
तेन शम्भरस्य वधः । ५५ ॥ ५६ ॥ तस्य सा-
त्वसचिवेन शुमता युद्धं तस्य वधश्च । ७६ ।
७७ । ३ ॥

प्रद्योतः । शुनकपुत्रो मगधराजः । द्वा० १ । ३ ॥

१ प्रवलः । मगधत्वार्षदः । अ० २१ । १६ ॥

२ प्रवलः । क्ष० सो० वं० । कृष्णस्य पुत्रः ।
माता लक्ष्मणा । द० ६१ । १५ ॥

प्रबुद्धः । ऋषभदेवस्य पुत्रः । पं० ४ । ११ ॥ ए०
२ । २१ ॥ निमिराजं प्रति भागवतधर्मकथनम् ।
३ । १८-३३ ॥

प्रभा । पुष्पाणस्य भार्या । तत्पुत्राः प्रातर्मध्यदिनं
सायमिति । च० १३ । १३ ॥

प्रभानुः । क्ष० सो० वं० । कृष्णस्य पुत्रः । माता
सत्यभामा । द० ६१ । १० ॥

१ प्रभासः । पश्चिमसमुद्रतीरस्थं क्षेत्रम् । तत्र यादवानां
गमनम् । तृ० ३ । २५ ॥ ए० ६ । ३५ ॥
तत्र विदुरस्य गमनम् । तृ० १ । २० ॥ विदुरस्य
तत्र देहत्यागः । प्र० १५ । ४९ ॥

२ प्रभासः । ४ वसोर्नामान्तरम् ॥

प्रभुः । भगनामकादित्यस्य पुत्रः । तन्माता सिद्धिः ।
प० १८ । २ ॥

प्रमतिः । क्ष० सू० वं० । प्रांशोः पुत्रः । तत्पुत्रः
खनित्रः । न० २ । २४ ॥

प्रमदः । ऋ० । वसिष्ठस्य पुत्रः । तृतीयमन्वन्तरीयः
सप्तर्षिः । अ० १ । २४ ॥

प्रमन्युः । वीरव्रतस्य पुत्रः । माता भोजा । पं० १५ ।
१५ ॥

प्रमाणचतुष्टयम् । प्रत्यक्षादि । ए० १९ । १७ ॥

प्रम्लोचा । अप्सराः । तस्यां कंडुकपेर्जाता पुत्री
१ मारिया । च० ३० । १३ ॥ तस्याः श्रावण-
मासनेतृत्वम् । द्वा० ११ । ३७ ॥

प्रयागः । क्षेत्रम् । द० ७९ । १० ॥

प्रलयः । तृ० ११ । २७-३१ ॥ अ० २४ ।
३२ ॥ स च नित्यो नैमित्तिकः प्राकृतः आत्यन्ति-
कश्चेति चतुर्विधः । द्वा० ४ । ३-२२ ॥
मार्कण्डेयेन तद्दर्शनम् । द्वा० ९ ॥

प्रलम्बः । असुरः । बलरामेण हतः । द० १८ ।
१७-२६ ॥ द्वि० ७ । ३४ ॥

प्रवर्षणः । पर्वतः । द० ५२ । १० ॥

प्रवीरः । क्ष० सो० वं० । प्राचीन्वतः पुत्रः ।
तत्पुत्रो मनस्युः । [नमस्युः] न० २० । २ ॥

१ प्रश्रयः । धर्मप्रजापतेः पुत्रः । माता हीः । च०
१ । ५२ ॥

२ प्रश्रयः । गुणः । प्र० १६ । २९ ॥

प्रसन्नः । प्राणिनां मातृयोक्त्या बहिर्निःसरणम् ।
जीवस्य तत्कालीनं दुःखम् । तृ० ३१ । २२-
२३ ॥

प्रसादः । धर्मप्रजापते पुत्र । माता मैत्री । च० १ ।
५० ॥

प्रसुश्रुतः । क्ष० सू० व० । मरो पुत्र । तत्पुत्र
सन्धि । न० १२ । ७ ॥

प्रसूतिः । स्वायम्भुवमनो पुत्री । १ दक्षप्रजापतेभार्या ।
च० १ । १-११ ॥ शेष १ दक्षशब्दे पश्यत ॥

प्रसेनः । क्ष० सो० व० । निम्नस्य पुत्र । न०
२४ । १३ ॥ सिंहेन हत । द० ५६ । १४ ॥

प्रसेनजित् । क्ष० सू० व० । विश्वामाहस्य पुत्र ।
तत्पुत्र १ तक्षक । न० १२ । ८ ॥

प्रस्कण्वः । ऋ० । मेधातिये पुत्र । न० २० ।
७ ॥

प्रस्तावः । उद्गीथस्य पुत्र । भार्या नियुक्ता । पुत्रो
२ विशु । पं० १५ । ६ ॥

प्रहरः । कालविशेष । वृ० ११ । ८ ॥

प्रहस्तः । राक्षस । वध श्रीरामेण । न० १० ।
१८ ॥

प्रहेतिः । असुर । अ० १० । २८ ॥

प्रहादः । प्रहादशब्दं पश्यत ॥

प्रहादः । हिरण्यकशिपो पुत्र । माता कन्याध ।
प० १८ । १२-१३ । [तस्य भार्या धृति इति

वीरराघव ।] पुत्रो विरोचन । १६ ॥ तद्रुणवर्णनम् ।
स० ४ । ३०-४२ ॥ वृ० १४ । ४४-४९ ॥

विद्याम्याम । स० ५ । १-३२ ॥ तेन
वयस्येभ्यो हितोपदेश । ६ । १-२८ ॥ भगव

स्तुति । ९ । ८-५० ॥ पित्रा तस्य हिसनम् ।
५ । ३३-४५ ॥ राज्याभिषेक । १० । ३३ ॥

यामनस्य स्तुति । अ० २३ । ६-८ ॥ दत्तात्रे-
यात् आन्वीक्षिकीविद्याम्यास । प० ३ । ११ ॥

प्रांशुः । क्ष० सू० व० । वत्सप्रीते पुत्र । तत्पुत्र
प्रमति । न० २ । २४ ॥

प्राकाश्यम् । सिद्धि । ए० १५ । १४ ॥

प्राकृतिको लयः । द्वा० ४ । ४-६ ॥

प्राकृतः सर्गः । वृ० १० । १३ ॥

प्राग्ज्योतिषपुरम् । नरकामुरस्य पत्तनम् । द० ५९ ।
२ ॥

प्रागल्भ्यम् । गुण । प्र० १६ । २९ ॥

प्राचीनवर्हिः । बर्हिपच्छब्द पश्यत ॥

प्राचीन्वान् (प्रचीन्वान्) । क्ष० सो० व० । जन्मे-
जयस्य पुत्र । तत्पुत्र प्रवीर । न० २० । २ ॥

प्राची सरस्वती । प्र० १६ । ३७ ॥

१ प्राणः । १ विधातु पुत्र । माता नियति ।
पुत्र वेदशिरा । च० १ । ४४-४५ ॥

२ प्राणः । धर्मप्रजापते पुत्र । माता ३ वसु ।
भार्या २ ऊर्जस्वती । पुत्रा सह आयु पुरोजवश्च ।
प० ६ । ११-१२ ॥

प्राणरोधः । नरक । पं० २६ । ७ । २४ ॥

प्राणायामः । ए० १४ । ३४ ॥ द्वि० २ । १५ ॥
च० ८ । ४४ ॥

प्राणोत्क्रमणम् । निर्याणम् । द्वि० २ । १०-३२ ॥
च० ४ । २४ ॥ वृ० ३० । १८-२० ॥

१ प्रातः । पुत्रार्णस्य पुत्र । माता ममा । च० १३ ।
१३ ॥

२ प्रातः । १ धातु पुत्र । माता राका । प० १८ ।
३ ॥

१ प्राप्तिः । (प्राप्तिः) जगमन्स्य पुत्री । कमस्य
भार्या । द० ५० । १ ॥

२ प्राप्तिः । गिद्धि । ए० १५ । १३ ॥

प्रायः । प्रयोपवेशनम् । २ परीक्षिता । प० १९ ।
५ ॥

प्रायश्चित्तम् । तृ० १२ । ३७ ॥ पापनिष्कृति ।
प० १ । ७-१८ ॥

प्रावृट्कालः । वर्णनम् । द० । २० । ३-३१ ॥
प्रियव्रतः । स्वयंभुवमनो पुत्र । माता शतरूपा ।
च० १ । १ ॥ ब्रह्मणा तत्त्वोपदेश पं० १ ।
११-१९ ॥ भार्या विश्वकर्मापुत्री २ बर्हिष्मती ।
पुत्रा आमीध्र इध्मजिह्व यज्ञबाहु महावीर
हिरण्यरेता घृतघृष्ट सवन मेधातिथि वीतिहोत्र
कवि इति दश । पुत्री शुक्राचार्यभार्या १ ऊर्ज-
स्वती । २४-२५ ॥ तस्यान्यस्या भार्याया जाता
उत्तम तामसो रैवत इतित्रयो मन्वन्तराधिपतय ।
२८ ॥ तेन सप्तद्वय भूपदक्षिणम् । ३०-३३ ॥
तृ० १२ । ५५ ॥

प्रेतबन्धवः । तेषा यमेन सवाद । स० २ । २७-
५७ ॥

प्रेतकल्हः । कृष्णस्य रुक्मिण्या सह । द० ६० ॥

पुत्रद्वीपः । इक्षुरसोदसमुद्रेण आवृत । तदधिपति
इध्मजिह्व । पं० १ । ३२-३३ ॥ तद्वर्णनम् ।
२० । १-६ ॥

फ०

फाल्गुनमासः । तपस्याल्लो मास । द्वा० ११ । ४० ॥
फेनयाः । वानप्रस्थावान्तरप्रभेद । तृ० १२ ।
४३ ॥

ब०

बक्रः । पश्चिमिणेष । तद्रूपधरस्यासुरस्य कृष्णेन
बध । द० ११ । ४७-५३ ॥

वकी । पूतना । तृ० २ । २३ ॥

वडवा । हयक्षी । तद्रूपधारिणी विवस्वतो भार्या ।
तत्पुत्रौ अधिनौ । अ० १३ । १० । प० ६ ।
४० ॥

वदरी । नरनारायणाश्रम । तस्या विशाला इति
नामान्तरम् । उद्धवस्य तत्र गमनम् । ए० २९ ।
४१-४७ ॥

१ बन्धुः । क्ष० सू० वं० । बन्धुमत पुत्र ।
तत्पुत्र तृणबिन्दु । न० २ । ३० ॥

२ बन्धुः । ए० १९ । ४३ ॥

बन्धुमान् । क्ष० सू० व० । केवलस्य पुत्र । तत्पुत्रो
बन्धु । न० २ । ३० ॥

१ बन्धुः । क्ष० सो० व० । द्रुह्यो पुत्र । तत्पुत्र
सेतु । १ न० २३ । १४ ॥

२ बन्धुः । क्ष० सो० वं० । रोमपादस्य पुत्र ।
तत्पुत्र कृति । न० २४ । २ ॥

३ बन्धुः । क्ष० सो० व० । देवावृधस्य पुत्र । न०
२४ । ९-॥

४ बन्धुः । अथर्वविद्ययि । आङ्गिरस । शुनकस्य
शिष्य । द्वा० ७ । ३ ॥

बन्धुवाहनः । क्ष० सो० व० । १ अर्जुनस्य पुत्र ।
माता चित्राङ्गदा । न० २२ । ३२ ॥

बर्हिणाश्वः । क्ष० सू० व० । निरुम्भस्य पुत्र ।
तत्पुत्र कृशाश्व । न० ६ । २५ ॥

बर्हिः । क्ष० सू० व० । घृह्द्राजस्य पुत्र । न० १२ ।
१३ ॥

बर्हिपत् । हविर्धानस्य पुत्र । माता हविर्धानी । च०
२४ । ८ ॥ तस्य प्राचीनार्हि वेदिपत् इति

नामान्तरे । १३-२७ ॥ तद्भार्या सामुद्री शत-
द्रुतिः । तत्पुत्रा दश प्रचेतसः । ९-१३ ॥
तस्मै नारदेन पुरज्जनोपाख्यानकथनम् । च०
२५-२९ ॥

वर्हिपदः । पितृगणेऽप्यन्यतमाः । तेषां पत्नी स्वायंमुव-
मनुपुत्री १ स्वधा । च० १ । ६३ ॥

१ वर्हिष्मती । स्वायंमुवमनो राजधानी । तृ० २२ ।
२९ ।

२ वर्हिष्मती । प्रियव्रतस्य भार्या विश्वकर्मभ्रजपत्नेः
पुत्री । पं० १ । २४ ॥ विशेषः प्रियव्रतशब्दे
द्रष्टव्यः ॥

१ वरुः । अमुरः । इन्द्रेण हतः । अ० ११ । २८ ॥

२ वरुः । भगवत्सर्षपः । अ० २१ । १६ ॥

३ वरुः । बलरामः । द्वि० ७ । ३५ ॥

४ वरुः । मयासुरस्य पुत्रः । अतलाख्यस्य अधोलो-
कस्य अधिपतिः । पं० २४ । १६ ॥ १ वलोऽप्य-
यमेवेति मे वितर्कः ? ।

५ वरुः । क्ष० सो० वं० । कृष्णस्य पुत्रः । माता
लक्ष्मणा । दृ० ६१ । १५ ॥

वरुदेवः । बलरामः । तृ० ३ । १ ॥

१ वरुभद्रः । बलरामः ॥

२ वरुभद्रः । शाकद्वीपस्थः पर्वतः । पं० २० ।
२६ ॥

बलरामः । क्ष० सो० वं० । वसुदेवस्य पुत्रः । माता
१ रोहिणी । न० २४ । ४६ ॥ तस्य नारायणां
शत्वम् आदिशेषावतारत्वं च । दृ० २ । ५ ॥
तस्य संकर्षणः रामः बरुः इत्यादीनि नामानि ।
१३ ॥ प्रथमं देवस्या गर्भे स्थितस्य योगमायया यशो-

दागर्भे स्थापनम् । दृ० २ । ५-८ ॥ तस्य रेवत्या
विवाहः । न० ३ । ३६ ॥ दृ० ५२ । १५ ।

प्रलम्बासुरस्य वधः । १८ । १७-२६ ॥
विदेहपुरे वासः । तस्माद्दुर्योधनस्य गदाविधा-

भ्यासः । दृ० ५७ । २६ ॥ रुक्मिणी वधः ।
६१ । ३०-३६ ॥ मधुराया नन्दगोकुलगमनम् ।

६५ ॥ वारुणीपानम् । १९-२० ॥ यमुनाया
आह्वानम् । २३-२८ ॥ द्विविदवधः । दृ०

६७ ॥ कौरवैर्बद्धस्य साम्बस्य मोचनार्थं हास्ति-
नपुरगमनम् । तत्पुरस्य गङ्गायां पातनोपक्रमः ।

६८ । १५-४१ ॥ रोमहर्षणस्य वधः । तीर्थयात्रा
च । ७८ ॥ बल्लवस्य वधः । ७९ । १-६ ॥

गदया युद्धघतोर्मामिदुर्योधनयोर्निवारणम् । दृ०
७९ । ३०-३९ ॥ तस्य देहत्यागः । ए०

३० । २६ ॥

बलस्थलः । क्ष० सू० वं० । पारियात्रस्य पुत्रः ।
तत्पुत्रः वज्रनामः । न० १२ । २ ॥

१ बलाकः । बहुवृच ऋषिः । जातूकर्ष्यस्य शिष्यः ।
द्वि० ६ । ५८ ।

२ बलाकः । क्ष० सो० वं० । ३ पूरोः पुत्रः ।
तत्पुत्रोऽजकः । न० १५ । ३ ॥

१ बलिः । (महाबलिः) । विरोचनपुत्रो भागवतोऽमु-
रः । तद्भार्या अशना । तस्याः कोटरा विन्ध्याबलिः

इत्यपि नामान्तरे । पुत्राः वाणादयः । पं० १८ ।
१६-१७ ॥ इन्द्रेण पराजयः । अ० ११ । ४६ ॥

तस्य आगामिनि मन्वन्तरे इन्द्रत्वम् । १३ । १२ ॥
विध्वजियागकरणम् । १५ । ४ ॥ शताश्वमेध-

यजनम् । ३४ ॥ तत्समीपे भिक्षार्थं वामनदेवस्य

गमनम् । १८ ॥ वामनेन विश्वरूपदर्शनम् ।
 २० । २२ ॥ गरुडेन वारुणपार्श्वेन्धनम् । २१ ।
 २६ ॥ भगवदाज्ञया सुतल्लोकप्रवेशः । २३ ।
 ३ ॥ तत्कृता भगवत्स्तुतिः । द० ८५ । ३९-
 ४६ ॥ तस्य गृहद्वारे गदापाणेर्भगवतोऽवस्थानम् ।
 पादाङ्घ्रिभेन दशकन्धरस्य योजनायुतमुच्चाटनम् ।
 इत्यादिकथा । पं० २४ । १८-२७ ॥ प्र० ३ ।
 १९ ॥ १२ । २५ ॥ द्वि० ७ । १८-४४ ॥
 २ बलिः । क्ष० सो० वं० । सुतपसः पुत्रः । तद्भार्या
 सुदेष्णा । तस्यां दीर्घतमस ऋषेर्जाताः पुत्राः
 अङ्गः बङ्गः कलिङ्गः सुङ्गः पुण्ड्रः आन्ध्रः इति
 षट् । न० २३ । ४-५ ॥
 ३ बलिः । क्ष० सो० वं० । कृतवर्मणः पुत्रः ।
 तद्भार्या रुक्मिण्याः पुत्री चारुमती । द० ६१ ।
 २४ ॥
 बलिबिन्ध्यः । रैवतमनोः पुत्रः । अ० ५ । २ ॥
 बल्वलः । असुरः । इल्वलस्य पुत्रः । द० ७८ ।
 ३८-॥ बलरामेण हतः । ७९ । १-६ ॥ द्वि०
 ७ । ३४ ॥ तृ० ३ । ११ ॥
 वस्तकथा । यथातिना देवयान्यै वैराम्योत्पादनाय
 कथिता कथा । न० १९ ॥
 बहुगवः । क्ष० सो० वं० । पूरुकुलोत्पन्नस्य सुशुना-
 मकस्य पुत्रः । तत्पुत्रः संयातिः । न० २० । ३ ॥
 बहुधः । क्ष० सो० वं० । रिपुञ्जयस्य पुत्रः । न०
 २१ । ३० ॥
 १ बहुरूपः । शाकद्वीपस्थं वर्षम् पं० २० । २५ ॥
 २ बहुरूपः । एकादशरुद्रेष्वन्यतमः । प० ६ । १७-
 १८ ॥

बहुलाश्वः । क्ष० सू० वं० । घृतेः पुत्रः । तत्पुत्रः
 कृतिः । न० १३ । २६ ॥ तद्बृहगमनं
 श्रीकृष्णस्य । द० ८६ । १६ ॥ भगवत्स्तुतिः ।
 ३१-३५ ॥
 बृहदः । संन्यासावान्तरमेदः । तृ० १२ । ४३ ॥
 ब्रह्मनामेका पत्नी । दशमचेतसां भार्या वाक्षी
 मारिषा । च० ३० । १६ ॥ प० ४ । १६ ।
 अग्निष्वात्तादिपितृणां भार्या १ स्वधा । च०
 १ । ६३-६४ । पाण्डवानां पत्नी द्रौपदी । न०
 २२ । २७-३० ॥
 ब्रह्मोदः । बृहदः । तृ० १२ । ४३ ॥
 बाणः । असुरः । १ बलेः पुत्रः तन्माता कोटरा ।
 द० ६३ । २०-२१ । पुत्री ऊषा । ६२ ।
 १-२ । १२ ॥ तस्यावासस्थानम् शोणितपुरम् ।
 ४ ॥ तस्य सहस्रं बाहवः । अनिरुद्धस्य बन्धनम् ।
 ३५ ॥ कृष्णेन तद्बाहुच्छेदनम् । ६३ । ३२ ॥
 तृ० ३ । ११ ॥
 बालक्रीडा । कृष्णस्य । द० १८ । १२-१५ ॥
 बालरक्षा । श्रीकृष्णस्य द० ६ । १९-२९ ॥
 बालहत्याप्रतिम् । चित्रकेतुभार्याभिः कृतम् । प०
 १६ । १४ ॥
 बालायनिः । बहुवृच ऋषिः । वाष्कले शिष्यः ।
 बालविलस्यसंहिताभ्येता । द्वा० ६ । ५९ ॥
 १ वाष्कलः । अनुद्वादपुत्रोऽसुरः । प० १८ ।
 १६ ॥
 २ वाष्कलः । बहुवृच ऋषिः । पैलस्य शिष्यः ।
 तच्छिष्याः बोध्यः ४ याज्ञवल्क्यः पराशरः अग्नि-
 मिता चेति चत्वारः । द्वा० ६ । ५४-५५ ॥

वाष्कलिः । ऋ० । बालसिलस्यसहिताया उद्धर्ता ।
तच्छिष्या । बालायनि भज्य कासारश्च । द्वा०
६ । ५९ ॥

वाहुः । क्ष० सू० व० । ३ वृक्षस्य पुत्र । तत्पुत्र
सगर । न० १ । २-४ ॥

वाहीरः । क्ष० सो० व० । प्रतीपस्य पुत्र । तत्पुत्र
सोमदत्त । न० २२ । १२-१८ ॥

१ विन्दुमती । २ मरीचेर्भार्या । तत्पुत्रो विन्दुमान् ।
प० १५ । १५ ॥

२ विन्दुमती । मान्धातुर्भार्या । न० ६ । २५-
३३ ॥

विन्दुमान् । २ मरीचे पुत्र । माता १ विन्दुमती ।
भार्या सरथा । पुत्रो मधु । प० १५ । १५ ॥

विन्दुसरः । सरस्वतीतीरस्थ तीर्थम् । तत्र कर्मम-
न्त्रपिणा तपश्चरणम् । तृ० २१ । ३५ ॥ तत्रा
मनिर्वचनम् । ३८-३९ ॥ तत्र कपिलमहर्षे
स्थिति । २५ । ५ ॥

विलस्वर्गः । पाताररूप स्वर्ग । पं० २४ । ८ ॥

बुद्धावतारः । प्र० ३ । २४ ॥ द्वि० ७ । ३७ ॥
जननस्थानम् । श्रीकृद्देश । प्र० ३ । २४ ॥

१ बुद्धिः । दक्षप्रजापतिपुत्री । धर्मप्रजापतेर्भार्या । पुत्र
अर्थ । च० १ । ५१ ॥

२ बुद्धिः । बुद्धीन्द्रियम् । तदुत्पत्ति, अभिमानिदेनता
च । तृ० ६ । २३ ॥ द्वि० १० । ३२ ॥

बुधः । बुधमण्डलाधिपो ग्रह । गृहस्थतिभार्याया
ताराया सोमाज्ञात । न० १४ । ४-१४ ॥

तम्भादिलाया जात पुत्र पुत्रत्वा । १५ ॥

बुधमण्डलम् । ग्रहस्थम् । प० २२ । १३ ॥

बृन्दावनम् । नन्दगोपस्य वनम् । महिमा । द०
१३ । ५९-६० ॥ १८ । ३-७ ॥

बृहन्द्भोक्तः । वामनदेवस्य पुत्र । माता कीर्ति ।
पुत्रा सौभाग्यदय । प० १८ । ८ ॥

१ बृन्ती । देवहोत्रस्य भार्या । तत्पुत्रो भगवदक्ष
उपहर्ता । अ० १३ । ३२ ॥

२ बृहती । छन्द । तृ० १२ । ४६ ॥

बृहत्कर्मा । क्ष० सो० व० । पृथुराक्षस्य पुत्र ।
न० २३ । ११ ॥

बृहत्कायः । क्ष० सो० व० । बृहद्ब्रह्मणुप पुत्र ।
तत्पुत्र १ जयद्रथ । न० २१ । २२ ॥

बृहत्क्षत्रः । क्ष० सो० व० । मन्यो पुत्र । न०
२१ । १ ॥ तत्पुत्रो हस्ती । २० ॥

१ बृहत्सेनः । क्ष० सो० व० । सुनक्षत्रम्य पुत्र ।
तत्पुत्र कर्मजित् । न० २२ । ४७ ॥

२ बृहत्सेनः । क्ष० सो० व० । वृष्णम्य पुत्र ।
माता भद्रा । द० ६१ । १७ ॥

बृहत्सेना । बृहत्सेनाशब्द पश्यत ॥

१ बृहद्भ्यः । क्ष० सो० व० । शाक्यन्तम्य पुत्र ।
तत्पुत्र कुवल्याश्च । न० ६ । २१ ॥

२ बृहद्भ्यः । क्ष० सू० व० । १ सहदेवम्य पुत्र ।
न० १२ । ११ ॥

३ बृहद्भ्यः । ऋ० । प्र० ९ । ६ ॥

१ बृहद्रिपुः । क्ष० सो० व० । अन्तर्मादम्य पुत्र ।
तत्पुत्र बृहद्ब्रह्म । न० २१ । २२ ॥

२ बृहद्रिपुः । क्ष० सो० व० । भर्माधम्य पुत्र ।
न० २१ । ३२ ॥

बृहद्भनुः । क्ष० सो० व० । १ बृहद्विपो पुत्र ।
तत्पुत्र बृहत्काय । न० २१ । २२ ॥

१ बृहद्ब्रह्मः । क्ष० सू० व० । १ तक्षकस्य पुत्र ।
अभिमन्युना भारतयुद्धे हत । तत्पुत्रो बृहद्ब्रह्म ।
न० १२ । ८-९ ॥

२ बृहद्ब्रह्मः । क्ष० सो० व० । देवभागस्य पुत्र ।
न० २४ । ४० ॥

१ बृहद्भानुः । क्ष० सो० व० । पृथुलाक्षस्य पुत्र ।
न० २३ । ११ ॥

२ बृहद्भानुः । क्ष० सो० व० । कृष्णस्य पुत्र । माता
सत्यभामा । ढ० ६१ । १० ॥

३ बृहद्भानुः । चतुर्दशमन्वन्तरीयो भगवद्वतार ।
तत्पितरो सत्त्रायणो १ विनताच । अ० १३ ।
३५ ॥

बृहद्ब्रह्मः । क्ष० सू० व० । १ बृहद्ब्रह्मस्य पुत्र ।
तत्पुत्र उरुक्रिय । न० १२ । ९-१० ॥

१ बृहद्ब्रह्मः । क्ष० सू० व० । देवरातस्य पुत्र ।
तत्पुत्र महावीर्य । न० १३ । १५ ॥

२ बृहद्ब्रह्मः । क्ष० सो० व० । उपरिचरवसो पुत्र ।
तत्पुत्र कुशनाभ । तस्यान्य पुत्रो जरासन्ध ।
न० २२ । ६-८ ॥

३ बृहद्ब्रह्मः । क्ष० सो० व० । तिमि पुत्र । तत्पुत्र
३ सुदास । न० २२ । ४३ ॥

४ बृहद्ब्रह्मः । क्ष० सो० व० । पृथुलाश्वस्य पुत्र ।
तत्पुत्रो बृहन्मना । न० २३ । १०-११ ॥

५ बृहद्ब्रह्मः । क्ष० । नमो मोर्ये । द्वा० १ । १५ ॥

बृहद्भानुः । क्ष० सू० व० । अमित्रजित पुत्र ।
तत्पुत्रो वर्ति । न० १२ । १२-१३ ॥

बृहन्मनाः । क्ष० सो० व० । ४ बृहद्ब्रह्मस्य पुत्र ।
तत्पुत्रो २ जयद्रथ । न० २३ । ११ ॥

बृहस्पतिः । ऋ० । अङ्गिरस पुत्र । माता २ श्रद्धा ।
च० १ । ३४-३५ ॥ इन्द्रेण तस्यापमानम् ।
प० ७ । २-८ ॥ इन्द्रस्य परित्याग । ९-१० ॥
तस्य उच्यथनामकभ्रातृपत्न्या जात पुत्रो भरद्वाज ।
न० २० । ३६-३८ ॥ तत्पत्न्यास्तारायाश्चन्द्रेणा-
पहारस्तस्या चन्द्राजात पुत्रो बुध । न० १४ ।
४-१४ ॥ तस्य त्रयोदशो मन्वन्तरे इन्द्रत्वम् ।
अ० १३ । ३१ ॥ औस पुत्र कच । न०
१८ । २२ ॥ स नवग्रहेष्वन्यतम ॥

बृहस्पतिमण्डलम् । पं० २२ । १५ ॥

बृहस्पतिसवः । १ दक्षप्रजापतिना कृत । च० ३ ।
३ ॥

बो-यः । ऋ० । प० १५ । १४ ॥

ब्रह्मा । चतुर्मुख । भगवतो नाभिपद्मात्तम्योत्पत्ति ।
प्र० ३ । २ ॥ तपश्चरणम् । द्वि० ९ ॥ सुब-
चतुष्टयोत्पत्ति । तृ० ८ । १५-१६ ॥ भग-
वत्स्तुति । द्वि० ६ । ३५-४५ ॥ तृ० ९ ।
१-२५ ॥ २० । २७ ॥ ढ० २ । २६-४२ ॥
१४ । १-४० ॥ स० ८ । ४० ॥ मरीच्यादि-
दशपुत्रोत्पत्ति । तृ० १२ । २२ ॥ स्वदुरितु वाच
कामना । तृ० १२ । २८ तस्य देहात् स्वाय-
भुवमनोत्पत्ति । तृ० १२ । ५२-५३ ॥ तस्य
नानानिधेदेहग्रहण तत्तयागश्च । २८-५३ ॥ ३१ ॥
३६ ॥ स्वायमुवानुना सनाद । तृ० १३ ।
६-१५ ॥ तस्य नागानिराहाराहेत्पत्ति । तृ०
१३ । १८ ॥ त यमितु य.रक्षता प्रवृत्ति ।

२० । २३ ॥ रुद्रदेवं प्रसादयितुं कैलासगमनम् ।
 च० ६ । ८-४१ ॥ रुद्रस्तुतिः । ४२-५३ ॥
 प्रियव्रताय तत्वोपदेशः । पं० १ । ११-१९ ॥
 हिरण्यकशिपवे वरदानम् । स० ३ । १८ ।
 गोवत्सानां तत्पालानां च हरणम् । द० १३ ॥
 कृष्णस्य स्वलोकगमनप्रार्थना । ए० ६ ।
 २१-२७ ॥
 ब्रह्मचारी । प्रथमाश्रमी । तद्धर्माः । स० १२ ।
 १-१६ ॥ ए० १७ । २२-३८ ॥
 ब्रह्मदत्तः । क्ष० सो० ५० । नीपस्य पुत्रः । तन्माता
 शुकाचार्यपुत्री कृत्वी । भार्या गौः पुत्री विन्वत्सेनः ।
 न० २१ । २५ ॥ नेयं कृत्वी साक्षाच्छुका-
 चार्यस्य पुत्री किंतु शुकाचार्यछायायाः इति ज्ञेयम् ।
 ब्रह्मशिरोस्त्रम् । अस्त्रविशेषः । प्र० ७ । १९ ॥
 ब्रह्मबलिः । अथर्वविद्वपिः । वेददर्शस्य शिष्यः । द्वा०
 ७ । २ ॥
 ब्रह्मरातः । शुकाचार्य । प्र० ९ । ८ ॥ द्वि० ८ ।
 २७ ॥
 ब्रह्मसावर्णिः । दशमो मनुः । उपश्लोकस्य पुत्रः । तत्पुत्रो
 भूरिपेणः । अ० १३ । २१ ॥
 ब्रह्मसावर्णिमन्वन्तरम् । दशममन्वन्तरं पश्यत ॥
 ब्रह्मस्वम् । तदपहरणे दोषः । द० ६४ । ३२-
 ४४ ॥
 ब्रह्महत्या । इन्द्रस्य विश्वरूपाचार्यवधजा । प० ९ ।
 ४-११ ॥ तस्यैव पृत्रवधाज्जाता । १३ । १०-
 २१ ॥ वैशंपायनाचार्यस्य । द्वा० ६ । ६१ ॥
 ब्रह्महृदः । वैकुण्ठस्यः । द० २८ । १६ ॥
 ब्रह्माण्डम् । सृष्टिः । द्वि० ५ । ३४ ॥ १० ।
 १८-॥ तृ० ६ । १-६ ॥ २० । १४ ॥

तेपामनेकत्वम् । तृ० ११ । ३९-४० ॥ तस्य
 सुवर्णमयत्वम् । २० । १४ ॥ द० १४ ।
 ११ ॥ ए० १६ । ३९ ॥
 १ ब्रह्मावर्तः । ऋषभदेवस्य पुत्रः । माता जयन्ती ।
 पं० ४ । १० ॥
 २ ब्रह्मावर्तः । सरस्वतीद्वययोर्मध्ये विद्यमानो देशः ।
 प्र० १० । ३४ ॥
 ब्राह्मणः । चातुर्वर्ण्ये प्रथमः । माहात्म्यम् । तृ०
 १४ । ४१-॥ १६ । २-११ ॥ २२ । २ । २२ ॥
 च० २१ । ३६-४३ ॥ २२ । ४६ ॥ पं०
 ५ । २३-२७ ॥ १३ । २३ ॥ स० १४ ।
 ४१-॥ द० ५२ । ३३ ॥ ६४ । ३२-४३ ॥
 ८० । २८-३३ ॥ ८६ । ५१-५७ ॥
 ८९ । १८ ॥ तद्धर्माः । स० ११ । १३-
 १४ ॥ ए० १७ । ४०-४१ ॥ लक्षणम् ।
 स० ११ । २१ ॥ ए० १७ । १६ ॥ वृत्तिः ।
 स० ११ । १४, १६, १८, २० ॥ द०
 ५२ । ३१ ॥ ए० १७ । ४० ॥ तेष्यो
 नन्दीधोणं शापः । च० २ । २६ ॥ तत्कोपकत्वम् ।
 प्र० ७ । ४८ ॥ वधप्रतिनिधिः । ५७ ॥

भ०

भक्ताः । श्रीमतो भगवतो नारायणस्य भक्ताः । तेषु केषां
 चिन्नामानि । द्वि० ७ । ४३-४६ ॥ तत्प्रश्नां ।
 प्र० १ । १५ ॥ २ । २५-२६ ॥ ४ ।
 १२ ॥ १३ । ९ ॥ १८ । ४, १३, ४८ ॥
 १९ । ८ ॥ द्वि० ३ । ११ ॥ ७ । ४२ ॥
 ८ । ६ ॥ तृ० ४ । २५ ॥ ५ । ३ ॥ १३ ।
 ४ ॥ २१ । १७-१८ ॥ २२ । ३७ ॥

२३ । ४२, ५५ ॥ २५ । ३८ ॥
 च० २० । १२ ॥ २४ । ३०, ५७, ५९ ॥
 २९ । ३९-४० ॥ ३० । १९-२०, ३३-
 ३७ ॥ पं० १ । १-५, ३५ ॥ ६ । १ ॥ ९ ।
 २० ॥ १० । २५ ॥ १३ । २११-२३ ॥
 ५० ३ । २७, ३३ ॥ ९ । ३९, ४८ ॥
 १७ । २७-२८, ३१ ॥ स० ५ । ३२ ॥
 १० । ९-२०, ४८ ॥ न० ४ । ६३-७१
 ५ । १४-१५ ॥ ९ । ६ ॥ द० १० ।
 ४१ ॥ ३३ । ३५ ॥ ८४ । १०-१३ ॥

भक्तिः । प्र० २ । २२ ॥ द्वि० १ । २१ ॥
 तृ० २५ । २८-॥ तस्या नवविधत्वम् । स०
 ५ । २३-२४ ॥ च० ९ । १० ॥ तस्याः
 निखिलपुरुषार्थप्रदत्वम् । द्वि० ३ । १० ।

भक्तियोगः । प्र० २ । ७, २० ॥ ५ । ३५ ॥
 ७ । ४ ॥ ८ । २० ॥ ए० १४ ॥ १९ ।
 १९ ॥ २९ ॥ प्रशंसा । तृ० १५ । ३३-४४ ॥

भगः । कश्यपस्य पुत्रः । तन्माता अदितिः । प०
 ६ । ३९ ॥ तद्गार्या १ मिद्धिः । पुत्राः महिमा
 विभुः प्रभुः इति त्रयः । कन्या आशीर्नाम्नी ।
 प० १८ । २ ॥ तत्रैत्रभद्रो दक्षध्वरो वीरभद्रेण ।
 च० ५ । २० ॥

भगवान् । श्रीमालारायणः । स्वरूपवर्णनम् । प्र०
 १२ । ८-१० ॥ द्वि० ९ । १४-१६ ॥ तृ०
 १५ । ३८-४५ ॥ २८ । २१-३३ ॥ च०
 ७ । २०-२१ ॥ अ० ६ । ३-७ ॥ द०
 ३९ । ४५-५५ ॥ तत्रोत्थानम् । द्वि० ९ ।
 ९-१३ ॥ अधिकं वैकुण्ठलोकादन्त्रे पश्यत । स्थूल-

रूपवर्णनम् । द्वि० १ । २४-३८ ॥ उपासना-
 प्रकारः । द्वि० २ । ८-१४ ॥ वेदनप्रकारः ।
 द्वि० २ । ८-१४ ॥ नाभिपद्माद्भक्षण उत्पत्तिः ।
 प्र० ३ । २ ॥ तृ० ८ । १३-१६ ॥ सोऽसक्त-
 एव कर्म कुस्ते । प्र० ३ । ३६ ॥ सेवाफलम् ।
 प्र० ६ । २४ ॥ सनकादीन्प्रति ब्राह्मणमहिमानु-
 वर्णनम् । तृ० १६ । २-१२ ॥ माहात्म्यम् ।
 प्र० १ । १३-१६ ॥ २ । ११, २३-३६ ॥
 ६ । ३५-३६ ॥ ७ । १० ॥ ८ । १३-
 १६ ॥ ९ । १०, १४-१६, १८-२४ ॥
 ११ । २५-२७, ३३-३९ ॥ १२ । ७-
 ११ ॥ १४ । ३५-३८ ॥ १५ । ६-२१ ॥
 १६ । २६-२९, ३२-३५ ॥ द्वि० ५ ।
 ११-२० ॥ ६ ॥ ७ । ४०-४२, ४७-
 ५० ॥ ८ । ४-६ ॥ ९ । १४-१६ ॥ तृ०
 २ । १८-२४ ॥ ३ । १-११ ॥ ६ । ३४-
 ३९ ॥ ९ । १-२१ ॥ १४ । २५-२८ ॥
 १९ । ३४-३८ ॥ च० ३ । २३ ॥ ८ ।
 २०-२३ ॥ ११ । २५-२७ ॥ १४ ।
 २०-२२ ॥ २० । ७ ॥ २१ । ३०-३४ ॥
 २२ । ३७-४० ॥ २९ । ४२-४६ ॥ ३१ ।
 २०-२२ ॥ पं० १ । ११-१५ ॥ ११ ।
 १२-१४ ॥ २० । ४०-४१ ॥ २५ । २-
 १३ ॥ प० ३ । १२-१८ ॥ ११ । २४-
 २७ ॥ स० ६ । १९-२८ ॥ ९ । २० ॥
 १० । ४८-५० ॥ १४ । ३४-३८ ॥ अ०
 २ । ३२-॥ ३ । २-२९ ॥ ५ । ६ ॥ ६ ।
 ८-१५ ॥ ८ । १९-२३ ॥ २१ । २-४ ॥
 २३ । २९ ॥ न० ११ । २०-२२ ॥ १८ ।

४८-४९ ॥ द० ६ । ३ ॥ ७ । ३६-३७ ॥
 ८ । ३७ ३९ ॥ ९ । १३ १७ ॥ १३ ।
 १९ २० ॥ २६ । २-१२ ॥ ३४ । १७
 १८ ॥ ४६ । ३१-४३ ॥ ५० । ३० ॥
 ७७ । ३१-३२ ॥ ८३ । ८-४३ ॥ ८९ ।
 १५ १९ ॥ ९० । ४७-४८ ॥ ए० ३ । ३५-
 ४० ॥ ५ । १० १३ ॥ १३ । ३९ ४० ॥
 २८ । ५-७, १८-२० ॥ ३१ । ११-१३ ॥
 द्वा० ३ । ४५-४७ ॥ ४ । ३०-३१ ॥ ६ ।
 २९ ३२ ॥ ११ । ४-२५ ॥ नाममहात्म्यम् ।
 प्र० १ । १४, १६ ॥ १८ । १९ ॥ द्वि० १ ।
 ११ ॥ तृ० ९ । १५ ॥ ३३ । ६ ७ ॥
 च० ७ । ४७ ॥ १० ३० ॥ पं० २४ ।
 २० ॥ २५ । ११ ॥ प० १ । ३०-३१ ॥
 २ । ७-१९, ४५-४९ ॥ ३ । २२-३१ ॥
 १३ । ८ ॥ अ० २३ । १६ ॥ न० ४ ।
 ६२ ॥ ५ । १६ ॥ द० २ । ३७ ॥ द्वा०
 ३ । ४४ ॥ १२ । ४६-४७ ॥ क्यामद्विमा ।
 तृ० १३ । ५० ॥ समदर्शित्वम् । प्र० ८ ।
 २९ ॥ स० १ । १-११ ॥ तद्भक्तेर्व निखिल
 पुरवार्थप्रदत्वम् । द्वि० ३ । १० ॥ तद्वचय
 केभ्यो लोकाना सृष्टि । द्वि० १ । २६-३९ ॥
 अवतारप्रयोजनवितर्क । प्र० ८ । ३२-३५ ॥
 तन्निन्दा न श्रोतव्या । द० ७४ । ३९-४० ॥
 दक्षयज्ञे प्रादुर्भाव । च० ७ । १८ ॥ पृथुरा-
 जस्य सक्रागे तस्य प्रादुर्भाव । २० ॥ ३ ॥
 दक्षानुप्रहार्यमघमर्षणतीर्थे प्रादुर्भाव । प० ४ ।
 ३५-४२ ॥ देवदानवयुद्धे प्रादुर्भाव । अ०
 १० । ५३ ॥ गजेन्द्रमोचनार्थे प्रादुर्भाव । अ०

३ । ३१ ॥ तान्त्रिकपूजाविधि । ए० ३ ।
 ४९-५५ ॥ विभूतिरूपम् विभूरूपशब्दे
 द्रष्टव्यम् ॥
 मगीरथः । क्ष० सू० व० । दिलीपस्य पुत्र ।
 गङ्गाया भूमाववतारणम् । न० ९ । २-१४ ॥
 तत्पुत्र श्रुत । १६ ॥
 १ भजमानः । क्ष० सो० व० । सात्वतस्य पुत्र ।
 न० २४ । ६ ॥ तत्पुत्रा किङ्किणादय ।
 ७-८ ॥
 २ भजमानः । क्ष० सो० व० । १ अन्वकस्य पुत्र ।
 न० २४ । १९ ॥
 ३ भजमानः । क्ष० सो० व० । १ शूरस्य पुत्र ।
 तत्पुत्र शिनि । न० २४ । २६ ॥
 भजिः । क्ष० सो० व० । सात्वतस्य पुत्र । न० २४ ।
 ६ ॥
 भज्यः । बहुवृच ऋषि । वाष्कले शिष्य । वाल्मि-
 ल्यसहिताप्येता । द्वा० ६ । ५९ ॥
 १ भद्रः । तुषितेष्वन्यतम । च० १ । ७ । विशेष
 तुषितशब्दे पश्यत ।
 २ भद्रः । क्ष० सो० व० । वसुदेवस्य पुत्र । माता
 पौरवी । न० २४ । ४७ ॥
 ३ भद्रः । क्ष० सो० व० । वसुदेवस्य पुत्र । माता
 देवकी । न० २४ । ५४ ॥
 ४ भद्रः । क्ष० सो० व० । श्रीकृष्णस्य पुत्र । माता
 का लिन्दी । द० ६१ । १४ ॥
 ५ भद्रः । भद्राः । तृतीयमन्वन्तरीया देवा । अ०
 १ । २४ ॥

भद्रकः । शुक्लस्य वसुमित्रस्य पुत्रः । द्वा० १ ।
१७ ॥

भद्रकाली । देवता । पं० ९ । १२-१९ ॥

भद्रचारुः । क्ष० सो० वं० । कृष्णस्य पुत्रः । माता
रुक्मिणी द० ६१ । ८ ॥

भद्रवाहः । क्ष० सो० वं० । वसुदेवस्य पुत्रः । माता
पौरवी । न० २४ । ४७ ॥

भद्रश्रवाः । धर्मप्रजापतिपुत्रः । पं० १८ । १ ॥

१ भद्रसेनः । ऋषभदेवस्य पुत्रः । पं० ४ । १० ॥

२ भद्रसेनः । क्ष० सो० वं० । वसुदेवस्य पुत्रः ।
माता देवकी । न० २४ । ५४ ॥

३ भद्रसेनः । क्ष० सो० वं० । महिष्मतः पुत्रः ।
पुत्रो दुर्मदः । न० २३ । २२-२३ ॥

१ भद्रा । मेरो पुत्री । आग्नीध्रपुत्रस्य भद्राश्वस्य
भार्या । पं० २ । १९-२३ ॥

२ भद्रा । गङ्गायाः शाखाभृता नदी । पं० १७ ।
५, ८ ॥

३ भद्रा । १ वसुदेवस्य भार्या । तस्याः कौसल्येति
नामान्तरम् । तत्पुत्रः । केशी । न० २४ ।
४५-४८ ॥

४ भद्रा । कैकयस्य घृष्टकेतोः पुत्री । माता कृष्णस्य
पितृप्वसा श्रुतकीर्तिः । कृष्णस्य महिषी । द०
५८ । ५६ ॥ ८३ । १२ ॥ तत्पुत्राः ६१ ।
१७ ॥

५ भद्राः । ५ भद्रशब्दं पश्यत ।

१ भद्राश्वः । क्ष० । आग्नीध्रस्य पुत्रः । भार्या मेरो-
पुत्री १ भद्रा । पं० २ । १७-२३ ॥

२ भद्राश्वः । जम्बूद्वीपस्य वर्षम् । पं० २ । १७-२३ ॥

.१६ । १० ॥ १८ । १-१४ ॥ २ परीक्षितो
दिग्भिजयः । पं० १६ । १३ ॥

३ भद्राश्वः । क्ष० सू० वं० । १ कुवल्याश्वस्य पुत्रः ।
न० ६ । २४ ॥

भयः । कलेः पुत्रः । माता दुरुक्तिः । भार्या सत्युः ।
पुत्रो निरयो यातना च । च० ८ । ४ ॥

१ भरतः । (भद्रभरतः) ऋषभदेवस्य पुत्रः । माता
जयन्ती । भार्या विश्वरूपदुहिता पञ्चजनी । पं० ४ ।

८-९ ॥ ७ । १-३ ॥ तत्पुत्राः सुमतिः राष्ट्रशूत्र
सुदर्शनः आवरणः धूमकेतुश्चेतिपन्न तच्चरित्रम् ।

७-१५ ॥

२ भरतः । क्ष० सू० वं० । दशरथस्य पुत्रः । माता
कैकयी । न० १० । ३ ॥ तेन रामपादुकेयो

स्वशिरसि धारणम् । ३५-४३ ॥ पुत्रौ तक्षः
पुष्कलश्च । ११ । १२ ॥ अयोम्यानां गन्धर्वाणां

वधः । ११ । १३ ॥

३ भरतः । क्ष० सो० वं० । दुष्यन्तस्य पुत्रः । माता
शकुन्तला । न० २० । ७-२६ ॥ तत्पत्न्य

तिस्रो वैदर्भ्यः । ताभिः पुलाणां वधे कृते भरद्वा-
जस्य पुत्रत्वेन स्वीकारः । ३४-३९ ॥

भरतवर्षम् । जम्बूद्वीपस्थममदावासभूतं वर्षम् ।
[अस्य हिन्दुदेश इति इन्दिया इति चेदानीं

प्रसिद्धिः] इदमेव कर्मक्षेत्रम् । अधिपतिः प्रियव्रतस्य
पुत्रो भरतः । पं० १७ । ११ ॥ १९ । ७-

२८ ॥ अजनाभ इति नामान्तरम् । पं० ७ ।
३ ॥ १६ । ९ ॥

भरद्वाजः । भारद्वाज इत्यपि । ऋ० । उच्यथ्यभार्यायां
ममतायां बृहस्पतेर्जातः । तन्नामनिर्वचनम् ।
दैवैस्तस्य भरताय पुत्रत्वेन दानम् । तत्र तस्य

भरताय पुत्रत्वेन दानम् । तत्र तस्य वितथ इति नाम । न० २० । ३५-३८ ॥

१ भर्गः । क्ष० सो० वं० । वीतिहोत्रस्य पुत्रः । तत्पुत्रो भार्गभूमिः । न० १७ । ९ ॥

२ भर्गः । क्ष० सो० वं० । बहेः पुत्रः । तत्पुत्रो भानुमान् । न० २३ । १६ ॥

भर्ग्याश्वः । क्ष० सो० वं० । अर्कस्य पुत्रः । तत्पुत्राः १ मुद्गलः यवीनरः बृहद्रिपुः काम्पिल्यः ४ सजयः इति पद्य पाद्यालाः । न० २१ । ३२ ॥

भलन्दनः । क्ष० सो० वं० । दिष्टस्य पुत्रः । तत्पुत्रो वत्सप्रीतिः । न० २ । २३ ॥

भल्लादः । क्ष० सो० वं० । उदक्यन्यस्य पुत्रः । न० २१ । २६ ॥

भनः । एकादशद्वेय्यन्यनमः । प० ६ । १७ ॥

भस्मासुरः । वृकासुरः । वेदार इति नामान्तरम् । शकुने. पुत्रः । उषाम्यानम् । द० ८८ ॥

भागवतम् । पुराणम् । तत्र प्रथमदेशकालौ । प्र० ४ । १४-॥ तस्य दश लक्षणानि । द्वि० ९ । ४३ ॥ १० । १-९ ॥ तत्रशंका । प्र० १ । २-३ ॥ ३ । ४०-४३ ॥ ५ । ८-२२ ॥ द्वि० १ । ८-१० ॥ तृ० ८ । २ ॥ द्वा० ४ । ४०-४३ ॥ १२ । ५७-६८ ॥ विषयानुक्रमणी । द्वा० १२ । ३-४५ ॥

भागवतः । शुभस्य वसतिरस्य पुत्र । द्वा० १ । १८ ॥

भाष्दीरः । वटशू । तत्र शृणाम्य ऋडा । पत्रगन्धे मन्त्रस्य कर् । द० १८ । २२ ॥

भाद्रपदमासः । नवमसो मास । द्वा० ११ । ३८ ॥

१ भानुः । दक्षप्रजेधरस्य पुत्री । धर्मप्रजापतेर्भार्या । तत्पुत्रो देवक्रपमः (वेदक्रपमः) । प० ६ । ५ ॥

२ भानुः । क्ष० सू० वं० । बृहद्बलवंदयस्य प्रतिव्योमस्य पुत्रः । न० १२ । १० ॥

३ भानुः । क्ष० सो० वं० । कृष्णस्य पुत्रः । माता सत्यमामा । द० ६१ । १० ॥

१ भानुमान् ॥ क्ष० सू० वं० । बृहदश्वस्य पुत्रः । न० १ । ११ ॥

२ भानुमान् । क्ष० सू० वं० । केशिञ्चनस्य पुत्रः । तत्पुत्रः शतशुभाः । न० १३ । २१ ॥

३ भानुमान् । क्ष० सो० वं० । २ भर्गस्य पुत्रः । तत्पुत्रः त्रिमानुः । न० २३ । १६-१७ ॥

४ भानुमान् । क्ष० सो० वं० । कृष्णस्य पुत्रः । माता सत्यमामा । द० ६१ । १० ॥

भारतम् । महाभारताख्य इतिहासः । धीत्यासद्वृतम् । प्र० ४ । २५ । २० । ५ । ३ । तृ० ५ । १२ ॥

२ भारतम् । भरतर्षिणश्चंद्रं पश्यत ॥

भारद्वाजः । भरद्वाजश्चंद्रं पश्यत ॥

भार्गभूमिः । क्ष० सो० वं० । १ भर्गस्य पुत्रः । न० १७ । ९ ॥

भार्गवः । कुल्यातिः शौनकः । प्र० १० । ३५ ॥ तृ० १० । ३ ॥

भिन्नुगीता । मनमः दुःखादिमहतोपायकथनार्थम् । प० २३ ॥

१ भीमः । एकादशद्वेय्यन्यनमः । प० ६ । १७ ॥

२ भीमः । क्ष० सो० वं० । विजयस्य पुत्रः । तत्पुत्रः काम्बनः । न० १५ । ३ ॥

३ भीमः । १ भीममेतद्वन्दं पश्यत ॥

१ भीमरथः । क्ष० सो० वं० । केलुमतः पुत्रः ।
तत्पुत्रो १ दिवोदासः । न० १७ । ५-६ ॥

२ भीमरथः । क्ष० सो० वं० । विक्रान्तेः पुत्रः ।
तत्पुत्रो नवरथः । न० २४ । ४ ॥

भीमरथी । नदी । पं १९ । १८ ॥ द० ७९ ।
१२ ॥

१ भीमसेनः । भीमः, वृकोदरः इत्यपि । पाण्डोः
पुत्रः । कुन्त्यां वायोर्जातः । तद्भार्या-द्रौपदी ।
तत्पुत्रः श्रुतसेनः । न० २२ । २९ ॥ अन्या
भार्या राक्षसी हिडिम्बा । तत्पुत्रो घटोत्कचः ।
३० ॥ तृतीया भार्या काली । तत्पुत्रः सर्वगतः
(शर्वत्रातः) ३१ ॥ जरासन्धवधः । द० ७२ ।
४४-४६ ॥

२ भीमसेनः । क्ष० सो० वं० । २ परीक्षितः पुत्रः ।
न० २२ । ३५ ॥

भीष्मः । देवव्रतः । क्ष० सो० वं० । शन्तनोः पुत्रः ।
माता गङ्गा । न० २२ । १९ ॥ तेन पाण्डवेभ्यो
धर्मोपदेशः । प्र० ९ । १-३१ ॥ तेन कृष्ण-
स्तुतिः । ३२-४२ ॥ देहत्यागः । ४३ ॥

भीष्मकः । विदर्भदेशाधिपतिः । सुत्राः रुक्मी, रुक्मरथः,
रुक्मबाहुः, रुक्मवेशः, रुक्ममाली इति पञ्च ।
पुत्री रुक्मिणी श्रीकृष्णस्य भार्या । द० ५२ ।
२१-२२ ॥

भुवः । भुवर्लोकः । अस्य नभस्तलमिति अन्तरिक्षमिति
च नामान्तरे । द्वितीय ऊर्ध्वलोकः । द्वि० १ ।
२७ ॥ ५ । ३८-४२ ॥

१ भूः । महीतलं प्रथम ऊर्ध्वलोकः । द्वि० १ । २७ ॥
५ । ३८ । ४२ ॥

२ भूः । मृदेवी । तथा भारवतरणार्थं ब्रह्माणं प्रति
प्रार्थना । द० १ । १७ ॥ जले ममायास्तस्या
वराहेणोद्धरणम् । तृ० १३ । १६-॥ तथा
श्रीकृष्णस्तुतिः । द० ५९ । २५-३१ ॥
धर्मदेवतया संवादः । प्र० १६ । १८-३७ ॥
१७ । २६-२८ ॥

भृगुलम् । तृ० ११ । ३९ ॥ २३ । ४३ ॥ पं०
१ । ३०-३३ ॥ १६ । ४-३० ॥ १७ ।
१-१३ ॥ १८ । १, ७, १५-१७, २४ ॥
१९ । १, १६-१८, २९-३१ ॥ २० । १-
३९ ॥

भूतः । प्रजापतिः । भृगोः पुत्रः । भार्या २ दक्षप्रजापति-
पुत्री सरूपा । पुत्राः कोटिशो रुद्राः । तेषां
प्रधाना एकादश । पं० ६ । १७ ॥ द्वितीयस्या
[भूतानाम्भ्याः] भार्यायाः पुत्राः रुद्रपार्षदाः ॥ १८ ॥

भूतकेतुः । दक्षसावर्णेः पुत्रः । अ० १३ । १८ ॥
भूतज्योतिः । क्ष० सू० वं० । २ सुमतेः पुत्रः ।
तत्पुत्रो १ वसुः । न० २ । १७ ॥

भूतपिशाचाः । तेषां सृष्टिः । तृ० २० । ४० ॥
भूतरयाः । पञ्चममन्वन्तरीया देवाः । अ० ५ । ३ ॥
भूतसन्तापनः । असुरः । हिरण्याक्षस्य पुत्रः । स०
२ । १८ ॥

[भूता । २ दक्ष प्रजापतेः पुत्री मृतप्रजापतेर्भार्या ।
पं० ६ । १६ ॥]

भूतादिः । महत्त्वम् । द्वि० ५ । २५ ॥ तृ० ५ ।
२७-२९ ॥ २६ । १९-२२ ॥

भूतानि । पञ्चमहाभूतशब्दं पश्यत ॥
भूमा । प्रतिदत्तुः पुत्रः । भार्या ऋषिकुल्या । पुत्र
उद्गीथः । पं० १५ । ५-६ ॥

भूमिः । मूशब्दं पश्यत ॥
 भूमित्रः । कण्वस्य २ वसुदेवस्य पुत्रः । द्वा० १ ।
 २० ॥
 भूरिः । क्ष० सो० वं० । सोमदत्तस्य पुत्रः ।
 न० २२ । १८ ॥
 भूरिश्रवाः । क्ष० सो० वं० । सोमदत्तस्य पुत्रः ।
 न० २२ । १८ ॥
 १ भूरिपेणः । ब्रह्मसावर्णेः पुत्रः । अ० १३ ।
 २१ ॥
 २ भूरिपेणः । क्ष० सू० वं० । शयतिः पुत्रः ।
 न० ३ । २७ । द्वि० ७ । ४५ ॥
 भूवराहः । वराहशब्दं पश्यत ॥
 १ भृगुः । ब्रह्मणस्त्वच उदपन्नो मानसः पुत्रः । वृ०
 १२ । २३ ॥ भार्या कर्दमपुत्री स्यातिः । तत्पुत्री
 श्रीदेवी । २४ । २३ ॥ पुत्रौ घाता विघाता
 कविश्च । च० १ । ४३-४५ ॥ शिवभक्तेभ्यः
 शापदानम् । २ । २७ ॥ मणिमता बन्धनम् ।
 ५ । १७ ॥ वीरभद्रेण तस्य श्मश्रुध्वनम् । १९ ॥
 तल्लता भगवत्सुतिः । ७ । ३० ॥ अयं महा-
 देवावज्ञानान्मृत इति पुराणान्तरकथा ॥
 २ भृगुः । पूर्वोक्त एव पुनश्चाहुषे मन्वन्तरे वरुणस्य
 यज्ञीयामिकुण्डादुत्पन्नः । अत एवान्य वारुणि-
 भृगुरिति प्रसिद्धिः । वरुणभार्यायां चर्षण्यां जात
 इत्युक्तिस्त्यौपचारिकी । प० १८ । ४ ॥ [तत्पुत्रो
 भूतप्रजापतिः ॥]
 [भोजकटः । रुक्मिणा स्वावासार्थं निर्मितं पुरम् ॥
 द० ५४ । ५२ ॥]
 भोजनः । क्रौञ्चद्वीपस्थः पर्वतः । पं० २० । २१ ॥

भोजाः । क्ष० सो० वं० । महामोजवंशोत्पन्नाः । न०
 २४ । ११ ॥
 भौमः । नरकासुर शब्दं पश्यत ॥
 भौमस्वर्गः । भारतव्यतिरिक्ताण्यष्टौ वर्षाणि । पं० १७ ।
 ११-१३ ॥
 भौवनः । मन्थोः पुत्रः । तद्भार्या दूषणा । तत्पुत्रः
 १ त्वष्टा । पं० १५ । १५ ॥
 भ्रमरगीता । गोपीभिः । द० ४७ । १२-२१ ॥
 भ्रमिः । भ्रुवस्य भार्या । शिशुमारप्रजापतेर्दुहिता ।
 तत्पुत्रौ कल्पो वत्सरश्च । च० १० । १ ॥
 भ्राजिष्ठः । क्रौञ्चद्वीपस्थः पर्वतः । पं० २० । २१ ॥
 मकरः । मेरीरुत्तरदिक्स्थः पर्वतः । पं० १६ । २७ ॥
 पङ्कजप्रस्थः । भारतवर्षस्थः पर्वतः । पं० १९ । १६ ॥
 मणिहूटः । कौञ्चद्वीपस्थः पर्वतः । पं० २० । ४ ॥
 मणिग्रीवः । कुबेरस्य पुत्रः । अर्जुनवृक्षशब्दं पश्यत ॥
 मणिमान् । रुद्रपार्षदः । तेन भृगोर्वन्धनम् । च० ५ ।
 १७ ॥
 मण्डोदरी । रावणस्य भार्या । न० १० । २४ ॥
 मत्स्यावतारः । प्र० ३ । १५ ॥ १५ । ३५ ॥
 द्वि० ७ । १२ ॥ सत्यनतराज्ञा पोषितस्य तस्य
 दिनेदिनेऽभिबृद्धघादिकथा । अ० २४ ।
 मत्सरः । अन्यशुभद्वेषास्यो दोषः । प्र० १८ । १० ॥
 मत्स्याः । देगविशेषः । विराटराजस्य । प्र० १० ।
 ३४ ॥ वृ० १ । २४ ॥
 १ मथुरा । मथुरा इत्यपि । पूर्वं लवणावासभूतं
 मथुवनम् । न० ११ । १४ ॥ शूरसेनानां
 राजधानी । तत्र वज्रस्य राज्याभिषेकः । प्र० १५ ।
 ३९ ॥ तत्र श्रीकृष्णस्य गमनम् । द० ४१ ।
 २०-५२ ॥

२ मथुरा । दक्षिणदेशस्था पाण्ड्यानां राजधानी ।
 द० ७९ । १५ ॥
 मद्रः । दोषः । प्र० १७ । २४ । ३९ ॥
 मद्रयन्ती । सौदासस्य भार्या । न० ९ । १८ ॥
 मदिरा । वसुदेवस्य भार्या । पुत्राः नन्दः उपनन्दः
 कृतकः इत्याद्याः । न० २३ । ३ ॥
 मद्रः । शिविराजस्य पुत्रः । न० २३ । ३ ॥
 १ मधुः । विन्दुमतः पुत्रः । भार्या २ सुमनाः । पुत्रः
 वीरव्रतः । पं० १५ । १५ ॥
 २ मधुः । असुरः । पुत्रो लवणः । न० ११ । १४ ॥
 ३ मधुः । क्ष० सो० वं० । कार्तवीर्यार्जुनस्य पुत्रः ।
 तत्पुत्रो वृष्णिः । न० २३ । २७-२९ ॥
 ४ मधुः । क्ष० सो० वं० । देवक्षत्रस्य पुत्रः । न०
 २४ । ५ ॥
 ५ मधुः । चैत्रमासः । द्वा ११ । ३३ ॥
 मधुकरात् शिक्षिता गुणाः । ए० ८ । ९-१२ ॥
 मधुकुल्या । कुशाद्वीपस्था नदी । पं० २० । १५ ॥
 मधुघ्रात् शिक्षिता गुणाः । ए० ८ । १५-१६ ॥
 मधुच्छन्दाः । ऋषिः । विश्वामित्रस्य पुत्रः । न० १६ ।
 २९ ॥
 मथुरा । मथुराशब्दं पश्यत ॥
 मथुराः । कौशलीपस्थं वर्षम् । पं० २० । २१ ॥
 मथुवनम् । यमुनातीरस्थं वनम् । नत्र ध्रुवेण तरुक्षरणम् ।
 व० ८ । ६२ ॥ तत्र भगवत आगमनम् । ९ ।
 १ ॥ तदेव पूर्वं लवणानुरम्यायामभूतम् । न०
 ११ । १४ ॥
 मथुर्दिनम् । पुनर्दिनस्य पुत्रः । माता ममा । व०
 १३ । १३ ॥

मनः । इन्द्रियम् । द्वि० ५ । ३० ॥ १० । ३० ॥
 तृ० ५ । ३० ॥ ६ । २४ ॥
 मनःप्रसादः । गुणः । द्वि० १ । १९ ॥
 मनस्तत्वम् । मनःशब्दं पश्यत ॥
 मनस्युः । क्ष० सो० वं० । प्रवीरस्य पुत्रः । तत्पुत्रः
 चारुमदः । न० २० । २ ॥
 १ मनुः । कृशाश्वस्य पुत्रः । माता धिपणा । प० ६ ।
 २० ॥
 २ मनुः । चतुर्दशानामपि मन्वन्तराधिपतीनां साधारणं
 नाम । तेषां नामानि । स्वार्थशुभः । १ । स्वारोचिपः
 २ । उत्तमः ३ । तामसः (तापसः) ४ । रैवतः ५ ।
 चाक्षुपः ६ । वैश्वतः ७ । सावर्णिः ८ । दक्षसा-
 वर्णिः ९ । ब्रह्मसावर्णिः १० । धर्मसावर्णिः ११ ।
 रूद्रसावर्णिः १२ । देवसावर्णिः १३ । इन्द्रसावर्णिः
 १४ । इति ॥
 मनोजयः । द्वि० १ । १९ ॥ ए० १५ । २१ ॥
 मनोजवः । शाल्मलिद्वीपस्थं वर्षम् । पं० २० । २५ ॥
 मन्त्रम् । वासुदेवद्वन्द्वशाक्षरमन्त्रम् । व० ८ । ५४ ॥
 नारायणाष्टाक्षरमन्त्रम् । प० ६ । ६ ॥ विष्णुषट्-
 क्षरमन्त्रम् । १० ॥ हयग्रीमन्त्रम् । पं० १८ ।
 २ ॥ नृमिहमन्त्रम् । ८ ॥ हृषीकेशमन्त्रम् ।
 १८ ॥ मन्यमूर्तिमन्त्रम् । २४ ॥ कर्ममूर्तिमन्त्रम् ।
 ३० ॥ यगहमन्त्रम् । ३५ ॥ दानराधिराममन्त्रम् ।
 १९ । ३ ॥ नरनारायणमन्त्रम् । ११ ॥ रूद्र-
 मन्त्रम् । पं० १७ । १७ ॥
 मन्त्रवाला । कुशाद्वीपस्था नदी । पं० २० । १५ ॥
 मन्त्रमूर्तिः । प्र० ५ । ३८ ॥ ए० ८ । ९ ॥
 मन्थुः । पं० २० ॥ २१ ॥ भार्या १ मया । पुत्रो
 भीम । पं० १५ । १५ ॥

मन्दरः । मेरोरवष्टम्भपर्वतः । पं० १६ । ११ ॥
तस्य समुद्रमथनार्थं नयनम् । अ० ६ । ३३ ॥
प्र० ३ । १६ ॥

मन्द्रहरिणः । जम्बूद्वीपस्योपद्वीपः पं० १९ । ३० ॥

मन्दाकिनी । नदी । पं० १९ । १८ ॥

मन्दोदरी । रावणस्य भार्या । न० १० । ८ ॥

मन्दद्रुपः । चाक्षुषमन्वन्तरीया इन्द्रः । अ० ५ । ८ ॥

१ मन्धुः । क्ष० सो० वं० । वितथस्य पुत्रः । तत्पुत्राः
बृहत्क्षत्रः जयः महावीर्यः नरः गर्ग इति पञ्च ।
न० २१ । १ ॥

२ मन्धुः । क्रोधः । प्र० १८ । २९ ॥

मन्वन्तरम् । पुराणलक्षणम् । सद्धर्म इति नामान्तरम् ।
सतां मन्वन्तराधिपतीनां धर्मः । द्वि० १० । ४ ॥

मन्वन्तराणि । मन्वतां अुक्तिकालः । तृ० ११ ।
२४ । अ० १ । १७-३० ॥ ५ । २-१० ॥
१३ । १-२६ ॥ १४ । १-११ ॥

ममता । उच्यन्मन्त्रपेर्याया । तस्यां देवरात् बृहस्पते-
र्जातः पुत्रः भरद्वाजः । न० २० । ३५-३८ ॥

मयः । असुरः । तस्य खाण्डवद्राहान्मोचनम् । द०
५८ । २७ ॥ प्र० १५ । ८ ॥ तत्पुत्रो बलः
अतललोकाधिपतिः । पं० २४ । १६ ॥

मयसूनुः । व्योमासुरः । द्वि० ७ । ३१ ॥

मरणम् । प्राणिनां प्राणविमोचनम् । तत्कालीनं
दुःखम् । तृ० ३० । १२-१८ ॥ तत्कालीना
दुरन्तचिन्ता । च० २८ । १५-२२ ॥ मरणा-
न्तरीया अवस्था । तृ० ३० । १९-३४ ॥
मरणसूचकारिष्ठानि । द० ४२ । २७-३१ ॥

१ मरीचिः । ब्रह्मणो मानसः पुत्रः । तृ० १२ । २२-
२४ ॥ भार्या कर्दमप्रजापतिपुत्री कला । पुत्रौ
कश्यपः पूर्णिमा च । च० १ । १३ ॥

२ मरीचिः । १ भरतवंश्यस्य सम्राजः पुत्रः । भार्या
१ विन्दुमती । तत्पुत्रो विन्दुमान् । पं० १५ ।
१५ ॥

मरीचिगर्भाः । नवममन्वन्तरीया देवाः । अ० १३ ।
१९ ॥

१ मरुः । क्ष० सू० वं० । शीघ्रस्य पुत्रः । तत्पुत्रः
श्रुतः । तेन कलापग्रामे स्थित्वा नष्टस्य सूर्यवंशस्य
कलियुगान्ते पुनरुद्भावनम् । न० १२ । ५-७ ॥
द्वा० २१ । ३७ ॥

२ मरुः । क्ष० सू० वं० । हर्यधस्य पुत्रः । तत्पुत्रः ।
प्रतीपकः । न० १३ । १५-१६ ॥

१ मरुतः । दितेः पुत्राः । एकोनपञ्चाशत् । ते देवत्वं
प्राप्ताः । पं० १८ । २३-७८ ॥

२ मरुतः । क्ष० सो० वं० । करंधमस्य पुत्रः ।
अनपत्यस्य तस्य दुप्यन्तः पुत्रत्वमाप । न० २३ ।
१७ ॥

मरुतः । क्ष० सू० वं० । अवीक्षितः पुत्रः । संवर्तेन
तस्य याजनम् । न० २ । २६ ॥

मरुत्वती । दक्षप्रजापतेः पुत्री । धर्मप्रजापतेर्भार्या ।
तत्पुत्रौ मरुत्वान् २ जयन्तश्च । पं० ६ । ८ ॥

मरुत्वान् । धर्मप्रजापतेः पुत्रः । तन्माता मरुत्वती ।
पं० ६ । ८ ॥

मरुदेवः । क्ष० सू० वं० । न० १२ । १२ ॥

मरुद्वृषा । नदी । पं० १९ । १८ ॥

मरुधन्वः । देशः । प्र० १० । ३५ ॥

१ मलयः । ऋषभदेवस्य पुत्रः । पं० ४ । १० ॥

२. मलयः । पर्वतः । पं० १९ । १६ ॥ द० ७९ ।
 १६ ॥
 मष्णारः । तीर्थम् । न० २० । २८ ॥
 महः । चतुर्थे ऊर्ध्वलोकः । द्वि० १ । २८ ॥ तदुत्पत्तिः ।
 द्वि० ५ । ३८ ॥ तृ० ११ । २९ ॥
 महत्त्वम् । भूतादिशब्दं पश्यत ॥
 महस्वान् । क्ष० सू० वं० । अमर्षणस्य पुत्रः । तत्पुत्रः
 विश्वसाहः । न० १२ । ७ ॥
 महातलम् । पञ्चम अधोलोकः । पं० २४ । ७ ।
 २९ ॥ तदुत्पत्तिः । द्वि० १ । २६ । द्वि० ५ ।
 ४१ ॥
 महावृत्तिः । क्ष० सू० वं० । विस्तृतस्य पुत्रः । तत्पुत्रः ।
 कृतिरातः । न० १३ । १६-१७ ॥
 १ महान् । महान्तः । तत्त्वेवा । स० ५ । ३२ ॥
 तदतिक्रमे दोषः । द० ४ । ४६ ॥
 २ महान् । एकादशलद्रेष्वन्यतमः । प० ६ । १७ ॥
 ३ महान् । भूतादिशब्दं पश्यत ॥
 महानदी । नदी । पं० १९ । १८ ॥
 महानन्दिः । द्वितीयस्य नन्दिवर्धनस्य पुत्रो मगध-
 राजः । द्वा० १ । ७ ॥
 महानसः । शाकद्वीपस्थः पर्वतः । पं० २० । २६ ॥
 महापुरुषलक्षणम् । द्वा० ११ ॥ १-२६ ॥
 महानामः । हिरण्याक्षस्य पुत्रः । स० २ । १८ ॥
 महापौरुषिकः । प्र० १४ । ३६ ॥ द्वि० १ ।
 १० ॥
 महावलिः । विरोचनस्य पुत्रः । १ बलिशब्दं पश्यत ॥
 महाभारतम् । श्रीव्यासेन निर्मित इतिहासः । प्र० ४ ।
 २५ ॥ तत्स्तुतिः । ५ । ३ ॥

महाभूतानि । पञ्चमहाभूतशब्दं पश्यत ॥
 महामोजः । क्ष० सो० वं० । सात्वतस्य पुत्रः ।
 न० २४ । ९ ॥ तत्पुत्राः भोजः । ११ ॥
 महामनाः । क्ष० सो० वं० । महाशीलस्य पुत्रः ।
 तत्पुत्रो उशीनरः । तितिक्षुश्च । न० २३ । २ ॥
 महामोहः । अविद्यावृत्तिः । तृ० १२ । २ ॥ २० ।
 १८ ॥
 महारोमा । क्ष० सू० वं० । कृतिरातस्य पुत्रः ।
 तत्पुत्रः स्वर्णरोमा । न० १३ । १७ ॥
 महारौरवः । नरकः । पं० २६ । ७ । १२ ॥
 महालक्ष्मीः । श्रीशब्दं पश्यत ॥
 महावशी । क्ष० सू० वं० । कृतेः पुत्रः । न०
 १३ । २६ ॥
 महावीरः । प्रियव्रतस्य पुत्रः । ऊर्ध्वरेताः । पं० १ ।
 २५-२६ ॥
 १ महावीर्यः । क्ष० सू० वं० । १ बृहद्रथस्य पुत्रः ।
 तत्पुत्रः सुवृत्तिः । न० १३ । १५ ॥
 २ महावीर्यः । क्ष० सो० वं० । मन्वोः पुत्रः ।
 न० २१ । १ ॥ तत्पुत्रो दुरितक्षयः । १९ ॥
 महाशः । क्ष० सो० वं० । श्रीकृष्णस्य पुत्रः । तन्माता
 मित्रविन्दा । द० ६१ । १६ ॥
 महाशक्तिः । क्ष० सो० वं० । श्रीकृष्णस्य पुत्रः ।
 तन्माता (माद्री) लक्ष्मणा । द० ६१ । १५ ॥
 महाशीलः । क्ष० सो० वं० । जनमेजयस्य पुत्रः ।
 तत्पुत्रो महामनाः । न० २३ । २ ॥
 महाहयः । क्ष० सो० वं० । यदुपुत्रस्य सहस्रजितः
 पुत्रः । न० २३ । २१ ॥
 १ महिमा । भगवानामकादित्यस्य पुत्रः । तन्माता सिद्धिः ।
 प० १८ । २ ॥

२ महिमा । सिद्धि । ए० १५ । ११ ॥
 महिषः । असुर । अनुद्वादस्य पुत्र । तन्माता सूर्म्या ।
 प० १८ । १६ ॥
 महिष्मान् । क्ष० सो० व० । सोहजे पुत्र । तत्पुत्रो
 भद्रसेनक । न० २३ । २२ ॥
 महीतलम् । प्रथम ऊर्ध्वलोक । द्वि० १ । २७ ॥
 अस्य भूलोक इति नामान्तरम् ५ । ३८ ॥
 महेन्द्रः । पर्वत । पं० १९ । १६ ॥ द० ७९ ।
 १२ ॥
 मागधः । जरासन्धशब्द पश्यत ॥
 मागधवंशे भविष्यता नामानि । न० २२ । ४५ ॥
 माघमासः । तपोमास । द्वा० ११ । ३९ ॥
 माङ्गलिः । सामग ऋषि । पोष्यजे शिष्य । द्वा०
 ६ । ७९ ॥
 माण्डव्यः । ऋषि । तेन यमाय शापदानम् । वृ० ५ ।
 २० ॥
 माण्डूकेयः । बह्वृच ऋषि । इन्द्रप्रमिते शिष्य ।
 तच्छिष्यो देवमित्र । द्वा० ६ । ५५-५६ ॥
 तस्य पुत्र शाकल्य । ५७ ॥
 मातलिः । इन्द्रस्य सारथि । अ० ११ । २२ ॥ तेन
 रामाय मेन्द्ररथयापनम् । न० १० । २१ ॥
 मातृना । अर्यम्ण पत्नी । तत्पुत्रा । चर्षणय ।
 प० ६ । ४२ ॥
 मानसम् । सर । वृ० २३ । ४० ॥
 १ मात्री । श्रीष्ट्याम्य भार्या । तस्या रुद्रमणा इति
 नामान्तरम् । तत्पुत्रा । द० ६१ । १५ ॥
 २ मात्री । पाण्डोर्भार्या । पुत्रो न्युच सहदेवश्च ।
 न० २२ । २८ ॥

माधवः । वैशाखमास ॥
 मानसोत्तरः । पुष्करद्वीपस्थ पर्वत । पं० २० ।
 ३० ॥
 मानः । गुण । प० १६ । २९ ॥
 मानघाता । क्ष० सू० व० । युवनाश्रम्य पुत्र । तस्य
 त्रसद्दस्युरिति नामान्तरम् । न० ६ । २५-३३ ॥
 तद्भार्या शशनिन्दो पुत्री निन्दुमती । तत्पुत्रा
 पुरुवृत्स २ अम्बरीष मुचुकुन्दश्च । तत्पुत्र्य
 पञ्चाशत् सौभरेर्भार्या । ३८-४५ ॥ द्वि० ७ ।
 ४४ ॥
 माया । अधर्मस्य पुत्री । तन्माता मृषा । दम्भस्य
 भार्या । पुत्रो लोमो निट्टतिश्च । च० ८ ।
 २-३ ॥
 माया । कपटम् । प० १७ । ३२ ॥
 मायावती । कामस्य पत्नी रति । तस्या शम्भुरामुर-
 गृहे वास । प्रयुमेन शम्भर हत्वा तस्या प्राप्तिश्च ।
 द० ५५ । ६-१३ ॥
 १ मारिषा । वार्क्षीशब्द पश्यत । च० ३० ।
 ४८ ॥
 २ मारिषा । २ शर्म्य भार्या । वसुदेवार्जुना माता ।
 न० २४ । २७ ॥
 मारीचः । राक्षस । रामेण हत । न० १० । १० ॥
 मार्कण्डेयः । धातु पुत्रस्य मृगण्डस्य पुत्र । च० १ ।
 ४५ ॥ तस्य तत्रश्रवणादिस्था । द्वा० ८-१० ॥
 तदनुप्रदाय नरनागयायोगिभिर्वा । द्वा० ८ ।
 ३२ ॥ तन्वृत्त भगवन्मोक्ष । ४१-४९ ॥ तेन
 प्रलयदर्शनम् । ९ । ८-३४ ॥ तस्मै श्रेण
 वरदानम् । १० ॥

मार्गः । पन्था इत्यत्र पश्यत ॥
 मार्गशीर्षमासः । सहोमासः द्वा० ११ । ४१ ॥
 मार्जारिः । क्ष० सो० वं० । ५ सहदेवस्य पुत्रः ।
 तत्पुत्रः १ श्रुतश्रवाः । न० २२ । ४६ ॥
 मार्ताण्डः । सूर्यः । तन्नामनिर्वचनम् । पं० २० ।
 ४४ ॥
 मार्दवम् । गुणः । प्र० १६ । २८ ॥
 माली । अमुरः । अ० १० । ५७ ॥
 मालाकारः । सुदामन्शब्दं पश्यत ॥
 १ माल्यवान् । इत्यवृत्तखण्डस्य पश्चिमतो विद्यमानः
 पर्वतः । पं० १६ । १० ॥
 २ माल्यवान् । अमुरः । अ० १० । ५७ ॥
 मासानां दिनमानम् । पं० २१ । ३-६ ॥
 माहेश्वरज्वरः । तस्य वैष्णवज्वरेण सह युद्धे पराजयः ।
 तत्कृतं भगवत्स्तोत्रं च । द० ६३ । २३-२८ ॥
 मितध्वजः । क्ष० सू० वं० । धर्मध्वजस्य पुत्रः ।
 तत्पुत्रः खाण्डिक्यः । न० १३ । २० ॥
 १ मित्रः । वसिष्ठस्य पुत्रः ऋषिः । तन्माताऽरुन्धती
 (ऊर्जा) च० १ । ४१ ॥
 २ मित्रः । द्वादशादित्येष्वन्यतमः कश्यपस्य पुत्रः ।
 तन्माता अद्रितिः । पं० ६ । ३९ ॥ तद्वार्या
 रेवती । तत्पुत्राः उत्सर्गः अरिष्टः पिप्पलश्च । १८ ।
 ६ ॥ तस्य वरुणस्य च साधारणौ पुत्रौ अगस्त्यो
 वसिष्ठश्च । ५-६ ॥
 १ मित्रविन्दा । कुशद्वीपस्था नदी । पं० २० ।
 १५ ॥
 २ मित्रविन्दा । आवन्त्यस्य जयसेनस्य पुत्री । तन्माता
 वसुदेवस्य भगिनी राजाधिदेवी । श्रीकृष्णस्य

महिषी । द० ५८ । ३०-३१ ॥ ८३ । १५-
 १६ ॥ तत्पुत्राः । ६१ । १६ ॥
 मित्रसहः । सौदासस्य नामान्तरम् । न० ९ । १८ ॥
 मित्रा । मैत्रेयस्य माता । त्० ४ । ३६ ॥
 मित्रायुः । (मित्रेयुः) क्ष० सो० वं० । २ दिवोदा-
 सस्य पुत्रः । तत्पुत्रः च्यवनः सुदासः ३ सहदेवः
 सोमकश्च । न० । २२ । १ ॥
 मित्रावरुणौ । देवौ । उर्वशीदर्शनमुभितात् कुम्भे
 पतितात् तत्तेजसो जातौ पुत्रौ २ अगस्त्यो ३
 वसिष्ठश्च । पं० १८ । ५ ॥
 मिथिलः । मिथिलया निर्माता राजा । जनकशब्दं
 पश्यत तन्नामनिर्वचनम् । न० १३ । १३ ॥
 मिथिला । मिथिलेन निर्मिता नगरी । न० १३ ।
 १३ ॥
 मिश्रकेशी । अप्सराः । तस्यां वसुदेवभ्रातुर्वत्सकात्
 वृकादीनां पुत्राणामुत्पत्तिः । न० २४ । ४३ ॥
 मोडुपः । इन्द्रस्य पुत्रः । तन्माता पौलोमी । पं०
 १८ । ७ ॥
 मोडुन । क्ष० सू० वं० । दक्षस्य (दक्षस्य) पुत्रः ।
 तत्पुत्रः इन्द्रसेनः । न० २ । १९ ॥
 मीनात् शिक्षिता गुणाः । ए० ८ । १९-२१ ॥
 मुकुन्दः । शाल्मलिद्वीपस्थं वर्षम् । पं० २० । १० ॥
 मुक्तिः । पुराणलक्षणम् । जीवस्व अन्यथारूपं हित्वा-
 स्वरूपेण स्थितिः । द्वि० १० । १ । ६ ॥
 मुचुकुन्दः । क्ष० सू० वं० । नान्धातुः पुत्रः ।
 तद्भ्रातरौ पुरुकुत्तोऽन्वरीपश्च । न० ६ । ३८ ॥
 तस्य काल्यवनवधादिकथा । द० ५१ । १४-
 २३ ॥ तत्कृता श्रीकृष्णस्तुतिः । ४६ । ५८ ॥

- तेन वदर्याश्रममेत्य तत्र तपश्चरणम् । ५२ । ४ ॥
 द्वि० ७ । ४४ ॥
- मुञ्जाटवी । गवा तत्र गमन श्रीकृष्णेन तामा सङ्कटा-
 न्मोचन च । द० १९ । १-६ ॥
- मृत् । धर्मप्रजापते पुत्री । तन्माता तुष्टि । च० १ ।
 ५१ ॥
- १ मृद्गलः । क्ष० सो० व० । पूरुवश्यम्य भर्भ्याश्वरा
 जस्य पुत्र । सततो ब्राह्मणोऽभवत् । तत्पुत्रौ दिवो
 दास अहल्या च । न० २१ । ३१-३४ ॥
- २ मृद्गलः । बह्वृच ऋषि । शाकल्यस्य शिष्य ।
 द्वा० ६ । ५७ ॥ अय पूर्वोक्त एव वेति सदेह ॥
- मुनिः । दक्षप्रजापतिपुत्री । कश्यपभार्या । तत्पुत्र्य
 अप्सरसा गणा । प० ६ । २६-२७ ॥
- मुरः । पञ्चशिरा असुर । नरकासुरस्य सखा ।
 श्रीकृष्णेन हत । द० ५९ । ६-११ ॥ तृ०
 ३ । ११ ॥
- मुष्टिकः । कसमृत्यो मल । तद्गघो बलरामेण । द०
 ४४ । २४-२५ ॥
- मुसलस्य उत्पत्तिः । साम्बस्योदरात् ए० । १ ।
 १७ ॥
- मुहूर्तः । कालविशेष तृ० ११ । ८ ॥
- मुहूर्ता । दक्षप्रजापतिपुत्री । धर्मस्य पत्नी । तत्पुत्रा
 मोहूर्तिना देवगणा । प० ६ । ९ ॥
- मूर्खः । देहादिषु अहबुद्धि । ए० १९ । ४२ ॥
- मूर्तयः । क्ष० सो० व० । कुशस्य पुत्र । न०
 १५ । ४ ॥
- १ मूर्तिः । दक्षप्रजापतिपुत्री । धर्मप्रजापतिभार्या ।
 तत्पुत्रो नरनारायणो । च० १ । ५२ ॥
- २ मूर्तिः । दशममन्वन्तरीय ऋषि । अ० १३ ।
 २२ ॥
- मूलकः । क्ष० सू० व० । अश्मकस्य पुत्र । तस्य
 नारीकवच इति नामान्तरम् । तत्पुत्रो १ दशरथ ।
 न० ९ । ४० ॥
- मृकण्डः । धातु पुत्र । तन्माता आयति । तत्पुत्रो
 मार्कण्डेय । च० १ । ४४ ॥
- मृगया । आखेट । परीक्षित । प्र० १८ । २४ ॥
 पुरजनस्य । च० २६ । ४ ॥ उत्तमस्य । च०
 १० । ३ ।
- १ मृत्युः । अधर्मस्य नामान्तरम् । तृ० १२ । २५ ॥
 तत्पुत्री अह्नराजस्य भार्या सुनीथा । च० १३ ।
 ३९ ॥
- २ मृत्युः । कले पुत्री । भयस्य भार्या । तत्पुत्रौ
 यातना निरयश्च । च० ८ । ४ ॥
- ३ मृत्युः । यम । प्र० १६ । ८ ॥ स जन्मवता
 देहेन सहैव वर्तते । द० १ । ३८ ॥ स बुद्धि-
 मताऽपोह्य । ४८ ॥
- मृदुरः । क्ष० सो० व० । श्वफल्कस्य पुत्र । न०
 २४ । १६ ॥
- मृदुवित् । क्ष० सो० व० । श्वफल्कस्य पुत्र । न०
 २४ । १६ ॥
- मृषा । अधर्मस्य भार्या । तत्पुत्रो दम्भ माया च ।
 अप्रजो निर्ऋति तो म्वीहृतवान् । तो दम्पती
 चाभनताम् । च० ८ । २-४ ॥
- मेघः । अबुवाह । तस्य भगनदगादुत्पत्ति । द्वि० १
 ३४ ॥
- मेघपृष्ठः । श्रीघड्डीपथ्य वर्षम् । पं० २० । २१ ॥

मेघमालः । वृक्षद्वीपस्थं वर्षम् । पं० २० । ४ ॥
 मेघस्वातिः । आन्ध्रराजः । द्वा० १ । २४ ॥
 मेढूम् । शिश्रुशब्दं पश्यत ॥
 मेघा । दक्षप्रजापतिपुत्री । धर्मप्रजापतेर्भार्या । तत्पुत्री
 स्मृतिः । च० १ । ५२ ॥
 १ मेघातिथिः । प्रियव्रतस्य पुत्रः । पं० १ ।
 २५ ॥
 २ मेघातिथिः । ऋषिः । कण्वऋषेः पुत्रः । तत्पुत्राः
 प्रत्कण्वाद्याः । न० २० । ६-७ ॥
 मेनका । अप्सराः । ज्येष्ठमासनेत्री । द्वा० ११ ।
 ३५ ॥ तत्पुत्री शकुन्तला विधामित्राज्जाता ।
 न० २० । १३ ॥
 मेना । हिमवतो भार्या । तत्पुत्री पार्वती । च० ७ ।
 ५८-६५ ॥
 मेरुः । पर्वतः । पं० १६ । ७-२६ ॥ तत्पुत्र्यौ
 आयतिः नियतिश्च धातृविधात्रोर्भार्ये । च० १ ।
 ४४ ॥ तस्यान्याः पुत्र्यः । मेरुदेवी प्रतिक्रुपा
 उग्रदंष्ट्री लता रम्या श्यामा नारी भद्रा देवकीतिः
 इति नव आसीत्पुत्राणां भार्याः । पं० २ ।
 १९-२३ ॥
 मेरुदेवी । मेरो. पुत्री । नामेर्भार्या । तत्पुत्रो भगवानृषभः ।
 प्र० ३ । १३ ॥ तस्याः सुदेविः इतिनामान्तरम् ।
 द्वि० ७ । १० ॥ पं० ३ । १ ॥
 मेरुमन्दारः । मेरोरवष्टम्भपर्वतः । पं० १६ । ११-
 १२ ॥
 मेघ । द्वादशराशिष्वन्यतमः । पं० । २१ । ४ ॥
 मैत्रावरुणैः । श्राद्धदेवकृता । न० १ । १३ ॥
 मैत्री । दक्षप्रजापतिकन्या । धर्मप्रजापतेर्भार्या । तत्पुत्रः
 प्रसादः । च० १ । ५० ॥

मैत्रेयः । ऋषिः । तस्य विदुरेण संवादः । प्र० १३ ।
 १-२ ॥ तृ० पञ्चमाध्यायमारभ्याऽऽचतुर्थस्कन्ध
 समाप्ति ॥

मैनाकः । पर्वतः । हिमवतः पुत्रः । पं० १९ । १६ ॥
 मोक्षः । मुक्तिः । द्वि० १० । ६ ॥ तद्वाता विष्णुः ।
 द० ५१ । २० ॥ द्वि० ३ । १० ॥

मोक्षोपः । अथर्वविद्विषिः । वेददर्शस्य शिष्यः । द्वा०
 ७ । २ ॥

मोहः । अविद्यावृत्तिः । तृ० १२ । २ ॥ २० ।
 १८ ॥

मोहिन्यवतारः । प्र० ३ । १७ ॥ तद्रूपवर्णनम् ।
 अ० ८ । ४१-४५ ॥ ९ । १७-१८ ॥
 तद्रूपदर्शनेन रुद्रस्य मोहाधिगमः । १२ ॥

मौर्याः । राजानः । द्वा० १ । १२ ॥

मौसलकथा । तृ० ४ । १-२ ॥ ए० ३० । १४-
 २५ ॥

मौहूर्तिक्राः । धर्मप्रजापतेः पुत्राः । तन्माता मुहूर्ता ।
 प० ६ । ९ ॥

य०

यजुः । यजुर्वेदः । प्र० ४ । २० ॥ तद्धर्ता वैशं-
 पायनः । प्र० ४ । २१ । तस्व निगद इति
 नामान्तरम् । द्वा० ६ । ५२ ॥ तस्य शाखाः ।
 ६१-६५ ॥

१ यज्ञः । यागः । तस्य ब्रह्मण उत्पत्तिः । तत्प्रमेदाश्च ।
 तृ० १२ । ३४ । ४० ॥ ए० १९ । ३९ ॥
 तस्याप्राशस्त्यम् । च० २५ । ७-॥ यज्ञकरणं
 ब्रह्मणा । द्वि० ६ । २२-२८ ॥ तत्रामानि ।
 तृ० १२ । ४० ॥

२ यज्ञः । विष्णुः । द्वि० ३ । ७ ॥

३ यज्ञः । रुचिप्रजापतेः पुत्रः । तन्माता आकृतिः ।
स विष्णोरवतारः । सः पुत्रिकापुत्रकधर्मेण माता-
महस्य स्वायंमुवमनोः पुत्रो बभूव । तस्य भार्या
तस्यैव स्वसा महालक्ष्म्यंगभूता दक्षिणा । तत्पुत्राः
तुषिताः । च० १ । ३-८ ॥ प्र० ३ । १२ ॥
द्वि० ७ । २ ॥ तेन देवेन्द्रो भूत्वा त्रिविष्टपरक्ष-
णम् । स्वायंमुवमनोः राक्षसेभ्यो रक्षणं च । अ०
१ । १८ ॥

यज्ञवाहुः । [यज्जवाहुः] मियन्नतस्य पुत्रः । शाल्मलि-
द्वीपाधिपः । पं० १ । २५-३३ ॥ तन्माता
वर्हिष्मती । २४-२५ ॥

यज्ञपुरुषः । प्र० ५ । ३८ ॥ द्वि० ७ । ११ ॥

यज्ञवराहः । वराहशब्दं पश्यत । तत्स्तुतिः । पं०
१८ । ३५-३९ ॥ तन्मन्त्रः । ३५ ॥

यज्ञहोत्रः । उत्तममनोः पुत्रः । अ० १ । २३ ॥

यज्जवाहुः । यज्ञवाहुशब्दं पश्यत ॥

१ यतिः । ब्रह्मपुत्रः ऊर्ध्वरेता । च० ८ । १ ॥

२ यतिः । क्ष० सो० वं० । नहुपस्य पुत्रः यया-
तेज्येष्ठो भ्राता । तेन पितृदत्तराज्यानभ्युपगमः । न०
१८ । २ ॥

३ यतिः । संन्यासिशब्दं पश्यत । तद्धर्माः । ए०
१८ । १२-३७ ॥ स० १३ । १-१० ॥

ययासंकल्पसिद्धिः । सिद्धिः । ए० १५ । २६ ॥

यदुः । क्ष० सो० वं० । ययातेः पुत्रः । तन्माता
देवयानी । न० १८ । ३३ ॥ तत्पुत्राः सहस्रजित्
कोष्ठा नलः रिपुः इति चत्वारः । न० २३ ।

२० ॥ तस्य अवधूतेन संवादः । ए० ७ । २४-
९ ॥

यदुकुमाराणां शपः । ए० १ । ११-२४ ॥

यदुर्वंशक्षयः । प्र० १५ । २२-२६ ॥ ए० १ ॥

१ यमः । विवस्वतः पुत्रः । तन्माता संज्ञा । प० ६-
४० ॥ तस्य माण्डव्यगपात् शूद्रायां व्यासात्
विदुरत्येन जननम् । तृ० ५ । २० ॥ तेन स्वदू-
तान्प्रति भगवन्माहात्म्यकथनम् । प० ३ । १२-
३३ ॥ तस्य बालकरूपग्रहणेन प्रेतवन्धुभिस्सह
संवादः । तेन तान्प्रति तत्त्वोपदेशश्च । स० २ ।
२७-॥

२ यमः । योगाङ्गभूतः कर्मविशेषः । तत्स्वरूपकथनम् ।
३३-३५ ॥

यममार्गः । पापिनाम् । तृ० ३० । २०-२४ ॥

यमदूताः । तेषां विष्णुदूतैस्सह संवादः । प० १ ।
३२-॥ तान्प्रति यमेन भगवन्माहात्म्यकथनम् । ३ ।
४ ॥ तैः पापिनां यमलोकप्रापणम् । तृ० ३० ।
१९-॥

यमलाञ्जिनभङ्गः । श्रीकृष्णेन । द्वि० ७ । २७ ॥
द० १० । २३-२७ ॥

यमी । विवस्वतः पुत्री यमुना । प० ६ । ४० ॥

यमुना । नदी । ३ । २ । २७ ॥ पं० १९ । १८ ॥
तस्या बलरामेण विहारार्थमाह्वानम् । द० ६५ ।
२३-२८ ॥

यमौ । नकुलसहदेवौ । प्र० १० । ९ ॥

ययातिः । क्ष० सो० वं० । नहुपस्य पुत्रः । तस्य
राज्यप्राप्तिः । न० १८ । ३ ॥ तेन कूपे
पतितायाः श्रुकाचार्यपुत्र्या देवयान्या उद्धरणम् ।

न० १८ । १९ ॥ तस्य देवयानीशर्मिष्ठाभ्या
 विवाह । ३० ॥ तस्य देवयान्या यदु-तुर्वमुनामक
 पुत्रद्वयोत्पत्ति । तस्य शर्मिष्ठाया द्रुह्य अनु-पूरुना-
 मकपुत्रत्रयोत्पत्ति । ३३ ॥ तस्य शुक्राचार्य-
 शापात् जराप्राप्ति । पूरुणा तत्प्रतिग्रहश्च ।
 न० १८ । ३६-४५ ॥ तस्य वैराम्यप्राप्ति ।
 तेन देवयानीं प्रति वस्तकथाकथन च न० १९ ॥
 यवनः । काल्यवन । तस्य श्रीऋष्णेन योद्धुमागमनम् ।
 ६० ५० । ४४ ॥ तस्य मुचुतुन्देन भस्मीकरणम्
 ५१ । १२ ॥
 यवसम् । षष्ठद्वीपस्थ वर्षम् । पं० २० । ३ ॥
 यनीनरः । क्ष० सो० व० । पूरुण्यस्य द्विमीढस्य
 पुत्र । तत्पुत्र कृतिमान् । न० २१ । २७ ॥
 यशोदा । ४ नन्दस्य पत्नी । गोपी । तस्या पूर्वजन्मनि
 द्रोणनामऋष्यभृतधरानामकत्वम् । ६० ८ ।
 ४८ ॥ तस्या योगमायाया उत्पत्ति । तस्या
 शयने वसुदेवेन श्रीऋष्णस्य स्थापनम् । ६० ३ ।
 ५१ ॥ तथा दधिनिर्मथनम् । ९ । ३ ॥ तथा
 श्रीऋष्णस्य उद्वरणे दामभिर्नन्धनम् । १४-२० ॥
 तस्यै श्रीऋष्णन विश्वरूपप्रदर्शनम् । ७ । ३६ ॥
 ८ । ३२ ॥
 यमोन्नदिः । राजा । द्वा० १ । ३३ ॥
 यागः । यज्ञघण्ट पदयत ॥
 १ याज्ञवल्क्यः । ऋ० । प० १५ । १३ ॥ ज्ञानिषु
 परिगणितोऽयं प्रायः तृतीयो वैशंपायनशिष्य एव
 भवेत् ॥
 २ याज्ञवल्क्यः । कौमिल्योऽयं जैमिनिशिष्यस्य तिरण्य
 नामस्य शिष्य । न० १२ । ४ ॥

३ याज्ञवल्क्यः । यजुर्वेदाध्यायी वैशम्पायनस्य शिष्य ।
 देवरातस्य पुत्र । द्वा० ६ । ६२-६४ ॥ तेन
 वैशम्पायनात् अधीतस्य यजुर्वेदस्य छन्देन वाजिरूप
 धरात् सूर्यात् वाजसनीयनामकयजुदशाखाध्ययन च ।
 द्वा० ६ । ७३ ७४ ॥ तत्कृता सूर्यस्तुति । द्वा०
 ६ । ६७-७२ ॥
 ४ याज्ञवल्क्यः । ऋग्वेदाध्यायी । द्वा० ६ । ५४ ॥
 यातना । निरयस्य भार्या । च० ८ । ४ ॥
 यादवाः । यदुवश्या कुमारा । तेषा ऋषिभिः शाप-
 दानम् । तृ० ३ । २४ ॥ ए० १ । १२-
 १७ ॥ तेषा परस्परघातेन मरणम् । ३० ॥
 यादासि । तिमे पुत्रा । प० ६ । २६ ॥
 यामाः । स्वायम्भुवमन्वन्तरीया देवा । प्र० ३ । १२ ॥
 यामिनी । दक्षपुत्री तादृश्यस्य भार्या । तत्पुत्रा ।
 शलभा । प० ६ । २१ ॥
 युगन्धरः । क्ष० सो० व० । कुण्डे पुत्र । न०
 २४ । १४ ॥
 युगम् । चत्वारि । तद्दर्शनम् । तृ० ११ । १८-
 २२ ॥
 युगमश्रोत्रगीतम् ॥ गौराभि । ६० ३५ । २-२५ ॥
 युष्मजित् । क्ष० सो० व० । सुमित्रस्य पुत्र ।
 तत्पुत्र २ मित्रि । न० २४ । १२ ॥
 युधिष्ठिरः । क्ष० सो० व० । पाण्डो पुत्र । माता
 कुन्ती । तेनाश्वमेधप्रयत्नरूपम् । प्र० ८ । ६ ॥
 तेन घृतराष्ट्रगान्धार्यो रामाश्वामनम् । प्र० ९ ।
 ४८ ॥ तस्य म्वृत्तयुद्धस्याधर्मत्वमुक्ति । ८ ।
 २६-५२ ॥ राम्यपालनम् । १० । ३-६ ।
 १० । ४ । दुर्निमित्तदर्शनम् । १४ । २ ॥

तेन विच्छायमुखमर्जुनं दृष्ट्वा तत्कारणप्रश्नः । ३९-
४४ ॥ तस्य महाप्रस्थानगमनम् । प्र० १५ ।
४४ ॥ तेन नारदं प्रति भगवद्द्वेषिणः शिशुपालस्य
भगवत्सायुज्यप्राप्तिः कथमिति प्रश्नः । स० १ ।
१५-२० ॥ तस्मै नारदेन नानाविधधर्मकथनम् ।
११-१५ ॥ तस्य भार्या द्रौपदी । तत्पुत्रः प्रति-
विन्ध्यः । न० २२ । २९ ॥ तस्यान्या भार्या
पौरवी । तत्पुत्रो देवकः । ३० ॥ तेन श्रीकृष्ण-
स्तुतिः । द० ७४ । २-५ ॥ ८३ । ३-४ ॥

युयुत्सुः । वैश्यापुत्रो धार्तराष्ट्रः । प्र० १० । ९ ।
१३ । ३ ॥

युयुधः । क्ष० सू० वं० । वस्वन्तस्य पुत्रः । तत्पुत्रः
सुभाषणः । न० १३ । २५ ॥

युयुधानः । क्ष० सो० वं० । सत्यकस्य पुत्रः ।
तस्य सात्यकिरिति प्रसिद्धं नाम । तत्पुत्रः ९ जयः ।
न० २४ । १४ ॥ प्र० ७ । ५० । तृ० १ ।
३१ ॥

१ युवनाश्वः । क्ष० सो० वं० । २ चन्द्रस्य पुत्रः ।
तत्पुत्रः शावस्तः । न० ६ । २१ ॥

२ युवनाश्वः । क्ष० सू० वं० । सेनजितः पुत्रः ।
तस्य कुक्षिं विनिर्भिय उत्सन्नः पुत्रो मान्धाता ।
न० ६ । २५-३१ ॥

१ योगः । धर्मप्राजपतेः पुत्रः । तन्माता क्रिया ।
च० १ । ५१ ॥

२ योगः । भगवति मनसः प्रणिधानम् । प्र० १३ ।
५१-५४ ॥ १५ । ४१-४२ ॥ १८ । २५-
२६ ॥ द्वि० १ । ६-२१ ॥ २ । १५-१६,
१९-२१ ॥ तृ० २५ । १३-१९ ॥ २७ ।

६ ॥ २८ । १-३६ ॥ च० ४ । २४-२७ ॥
८ । ४३-४४ ॥ ९ । २ ॥ १२ । १७-
१८ ॥ २३ । ८, १४-१८ ॥ २८ । ३८-
४२ ॥ ३१ । ३ ॥ पं० ६ । ६-९ ॥ प०
२ । ४०-४२ ॥ स० १५ । ३०-३५ ॥
द० ८७ । ३३ ॥ ए० ९ । ११-१३ ॥
१४ । ३२-३७ । ४२-४४ ॥ तस्य लक्षणम् ।
तृ० २८ ॥ तस्य त्रैविध्यम् । ए० २० । ६-
२८ ॥

योगधारणया देहत्यागप्रकारः । च० ४ । २४-
२७ ॥ २३ । १३-१८ ॥

योगमाया । दुर्गा । तस्या भगवत आज्ञा । द० २ ।
६ ॥ तृ० १५ । २६ ॥

यौवनाश्वः । मान्धातुः पुत्रोऽम्बरीपः । तत्पितामहेन
मान्धातुः पित्रा २ युवनाश्वेन पुत्रत्वेन स्वीकृतत्वात्
युवनाश्वस्य पुत्रोऽभूत् । न० ७ । १ ॥

र०

रक्षोगणभोजनः । नरकः । पं० २६ । ७, ३१ ॥

रघुः । क्ष० सो० वं० । दीर्घबाहोः पुत्रः । तत्पुत्रः

पृथुश्रवाः । न० १० । १ ॥ द्वि० ७ । ४४ ॥

रचना । त्वष्ट्रभार्या । प्रहादस्य पुत्री । दैत्यानुजा ।
तत्पुत्रो संनिवेशः विश्वरूपश्च । प० ६ । ४४ ॥

रजकवधः । श्रीकृष्णेन । द० ४१ । ३२-३९ ॥

रजनी । गाल्मलिद्वीपस्था नदी । पं० २० । १० ॥

रजिः । क्ष० सो० वं० । आयोः पुत्रः । न० १७ ।

१ ॥ तत्पुत्राः पञ्च शतानि इन्द्रेण अभिचार-
विधानेन हताः । न० १७ । १५ ॥

रणकः । क्ष० सू० वं० । न० १२ । १५ ॥

रणञ्जयः । क्ष० सू० वं० । न० १२ । १३ ॥
 १ रतिः । मन्मथस्य भार्या । तस्याः शम्बरगृहे
 वासः । तत्र तस्याः मायावती इति नाम । द०
 ५५ । ६-७ ॥
 २ रतिः । विमोर्भार्या । पं० १५ । ६ ॥
 रथीतरः । क्ष० सू० वं० । पृषदश्वस्य पुत्रः ।
 तत्पुत्राः आङ्गिरसाः राथीतराश्च । न० ६ ।
 १-३ ॥
 रन्तिदेवः । क्ष० सो० वं० । पूरुवंश्यस्य सङ्कृतेः
 पुत्रः । तस्य कथा । न० २१ । २-१७ ॥
 प्र० १२ । २४ । द्वि० ७ । ४४ ॥
 रभसः । क्ष० सो० वं० । २ रम्भस्य पुत्रः । तत्पुत्रो
 गम्भीरः । न० १७ । १० ॥
 रमणकम् । शाल्मलिद्वीपस्थं वर्षम् । पं० २० । ९ ॥
 १ रमणकः । प्रियव्रतस्य पुत्रः । पं० २० । ३१ ॥
 २ रमणकः । जम्बूद्वीपस्योपद्वीपः । पं० १९ । ३० ॥
 तत्र कालियनागस्य वासः । द० १७ । १ ॥
 रमा । महालक्ष्मीः । श्रीशब्दं पश्यत ॥
 रमादेवी । केलुमालस्थस्य भगवतो भार्या । पं० १८ ।
 १५-२३ ॥
 १ रम्भः । क्ष० सू० वं० । विविंशतेः पुत्रः । तत्पुत्रः
 स्तनिनेत्रः । न० २ । २५ ॥
 २ रम्भः । क्ष० सो० वं० । आयोः पुत्रः । न० १७ ।
 १ ॥ तत्पुत्रो रभसः । १० ॥
 रम्भा । अप्सराः । आपाठमासनेत्री । द्वा० ११ ।
 ३६ ॥
 रम्यकः । आग्नीध्रपुत्रः । तद्भार्या मेरोः पुत्री रम्या ।
 पं० २ । १९-२३ ॥

रम्यकम् । जम्बूद्वीपस्थं वर्षम् । पं० १८ । २४-
 २८ ॥
 रम्या । मेरोः पुत्री । आग्नीध्रपुत्रस्य रम्यकस्य भार्या ।
 पं० २ । १९-२३ ॥
 रयः । क्ष० सो० वं० । पुरुरवसः पुत्रः । तत्पुत्रः
 एकः । न० १५ । १-२ ॥
 रसः । अंमसो गुणः । द्वि० ६ । १ ॥ तृ० ६ ।
 १३ ॥ २६ । ४१-४२ ॥
 रसकुल्या । कुशद्वीपस्था नदी । पं० २० । १५ ॥
 रसना । जिह्वेन्द्रियम् । तदुत्पत्तिः अभिमानिदेवता
 च । तृ० ६ । १-१३ ॥ २६ । ४१ । ४८ ॥
 रसातलम् । षष्ठ अधोलोकः । उत्पत्तिः । द्वि० ५ ।
 ४० ॥ पं० २४ । ७ । ३० ॥ द्वि० १ ।
 २६ ॥ तत्र हिरण्याक्षगमनम् । तृ० १८ ॥
 १ राका । अङ्गिरसः पुत्री । तन्माता श्रद्धा । च० १ ।
 ३४ ॥ सा आदित्यस्य धातोर्भार्या । तत्पुत्रः
 प्रातः । प० १८ । ३ ॥
 २ राका । शाल्मलिद्वीपस्था नदी । पं० २० । १० ॥
 राजकः । विशालव्यूषपुत्रो मगधराजः । द्वा० १ । ३ ॥
 राजा । मूर्धाभिषिक्तः क्षत्रियः । तद्धर्माः । प्र० १७ ।
 १०-११ ; १६, ४१ ॥ तन्महिमा । १८ ।
 ४२-४६ ॥ तृ० २१ । ५०-५५ ॥ च०
 १३ । २३ ॥ १४ । १५-२० ॥ १६ ।
 ४-१८ ॥ २० । १३-१४ ॥ २१ । २१-
 २३ ॥ २६ । ६-८ ॥ पं० ७ । ४ ॥ प०
 १४ । १७-२० ॥ स० ११ । १४ ॥ न०
 १५ । ३८, ४१ ॥ द० ७३ । २१ ॥ प०
 १७ । १७, ४५ ॥ तेन लोकरक्षणाभावे लोकस्य

विपदुत्पत्ति । प्र० १८ । ४२-४५ ॥ च०
 १४ । ३६-४० ॥ तै कृता भगवत्सुति । द०
 ७० । २५-२९ ॥ ७३ । ८-१६ ॥
 राजसूयः । ऋतु । धर्मराजस्य । द० ७४ ॥
 तन्महिमकथनम् । ७५ ॥ प्र० ९ । ४१ । त०
 २ । १३-१९ ॥
 राजाधिदेवी । शरस्य पुत्री । वसुदेस्य भगिनी । न०
 २४ । ३१ ॥ आग्रन्थस्य जयसेनस्य भार्या ।
 तत्पुत्रौ विन्दानुविन्दो । ३९ ॥ तत्पुत्री मित्रविन्दा
 श्रीकृष्णस्य महिषी । द० ५८ । ३१ ॥
 राज्यवर्धनः । क्ष० सू० व० । दमस्य पुत्र । तत्पुत्र
 सुष्टुति । न० २ । २९ ॥
 राधिकः । क्ष० सू० व० । २ जयसेनस्य पुत्र ।
 तत्पुत्र अयुत । न० २२ । १० ॥
 १ रामः । क्ष० सू० व० । २ दशरथस्य पुत्र ।
 निम्बोरवतारभूत । न० १० । ३ ॥ तच्चरित्रम् ।
 ४-५६ ॥ तस्य पट्टाभिषेकानन्तरीयकथा । न०
 ११ ॥ तत्पुत्रो कुंगो लक्ष्म । ११ ॥ तदवतार-
 कथा । प्र० ३ । २२ ॥ द्वि० ७ । २३-
 २६ ॥ तन्मन्त्रम् । प० १९ । ३ ॥ तन्सुति ।
 ३-८ ॥
 २ रामः । परशुराम । पिता जमदग्नि । माता रेणुका ।
 न० १५ । १६ ॥
 रावणः । विश्रवण पुत्रो राक्षस्य । तद्भ्राता कुम्भकर्णी ।
 च० १ । ३७ ॥ तयो पूर्वनन्मनि भगवत्पार्षदस्य
 तयो शापप्राप्तिश्च । स० १ । ३५-४४ ॥ तस्य
 कातीर्याजुनेन वन्दनम् ॥ न० १५ । २१-२२ ॥
 राशिः । (राशयः) । मेघादयो द्वादश तेषा मान् ।
 प० २१ । ३-६ ॥

राष्ट्रः । क्ष० सो० व० । काश पुत्र । तत्पुत्रो
 दीर्घतमा । न० १७ । ४ ॥
 राष्ट्रपालः । क्ष० सो० व० । यदुकुलोत्पन्नस्य उग्र-
 सेनस्य पुत्र । न० २४ । २४ ॥
 राष्ट्रपालिका (राष्ट्रपाली) । उग्रसेनस्य पुत्रो ।
 वसुदेस्यपुत्र ३ सृजयस्य भार्या । तत्पुत्रा वृषदुर्म-
 षणादय । न० २४ । २५ । ४२ ॥
 राष्ट्रभृत् । १ भरतस्य पुत्र । प० ७ । ३ ॥
 रासक्रीडा । रासपञ्चापायी । श्रीकृष्णस्य । द०
 ३०-३४ ॥
 राहु । अमुर । विप्रचिते पुत्र । तन्माता सिद्धिका ।
 प० ६ । ३७ ॥ तच्छिरश्छेद । अ० ९ ।
 २५ ॥
 राहुमण्डलम् । छायाग्रहणम् । प० २४ । १-३ ॥
 रियुः । क्ष० सो० व० । यथातिपुत्रस्य यदो पुत्र ।
 न० २३ । २० ॥
 १ रिपुञ्जयः । क्ष० सो० व० । पूरुदस्यस्य सुचीरस्य
 पुत्र । तत्पुत्रो बहुरथ । न० २१ । २९ ॥
 २ रिपुञ्जयः । क्ष० सो० व० । विधनित पुत्र ।
 न० २० । ४९ ॥
 रुद्रः । क्ष० सो० व० । रुचकस्य पुत्र । न० २३ ।
 ३५ ॥
 रुद्रमन्त्री । रुद्रिण्य पुत्री । रुद्रिण्यया स्नुया ।
 प्रयुक्तस्य भार्या । तत्पुत्रोऽग्निद । द० ६१ ।
 १८-१९ ॥
 रुद्रिणी । महान्द्रस्यस्यस्यमूला श्रीकृष्णस्य पट्टमणि
 विदम्भेदेगाधिरणे भोक्तृस्य पुत्री । तद्विनाह-
 ककारणम् । द० ५० । २१-॥ तथा श्रीकृष्ण

प्रति पत्रिकाप्रेषणम् । ३७-३४ ॥ तस्याः
भगवत्याः देवालयगमनम् । ५३ । ४० ॥ तस्याः
हरणं श्रीकृष्णेन । ५५ ॥ तस्या विवाहः । ५४ ।
५४ ॥ ८३ । ८ ॥ तया सह श्रीकृष्णस्य प्रेम-
कलहः । ६० ॥ तत्पुत्राः । ६१ । ८-९ ॥
तत्पुत्री चारुमती कृतवर्मसुतस्य ३ बलेभार्या ।
२४ ॥

रुक्मी । विदर्भदेशाधिपतेर्भीमकस्य पुत्रः । रुक्मिण्या
भ्राता । श्रीकृष्णेन तस्य विरूपकरणम् । ५४ ॥
तस्य प्रतिज्ञानुसारेण कुण्डिनमप्रविदैवैव भोजकटे
वासः । ५२ ॥ तत्पुत्री रुक्मवती रुक्मिण्याः
स्तुषा । प्रद्युम्नस्य भार्या । ६१ । १९ ॥ तस्य
बधो रुक्मवतीप्रद्युम्नयोर्विवाहसमये बलरामेण ।
३६ ॥

रुक्मेपुः । क्ष० सो० वं० । रुक्कस्य पुत्रः । न०
२३ । ३५ ॥

१ रुक्कः । मेरोः केसरपर्वतः । पं० १६ । २६ ॥

२ रुक्कः । क्ष० सो० वं० । प्रद्युम्नस्य पुत्रः ।
तत्पुत्राः पुरुजित् रुक्मः रुक्मेपुः प्रद्युः ज्यामघः
इति पद्य । न० २३ । ३५ ॥

रुचिः । ब्रह्मणो मानसः पुत्रः । तद्भार्या स्वायंमुवमनु-
पुत्री आहूतिः । तत्पुत्री यज्ञनामा भगवान् ।
पुत्री यज्ञस्य भार्या महालक्ष्म्यंगमृता दक्षिणा ।
च० १-४ ॥ प० ३ । १२ ॥ द्वि० ७ । २ ॥

रुचिराश्वः । क्ष० सो० वं० । मेलनितः पुत्रः ।
तत्पुत्रः पारः । न० २१ । २३ ॥

रुद्रः । महादेवः । तस्योत्पत्तिः तस्य पृकादश नामानि च ।
वृ० १२ । ६-१५ ॥ तद्रूपवर्णनम् । १४ ।

२३-२८ ॥ च० ५ । १० ॥ ६ । ३३-३९ ॥
तद्भार्या १ दक्षपुत्री सती । १ । ६५ ॥
१ दक्षेण तस्यावमानकरणम् शापदानं च । २ ।
९-१७ ॥ तदवतारभूतो वीरभद्रः । ५ । २-
६ ॥ तेन सतीदेव्याः सान्त्वनम् । ३ । १६-॥ तत्पार्श्व-
दैर्दक्षयज्ञध्वंसार्थं यत्नः । ४ । ३२ ॥ यज्ञध्वंसः । ५ ।
१४ ॥ तस्तुतिर्ब्रह्मकृता । ६ । ४२-५० ॥ तस्तुतिः

प्रजापतिकृता । अ० ७ । २१-३५ ॥
तस्तुतिः दितिकृता । वृ० १४ । ३३-३५ ॥
तन्माहात्म्यम् । वृ० १४ । २४-२८, ३४-

३५ ॥ च० २ । २ ॥ ३ । ११ ॥ ४ ।
११, १४-१६ ॥ ५ । १०-११ ॥ ६ ।

३२-४२ ॥ ७ । १४ ॥ २४ । १७-१८ ।
२५ ॥ न० ९ । ७ ॥ ६० ८८ । ३ ॥

तन्मन्त्रम् । पं० १७ । १७ ॥ तद्वृत्ता भगव-
स्तुतिः । वृ० १४ । ३४-३५ ॥ च० २४ ।

३३-६८ ॥ पं० १७ । १७-२४ ॥ अ०
१२ । ४-१२ ॥ ६० ६३ । ३४-४५ ॥

द० ६३ । ३४-४५ ॥ तेन पार्वती प्रति
भगवद्भक्तानां माहात्म्यकथनम् । प० १७ ।

२७ ॥ तेन विषयानम् । अ० ७ । १८-४६ ॥
तस्य मोहिनोरूपदर्शनेन विकारोत्पत्तिः । १२ ।

२४ ॥ रूढेण यज्ञास्तुतुगन्द्रव्यस्य नागा-
गाय दानम् । न० ४ । ५-१० ॥ तेन भग्मा-
नुराय वरदानादिदिक्षा । द० ८८ । १४-४० ॥

रुद्रगीतम् । रूढेण प्रणेनोभ्य उपदिष्टम् । च०
२४ । १९-७९ ॥

रुद्रसार्वाणि । शारंगो मनुः । अ० १३ । २७ ॥

रुद्राः । एकादश रुद्रा कोटिशो रुद्राश्च । भूतप्रजापते
 पुत्रा । तन्माता दक्षप्रजापतिपुत्री सरूपा ।
 प० ६ । १७ ॥
 रुद्रद्रथः । क्ष० सो० व० । अनुराजवशोत्पन्नस्य
 तितिक्षो पुत्र । तत्पुत्रो हेम । न० २३ ।
 ४ ॥
 रुद्रोकुः । क्ष० सो० व० । श्वाहे पुत्र । तत्पुत्र
 ५ चित्ररथ । न० २३ । ३१ ॥
 रूपाभानुः । हिरण्यक्षस्य भार्या । स० २ । १९ ॥
 रूपम् । तेजोमुण । वृ० २६ । ३८ ॥
 रूपवती । क्रौञ्चद्वीपस्था नदी । पं० २० । २१ ॥
 रेणुका । रेणो पुत्री । जमदग्नेभार्या । न० १५ ।
 १२ ॥ तस्या हनन तत्पुत्रेण परशुरामेण
 पुनस्तस्या भर्त्रा उज्जीवन च । १६ । २-८ ॥
 रेतःकुल्या । लालाभक्षशब्द पश्यत ॥
 रेवतः । क्ष० सू० व० । आनर्तस्य पुत्र । तत्पुत्रा
 ककुभिप्रभृतय शतम् । न० ३ । २७-२९ ॥
 १ रेवती । ककुभिनि पुत्री । नलरामस्य भार्या । न० ३ ।
 ३६ ॥
 २ रेवती । मित्रनामकादित्यस्य भार्या । तत्पुत्र
 उत्तर्ग । प० १८ । ६ ॥
 रेवा । नदी । प० १९ । १८ ॥ द० ७९ । २१ ॥
 रैभ्यः । क्ष० सो० व० । सुमते पुत्र । तत्पुत्रो
 दुष्यन्त । न० २० । ७ ॥
 १ रैवतः । मियन्नम्य द्वितीयभार्याया पुत्र । पञ्चम-
 मन्वन्तराधिप । पं० १ । २८ ॥ स उत्तम
 तामसयो सोदर । तत्पुत्रा बलिनिन्ध्यादय । अ०
 ५ । १-२ ॥

२ रैवतः । एकादशख्द्रेष्वन्यतम । प० ६ । १७ ॥
 ३ रैवतः । रेवतपुत्रस्य ककुभिनि नामान्तरम् । तेन
 स्वपुत्र्या रेवत्या वरप्रदार्थं ब्रह्मलोकगमनम् ।
 न० ३ । २९-३० ॥
 रैवतकः । पर्वत । प० १९ । १६ ॥ तत्र बलरामस्य
 स्त्रीभि सह कीडा तेन द्विनिदवधश्च ॥ द० ६७ ॥
 रैवतमन्वन्तरम् । पञ्चममन्वन्तरशब्द पश्यत ॥
 १ रोचनः । तुषिनेष्वन्यतम । च० १ । ७ ॥
 तुषितशब्द च पश्यत ॥
 २ रोचनः । स्वरोचिपमन्वन्तरीय इन्द्र । अ० १ ।
 २० ॥
 १ रोचना । वसुदेनस्य भार्या । तत्पुत्रा हस्त हेमाङ्गद
 इत्याद्या । न० २४ । ४९ ॥
 २ रोचना । रुक्मिण पौत्री अनिरुद्धस्य भार्या ।
 द० ६१ । २५ ॥
 रोचिः । विभावसुनामकनसो पुत्र । प० ६ । १६ ॥
 रोचिष्मान् । स्वरोचिपमनो पुत्र । अ० १ । १९ ॥
 रोधस्वती । नदी । पं० १९ । १८ ॥
 १ रोमपादः । क्ष० सो० व० । धर्मरथस्य पुत्र ।
 तस्य चित्ररथ इति नामान्तरम् । अप्रजमस्तस्य
 दशरथपुत्र्या शान्ताया पुत्रीत्वेन स्वीकार ।
 न० २३ । ७ । तत्पुत्र चतुरङ्ग । १० ॥
 १ रोमपादः । क्ष० सो० व० । विद्रभस्य पुत्र ।
 तत्पुत्रो यमु । न० २४ । १-२ ॥
 रोमहर्षणः । व्यामश्रिय सृत पोगणिक । प्र०
 ४ । २२ ॥ तस्य यथो वनरामेण । द० ७८ ।
 २२-२८ ॥ तपुत्र सृतपोराणिक ॥

१ रोहिणी । वसुदेवस्य भार्या । तत्पुत्राः बलः गदः
सारणः दुर्मदः विपुलः भ्रुवः कृतः इत्याद्याः । न०
२४ । ४६-॥

२ रोहिणी । श्रीकृष्णस्य भार्या । पोडशसहस्रान्तर्गता ।
तत्पुत्रा दीप्तिमत्प्रभृतयः । द० ६१ । १८ ॥

रोहितः । क्ष० सू० वं० । हरिश्चन्द्रस्य पुत्रः । तस्य
कथा । न० ७ । ९-२७ ॥ तत्पुत्रो हरितः ।
न० ८ । १ ॥

रौद्राश्वः । क्ष० सो० वं० । अहंयातेः पुत्रः । तत्पुत्राः
ऋतेयुप्रभृतयो दंश घृताच्यामप्सरसि जाताः ॥
न० २० । ३-५ ॥

रौरवः । नरकः । पं० २६ । ७, १० ॥

ल०

लक्षणा । १ लक्ष्मणाशब्दं पश्यत ॥

लक्ष्मणः । क्ष० सू० वं० । दशरथस्य पुत्रः । न०
१० । ३ ॥ तस्य पुत्रौ अद्भुतः चित्रकेतुश्च । न०
११ । १२ ॥

१ लक्ष्मणा । (माद्री) मद्राधिपतेः पुत्री । श्रीकृष्ण
महिषी । द० ५८ । ५७ ॥ तस्या विवाहकथा ।
८३ । १७-३९ ॥ तत्पुत्राः । ६१ । १५ ॥

२ लक्ष्मणा । दुर्योधनस्य पुत्री । तस्याः हरणं जाम्बवती-
पुत्रेण साम्बेन । द० ६८ ॥

लक्ष्मीः । श्रीशब्दं पश्यत ॥

लघिमा । सिद्धिः । ए० १५ । १२ ॥

लघुः । कालविशेषः । तृ० ११ । ८ ॥

लङ्का । जम्बूद्वीपस्योपद्वीपः । पं० १९ । ३० ॥

लता । मेरोः पुत्री । इलावृतस्य भार्या । पं० २ ।
१९-२३ ॥

लम्बा । २ दक्षप्रजापतिपुत्री । धर्मप्रजापतेर्भार्या । तत्पुत्रो
विद्योतः । प० ६ । ५ ॥

लम्बोदरः । आन्ध्रराजः । द्वा० १ । २४ ॥

लयः । प्रलयशब्दं पश्यत ॥

लयचिन्तनप्रकारः । पं० १५ । ४१ । ४२ ॥

लयप्रकरणम् । ए० २४ । २०-२६ ॥

१ लवः । क्ष० सू० वं० । श्रीदाशरथिरामस्य पुत्रः ।
न० ११ । ११ ॥

२ लवः । कालविशेषः । तृ० ११ । ६ ॥

लवणः । असुरः । मधोः पुत्रः । दाशरथिना शत्रुभेन
हतः । न० ११ । १४ ॥

लामः । उत्तमा भगवद्भक्तिः । ए० १९ । ४० ॥

लालाभक्षः । (रेतःकुल्या) नरकः । पं० २६ ।
७ । २६ ॥

लुब्धककुलिङ्गमिथुनकथा । सं० २ । ५०-५६ ॥

लोकः । भुवनम् । ते च सप्त ऊर्ध्वलोकाः सप्ताधोलोका
इति चतुर्दश । भूः भुवः स्वः महः जनः तपः सत्यम्

इति सप्तोर्ध्वलोकाः । अतलं वितलं सुतलं तलातलं
महातलं रसातलं पातालम् इति सप्ताधोलोकाः ।

द्वि० १ । २६-२८ ॥

लोकालोकाः । पर्वतः । पं० २० । ३६ ॥

लोभः । दम्भस्य पुत्रः । तद्भार्या निकृतिः । तत्पुत्रौ
क्रोधः हिंसा च दम्पती । च० ८ । ३ ॥ तस्य

ब्रह्मण अधरोष्ठादुत्सृजतिः । तृ० १२ । २६ ॥

लोमानि । रोमाणि । उत्पत्तिः । द्वि० १० । २३ ॥

लोहितार्णः । क्रौञ्चद्वीपस्थं वर्षम् । पं० २० । २१ ॥

लौगाक्षिः । सामग ऋषिः । पोष्येजः शिष्यः ।
द्वा० ६ । ७९ ॥

व०

वङ्गः । क्ष० सो० वं० । २ बल्लेभार्यायां दीर्घतमस
ऋपेजतिः पुत्रः । न० २३ । ५ ॥

वज्रम् । इन्द्रस्यायुधम् । दधीचिऋपेरस्थिभिर्निर्मि-
तम् । प० १० । १-१३ ॥

वज्रः । क्ष० सो० वं० । अनिरुद्धस्य पुत्रः । तन्माता
रुमिणः । पौत्री रीचना । द० ९० । ३७ ॥
तस्य मधुरायां पट्टाभिपेकः । प्र० १५ । ३९ ॥

वज्रऋष्यकशात्मली । नरकः । पं० २६ । ७ ।
२१ ॥

वज्रकूटः । षड्वद्वीपस्यः पर्वतः । पं० २० । ४ ॥

वज्रनाभः । क्ष० सू० वं० । बलस्थलस्य पुत्रः ।
न० १२ । २-३ ॥

वज्रमित्रः । क्ष० । शुक्रवंशीयस्य घोपस्य पुत्रः । द्वा०
१ । १७ ॥

वटपत्रशायी । नारायणः । मार्कण्डेयेन तद्दर्शनम् ।
द्वा० ९ । २०-३९ ॥

वटोदका । नदी । च० २८ । ३५ ॥

१ वत्सः । प्रतर्दनस्य नामान्तरम् । न० १७ ।
६ ॥

२ वत्सः । क्ष० मो० वं० । सेनजितः पुत्रः ।
न० २१ । २३ ॥

वत्सरुः । क्ष० सो० वं० । २ शूरस्य पुत्रः । न०
२४ । २९ ॥ तस्य मिश्रवेद्यामप्सरसि जाताः
पुत्राः ६ वृकादयः । ४३ ॥

वत्समीतिः । क्ष० सू० वं० । भलन्दनस्य पुत्रः ।
तत्पुत्रः प्रांगुः । न० २ । २३-२४ ॥

१ वत्सरः । कालविशेषः । स पञ्चविधः । तृ० ११ ।
१३-१४ ॥ पं० २२ । ७ ॥

२ वत्सरः । क्ष० । ध्रुवस्य पुत्रः । तन्माता अमिः ।
च० १० । १ ॥ तस्य राज्याभिपेकः । च०
१३ । ११ ॥ तद्वार्या स्वर्वाथी । तत्पुत्राः पुष्पार्णः
तिग्मकेतुः इषः कर्जः वसुः १ जयश्चेति पद-
च० १३ । १२-॥

वत्सरुद्धः । क्ष० सू० वं० । उरुकियस्य पुत्रः । तत्पुत्रः
प्रतिश्र्योमः । न० १२ । १० ॥

वत्सासुरहननम् । श्रीकृष्णेन । द० ११ । ४१-
४४ ॥

वनः । (वेनः) । क्ष० सो० वं० । उशीनरस्य पुत्रः ।
न० २३ । ३ ॥

वनस्पतिः । क्रौञ्चद्वीपस्य वर्षम् । पं० २० । २१ ॥

वनेयुः । क्ष० सो० वं० । रौद्राश्वस्य पुत्रः । न०
२० । ५ ॥

वयुनः । कृशाश्वस्य पुत्रः । तन्माता धिपणा । प०
६ । २० ॥

वयुना । अमिष्वात्तादिपितृणां पुत्री । तन्माता स्वायं-
भुवदक्षपुत्री स्वधा । तस्याः स्वसा धारिणी । ते
उभे ब्रह्मवादिन्यौ । च० १ । ६४ ॥

वराहः । भगवतोऽवतारः । प्र० ३ । ७ ॥ द्वि० ७ ।
१ ॥ ब्रह्मणो नासाविवरादुत्पन्नः । तृ० १३ । १८ ॥

तद्दर्शनम् । २७-३० ॥ तत्पुत्रितः । ३४-४५ ॥
हिरण्यामेग सह युद्धम् । १८ । १९ ॥ हिरण्या-
क्षयः । १३ । ३२ ॥ १९ । २५-२६ ॥

वराहस्यः । तृ० ११ । ३६ ॥

वराहमन्त्रः । पं० १८ । ३५ ॥

वरीयान् । ऋ० । पुलहऋषेः पुत्रः । माता गतिः ।
च० १ । ३८ ॥

वरुणः । पश्चिमदिक्पालको देवः । कश्यपस्य पुत्रः ।
तन्माता अदितिः । प० ६ । ३९ ॥ अयं
द्वादशादित्येष्वन्यतमः । तद्भार्या चर्षणी । तस्य
यज्ञीयाभिकुण्डादुत्पन्नः पुत्रः २ भृगुः । प०
१८ । ४ ॥ वल्मीके पतिताचद्रेतसो जातः
पुत्रः वाल्मीकिऋषिः । ५ ॥ तस्याऽपरः पुत्रो
दक्षसावर्णिः । अ० १३ । १८ ॥ तस्य राज-
धानी विभावरी । तृ० १७ । २६ ॥ तत्सकाशे
युद्धाय हिरण्याक्षस्य गमनम् । २४-३१ ॥
तत्सकाशं गतस्य श्रीकृष्णस्य तेन स्तुतिः । द०
२८ । ५-८ ॥

वर्णाः । ब्राह्मणादयश्चत्वारः । स० ११ ॥
वर्धनः । क्ष० सो० वं० । श्रीकृष्णस्य पुत्रः ।
माता मित्रविन्दा । द० ६१ । १६ ॥
वर्धमानः । कौञ्चद्वीपस्थः पर्वतः । पं० २० ।
२१ ॥

वर्षः । क्ष० सो० वं० । वसुदेवस्य पुत्रः । तन्माता
उषदेवा । न० २४ । ५१ ॥

वर्षऋतुवर्षणम् । द० १८ । ४-७ ॥ २० ।
३-२४ ॥

वलङ्कः । क्ष० सो० वं० । वसुदेवस्य पुत्रः । तन्माता
इला । न० २४ । ४९ ॥

वशित्वम् । सिद्धिः । तत्राप्युपायः । ए० १५ ।
१६ ॥

वषट् । देवेभ्यो हविर्दानम् । द्वि० ७ । ३८ ॥

१ वसिष्ठः । ब्रह्मर्षिः ब्रह्मणो दशसु मानसपुत्रेष्वन्य-
तमः । ब्रह्मणः प्राणाज्जातः । तृ० १२ । २०-

२३ ॥ तस्य भार्या कर्दमप्रजापतेः पुत्री अरुन्धती
(ऊर्जा) । पुत्राः चित्रकेत्वादयः । च० १ । ४०-
४१ ॥ [कदाचिदुद्रशापाद्ब्रह्मणो मानसपुत्रेषु नष्टेषु
अयमपि मृतः । इयं कथा पुराणान्तरे प्रसिद्धा ।] सा
अत्रापि सूचिताऽस्ति । पश्यत च० ३० । ४८ ॥
तत्र महदवज्ञानादित्यस्य रुद्रशापादित्यर्थः । तेन
स शापो न केवलं दक्षाय किंतु उपलक्षण्या
मरीच्यादीनामपि ॥

२ वसिष्ठः । अयं द्वितीयवारमपि ब्रह्मणः यज्ञकुण्डात्
जातः । अयमेवेक्ष्वाकुवंशस्य पुरोहितः । भार्या
अक्षमाला । इयं कथा महाभारते उद्योगपर्वणि
प्रसिद्धा । सोऽपि निमिराजस्य शापान्मृतः ।
न० १३ । ५ ॥

३ वसिष्ठः । उर्वशीदर्शनश्रुतयोः मित्रावरुणयोर्वी-
र्यात्कुम्भे पतिताज्जातः । प्रथमस्यैवेदं तृतीयं जन्म ।
तदाऽस्य भ्राता २ अगस्त्यः । अस्य भार्या नारद-
भगिनी अरुन्धती । पुत्राः शक्तिऋषिप्रभृतयः ।
पौत्रः पराशरः । प० १८ । ५ ॥

१ बहुः । क्ष० सू० वं० । भूतज्योतिषः पुत्रः । तत्पुत्रः
प्रतीकः । न० २ । १७-१८ ॥

२ बहुः । ध्रुवपुत्रस्य २ वत्सरस्य पुत्रः । माता
स्वर्वाथी । च० १३ । १२ ॥

३ बहुः । दक्षप्रजापतिपुत्री । धर्मप्रजापतेर्भार्या ।
तत्पुत्रा अष्टौ वसवः । प० ६ । १० ॥

४ बहुः । अष्टवसुष्वन्यतमः । धर्मप्रजापतेः पुत्रः ।
तन्माता ३ वसुः । तद्भार्या आङ्गिरसी । तत्पुत्रः कृती-
पतिर्विश्वकर्मा । प० ६ । १५ ॥

५ बहुः । वसवः । ते चाष्टौ । धर्मप्रजापतेः पुत्राः ।
तेषां नामानि । द्रोणः प्राणः ध्रुवः अर्कः अग्निः

- दोष वसु विभावसुश्चेति । प० ६ । ११ ॥
द्वि० ३ । ३ ॥
- ६ वसुः । क्ष० सू० व० । २ कुशस्य पुत्र । न०
१५ । ४ ॥
- ७ वसुः । उपरिचर । क्ष० सो० व० । पूरुवंशीयस्य
कृतिन पुत्र । तत्पुत्रा बृहद्रथ कुशाम्ब मत्स्य
प्रत्यम चेदि इति पत्र । न० २२ । ५-६ ॥
- ८ वसुः । नरकामुरपक्षीयो मुरस्य पुत्रोऽमुर । द०
५९ । १२ ॥
- ९ वसुः । क्ष० सो० व० । श्रीऋणस्य पुत्र । तन्माता
नामजिती सत्या । द० ६१ । १३ ॥
- १ वसुदेवः । क्ष० सो० व० । यदुवशीयस्य शूरस्य पुत्र ।
न० २४ । २८ ॥ तस्य आनकदुन्दुभिरिति
नामान्तरम् । २९-३० ॥ तस्य पत्नी देवक्य
पुरी देवकी । तथा पौरवी रोहिणी भद्रा मदिरा
रोचना इला इत्याद्याश्च देवकीन्वसारम्तद्धार्या ।
४५ ॥ तस्य देवक्या मिगहानन्तर स्वगृह प्रत्याग-
मनम् । द० १ । २९ ॥ तेन देवकीवधार्थमुद्यतस्य
कसम्य स्वपुत्राणा समर्पणप्रतिज्ञानेन तन्मोचनम् ।
५४ ॥ कसेन हताना पण्णा तत्पुत्राणा पूर्वजन्मनि
नामानि । स्मर उद्गीध परिष्वक्त पंतक क्षुद्रभृव
पृष्ठी चंति । ८५ । ४८ ॥ तस्य भार्यया देवक्या
श्रीऋणस्य पुत्रत्वेन जननम् । ३ । १-१२ ॥
तेन श्रीऋणस्य जननानुपद यमोद्गायनेन न्यननम् ।
३ । ५१ ॥ तेन पूर्वं श्रीऋण्य वननममेव क्षरुपिन-
गोदानकरणम् । द० ४५ । २८ ॥ तेन यज्ञक-
णम् । ८४ । ४२-५६ ॥ तेन नारदं प्रति
भागवतधर्ममदन । ए० २ । ४-९ ॥ तेन
- श्रीऋणस्तुति । द० ३ । १३-२२ ॥ ८५ ।
३-२० । स पूर्वजन्मनि सुतपा नाम प्रजाति ।
३ । ३२ ॥
- २ वसुदेवः । क्ष० । प्रथम कण्व । तेन शुद्ध देवमूर्ति
हत्वा स्वय राज्यकरणम् । द्वा० १ । २० ॥
- वसुन्धराः । शाल्मलिद्वीपस्था पुरपा । पं० २० ।
११ ॥
- वसुभृशानः । ऋषि । वसिष्ठस्य पुत्र । तन्माता
ऊर्जा । च० १ । ४१ ॥
- १ वसुमान् । क्ष० सो० व० । श्रुतायो पुत्र ।
न० १५ । २ ॥
- २ वसुमान् । क्ष० सो० व० । श्रीऋणस्य पुत्र ।
तन्माता जाम्बवती । द० ६१ । १२ ॥
- वसुमित्रः । क्ष० । शुद्धस्य मुज्येष्ठस्य पुत्र । द्वा० १ ।
१७ ॥
- वसुहंसः । क्ष० सो० व० । वसुदेवस्य पुत्र । तन्माता
श्रीदेवा । न० २४ । ५१ ॥
- वसोर्धारा । अग्निनामकत्वतोर्धार्या । तपुत्रा द्रविणकाडय ।
प० ६ । १३ ॥
- वस्त्रापहारः । श्रीऋण्येन गोत्रकन्यानाम् । द० २२ ॥
- वस्वनन्तः । क्ष० सू० वं० । निमिषगोपस्य उपगु-
प्तस्य पुत्र । तत्पुत्र सुकुप । न० १३ । २५ ॥
- वशीनरः । क्ष० सो० वं० । पाण्डवस्यस्य दुर्मेदस्य
पुत्र । तत्पुत्र दण्डपाणि । न० २२ । ४३ ॥
- १ वह्निः । वागभिमानो देव । द्वि० ६ । १ ॥
१० । १९ ॥
- २ वह्निः । क्ष० सो० वं० । ययानिपुत्रस्य सुर्वेनो
पुत्र । तत्पुत्रो भर्ग । न० २३ । १६ ॥

३ वह्निः । क्ष० सो० वं० । कुकुरस्य पुत्रः । तत्पुत्रो
विलोमा । न० २४ । १९ ॥

४ वह्निः । क्ष० सो० वं० । श्रीकृष्णस्य पुत्रः ।
तन्माता मित्रविन्दा । द० ६१ । १६ ॥

१ वाक् । वागिन्द्रियम् । तस्योत्पत्तिः तदभिमानिदेवता
च । तृ० ६ । १२-१३ ॥

२ वाक् । ब्रह्मण आस्यादुत्पन्ना । द्वि० ६ । १ ॥
१० । १९ ॥ तृ० ६ । १२ ॥ तृ० १२ ।
२६ ॥ तस्याः कामना ब्रह्मणा । २८-३४ ॥

वाजपेयः । यज्ञः । तृ० १२ । ४० ॥ तत्करणं
१ दक्षेण । च० ३ । ३ ॥

वाजसनी । वाजिरूपेण सूर्येण ३ याज्ञवल्क्यायोपदिष्टा
श्रुतिः । द्वा० ६ । ७३-७४ ॥

वातापिः । असुरः । हिरण्यकशिपुपुत्रस्य ह्यदस्य
पुत्रः । प० १८ । १५ ॥

वात्स्यः । ऋ० । बृहृत्स्य शाकल्यस्य पुत्रः । द्वा०
६ । ५७ ॥

वानमस्थः । वैश्वानसाः वालखिल्याः औदुम्बराः
पेनपा इति चतुर्विधो वनस्थः तृतीयाश्रमी ।
तृ० १२ । ४३ ॥ तद्धर्माः । स० १२ । १७-
३१ ॥ प० १८ । १-११ ॥

१ वामः । एकादशस्त्रेण्यतमः । प० ६ । १७ ॥

२ वामः । क्ष० सो० वं० । श्रीकृष्णस्य पुत्रः । तन्माता
भद्रा । द० ६१ । १७ ॥

वामदेवः । शाल्मलिद्वीपस्थः पर्वतः । पं० २० । १० ॥

१ वामनः । लोकालोकरूपवर्तस्थः पश्चिमदिग्गजः । पं०
२० । ३९ ॥

२ वामनः । भगवदवतारः कश्यपऋषेः पुत्रः । तन्माता
अदितिः । तस्य उरुक्रम इति नामान्तरम् । तत्पत्नी
कीर्तिः । पुत्रः बृहच्छ्लोकः । प० १८ । ८ ॥
तस्यावतारः । द्वि० ७ । १७ ॥ प्र० ३ । १९ ॥
तत्कथाविस्तारः । अ० १८ । १ ॥ तस्य महा-
बलियज्ञवाटागमनम् । २० ॥ तेन पदत्रययाचनम् ।
१९ । १६ ॥

वायकः । तेन श्रीकृष्णरामयोर्वैपरचनम् । द० ४१ ।
४०-४१ ॥

वायुतत्वम् । तदुत्पत्तिः । द्वि० ५ । २६ ॥ ६ ।
४ ॥ १० । २० ॥ तृ० ५ । ३२ । २६ ।
३५-३७ ॥

वायुतीर्थम् । सरस्वतीनद्याम् । तृ० १ । २२ ॥
वांराणसी । काशी पुरी । तद्वाहः सुदर्शनक्षेण । द०
६६ । ४० ॥

वाराहकल्पः । तृ० ११ । ३६ ॥

वारिधारः । पर्वतः । पं० १९ । १६ ॥

वारिसारः । द्वितीयो मौर्यः । द्वा० १ । १३ ॥

वारुणी । कादम्बरी । तस्या उत्पत्तिः । अ० ८ ।
३० ॥ तत्पानं बलरामेण । द० ६५ । १९-
२० ॥

वार्क्षी । प्रम्लोचानाम्न्या अप्सरसः पुत्री । तत्पिता
कण्डुनामा महर्षिः ॥ वृक्षैः संवर्षिता । तस्याः
सोमेन दशम्यः प्रचेतोम्यो दानम् । च० ३० ।
१३-२० ॥ प० ४ । १५-१६ ॥ तस्याः
मारिपेति नामान्तरम् ॥

१ वालखिल्याः । वानप्रस्थावान्तरप्रभेदः । तृ० १२ ।
४३ ॥

२ वालखिल्याः । क्रतुर्ऋषेः पुत्राः । तन्माता कर्म-
प्रजापतिपुत्री क्रिया । ते च षष्ठिसहस्रसंख्याकाः ।
च० १ । ३९ ॥ तैः सूर्यस्याभिमुख्येन स्थित्वा
सूक्तैः स्तुतिः । पं० २१ । १७ ॥
वालखिल्यसंहिता । ऋग्वेदान्तर्गता । द्वा० ६ । ५९ ॥
वाली । वानेन्द्रः । श्रीरामेण हतः । न० १० ।
१२ ॥ तत्पुत्रोऽङ्गदः । १९ ॥
वाल्मीकिः । प्राचेतसः । ऋषिः । बल्मीके पतिताद्वरू-
णस्य वीर्यात् जातो महायोगी रामायणनिर्माता ऋषिः ।
प० १८ । ५ ॥ तदाश्रमगमनं सीतायाः । न०
११ । १० ॥
१ वासना । कर्मवासना । द्वि० २ । २ ॥
२ वासना । अर्कनामकवसोभार्या । प० ६ । १३ ॥
वासुकिः । सर्पराजः । तेन मन्दरपर्वतं संवेष्ट्य समुद्र-
मथनम् । अ० ७ । १ ॥
वासुदेवद्वादशाक्षरमन्त्रः । च० ८ । ५३-५४ ॥
वाहिनीपतिः । क्ष० सू० वं० । न० १२ । १० ॥
विकम्पनः । राक्षसः । तस्य वधः । न० १० ।
१८ ॥
विकल्पः । अवान्तरकल्पाख्यः । कालविशेषः । द्वि०
८ । १२ ॥ ९ । ३६ ॥
विकल्पवसनाः । म० १७ । १९ ॥
विकृतिः । क्ष० सू० वं० । इक्ष्वाक्योः पुत्रः । तस्य
शशाद इति नामान्तरम् । तत्पुत्रः पुरजयः । न०
६ । ४-१२ ॥
विकृष्टः । श्रीकृष्णः । द्वि० ७ । ३१ ॥
विकृष्टा । शुभस्य पत्नी । तत्पुत्रो वैकुण्ठः । अ० ५ ।
४ ॥

विकृतिः । क्ष० सो० वं० । जीमूतस्य पुत्रः ।
तत्पुत्रः भीमरथः । न० २४ । ४ ॥
विग्रहपूजा । प्रतिमापूजाशब्दं पश्यत ॥
विचारः । क्ष० सो० वं० । श्रीकृष्णस्य पुत्रः ।
तन्माता रुक्मिणी । द० ६१ । ९ ॥
विचित्रः । देवसार्वर्णिपुत्रः । अ० १३ । ३० ॥
विचित्रवीर्यः । क्ष० सो० वं० । शन्तनोः पुत्रः ।
तस्य द्वे भार्ये । प्रथमा अम्बिका तस्यां व्यासाज्जातः
पुत्रः धृतराष्ट्रः । द्वितीया अम्बालिका तस्यां व्यासा-
ज्जातः पुत्रः पाण्डुः । तद्द्वार्यां दृढार्यां व्यासाज्जातः
पुत्रः विदुरः । न० २२ । २१-२५ ॥
१ विजयः । भगवतो द्वारपालकः । तृ० १६ । २ ॥
विशेषं जयविजयशब्दे पश्यत ॥
२ विजयः । क्ष० सू० वं० । सुदेवस्य पुत्रः । तत्पुत्रो
भरुकः । न० ८ । १-२ ॥
३ विजयः । क्ष० सू० वं० । ४ जयस्य पुत्रः ।
तत्पुत्रः ऋतः । न० १३ । २५ ॥
४ विजयः । क्ष० सो० वं० । पुरुवरसः पुत्रः ।
तत्पुत्रो भीमः । न० १५ । १-३ ॥
५ विजयः । क्ष० सो० वं० । जयद्रथस्य पुत्रः ।
तद्द्वार्या संभृतिः । तत्पुत्रः धृतिः । न० २३ ।
१२ ॥
६ विजयः । क्ष० सो० वं० । श्रीकृष्णस्य पुत्रः ।
तन्माता जाम्बवती । द० ६१ । १२ ॥
विजया । पाण्डवस्य सहदेवस्य भार्या । तत्पुत्रः मुहोत्रः ।
न० २२ । ३१ ॥
विजिताम्बः । अन्नधान्यशब्दं पश्यत ॥
विह्वरथः । विदूरथशब्दं पश्यत ॥

विज्ञानतत्त्वम् । द्वि० २ । ३० ॥
 विज्ञानशक्तिः । द्वि० १ । ३५ ॥ तृ० ९ । २४ ॥
 विज्ञानात्मा । प्र० १३ । ५४ ॥ तृ० ५ । २७ ॥
 वितथः । क्ष० सो० वं० । ३ भरतस्य पुत्र । पूर्वं
 यो भरद्वाज स एव देवैरस्य पुत्रत्वेन दत्त । तन्नाम-
 निर्वेचनम् ॥ न० २० । ३४-३९ ॥ तत्पुत्रो
 मनु । २१ । १ ॥
 वितलम् । द्वितीय अधोलोक । पं० २४ । ७ ॥
 तद्दर्शनम् । १७ ॥ तस्योत्पत्ति । द्वि० १ ।
 २७ ॥ ५ । ४० ॥
 वितस्ता । नदी । पं० १९ । १८ ॥
 विताना । सत्तान्यणस्य भार्या । तत्पुत्रो भगवद्रवतारो
 बृहद्भानु । अ० १३ । ३५ ॥
 १ विदर्भः । ऋषभदेवस्य पुत्र । प० ४ । १० ॥
 २ विदर्भः । क्ष० सो० वं० । ज्यामघस्य पुत्र । न०
 २३ । ३९ ॥ तत्पुत्र कुश ऋष रोमपादश्च ।
 न० २४ । १ ॥
 विदुरः । विचित्रवीर्यस्य भुजिष्याया शूद्रा व्यासाज्ञात ।
 न० २२ । २५ ॥ यमाशस्य तस्य माण्डव्यऋषि-
 शाप । तृ० ५ । २० ॥ प्र० १३ । १५ ॥
 तेन घृतराष्ट्रस्य वैरान्योत्पादनम् । १८-२७ ॥
 दुर्योधनापमानितस्य तस्य भारतयुद्धसमये तीर्थया-
 त्राव्याजेन गमनम् । तृ० १ । ६-१७ ॥ उद्धवेन
 सह संवाद । तृ० १ । २४-४ । ३६ ॥ मैत्रेयेण
 संवाद । तृ० ५—आचलतुर्थस्कन्धसमाप्ति ॥ तीर्थ-
 यात्रात प्रतिनिवृत्त्य हास्तिनपुरगमनम् । प्र०
 १३ । १ ॥ च० ३१ । ३० ॥ प्रभासक्षेत्रे
 देहत्यागपूर्वकं स्वमूर्त्तरूपप्राप्ति । प्र० १५ ॥
 ४९ ॥

विदुरतीर्थयात्रा । तृतीयचतुर्थस्कन्धयो ॥
 १ विदूरथः । क्ष० सो० वं० । २ वृष्णे पुत्र ।
 न० २४ । १८ ॥
 २ विदूरथः । क्ष० सू० वं० । सुरथस्य पुत्र । तत्पुत्र
 सार्वभौम । न० २२ । ९-१० ॥
 ३ विदूरथः । दन्तवक्रस्य भ्राता । श्रीकृष्णेन हत ।
 द० ७८ । ११-१२ ॥ द्वि० ७ । ३४ ॥
 विदेहः । क्ष० सू० वं० । निमिराजस्य नामान्तरम् ।
 न० १३ । ११ ॥
 विद्या । आत्मनि भिदाबाध (भिदानोष) । द्वि० ६ ।
 २० ॥ ए० १९ । ४० ॥
 विद्याधराः । ब्रह्मणा सृष्टा । तृ० २० । ४४ ॥
 चित्रकेतो विद्याधराधिपत्यप्राप्ति । प० १६ ।
 २८ ॥
 विद्योतः । धर्मप्रजापते पुत्र । तन्माता रुम्बा ।
 तत्पुत्रा स्तनयिल्व । प० ६ । ५ ॥
 १ विधाता । भृगो पुत्र । तन्माता ख्याति ।
 तद्भार्या मेरो पुत्री नियति । तस्य पुत्र प्राण ।
 च० १ । ४३-४४ ॥
 २ विधाता । कश्यपस्य पुत्र । तन्माता अदिति ।
 प० ६ । ३९ ॥ तद्भार्या क्रिया । तत्पुत्रा
 पुरीष्या अमय । प० १८ । ४ ॥
 विधिनिषेधश्च । शास्त्रविहितानि प्रतिषिद्धानि च
 कार्याणि । प्र० २ । १४ ॥ द्वि० १ । ५-
 ३९ ॥ २ । ३, ६, १३ ॥ तृ० २६ । ७२ ॥
 २८ । २-७ ॥ २९ । २७-३४ ॥ ३१ ।
 ४७ ॥ ३२ । ११, २२ ॥ च० ८ । ४०-
 ४१ । ५९-६१ ॥ ११ । २७-२९ ॥

१२। ५-६॥ २०। ३३॥ २२।
 २१-२५ । ३९-४० ॥ २९ । ५५-
 ७९ ॥ ३१ । ९-१४ । १८-१९ ॥
 पं० ५ । १०-१४, २६ ॥ ११ । १७ ॥
 १२ । १६ ॥ १३ । २० ॥ १८ । १४ ॥
 स० १ । २५-३० ॥ ५ । ५ ॥ २३-२४ ॥
 ६ । १-९ । १९ । २४ ॥ ११ । ८-१२ ॥
 द० १ । ४४ ॥ ४७ । १९-३७ ॥ ७३ ।
 १७-२३ ॥ ७४ । ४० ॥ ए० ३ । २१-
 ३२ । ४६-५५ ॥ ७ । ६ ॥ ८ । १-१० ॥
 ९ । १० ॥ १० । १-११ ॥ ११ । १६-
 १७ ॥ १२ । १४-१५ ॥ १३ । १३ ।
 २६-२९ । ३३-३५ ॥ १४ । २७-२९ ॥
 १६ । ४२-४४ ॥ १७ । ५१-५८ ॥ १८ ।
 ३८-३९ ॥ १९ । ५ ॥ २० । १३-१४ ।
 २४ ॥ २२ । ५६-५८ ॥ २३ । १९, ६१ ॥
 २५ । ३३-३४ ॥ २६ । १-३ । २६ ॥
 २८ । १, २३, २७ ॥ २९ । ९-१८ ॥
 द्वा० ३ । ४९-५० ॥ ५ । ९ ॥ ६ ।
 ३४ ॥

विधिसारः । क्षेत्रज्ञस्य पुत्रो मगधराज । द्वा० १ ।
 ६ ॥

१ विधृतिः । काचन स्त्री । तत्पुत्रा वैधृतय । अ०
 १ । २९ ॥

२ विधृतिः । क्ष० सू० वं० । स्वगणस्य (शङ्कराणस्य)
 पुत्रः । तत्पुत्रो हिरण्यनाभ । न० १२ । ३ ॥

१ विनता । सत्तायणस्य भार्या । तत्पुत्रो भगवदव-
 । तारो वृहद्दानु । अ० १३ । ३५ ॥

२ विनता । दक्षप्रजापतिपुत्री । तार्क्ष्यनामकस्य कन्द्यप्र-
 स्य भार्या । तस्या. सुपर्णेति नामान्तरम् । तत्पुत्रौ
 । गरुडः अरुणश्च । प० ६ । २१-२२ ॥

विन्ध्यः । पर्वतः । पं० १९ । १६ ॥

विन्ध्यावलिः । महाबलेभार्या अस्या अशना कोटरा इति
 नामान्तरे । अ० २० । १७ ॥ तत्कृता भगव-
 त्स्तुति । अ० २२ । २० ॥ तस्या वाणादयः
 शतं पुत्राः । प० १८ । १७ ॥ द० ६३ ।
 २०-२१ ॥

विपाशा । नदी तीर्थविशेष । द० ७९ । ११ ॥

विपुलः । क्ष० सो० वं० । वसुदेवस्य पुत्रः । तन्माता
 । रोहिणी । न० २४ । ४६ ॥

विपृष्टः । क्ष० सो० वं० । वसुदेवस्य पुत्रः । तन्माता
 धृतदेवा । न० २४ । ५० ॥

विपः । क्ष० सो० वं० । सतञ्जयस्य पुत्रः । तत्पुत्रः
 शुचि । न० २२ । ४७ ॥

विप्रचित्तिः । दनुपुत्रोऽसुरः । तस्य शतं पुत्राः ।
 तेपु ज्येष्ठो राहुः । प० ६ । ३१-३७ ॥ तद्भार्या
 हिरण्यकशिपो स्वसा सिंहिका । प० १८ । १३ ॥

विपपत्न्यनुग्रहः । श्रीकृष्णेन । द० २३ ॥

विभावरी । वरुणस्य राजधानी । त्० १७ । २६ ॥

१ विभावसुः । धर्मप्रजापतेः पुत्रः । तन्माता वसु-
 । तद्भार्या उषा । तत्पुत्रा. व्युष्ट. रोचि आतपः
 पञ्चयामश्चेति चत्वारः । प० ६ । १६ ॥

२ विभावसुः । दनुपुत्रोऽसुरः । प० ६ । ३० ॥

३ विभावसुः । नरकामुरपक्षीयोऽसुरः । अयं पूर्वोक्त
 एव वाऽन्यो वेति न विना । द० ५९ । १२ ॥

विभीषणः । राक्षसः विश्रवसः पुत्रः । तन्माता केशिनी ।
 च० १ । ३७ ॥ रावणस्य फनिष्ठो भ्राता ।
 रामेण तस्य पद्मभिषेकः । न० १० । ३२ ॥
 तस्य श्रीरामेण कल्पान्तमायुर्दानम् । ३३ । तस्य
 भगवद्भक्तत्वम् । द्वि० ७ । ४५ ॥

१ विश्वः । तुषितेष्वन्यतमः । च० १ । ७ ॥ शेषं
 तुषितशब्दे पश्यत ॥

२ विश्वः । प्रस्तावस्य पुत्रः । माता नियुक्ता । तद्भार्या
 रतिः । तत्पुत्रः पृथुषेणः । पं० १५ । ६ ॥

३ विश्वः । भगनामकादित्यस्य पुत्रः । माता सिद्धिः ।
 प० १८ । २ ॥

४ विश्वः । वेदशिरसः पुत्रः । माता तुषिता । अ०
 १ । २१-२२ ॥

५ विश्वः । पद्ममन्वन्तरीय इन्द्रः । अ० ५ । ३ ॥
 विभूतयः । भगवतो विविधतया भवनम् । ए० १६ ।
 १०-४१ ॥

विमलः । क्ष० सू० वं० । सुयुक्तस्य पुत्रः । न० १ ।
 ४१ ॥

वियतिः । क्ष० सो० वं० । नहुषस्य पुत्रः । न०
 १८ । १ ॥

विरक्तिः । गुणः । प्र० १६ । २८ ॥

१ विरजः । पूर्णिमः पुत्रः । च० १ । १४ ॥

२ विरजः । त्वष्टुः पुत्रः । माता विरोचना । तद्भार्या
 विपूची । तत्पुत्राः शतजित्प्रभृतयः शतम् । पं०
 १५ । १५ ॥

वेरजस्कः । सार्वर्णिमनोः पुत्रः । अ० १३ । ११ ॥

१ विरजाः । ऋ० । वसिष्ठस्य पुत्रः । तन्माता ऊर्जा
 च० १ । ४०-४१ ॥

२ विरजाः । सार्वर्णिमन्वन्तरीया देवाः । अ० १३ ।
 १२ ॥

३ विरजाः । जातकर्ण्यस्य शिष्यो बहुवृच ऋषिः ।
 द्वा० ६ । ५८ ॥

विराट्पुरुषः । भगवान् । तृ० ६ । ४ ।

विराट्देहः । भगवतः स्थूलदेहः । तृ० ६ । ९ ॥
 ७ । २१-२२ ॥ तस्य ध्यानप्रकारः । द्वि० १ ।
 २४-३९ ॥ तद्विभूतिकथनम् । प्र० ३ । ३०-
 ३१ ॥ द्वि० ६ ॥

विरुद्राः । दशममन्वन्तरीया देवाः । अ० १३ ।
 २२ ॥

विरूपः । क्ष० सू० वं० । १ अम्बरीषस्य पुत्रः ।
 तत्पुत्रः प्रपदध्वः । न० ६ । १ ॥

विरूपाक्षः । दनुपुत्रोऽसुरः । प० ६ । ३१ ॥

विरोचनः । प्रह्लादपुत्रोऽसुरः । तत्पुत्रो महाबलिः । प०
 १८ । १६ ॥ तेन देवेभ्यः स्वायुश्शेषस्य दानम् ।
 अ० १९ । १४ ॥

विरोचना । प्रह्लादस्य पुत्री । त्वष्टुर्भार्या । पं० १५ ।
 १५ ॥ रचना इति नामान्तरम् । तत्पुत्रौ संनिवेशो
 विश्वरूपाचार्यश्च । प० ६ । ४४-४५ ॥

विलोमा । क्ष० सो० वं० । ३ बहेः पुत्रः । तत्पुत्रः
 कपोतरोमा । न० २४ । १९-२० ॥

विष्वान् । सूर्यः । कश्यपस्य पुत्रः । तन्माता
 अदितिः । तद्भार्या संज्ञा । तत्पुत्राः श्राद्धदेवनामा
 एतन्मन्वन्तरेऽधरो मनुः । यमः यमी च । संज्ञायाः
 प्रतिकृतौ छायानाम्नां भार्यायां जातौ पुत्रौ
 ज्ञानेश्वरः सार्वर्णिनामा अष्टमो मनुः तपती च ।
 बडवारूपधारिण्यां संज्ञायां जातौ पुत्रौ नासत्यौ ।
 प० ६ । ३८-४१ ॥ अ० १३ । ८-१० ॥

- विविधशक्तिः । क्ष० सू० वं० । ३ चाक्षुषस्य पुत्रः ।
तत्पुत्रो रम्भः । न० २ । २४-२५ ॥
- विशदः । क्ष० सो० वं० । पूरुवंशोत्पन्नस्य जयद्रथस्य
पुत्रः । तत्पुत्रः सेनजित् । न० २१ । २३ ॥
- विशसनम् । (वैशसम्) । नरकः । पं० २६ । ७,
२५ ॥
- विशाखः । स्कन्दस्य पुत्रः । प० ६ । १४ ॥ [तन्माता
देवसेना ।]
- विशाखयूषः । पालकस्य पुत्रो मगधराजः । द्वा० १ ।
३ ॥
- विशालः । क्ष० सू० वं० । तृणविन्दोः अलम्बुपाया-
मुत्पन्नः पुत्रः । तेन वैशालीनामकपुरीनिर्माणम् ।
न० २ । ३०-३३ ॥ तत्पुत्रो हेमचन्द्रः ।
३४ ॥
- विशाला । हिमवत्पर्वतस्थः पुण्यक्षेत्रविशेषः । सैव वदरी ।
तत्र ध्रुवेण तपश्चरणम् । च० १२ । १६ ॥
ए० २९ । ४७ ॥
- विशोकः । अशोक इत्यपिनाम । त्रिवकायाः पुत्रः ।
भीमसेनस्य सारथिः । द० ९० ॥
- विश्रवाः । ऋषिः । पुलस्त्यस्य पुत्रः । तन्माता हविर्भुक् ।
तस्य भार्या इडविडा । तत्पुत्रः ऐडविलः कुबेरः ।
तस्य अन्या भार्या काचन राक्षसी । तत्पुत्राः रावण-
कुम्भकर्णविभीषणाः । च० १ । ३६-३७ ॥
न० २ । ३२ ॥
- विश्रुतः । क्ष० सो० वं० । वसुदेवस्य पुत्रः । तन्माता
सहदेवा । न० २४ । ५२-५३ ॥
- १ विश्वकर्मा । ४ वसोः पुत्रः । तन्माता बृहस्पते-
र्भगिनी आङ्गिरसी । भार्या १ कृती । पुत्रः चाक्षुषो
मनुः । प० ६ । १५ ॥
- २ विश्वकर्मा । कश्चन प्रजापतिः । तत्पुत्र्यौ संज्ञा
छाया च विश्वस्वतो भार्ये । अ० १३ । ८ ॥
- विश्रवगः । पूर्णित्तः पुत्रः । च० १ । १४ ॥
- १ विश्वजित् । याँगविशेषः । महाबलिना कृतः ।
अ० १५ । ४ ॥
- २ विश्वजित् । क्ष० सो० वं० । ३ सत्यजितः
पुत्रः । तत्पुत्रः २ रिपुञ्जयः । न० २२ ।
४९ ॥
- विश्वधारः । मेधातिथेः पुत्रः । शाकद्वीपस्थं वर्षं च ।
पं० २० । २५ ॥
- विश्वरन्धिः । क्ष० सू० वं० । पृथुराजस्य पुत्रः ।
तत्पुत्रः २ चन्द्रः । न० ६ । २० ॥
- विश्वरूपः । २ त्वष्टुः पुत्रः । तन्माता रचना । तस्य
भार्या रोचना । प० ६ । ४४-४५ ॥ तस्य
देवैः पौरोहित्येन वरणम् । प० ७ । २७-३६ ॥
तस्य त्रयाणां शिरसां इन्द्रेण छेदनम् । प० ९ ।
१-४ ॥ तस्य आता वृत्रः । ११-१८ ॥
- विश्वरूपम् । भगवतः परिपूर्ण रूपम् । सर्वात्मिकं रूपं
वा । द्वि० १ । २३-३९ ॥ ५ । ३५-४२ ॥
६ । १-१० ॥ १० । १३-३२ ॥ च० ९ ।
१३ ॥ वामनेन महाबल्ये दर्शितम् । अ० २० ।
२१-३३ ॥ यशोदायै श्रीकृष्णेन प्रदर्शितम् । द०
७ । ३६-३७ ॥ ८ । ३७-३८ ॥ ४० । १३-
१५ ॥ ६३ । ३५-१६ ॥ ए० १६ । १०-
४१ ॥ द्वा० ११ । ५-९ ॥
- विश्वसहः । क्ष० सू० वं० । ऐडविस्य पुत्रः ।
तत्पुत्रः खट्वाङ्गः । न० ९ । ४१ ॥
- विश्वसाहः । क्ष० सू० वं० । महस्वतः पुत्रः ।
तत्पुत्रः प्रसेनजित् । न० १२ । ७-८ ॥

विश्वसृजः । भरीच्यादयः प्रजापतयः । तत्कृतसत्रयाग-
कथा । च० २ । ४-॥ प्र० ३ । २ ॥

१ विश्वा । नदी । पं० १९ । १८ ॥

२ विश्वा । दक्षप्रजापतिपुत्री । धर्मप्रजापतेभार्या ।
तत्पुत्रा विश्वे देवाः । पं० ६ । ७ ॥

विश्वामित्रः । क्ष० सो० वं० । गाधे. पुत्र. । पश्चा-
त्पसा ब्राह्मण्यं प्राप्तः । तस्य एकाधिकृत्यतं पुत्राः ।

तेषु मधुच्छन्दा मध्यमः । न० १६ । २८-२९ ॥

तेन शुन शेषस्य ज्येष्ठपुत्रत्वेन कल्पनम् । न० १६ ।

३०-३५ ॥ तेन स्वपुत्राणां शापदानम् । ३३ ॥

तस्यान्वे पुत्राः अष्टक हारीति जय क्रतुमदादयः ।

न० १६ । ३६ ॥ तत्कृतयज्ञरक्षणं श्रीरामेण ।

न० १० । ५ ॥ तस्य मेनकाया जाता पुत्री

शकुन्तला । २० । १३-॥

विश्वामसुः । गन्धर्वः । तेन हर्म्यस्थां कन्दुकेन क्रीडन्तीं

देवहृति दृष्ट्वा मोहितेन विमानारपतनम् । तृ० २२ ।

१७ ॥

विश्वेदेवाः । धर्मप्रजापते. पुत्राः । तन्माता दक्षप्रजापति-

पुत्री विश्वा । तेषां प्रजा नास्ति । पं० ६ । ७ ॥

विष्म । हालहालस्यम् । तस्योत्पत्तिरमृतमथनसमये ।

अ० ७ । १८ ॥ तत्वानं रुद्रेण । ४२ ॥

१ विष्वची । विरजस्य भार्या । पं० १५ । १५ ॥

२ विष्वची । १ विष्वक्सेनस्यमाता । अ० १३ । २३ ॥

विष्णुदूताः । तेषां यमदूतैः संवादः । पं० १ । ३०-॥

तद्वपुवर्णनम् । ३४-३६ ॥ तैर्भगवन्नामोच्चारणस्य

माहात्म्यकथनम् । २ । २-२० ॥

विष्णुपार्षदाः । जयविजयादयः । अ० २१ । १६-

१७ ॥ सुनन्दनन्द्रादयः । द्वि० ९ । १४ ॥

विष्णुयज्ञाः । कलिरूपभगवतः पिता । प्र० ३ ।
२५ ॥

विष्णुरातः । परीक्षित् । प्र० १२ । १६-१७ ॥

विष्णुपङ्कशरमन्त्रम् । पं० ८ । १० ॥

१ विष्वक्सेनः । भगवदवतारः । तन्माता २ विष्वची ।

अ० १३ । २३ ॥

२ विष्वक्सेनः । भगवत्पार्षदः । अ० २१ । १६ ॥

३ विष्वक्सेनः । क्ष० सो० वं० । ब्रह्मदत्तस्य पुत्रः ।

तन्माता गौः । तत्पुत्र उदक्स्वनः । न० २१ ।

२५-२६ ॥

विस्तृतः । क्ष० सू० वं० । निमिवंश्यस्य देवमीढस्य

पुत्रः । तत्पुत्रो महाश्रुतिः । न० १३ । १६ ॥

विशङ्कमाः । एकादशमन्वन्तरिया देवाः । अ० १३ ।

२५ ॥

वीतहृष्यः । क्ष० सू० वं० । १ शुनकस्य पुत्रः ।

तत्पुत्र. श्रुतिः । न० १३ । २६ ॥

१ वीतिहोत्रः । क्ष० । प्रियव्रतस्य पुत्रः । पं० १ ।

२५ ॥

२ वीतिहोत्रः । क्ष० सो० वं० । सुकुमारस्य पुत्रः ।

तत्पुत्र. १ भर्गः । न० १७ । ९ ॥

३ वीतिहोत्रः । क्ष० सू० वं० । ४ इन्द्रसेनस्य पुत्रः ।

तत्पुत्र. सत्यश्रवाः । न० २ । २० ॥

४ वीतिहोत्रः । क्ष० सो० वं० । तालजङ्घस्य पुत्रः ।

न० २३ । १८-२९ ॥

१ वीरः । क्ष० सो० वं० । श्रीकृष्णस्य पुत्रः । तन्माता

नाम्रजिती सत्या । द० ६१ । १३ ॥

२ वीरः । क्ष० सो० वं० । श्रीकृष्णस्य पुत्रः । तन्माता

कालिन्दी । द० ६१ । १४ ॥

वीरभद्रः । रुद्रांशः । रुद्रजटाया उत्पन्नः । तेन दक्षा-
 ध्वरध्वंसः । च० ५ । १-२६ ॥
 वीरव्रतः । १ मयोः पुत्रः । तद्द्वार्या भोजा । तत्पुत्रौ
 मन्थुः प्रमन्थुश्च । पं० १५ । १५ ॥
 वीराः । तामसमन्वत्तरीया देवाः । अ० ११ । २८ ॥
 वीर्यधराः । शाल्मलिद्वीपस्थाः पुरुषाः ॥ प० २० ।
 ११ ॥
 १ वृकः । क्ष० । पृथुचक्रवर्तिनः पुत्रः । च० २४ ।
 २ ॥
 २ वृकः । अमुरः । हिरण्यकशिपोः पुत्रः । स० २ ।
 १८ ॥
 ३ वृकः । क्ष० सू० वं० । भरुकस्य पुत्रः । तत्पुत्रः
 बाहुकः । न० ८ । २ ॥
 ४ वृकः । क्ष० सो० वं० । २ शूरस्य पुत्रः । न०
 २४ । २९ ॥ तद्द्वार्या दुर्वाक्षी । तत्पुत्राः तक्ष-
 पुक्करः शालः इत्यायाः । ४३ ॥
 ५ वृकः । क्ष० सो० वं० । श्रीकृष्णस्य पुत्रः । माता
 मित्रविन्दा । द० ६१ । १६ ॥
 ६ वृकः । क्ष० सो० वं० । वत्सकस्य पुत्रः । माता
 मिश्रकेशी अप्सरा । न० २४ । ४३ ॥
 ७ वृकः । २ शक्रुनेः पुत्रोऽमुरः । तस्य भस्मासुर इति
 प्रसिद्धं नाम । तस्मै रुद्रेण वरदानादिकथा ।
 द० ८८ । १४-४० ॥
 वृकोदरः । भीमसेन । प० ७ । १३ ॥ ९ । १४ ॥
 १० । १० ॥ वृ० १ । ११ ॥
 वृक्षाः । कद्रवपस्य पुत्राः । माता १ इला । तेषामु-
 लकिः । प० ६ । २८ ॥
 वृजिनरान् । क्ष० सो० वं० । क्रोष्टोः पुत्रः । तत्पुत्रः
 श्रादिः । न० २३ । ३० ॥

वृत्तिः । वार्तासंचयादिभेदेन चतुर्विधः । वृ० १२ ।
 ४२ ॥
 वृत्तिरूपवती । कौञ्चद्वीपस्था नदी । पं० २० ।
 २१ ॥
 वृत्रः । अमुरः । २ त्वष्टा इन्द्रशत्रुत्वेनोत्पादितः पुत्रः ।
 प० ९ । ११-१८ ॥ तद्रूपवर्णनम् । १३-
 १६ ॥ तस्य इन्द्रेण सह युद्धं त्रेतायां नर्मदातटे ।
 १० । १५-॥ तेन भगवस्तुतिः । ११ । २४-
 २७ ॥ इन्द्रेण तद्बध् । १२ । ३२ ॥ तद्बधेनेन्द्रस्य
 ब्रह्महत्याप्राप्तिः । १३ । १०-॥ तस्य पूर्वजन्मनि
 चित्रकेतुनामकराजत्वम् । १४ । १० ॥
 वृद्धसेना । वृहत्सेनेति नामान्तरम् । भरतपुत्रस्य
 १ सुमतेर्भार्या । तत्पुत्रः देवताजित् । पं० १५ ।
 १-३ ॥
 १ वृषः । क्ष० सो० वं० । ३ सृजयस्य पुत्रः ।
 तन्माता राष्ट्रपाली । न० २४ । ४२ ॥
 २ वृषः । क्ष० सो० वं० । श्रीकृष्णस्य पुत्रः । तन्माता
 कालिन्दी । द० ६१ । १४ ॥
 ३ वृषः । क्ष० सो० वं० । श्रीकृष्णस्य पुत्रः ।
 तन्माता नामजिती सत्या । द० ६१ । १३ ॥
 १ वृषभः । ऋषभशब्दं पश्यत ॥
 २ वृषभः । क्ष० सो० वं० । कार्तवीर्याजित्पुत्रस्य पुत्रः ।
 न० २३ । २७ ॥
 वृषभराशिः । पं० २१ । ४ ॥
 वृषपर्वा । दनुपुत्रोऽमुरः । तत्पुत्री ययानेर्भार्या शर्मिष्ठा ।
 प० ६ । ३१-३२ ॥
 वृषसेनः । क्ष० सो० वं० । कर्णस्य पुत्रः । न०
 २३ । १४ ॥
 वृषाकपिः । एतद्वृषाकप्यन्यतनः । प० ६ । १७ ॥

वृषादर्भः । क्ष० सो० वं० । २ शिवेः पुत्रः । न०
२३ । ३ ॥

वृष्टिमान् । पाण्डववंश्यस्य कविरथस्य पुत्रः । तत्पुत्रः
२ सुपेणः न० २२ । ४१ ॥

१ वृष्णिः । क्ष० सो० वं० । ३ मधोः पुत्रः । न०
२३ । २९ ॥

२ वृष्णिः । क्ष० सो० वं० । सात्वतस्य पुत्रः । न०
२४ । ६ ॥ तत्पुत्रः सुमित्रः । १२ ॥ तस्यान्यः
पुत्रः विदूरथः । १८ ॥

३ वृष्णिः । क्ष० सो० वं० । युगन्धरस्य पुत्रः ।
तत्पुत्रौ श्वफल्कः चित्ररथश्च । न० २४ । १४ ॥

वेगवान् । क्ष० सो० वं० । श्रीकृष्णस्य पुत्रः ।
तन्माता सत्या । द० ६१ । १३ ॥

वेङ्कटः । पर्वतः । पं० १९ । १६ ॥ द० ७९ ।
१३ ॥

वेणा । वेणी । नदी । द० ७९ । १२ ॥ पं०
१९ । १८ ॥

वेणुगीतम् । श्रीकृष्णस्य । द० २१ ॥

वेणुहयः । क्ष० सो० वं० । ययातिवंश्यस्य २ शत-
जितः पुत्रः । न० २३ । २१ ॥

वेण्या । नदी । पं० १९ । १८ ॥

वेदः । अपौरुषेयो ग्रन्थः । तस्य ध्यायतो ब्रह्मणो-
ऽभिभ्यक्तिः । तृ० १२ । ३४-३७ ॥ तद्वि-
भागः । प्र० ३ । २१ ॥ ४ । १९-२५ ॥ द्वा०
६ । ४९-॥ तेषां ऋतुर्णां नामानि । प्र० ४ ।
२० ॥ तद्ध्ययने स्त्रीशूद्रादीनां नाधिकारः ।
प्र० ४ । २५ ॥

वेदत्रयभः । देवऋषभशब्दं पश्यत ॥

वेददर्शः । ऋषिः । कञ्चनस्य शिष्यः । अथर्ववित् ।
सुमन्तोः प्रशिष्यः । तच्छिष्याः शौक्लानिः ब्रह्म-
वलिः मोदोपः पिप्पलायनिश्चेति चत्वारः । द्वा०
७ । १-२ ॥

वेदव्यासः । पराशरस्य पुत्रः । तदवतारः । प्र० ३ ।
२१ ॥ तदवतारकालः । ४ । १४ ॥ द्वि० ७ ।
३६ ॥ द्वा० ६ । ४९-॥ तच्छिष्याणां नामानि ।
२१ ॥ तत्समीपे नारदागमनम् । प्र० ४ । ३२ ॥
नारदं प्रति तस्य प्रश्नाः । प्र० ५ । ५ ॥ तेन भागवतं
विरचय्य शुकायाध्यापनम् । प्र० ७ । ८ ॥
तस्याष्टममन्वन्तरीयऋषित्वम् । अ० १३ । १५-
१६ ॥ तस्य स्तुतिः शुक्रकृता । द्वि० ४ । २४ ॥

वेदशास्त्रा । व्यासेन विभक्ता । प्र० ४ । २३ ॥
१ वेदशिराः । १ प्राणस्य पुत्रः । च० १ । ४५ ॥
२ वेदशिराः । कृशाश्वस्य पुत्रः । तन्माता २ दक्षपुत्री
धिषणा । प० ६ । २० ॥

३ वेदशिराः । ऋ० । तद्गार्यां तुपिता । तत्पुत्रो
भगवदवतारो विमुः । अ० १ । २१ ॥

४ वेदशिराः । पञ्चममन्वन्तरीय ऋषिः । अ० ५ ।
३ ॥

वेदस्मृतिः । नदी । पं० १९ । १८ ॥

वेदिपद् । बर्हिपद् । इति प्राचीनबर्हिपो नामान्तरम् ।
च० २४ । २७ ॥

वेनः । क्ष० । १ अङ्गस्य पुत्रः । तन्माता सुनीथा ।
च० १३ । १८ ॥ तस्य पट्टाभिषेकः । १४ ।
२-॥ तस्य ऋषिभिराणम् । ३०-३४ ॥
तद्देहस्य मथनात्पुत्रोर्चिषश्चोत्पत्तिः । १५ । १-
५ ॥

वैकङ्कः । मेरोः कर्णिकापर्वतः । पं० १६ । २६ ॥

वैकारिकाहंकारः । द्वि० ५ । २४ ॥ तदभिमानिदेवाः ।
 ३० ॥ तृ० ५ । ३० ॥
 वैकारिकः सर्गः । तृ० १० । १६ ॥
 १ वैकुण्ठः । विकुण्ठायाः पुत्रो भगवान् । तस्मिन्
 शुभ्रः । अ० ५ । ४ ॥
 २ वैकुण्ठः । भगवल्लोकः । अ० ५ । ५ ॥ तद्वर्णनम् ।
 द्वि० ९ । ९-१४ ॥ तृ० १५ । १२-॥
 द० २८ । १४-१६ ॥ ८८ । २५-२६ ॥
 तत्र सनकादीनां गमनम् । तृ० १५ । १२-॥
 तत्स्थभगवद्रूपवर्णनम् । ३८-४५ ॥
 वैकृतसर्गः । तृ० १० । ३ ॥
 वैखानसाः । वानप्रस्थ्यावान्तरभेदः । तृ० १२ । ४३ ॥
 वैतालः । बहवृच ऋषिः । जातूकर्ण्यस्य शिष्यः । द्वा०
 ६ । ५८ ॥
 वैदूर्यः । मेरोः केसरपर्वतः । पं० १६ । २६ ॥
 वैदेहः । जनकशब्दं पश्यत । तन्नामनिर्वचनम् । न०
 १३ । १३ ॥
 वैधृतः । एकादशमन्वन्तरीय इन्द्रः । अ० १३ । २५ ॥
 वैधृतगः । चतुर्थमन्तरीया देवाः । अ० १ । २९ ॥
 वैधृता । आर्यकस्य भार्या । तत्पुत्रो धर्मसेतुनामा
 भगवदवतारः । अ० १३ । २६ ॥
 वैभ्राजकः । मेरुपर्वतस्थो हृदः । पं० १६ । १४ ॥
 वैराजः । अजितनाम्नो भगवतः पिता । तद्भार्या
 संमृतिः । अ० ५ । ९ ॥
 वैवस्वतः । विवस्वतः पुत्रः श्राद्धदेवनामा सप्तमो मनुः ।
 विशेषं श्राद्धदेवशब्दे पश्यत । प्र० ३ । १५ ॥
 वैवस्वतमन्वन्तरम् । सप्तममन्वन्तरशब्दं पश्यत ॥
 वैशम्पायनः । निगदाख्ययजुर्वेदवित् व्यासशिष्यः ।
 प्र० ४ । २१ ॥ द्वा० ६ । ५२ ॥ तस्य

ब्रह्महत्याप्राप्तिः तच्छिष्यैः चरकाष्वर्युभिस्तद्ब्रह्महत्या-
 परिहारार्थं व्रताचरणं च । ६१ ॥ तस्य तच्छिष्याय
 याज्ञवल्क्याय कोपः । ६३ ॥ तस्य पौराणिकत्वम् ।
 ७ । ५ ॥

वैशाखमासः । माघवमासः । द्वा० ११ । ३४ ॥
 वैश्यः । तृतीयो वर्णः । तद्वृत्तिः । स० ११ । १५ ॥
 तल्लक्षणम् । २३ ॥ द० । २४ २०-२१ ॥
 तत्प्रकृतिः । ए० १७ । १८ ॥
 वैश्रम्भकम् । वनम् । तृ० २३ । ४० ॥
 वैश्वानरः । दनुपुत्रोऽसुरः । तत्पुत्र्यः उपदानवी
 हिरण्याक्षस्य भार्या, क्रतोर्भार्या हयशिरा, कश्यपभार्ये
 पुलोमा कालका च । प० ६ । ३३-३४ ॥
 वैश्वानरमार्गः । योगिनाम् । द्वि० २ । २४ ॥
 वैपम्याभावः । भगवतः । स० १ । १-११ ॥
 वैष्णवज्वरः । तेन माहेश्वरज्वरस्य पराजयः । द०
 ६३ । २३-३० ॥
 वैहायसी । नदी । पं० १९ । १८ ॥
 व्यासः । वेदव्यासशब्दं पश्यत ॥
 व्याहृतिः । सवितुः पुत्री । तन्माता पृथिनः । प० १८ ।
 १ ॥
 १ व्युष्टः । पुष्पार्णस्य पुत्रः । तन्माता दोषा । तद्भार्या
 पुष्करिणी । तत्पुत्रः सर्वतेजाः । च० १३ । १४ ॥
 २ व्युष्टः । विभावसुनामकवसोः पुत्रः । प० ६ ।
 १६ ॥
 १ व्योमः । क्ष० सो० वं० । दशार्हस्य पुत्रः । तत्पुत्रः
 जीमूतः । न० २४ । ३-४ ॥
 २ व्योमः । कंसभृत्यः मयपुत्रोऽसुरः श्रीकृष्णेन हतः ।
 द० ३७ । २७-३३ ॥
 व्रतः । २ चक्षुषः पुत्रः । च० १३ । १६ ॥

त्रेयुः । क्ष० सो० वं० । रौद्राश्वत्थ पुत्रः । न० २० ।
४ ॥

श०

शकटसुरवधः । श्रीकृष्णेन । द० ७ । ४-१७ ॥

१ शकुनिः । क्ष० सो० वं० । ३ दशरथस्य पुत्रः ।
तत्पुत्रः करंभिः । न० २४ । ४-५ ॥

२ शकुनिः । हिरण्यकशिपोः पुत्रः । तत्पुत्रः
भस्मासुरः । स० २ । १८ ॥

शकुन्तला । मेनकायाः पुत्री विश्वामित्राज्जाता ।
दुष्यन्तस्य भार्या । तत्पुत्रो ३ भरतः । न० २० ।

१३-॥

शक्तिः । ऋ० । वसिष्ठस्य पुत्रः । तत्पुत्रः पराशरः ।
च० १ । ४० ॥

१ शङ्खः । क्ष० सो० वं० । उग्रसेनस्य पुत्रः ।
न० २४ । २४ ॥

२ शङ्खः । क्ष० सो० वं० । श्रीकृष्णस्य पुत्रः । माता
नामजिती सत्या । द० ६१ । १३ ॥

शङ्खशिखाः । दनुपुत्रोऽसुरः । प० ६ । ३० ॥

शङ्खः । मैत्रेः केमरपर्वत । पं० १६ । २६ ॥

शङ्खचूडः । धनदानुचरो यक्षः । तद्वधः श्रीकृष्णेन ।
द्वि० ७ । ३३ ॥ द० ३४ । २५-३२ ॥

शङ्खणः । रमणशब्दं पश्यत । न० १२ । ३ ॥

शङ्खोद्धरः । क्षेत्रम् । प० ३० । ६ ॥

१ शतजित् । क्ष० सो० वं० । श्रीकृष्णस्य पुत्रः ।
तन्माता जाम्बवनी । द० ६१ । ११ ॥

२ शतजित् । क्ष० सो० वं० । १ सहजजितः पुत्रः ।
तत्पुत्राः । महादयः वेणुदयः हैम्य इति त्रयः ।
न० २३ । २१ ॥

३ शतजित् । २ विरजस्य पुत्रः । पं० १५ । १५ ॥
शतकेसरः । शाकद्वीपस्थः पर्वतः । पं० २० । २६ ॥

शतद्रुतिः । समुद्रस्य पुत्री बर्हिषदो भार्या । च० २४ ।
११-॥

शतद्रुः । नदी । पं० १९ । १८ ॥

शतद्युम्नः । क्ष० सू० वं० । २ भानुमतः पुत्रः ।
तत्पुत्रः शुचिः । न० १३ । २१-२२ ॥

१ शतधनुः । क्ष० सो० वं० । हृदिकस्य पुत्रः । न०
२४ । २७ ॥ तेन सत्राजितो वधः । द० ५७ ।

३-६ ॥ तस्य वधः श्रीकृष्णेन । २१ ॥ द्वि०
७ । ४४ ।

२ शतधनुः । (शनधन्वा) अष्टमो मौर्यः । द्वा०
१ । १५ ॥

शतस्था । स्वायंभुवमनोः पत्नी । ब्रह्मणः कायादुत्पत्ता ।
विशेषं स्वायंभुवशब्दे पश्यत । तृ० १२ । ५३ ॥

शतवल्शः । कुमुदपर्वतस्थो वटवृक्षः । पं० १६ । २४ ॥

शतशृङ्गः । शाल्मलिद्वीपस्थः पर्वतः । पं० २० ।
१० ॥

शतजित् । क्ष० सो० वं० । भजमानस्य पुत्रः । न०
२४ । ८ ॥

शतानन्दः । ऋ० । गौतमस्य पुत्रः । तन्माता अहल्या ।
न० २१ । ३४ ॥

१ शतानीकः । क्ष० सो० वं० । गङ्गुलस्य पुत्रः ।
तन्माता द्रौपदी । न० २२ । २९ ॥

२ शतानीकः । क्ष० सो० वं० । जगमेजयस्य पुत्रः ।
तत्पुत्रः सहगानीकः । न० २२ । ३६-३९ ॥

३ शतानीकः । क्ष० सो० वं० । पाण्डुराजस्य
तुदासस्य पुत्रः । तत्पुत्रः दुर्दमः । न० २२ ।
४३ ॥

१ शत्रुघ्नः । क्ष० सू० वं० । इशरथस्य पुत्रः ।
तन्माता सुमित्रा । न० १० । ३ ॥ तत्पुत्रो सुबाहुः
; श्रुतकेतुश्च । ११ । १३ ॥ तेन मघोः पुत्रस्य
ख्यणासुरस्य वधः । १४ ॥

२ शत्रुघ्नः । क्ष० सो० वं० । श्वफल्कस्य पुत्रः ।
न० २४ । १७ ॥

१ शत्रुजित् । कश्चन यादवः । प्र० १४ । २९ ॥

२ शत्रुजित् । प्रतर्दनस्य नामान्तरम् । न० १७ ।
६ ॥

शनैश्वरः । विवस्वतः छायादेव्यां जातः पुत्रः । प० ६ ।
४१ ॥ अ० १३ । १० ॥ तन्मण्डलम् ।
पं० २२ । १६ ॥

शन्तनुः । (शान्तनुः) । क्ष० सो० वं० । प्रतीपस्य
पुत्रः । तन्नामनिर्वचनं च । न० २ । १२-
१३ ॥ तस्य भार्या गङ्गादेवी । तत्पुत्रो भीष्मः ।
१९ ॥ तस्य द्वितीया भार्या दाशराजकन्या
सत्यवती । तत्पुत्रौ चित्राङ्गदः विचित्रवीर्यश्च ।
२० । तेन कृपस्य कृप्याश्च बाल्ये पोषणम् । न०
२१ । ३६ ॥

शत्रुलाभाः । प्राचेतसदक्षस्य पुत्राः । तन्माता अमिकी ।
तेषां कथा । प० ५ । २४-३३ ॥

शब्दः । आकाशगुणः । द्वि० ५ । २५-२७ ॥ तृ०
६ । १७ ॥ २६ । ३२-३३ ॥

शपः । बुद्धेर्भगवन्निष्ठतास्यो गुणः । प्र० १६ । २७ ॥
प० १९ । ३६ ॥

शमिः । क्ष० सो० वं० । उशीनरस्य पुत्रः । न०
२३ । ३ ॥

[१ शमीकः । क्र० । तत्पुत्रः शृङ्गी । प्र० १८ ॥]

२ शमीकः । क्ष० सो० वं० । २ शूरस्य पुत्रः । न०
२४ । १९ ॥ तद्भार्या सुदामिनी । तत्पुत्राः
सुमित्रः अर्जुनपालः इत्यादयः । ४४ ॥

१ शम्बरः । दन्तुपुत्रोऽसुरः । प० ६ । ३० ॥ तेन
रुक्मिणीपुत्रस्य शिशोः मद्युक्तस्य हरणम् । द०
५५ । ३ ॥ तस्य प्रद्युम्नेन युद्धे वधः । १७-
२४ ॥

२ शम्बरः । हिरण्यकशिपोः पुत्रः । स० २ । १८ ॥
शम्भलश्यामः । तत्र कल्क्यवतारः । द्वा० २ । १६-
१८ ॥

१ शम्भुः । क्ष० सू० वं० । अम्बरीपस्य पुत्रः । न०
६ । १ ॥

२ शम्भुः । दशममन्वन्तरीयइन्द्रः । अ० १३ । २२ ॥
शम्भ्याप्रासः । सरस्वत्याः पश्चिमतीरस्थः व्यासाश्रम-
भूतो बदरिकाश्रमः । प्र० ७ । २-३ ॥

शरत्कालवर्णनम् । द० २० । ३२-४९ ॥

शरद्दान् । क्र० । सो० वं० । सत्यधृतेः पुत्रः । तत्पुत्रो
उर्वशीदर्शनात् शरस्तम्बे पतितात्तद्रेतसो जातो
कृपः कृपी च । न० २१ । ३५ ॥

शर्करावर्ता । नदी । पं० १९ । १८ ॥

शर्मिष्ठा । अयुरराजस्य वृषपर्वणः पुत्री । ययातेर्भार्या ।
प० ६ । ३२ ॥ तस्या वनक्रीडा । न० १८ ।

६-॥ तया देव्याग्न्याः कूपे प्रक्षेपः । १७ ॥
तस्याः द्रुसुः अनु प्रस्थेति पुत्रयोत्पत्तिः । ३३ ॥

शर्वातिः । क्ष० सू० वं० । श्राद्धदेवनामस्य वैवस्वत-
मनो पुत्रः । अ० १३ । २ ॥ न०-१ । १२ ॥

तत्पुत्री च्यवनकर्मण्यो मुकन्या । ३ । २ ॥
तस्य पुत्राः । उत्तानवर्हिः आनर्नः भरिषेण इति
त्रयः । २७ ॥

शर्वरी । दोपनामकवसोर्भार्या । तत्पुत्रः शिशुमारः ।
 प० ६ । १४ ॥

१ शलः । क्ष० सो० वं० । सोमदत्तस्य पुत्रः । न०
 २२ । १८-१९ ॥ प्र० १५ । १६ ॥

२ शलः । कंसभृत्यो मल्लः श्रीकृष्णेन हतः । द०
 ४४ । २७ ॥

शल्यः । मद्रदेशाधिपः । प्र० १५ । १५ ॥

शशविन्दुः । क्ष० सो० वं० । ५ चित्ररथस्य पुत्रः ।
 न० २३ । ३१ ॥ तस्य महायोगी महामोजः
 चतुर्दशमहारलः इति नामान्तराणि । ३२ ॥ तस्य
 दशसहस्रं भार्याः । दशलक्षसहस्राणि पुत्राः । तेषु
 प्रधानः पृथुश्रवाः । ३२-३३ ॥

शशादः । विकुक्षेर्नामान्तरम् ॥

शाकद्वीपः । दधिमण्डोदेनावृतः । तदधिपतिः मेघा-
 तिथिः । पं० १ । ३२-३३ । २० । २४-
 २८ ॥

शाकल्यः । ऋ० । द्वा० ६ । ५७ ॥

शाक्यः । क्ष० सू० वं० । न० १२ । १४ ॥

शातकौम्भी । मेरुपर्वतस्था ब्रह्मणः सभा । पं०
 १६ । २८ ॥

शान्तम् । ऋक्षद्वीपस्थं वर्षम् । पं० २० । ३ ॥

शान्तरवः । क्ष० सो० वं० । त्रिककुदः पुत्रः । न०
 १७ । १२ ॥

शान्ता । २ दशरथस्य पुत्री । अह्नराजेन रोमपादेन
 पुत्रीत्वेन स्वीकृता । ऋन्यशृङ्गभ्रमेर्भार्या । न०
 २३ । ८ ॥

१ शान्तिः । कर्दमदेवहृत्योः पुत्री । अथर्वणो भार्या ।
 तत्पुत्रो दध्यङ् । वृ० २४ । २४ ॥ च० १ ।
 ४२ ॥

२ शान्तिः । तुषितेष्वन्यतमः । च० १ । ७ ॥
 तुषितशब्दं च पश्यत ॥

३ शान्तिः । दक्षप्रजापतेः पुत्री । धर्मप्रजापतेर्भार्या ।
 तत्पुत्रः सुखम् । च० १ । ५१ ॥

४ शान्तिः । क्ष० सो० वं० । नीलस्य पुत्रः । तत्पुत्रः
 सुशान्तिः । न० २१ । ३०-३१ ॥

५ शान्तिः । क्ष० सो० वं० । श्रीकृष्णस्य पुत्रः ।
 तन्माता कालिन्दी । द० ६१ । १४ ॥

६ शान्तिः । अथर्ववेदविद्विषिः । द्वा० ७ । ४ ॥

शान्तिदेवा । देवकस्य पुत्री । वसुदेवस्य भार्या । न०
 २४ । २३ ॥ तत्पुत्राः श्रमः प्रतिश्रुतः इत्याद्याः ।
 ५० ॥

शालः । क्ष० सो० वं० । ६ वृकस्य पुत्रः । न०
 २४ । ४३ ॥

शालिशूकः । पष्ठो मौर्यैः । द्वा० १ । १४ ॥

शालीनम् । वृत्तिः । वृ० १२ । ४२ ॥

शालीयः । बह्वृच ऋषिः । शाकल्यस्य शिष्यः । द्वा०
 ६ । ५७ ॥

शाल्मलिद्वीपः । सुरोदेन समुद्रेणावृतः । तदधिपतिः
 यज्ञबाहुः । पं० १ । ३२-३३ ॥ पं० २० ।
 ७-१२ ॥

शाल्वः । क्ष० । शल्वदेशाधिपोराजा तस्य रुद्रात्सौम-
 विमानप्राप्तिः । तेन द्वारकानिरोधः । तस्य श्रीकृष्णेन
 वधः । द० ७७ । १०-३७ ॥

शावस्तः । क्ष० सू० वं० । १ युवनाश्वस्य पुत्रः । तत्पुत्रः
 बृहदश्वः । सः शावस्तीनाम्कपुर्वा निर्माता । न०
 ६ । २१ ॥

शावस्ती । शावस्तेन निर्मिता पुरी । न० ६ । २१ ॥

शिंशुमारः । शिंशुमारशब्द पश्यत ॥
 शिखण्डिनी । अन्तर्धानम्य भार्या । तत्पुत्रा पावक
 पयमान शुचिश्च । च० २४ । ३ ॥
 १ शिनिः । क्ष० सो० व० । पृथ्वीशुद्धवस्य ब्राह्मणस्य
 गर्गस्य पुत्र । तत्पुत्रो गार्ग्य । न० २१ ।
 १९ ॥
 २ शिनिः । क्ष० सो० व० । युधाजित पुत्र ।
 तत्पुत्र अनमित्र । न० २४ । १२ ॥
 ३ शिनिः । क्ष० सो० व० । अनमित्रस्य पुत्र ।
 तत्पुत्र (युयुधान) सत्यक । न० २४ । १३ ॥
 ४ शिनिः । क्ष० सो० व० । भजमानस्य पुत्र ।
 तत्पुत्र स्वयमोज । न० २४ । २६ ॥
 शिनीवासः । मेरो केमरपर्वत । प० १६ । ५६ ॥
 १ शिविः । २ चक्षुष पुत्र । माता नडुदा । च०
 १३ । १६ ॥
 २ शिविः । क्ष० सो० व० । उशीनास्य पुत्र ।
 तत्पुत्रा शृपादर्म १ सुवीर मद्र केकय इति
 चत्वार । न० २३ । ३ ॥ प्र० १२ । २० ॥
 द्वि० ७ । ४ ॥
 शिन्नेच्छम् । शृति । वृ० १२ । ४२ ॥
 शिल्वम् । वृ० २३ । १२-२२ ॥
 शिवम् । कला । हस्तदीपस्य वर्षम् । पं० २० । ३ ॥
 १ शिशिरः । मेरो केमरपर्वत । प० १६ । २६ ॥
 २ शिशिरः । पृथ्व चक्षुषि । शाकल्यस्य शिष्य ।
 द्वा० ६ । ५७ ॥
 शिशुन्त यथा । तद्गुणम् । वृ० ३१ । २४-२७ ॥
 शिशुनन्दिः । राजा । द्वा० १ । ३३ ॥
 शिशुनामः । नन्दिकर्षत्पुत्रो मयागाव । द्वा० १ ।
 ५ ॥

शिंशुपालः । क्ष० सो० व० । चैत्रम्य दमघोषस्य
 पुत्र । तन्माता वसुदेवभगिनी श्रुतश्रवा । न०
 २४ । ३९-॥ तद्वध श्रीकृष्णेन । द० ७४ ।
 ४३ ॥ तस्य भगवत सायुज्यप्राप्ति । वृ० १ ।
 १३-॥ तस्य पूर्वजन्मनि भगवत्पार्षदत्वम् । ३५-
 ४६ ॥
 शिशुमारः । शिंशुमारः । दोषनामकस्य पुत्र
 प्रजापति । तन्माता शर्वरी । प० ६ । १४ ॥
 तत्पुत्री ध्रुवस्य भार्या अग्नि । च० १० । १ ॥
 शिशुमारचक्रम् । द्वि० २ । २३-२५ ॥ पं० २३ ।
 ४-९ ॥
 शिश्रम् । प्रननेन्द्रियम् । तदुत्पत्ति तदभिमानिदेवता
 च । द्वि० ६ । ८ ॥ १० । २६ ॥ वृ० ६ ।
 १९ ॥ १२ । २६ ॥
 शीघ्रः । क्ष० वृ० व० । अग्निवर्णस्य पुत्र । तत्पुत्रो
 भर । न० १२ । ५ ॥
 शीलम् । गुण प्र० १६ । २० ॥
 शुकः । व्यासपुत्र । तन्नुति । प्र० २ । २-३ ॥
 ४ । ४-८ ॥ तद्रमन २ परीग्निद्रान्तर्मर्षि
 तद्रपवर्णन च । १९ । २५-२८ ॥ तन्पुत्रा मय-
 यन्नुति । द्वि० ४ । १२-२४ ॥ तत्पुत्री
 नीलस्य भार्या कृष्णी । न० २१ । २५ ॥ तस्मै
 व्यासेन मागवताप्यासनम् । प्र० ७ ॥ तस्य स्त्रीपु-
 भिदाभावात् । प्र० ४ । ५ ॥ अत्रेद तत्त्वम्—
 नेष्य कृष्णी माभाद्युहाचार्यस्य पुत्री किंजु तच्छा-
 यया इति पुराणान्तरे ॥
 शुक्तिमान् । पर्वत । प० १९ । १६ ॥
 शुकः । उग्रम् । ७ करे पुत्र । नरमोन्वयम् ।
 तन्मातृत्वम् । प० २० । १२-१३ ॥ तद्राजा

प्रियव्रतराजपुत्री ऊर्जस्वती । तत्पुत्री देवयानी । १ ।
 २४ । ३४ ॥ असुराणां पुरोहितः । पुत्रौ शण्डा-
 मर्कौ । स० ५ । १ ॥ तेन महाबलिं प्रति वामनाय
 भूदाननिषेधः । अ० । १९ । ३०-॥

शुक्रमण्डलम् । पं० २२ । १२ ॥

शुक्रमासः । ज्येष्ठमासः । द्वा० ११ । ३५ ॥

१ शुक्रः । हविर्धानस्य पुत्रः । माता हविर्धानी । च०
 २४ । ८ ॥

२ शुक्रः । कौश्वद्वीपस्थः पर्वतः । पं० २० । २१ ॥

शुक्ला । कौश्वद्वीपस्था नदी । पं० २० । २१ ॥

शुङ्गाः । तन्नामानो राजानः । द्वा० १ । १६-१८ ॥

१ शुचिः । चतुर्दशमन्वन्तरीय इन्द्रः । अ० १३ ।
 ३४ ॥

२ शुचिः । प्रधानामिपुत्रः । च० १ । ६० ।
 २४ । ४ ॥

३ शुचिः । क्ष० सू० वं० । शतयुष्मस्य पुत्रः । तत्पुत्रः
 सनद्वाजः । न० १३ । २१-२२ ॥

४ शुचिः । क्ष० सो० वं० । शुद्धस्य पुत्रः । तत्पुत्रः
 त्रिककुब्जः । न० १७ । ११ ॥

५ शुचिः । क्ष० सो० वं० । विप्रस्य पुत्रः । तत्पुत्रः
 क्षेमः । न० २२ । ४७ ॥

६ शुचिः । क्ष० सो० वं० । १ अन्धकस्य पुत्रः ।
 न० २४ । १९ ॥

७ शुचिः । आपाडमासः । द्वा० ११ । ३६ ॥

शुद्धः । क्ष० सो० वं० । २ अनेनसः पुत्रः ।
 तत्पुत्रः ४ शुचिः । न० १७ । ११ ॥

शुद्धशुद्धिकपयनम् । ए० २१ । १०-॥

१ शुद्धोदः । क्ष० सू० वं० । न० १२ । १४ ॥

२ शुद्धोदः । सतसमुद्रेष्वन्यतमः । पं० १ । ३३ ॥

१ शुनकः । क्ष० सू० वं० । २ ऋतस्य पुत्रः ।
 तत्पुत्रः वीतहृष्यः । न० १३ । २६ ॥

२ शुनकः । क्ष० सू० वं० । ब्राह्मणस्य गृत्समदस्य
 पुत्रः । तत्पुत्रः शौनकः । न० १७ । ३ ॥

३ शुनकः । ऋ० । अथर्ववित्पथ्यस्य शिष्यः । तस्य
 अङ्गिरा इति नामान्तरम् । तच्छिष्यौ बभूवुः सैन्ध-
 वायनश्च । द्वा० ७ । २-३ ॥

४ शुनकः । पुरञ्जयस्य अमात्यः । द्वा० १ । २ ॥

शुनःशोषः । ऋ० । अजीर्गस्य पुत्रः । तं पशुं
 कृत्वा हरिश्चन्द्रेण वरुणमुद्दिश्य यजनम् ॥ न०
 ७ । २१ ॥ विश्वामित्रेण तस्य स्वपुत्रत्वेन
 स्वीकारः । न० १६ । ३० ॥

शुभः । धर्मप्रजापतिपुत्रः । तन्माता श्रद्धा । च० १ ।
 ५० ॥

शुभ्रः । विकुण्ठाया भर्ता । तत्पुत्रो वैकुण्ठो भगवान् ।
 अ० ५ । ४ ॥

शुशुमारचक्रम् । शिशुमारशब्दं पश्यत ॥

शुद्धः । चतुर्थवर्णः । तस्य लक्षणम् । स० ११ ।
 २४ ॥ तद्धर्माः वृत्तिश्च । स० ११ । १५ ॥
 ए० १७ । १९ ॥

शून्यवन्धुः । क्ष० सू० वं० । तृणचिन्दोः पुत्रः । न०
 २ । ३३ ॥

१ शूरः । क्ष० सो० वं० । १ विह्वरथस्य पुत्रः । तत्पुत्रो
 २ भजमानः । न० २४ । २६ ॥

२ शूरः । क्ष० सो० वं० । २ देवमीढस्य पुत्रः । तद्गार्था
 मारिषा । तत्पुत्रा वसुदेवाद्या दश । न० २४ ।
 २७-२८ ॥ तस्य पुत्र्यः प्रथा श्रुतदेवा श्रुतमीतिः
 श्रुतश्रवाः राजाधिदेवीचेति पद्य । न० २४ ।
 ३०-३१ ॥

३ शूरः । क्ष० सो० वं० । वसुदेवस्य पुत्रः । तन्माता
 । मदिरो । न० २४ । ४८ ॥
 शूरभूः । (शूरभूमिः) उग्रसेनस्य पुत्री । न० २४ ।
 २५ ॥ वसुदेवप्रातुः श्यामकस्य भार्या । तत्पुत्रौ
 हिरण्यकेशः हिरण्याक्षश्च । ४२ ॥
 शूरसेनः । क्ष० सो० वं० । कार्तवीर्याजिनस्य पुत्रः ।
 न० २३ । २७ ॥ द० १ । २७ ॥
 शूरसेनाः । देशः । प्र० १० । ३४ ॥
 शूर्पणखी । राक्षसी । तस्या विरूपकरणम् । न० १० ।
 ४ । ९ ॥
 शूर्पारकः । क्षेत्रविशेषः । द० ७९ । २० ॥
 शूलप्रोतः । नरकः । प० २६ । ७ । ३२ ॥
 शृङ्गवान् । मर्यादागिरिः । पं० १६ । ८ ॥
 [शृङ्गी । ऋषिः । शमीकस्य पुत्रः । तेन २ परीक्षिते
 तक्षकदेशेन म्रियतामिति शापदानम् । प्र० १८ ।
 ३२-३७ । यद्यप्यत्र "शृङ्गी" इति स्पष्टं नाम
 नास्ति तथाऽपि महाभारतमनुसृत्यात्र लिखितम् ॥]
 शेषः । आदिशेषशब्दं पश्यत ॥
 शैनेयः । सात्यकिः । प्र० ८ । ७ ॥
 शोणः । नदः । पं० १९ । १८ ॥ द० ७९ ।
 ११ ॥
 शोणितपुरम् । बाणामुरस्य पुरम् । द० ६२ । ४ ॥
 शौक्यायनिः । अथर्ववित् ऋषिः । वेददर्शस्य शिष्यः ।
 द्वा० ७ । २ ॥
 शौचम् । गुणः । प्र० १६ । २७ ॥ १७ । २४ ।
 ४२ ॥ ए० १९ । ३८ ॥
 १ शौनकः । नैमिशारण्यगोत्री कुलपतिः ऋषिः ।
 प्र० १ । ४ ॥ तेन सूत्रं प्रति भागवतकथाकथन-

प्रश्नः । ४ । १-२ ॥ तेन २ परीक्षितकथाकथनप्रार्थना ।
 ९ ॥ सः मार्कण्डेयकुलोत्पन्नः । द्वा० ८ । ३ ॥
 २ शौनकः । क्ष० सो० वं० । २ शुनकस्य पुत्रः ।
 न० १७ । ३ ॥
 शौर्यम् । गुणः । प्र० १६ । २७ ॥ ए० १९ । ३७ ॥
 श्यामकः । क्ष० सो० वं० । २ शूरस्य पुत्रः । न०
 २४ । २९ ॥ तद्भार्या उग्रसेनस्य पुत्री शूरभूमिः ।
 तत्पुत्रो हरिकेशः हिरण्याक्षश्च । न० २४ ।
 ४२ ॥
 श्यामा । मेरोः पुत्री । आग्नीध्रपुत्रस्य हिरण्यमयस्य
 भार्या । पं० २ । १९-२३ ॥
 १ श्रद्धा । श्राद्धदेवनामकस्य वैवस्वतमनोभार्या । न०
 १ । १४ ॥
 २ श्रद्धा । कर्दमप्रजापतिपुत्री । तन्माता देवहृतिः ।
 १ अङ्गिरसो भार्या । तृ० २४ । २२ ॥ तत्पुत्र्यः
 १ सिनीवाली कुहः राका अनुमतिश्चेति चतस्रः ।
 च० १ । ३४ ॥ तत्पुत्रो उच्यते बृहस्पतिश्चेति
 द्वौ । च० १ । ३५ ॥
 ३ श्रद्धा । २ दक्षपुत्रो धर्मप्रजापतेः पत्नी । तत्पुत्रः शुभः ।
 च० १ । ५० ॥
 श्रमः । क्ष० सो० वं० । वसुदेवस्य पुत्रः । तन्माता
 शान्तिदेवा । न० २४ । ५० ॥
 श्रवणः । नरकासुरपक्षीयोऽसुरः । द० ५९ । १२ ॥
 श्राद्धदेवः । वैवस्वतनामा सप्तमो मनुः । निवस्वतः
 पुत्रः तन्माता संज्ञा । प० ६ । ४० ॥ तत्पुत्रा
 इक्ष्वाकुप्रभृतयो दश । अ० १३ । २-३ ॥
 न० १ । ११-१२ ॥ तस्य पुत्रोऽपत्तिक्र्या । २ ।
 २ ॥ मित्रावरुणेश्या तस्य इत्येवत्तिक्र्या । १ ।
 १३-१६ ॥

श्राद्धप्रकरणम् । स० १४ । १९-२५ ॥ १५ ।
२-७ ॥

श्रावणमासः । नभोमास । द्वा० ११ । ३७ ॥

श्रीः । महालक्ष्मो । भृगो पुत्री । तन्माता ख्याति ।

च० १ । ४३ ॥ तथा जयविजयाभ्यां शापदा-

नम् । वृ० १६ । ३० ॥ तस्या क्षीरमागरा-

दुत्पत्ति । अ० ८ । ८ ॥ तस्या अमिपेक ।

१०-१७ ॥ तथा श्रीमतो नारायणस्य कण्ठे

मालाप्रक्षेपपुरस्सर वरणम् । २४ ॥ तथा भगवत

सेवाप्रकार । वृ० १५ । २१-२२ ॥ तथा

भगवत्स्तुति । पं० १८ । १८-२३ ॥

श्रीदामा । गोपाल । द० १५ । २० ॥

श्रीदेवा । वसुदेवस्य भार्या । न० २४ । २३ ॥

तत्पुत्रा वसु हस सुवश इत्याद्या । ५१ ॥

श्रीभानुः । क्ष० सो० व० । श्रीकृष्णस्य पुत्र ।

तन्माता सत्यमामा । द० ६१ । ११ ॥

श्रीरङ्गम् । रत्नसेनम् । द० ७१ । १४ ॥

श्रीशान्तवर्षणः । जाम्बवराज । द्वा० १ । २३ ॥

श्रीशैलः । पर्वत । पं० १९ । १६ ॥ द० ७९ ।

१३ ॥

१ श्रुतः । क्ष० सू० व० । भार्गवस्य पुत्र । तत्पुत्रो

नाम । न० ९ । १६ ॥

२ श्रुतः । क्ष० सू० व० । सुभाषणस्य पुत्र । तत्पुत्र

४ जय । न० १३ । २५ ॥

३ श्रुतः । क्ष० सो० व० । श्रीकृष्णस्य पुत्र ।

तन्माता वान्दि । द० ६१ । १४ ॥

श्रुतवर्षा । क्ष० सो० व० । ४ मन्त्रस्य पुत्र ।

तन्माता द्रौपदी । न० २२ । ३० ॥

१ श्रुतकीर्तिः । २ शूरस्य पुत्री । वसुदेवस्य भगिनी ।

न० २४ । ३० ॥ कैकयस्य घृष्टकेतोर्भार्या ।

तत्पुत्रा सतर्दनादय पञ्च । पुत्री श्रीकृष्णस्य भार्या

भद्रा । ३८ ॥

२ श्रुतकीर्तिः । क्ष० सो० व० । १ अर्जुनस्य पुत्र ।

तन्माता द्रौपदी । न० २२ । २९ ॥

श्रुतज्ञयः । क्ष० सो० व० । सत्यायो पुत्र । न०

१५ । २ ॥

१ श्रुतदेवः । यादव । प्र० १४ । ३२ ॥

२ श्रुतदेवः । भगवत्पार्षद । अ० २१ । १७ ॥

३ श्रुतदेवः । सिद्धेश । प० १५ । १५ ॥

४ श्रुतदेवः । मिथिलास्यो ब्राह्मण । तद्गृह्यमनं

श्रीकृष्णस्य । द० ८६ ॥ तत्कृता भगवत्स्तुति ।

४४-४८ ॥ द्वि० ७ । ४५ ॥

श्रुतदेवा । २ शूरस्य पुत्री । न० २४ । ३० ॥

कारुपस्य वृद्धसर्मणो भार्या । तत्पुत्रो दन्तवक्र ।

३७ ॥

श्रुतधराः । शाल्मलिद्वीपस्था पुरया । पं० २० । ११ ॥

श्रुतविन्दा । कुशद्वीपस्था नदी । पं० २० । १५ ॥

१ श्रुतधराः । क्ष० सो० व० । सोमापे पुत्र । न०

२२ । ९ ॥

२ श्रुतधराः । क्ष० सो० व० । मार्जारो पुत्र ।

तत्पुत्र अयुतापु । न० २२ । ४६ ॥

३ श्रुतधराः । २ शूरस्य पुत्री । वसुदेवस्य भगिनी ।

न० २४ । ३० ॥ चेदिगस्य दमपोस्य भार्या ।

तत्पुत्र गिगुपाल । ३०-४० ॥

१ श्रुतसेनः । क्ष० सू० व० । दामागणे शूरस्य

पुत्र । न० ११ । १३ ॥

२ श्रुतसेनः । क्ष० सो० व० । पाण्डवस्य भीमसेनस्य पुत्र । तन्माता द्रौपदी । न० २२ । २९ ॥

३ श्रुतसेनः । क्ष० सो० व० । २ परीक्षित पुत्र । न० २२ । ३५ ॥

४ श्रुतसेनः । श्रीकृष्णानुचर । प्र० १४ । ३२ ॥

१ श्रुतायुः । क्ष० सू० व० । १ अरिष्टनेमिन पुत्र । तत्पुत्र सुगार्धक । न० १३ । २३ ॥

२ श्रुतायुः । क्ष० सू० व० । पुरूरवस पुत्र । तन्माता उर्वशी । तत्पुत्र वसुमान् । न० १५ । १-२ ॥

श्रुतिगीता । भगवन्त प्रति । द० ८७ ॥

श्रोत्रम् । श्रोत्रेन्द्रियम् । तदुत्पत्ति तदभिमानिदेयता च । तृ० ६ । ३-१७ ॥ २६ । ३२ । ४७ ॥ द्वि० ६ । ३ ॥ १० । २२ ॥

श्वफल्कः । क्ष० सो० व० । २ वृष्ण पुत्र । तद्गार्या गान्दिनी । तत्पुत्रा अकूरादयो द्वादश । न० २४ । १५ ॥ तत्पुत्री सुचीरा । १७ ॥

श्वासनिरोधः । प्राणायाम । द्वि० २ । १५ ॥

श्राद्धिः । क्ष० सो० व० । वृजिनमत पुत्र । तत्पुत्र स्योरु । न० २३ । ३१ ॥

श्वेतः । रम्यकहिरण्मययो प्राणायतो मर्यादागिरि । पं० १६ । ८ ॥

श्वेतता । अन्नमिमन्त्वशब्द पश्यत ॥

प०

षष्ठं मन्त्रन्तरम् । चाक्षुषमन्त्रन्तरम् । अ० ५ । ७-९ । तदधिपतिश्चाक्षुष । तत्पुत्रा पूर्यूरपादय । इन्द्रो मन्त्रद्रुम । आप्यादयो देवा । एविन्त्यन्द्र

दय सप्त ऋषय । क्षीरोद्रमथनकर्ता अनितो नाम भगवान् ॥

पोडशसहस्रपद्भिः । श्रीकृष्णेन तासा परिणय । द० ५९ । ३३-४३ ॥ ८३ । ४०-४३ ॥ तृ० ३ । ७ ॥

स०

सज्ञा । विरस्वनो भार्या । तत्पुत्राः श्राद्धदेयनामा वैर-स्वतमनु यम यमी च । तस्या एव बडवारूपधा-रिण्या पुत्रौ नासत्यो । प० ६ । ४० ॥ सा विश्वकर्मण पुत्री । अ० १३ । ८ ॥

सन्पासः । चतुर्थ आश्रम । ए० १९ । ३८ ॥

सन्पासिधर्माः । स० १२ । ६-१० ॥ १३ । १-२४ ॥ प्र० १८ । २२ ॥ तृ० २१ । ३१ ॥ २२ । १९-२० ॥ ए० १८ । १२-२७ ॥ तदवान्तरभद्रा । कुटीचकादय । तृ० १२ । ४३ ॥

संयमः । क्ष० सू० व० । १ धृष्णाक्षस्य पुत्र । तत्पुत्र वृशाथ । न० २ । ३४ ॥

१ संयातिः । क्ष० सो० व० । नहुषस्य पुत्र । न० १८ । १ ॥

२ संयातिः । क्ष० सो० व० । वटुगन्धस्य पुत्र । तत्पुत्र अहयाति । न० २० । ३ ॥

सवरणः । क्ष० सो० व० । २ ऋक्षस्य पुत्र । तन्माता रथतरी । न० २० । ४ । तद्गार्या सूर्य-पुत्री तप्तती । तत्पुत्र हर । प० ६ । ४१ ॥

संवत्सरः । वन्मरशब्द पश्यत ॥

सवत्सरचक्रम् । प० २१ । १३ ॥

संसारः । संग्रतिः । तद्दुःखनिरूपणम् । तू० ३० ॥

१-४० ॥

संसारार्थी । संसारस्य अटवीत्वेन वर्णनं जडभरतेन ।

पं० १३-१४ ॥

संज्ञादः । असुरः । हिरण्यकशिपोः पुत्रः । तद्गार्था

कृतिः । तत्पुत्रः पञ्चजनः । प० १८ । १३-

१४ ॥

सगरः । क्ष० सू० वं० । बाहुकस्य पुत्रः । न० ८ ।

४ ॥ तस्य गुरुः और्विः । तच्छताश्वमेधे इन्द्रेण

यज्ञीयाश्वस्य हरणम् । ८ ॥ तत्पुत्रैः खातानां

द्वीपानां नामानि । पं० १९ । २९-३० ॥

द्वि० ७ । ४४ ॥

सङ्कटः । धर्मस्य पुत्रः । माता ककुप् । तत्पुत्रः

कीकटः प० ६ । ६ ॥

१ सङ्कर्षणः । भगवतस्तामसी मूर्तिः । तत्त्वृत्तिः रुद्रेण ।

पं० १७ । १६-२४ ॥ प० १६ । २९-३३ ॥

तन्नामनिर्वचनम् । द० २ । १३ ॥ प० १६ । ३४-

४८ ॥ तू० ८ । ४-६ ॥ द० ३९ । ४४-

४५ ॥ तत्स्वरूपकथनम् । पं० २५ । १-१३ ॥

२ सङ्कर्षणः । क्ष० सो० वं० । वसुदेवस्य पुत्रो बलरामः ।

तन्माता देवकी । न० २४ । ५४ ॥

३ सङ्कर्षणः । आदिशेषशब्दं पश्यत ॥

सङ्कल्पः । धर्मस्य पुत्रः । तन्माता संकल्पा । तत्पुत्रः

कामः । प० ६ । १० ॥

सङ्कल्पा । दक्षप्रजापतिपुत्री । धर्मप्रजापतेर्भार्या ।

तत्पुत्रः संकल्पः । पं० ६ । १० ॥

१ सङ्कृतिः । क्ष० सो० वं० । जयसेनस्य पुत्रः ।

तत्पुत्रः २ जयः । न० १७ । १७-१८ ॥

२ सङ्कृतिः । क्ष० सो० वं० । नरस्य पुत्रः ।

तत्पुत्रो गुरुः रन्तिदेवश्च । न० २१ । १-२ ॥

सङ्गः । अधर्मपादः । प्र० १७ । २४ ॥

सङ्गतः । पञ्चमो मौर्यः । द्वा० १ । १४ ॥

सङ्ग्रामपजित् । क्ष० सो० वं० । श्रीकृष्णस्य पुत्रः ।

तन्माता भद्रा । द० ६१ । १७ ॥

१ सङ्ग्रयः । क्ष० सू० वं० । रणजयस्य पुत्रः ।

न० १२ । १३ ॥

२ सङ्ग्रयः । घृतराष्ट्रस्य सूतो मन्त्री च । गवल्गणस्य

पुत्रः । प्र० १३ । ३१ । ३६ ॥

३ सङ्ग्रयः । क्ष० सो० वं० । क्षत्रवृद्धस्य पुत्रः ।

तत्पुत्रः १ जयः । न० १७ । १६ ॥

४ सङ्ग्रयः । क्ष० सो० वं० । भर्भ्याधस्य पुत्रः ।

न० २१ । ३२ ॥

१ सती । स्वायंभुवदक्षस्य पुत्री । तन्माता प्रसूतिः ।

रुद्रस्य पत्नी । च० १ । १ । ४७ । ६५ ॥

तस्याः कथा । च० २ ॥ तथा दक्षस्य

बृहस्पतिसुवं प्रति गन्तुं रुद्रप्रार्थना । ३ । ८-

१४ ॥ तस्याः स्वपितुर्गर्भं प्रति गमनम् । ४ । ३ ॥

अरुद्रयज्ञकारिणः स्वपितुर्निन्दनं शरीरत्यागश्च ९-

२७ ॥ तथा पुनः हिमवतो भार्यायां मेनायां जनना-

दिकथा । ७ । ५८-६५ ॥

२ सती । प्राचेतसदक्षस्य पुत्री अङ्गिरः । प्रजापतेर्भार्या ।

तत्पुत्रः अधर्वाङ्गिरसः । प० ६ । ४ । ९ ॥

१ सत्यम् । सप्तम ऊर्ध्वलोकः । द्वि० १ । २८ ॥

५ । ३९ ॥ तस्य ब्रह्मलोक इति नामान्तरम् ॥

२ सत्यम् । अवितथं वचनम् । प्र० १६ । २७ ॥

१७ । २४ द्वि० ७ । १८ ॥ अ० २० । ४ ।

प० १९ । ३७ ॥

सत्कर्मा । क्ष० सो० व० । धृतरतस्य पुत्र । तत्पुत्र
 अधिरथ । न० २३ । १२ ॥
 १ सत्यः । क्ष० हविर्यामस्य पुत्र । च० २४ । ८ ॥
 २ सत्यः । दशममन्वन्तरीय ऋषि । अ० १३ ।
 २२ ॥
 सत्यरुः । क्ष० सो० वं० । श्रीऋष्यास्य पुत्र । तन्माता
 भद्रा । द० ६१ । ७ ॥
 सत्यरुः । क्ष० सो० व । ३ शिने पुत्र । तत्पुत्र
 युयुधान । न० २४ । १३-१४ ॥
 सत्यकाः । चतुर्थमन्वन्तरीया देवा । अ० १ ।
 २८ ॥
 सत्यकेतुः । क्ष० सो० व० । धर्मकेतो पुत्र ।
 तत्पुत्र २ घृष्टकेतु । न० १७ । ८-९ ॥
 १ सत्यजित् । क्ष० सो० व० । आनकस्य पुत्र ।
 तन्माता कक्का । न० २४ । ४१ ॥
 २ सत्यजित् । तृतीयमन्वन्तरीय इन्द्र । अ० १ ।
 २४ ॥
 ३ सत्यजित् । क्ष० सो० व० । सुनीथस्य पुत्र ।
 तत्पुत्र विधजित् । न० २२ । ४९ ॥
 सत्यधर्मा । धर्ममावर्णे पुत्र । अ० १३ । २४ ॥
 १ सत्यधृतिः । क्ष० सो० व० । वृत्तिमत पुत्र ।
 तत्पुत्र दृढनेमि । न० २१ । २७ ॥
 २ सत्यधृतिः । क्ष० सो० व० । २ दिवोद्गामस्य
 पुत्र । तत्पुत्र शरद्धान् । न० २१ । ३५ ॥
 सत्यधामा । सत्राजित पुत्री । श्रीऋष्यास्य भार्या
 तस्या विगाह । द० ५६ । ४४ ॥ ८३ । ९ ॥
 तस्या पुत्रा । ६१ । १०-११ ॥
 सत्यम्भरा । एम्भरीपम्था नदी । पं० २० । ४ ॥

सत्यरथः । क्ष० सू० व० । समरथस्य पुत्र । तत्पुत्र
 उपगुरु । न० १३ । २४ ॥
 १ सत्यवती । वेदव्यासस्य माता । प्र० ३ । २१ ।
 वासवी । प्र० ४ । १४ । द्वि० ७ । ३६ ॥
 २ सत्यवती । गाधिराजस्य पुत्री । ऋचीकस्य
 भार्या । न० १५ । ५ ॥
 सत्यवान् । २ चक्षुष पुत्र । च० १३ । १६ ॥
 १ सत्यव्रतः । क्ष० सू० व० । त्रिमन्थनस्य पुत्र ।
 स एव त्रिशङ्कु । न० ७ । ५ ॥
 २ सत्यव्रतः । राजर्षि । अ० २४ । १० ॥ स
 एवापरस्मिञ्जन्मनि श्राद्धदेवो मनुर्भनत् । ११ ॥
 तस्य वृत्तमालानदीतिरि तपश्चरणम् । १२ ॥ तेन
 मत्स्यरूपिणो भगवत स्तुति । ४६-५३ ॥
 सत्यव्रताः । धर्मस्य पुत्रा । भगवदवतारस्य सत्यसेनस्य
 आतर । अ० १ । २५ ॥
 सत्यश्रवाः । क्ष० सू० वं० । वीतिहोत्रस्य पुत्र ।
 तत्पुत्र उरुश्रवा । न० २ । २० ॥
 सत्यसहाः । स्वधामान्यस्य भगवदवतारस्य पिता ।
 अ० १३ । २९ ॥
 सत्यसेनः । धर्ममजापने पुत्र । तन्माता सूनुता ।
 अ० १ । २५ ॥
 सत्यद्वितः । क्ष० सो० व० । ७ ऋषभस्य पुत्र ।
 तत्पुत्र पुष्यवान् । न० २२ । ७ ॥
 १ सत्या । मन्थोभार्या । तत्पुत्र भोजन । पं० १५ ।
 १५ ॥
 २ सत्या । (नीला) । कौमल्यस्य नमजित पुत्री (नाम-
 जित्) । श्रीऋष्यास्य महिषी । द० ५८ । ३२ ॥
 ८३ । १३-१४ ॥ तस्या पुत्रा । ६१ ।
 १३ ॥ प्र० १४ । ३७ ॥ सू० ३ । ४ ॥

सत्याः । तृतीयमन्वन्तरीया देवाः । अ० १ । २४ ॥

सत्यायुः । क्ष० सो० वं० । पुरूरवसः पुत्रः ।

तेमाता उर्वशी । न० । १५ । १-२ ॥

सत्येयुः । क्ष० सो० वं० रौद्राश्वस्य पुत्रः । न०
२० । ४ ॥

सत्राजित् । (सत्राजितः ।) क्ष० सो० वं० । निम्नस्य

पुत्रः । न० २४ । १२-१३ ॥ तत्पुत्री सत्य-

भामा श्रीकृष्णस्य महिषी । द० ५६ । १ ॥ सूर्यात्

स्यमन्तकमणः प्राप्तिः । द० ५६ । १-३ ॥

तेन स्वपुत्र्या । श्रीकृष्णाय प्रदानम् । ४३ ॥ तस्य

शतधन्वना वधः । ५७ । ३-६ ॥

सत्रायणः । भगवदवतारस्य बृहद्भानोः पिता । तद्भार्या

१ विनता । अ० १३ । ३५ ॥

सन्वम् । गुणः । म० २ । २३ ॥ १३ । ५३ ॥

द्वि० ५ । १८ ॥ ६ । १२ ॥ तृ० ६ । २६ ॥

सत्सङ्गमहिमा । ए० १२ । २६ ॥

सदसत् । द्वि० ५ । ६ ॥ ६ । ४१ ॥ ९ । ३२ ॥

सद्धर्मः । मन्वन्तरशब्दं पश्यत ॥

सनकः । ब्रह्मणो मानसः पुत्रः । तस्य आतरः सनन्दनः

सनातनः सनत्सुजातश्चेति कुमाराः । सर्वेऽपि ते ऊर्ध्वरे-

तसः । तेषां सृष्टिः । तृ० १२ । ४ ॥ च० ८ । १ ॥

तैः कृता भगवत्सुतिः । तृ० १५ । ४६-५० ॥

तेषां वैकुण्ठलोकागमनम् । जयविजयाम्नां तेषां निरोधे

कृते तैस्ताम्नां शापदानादिकथा । तृ० १५ ।

१२-१६ । ३७ ॥ स० १ । ३६-॥ तैः ब्रह्माणं

प्रति योगमार्गप्रशङ्करणम् । ए० १३ । १७ ॥

१ सनत्कुमारः । ब्रह्मणो मानसः पुत्रः । विशेषं सनक-

शब्दे पश्यत । तृ० ८ । ७ । तेन वृषधे ज्ञानोप-

देशः । च० २२ ॥

२ सनत्कुमारः । भगवदवतारः । म० ३ । ६ ॥

द्वि० ७ । ५ ॥

सनद्वाजः । क्ष० सू० वं० । ३ शुचेः पुत्रः । तत्पुत्रः

ऊर्ध्वकेतुः । न० १३ । २२ ॥

सनन्दनः । ब्रह्मणो मानसः पुत्रः । विशेषं सनकशब्दे

पश्यत ॥

सन्ततिः । क्ष० सो० वं० । अलर्कस्य पुत्रः । तत्पुत्रः

१ सुनीधः । न० १७ । ८ ॥

सन्तेशुः । सन्ननेशुः । क्ष० सो० वं० । रौद्राश्वस्य

पुत्रः । न० २० । ४ ॥

सन्तर्दनः । क्ष० सो० वं० । केकयस्य ४ घृष्टकेतोः

पुत्रः । न० २४ । ३८ ॥

सन्नः । तेषां लक्षणम् । तृ० २५ । २१ ॥

१ सन्तोषः । तुषितेष्वन्यतमः । च० १ । ७ ॥ शेषं

तुषितशब्दे पश्यत ॥

२ सन्तोषः । अलंबुद्धिः । गुणः । म० १६ । २७ ॥

सन्दंशः । नरकः । पं० २६ । ७ । १९ ॥

सन्धिः । क्ष० सू० वं० । प्रसुश्रुतस्य पुत्रः । तत्पुत्रः

अमर्षणः । न० १२ । ७ ॥

सन्ध्या । सन्ध्याकालाभिमानिनी देवता । तस्या ब्रह्मणा

सृष्टिः तद्रूपवर्णनं च । तृ० २० । २८-५३ ॥

तत्कालवर्णनम् । १४ । २२-२३ ॥ १८ ।

२६ ॥

सन्नतेयुः । सन्ननेयुशब्दं पश्यत ॥

सन्नतिमान् । क्ष० सो० वं० । पूर्यन्दम्य सुमनेः

पुत्रः । तत्पुत्रः कृतिः । न० २१ । २८ ॥

सन्नगोदाररी । तीर्थविशेषः । द० ७९ । १२ ॥

सन्निवेशः । त्वष्टुः पुत्रः । पं० ६ । ४४ ॥

सप्तद्वीपाः । तेषां नामानि । जम्बू पृथ्वी शाल्मलि कुश
कौञ्च शाक पुष्करा इति । तेषां प्रियव्रतरथभ्रमण-
नोत्पत्तिः । पं० १ । ३१-३२ ॥ तत्पतयः
आग्नीध्रादयः सप्त । ३३ ॥

सप्तधातवः । लक्चर्मादयः । द्वि० १० । ३१ ॥
सप्तमं मन्वन्तरम् । वर्तमानं वैवस्वतमन्वन्तरम् । तदधि-
पतिः श्राद्धदेवनामा विवस्वत पुत्रः । तत्पुत्रा इक्ष्वाकु
प्रभृतयः । इन्द्रः पुरंदरनामा । देवा वसुध्वादित्याः ।
कश्यपादयः सप्तर्षयः । भगवान् वामनः । अ०
१३ । १-६ ॥

सप्तर्षयः । एतन्मन्वन्तरीयाः कश्यपादयः । अ०
१३ । ५ ॥ इतरमन्वन्तरेषु ते पृथक्पृथक् सन्ति ।
ते तत्र तत्र मन्वन्तरेषु द्रष्टव्याः ॥

सप्तर्षिपण्डलम् । पं० २२ । १७ ॥
सप्ताधोलोकाः । अधोलोकशब्दं पश्यत ॥
सप्तोर्ध्वलोकाः । ऊर्ध्वलोकशब्दं पश्यत ॥
सप्तवती । नदी । पं० १९ । १८ ॥

सप्तसमुद्राः । क्षारोदः इक्षुरसोदः सुरोदः घृतोदः
क्षीरोदः दधिपण्डोदः शुद्धोदश्चेति । पं० १ ।
३३ ॥

सप्तानरः । क्ष० सो० वं० । ययातिपुत्रस्य अनोः
पुत्रः । तत्पुत्रः कालनरः । न० २३ । १ ॥

सप्तपञ्चरामम् । स्यमन्तपञ्चरामशब्दं पश्यत ॥
सप्तपथः । क्ष० सू० वं० । निमिर्वंद्यस्य क्षेमनिधेः पुत्रः ।
तत्पुत्रः सत्वरथः । न० १३ । २४ ॥

सप्ताधिः । भगवति मनसः प्रणिधानम् । प्र० ५ ।
१३ ॥ १८ । ३१ ॥

सप्तमुद्रः । उपपत्तिः । द्वि० १ । ३२ ॥ तन्पुत्री मार्था-

नवर्हिषो भार्या शतद्वृत्तिः । च० २४ । ९-१३ ॥
तच्छ्रुता श्रीरामस्तुतिः । न० १० । १३-१६ ॥

सम्भूतिः । वैराजस्य भार्या । तत्पुत्रः अजितनामा
भगवान् । अ० ५ । ९ ॥

संमर्दनः । क्ष० सो० वं० । वसुदेवस्य पुत्रः । तन्माता
देवकी । न० २४ । ५४ ॥

सप्तार्द्रः । क्ष० । २ चित्ररथस्य पुत्रः । तद्भार्या उत्कला ।
तत्पुत्रः मरीचिः । पं० १५ । १५ ॥

१ सरमा । दक्षप्रजापतिपुत्री कश्यपस्य भार्या । तत्पुत्राः
श्वापदाः । प० ६ । २५-२६ ॥

२ सरमा । इन्द्रदूती शुनी । पं० २४ । ३० ॥

सरयूः । नदी । पं० १९ । १८ ॥

१ सरस्वती । नदी । तत्तीरे बादरायणेन वेदविभा-
गादिकरणम् । प्र० ४ । १५-२७ । भागवत-
निर्माणम् । ७ । २-८ ॥ तत्र कर्दमेन तपश्चर-
णम् । तृ० २१ । ६ ॥ द्वि० ९ । ४४ ॥
तृ० १ । २१ ॥ पं० २० । १० ॥

२ सरस्वती । देवगुह्यस्य भार्या । तत्पुत्रः २ सार्व-
भौमः । अ० १३ । १७ ॥

सरुपा । २ दक्षस्य पुत्री । मृतप्रजापतेभार्या ।
तत्पुत्राः कोटिगो रद्राः । प० ६ । १७ ॥

सर्गाः । पुराणस्य दशरक्षणेऽप्यन्तर्भूतः । द्वि० १० ॥
नवविधः । तृ० १० । १३-२५ ॥

सर्पदंशः । तेन मरणम् । नारदमातुः । प्र० ६ ।
९ ॥ २ परीक्षितः । द्वा० ६ । १६-१७ ॥

सर्पसत्रम् । जनमेजयस्य । द्वा० ६ । १६-२८ ॥

सर्पात् शिक्षिता गुणाः । प० ९ । १४-१५ ॥

सर्वकामः । क्ष० सू० वं० । ऋतुपर्णस्य पुत्रः । तत्पुत्रः
सुदासः । न० ९ । १७-१८ ॥

सर्वगतः । क्ष० सो० वं० । पाण्डवस्य भीमसेनस्य
पुत्रः । तन्माता काली । न० २२ । ३१ ॥

सर्वतेजाः । व्युष्टस्य पुत्रः । तन्माता पुष्करिणी ।
तद्वार्या आकृतिः । तत्पुत्रः चक्षुर्नामा मनुः ।
च० १३ । १४-१५ ॥

१ सर्वतोभद्रः । मेरुपर्वतस्थो हृदः । पं० १६ । १४ ॥

२ सर्वतोभद्रः । कौञ्चद्वीपस्थः पर्वतः । पं० २० ।
२१ ॥

सर्वसाधारणो धर्मः । स० ११ । ८-१२ ॥

सवनः । प्रियव्रतस्य पुत्रः । ऊर्ध्वरेताः । पं० १ । २५-
२६ ॥

सविता । कश्यपस्य पुत्रः । तन्माता अदितिः । प०
६ । ३९ ॥ तत्पत्नी पृथ्विः । तत्पुत्र्यः सावित्री व्या-
हृतिः त्रयी च । तत्पुत्राः अमिहोत्रादयः । १८ । १ ॥

१ सहः । प्राणनामकवसोः पुत्रः । प० ६ । १२ ॥

२ सहः । क्ष० सो० वं० । श्रीकृष्णस्य पुत्रः ।
तन्माता लक्षणा । द० ६१ । १५ ॥

१ सहदेवः । क्ष० सू० वं० । न० १२ । ११ ॥

२ सहदेवः । क्ष० सो० वं० । हर्षवनस्य पुत्रः ।
न० १७ । १७ ॥

३ सहदेवः । क्ष० सो० वं० । मित्रायोः पुत्रः ।
न० २२ । १ ॥

४ सहदेवः । क्ष० सो० वं० । पाण्डोः पुत्रः । तन्माता
माद्री । अधिभ्यां जातः । न० २२ । २८ ॥

तस्य द्रोपयां जातः पुत्रः श्रुतकर्मा । ३० ॥
तस्यान्या भार्या विजया । तत्पुत्रः सुहोत्रः । ३१ ॥

म० ७ । ५० ॥

५ सहदेवः । क्ष० सो० वं० । जरासन्धस्य पुत्रः ।
तत्पुत्रः सोमापिः । न० २२ । ९ ॥ अन्यः पुत्रः
भार्जारिः । ४६ ॥ तस्य पट्टाभिषेकः श्रीकृष्णेन ।
द० ७२ । ४८ ॥

सहदेवा । क्ष० सो० वं० । यदुवंश्यस्य देवकस्य पुत्री ।
वसुदेवस्य भार्या । न० २४ । २३ । तत्पुत्राः
पुरुः विश्रुतः इत्यादयः । ५३ ॥

१ सहस्रजित् । क्ष० सो० वं० । यदोः पुत्रः ।
तत्पुत्रः शतजित् । न० २३ । २०-२१ ॥

२ सहस्रजित् । क्ष० सो० वं० । श्रीकृष्णस्य पुत्रः ।
तन्माता जाम्बवती । द० ६१ । ११ ॥

सहस्रश्रुतिः । शाल्मलिद्वीपस्थं वर्षम् । पं० २० ।
१० ॥

सहस्रस्रुतिः । शाकद्वीपस्था नदी । पं० २० । २६ ॥

सहस्रस्रोतः । शाकद्वीपस्थः पर्वतः । पं० २० । २६ ॥

सहस्राजित् । क्ष० सो० वं० । भजमानस्य पुत्रः ।
न० २४ । ८ ॥

सहस्रानीकः । क्ष० सो० वं० । शतानीकस्य पुत्रः ।
तत्पुत्रः अश्वमेधजः । न० २२ । ३९ ॥

सहा । सहोमासः । मार्गशीर्षः । द्वा० ११ । ४१ ॥

सहिष्णुः । ऋ० । पुलहस्य पुत्रः । तन्माता गतिः ।
च० १ । ३८ ॥

सहः । पर्वतः । पं० १९ । १६ ॥

सांपरायिणम् । पारलौकिकम् । द्वि० १ । १४ ॥

सांवेदेना मेघाः । द० २५ । २ ॥

सांसारिकं दुःखम् । तृ० ३० ॥

साक्षात्पशुपत्तस्य निन्दा । स० १५ । ७-११ ॥
साक्षिणः । ग्यार्दयः । प० १ । ४२ ॥

सागराः । सगरस्य पुत्राः । तेषां कपिलेन भस्मीकरणं
तद्भस्मनः गङ्गाजलसम्बन्धेन स्वर्गगमनं च । न० ९ ।
१३ ॥

साम्रयः । पितृगणेष्वन्यतमाः । तत्पत्नी स्वायंभुवदक्ष
प्रजापतिपुत्री स्वधा । च० १ । ६३ ॥

साह्वयम् । प्र० ३ । १० ॥ द्वि० १ । ६ ।
तृ० २५ । ३१ ॥ २६ । ३-६८ ॥ २८ ।
३९-४१ ॥ स० ७ । २२-२७ ॥ न० ८ ।
१४ ॥ ए० २० । २२ ॥ २२ । १२-१६ ॥
२१-२४ । २९-३२ ॥ २३ । ४८-५५ ॥
२४ । २-२८ ॥

साह्वयायनः । पराशरस्य गुरुः । ऋ० । तृ० ८ ।
८ ॥

सात्यकिः । क्ष० सो० वं० । सत्यकस्य पुत्रः । तस्य
युयधान इति नाम । तत्पुत्रः ९ जयः । न०
२४ । १३-१४ ॥ प्र० १० । १८ ॥

सात्वतः । क्ष० सो० वं० । आयोः पुत्रः । तत्पुत्राः
भजमानः भजिः दिव्यः २ वृष्णिः देवावृधः १
अन्धकः महाभोजश्च इति सप्त । न० २४ । ६ ॥

सात्वतसंहिता । श्रीभागवतम् । प्र० ७ । ६ ॥

सात्वततन्त्रम् । नारदकृतम् । प्र० ३ । ८ ॥

सात्वताः । भक्ताः । प्र० १४ । २५ ॥ द्वि० ४ ।
१४ ॥

साधुः । तल्लक्षणम् । प्र० ५ । २४ ॥ १८ । ५० ॥

तृ० २५ । २१-२४ ॥ च० ११ । १० ॥

२० । ३, ५-६, २९ ॥ २२ । १४, १९ ॥

पं० १ । २-३ ॥ ५ । २-३ ॥ प० ५ ।

४४ ॥ ९ । ४८ ॥ १७ । ३७ ॥ स० ४ ।

३०-४२ ॥ अ० ७ । ३९, ४४ ॥ ११ ।
४८ ॥ न० २१ । ५-१६ ॥ द० १ ।
५८ ॥ २ । ३०-३१ ॥ ७ । १३ ॥ २४ ।
४-५ ॥ ३२ । १९ ॥ ४८ । ३१ ॥ तेषां
स्तुतिः । द० ८४ । ११ ॥ तत्सङ्गमहिमा ।
ए० १२ ॥

साध्या । २ दक्ष प्रजापतेः पुत्री । धर्मप्रजापते
भार्या । तत्पुत्राः साध्याः । प० ६ । ७ ॥

साध्याः । धर्मस्य पुत्राः । प० ६ । ७ ॥ द्वि० ३ ।
४ । तेषां ब्रह्मणा सृष्टिः । तृ० २० । ४२ ॥

सामवेदः । प्र० ४ । २० ॥ तद्धर्ता जैमिनिः । २१ ॥
द्वा० ६ । ५२ ॥

सान्दीपिनिः । अयन्तीपुरवास्तव्यः काश्यपो ब्राह्मणः ।
श्रीकृष्णरामयोर्गुरुः । द० ४५ । ३१ ॥ तृ०
३ । २ ॥ तस्य मृतपुत्रानयनं श्रीकृष्णेन । ३८-
४६ ॥

साम्बः । क्ष० सो० वं० । श्रीकृष्णस्य पुत्रः । तन्माता
जाम्बवती । द० ६१ । ११ ॥ तेन दुर्योधनपुत्र्याः
लक्ष्मणायाः स्वयंभोऽपहरणं तस्य कौरवैर्बन्धनं
यलरामेण मोचनं च । ६८ ॥ तस्य स्वीयेषु कल्प-
नम् । ऋषिभिर्वदुकुमारारणां शापश्च । ए० १ ।
१४-१७ ॥ तस्य मुत्रब्रह्मण्यावतारः । तृ० १ ।
३० ॥

१ सायम् । पुष्याणस्य पुत्रः । तन्माता प्रभा । च०
१३ । १३ ॥

२ सायम् । धातृनामकस्यादित्यस्य पुत्रः । तन्माता
बुधः । प० १८ । ३ ॥

सारणः । क्ष० सो० वं० । वसुदेवस्य पुत्रः । तन्माता
रेव्हिणी । न० २४ । ४६ ॥ प्र० १४ । २८ ॥

सारमेयः । क्ष० सो० वं० । श्वफल्कस्य पुत्रः ।
न० २४ । १६ ॥

सारमेयादनम् । नरकः । पं० २६ । ७ । २७ ॥

सारस्वतः । ऋ० । द्वि० ७ । ४५ ॥

सारस्वताः । देशः । प्र० १० । ३४ ॥

१ सार्वभौमः । क्ष० सो० वं० । २ विदूरथस्य
पुत्रः । तत्पुत्रः २ जयसेनः । न० २२ । १० ॥

२ सार्वभौमः । देवगुह्यस्य पुत्रो भगवदवतारः ।
तन्माता २ सरस्वती । सः महाबलये इन्द्रपदं
दास्यति । अ० १३ । १७ ॥

१ सार्वर्षिः । विवस्वतः छायादेव्यां जातः पुत्रः ।
प० ६ । ४१ ॥ सः अष्टमो मनुः । अ० १३ ।
११ ॥

२ सार्वर्षिः । अथर्वविद्विषिः । द्वा० ७ । ३ ॥

३ सार्वर्षिः । पौराणिकः ऋषिः । द्वा० ७ । ५ ॥

सार्वर्षिमन्वन्तरम् । अष्टममन्वन्तरशब्दं पश्यत ॥

१ सावित्री । सवितुः पुत्री । प० १८ । १ ॥

२ सावित्री । प्लक्षद्वीपस्था नदी । पं० २० । ४ ॥

सिंहः । क्ष० सो० वं० । श्रीकृष्णस्य पुत्रः ।
तन्माता लक्ष्मणा । द० ६१ । १५ ॥

सिंहलः । जम्बूद्वीपस्योपद्वीपः । पं० १९ । ३० ॥

सिंहिका । दितेः पुत्री । हिरण्यकशिपोः स्वसा । विम-
चित्तेर्भार्या । तत्पुत्रो राहुः । प० ६ । ३७ ॥
१८ । १३ ॥

सिद्धपदम् । क्षेत्रम् । तत्र देवहृत्या तपस्त्वप्त्वा सिद्धि-
ः प्राप्तिः । तृ० ३३ । ३१ ॥

सिद्धाः । देवयोनयः । तेषां सृष्टिः । त० २० । ४४ ॥

१ सिद्धिः । भगनामकादित्यस्य भार्या । प० १८ ।
२ ॥

२ सिद्धिः । अणिमादिसिद्धयः । प० १५ ॥

१ सिनीवाही । अङ्गिरसः पुत्री । तन्माता २ श्रद्धा ।
च० १ । ३४ ॥ सा धातुर्भार्या । पं० १८ ।
३ ॥

२ सिनीवाही । शाल्मलिद्वीपस्था नदी । पं० २० ।
१० ॥

सिन्धुः । नदी । पं० १९ । १८ ॥

सिन्धुद्वीपः । क्ष० सू० वं० । नाभस्य पुत्रः । तत्पुत्रः
अयुतायुः । न० ९ । १६ ॥

१ सीता । गङ्गायाः शाखाभूता नदी । पं० १७ ।
५-६ ॥

२ सीता । सीरध्वजस्य पुत्री । श्रीरामस्य भार्या ।
न० १३ । १८ ॥ तस्या विवाहः । १० । ७ ॥
तत्त्यागो रामेण । ११ । १० ॥ पुत्रौ कुशो लवश्च ।
११ ॥ तस्या भूविवरप्रवेशः । १५ ॥

सीरध्वजः । क्ष० सू० वं० । निमिर्वश्यस्य हस्वरोम्णः
पुत्रः । तत्पुत्री २ सीता । न० १३ । १७-
१८ ॥ तत्पुत्रः कुरुध्वजः । १९ ॥

सुंहः । क्ष० सो० वं० । २ बलेर्भार्यायां दीर्घतमस
ऋषेर्जातः पुत्रः । न० २३ । ५ ॥

सुकन्या । शर्यातिराजस्य पुत्री । न० ३ । २ ॥
च्यवनऋषेर्भार्या । १० ॥ तदुपाख्यानम् । ३ ॥

१ सुकर्मा । त्रयोदशमन्वन्तरीयो देवगणः । अ० १३ ।
३१ ॥

२ सुकर्मा । क्ष० सो० वं० । श्वफल्कस्य पुत्रः । न०
२४ । १६ ॥

- ३ सुकर्मा । सामगो जैमिनेः क्षिप्यः ऋषिः । तच्छि-
प्यौ कौमल्यो हिरण्यनामः, पौन्यत्रिश्च । द्वा ६ ।
७६-७७ ॥
- सुकुमारः । क्ष० सो० वं० । २ घृष्टकेतोः पुत्र ।
तत्पुत्रः २ वीतिहोत्रः ॥ न० १७ । ९ ॥
- सुकृतिः । दशममन्वन्तरीय ऋषिः । अ० १३ ।
२२ ॥
- सुकेतनः । क्ष० सो० वं० । सुनोथस्य पुत्रः । तत्पुत्रः
धर्मकेतुः । न० १७ । ८ ॥
- सुकेतुः । क्ष० सू० वं० । नन्दिवर्धनस्य पुत्रः ।
तत्पुत्रः देवरातः । न० १३ । १४ ॥
- १ सुखम् । धर्मप्रजापतेः पुत्रः । तन्माता शान्तिः ।
च० १ । ५१ ॥
- २ सुखम् । दुःखसुखात्ययः । ए० १९ । ४१ ॥
- सुखीनलः । क्ष० सो० वं० । नृचक्षुपः पुत्रः ।
तत्पुत्रः परिष्टवः । न० २२ । ४१-४२ ॥
- सुगतिः । गयस्य पुत्रः । पं० १५ । १४ ॥
- सुगीवः । वानरः । न० १० । १९ ॥
- सुचारुः । क्ष० सो० वं० । श्रीकृष्णस्य पुत्रः ।
तन्माता रुक्मिणी । द० ६१ । ८ ॥
- सुचीरा । श्वफल्कस्य पुत्री । न० २४ । १७ ॥
- सुज्येष्ठः । शुक्रस्य अमिमित्रस्य पुत्रः । द्वा० १ ।
१६ ॥
- सुतपसः । अष्टममन्वन्तरीया देवाः । अ० १३ । १२ ॥
- १ सुतपाः । क्ष० सू० वं० । न० १२ । १२ ॥
- २ सुतपाः । क्ष० सू० वं० । हेमस्य पुत्रः । तत्पुत्रः
२ बलिः । न० २३ । ४ ॥
- ३ सुतपाः । वसुदेवस्य प्रामवीयं नाम । तत्पत्नी
श्रुतिः । द० ३ । ३२-३३ ॥
- सुतलम् । तृतीयोऽधोलोकः । तदुत्पत्तिः । द्वि० १ ।
३७ ॥ ५ । ४० । पं० २४ । ७ ॥ तद्वर्णनम् ।
१८ ॥
- सुत्रापाः । त्रयोदशमन्वन्तरीया देवाः । अ० १३ ।
३१ ॥
- १ सुदर्शनः । क्ष० । १ भरतस्य पुत्रः । पं० ७ ।
३ ॥
- २ सुदर्शनः । [अग्नेः पुत्र] औषवत्या भर्ता । न० २ ।
१८ ॥
- ३ सुदर्शनः । ऋ० । प्र० ९ । ७ ॥
- ४ सुदर्शनः । क्ष० सू० वं० । ध्रुवसन्धेः पुत्रः ।
तत्पुत्रः अमिवर्णः । न० १२ । ५ ॥
- ५ सुदर्शनः । विद्याधरः । तस्य अङ्गिरसां शापेन
अजगरजन्मप्राप्तिः तेन नन्दगोपग्रहणं कृष्णेन तं
हत्वा मोक्षं च । द० ३४ । १२ ॥
- सुदर्शनम् । विष्णुचक्रम् । राहोर्मासात्सूर्यचन्द्रयो
रक्षणम् । पं० २४ । १-३ ॥ असाण्डवेयात्ब-
निवारणम् । प्र० ८ । १३ ॥ तत्सुतिः १
अम्बरीपराजकृता । न० ५ । ३-११ ॥
- सुदक्षिणः । पौण्ड्रकवासुदेवस्य पुत्रः । तेन श्रीकृष्ण-
धर्मं दक्षिणाम्नेः आभिचारामिनिर्माणम् । प्रति
निवृत्तेन तेनैवामिना काशीपत्तनदाहश्च । द० ६६ ।
२८-४३ ॥
- सुदामा । मालाकारः । तेन श्रीकृष्णरामयोः सत्कारः ।
द० ४१ । ४३-५३ ॥ तच्छ्रुत्वा भगवत्सुतिः ।
४५-४७ ॥
- सुदामिनी । २ शर्मास्य भार्या । न० २४ ।
४४ ॥

७ सुमतिः । क्ष० सो० वं० । सुमत्सेनस्य पुत्रः ।
तत्पुत्रः । १ सुवलः । न० २२ । ४८ ॥

१ सुमन्तुः । ऋ० । व्यासशिष्योऽथर्ववित् । द्वा०
६ । ५३ ॥ प्र० ४ । २२ ॥

२ सुमन्तुः । जैमिनेः पुत्रः । सामगः । तत्पुत्रः
सुनान् । द्वा० ६ । ७५ ॥ तच्छिष्यः कवन्धः ।
७ । १ ॥

१ सुमनाः । उल्मुकस्य पुत्रः । च० १३ । १७ ॥

२ सुमनाः । १ मधोर्भार्या । तत्पुत्रो वीरव्रतः । पं०
१५ । १५ ॥

सुमाली । असुरः । अ० १० । ५७ ॥

१ सुमित्रः । क्ष० सू० वं० । इक्ष्वाकुवंशास्थान्तिमः
क्षत्रियः । न० १२ । १५ ॥

२ सुमित्रः । क्ष० सो० वं० । २ वृष्णेः पुत्रः ।
न० २४ । १२ ॥

३ सुमित्रः । क्ष० सो० वं० । २ शमीकस्य पुत्रः ।
तन्माता सुदामिनी । न० २४ । ४४ ॥

४ सुमित्रः । क्ष० सो० वं० । श्रीकृष्णस्य पुत्रः ।
तन्माता जाम्बवती । द० ६१ । ११ ॥

सुयज्ञः । उशीनराणां राजा । तत्कथा । स० २ ।
२८-६० ॥

सुयशाः । चतुर्थो मौर्यः । द्वा० १ । १४ ॥

१ सुरथः । क्ष० सू० वं० । रणकस्य पुत्रः । न०
१२ । १५ ॥

२ सुरथः । क्ष० सो० वं० । १ जहोः पुत्रः । तत्पुत्रः
२ विदूरथः । न० २२ । ९ ॥

सुरभिः । दक्षप्रजापतिपुत्री । कश्यपस्य भार्या ।
तत्पुत्रा गोमहिषप्रभृतयो द्विशफाः । प० ६ ।

२६-२७ ॥ तथा इन्द्रेण सह श्रीकृष्णस्या-
भिपेकः । द० २७ ॥ तत्कृता श्रीकृष्णस्तुतिः ।
१९-२० ॥

सुरसनम् । वनम् । तृ० २३ । ४० ॥

१ सुरसा । नदी । पं० १९ । १८ ॥

२ सुरसा । २ दक्षप्रजापतिपुत्री । कश्यपस्य भार्या ।
तत्पुत्रा यातुधानाः । प० ६ । २५ । २८ ॥

सुरान्तकः । राक्षसः । तस्य वधः । न० १० । १८ ॥

सुराष्ट्रः । देशः । तृ० १ । २४ ॥

सुरुचिः । उत्तानपादस्य भार्या । तत्पुत्रः उत्तमः ।
च० ८ । ८ ॥ तथा स्वसपत्नीपुत्रस्य ध्रुवस्य
अधिक्षेपकरणम् । १०-१३ ॥ तस्याः मरणम् ।
१० । ३ ॥

सुरोचनम् । शाल्मलिद्वीपस्थं वर्षम् । पं० २० ।
९ ॥

सुरोचिः । वसिष्ठस्य पुत्रः । तन्माता ऊर्जा । च०
१ । ४०-४१ ॥

सुरोदः । समुद्रः । पं० १ । ३३ ॥ २० । १३ ॥

सुवशः । क्ष० सो० वं० । वसुदेवस्य पुत्रः । तन्माता
श्रीदेवा । न० २४ । ५१ ॥

सुवर्चला । भरतवंश्यस्य परमेष्ठिनो भार्या । तत्पुत्रः
प्रतीहः । पं० १५ । ३ ॥

सुवर्णम् । कनकम् । तस्य कलिस्थानत्वम् । प्र०
१७ । ३८-३९ ॥ १२ । १४ ॥

सुवासनाः । दशममन्वन्तरीया देवाः । अ० १३ ।
२२ ॥

१ सुवीरः । क्ष० सो० वं० । क्षेम्यस्य पुत्रः । तत्पुत्रः
रिपुञ्जयः । न० २१ । २९ ॥

२ सुवीरः । क्ष० सो० व० । २ शिवे पुत्र । न०
२३ । ३ ॥

३ सुवीरः । क्ष० सो० व० । देवश्रवत् पुत्र ।
तन्माता कसवती । न० २४ । ४१ ॥

सुव्रतः । क्ष० सो० व० । क्षेमस्य पुत्र । तत्पुत्र
(धर्मनेत्र) धर्मसूत्र । न० २२ । ४८ ॥

सुशर्मा । अन्तिम कण्व । तद्भृत्येन वृषलेन त
हत्वा राज्यकरणम् । द्वा० १ । २२-२३ ॥

सुशान्तिः । क्ष० सो० व० । ४ शान्ते पुत्र ।
तत्पुत्र पुरुज । न० २१ । ३१ ॥

सुपुष्पा । नाडी । द्वि० २ । २४ ॥

१ सुपेणः । स्वरोचिपमनो पुत्र । अ० १ । १९ ॥

२ सुपेणः । क्ष० सो० व० । वृष्टिमत् पुत्र । तत्पुत्र
२ सुनीथ । न० २२ । ४१ ॥ [प्र० १४ ।
३१] ॥

३ सुपेणः । क्ष० सो० व० । वसुदेवस्य पुत्र ।
तन्माता देवकी । न० २४ । ५४ ॥

सुपोमा । नदी । पं० १९ । १८ ॥

सुहृः । क्ष० सो० व० । उग्रसेनस्य पुत्र । न०
२४ । २४ ॥

१ सुहोत्रः । क्ष० सो० व० । क्षत्रवृद्धस्य पुत्र ।
तत्पुत्रा कादय कुञ्ज गृह्तमद इति त्रय ।
न० १७ । ३ ॥

२ सुहोत्रः । क्ष० सो० व० । सुधनुष पुत्र ।
तत्पुत्र च्यवन । न० २२ । ५ ॥

३ सुहोत्रः । क्ष० सो० व० । पाण्डवस्य सहदेवस्य
पुत्र । तन्माता विचया । न० २० । ३१ ॥

सूकरमुलम् । नरक । पं० २३ । ७ । १६ ॥

सूचीमुलम् । नरक । पं० २६ । ७ । ३६ ॥

सूचकः । परद्वोपस्य वक्ता । प्र० १७ । २२ ॥

सूतः । रोमहर्षणस्य पुत्र । उग्रश्रमा नाम पौराणिक ।
त प्रति शौनकादीना श्रेयस्साधनरूथनप्रार्थना । प्र०
१ । ६-२३ ॥ तद्धृत व्यासनमनरूप महत्त्वम् ।
२ । २ ॥ तद्धृत शुक्राचार्यनमनरूप महत्त्वम् । ३ ॥
तेन परीक्षित्याकथनारम्भ । ७ । १२-॥ अने-
नैव महाभारतभागवतादीना शौनकादिभ्य कथ
नम् ॥

सूनुता । धर्मस्य भार्या । तत्पुत्र सत्यसेन । अ०
१ । २५ ॥ सत्यसेनस्य स्वधामा सत्यसह इति च
नामान्तरे । १३ । २९ ॥

सूर्मा । अनुद्वादस्य भार्या । पुत्रौ वाष्कलो महिश्च ।
पं० १८ । १६ ॥

सूर्यः । सूर्यमण्डलाभिमानो देव । तत्पुत्रि जडभारत
कृता । पं० ७ । १४ ॥ तेन मेरु ध्रुव च
प्रदक्षिणेन परित्रमणम् । २२ । १-॥ तद्रथ-
वर्णनम् । पं० २१ । १३ ॥ तत्पुत्रि याज्ञान्तक्य-
कृता । द्वा० ६ । ६७-७२ ॥ वाजिरूपधरेण तेन
याज्ञान्तक्याय वानमनीषमहितोपदेश । ७३-
७४ ॥ तेन द्वापदशमामनयनप्रकार । ११ ।
३०-५० ॥ शेष निम्बच्छब्दे पश्यत । तस्य-
मारथि अग्नू अरुण । पं० ६ । २२ ॥

सूर्यवेगः । न० १-१३ ॥

सूर्योपरागवर्णनम् । द० ८० ॥

१ सूत्रयः । ज्वनमनो पुत्र । अ० १ । २३ ॥

२ सूत्रयः । क्ष० सो० व० । कालनरस्य पुत्र ।
तत्पुत्र २ जनोत्तय । न० २३ । १ ॥

३ सूत्रयः । क्ष० सो० व० । २ शूरस्य पुत्र । न०
२४ । २९ ॥ तद्भार्या उग्रसेनपुत्री राष्ट्रपाली ।
तत्पुत्रा १ वृषदुर्मर्षणादय । ४२ ॥

४ सूत्रयाः । पाञ्चालाना पाण्डवाना च नामैतत् ।
प्र० ७ । १३ ॥

सूत्रयः । क्ष० सो० व० । कर्मजित पुत्र ।
तत्पुत्र विप्र । न० २२ । ४७ ॥

१ सृष्टिः । क्ष० सो० व० । उग्रसेनस्य पुत्र । न०
२४ । २४ ॥

२ सृष्टिः । जगत्सृष्टि । सा दशविधा । तृ० १० ॥
तस्या क्रम । न० १ । ८ ॥ तत्कथाकथनम् ।

द्वि० ५ । २१-४२ ॥ ६ । १-१० ॥ १० ।

१०-३२ ॥ तृ० ५ । २३-३६ ॥ ६ ।

१-३३ ॥ ९ । २०-२५ ॥ १० । ११-

२८ ॥ ए० २४ ॥

१ सेतुः । रामसेतु । न० १० । १६ ॥ द० ७९ ।
१५ ॥

२ सेतुः । क्ष० सो० व० द्रुह्यो पौत्र । वज्रो पुत्र ।
तत्पुत्र आरव्य । न० २३ । १४-१५ ॥

१ सेनजित् । क्ष० सू० व० । कृशाश्वस्य पुत्र ।
तत्पुत्र युनाश्व । न० ६ । २५ ॥

२ सेनजित् । क्ष० सो० व० । विशदस्य पुत्र ।
तत्पुत्रा रुचिराश्व दृढहनु काश्य वत्सश्च । न०
२१ । २३ ॥

३ सेनजित् । अप्सरा फाल्गुनमासनेत्री । द्वा०
११ । ४० ॥

सैन्यवः । क्ष० । जयद्रथ । प्र० १५ । १६ ॥

सैन्यवापनः । ऋ० शुनकस्य शिष्य । द्वा० ७ । ३ ॥

सोमः । चन्द्रमण्डलाभिमानो देव । अत्रे पुत्र ।

तन्माता अनसूया । स ब्रह्मर्षोऽशन जात । च०

१ । १५ । ३३ ॥ तस्य अत्रि ऋषेर्नेत्राज्जननम् ।

न० १४ । २-३ ॥ तेन राजसूयन यजनम् । ४ ॥

तेन बृहस्पतिपत्न्यास्ताराया परिग्रह । तस्य

तस्या जात पुत्रो वृष । ४-१४ ॥ तद्भार्या

नक्षत्राभिमानिन्यो ऽ दक्षप्रजापतिपुत्रोऽश्विन्या-

दय सप्तविंशति । तस्य यक्षमरोगप्राप्ति । प०

६ । २३ ॥ द्वि० ३ । ९ ॥

१ सोमकः । क्ष० सो० व० । ३ सहदेवस्य पुत्र ।
तत्पुत्रो जन्तु । न० २२ । १ ॥ तस्य शत पुत्रा

तेषु यवीयान् पृषत । २ ॥

२ सोमक । क्ष० सो० व० । श्रीकृष्णस्य पुत्र ।
तन्माता कालिन्दी । द० ६१ । १४ ॥

१ सोमदत्तः । क्ष० सू० व० । कृशाश्वस्य पुत्र ।
तत्पुत्र ३ सुमति । न० २ । ३६ ॥

२ सोमदत्तः । क्ष० सो० व० । बाहीकस्य पुत्र ।
तत्पुत्रा भूरि भूरिश्रवा शलश्च । न० २२ ।
१८-१९ ॥

सोममण्डलम् । प० २२ । ८-१० ॥

सोमशर्मा । सप्तमो मौर्य । द्वा० १ । १४-१५ ॥

सोमापिः । क्ष० सो० व० । जरासन्धस्य पौत्र ॥
तत्पुत्र श्रुतश्रवा । न० २२ । ९ ॥

सोहजिः । क्ष० सो० व० । यदुवशान्तर्गतहैहयव-
श्यस्य कुन्ते पुत्र । तत्पुत्र महिष्मान् । न०
२३ । २२ ॥

सौदासः । क्ष० सू० व० । मुदामस्य पुत्र । तस्य-
मित्रसद इति कल्माषपाद इति च नामान्तरे ।

तद्धार्या मदयन्ती । न० ९ । १८ ॥ तस्य
 वसिष्ठशापादिकथा । १९-४० ॥ तत्पुत्रः
 अश्मको विसिष्टाजातः । ३९ ॥
 सौवली । गान्धारी । प्र० १३ । ३० ॥
 सौभगः । वामनरूपिणो भगवतः पुत्रस्य बृहच्छ्लोकस्य
 पुत्रः । प० १८ । ८ ॥
 सौभरिः । बह्वृच ऋषिः । देवमित्रस्य शिष्यः । द्वा०
 ६ । ५६ ॥ तद्धार्याः मान्यातुराजुच्यः पञ्चाशत् ।
 न० ६ । ३८ ॥ तस्य योगप्रभावादिकथा ।
 ३८-५४ ॥ तेन गरुडाय शापदानम् । द०
 १७ । ९-११ ॥ द्वि० ७ । ४५ ॥
 सौमनस्यम् । शाल्मलं वर्षम् । पं० २० । ९ ॥
 सौम्याः । पितृगणेष्वन्यतमाः । तद्धार्या स्वायंभुवमनु-
 पुत्री स्वधा । च० १ । ६३ ॥
 सौररथपरिवर्तः । पं० २१ । ९-॥
 सौरो गणः । द्वा० ११ । २९-५० ॥
 सौवीराः । देशः । प्र० १० । ३५ । तृ० १
 २४ ॥
 स्कन्दः । अभिनामकवसोः कृत्तिकायामुत्पन्नः पुत्रः ।
 तत्पुत्रा विशाखादयः । प० ६ । १४ ॥
 स्तनयित्स्नवः । विद्योतस्य पुत्राः । प० ६ । ५ ॥
 स्तम्भनम् । अम्यादीनां निर्वाधिकरणरूपा सिद्धिः ।
 प० १५ । २९ ॥
 १ स्तुतिः । भगवत्स्तोत्रम् । अर्जुनेन । प्र० ७ ।
 २२-२५ ॥ उत्तरादेव्या । ८ । ९ ॥ कुन्त्या । ८ ।
 १८-४३ ॥ भीष्माचार्येण । ९ । ३२-४२ ॥
 हास्तिनपुरस्त्रीभिः । १० । २१-३० ॥ आनर्त-
 देशजनेः । ११ । ६-९ ॥ शुकाचार्येण । द्वि०

४ । १२-२४ ॥ तत्त्वाभिमानिदेवैः । तृ० ५ ।
 ३८-५० ॥ ब्रह्मणा । ५ । १२-१६ । ९ ।
 १-२५ ॥ रुद्रेण कृता स्तुतिः । १४ । ३४-
 ३५ ॥ ऋषिभिः । १३ । ३४-४५ ॥ सनका-
 दिभिः । १५ । ४६-५० ॥ देवैः । १९ ।
 ३० ॥ ब्रह्मणा । २० । २७ ॥ कर्दमेन । २१ ।
 १३-२१ ॥ २४ । २७-३४ ॥ गर्भस्येन
 जीवेन । ३१ । १२-२१ ॥ देवहृत्या । ३३ ।
 २-८ ॥ देवैः । च० १ । ५६-५७ ॥ दक्ष-
 प्रजापतिना । ७ । २६-४७ ॥ प्रुवेण । ९ ।
 ६-१७ ॥ धरादेव्या । १७ । २९-३६ ॥
 पृथुना । २० । २३-३१ ॥ रुद्रेण । २४ ॥
 ३३-६८ ॥ प्रचेतोभिः । ३० । २२-४२ ॥
 नामैर्यज्ञे ऋत्विग्भिः । पं० ३ । ४-१५ ॥
 इत्यवृते रुद्रेण । १७ । १७-२४ ॥ भद्राद्ये
 भद्रश्रुतोभिः । १८ । २-६ ॥ हरिवर्षं महादेन
 नरसिंहस्तुतिः । १८ । ८-१४ ॥ केतुमाले रमा-
 देव्या हृषीकेशस्तुतिः । १८-२३ ॥ रम्यकवर्षवासिना
 वैवस्वतमनुना मत्स्यरूपभगवत्स्तुतिः । २५-२८ ॥
 कूर्मरूपिभगवत्स्तुतिः । ३०-३३ ॥ उत्तरकुरु
 मृदेव्या कृता यज्ञवराहस्तुतिः । ३५-३९ ॥
 किंपुरुषे हनुमता श्रीरामस्तुतिः । १९ । ३-८ ॥
 भारतवर्षं नारदेन नारायणाय । ११-१५ ॥
 नारदेन ब्रह्मसभायाम् । २५ । ९-१३ ॥ दक्ष-
 प्रजापतिना कृता हंसगुह्याख्या स्तुतिः । प०
 ४ । २३-३४ ॥ देवैः । ९ । २१-२७ ॥
 ३१-४५ ॥ वृत्रामुणेण । १२ । २४-३७ ॥
 चित्रकेतुना । १६ । ३४-४८ ॥ ब्रह्मादिदेवैर्नृ-
 सिंहाय । स० ८ । ४०-५५ ॥ महादेन

नृसिंहाय । ९ । ८-५० ॥ ब्रह्मणा । अ०
 ५ । २६-५० ॥ ६ । ८-१७ ॥ देवकी-
 स्तुतिकामृहे ब्रह्मणा । द० २ । २६-४० ॥
 वसुदेवेन । ३ । १३-२१ ॥ देवक्या । २४-
 २७ ॥ नलकूबरमणिप्रीवाभ्याम् । १० । २९-
 ३६ ॥ ब्रह्मणा । १४ । १-४० ॥ नागपत्नीभिः ।
 १६ । ३९-५० ॥ इन्द्रेण । २७ । ४-१३ ॥
 सुरभ्या । १९-२० ॥ वरुणेन । २८ । ५-८ ॥
 गोपिकाभिः । २९ । ३१-४१ ॥ नारदेन ।
 ३७ । १०-२४ ॥ अक्रूरेण । ३८ । ७-२२ ॥
 ४० । १-३० ॥ सुदामनाम्ना मालाकारेण ।
 ४१ । ४५-४७ ॥ पुनरक्रूरेण । ४८ ।
 १८-२७ ॥ कुन्त्या । ४९ । ११-१३ ॥
 मुचुकुन्देन । ५१ । ४६-४८ ॥ जाम्बवता ।
 ५६ । २५-२८ ॥ भृदेभ्या । ५९ । २५-
 ३१ ॥ माहेश्वरज्वरेण । ६३ । २५-२८ ॥
 रुद्रेण । ३४-४५ ॥ कृकलासरूपिणा नृगेण ।
 ६४ । २६-२९ ॥ राजभिर्दूतद्वारा । ७० ।
 २५-२९ ॥ राजभिः । ७३ । ८-१६ ॥
 सुहृद्भिः । ८३ । ३-४ ॥ ऋषिभिः । ८४ ।
 १६-२६ ॥ वसुदेवेन । ८५ । ३-२० ॥
 देवक्या । २९-३१ ॥ महाबलिना । ३९-
 ४६ ॥ बहुलाधेन । ८६ । ३१-३५ ॥ श्रुतदे-
 वेन । ४४-४८ ॥ देवैः । ९०४ । ९-११ ॥
 जायन्तैः । ५ । २९-३० ॥ ३३-३४ ॥
 देवैर्नारारायणाय । ६ । ७-१९ ॥ उद्धवेन । २९ ।
 ३-६ ॥ मार्कण्डेयेन । द्वा० ८ । ४१-४९ ॥
 २ स्तुतिः । प्रतिहर्तुर्भार्या । पं० १५ । ५ ॥
 स्तोत्रम् । १ स्तुतिशब्दं पश्यत ॥

स्तोत्रः । गोपालः । द० १५ । २० ॥
 स्त्री । स्त्रियः । तच्छ्रुता भगवत्स्तुतिः । प्र० १० ।
 २१-३० ॥ तासां सौन्दर्यवर्णनम् । तृ० २० ।
 २९-३१ ॥ २२ । १७-१८ । ३६ ॥ च०
 २५ । २२-२४ ॥ पं० २ । ६-१६ ॥
 अ० ८ । ४२-४६ ॥ १२ । १८-२२ ॥
 द० ६ । ५-६ ॥ ९ । ३ । तासां तत्सङ्गिनां
 च निन्दा । तृ० ३१ । ३२-४३ ॥ पं० ५ ।
 २॥ १४ । ९ ॥ पं० १८ । २९-३० । ४०-
 ४२ । स० ६ । १७-१८ ॥ १२ । ९ ॥ १४ ।
 ११-१३ ॥ अ० ९ । ९-१० ॥ न० ६ ।
 ५०-५२ ॥ १४ । ३६-३८ ॥ १९ । १७ ।
 ए० ८ । ७-१४ ॥ १४ । २९-३० ॥
 २६ । ८-२४ ॥ तासां स्वभावाः । पं० १८ ।
 ४१-४२ ॥ तद्धर्माः । स० ११ ।
 २५-२९ ॥ तास्विन्द्रेण ब्रह्महत्याविभागः ताभ्यः
 शशक्तमवरदानं च । पं० ९ । ९ ॥ तासां पति-
 रेव दैवतम् । पं० १८ । ३२-३६ ॥ अनेकपुरुषा-
 णामेका भार्या । च० ३० । १६ ॥ पं० ४ ।
 १६ ॥ न० २२ । २८ ॥ २४ । ३४-३६ ॥
 स्थण्डिलेषुः । क्ष० सो० वं० । रौद्राश्वस्य पुत्रः । न०
 २० । ४ ॥
 स्थानम् । पुराणलक्षणम् । पं० १-२६ ॥ द्वि०
 १० । ४ ॥
 स्थितिः । वैकुण्ठविजयः जगतः पालनं च । स्थान-
 शब्दं पश्यत । द्वि० १० । ४ ॥
 स्मयः । धर्मप्रजापतेः पुत्रः । तन्माता पुष्टिः । च० १ ।
 ५१ ॥

स्मृतिः । गुणः । प्र० १६ । २८ ॥

स्यमन्तकः । मणिः । तस्य सत्राजिता सूर्यात्प्राप्तिः ।

द० ५६ । १-३ ॥ जाम्बवता तस्यापहरणम् ।

१४ ॥ जाम्बवता जाम्बवत्या सह तस्य मणेः

श्रीकृष्णाय प्रदानम् । ३२ ॥ श्रीकृष्णेन सत्राजिते

दत्तस्य तस्य पुनः सत्राजिता श्रीकृष्णाय सत्य-

भामया सह दानम् । ४०-४४ ॥

स्यमन्तपञ्चकम् । समन्तपञ्चकम् । परशुरामेण क्षत्रि-

यान्दत्त्वा तदुधिरेण निर्मितं हृदानां पञ्चकम् ।

न० १६ । १९ ॥

स्वः । स्वर्लोकः । तृतीय ऊर्ध्वलोकः । तदुत्पत्तिः ।

द्वि० ५ । ३८-४२ ॥

स्वच्छन्दमृत्युः । सिद्धिः । ए० १५ । ७ । २४ ॥

१ स्वथा । स्वायंभुवदक्षस्य पुत्री । अभिष्वात्तादिपितृ-

गणस्य पत्नी । तत्पुत्र्यौ वयुना धारणी च । च०

१ । ६३-६४ ॥

२ स्वथा । प्राचेतसदक्षप्रजापतिपुत्री । अङ्गिरःप्रजा-

पनेर्भार्या । तत्पुत्राः पितरः । प० ६ । १९ ॥

३ स्वथा । पितृनुद्दिश्य द्रव्यत्यागः । द्वि० ७ ।

३८ ॥

स्वथामा । द्वादशमन्वन्तरीयो भगवदवतारः । अ०

१३ । २९ ॥

स्वभावः । प्र० १७ । १९ ॥ द्वि० । ५ । १४ ।

२१ । ३४ ॥ ६ । ४१ ॥

स्वयंभोजः । ध० मो० वं० । ४ गिनेः पुत्रः ।

तत्पुत्रः हृदोरुः । न० २४ । २६ ॥

स्वरसः । शास्त्रनिर्णीपम्भ. परिन. । पं० २० । १० ॥

स्वरागः । गमानां नेपां ब्रह्मण उत्पत्तिः । तृ० १२ ।

४७ ॥

स्वर्गसुखम् । ए० १० । २३-२६ ॥ १९ ।

४२ ॥

स्वर्गः । जामे. पुत्रः । तत्पुत्रः नन्दिः । प० ६ ।

६ ॥ स्वर्णप्रस्थः । जम्बूद्वीपस्योपद्वीपः । पं० १९ ।

२९-३० ॥

स्वर्णरोमा । क्ष० सू० वं० । महारोग्णः पुत्रः । तत्पुत्रः

हस्वरोमा । न० १३ । १७ ॥

१ स्वर्भानुः । राहुः । पं० २४ । १ ॥ दनुपुत्रस्य

विप्रचित्तेः पुत्रः । दनुपुत्रस्त्वन्यः । शेषं राहुशब्दे

पश्यत ॥

२ स्वर्भानुः । दनुपुत्रोऽपुत्रः । तत्पुत्री नमुचेर्भार्या

सुप्रभा । प० ६ । ३०-३२ ॥

३ स्वर्भानुः । ध० सो० वं० । श्रीकृष्णस्य पुत्रः ।

तन्माता सत्यभामा । दृ० ६१ । १० ॥

स्वर्लोकः । तृतीय ऊर्ध्वलोकः । अस्य ज्योतिरिति

नामान्तरम् । द्वि० १ । २८ ॥ ५ । ३८ ॥

स्वर्वीर्या । ध्रुवपुत्रस्य कन्मरस्य भार्या । च० १३ ।

१२ ॥ शेषं २ कन्मरशब्दे पश्यत ॥

स्वहः । तुषिनेष्वन्यतमः । च० १ । ७ ॥ तुषित-

शब्दं च पश्यत ॥

स्वातन्त्र्यम् । गुणः । प० १६ । २८ ॥

स्वायंभुवः । प्रथमो मनुः । तद्भार्या शनरुषा । तयोर्दम्प-

त्योरुक्तान्ते ब्रह्मणे देवादुत्पत्तिः । तृ० १२ ।

५३ ॥ तत्पुत्रो प्रियवत उगानतादक्ष । १२ ।

५५ ॥ च० ८ । ७ ॥ दुहितरः आहूतिः

देवहूतिः प्रमृतिश्रेणि नियः । १ । १ ॥ तृ० ।

१२ । ५४ ॥ ब्रह्मण मह संवादः । १३ । ६-

१७ ॥ तस्य स्यन्तुत्या देवहूत्या कर्मसादनार्थं

१ कर्दमाश्रमगमनम् । २१ । ३६ ॥ तेन ऋषिभ्यो
 वर्णाश्रमधर्मकथनम् । २२ । ३८ ॥ तेन ध्रुवाय
 ज्ञानोपदेशः । च० ११ । ७-३४ ॥ सुनन्दायां
 तपस्यता तेन ईशावास्यादिमन्त्रैर्भगवतः स्तुतिः ।
 अ० १ । ९-१६ ॥ तं जग्धुमागतेभ्यो रक्षोभ्यः
 यज्ञनाम्ना भगवता तस्य परित्राणम् । १७-१८ ॥
 स्वार्थभुवमन्वन्तरम् । प्रथममन्वन्तरशब्द पश्यत ॥
 स्वारोचिपः । द्वितीयो मनुः । अग्नेः पुत्रः । तत्पुत्राः
 द्युमान् सुपेणः इत्याद्याः । अ० १ । २० ॥
 स्वारोचिपमन्वन्तरम् । द्वितीयमन्वन्तरशब्दं पश्यत ॥
 १ स्वाहा । स्वार्थभुवदक्षप्रजापतिपुत्री । प्रधानाग्नेर्भार्या ।
 तत्पुत्राः पावकः पवमानः शुचिश्च । च० १ ।
 ६० ॥
 २ स्वाहा । देवानुद्दिश्य द्रव्यत्यागः । द्वि० ७ ।
 ३८ ॥
 ह०
 १ हंसः । मेरोः केसरपर्वत । पं० १६ । २६ ॥
 २ हंसः । भगवदवतारः ॥ द० २ । ४० ॥
 ३ हंसः । संन्यासावान्तरभेदः । तृ० १२ । ४३ ॥
 प्र० ५ । १० ॥
 ४ हंसः । ब्रह्मपुत्रः । ऊर्ध्वरेताः । च० ८ । १ ॥
 हंसगुह्यम् । २ दक्षकृतं भगवत्स्तोत्रम् । प० ४ । २२
 ३४ ॥
 हनूमान् । किंपुरुपरण्डस्थेन तेन श्रीरामस्तुतिः । पं०
 १९ । १-८ ॥ द्वि० ७ । ४५ ॥ न० १० । १९ ॥
 १ हयग्रीवः । परमारमनोऽवतारः । द्वि० ७ । ११ ॥
 तन्मन्त्रः । पं० १८ । २ ॥ तत्स्तुतिः । ५-६ ॥
 स० ९ । ३७ ॥

२ हयग्रीवः । दनुपुत्रोऽयुरः । प० ६ । ३० ॥
 हयग्रीवः । १ हयग्रीवशब्दं पश्यत ॥
 हयशिराः । वैश्वानरनामकदानवपुत्री क्रतुनामकासुरस्य
 भार्या । प० ६ । ३४ ॥
 हरयः । तामसमन्वन्तरीया देवाः । अ० १ । २८ ॥
 १ हरिः । गजेन्द्रमोक्षणार्थमवतीर्णो भगवदवतारः । द्वि०
 ७ । १५-१६ ॥ तस्मिन्ना हरिमेधाः । तन्माता
 हरिणी । अ० १ । ३०-॥
 २ हरिः । ऋषभदेवस्य पुत्रः । तन्माता जयन्तो । पं०
 ४ । ११ ॥ ए० २ । २१ ॥ तेन विभिराजं
 भगवद्धर्मरुथनम् । ४५-५५ ॥
 हरिकथामाहात्म्यम् । प्र० १ । १६-१९ ॥ २ ।
 ५, १५-१८ ॥ ५ । १०, २६-२८ ॥ ६ ।
 ३४-३६ ॥ १६ । ६-९ ॥ १८ । १०,
 १२, १४-१५, १७, ॥ १९ । १५-१६ ॥
 द्वि० १ । ७ ॥ २ । ३७ ॥ ३ । १२ ॥ ४ ।
 ५ ॥ ८ । ४-६ ॥ तृ० ४ । २७ ॥ ५ ।
 १-१३, १५, ४५ ॥ ६ । ३५-३६ ॥ ७ ।
 १४ ॥ ९ । ५ ॥ १३ । ५० ॥ १४ । ४-
 ५ ॥ १५ । ४८ ॥ १६ । ६ ॥ १९ ।
 ३२-३३ ॥ २५ । २५, ३४ ॥ च० ७ ।
 ३५, ४४ ॥ ९ । ११ ॥ २० । २४-२६ ॥
 २३ । १२ ॥ २९ । ४०-४१ ॥ ३० ।
 १९-२० ॥ पं० १२ । १३ ॥ १८ । ११-
 १४ ॥ प० ३ । २६-३२ ॥ ९ । ३९ ॥
 न० २४ । ६१ ॥ द० १ । ४, १३-१६ ॥
 ७ । १-२ । १३ । २ ॥ १४ । ३, ५ ॥
 ४६ । ४६ ॥ ४७ । १८ ॥ ६० । ४२ ॥

७० । ३९ ॥ ८० । २ ॥ ८३ । ३ ॥ ८६ ।
 ३४ ॥ ८७ । १६, २१, ४० ॥ ९० ।
 ४९-५० ॥ ए० ३ । २ ॥ ५ । ३६-३७ ॥
 ६ । ९, १९, २४, ४४, ४८-४९ ॥ ११ ।
 २० ॥ १४ । २७ ॥ २६ । २८-२९ ॥
 द्वा० ३ । १४-१५, ५१-५२ ॥ ४ ।
 ३९-४० ॥ १२ । ४८-५१ ॥

हरिकेशः । क्ष० सो० वं० । श्यामकस्य पुत्रः ।
 तन्माता शूरभूमिः । न० २४ । ४२ ॥
 हरिणात् शिक्षणीया गुणाः । ए० ८ । १७-१८ ॥
 हरितः । क्ष० सू० वं० । रोहितस्य पुत्रः । न०
 ८ । १ ॥

हरिताः । द्वादशमन्वन्तरीया देवाः । अ० १३ । २८ ॥
 हरिणी । हरिमेषो भार्या । तत्पुत्रो हरिः । अ०
 १ । ३० ॥

हरिमेषाः । ऋषिः । तद्भार्या हरिणी । तत्पुत्रो हरिः ।
 अ० १ । ३० ॥

१ हरिवर्षः । आमीध्रस्य पुत्रः । तद्भार्या मेरो पुत्री उग्र-
 दंष्ट्री । वं० २ । १९-२३ ॥

२ हरिवर्षः । जम्बूद्वीपन्थं वर्षम् । तदधिपतिः आमीध्र-
 पुत्रः हरिवर्षः । वं० १८ । ७-१४ ॥

हरिशन्द्रः । क्ष० सू० वं० । त्रिशाङ्को पुत्रः । तत्पुत्रो
 रोहितः । न० ७ । ७-९ ॥ तस्य वरुणेन
 यज्ञार्थं विवादः तेन वरुणोद्देहेन पुरुषमेतेन शुनः
 शेषं पशुं शृन्वा यजनं च । ९-२१ ॥

हरिश्मधुः । त्रिष्यङ्गिणो पुत्रः । स० २ । १८ ॥

हरितरयोर्वपम् । वं० ७ । ५०-५४ ॥

हर्षतः । शुभो पुत्रः । वं० २४ । २ ॥

हर्षवनः । क्ष० सो० वं० । कृतस्य पुत्रः । न०
 १७ । १७ ॥

१ हर्षश्वः । क्ष० सू० वं० । दृढाश्वस्य पुत्रः । तत्पुत्रो
 निकुम्भः । न० ६ । २४ ॥

२ हर्षश्वः । क्ष० सू० वं० । अनरण्यस्य पुत्रः ।
 तत्पुत्रः अरुणः । न० ७ । १४ ॥

३ हर्षश्वः । क्ष० सू० वं० । १ घृष्टकौः पुत्रः ।
 तत्पुत्रः मरुः । न० १३ । १५ ॥

हर्षशाः । २ दक्षप्रजापतेः पुत्राः । तन्माता असिक्ती ।
 नारायणसरसि तपश्चरतां तेषां नारदोदितकृत्याचः-
 श्रवणेन प्रव्रजनम् । वं० ५ । ३-२१ ॥

हर्षः । क्ष० सो० वं० । श्रीकृष्णस्य पुत्रः । तन्माता
 मित्रविन्दा । वं० ६१ । १६ ॥

हविर्धानः । पृथुपुत्रस्य अन्तर्धानस्य पुत्रः । तन्माता
 नमस्वती । वं० २४ । ५ ॥ तद्भार्या हविर्धानी ।
 तत्पुत्राः वहिपत् (प्राचीनवर्हिः) गयः शुक्रः कृष्णः
 सत्यः जितव्रतः इति पद । ८ ॥

१ हविर्धानी । हविर्धानस्य भार्या । वं० २४ । ८ ॥

२ हविर्धानी । कामधेनुः । सुरभिः तस्याः क्षीरममुद्रा-
 दुत्सृष्टिः । अ० ८ । १ ॥

हविर्धुः । कर्दमप्रजापतिपुत्री । तन्माता देवहूनिः ।
 पुत्रस्यस्य भार्या । वं० २४ । २२ ॥ तत्पुत्रो
 अगम्यः सिद्धराष्ट्र । वं० १ । ३६ ॥

१ हविष्मान् । षष्ठमन्वन्तरीय ऋषिः । अ० ५ । ८ ॥

२ हविष्मान् । दशममन्वन्तरीय ऋषिः । अ० १३ ।
 २२ ॥

१ हस्तः । पाणिः । कर्णन्द्रियम् । वं० ६ । २१ ॥

२ हस्तः । क्ष० सो० वं० । वसुदेवस्य पुत्रः ।
तन्माता रोचना । न० २४ । ४९ ॥

हस्तिनापुरी । हास्तिनपुरशब्दं पश्यत ॥

हस्ती । क्ष० सो० वं० । बृहत्स्रजस्य पुत्रः । हास्तिन-
पुरस्य निर्माता । न० २१ । २० ॥ तत्पुत्रौ अज-
मीढः । द्विमीढश्च । २१ ॥

हाटकुरसः । अतललोकस्थः रसायनविशेषः । पं०
२४ । १६ ॥

हाटकी । वितललोकस्था नदी । भवयोर्वीर्योत्पन्ना ।
पं० २४ । १७ ॥

हाटकेश्वरः । वितललोकाधिपतिर्भवः पं० २४ ।
१७ ॥

१ हारीतः । ऋषिः । विश्वामित्रस्य पुत्रः । न० १६ ।
३६ ॥

२ हारीतः । पौराणिकः । द्वा० ७ । ५ ॥

हार्दिक्यः । कृतवर्मशब्दं पश्यत ॥

हालाहलम् । विषशब्दं पश्यत ॥

हास्तिनपुरम् । हस्तिनाम्ना राज्ञा निर्मितं पुरम् । न०
- २१ । २० ॥ तस्मिन् गङ्गाजलनिमग्नो सति तद्वा-
जेन नेमिचक्रेण कौशाम्ब्यामवस्थानम् । न० २२ ।
४० ॥ तत्पुरं गङ्गायां पातयितुं धन्वराभेण लाङ्गलेना-
कर्षणम् । २० ६८ । ४१ ॥ तत्पुरं गङ्गाया दक्षिणे
तीरे वर्तते । ५४ ॥

हिडिम्बा । १ भीमसेनस्य भार्या । राक्षसी । तत्पुत्रः
-पटोत्कचः । न० २२ । ३१ ॥

हिमवान् । हिमालयः । जम्बूद्वीपस्यः भारतकिपुरुरयो-
- १६ । ९ ॥ तद्गार्यां मेना ।

च० ७ । ५८ ॥ [तत्पुत्र्या जननादिकथा । च०
७ । ६२-६५ ॥]

हिरण्यम् । जम्बूद्वीपस्थं वर्षम् । पं० १८ ।
२९-३३ ॥

हिरण्यः । आग्नीध्रस्य पुत्रः । वर्षपतिः । तन्माता पूर्व-
चित्तिरप्सराः । तद्गार्यां मेरोः पुत्री श्यामा । पं
२ । १९-२३ ॥

हिरण्यकशिपुः । कश्यपऋषेः पुत्रोऽसुरः । तन्माता
दितिः । तद्गार्यां जम्भस्य पुत्री कयाधूः । तज्जनन-
कथा । त्० २ । २० ॥ तत्पुत्राः संह्रादः अनुह्रादः
ह्रादः प्रह्रादश्च । तत्पुत्री सिंहिका । तद्गता हिर-
ण्याक्षः । अयं पूर्वजन्मनि भगवत्पार्षदयोः जय-
विजयाख्ययोर्मध्ये सनकादिभिः शप्तो जयः । त्०
१५ । २-३५ ॥ स० १ । ३७-४२ ॥ तेन
देवद्विजयधर्मनाशनम् । २ । ११ ॥ तेन हिरण्याक्ष-
भार्यायै ख्यामानवे तत्त्वोपदेशः । २१-६० ॥ तेन
ब्रह्माण्डमुद्दिश्य तपश्चरणम् । ३ । १-१६ ॥
तत्कृता ब्रह्मस्तुतिः । २६-३४ ॥ तस्मै ब्रह्मणा
वरदानम् । ४ । २ ॥ तेनेन्द्रलोकविजयः । ७-
२० ॥ तेन प्रह्लादस्योपद्रवकरणम् । ५ । ३३-
४४ ॥ तस्य नृसिंहेन संहारः । ८ । २८-३० ॥

हिरण्यनामः । क्ष० सू० वं० । पूर्व क्षत्रियो मूत्वा
पश्चात् ब्राह्मण्यं प्राप्तः । विद्युतेः पुत्रः । सः सामगस्य
जैमिनेः शिष्यः । तच्छिष्यः कौसल्यो याज्ञव-
ल्क्यः । तत्पुत्रः पुष्यः । न० १२ । ३-५ ॥
तस्यान्यः शिष्यः कृतिः । न० २१ । २८ ॥
सः मुकर्मणोऽपि शिष्यः । द्वा० ६ । ७७ ॥ तस्य
ज्ञानिमये परिगणनम् । पं० १५ । १५ ॥

हिरण्यरेताः । धियत्रतस्य पुत्र । प० १ । २५ ॥
 हिरण्यरोमा । पञ्चममन्वन्तरीय ऋषि । अ० ५ ।
 ३ ॥
 हिरण्यप्रीवः । हृक्षद्वीपस्थ पर्वत । पं० २० । ४ ॥
 १ हिरण्याक्षः । कश्यपपुत्रोऽमुर । तन्माता दिति ।
 तद्भ्राता हिरण्यकशिपु । तस्योत्पत्ति । वृ०
 १७ । २-१७ ॥ तस्य पूर्वजन्मनि भगवत्सर्षदत्व
 शापप्राप्तिश्च । वृ० १५ । २-३५ ॥ स० १ ।
 ३७-४२ ॥ तद्भार्या ह्यामानु । २ । १९ ॥
 तत्पुत्रा । १८ ॥ तस्य वरुणेन सह युद्धम् । वृ०
 १७ । २६-३१ ॥ तस्य वराहेण युद्धम् । वृ०
 १८ । २-२१ ॥ १९ । २-२५ ॥ तस्य वधो
 वराहेण । वृ० १३ । ३२ ॥ १९ । २६-२९ ॥
 २ हिरण्याक्ष* । क्ष० सो० व० । यदुवश्यस्य श्याम
 कस्य पुत्र । तन्माता शरभूमि । न० २४ । ४२ ॥
 हीनः । क्ष० सो० व० । सहदेवस्य पुत्र । न० १७ ।
 १७ ॥
 हूहः । अरिष्ठाया पुत्रो देवगन्धर्व । देवलशापेन तस्य
 ग्राहत्वप्राप्ति । अ० ४ । ३ ॥
 हृदयग्रन्थिः । प्र० २ । २१ ॥
 हृदीवः । क्ष० सो० व० । म्वयभोजस्य पुत्र ।
 तत्पुत्रा देवबाहु शतधनु वृत्तमर्मा चेति त्रय ।
 तस्यान्य पुत्रो देवमीढ । न० २४ । २६-२७ ॥

हृषीकेशमन्त्रः । रमयादाहृत । प० १८ । १८ ॥
 हेतिः । अनुर । अ० १० । २८ ॥
 हेमः । क्ष० सो० व० । रुशद्रथस्य पुत्र । तत्पुत्र
 सुतपा । न० २३ । ४ ॥
 हेमकूटः । जम्बुद्वीपस्थ पर्वत । प० १६ । ९ ॥
 हेमचन्द्र* । क्ष० सू० व० । विशालस्य पुत्र ।
 तत्पुत्र १ धृम्राक्ष । न० २ । ३४ ॥
 हेमन्तऋतुः । वृ० २२ । १ ॥
 हेमाङ्गदः । क्ष० सो० व० । वसुदेवस्य पुत्र ।
 तन्माता रोचना । न० २४ । ४९ ॥
 हेडयः । क्ष० सो० व० । शतपित पुत्र । तत्पुत्रो
 धर्म । न० २३ । २१ ॥
 होत्रकः । क्ष० सो० व० । काश्यनस्य पुत्र तत्पुत्र
 २ जहनु । न० १५ । ३ ॥
 हृस्वरोमा । क्ष० सू० व० । स्वर्णरोम्ण पुत्र ।
 तत्पुत्र सीरघ्नज । न० १३ । १७-१८ ॥
 ह्रादः । अनुर । हिरण्यकशिपो पुत्र । तद्भार्या
 धमनि । तत्पुत्रो वातापि इत्यलश्च । प० १८ ।
 १५ ॥
 हीः । वृक्षप्रनापने पुत्री । धर्मप्रनापनेर्भाया । तत्पुत्र
 प्रथय । च० १ । ५२ ॥

॥ श्रीमद्रामवतानुक्रमणी संपूर्णा ॥

